

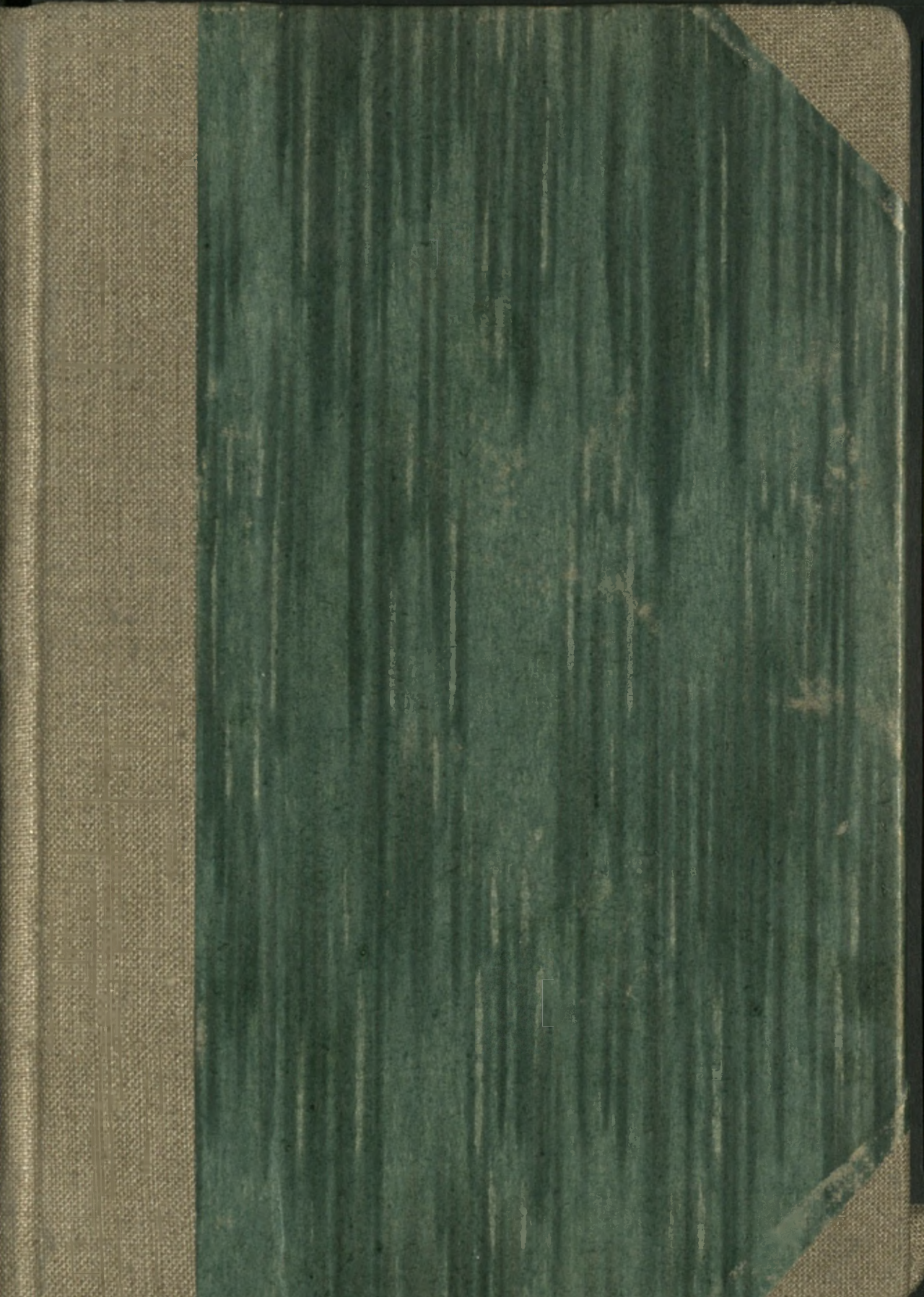

Grey Scale #13

DANES-PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

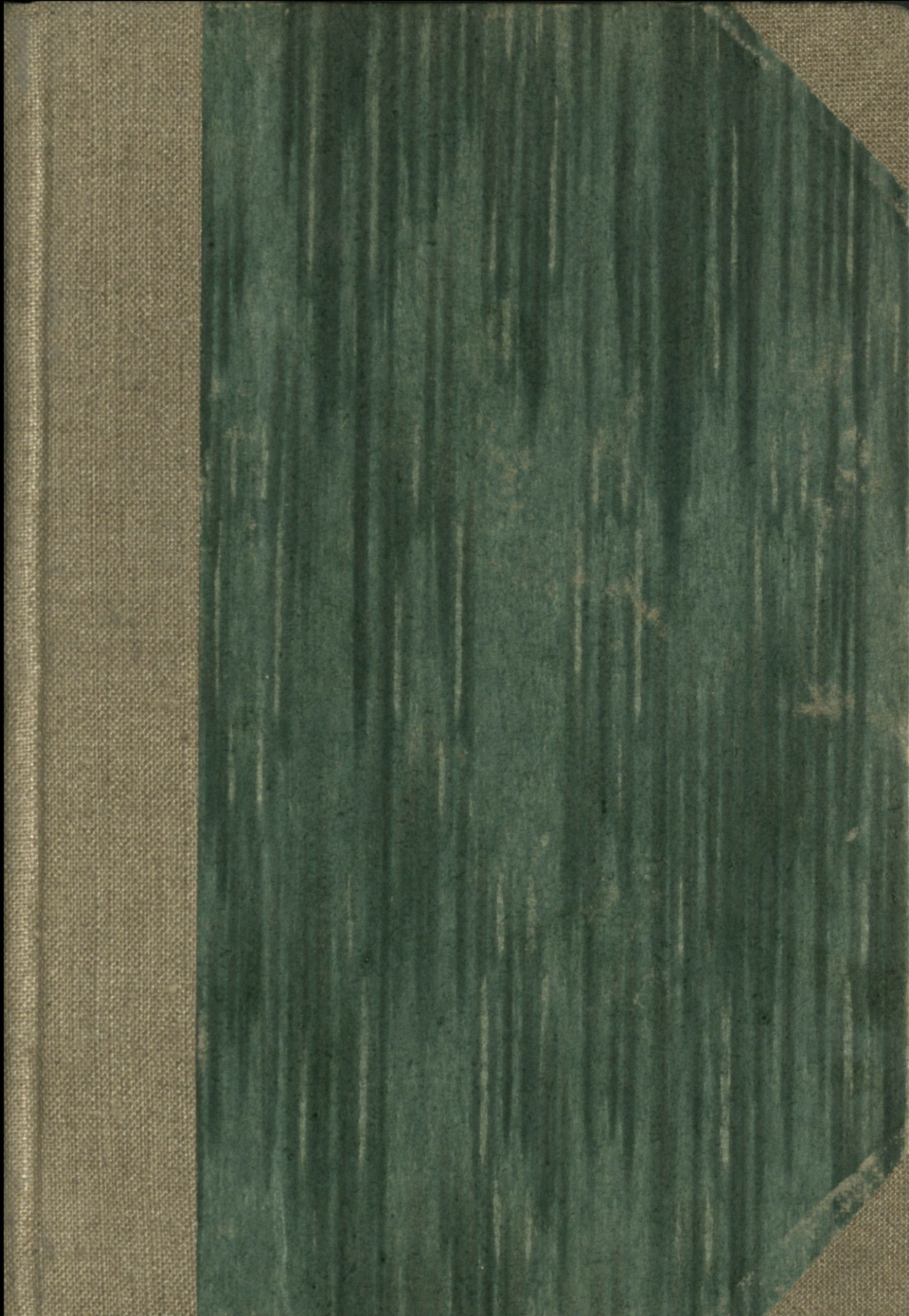

Colour Chart #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

DANES-PICTA .COM

Z księgozbioru
JAKUBA GLASSA

ZBIÓR
PRZEPISÓW PRAWNYCH
OBOWIĄZUJĄCYCH
NA ZIEMIACH WSCHODNICH,
ZASTOSOWANY DO POTRZEB SĄDOWNICTWA.

OPRACOWAŁ
KONRAD BEREZOWSKI,
SĘDZIA SĄDU NAJWYŻSZEGO.

WARSZAWA, — 1922 r.

Sp. Akc. Zakładów Graficznych „Drukarnia Polska”, Szpitalna 19.

Tłoczono z polecenia Ministra Sprawiedliwości

MAKSYMILIAN
BUNY

DUBLET
17362

Biblioteka Seminarjum Prawa Cywilnego
w Uniwersytecie Józefa Piłsudskiego
w Warszawie N. Inw. 4139

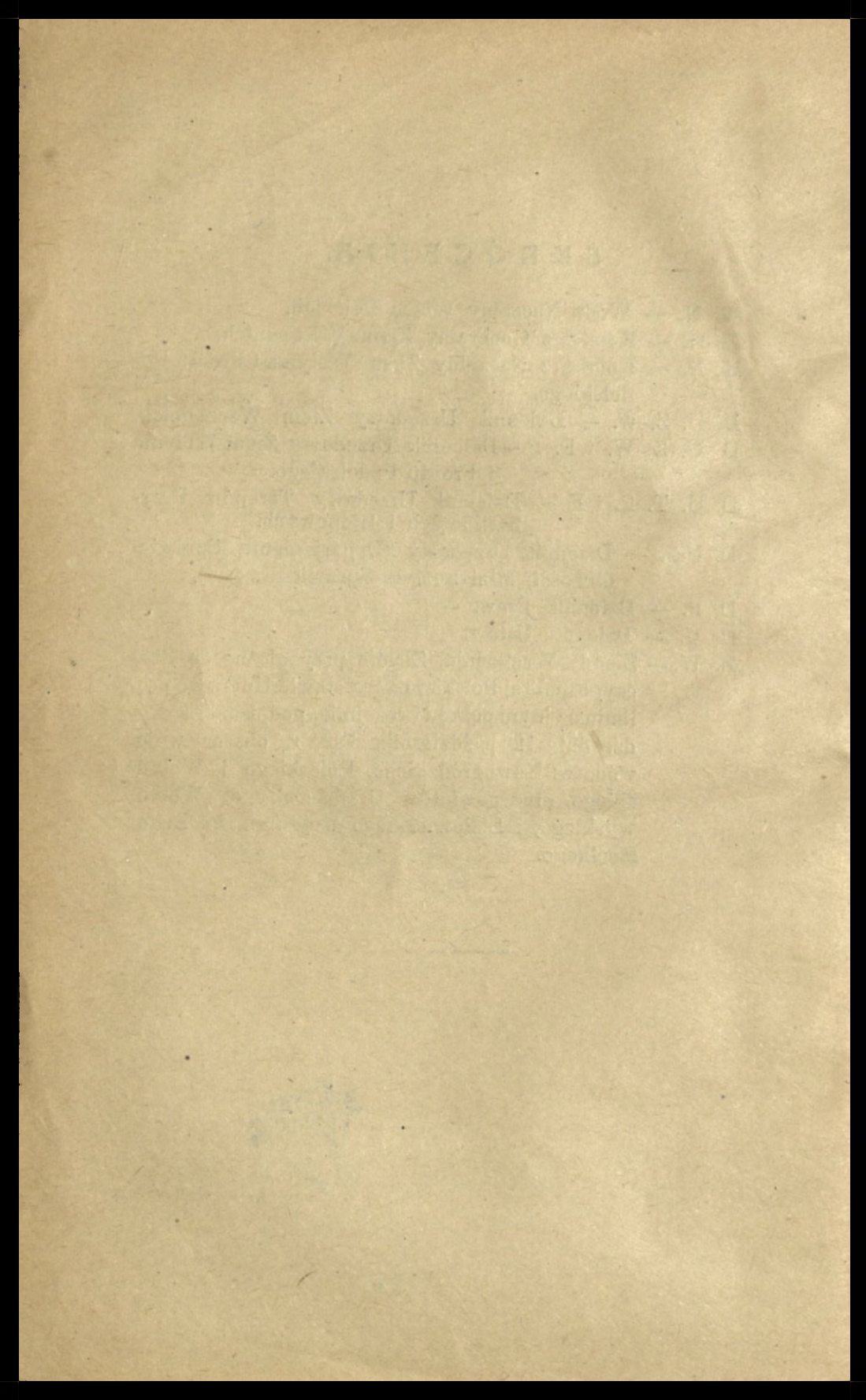
34326/2

2
9457

SKRÓCENIA.

- W. N. — Wódz Naczelny Wojsk Polskich.
K. G. — Komisarz Generalny Ziem Wschodnich.
K. N. — Komisarz Naczelny Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.
D. U. Z. W. — Dziennik Urzędowy Ziem Wschodnich.
D. U. Z. W. i F. P.—Dziennik Urzędowy Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.
D. U. T. P. i E — Dziennik Urzędowy Terenów Przyfrontowych i Etapowych.
D. Urz. — Dziennik Urzędowy (Departamentu Sprawiedliwości, Ministrestwa Sprawiedliwości).
D. P. — Dziennik Praw.
D. U. — Dziennik Ustaw.
Z. W.— Ziemie Wschodnie, Ziemie przynależne do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie Umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r., obszar województw: Nowogródzkiego, Poleskiego i Wołyńskiego, oraz powiatów: Grodzieńskiego, Wołkowyskiego, i Białowieskiego województwa Białostockiego.
-

I.

W S T Ę P.

Pragnąc przyjść z pomocą Sądownictwu Polskiemu na Kresach Wschodnich w żmudnej i odpowiedzialnej pracy Ministerstwo Sprawiedliwości powzięło zamiar wydania podręcznika, któryby nie tylko ułatwił orjentowanie się w ustawodawstwie z czasów przejściowych, ale zapełnił jednocześnie lukę, powstałą z powodu braku wydawnictw już wyczerpanych, na które jednak często powołują się, zwłaszcza w ostatnich czasach, akta ustawodawcze, dotyczące ziem Wschodnich. Aby więc z jednej strony zaoszczędzić konieczności szukania i badania odnośnych przepisów w obfitym, a niesystematyzowanym materiale ustawodawczym, wydanym na Kresach Wschodnich w latach 1919—1920, zaś z drugiej, by udostępnić te źródła wszystkim zainteresowanym, zostało podjęte zestawienie z dzienników urzędowych byłych trzech zarządów: Ziemi Wschodnich, Ziemi Wołyń i Frontu Podolskiego, oraz Terenów Przyfrontowych i Etapowych, wszystkich tych rozkazów i rozporządzeń w dziedzinie sądownictwa, które na aktualności nie straciły i nie przestały obowiązywać, ich uzgodnienie z późniejszymi zmianami i, wreszcie, przedruk takich norm prawnych, rozciągniętych w myśl ustawy z d. 4 lutego 1921 r. na Ziemię Wschodnie, które zostały ogłoszone w wydawnictwach wyczerpanych i dla pracowników na Kresach Wschodnich niedostępnych (pierwsze zeszyty Dziennika Urzędowego Departamentu Sprawiedliwości, Dziennika Praw, Dziennik rozporządzeń b. niem. Gen. Gub. Warszawskiego). Z przepisów zaś zawartych w Dzienniku Ustaw R. P. podano w dosłownym brzmieniu tylko te ustawy, które bezpośrednio dotyczą wymiaru sprawiedliwości, albo też mają pewną styczność z sądownictwem i są na Ziemi Wschodnie rozciągnięte, a zostały wydane przed podporządkowaniem Ziemi Wschodnich pod względem ustawodawstwa Sejmowi i Władzom Centralnym Rzeczypospolitej. Przedruk innych przepisów nie był wskazany nie tylko ze względu na koszt takiego wydawnictwa, ale i z tego powodu, że komplety Dziennika Ustaw mogą być i są powszechnie dostępne.

Przegląd prawodawstwa obejmuje trzy działy, poświęcone obecnie obowiązującym na Ziemiach Wschodnich przepisom,

w zakresie następującym: a) organizacja sądownictwa b) prawo i postępowanie karne i c) prawo i postępowanie cywilne. Poprzedza te działy krótka wzmianka o organach, które były od r. 1919 powołane do pracy ustawodawczej na Kresach Wschodnich, a uzupełnia wykaz ustaw oraz rozporządzeń Rady Ministrów i poszczególnych Ministrów, wydanych w myśl ustawy z d. 4 lutego 1921 r. i ogłoszonych do Nr. 10 Dz. Ust. z 1922 r. włącznie.

W załącznikach przytaczają się po kolei wskazywane w odsyłaczach przepisy prawne dotyczące: 1) likwidacji samodzielnego Zarządu na Kresach Wschodnich i unormowania na nich stanu prawno-politycznego (1—2), 2) organizacji sądownictwa na Z. W. (3—20), 3) prawa i postępowania karnego (30—58), 4) prawa i postępowania cywilnego (59—106) i 5) aktów ustawodawczych wydanych już po wcieleniu Ziemi Wschodnich do Rzeczypospolitej: w przedmiocie przejęcia ziemi na własność Państwa i nadania jej żołnierzom (107—112) i w zakresie: a) sądownictwa (113—117), b) administracji (118—137), c) stosunków agrarnych (138—158^c), d) skarbowości (159—194), e) wojskowości (195—207), f) przemysłu i handlu (208—211), g) robót publicznych (212—222) i wreszcie, h) oświaty, poczt, zdrowotności i t. p. (223—228). Końcowe załączniki (229—235) zawierają przepisy z zakresu samorządu, do którego polski ustawodawca jeszcze nie wglądał.

II.

Z chwilą rozpoczęcia działań wojsk polskich na ziemiach Litwy i Białorusi został rozciągnięty na te obszary Zarząd Wojskowy (dekret Naczelnika Państwa z d. 8 lutego 1919 r.—D. U. Z. W. Nr. 1 p. 1), przy którym był mianowany Generalny Komisarz Cywilny (dekret Naczelnego Dowództwa z d. 19 lutego 1919 r., *ibid.* p. 2) późniejszy Komisarz Generalny Ziemi Wschodnich (rozkaz Naczelnego Wodza z d. 15 kwietnia 1919 r.—D. U. Z. W. N. 3 p. 10). Władza Komisarza Generalnego obejmowała (rozkaz N. W. z d. 12 maja 1919 r., *ibid.* p. 15) obszary, stanowiące teren działań wojennych, i etapy poza wschodnimi granicami b. Królestwa Kongresowego z wyjątkiem powiatów, objętych dekretem ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego z d. 28 listopada 1918 r. (Dz. Pr. Nr. 18 p. 47). Na mocy art. 2 powołanego rozkazu z d. 12 maja 1919 r. K. G. został upoważniony w wykonywaniu powierzzonego mu zarządu cywilnego do wydawania rozporządzeń tymczasowych z mocą ustawy we wszystkich dziedzinach zarządu cywilnego.

Taki stan rzeczy trwał do 17 stycznia 1920 r. kiedy to dla wyodrębnionego okręgu Wołyńskiego (obejmującego w brzmie-

niu rozporządzenia K. G. z d. 7. czerwca 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 7 p. 153)—terytorja powiatów: Włodzimierskiego, Kowelskiego, Łuckiego, Dubieńskiego, Rówieńskiego, Krzemienieckiego, Ostrońskiego, Zaslawskiego, Zwiąhelskiego (tych ostatnich w częściach zajętych przez wojska polskie), a w razie przesunięcia się wojsk polskich na wschód, i dalsze przyległe obszary) został utworzony rozkazem Wodza Naczelnego W. P. Komisarjat Ziemi Wołynia i Frontu Podolskiego (D. U. Z. W. Nr. 50 p. 79). Do zakresu działalności Naczelnego Komisarza nowoutworzonej jednostki administracyjnej, Ziemi Wołynia i Frontu Podolskiego, należało w myśl tego rozkazu wydawanie pod ogólną kontrolą K. G. rozporządzeń z mocą ustaw we wszystkich sprawach zarządu cywilnego. Wszelkie zaś zarządzenia K. G. wydane przed ogłoszeniem tego rozkazu pozostały nadal w mocy i mogły być uchylone jedynie zarządzeniem K. G. na wniosek K. N. Jednak rozkazem Wodza Naczelnego W. P. z d. 29 maja 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 13 p. 168) łączność między K. G. a K. N. została przerwana: pierwszy miał odpowiadać za swe czynności przed Rządem Rzeczypospolitej, a drugi przed Naczelnym Wodzem. Wreszcie w d. 9 września 1920 r. zostały zniesione rozkazem W. N. W. P. (D. U. T. P. i E. Nr. 1 p. 1) urzędy i Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich i Naczelnego Komisarza Ziemi Wołynia i Frontu Podolskiego, z przekazaniem ich uprawnień Ministrowi Spraw Wewnętrznych (ibid. p. 2).

Nowo powstały Zarząd Tymczasowy terenów przyfrontowych i etapowych rozciągał się na tereny poza obszarami objętymi: rozporządzeniem Rady Ministrów z d. 7 marca 1919 r. (Galicja), ustawy z d. 2 sierpnia 1919 r. (Województwa: Warszawskie, Łódzkie, Kieleckie, Lubelskie i Białostockie) oraz ustawą z d. 15 lipca 1920 r. (Śląsk). Minister Spraw Wewnętrznych był upoważniony (rozkaz W. N. z d. 15 września 1920 r. ibid. p. 4) do wydawania powszechnie obowiązujących rozporządzeń z mocą ustawy we wszystkich dziedzinach Zarządu Cywilnego i wydał na mocy przysługujących mu pełnomocnictw w d. 16 września 1920 r. rozporządzenie (ibid. p. 5), którego artykuł 1 brzmiał: „Wszystkie rozkazy oraz rozporządzenia, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym b. Zarządu Cywilnego ziem Wschodnich, oraz w Dzienniku Urzędowym b. Zarządu Cywilnego ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, o ile nie zostały zniesione późniejszymi rozkazami i rozporządzeniami, względnie nie utraciły mocy prawnej wskutek rozkazu Naczelnego Wodza z d. 9 września 1920 r. o zniesieniu Urzędu Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich oraz Urzędu Naczelnego Komisarza Ziemi Wołynia i Frontu Podolskiego, rozkazu z d. 9 września 1920 r. o utworzeniu Tymczasowego Zarządu na terenach przyfrontowych i etapowych, rozkazu z d. 15 września 1920 r. w przedmiocie określenia kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawach Zarządu

Tymczasowego terenów przyfrontowych i etapowych, oraz rozgraniczenia kompetencji władz cywilnych i wojskowych na tych terenach, oraz wskutek niniejszego rozporządzenia—czasowo zostają w mocy”.

Tymczasowy Zarząd T. P. i E. przetrwał do chwili zawieszenia operacji wojennych. W d. 27 listopada 1920 r. Rada Ministrów uchwaliła jego likwidację i przekazanie departamentów i wydziałów odnośnym Ministerstwom, z zachowaniem równocześnie aż do odwołania mocy obowiązującej wszystkich rozporządzeń byłych trzech zarządów, ogłoszonych we właściwych Dziennikach Urzędowych, o ile te nie zostały zniesione lub zmienione późniejszymi rozporządzeniami (§ 1 rozporządzenia R. M. D. U. Nr. 115 p. 462)¹. Wreszcie ustawa z d. 4 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 16 p. 93)² przekazała ziemie, przyłączone do Polski na podstawie umowy Ryskiej całkowicie pod władzę organów centralnych Rzeczypospolitej, t. j. Sejmu, Naczelnika Państwa i Ministrów, z pozostawieniem nadal w mocy dotychczasowych ustaw i rozporządzeń obowiązujących w chwili wejścia w życie ustawy na wyżej określonych ziemiach (art. 4). Ta ustawa upoważniła jednocześnie Radę Ministrów do zniesienia wszelkich wyjątkowych ustaw i rozporządzeń, wydanych na niekorzyść lub dla przywileju jakiegokolwiek narodowości lub wyznania (art. 5), oraz do rozciągnięcia na te ziemie mocy poszczególnych dekretów, ustaw i rozporządzeń obowiązujących na całym obszarze Rzeczypospolitej lub przyległych do Ziemi Wschodnich dzielnicach w chwili wejścia w życie ustawy, tudzież, w związku z dokonaniem tego, do wprowadzenia niezbędnych zmian do ustaw i rozporządzeń dotychczasowych, obowiązujących na ziemiach tych w myśl art. 4 ustawy (art. 6).

Z powyższego rzutu oka na koleje, które przechodziło ustawodawstwo na Kresach Wschodnich w ostatnich latach, wynika, że w dobie obecnej nie przestał tam obowiązywać cały szereg przepisów prawnych, ogłoszonych w trzech dziennikach urzędowych b. zarządów cywilnych, o ile te przepisy nie zostały uchylone lub zmienione przez późniejsze rozkazy lub rozporządzenia Wodza Naczelnego W. P., Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich, Naczelnego Komisarza Ziemi Wołynia i Frontu Podolskiego, Ministra Spraw Wewnętrznych, przez Radę Ministrów i wreszcie przez Sejm Ustawodawczy. Obowiązują te przepisy w utworzonych z tych ziem województwach: Wołyńskim, Podolskiem i Nowogródzkim, oraz w przyłączonych do województwa Białostockiego powiatach: Grodzieńskim, Wołkowyskim i Białowieskim (art. 3 ustawy z d. 4 lutego 1921 r.), ■ tym jednak wyjątki, że na obszarach b. okręgu administracyjnego Wołyńskiego obowiązują, poza rozkazami i rozporządzeniami, zawartymi w D. U. Z. W. i F. P. i D. U. T. P. i E., tylko te przepisy umieszczone w D. U. Z. W., które zostały wydane do 24 stycznia 1920 r. (do pozycji 79), czyli do

chwili wyodrębnienia Komisarjatu Cywilnego Ziemi Wołyń i Frontu Podolskiego. Wynika to nie tylko z art. 6 rozkazu W. N. z d. 17 stycznia 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 1 p. 1), ale i z wyraźnego brzmienia okólnika N. K. z d. 11 marca 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 2 p. 22) ⁸.

III.

ORGANIZACJA SĄDOWNICTWA.

1.

Rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r. o urządzeniu ogólnego sądownictwa na obszarach Wschodnich podlegających K. G. Z. W.

(Dz. Urz. Z. W. Nr. 4 p. 22).

22 artykuły, zawarte w rozporządzeniu K. G. z d. 15 maja 1919 r., noszącym charakter ustawy ramowej, nie mogły oczywiście zastąpić tak poważnej pracy ustawodawczej, jaką była rosyjska organizacja sądownictwa (cz. I, t. XVI Zb. Pr. Ros.). Mimo to organizacja ta przestała istnieć. Pomijając ją milczeniem w powyższym rozporządzeniu i zalecając, w razie braków i wątpliwości (art. 20), stosowanie w drodze analogii przepisów, obowiązujących w Okręgu Sądu Apelacyjnego, K. G. podkreślił w okólniku z d. 28 kwietnia 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 88 p. 1182), że rosyjska ustawa o organizacji sądowej („Uczreżdenje Sudiebnych Ustanowlenij“) nie obowiązuje od chwili wydania rozporządzenia z dnia 15 maja 1919 r.

Rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r., *expressis verbis* nie uchylone, zostało, z wyjątkiem art. 19 i 20, prawie dosłownie zaakceptowane i powtórzone, nawet z zachowaniem układu, w późniejszym rozkazy W. N. z d. 15 października 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 2 p. 9). Nie zachodzi więc potrzeba przytoczenia tego rozporządzenia poza art. 19 i 20.

Art. 19. Sądy i Urzędy Sądownictwa, powołane na obszarach Wschodnich [podlegających K. G.] stosują nadto wymienione niżej przepisy, dotyczące urządzenia sądownictwa, obowiązujące w Okręgu Sądu Apelacyjnego w Warszawie, a mianowicie.

1) tymczasową instrukcję ogólną dla sądów [Królestwa Polskiego], za wyjątkiem art. 163—171 tej instrukcji ⁴ i wzory do niej ⁵ (D. U. Dep. Spr. Nr. 2 z d. 26 sierpnia 1917 r. p. 4 i Nr. 3 z d. 31 sierpnia 1917 r. p. 8), instrukcję dla urzędów prokuratorskich ⁶ (Dz. Urz. Min. Spraw. Nr. 9 z d. 15 marca 1918 r.), ~~na~~ wyjątkiem art. 38—65 tej instrukcji;

2) [tymczasowe] przepisy kasowe sądownictwa w b. Królestwie Polskiem (D. U. D. S. Nr. 1 z d. 19 sierpnia 1919 r.

Dział III p. 1], zarządzenia Dyrektora Departamentu Sprawiedliwości w przedmiocie kaucji dla [kasjerów Sądów Apelacyjnych, Okręgowych i ich pomocników, oraz dla] komorników⁷ (Dz. Urz. Dep. Spraw. [Nr. 2 z d. 26 września 1917 r. p. 5] Nr. 7 z d. 3 stycznia 1918 r. p. 19, [wzory do tymczasowych przepisów kasowych sądownictwa, zarządzenie Departamentu w przedmiocie przelewania wpływów z kas sądowych i także zarządzenie w przedmiocie stosunku walut koronowej i markowej (D. Urz. Dep. Spr. Nr. 4 z d. 19 września 1917 r. p. 12, 13 i 14].

W zakresie skarbowości sądy zostały podporządkowane ogólnym przepisom skarbowym. Kasjerów zastąpili skarbnicy, a notariusze, komornicy i t. p. zaliczeni zostali pod względem skarbowości do zwykłych poborców skarbowych. Przepisy rachunkowo-kasowe dla władz i urzędów państwowych zostały ostatnio wydane przez Ministra Skarbu w grudniu 1921 r.⁸ (Monitor Polski Nr. 285, D. U. Min. Sk. Nr. 45 p. 564). Nie są one wprawdzie ustawowo wydane, bo podpisane są tylko przez zastępcę Ministra Skarbu i, o ile można sądzić i ich tekstu, bez sankcji Najwyższej Kontroli Państwa.

3) Dekret o aplikacji sądowej⁹ (D. U. Min. Spr. Nr. 2 z d. 4 marca 1919 r. p. 35).

Wobec rozciągnięcia samego dekretu obowiązuje na Z. W. i rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 26 czerwca 1920 r. w przedmiocie egzaminów sądowych¹⁰ (D. U. Nr. 70 p. 473).

4) rozporządzenie w przedmiocie obchodzenia świąt w sądach [Królestwa Polskiego]¹¹ (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 7 z dnia 3 stycznia 1918 r. p. 17).

5) zarządzenie Dyrektora Departamentu w przedmiocie odznak dla urzędników wymiaru sprawiedliwości¹² (Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 5 z dnia 29 września 1917 r.) i uzupełniające zarządzenie do tegoż¹³ (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 11 z d. 2 września 1918 r. p. 8).

6) okólniki Ministerstwa Sprawiedliwości: Nr. 73 w przedmiocie używania pieczęci z herbem [Królestwa Polskiego]¹⁴, Nr. 74 w przedmiocie zajęć pobocznych urzędników wymiaru sprawiedliwości¹⁵ [Nr. 128 w przedmiocie zwolnienia korespondencji urzędowej od opłat pocztowych i telegraficznych (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 8 z d. 25 lutego 1918 r. i Nr. 1 z d. 16 stycznia 1919)].

Okólnik Nr. 128 należy uważać za uchylony wobec rozporządzenia Ministra Poczty i Telegrafów z d. 5 września 1919 r. w sprawie zniesienia wolności od opłat pocztowych, telegraficznych i telefonicznych (D. U. Nr. 78 p. 442).

Art. 20. W razie braków i wątpliwości, wynikających przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia, stosować należy w drodze analogji przepisy obowiązujące w Okręgu Warszawskiego Sądu Apelacyjnego.

2.

ROZKAZ

W. N. W. P. z d. 15 października 1920 r. w przedmiocie organizacji wymiaru sprawiedliwości na terenach przyfrontowych i etapowych.

(Dz. Urz. T. P. i E. Nr. 2 p. 9).

W uzupełnienie rozkazów moich z d. 9 i 15 września 1920 r. postanawiam co następuje:

I. ZASADY OGÓLNE.

Art. 1. Do wymiaru sprawiedliwości powołane są sądy i urząd prokuratorski.

Ścisłejsza była redakcja art. 1 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r., powołująca do wymiaru sprawiedliwości instytucje sądowe. Urząd prokuratorski, jak to i art. 20 rozkazu określa, urządzuje przy sądzie. Nie powołuje go do wymiaru sprawiedliwości i art. 5 rozkazu, wyliczający instytucje sądowe.

Art. 2. Sędziowie wszystkich stopni w wykonaniu swych obowiązków sędziowskich, oraz przedstawiciele urzędu prokuratorskiego, o ile występują z wnioskami przed sądem, kierują się jedynie ustawą i sumieniem.

Zwięźle brzmi art. 3 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. „Sędziowie w wykonywaniu swego urzędu są niezawisli”.

Art. 3. Językiem urzędowym w sądownictwie jest język polski. Osoby, biorące udział w sprawach i nie umiejące po polsku, mogą porozumiewać się z sądem w językach krajowych.

Art. 4 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. nie uzależniał używania w Sądach języka krajowego od niezajomości polskiego języka.

W myśl okólnika Szefa Zarządu terenów przyfrontowych i etapowych z d. 28 października 1920 r. za język miejscowy uznany był: w powiatach Wolyńskich—rusiński, w powiatach Brzeskim, Kobryńskim, Prużańskim, Slonimskim, Nowogródskim, Pińskim, Baranowickim, Luninieckim, Nieświeskim, Wilejskim i Dziśnieńskim—język białoruski. W powiatach: Grodzieńskim, Wołkowyskim i Lidzkim obowiązywał tylko język urzędowy, polski (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 26). Podczas, gdy art. 3 Przep. Tymcz. o Urzęd. Sądow. (D. U. Dep. Sp. Nr. 1 p. 1) brzmi wyraźnie, że językiem sądowym jest język polski i dopuszcza jeno wezwania tłumacza, gdy osoba, w sprawie udział biorąca, nie zna języka polskiego, art. 3 rozkazu W. N. z d. 15 października 1920 r. wprowadza do

sądów i języki krajowe. Jest to ułatwienie zgodne z art. 7 traktatu o mniejszościach narodowych (D. U. 1920 r. Nr. 119 p. 728) i wywołane różnolitością ludności na Kresach Wschodnich, ale mogące mieć zastosowanie tylko w miejscowych sądach, nie zaś w postępowaniu w instancji kasacyjnej, w Sądzie Najwyższym, t. j. w okręgu sądowym, gdzie nie przestał obowiązywać cytowany art. 3 Przep. Przech.

Art. 4. Wyroki sądów wydawane będą w imieniu [prawa] Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 7 marca 1921 r. (D. U. Nr. 29 p. 166).

II. SĄDY.

Art. 5. Do wymiaru sprawiedliwości powołuje się:

- a) Sędziów honorowych,
- b) Sędziów pokoju,¹⁵
- c) Sądy okręgowe,¹⁶
- d) Sąd apelacyjny
- e) Sąd [Kasacyjny] Najwyższy w Warszawie¹⁷.

P. rozporządzenie Rady Ministrów z d. 11 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 64 p. 404) o rozciągnięciu na Z. W. dekretu z d. 2 lutego 1919 r. o ustroju Sądu Najwyższego (D. P. Nr. 15 p. 199).

Art. 6. Sędziowie pokoju orzekają jednoosobowo. Sądy Okręgowe, Sąd Apelacyjny i Sąd [Kasacyjny] Najwyższy orzekają w komplecie z 3 sędziów. Przez sędziów należy rozumieć także prezesa lub wiceprezesa sądu.

Art. 7. W skład Sądu Okręgowego wchodzi prezes, odpowiednia liczba wice-prezesów i sędziów. Do prowadzenia śledztwa wstępnego przy Sądzie Okręgowym powołuje się sędziów śledczych i ich zastępców.

Obok sędziów śledczych przy Sądach Okręgowych w Grodnie, Lucku, Pińsku i Wilejce urzędują sędziowie śledczy do spraw szczególnej wagi²⁰ (rozporządzenie K. G. z d. 6 listopada 1919 r.—D. U. Z. W. Nr. 26 p. 272—i rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 22)¹⁹.

Art. 8. Do uzupełnienia kompletu Sądu Okręgowego w razie potrzeby może być powołany z rozporządzenia prezesa Sądu Sędzia śledczy lub też Sędzia honorowy [z pośród osób wybranych na to stanowisko przez wydział osobowy Sądu Okręgowego i zatwierdzonych przez wydział osobowy Sądu Apelacyjnego]. Komplet Sądu Okręgowego, jako odwoławczego, może się składać z sędziego Sądu Okręgowego, jako przewodniczącego, i conajmniej z dwóch sędziów pokoju tego powiatu, w którym odbywa się sesja Sądu Okręgowego.

Część art. 8, wprowadzającą odmienny tryb wyboru i mianowania honorowych sędziów pokoju (por. art. 5 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r.) należy uważać za uchyloną wobec rozciągnięcia na Ziemię Wschodnie art. 20 Przep. Tymcz. o Urz. Sąd. w. K. P. (rozporządzenie Rady Ministrów z d. 19 stycznia 1922 r. — D. U. Nr. 10 p. 70).

Art. 9. Sąd Apelacyjny stanowią: prezes, odpowiednia liczba wiceprezesów i sędziów. Do uzupełnienia kompletu może być powołany z rozporządzenia prezesa Sądu Sędzia Okręgowy.

Art. 10. Sąd Kasacyjny stanowią: prezes i odpowiednia liczba sędziów. Do uzupełnienia kompletu może być powołany z rozporządzenia prezesa Sądu Sędzia Apelacyjny.

W. N. W. P. dwa razy usiłował powołać do życia odrębną dla Kresów Wschodnich najwyższą instancję sądową: w pierw — Sąd Najwyższy w Wilnie (rozkaz z d. 6 lipca 1920 r. — D. U. Z. w. Nr. 102 p. 1010), potem, już bez określenia siedziby, — Sąd Kasacyjny (rozkaz z d. 15 października 1920 r. — D. U. T. P. i E. Nr. 2 p. 9). O tem, że i w drugim wypadku chodziło o samoistną instancję sądową, świadczy § 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20), mówiący wyraźnie o otwarciu Sądu Kasacyjnego. Artykuł 10 rozkazu z d. 15 października 1920 r. stał się nieaktualnym wobec przyłączenia Ziemi Wschodnich do kompetencji Sądu Najwyższego Rzeczypospolitej Polskiej.

III. URZĄD PROKURATORSKI.

Art. 11. Przy każdym Sądzie Okręgowym, Sądzie Apelacyjnym i [Kasacyjnym] Najwyższym urzęduje prokurator z odpowiednią liczbą podprokuratorów i ich zastępców.

IV. URZĘDY POMOCNICZE.

Art. 12. Pisarze hipoteczni i notariusze urzędują na zasadzie przepisów dotychczasowych.

Instytut pisarzy hipotecznych nie był przewidziany przez prawodawstwo rosyjskie, obowiązujące na Kresach Wschodnich, to też art. 6 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. mówił tylko o starszych notariuszach (art. 1 Ustawy Not. Ros.), nie funkcjonujących w b. Warszawskim Okręgu Sądowym (art. 219 Ust. Not. Ros., 555 Org. Sąd. Ros.). Wprowadzając na Ziemiach Wschodnich prawo hipoteczne 1818 r., a więc i pisarzy hipotecznych, oraz rozciągając na te ziemie ustawę notarialną rosyjską w tym zakresie, w jakim obowiązywała w b. Warszawskim Okręgu Sądowym (D. U. Z. w. 1919 r. Nr. 18 p. 157) — ustawodawca zastrzegł „zastosowanie zmian, wynikających z osnowy rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r.“. Było to niezbędne zwłaszcza ze względu na cały szereg drobnych spraw, dotyczących nieruchomości uwolnionych od wprowadzanego postępowania hipotecznego (przejście lub obciążenia prawa własności na nieruchomości wiejskie obszaru do 60 dziesięcin włącznie i miejskie do 60 tysicy mk. szacunku włącznie). Zachował się też i urząd

starszego notariusza mimo zlecenia K. G. z d. 7 listopada 1919 r. (D. U. Z. w. Nr. 32 p. 346) o zastąpieniu wyrazów „starszego notariusza” przez „pisarza hipotecznego”. W rozporządzeniu z d. 1 kwietnia 1920 r., dotyczącem zmian w związku z wprowadzeniem hipoteki (D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660) używa się nazwę starszego notariusza (art. 1) i pisarza hipotecznego, mającego zarządzać notarialnymi archiwami połączonymi z archiwami hipotecznymi (art. 6). Znowu w rozporządzeniu K. N. z d. 4 maja 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 7 p. 106) mowa o „działającym w charakterze starszego notariusza pisarzu hipotecznym”. Wreszcie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości i ustanowienia etatów¹⁹ (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20 i 22) wprowadzają „zastępców starszego notariusza” przy 4 sądach kresowych: w Grodnie, w Łucku, w Pińsku i w Wilejce.

Mianowanie notariuszów: przez prezesów Sądów Okręgowych (art. 14 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r.), przez K. G. (D. U. Z. W. Nr. 43 p. 516), wreszcie przez prezesa Sądu Apelacyjnego Z. W. (§ 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. — D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) przeszło do kompetencji Ministra Sprawiedliwości zgodnie z art. 21 Przep. Tymcz. o Udz. Sąd., po rozciągnięciu tego przepisu na Ziemię Wschodnie przez rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 19 stycznia 1922 r.

Ustawa notarialna rosyjska uzależniała objęcie posady notariusza nie od posiadanego wyższego wykształcenia prawniczego, ale od egzaminu, któremu podlegały wszystkie osoby, ubiegające się o ten urząd. Przepis ten obowiązywał i w Rosji (art. 15) i w b. Królestwie Polskim (art. 225). O ile K. G. i Minister S. W. wobec nadanej im władzy ustawodawczej mogli: pierwszy — zupełnie (D. U. Z. W. Nr. 43 p. 516), a drugi — z pewnymi zastrzeżeniami (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) zwolnić od egzaminów osoby, posiadające wyższe wykształcenie prawne, o tyle wątpliwa jest prawomocność okólnika Dyrektora Departamentu Sprawiedliwości Nr. 23 (D. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 6), sprzecznego z cytowanym w nim art. 225 Ust. Not. Ros. i zwalniającego od egzaminów osoby posiadające wyższe wykształcenie prawnicze.

Art. 13. Przy sądach i urzędach prokuratorskich czynni są, stosownie do potrzeby aplikanci — na zasadzie przepisów dotychczasowych,⁹ sekretarze, podsekretarze, kanceliści, skarbnicy, komornicy, woźni sądowi i służba niższa.

Należy odróżniać aplikantów od kandydatów na stanowiska służbowe w sądownictwie (D. U. Z. W. Nr. 81 p. 932).

W art. 13 powinni być wymienieni i tłumacze przysięgli przy Sądach Okręgowych²¹, wskazani w etatach Sądów Okręgowych w Grodnie, Łucku, Wilejce i Pińsku¹⁹ (D. U. Z. W. Nr. 32 p. 347; D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 22).

Art. 13. nie wzmiankuje o zastępcach podprokuratorów, sędziów śledczych i sędziów pokoju²² [D. U. Z. W. Nr. 19 p. 180] Do organów pomocniczych należy zaliczyć i lekarzy policyjno-sądowych²³ (D. U. Z. W. Nr. 51 p. 117).

Art. 14. Przy sądach czynna będzie adwokatura na zasadzie przepisów dotychczasowych.

Art. 9 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. brzmi: „Przy sądach czynni będą adwokaci przysięgli i ich pomoc-

nicy, oraz obrońcy prywatni²⁴ (obrońcy przy sądach pokoju i obrońcy sądowi) na zasadach, które obowiązywały przed wojną (przed 30 lipca 1914 r.) [na obszarach podlegających obecnie Komisarzowi Generalnemu] z tą wszakże zmianą, że upoważnienia do prowadzenia spraw cudzych przez obrońców przy sądach pokoju uchwalone będą przez połączone wydziały Sądu Okręgowego i że ci obrońcy są upoważnieni do prowadzenia w Sądzie Okręgowym spraw rozpoznawanych przez pomieniony sąd, jako instancję apelacyjną. Nową organizację adwokatury określi specjalne rozporządzenie²⁵. Wynika stąd, że dział organizacji sądowej rosyjskiej, poświęcony adwokaturze i obrońcom prywatnym (art. 353—406⁹), nie przestał obowiązywać na Ziemiach Wschodnich (mowa może być tylko o uchyleniu art. 46¹⁰, niedopuszczającego kobiet do obrony sądowej, a niezgodnego z okólnikiem K. G. z d. 8 czerwca 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 95 p. 1444) w sprawie kobiet na stanowiskach w sądownictwie). Rozporządzenie z d. 15 maja 1919 r. wprowadziło tylko nieznaną w rosyjskiej organizacji sądowej podział obrońców prywatnych na obrońców przy Sądach Pokoju i obrońców sądowych, zgola zbyt czyny, bo upoważnienie do bronięcia spraw cudzych bądź w Sądzie Pokoju, bądź w Sądzie Okręgowym, bądź wreszcie w Sądzie Apelacyjnym uzależnionem było od otrzymania właściwego świadectwa.

Art. 406⁴ ros. organizacji sądowej upoważniał obrońców prywatnych (w rozumieniu rozporządzenia z d. 15 maja 1919 r. obrońców sądowych) do prowadzenia spraw w b. Senacie Rządzącym. Wobec nierozciągnięcia na Ziemię Wschodnie art. 13 przep. przech. do U. P. C. (D. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1, dział I p. 5), zapewne z powodu braku sił fachowych na Kresach, obrońcom sądowym na tych obszarach przysługuje prawo bronięcia w Sądzie Najwyższym spraw, których prowadzenia podjęli się w I lub 2. instancji sądowej. Adwokaci przysięgli dopuszczeni byli do służby rządowej i komunalnej bez wypisywania się z listy adwokatów, lecz bez prawa zajmowania się praktyką adwokacką²⁵ (D. U. Z. W. Nr. 25 p. 261).

V. OKRĘGI SĄDOWE i ETATY.

Art. 15 [uchylony].

Rada Ministrów rozciągnęła w d. 19 stycznia 1922 r. (D. U. Nr. 10 p. 70) na Ziemię Wschodnie moc dekretu z d. 7 lutego 1919 w przedmiocie dyzlokacji sądów (Dz. Pr. Nr. 14 p. 170)²⁶. Etaty zostały ustalone przez Ministra Spraw Wewnętrznych¹⁹ (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 22).

VI. MIANOWANIA i ODWOŁANIA.

Art. 16—19 [uchylone].

Art. 16—19 zostały zastąpione na mocy tegoż rozporządzenia Rady Ministrów przez art. 13—23²⁷ Przep. Tymcz. o Urz. Sądow. (Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1 p. 1) i przez art. 33²⁸ dekretu z d. 3 stycznia 1919 r. o tymczasowej organizacji Władz Naczelnych (Dz. Pr. Nr. 1 p. 1). Jednocześnie został uchylony dotyczący mianowania notariuszów punkt d § 8 rozporządzenia Ministra S. W. z d. 5 listopada 1920 r. w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20)

VII. NADZÓR i ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCIPLINARNA!

Art. 20—27 [uchylone].

Zastąpione przez art. 25—31 Przep. Tymcz. o urz. Sąd.²⁹ przez wyżej wymienione rozporządzenie Rady Ministrów.

VIII. WŁADZE SĄDOWO-ADMINISTRACYJNE.

Art. 28. Władza sądowo-administracyjna należy do prezesów sądów, przyczem prezesi Sądów Okręgowych są podporządkowani prezesowi Sądu Apelacyjnego. W razie braku odnośnych przepisów lub wątpliwości należy stosować przepisy obowiązujące w Okręgu Sądu Apelacyjnego Warszawskiego.

Część druga art. 28 i artykuł 29 uchylone przez powołane rozporządzenie Rady Ministrów.

IV.

PRAWO i POSTĘPOWANIE KARNE.

Przepisy z zakresu prawa i postępowania karnego, zawarte w rozporządzeniu K. G. z d. 15 maja 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 4 p. 24) i Ministra S. W. z d. 5 listopada 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) zostały przekreślone przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 13 kwietnia 1921 r.¹⁰ (D. U. Nr. 37 p. 223). Rozporządzenie to stanowi akt ustawodawczy, normujący wszystkie przepisy karne dla Ziemi Wschodnich od chwili jego ogłoszenia. Zważywszy: 1) że § 2 tego rozporządzenia uchyla, w liczbie innych, rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r. w przedmiocie prawa i postępowania karnego, a § 1 znowu powołuje do życia część tego rozporządzenia (kodeks 1903 r. przepisy przechodnie do niego, dekret o nietykalności posłów i t. p.); 2) że tenże § rozporządzenia uchyla i takie przepisy, które już w swoim czasie były uchylone, jako to: tajne pędzenie napojów wyskokowych, niewyliczenie się z awansów, przekroczenie przepisów o wymianie pieniędzy (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20), 3) że to rozporządzenie rozciąga na Ziemię Wschodnie instrukcję sądową i instrukcję o urzędach prokuratorskich, już obowiązujące na tych ziemiach w myśl art. 19 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 4 p. 22), — należy przypuszczać, że intencją Rady Ministrów było zniesienie wszystkich norm karnych z czasów przejściowych i ustalenie nowych wytycznych w tym przedmiocie. Trzeba więc uważać za nieobowiązujące obecnie na Ziemiach Wschodnich i takie przepisy karne, które wyraźnie przez rzeczne rozporządzenie Rady Ministrów nie były uchylone, np. w przedmiocie ochrony środków komunikacyjnych (D. W. Z. W. Nr. 92 p. 1362), samowolnego korzystania z cudzego mienia (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 16 p. 238) i inne. Uwaga ta nie dotyczy rozporządzenia K. N. z d. 10 marca 1920 r.¹⁰² (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 27) o zawieszeniu spraw odwoławczych; zostało ono nietylko w mocy, ale rozszerzono je na cały obszar Ziemi Wschodnich.

Oprócz wyszczególnionych w rozporządzeniu R. M. z d. 13 kwietnia 1911 r. norm prawnych należy uważać za obowiązujące na Ziemiach Wschodnich i przepisy tymczasowe o kosztach sądowych⁵⁴ (D. Urz. Dep. Spr. 1917 Nr. 1) wraz z ich późniejszymi zmianami. Rozporządzenie R. M. uchyliło w § 2 p. 1 rozporządzenie K. G. w przedmiocie prawa i postępowania karnego, a więc i p. 8 art. 1, ale żadnych nowych przepisów w tym przedmiocie nie ustaliło, słusznym jest zatem w myśl § 6 rozporządzenia R. M. uważać, że rzeczony przepisy co do kosztów sądowych nadal obowiązują na Kresach Wschodnich.

W załącznikach, dla całokształtu ustawodawstwa karnego na Ziemiach Wschodnich, dodane zostały następujące przepisy, wydane między dniem wejścia w życie ustawy z d. 4 lutego 1911 r. a 31 grudnia 1921 r.: 1) ustawa z d. 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem⁵⁴ (D. U. Nr. 30 p. 169), 2) ustawa z d. 4 marca 1921 r. w przedmiocie darowania odszkodowań i nawiązek za przestępstwa leśne⁵⁵ (D. U. Nr. 26 p. 145), ustawa z d. 18 marca 1921 r. o zwalczaniu przestępstw z chęci zysku popełnionych przez urzędników⁵⁵ (D. U. Nr. 10 p. 177) i 4) ustawa z d. 24 maja 1921 r. w przedmiocie amnestji⁵⁷ (D. U. Nr. 42 p. 261).

V.

PRAWO I POSTĘPOWANIE CYWILNE.

1.

Rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r. w przedmiocie prawa cywilnego i postępowania cywilnego na obszarach Wschodnich, podlegających K. G. Z. W.

(D. U. Z. W. Nr. 4 p. 23).

Na podstawie rozporządzenia W. N. W. P. z d. 12 maja 1919 r. postanawiam co następuje:

Art. 1. Na zajętych przez Wojska Polskie obszarach wschodnich [podlegających Komisarzowi Generalnemu] stosowane będą: prawo cywilne rosyjskie (cz. I t. X Zb. Praw wyd. 1914 r.), ustawa postępowania cywilnego rosyjska (cz. I t. XVI Zb. Pr. wyd. 1914 r. art. 1--1460⁶¹), ustawa handlowa, ustawa postępowania handlowego i ustawa wekslowa rosyjska (cz. II t. XI Zb. Praw wyd. 1903 r.), oraz wogóle przepisy rosyjskiego prawa cywilnego w zakresie, w jakim pomienione prawo, ustawy i przepisy obowiązywały na tym obszarze przed opuszczeniem go przez władze rosyjskie (przed 1 sierpnia 1915 r.), z uchyleniem jednak wszelkich przepisów, ustanawiających ograniczenia prawne, zależne od narodowości i wyznania ludności tego obszaru, oraz z poniższymi zmianami i uzupełnieniami, jak również z uwzględnieniem zmian i uzu-

pełnień, zawartych w rozporządzeniu o urządzeniu ogólnego sądownictwa na obszarach wschodnich [podlegających Komisarzowi Generalnemu].

Część artykułów cz. I t. X Zb. Pr. Ros. uleż musi zmianie w myśl art. 25 i 26 przep. przech. do U. P. C. (D. U. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1) lub też uchyleniu ze względu na znaczenie lokalne, charakter stanowy, zupełną nieaktualność, odmienny ustrój Polski, wreszcie ze względu na ich sprzeczność z zasadami Konstytucji. Są to artykuły: część art. 1, ustęp 2 art. 3, art. 7, 9, 33, p. 1 i uwaga do art. 45, art. 50—53, 53, 56¹, 61—99, 100—104, 111, 118, uwaga 1 i 2 do art. 119, część art. 131¹¹, art. 133, 138, 140, 144, uwaga do art. 145, art. 148, 151—153, 161—163, 165, 167, 176, uwaga do art. 225, art. 233—248, 250—332, 385—386, 391, p. 4 i 5 art. 394, 395—400, 403, część art. 406, 412, p. 3 art. 413, p. 1 i 4 art. 414, uwaga 1—3 do art. 420, art. 422, 446, ustęp 2 i uwaga do art. 454, ustęp 2 do art. 457, art. 458, 462, uwaga do art. 464, art. 466—512, 520, 522, 533¹—533¹⁰, 538, uwaga 2 do art. 539, uwaga do art. 539², 556, 562¹, 564, 576—608, 646, ustęp 2 do art. 665, art. 673, uwaga do art. 675, art. 678, 693—698, uwagi do art. 707, 708, 709 i 710, art. 717, uwaga do art. 719, 770—771, 778, 915, 934, 937, 941, 961, 966, ustęp 2 i uwaga do art. 964, art. 969—970, 981—993, 996—999, 1005—1006, 1011, 1017, p. 2 art. 1019, art. 1025, 1028, 1050, 1055, 1057—1059, 1061, 1063, 1066⁸, 1067—1070¹, 1077—1078, 1082, 1082¹, p. 2 art. 1087, 1088—1089, 1091—1094, 1105, uwaga do art. 1106, 1107, 1109, p. 1 art. 1110, 1111, 1113, 1123, ustęp 2 i 3 art. 1128, 1130, 1133—1135, 1137—1139, ustęp 2 i uwaga do art. 1148, 1148¹, 1153¹, 1157, ustęp 2 art. 1159, art. 1160, uwaga do art. 1162, art. 1163, 1165—1183, 1184—1221, p. 1 art. 1222, art. 1222², 1223, 1234, 1238—1242, 1244—1245, część art. 1248, art. 1248¹, 1251, 1256, 1263, 1279—1295, 1298, 1300, 1304, 1308, uwagi do art. 1315, art. 1317, 1319, 1322, uwagi do art. 1322 i 1332, 2 i 3 ustęp art. 1338, art. 1339—1340, 1346—1373, 1374—1380, 1389, 1403—1404, 1417—1487, 1489, 1500, 1502—1503, uwaga do art. 1504, art. 1505, 1508—1509, uwaga do art. 1510, art. 1523—1527, 1531, 1537, 1540, 1549¹, 1553, 1559, 1563—1572, 1576, 1534, 1586, 1588, 1629, uwaga do art. 1630¹, art. 1639, 1641—1648, 1650—1652, 1654, uwaga 3 do art. 1663, uwaga do art. 1677, p. 3 pozycji I art. 1692, uwaga do pozycji II tegoż art. i pozycja III, art. 1693—1694, 1702, 1711—1712, 2013, 2016, 2032, 2038, 2101, 2151, 2145, 2154, 2157, uwaga do art. 2158, art. 2161—2197, 2198¹, 2198²⁷, uwagi do art. 2201, ustęp 2 art. 2202, art. 2205, 2211, 2247, 2291—2292, 2295—2296, 2310¹, 2324, 2327, 2351, 2552.

Art. 2 (w redakcji rozporządzenia Ministra S. W. z d. 6 listopada 1920 r. — D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20). Początek oraz 1—3 punkty art. 29 ros. ust. post. cyw. otrzymują brzmienie następujące:

Do kompetencji sędziego pokoju należą:

- 1) Sprawy w przedmiocie wszelkiego rodzaju zobowiązań i praw na ruchomy i nieruchomy majątek, nie przewyższających [5.000 marek lub rubli, 2.500 ostrubli lub 7.500 koron] 30.000 marek polskich; sprawy o wynagrodzenie za szkody i straty podlegają kompetencji

sędziego pokoju również i w tym wypadku, jeśli wysokość szkód i strat w chwili wytworzenia procesu nie może być dokładnie określona, lecz sam powód nie określa ich ponad [jedną z wymienionych wyżej sum] 30,000 marek,

- 2) sprawy o przywrócenie zakłóconego lub utraconego posiadania, jeżeli zakłócenie lub utrata miały miejsce po 1 sierpnia 1914 r.
- 3) sprawy o zakłócenie prawa używania serwitutu, jeżeli zakłócenie miało miejsce po 1 sierpnia 1914 r.

Art. 3. Rozpoznaniu Sądów Okręgowych ulegają następujące sprawy cywilne:

- 1) w pierwszej instancji wszelkie sprawy zarówno sporne, jak i sądownictwa niespornego, dla których nie są właściwe Sądy Pokoju;
- 2) w drugiej instancji: skargi apelacyjne i incydentalne na wyroki Sądów Pokoju.

Z chwilą rozciągnięcia na Z. W. Dekretu z d. 7 lutego 1919 r. o rejestrze handlowym^{59,60} (D. Pr. Nr. 14 p. 164) i ustawy o spółdzielniach^{62,64} (Dz. U. Nr. 111 z 1920 r.) Sądom Okręgowym podlegać mają również zgłoszenia o wciągnięciu do rejestru handlowego, lub rejestru spółdzielni.

Art. 4. Rozpoznaniu Sądu Apelacyjnego ulegają sprawy z apelacji lub skarg incydentalnych na wyroki i decyzje Sądów Okręgowych w pierwszej instancji.

Uzupełnienie tego artykułu przez Ministra S. W. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) nadaniem Sądowi Apelacyjnemu czasowo atrybucji najwyższej instancji Sądowej (p. l. § 8, § 3 i § 2 rozporządzenia) odpadło wobec rozciągnięcia na Z. W. dekretu z d. 8 lutego 1919 r. w przedmiocie ustroju Sądu Najwyższego¹¹.

Art. 5. [Wyroki wydane w drugiej instancji są ostateczne i rozpoznaniu w drodze kasacji nie podlegają. Żądania rewizji wyroku i żądania osób trzecich, które nie wpływały do sprawy (opozycja trzecich), rozpoznawane będą przez Sąd Apelacyjny].

Wobec uwagi do art. 4 najwłaściwiej byłoby obecnie art. 5. nadać brzmienie art. 5 Przep. Przech. do U. P. C.: „Sąd Najwyższy orzeka w sprawach, które przechodzą pod jego rozpoznanie wskutek skargi stron na ostateczne wyroki Sądu Okręgowego lub Apelacyjnego w drodze kasacji, restytucji lub opozycji trzeciego“.

Art. 6. Sprawy sporne, które na zasadzie przepisów tymczasowych ulegały jurysdykcji Sądów Włościańskich i naczelników ziemskich, rozpoznawane będą przez Sądy Cywilne, powołane na podstawie niniejszego rozporządzenia stosownie do ich właściwości.

Art. 7. Sprawy, które z inicjatywy miejscowej ludności, samorządu lokalnego lub władz miejscowych ulegały tymczasowym sądom miejscowym, rozpoznawane będą przez sądy cywilne, powołane na podstawie niniejszego rozporządzenia, stosownie do ich właściwości. Tym ostatnim przekazane być mają sprawy niezakończone pomienionych sądów miejscowych, z wyjątkiem spraw sąłów, ustanowionych przez władze bolszewickie. Do spraw niezakończonych stosowane będą w drodze analogji art. 27—36 i 42—43 (z wyjątkiem punktu 1 art. 27) przepisów przechodnich do ustawy postępowania cywilnego (punkt 1 art. 14 niniejszego rozporządzenia).

Artykuł 27 punktu pierwszego nie zawiera; zapewne chodziło o jego literę f., pierwotnie wykluczoną w powołanym art. 27, i wprowadzoną przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 19 stycznia 1922 r. (D. U. Nr. 10 p. 70).

Art. 8. Wyroki prawomocne sądów miejscowych, w poprzednim artykule pomienionych, z wyjątkiem wyroków, wydanych przez sądy, ustanowione przez władze bolszewickie, zachowują moc obowiązującą. [Jeżeli jednak pozwany w tych Sądach nie stawiał się do sprawy, nie przyjmował w niej jakiegokolwiek udziału osobiście lub przez pełnomocnika, i wydany wyrok prawomocny nie jest wykonany całkowicie, ma prawo pozwany założenia opozycji, we właściwym Sądzie pierwszej instancji, powołanym na mocy niniejszego rozporządzenia, nie przestrzegając terminu w art. 151, 727 i 728 U. P. C. ustanowionego, nie później jednak, jak w ciągu roku od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia. Wstrzymanie wykonania wyroku, na który została złożona opozycja, musi być dokonane w drodze zabezpieczenia powództwa].

Ustęp 2 i 3 art. 8 stał się nieaktualnym.

Art. 9. Osoby, które wskutek niesłusznego wyroku sądu bolszewickiego utraciły majątność lub poniosły szkody lub straty, mają prawo dochodzenia od strony przeciwnej zwrotu rzeczy lub wynagrodzenia za szkody lub straty w drodze powództwa w Sądzie właściwym.

Art. 10. Sposób pobierania i wysokość opłat określają przepisy o kosztach sądowych, uchwalone przez Tymczasową Radę Stanu Królestwa Polskiego 18 lipca 1901 r. ⁶³ (Dz. Urz. Dep. Spraw Nr. 12 d. 19 sierpnia 1917 r., p. 7) [z tem jednak, że wpis stosunkowy główny (art. 6, 7, 8 przepisów o kosztach) pobierany będzie w ilości o 50% powiększonej, że opłata od podań (art. 20) pobierana będzie w ilości 1 marki w sprawach podlegających rozpoznaniu Sądów pokoju i w ilości 5 marek w sprawach podlegających rozpoznaniu Sądów Okręgowych i Sądu Apelacyjnego, i że koszty podróży oraz djety sędziów i innych urzędników sądowych (art. 23) określone będą według norm zawartych w osobnem rozporządzeniu].

Oplaty sądowe zostały ostatnio ustalone przez ustawę z d. 17 grudnia 1921 r. ⁶⁶ (D. U. Nr. 106 p. 770). Ponieważ ta ustawa odmiennego trybu opłat sądowych dla Ziem Wschodnich nie przewiduje, należy przeto uważać za uchyloną część art. 10, dotyczącą opłaty wpisu stosunkowego, opłaty od podań i kosztów podróży oraz djet.

Rozporządzenie K. G. z d. 10 lutego 1920 r. ⁶⁷ (D. U. Z. W. N. 51 p. 250) wprowadziło jednak wbrew art. 10, i art. 3 Przep. Tymcz. o kosztach sądowych opłatę stempłową przy postępowaniu sądowym w okręgach: Wileńskim, Brzeskim i Mińskim, od której podania do Sądów Polskich były zwolnione (art. 2 dekretu z d. 7 lutego 1919 r. — Dz. Pr. Nr. 14 p. 145). Pozostaje zatem pytanie, czy w oznaczonych okręgach, a raczej ich części wcielonej do Polski, z chwilą rozciągnięcia na Z. W. dekretu z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie opłat od podań oraz świadectw urzędowych, ^{182,3} nie został ów pobór uchylony. Ze względu na wyraźne brzmienie art. 2 dekretu, że nie stosuje się on do podań sądowych, można jedynie przyjść do wniosku, że jego rozciągnięcie w d. 30 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 83 p. 167) na kresy pozostało bez żadnego wpływu na przepisy w przedmiocie opłaty stempłowej w sądach ustalone, a więc i na powyższe rozporządzenie K. G. z d. 10 lutego 1920 r. Wpłaty, w tem ostatniem oznaczone, i nadal stosują się w wysokości już nie przez rozporządzenie K. G. z d. 28 maja 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 5 p. 341) określonej, lecz zwiększonej przez art. 10 ustawy z d. 16 lipca 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 78 p. 498), a mianowicie: 10 mk. od pierwszego arkusza podania, 5 mk. od następnych i 2 mk. od załączników. Nie zostały te opłaty zniesione i przy ujednostajnieniu poborów opłat stempłowych (D. U. 1921 r. Nr. 82 p. 562). Natomiast na obszarze b. Zarządu Cywilnego Z. W. i F. P. podania sądowe są zwolnione od opłat stempłowych (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 13 p. 171).

Art. 11. Wszelkie przewidziane przez ustawę postępowania cywilnego ogłoszenia i obwieszczenia publiczne zamieszczone być winny w [Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich] Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

W myśl rozporządzenia R. M. z d. 19 stycz. 1922 r. (D. U. Nr. 10 p. 70).

Art. 12. Spory jurysdykcyjne pomiędzy Sądami a władzami administracyjnymi (art. 237—244 U. P. C.) i sprawy przeciwko urzędnikom (art. 1316—1330° U. P. C.) rozstrzyga właściwy Sąd Okręgowy lub Apelacyjny w zwykłym komplecie.

Art. 13. (w red. rozp. Ministra S. W. z d. 5 listopada 1920 r.). Sprawy dotyczące opieki i kurateli i należące na mocy prawa rosyjskiego cywilnego do kompetencji Opieki Szlacheckiej i Sądu Sierociego, tudzież sprawy opieki nad małoletnimi włościanami, należące na mocy art. 241 cz. I t. X Zb. Pr. Ros. do kompetencji byłych instytucji, organów i urzędów w dodatku specjalnym do ustawy o stanach (t. IX Zb. Pr. Ros. wyd. 1902 r.) wskazanych, należeć będą do właściwych Sądów Pokoju. Na wniosek krewnych, bądź powinowatych małoletnich, bądź z własnej inicjatywy Sędziego Pokoju zwołuje

radę familijną na podstawie przepisów art. 373, 375, 377, 378, 379, 385, 387 i 389—466 Kod. Cyw. Król. Pol. Sprawy, należące na mocy ustaw dotychczasowych do właściwości Senatu Rządzącego, należeć będą do właściwości Sądu Okręgowego z zastosowaniem trybu przepisanego dla spraw sądownictwa niespornego. Kara pieniężna w art. 383 Kod. Cyw. Król. Pol. przewidziana może być wyrzeczoną [do sumy mk. pol. 500] od 100 do 5.000 mk. W kwestjach organizacji i funkcjonowania rad familijnych Sędziowie Pokoju stosują przepisy ustanowione dla Sądów Pokoju, w Dz. Urz. Nr. 2 Dz. III. poz. 4 tyt. 2 Dz. III. wyłączone, z wyjątkiem art. 171 tych przepisów⁶⁸. Rozpatrywanie skarg na uchwały rad familijnych odbywać się będzie w trybie art. 1666—1672 U. P. C. przewidzianym.

Grzywna zwiększona przez ustawę z d. 17 grudnia 1921 r. (D. U. Nr. 106 p. 770)

Artykuł 13 rozszerza treść art. 13 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. przez włączenie do niej spraw włościąńskich i uzgodnienie postępowania z Kod. Cyw. K. P.

Art. 14. Na obszarach [podlegających Komisarzowi Generalnemu] Ziemi Wschodnich posiadają nadto moc obowiązującą:

- 1) (zgodnie z uzupełniającem rozporządzeniem Rady Ministrów z d. 19 stycz. 1922 r.—Dz. U. Nr. 10 p. 70) art. 5, 7, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 25—43 przepisów przechodnich do U. P. C., uchwalonych przez Tymczasową Radę Stanu K. P. 18 lipca 1917 r.⁶⁹ (Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 1 z d. 19 sierpnia 1917 r. p. 5).
- 2) dekret w przedmiocie zawieszenia biegu terminów i przedawnień z dn. 16 stycznia 1919 r.⁷⁰ (Dz. Pr. Nr. 9 p. 121),
- 3) dekret w przedmiocie przedłużenia terminów wekslowych z d. 24 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. Nr. 21 p. 72).

Cały szereg rozporządzeń wydanych na mocy tego dekretu przez Radę Ministrów (D. U. 1919 r. Nr. 50 p. 328 i Nr. 98 p. 523, 1920 r. Nr. 52 p. 322 i Nr. 119 p. 787 1921 r. Nr. 51 p. 315 i Nr. 106 p. 775) przedłużył terminy do zapoznania indosantów tudzież do urzeczywistnienia prawa regresu, ostatnio do 1 lipca 1922 r.⁷¹ Kwestję czy tylko powyższy dekret obowiązywał na Ziemiach Wschodnich, czy też i późniejsze rozporządzenia Rady Ministrów, należy rozstrzygnąć w tym sensie, że na tych ziemiach w każdym razie obowiązują i te rozporządzenia, które były wydane w ostatnich półroczach. Wprawdzie K. G. szedł inną drogą i, uważając oparte na dekrete rozporządzenia Rady Ministrów za nieobowiązujące na kresach, z własnej inicjatywy przedłużał terminy wekslowe (D. U. Z. W. 1919 r. Nr. 233 i Nr. 42 p. 467), a wreszcie zniósł moratorium wekslowe, odraczając ostateczny termin płatności weksli wystawionych przed 18/31 lipca 1914 r. najwyżej do 31 grudnia 1920 r. Niewątpliwie jednak, wobec tych samych stosunków ekonomicznych na kresach wschodnich i w Polsce, termin ten byłby i nadal przedłużony gdyby władza ustawodawcza pozosta-

wała jeszcze w rękach K. G. Uważając przeto, że przez rozciągnięcie z jednej strony dekretu z d. 24 grudnia 1918 r. zostały rozszerzone na ziemie wschodnie i oparte na nich późniejsze rozporządzenia, a z drugiej, że ostatnie z nich były wydane już w czasach, gdy wyodrębnienie kresów pod względem ustawodawstwa zostało zniesione, należy uznać za obowiązujące na tych ziemiach powyższe rozporządzenia Rady Ministrów.

- 4) dekret w przedmiocie taksy dla komorników sądowych z d. 30 stycznia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 12 p. 131).

Nie licząc się z tym przepisem K. G. wprowadził w d. 16 października 1919 r. odrębną taksę (D. U. Z. W. Nr. 27 p. 282), podwyższoną w d. 16 lutego 1920 r. o 100% (D. U. Z. W. Nr. 58 p. 269). Czy należy stosować tę ostatnią taksę, także ustawowo obowiązującą i nieco korzystniejszą dla komorników, czy też wydaną jednocześnie z uchYLENIEM dekretu z d. 30 stycznia 1919 r. w drodze ustawy z d. 9 lipca 1920 r.⁷² (D. U. Nr. 67 p. 450), w zasadach identyczną z rozporządzeniem K. G. z d. 16 października 1919 r.? Jeżeli weźmie się pod uwagę, że jednolita taksa wynagrodzenia organów pomocniczych wymiaru sprawiedliwości daje możność zainteresowanej ludności łatwiejszego orientowania się i że przerachowanie rubli z taksy K. G., często dowolne, stać się może powodem nieporozumień i nadużyć, to należy przyznać, że jak de jure nie przestawał obowiązywać na Kresach Wschodnich dekret z d. 30 stycznia 1919 r., tak obecnie obowiązuje na nich uchwalona wzamian tego dekretu ustawa z d. 9 lipca 1920 r.

- 5) przepisy tymczasowe o wynagrodzeniu adwokatów z d. 8 lutego 1919 r.⁷³ (Dz. Pr. Nr. 15 p. 203) z powiększeniem normy wynagrodzenia w sprawach przed Sądami Pokoju (art. 10 przep. tymcz.) do 325 mk.

W oryginale mylnie powołano się na art. 11 zamiast 10.

- 6) okólnik Nr. 76 Ministra Sprawiedliwości z d. 31 stycznia 1918 r. w przedmiocie oznaczenia terminów do licytacji nieruchomości.

Po wygaśnięciu terminów wskazanych w powyższym okólniku zostało wydane w d. 19 marca 1921 r. przez Ministra S. W. w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Skarbu rozporządzenie ustalające te same terminy na lata 1921 — 1923.⁷⁴

2. INNE PRZEPISY.

Wydane na Z. W. w zakresie prawa i postępowania cywilnego oraz w związku z tem prawem i postępowaniem.

Po objęciu przez Wojska Polskie Kresów Wschodnich Naczelne Władze Cywilne, w dążeniu do usunięcia skutków niewoli i wojny światowej, do unormowania publiczno i prv-

watno prawnych stosunków oraz do ich zbliżenia do ustroju Rzeczypospolitej, wydały cały szereg odnośnych przepisów z mocą ustaw obowiązujących, w tej liczbie i w zakresie prawa i postępowania cywilnego.

Wszelkie przepisy prawa rosyjskiego cywilnego, ustanawiające ograniczenia prawne, zależne od narodowości i wyznania ludności, były już przez wyżej umieszczone rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r. zniesione.

Unieważnione też zostały umowy, na zasadzie których, jakkolwiek majątek ruchomy i nieruchomy władz okupacyjnych i byłych władz rosyjskich przeszedł w ręce prywatne⁷⁵⁻⁷⁶ (D. U. Z. W. Nr. 1 p. 6 i Nr. 14 p. 122), oraz wszelkie umowy bolszewickie⁷⁷ (D. U. Z. W. Nr. 17 p. 149), władze administracyjne objęły w zarząd majątki opuszczone (D. U. Z. W. Nr. 1 p. 4 i Nr. 5 p. 37; por. rozporządzenie Rady Ministrów z d. 9 sierpnia 1921 r. — D. U. Nr. 71 p. 474) i zarządziły ich ewidencję w drodze art. 1451 — 1460 U. P. C.⁷⁸ (D. U. Z. W. Nr. 55 p. 183). Jako krok przedwstępny do usunięcia skutków przemocy, dokonanej przez Rząd Rosyjski, nastąpił zwrot kościołów, przekończonych na świątynie prawosławne (D. U. Z. W. Nr. 25 p. 256), i zakazaniem zostało pozbywanie się majątków odebranych przez rząd rosyjski, oraz ograniczono ich użytkowanie⁷⁹ (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 15 p. 191). Oparte częściowo na usunięciu skutków ukazów grudniowych jest i rozporządzenie K. N. w przedmiocie umów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości-ziemskich^{80, 81} (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 9 p. 123), jak to w całości miała na celu późniejsza ustawa z d. 2 grudnia 1921 r. o umowach nabycia nieruchomości, sporządzonych na imię osób podstawionych, oraz o wykupie majątków, sprzedanych z powodu ograniczenia narodowości polskiej (D. U. Nr. 106 p. 767).

Szczególą jednak uwagę zwrócił ustawodawca polski na Kresach na uregulowanie stosunków agrarnych, zwłaszcza na Podolu i na Wołyniu. Pomimo unormowania stosunków między użytkownikami gruntów cudzych, a powracającymi właścicielami tychże⁸² (D. U. Z. W. Nr. 5 p. 37), oraz między właścicielami gruntów w powiatach Wołyńskich, a ich dzierżawcami (kolonistami)⁸³ (D. U. Z. W. Nr. 8 p. 49), pomimo wstrzymania eksmisji dzierżawców małorolnych^{85, 86} (D. U. Z. W. Nr. 58 p. 272. D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 137), oraz oficjalistów i robotników folwarcznych^{84 *} (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 25), dopuszczony był wykup ziemi przez drobnych dzierżawców^{87, 88} (D. U. Z. W. Nr. 79 p. 904 i D. U. Z. W. i F. P. Nr. 4 p. 63) (w tym ostatnim rozporządzeniu mowa o długoletnich drobnych dzierżawcach i byłych czynszownikach — znowu zaś czynsze miejskie reguluje czasowo rozporządzenie K. N. Z. W. i F. P. z d. 14 kwietnia 1920 r.⁸⁹ (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 5

) Porównaj zał. Nr. 1578.

p. 79); wreszcie został ograniczony obrót ziemią^{90, 91} (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 135 i Nr. 11 p. 143), i zarządzenia w tym przedmiocie zostały uzupełnione przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 23 marca 1921 r.¹³⁸ (D. U. Nr. 30 p. 178); również rozporządzenie Rady Ministrów w d. 19 września 1921 r. (D. U. Nr. 85 p. 613) zastąpiło rozporządzenie K. G. w przedmiocie przymusowego wywłaszczenia (D. U. Z. W. Nr. 88 p. 1181) przez dekret z dn. 7 lutego 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 14 p. 162)¹¹⁷. Zarządzono też rejestrację umów dotyczących sprzedaży lasów⁹² (D. U. Z. W. Nr. 22 p. 227, Nr. 46 p. 19).

W sprawie moratorium, oprócz wspomnianego już moratorium wekslowego, wydane były zarządzenia co do moratorium sędziowskiego⁹³ (D. U. Z. W. Nr. 78 p. 846) i co do moratorium mieszkaniowego dla rodzin żołnierzy⁹⁴ (D. U. Z. W. Nr. 85 p. 1040), i przedłużono terminy weksłowe, procesualne oraz przedawnień⁹⁵ (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 16 p. 232).

Przepisy specjalne były poświęcone spółkom akcyjnym⁹⁶ (D. U. Z. W. Nr. 54 p. 170), kredytowym⁹⁷ (D. U. Z. W. Nr. 45 p. 9) i z ograniczoną odpowiedzialnością⁹⁸ (D. U. Z. W. Nr. 92 p. 1339).

O ochronie lokatorów traktują rozporządzenia K. G.⁹⁹ i K. N.¹⁰⁰ w Nr. 4 D. U. Z. W. (p. 27) i w Nr. 5 D. U. Z. W. i F. P. (p. 81).

Przepis, dotyczący uchylecia ograniczeń w rozporządzeniu dobrami nieruchomymi z tytułu ich charakteru rodowego¹⁰¹ (D. U. Z. W. i T. P. Nr. 10 p. 136), ma znaczenie lokalne i stosuje się tylko do niektórych powiatów.

Wreszcie z przepisów postępowania cywilnego nadmienić należy: zawieszenie spraw odwoławczych b. zjazdów sędziów pokoju¹⁰² (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 24), stosujące się i do postępowania karnego, a w tym zapewne zakresie rozciągnięta na cały obszar Z. W. (D. U. 1921 r. Nr. 37 p. 223), i rozporządzenie K. G. z d. 17 kwietnia 1920 r. dotyczące postępowania sądowo-mierniczego¹⁰³ (D. U. Z. W. Nr. 78 p. 850).

Najważniejszą jednak z dokonanych reform jest wprowadzenie na Z. W. ustroju hipotecznego^{104, 105} (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157), rozciągniętego przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 7 marca 1921 r. (D. U. 29 p. 166) i na te ziemie, na których pierwotnie ten ustrój nie obowiązywał. W związku z tą reformą wprowadzono odnośne zmiany w U. P. C., w cz. I t. X Zb. Pr. Ros., w Ros. ustawie Not. i w kodeksie karnym 1803 r.¹⁰⁶ (D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660).

VI.

AKTY USTAWODAWCZE.

Od czasu wcielenia Z. W. do Rzeczypospolitej.

Po zlikwidowaniu tymczasowego Zarządu terenów przyfrontowych i etapowych, tego ostatniego stopnia na drodze złączenia się Kresów Wschodnich z macierzą, zostały ogłoszone pierwszej wagi akty ustawodawcze: o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach R. P.¹⁰⁷, ¹⁰⁹, ¹¹¹ i o jej nadaniu żołnierzom¹⁰⁸, ¹¹² (D. U. 1921 r. Nr. 4 p. 17 i 18). Ponadto Rada Ministrów, upoważniona w myśl art. 6 ustawy z d. 4 lutego 1921 r.² (D. U. Nr. 16 p. 93) do rozciągnięcia na Ziemię Wschodnie mocy poszczególnych dekrétów, ustaw i rozporządzeń, obowiązujących na całym obszarze Rzeczypospolitej lub przyległych do tych ziem dzielnicach w chwili wejścia w życie ustawy z d. 4 lutego 1921 r. (t. j. w d. 19 lutego 1921 r., z kąd wynika, że późniejsze ustawy i rozporządzenia, ogłoszone w Dzienniku Ustaw, same przez się obowiązują i na Ziemiach Wschodnich, o ile nie zawierają wyraźnego zastrzeżenia w tym kierunku), tudzież, w związku z dokonaniem tego, do wprowadzenia niezbędnych zmian do ustaw i rozporządzeń dotychczasowych, obowiązujących na ziemiach tych w myśl art. 4 ustawy, oraz do stanowienia właściwych przepisów przechodnich i wykonawczych (z powyższego widać, że Rada Ministrów była upoważniona do rozciągnięcia przepisów, obowiązujących w Rzeczypospolitej, tylko w całości i do zmian w normach prawnych, obowiązujących na Z. W. tylko, o ile te zmiany były w związku z rozciągnięciem projektowanych przepisów) — rozciągnęła na Ziemię Wschodnie następujące ustawy i rozporządzenia:

a) W ZAKRESIE SĄDOWNICTWA.

- 1) w d. 7 marca 1921 r. (D. U. Nr. 29 p. 106) — rozporządzenie K. G., dotyczące wprowadzenia ustroju hipotecznego¹⁴⁴ (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157), a wprowadzone nie na całym obszarze Z. W., wraz z późniejszymi zmianami (§ 1 rozporządzenia R. M. został sprostowany w późniejszym jej rozporządzeniu z 19 stycznia 1922 r. — D. U. Nr. 10 p. 70); zarządzenie o wyrokowaniu w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej i upoważnienie Sądu Okręgowego Wilejskiego i sędziego 1 okręgu w Nowogródku do wydawania osobom zainteresowanym na mocy decyzji incydentalnych bezspornych kaucji, dokumentów i depozytów w zakończonych sprawach karnych i cywilnych b. Sądu Okręgowego w Mińsku.

- 2) w d. 13 kwietnia 1921 r.³⁰ (D. U. Nr. 37 p. 223) — szereg przepisów karno-sądowych, szczegółowo omówionych w dziale IV i w załącznikach do niego;
- 3) w d. 28 kwietnia 1921 r. (D. U. Nr. 46 p. 281) — ustawę z d. 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców¹¹³ (D. U. Nr. 31 p. 178);
- 4) w d. 11 lipca 1920 r. (D. U. Nr. 64 p. 394) — dekret z d. 8 lutego 1919 r. w przedmiocie ustroju Sądu Najwyższego¹⁷ (D. Pr. Nr. 15 p. 199);
- 5) w d. 12 sierpnia 1921 r.¹¹⁴ (D. U. Nr. 71 p. 479) — ustawę z d. 31 lipca 1919 r. w przedmiocie utworzenia Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej¹¹⁵⁻¹¹⁶ (D. U. Nr. 65 p. 390);
- 6) w d. 19 września 1921 r. (D. U. Nr. 85 p. 613) — dekret z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o wywłaszczeniu przymusowem na użytek dróg żelaznych i innych dróg komunikacyjnych lądowych i wodnych oraz wszelkich urządzeń użyteczności publicznej¹¹⁷ (D. Pr. Nr. 14 p. 162).
- 7) w d. 19 stycznia 1922 r.^{117b} (D. U. Nr. 10 p. 70) niektóre przepisy normujące organizację sądownictwa i postępowanie sądowe cywilne.

b) W ZAKRESIE ADMINISTRACJI.

- 1) w d. 18 listopada 1920 r.¹¹⁸ (D. U. Nr. 115 p. 760) — art. 19 dekretu z d. 13 stycznia 1918 r. o tymczasowej organizacji władz naczelnych (D. Pr. Nr. 1 p. 1) i na jego podstawie organizację władzy administracyjnej II instancji, uzupełnioną przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 marca 1921 r.¹¹⁹ (D. U. Nr. 39 p. 235).

Powołanie się na art. 19 nie jest zdaje się właściwem. Raczej stosuje się tu art. 18.—Rozporządzenie z d. 18 listopada 1920 r., oczywiście nie mogło być wydane na mocy ustawy z d. 3 lutego 1921 r. Dla całości wydało się jednak rzeczą wskazaną przytoczyć w dziale niniejszym wszystkie przepisy dotyczące Kresów, a wydane przez rząd Centralny Rzeczypospolitej bez względu na czas ich wydania i na władzę, która te przepisy uchwalała.

- 2) w d. 13 grudnia 1920 r.¹²⁰ (D. U. Nr. 3 p. 15) — ustawę z d. 24 lipca 1919 r. o policji państwowej¹²¹ (D. Pr. Nr. 61 p. 363).

Rozporządzenie to zostało wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych na mocy przekazanego mu przez W. N. W. P. upoważnienia.—Przepisy o powiatowych i okręgowych komendach policji są zawarte w Nr. 94 D. U. z 1919 r. p.p. 507 i 508; obowiązek łożenia 1/4 części kosztów utrzymania przez związki komunalne normuje rozporządzenie Ministra S. W. z d. 22 października 1919 r. (D. U. Nr. 5 1920 r. p. 28), przymusową służbę w policji w czasie wojny—

rozporządzenie Rady Obrony Państwa z d. 30 lipca 1920 r. (D. U. Nr. 76 p. 518), służbę na drogach wodnych — rozporządzenie Ministra S. W. z d. 18 lutego 1920 r. (D. U. Nr. 23 p. 132), wreszcie organizację oddziałów policji pełniących służbę na kolejach (z Kresowych województw rozporządzenie dotyczy tylko Białostockiego — rozporządzenie tegoż Ministra z d. 4 maja 1921 r. D. U. Nr. 41 p. 253).

- 3) w d. 13 stycznia 1921 r.¹²² (D. U. Nr. 12 p. 65) — służbę bezpieczeństwa w pasie neutralnym;
- 4) w d. 24 stycznia 1921 r. (D. U. Nr. 13; p. 76) przyłączenie celem oznaczenia mnożnika drożynianego (D. U. Nr. 65/20 p. 429—436) Brześcia Litewskiego, Grodna, Kowla, Lidy, Łucka, Równego i Włodzimierza Wołyńskiego do II klasy, a innych miejscowości na Ziemiach Wschodnich—do III klasy;
- 5) w d. 28 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 26 p. 148) — ustawę z dnia 27 listopada 1919 r. o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania mieszkań¹²³ (D. U. Nr. 92 p. 498) i ustawę z d. 15 lipca 1920 r., przekazującą uprawnienia i obowiązki zastrzeżone Ministrowi Zdrowia Publicznego—Ministrowi S. W.¹²⁴ (D. U. Nr. 60 p. 371);
- 6) w d. 19 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 66 p. 423), z uchyleciem odnośnych rozporządzeń K. G., — dekrety z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów: prasowych¹²⁵ (D. Pr. Nr. 14 p. 186), o zakładach drukarskich i składach druków¹²⁶ (ibid. p. 146) oraz o widowiskach¹²⁷ (ibid. p. 177), wreszcie ustawę z d. 24 października 1919 r. w przedmiocie zmiany nazwisk^{128, 129} (D. U. Nr. 88 p. 478);
- 7) w d. 5 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 71 p. 472) — dekret z d. 25 stycznia 1919 r. o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji¹³⁰ (D. Pr. Nr. 9 p. 123);
- 8) w d. 5 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 77 p. 529) — rozporządzenie Rady Obrony Państwa z d. 20 lipca 1920 r. w sprawie obrony granic¹³¹ (D. U. Nr. 64 p. 426) i w d. 31 października 1921 r.¹³² (D. U. Nr. 94 p. 693) — przepisy o organizacji władz administracyjnych I instancji^{133, 137} (D. U. 1919 r. Nr. 72 p. 426, Nr. 90 p. 489 i 488, D. U. T. P. i E. Nr. 4 p. 30, D. U. Z. W. Nr. 28 p. 303).

c) W ZAKRESIE STOSUNKÓW AGRARNYCH.

- 1) w d. 22 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 19 p. 110) — przedłużenie terminu eksmisji małorolnych dzierżawców do 1 marca 1920 r. w powiatach, na które rozciąga się zakres działania b. zarządów cywilnych. Z. W. i Z. W. i F. P.;

- 2) w d. 16 marca 1921 r.¹⁰⁹ (D. U. Nr. 27 p. 157)—rozporządzenie Ministra Rolnictwa i D. P. w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego w przedmiocie wykonania ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej (D. U. Nr. 4 p. 17).
- 3) w d. 23 marca 1921 r.¹³⁸ (D. U. Nr. 30 p. 178)—rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1 września 1919 r., normujące przenoszenie własności nieruchomości ziemskich^{139, 140} (D. U. Nr. 73 p. 428), i ustawę z d. 6 lipca 1920 r. o organizacji Urzędów Ziemskich^{141, 142} (D. U. Nr. 70 p. 401);
- 4) w d. 28 kwietnia 1921 r.¹⁴⁴ (D. U. Nr. 45 p. 271) — ustawę z d. 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe i opałowe (D. Pr. Nr. 20 p. 229), rozporządzenie wykonawcze do niej z d. 17 stycznia 1921 r. (D. U. Nr. 21 p. 115) i rozporządzenie Ministra Rolnictwa z d. 14 grudnia 1920 r. w przedmiocie wyłączenia z pod obowiązku dostarczania na cele odbudowy lub opałowe potrzeby ludności drzewa—właścicieli drobnych parcel leśnych (D. U. Nr. 9 1921 r. p. 46—zwolnieni są właściciele parcel do 20 ha).

Ceny drewna i drzewa budulcowego zostały unormowane dla Ziemi Wschodnich późniejszym rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i D. P. z d. 5 lipca 1921 r.¹⁴³ (D. U. Nr. 65 p. 417) i Ministra Robót Publicznych z d. 1 września 1921 r. (D. U. Nr. 89 p. 662) i 1 października 1921 r. (D. U. Nr. 92 p. 679). Te dwa ostatnie rozporządzenia zostały zastąpione przez rozporządzenie z d. 2 stycznia 1922 r.¹⁴⁶ (D. U. Nr. 10 p. 83). Zbytecznym było rozciąganie przez Radę Ministrów obok ustaw i rozporządzeń na podstawie tych ustaw wydanych, bo to należało już do właściwości poszczególnych ministrów, którzy te rozporządzenia wykonawcze wydali. Późniejsze rozporządzenia Rady Ministrów odstąpiły od takiej praktyki.

- 5) w d. 19 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 66 p. 427)—ustawę z d. 9 lipca 1920 r. o ludowych szkołach rolniczych (D. U. Nr. 62 p. 398).
- 6) w d. 19 lipca 1921 r.¹⁴⁷ (D. U. Nr. 69 p. 454) — dekret z d. 16 stycznia 1919 r. w przedmiocie organizacji ochrony lasów¹⁴⁸ (D. Pr. Nr. 8 p. 117);
- 7) w d. 9 sierpnia 1921 r.¹⁴⁹ (D. U. Nr. 71 p. 474 i 475)—dekret z d. 6 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego¹⁵⁰ (D. Pr. Nr. 21 p. 67), rozporządzenie Rady Ministrów z d. 23 listopada 1920 r. o reorganizacji zarządu dóbr państwowych¹⁵¹ (D. U. Nr. 114 p. 752) i z tejże daty o reorganizacji i zakresie działania Okręgowych Zarządów lasów państwowych¹⁵² (D. U. Nr. 114 p. 753), z ustanowieniem 2

Okręgowych Zarządów lasów państwowych w Białowieży (województwa Nowogródzkie i Poleskie, oraz powiaty: Grodzieński, Wołkowyski i Białowiecki województwa Białostockiego) i w Łucku (województwo Wołyńskie);

- 8) w d. 12 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 71 p. 480)—ustawę z d. 18 marca 1920 r. w przedmiocie wydzierżawienia niezagospodarowanych użytków rolnych¹⁵²⁻¹⁵⁵ (D. U. Nr. 28 p. 165) z uchyleniem wszystkich rozporządzeń wydanych w tym przedmiocie na Z. W.

Rozporządzenie wykonawcze p. D. U. 1922 r. Nr. 7 p. 55;

- 9) w d. 15 września 1921 r. (D. U. Nr. 81 p. 559)—ustawę z d. 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej¹⁵⁶⁻¹⁵⁸ (D. U. Nr. 70 p. 462).

Załącza się rozporządzenie Rady Ministrów z d. 15 września 1921 r. z wykazem gruntów podlegających wykupowi w myśl art. 1 p. 8 i art. 8 ustawy¹⁵⁷;

- 10) w d. 10 stycznia 1922^{158b} (D. U. Nr. 10 p. 65)—ustawę w przedmiocie likwidacji serwitutów z d. 7 maja 1920 r. (D. U. Nr. 42 p. 249);
- 11) w d. 11 stycznia 1922 r.^{159c} (D. U. Nr. 10 p. 68)—ustawę w przedmiocie upoważnienia osób uprawiających działki ziemi na cudzych gruntach za Z. W. do czasowego użytkowania uprawianych przez nich gruntów i zajętych pomieszczeń.

d) Z ZAKRESU SKARBOWOŚCI.

- 1) w d. 20 grudnia 1920 r. i 4 marca 1921 r.¹⁵⁹ (D. U. 1920 r. Nr. 5 p. 25 i 1921 r. Nr. 35 p. 205) — część przepisów dotyczących organizacji izb skarbowych¹⁵⁹ (D. U. 1920 r. Nr. 15 p. 81) i ustawę z d. 31 lipca 1919 r. o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych¹⁶¹ (Dz. Pr. Nr. 65 p. 391);
- 2) w d. 23 marca 1921 r.¹⁶² (D. U. Nr. 35 p. 206) — ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym¹⁶³ (D. U. Nr. 82 p. 550)—rozmiar niniejszego opracowania nie pozwala na przytoczenie wydanych w przedmiocie powołanych podatków przepisów, w tej liczbie wyczerpującego rozporządzenia Ministra Skarbu z d. 14 maja 1921 r. (p. D. U. 1920 r. Nr. 98 p. 645, Nr. 115 p. 765, Nr. 117 p. 771, 1921 r. Nr. 21 p. 117, Nr. 45 p. 277, Nr. 47 p. 287, Nr. 48 p. 398, Nr. 53 p. 340, Nr. 54 p. 341, Nr. 87 p. 633, Nr. 103 p. 745), ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent¹⁶⁵ (D. U. Nr. 76 p. 517—

- rozporządzenie Ministra Skarbu w przedmiocie wykonania tej ustawy (p. D. U. 1921 Nr. 33 p. 199), wreszcie poszczególne artykuły ustawy z d. 6 lipca 1920 r. w przedmiocie ujednostajnienia ustaw i rozporządzeń o podatku przemysłowym¹⁶⁸ (D. U. Nr. 66 p. 437 — rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu p. Nr. 1 i 3 D. U. 1921 r. p. 1 i 14);
- 3) w d. 22 kwietnia 1921 r. (D. U. Nr. 41 p. 251) — rosyjską ustawę o trunkach (Zb. ustaw i rozporządzeń z 1895 r. Nr. 85) ze zmianami wprowadzonymi przez b. General Gubern. Warszawskiego¹⁶⁹ (Dz. Rozp. Nr. 5);
 - 4) w d. 2 czerwca 1921 r. (D. U. Nr. 55 p. 342) — ustawę z d. 6 lipca 1920 r. i z d. 18 marca 1921 r. o opłacie stempłowej od kart gry (D. U. Nr. 101 p. 666 i Nr. 35 p. 204) (Rozporządzenie Ministra Skarbu w tym przedmiocie p. D. U. 1921 r. Nr. 67 p. 437 i Nr. 80 p. 552);
 - 5) w d. 17 czerwca 1921 r. wydaną została ustawa o poborze na rzecz Skarbu dodatku do podatków gruntowego, podymnego... oraz o unormowaniu poboru podatku gruntowego na obszarze Z. W.¹⁶⁹ (D. U. Nr. 59 p. 372);
 - 6) w d. 3 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 64 p. 408) wydano przepisy, dotyczące utworzenia 8 urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych¹⁷⁰ (rozporządzenie Ministra Skarbu);
 - 7) w d. 4 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 75 p. 514) rozciągnięto ustawę z d. 29 kwietnia 1920 r. o zakresie dokonywania wypłat w walucie rublowej i o przerachowaniu zobowiązań rublowych na marki polskie¹⁷⁸ (D. U. Nr. 37 p. 216);
 - 8) w d. 19 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 66 p. 424) — rozporządzenie Ministra Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 11 czerwca 1920 r. o taryfie celnej¹⁷¹ (D. U. Nr. 51 p. 314), rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnem¹⁷² (D. U. Nr. 11 1921 r. p. 64), oraz wszystkie rozporządzenia i przepisy, wydane na zasadzie wyżej powołanych rozporządzeń;
 - 9) w d. 9 sierpnia 1921 r.¹⁷³ (D. U. Nr. 71 p. 476) — art. 1 — 40 przepisów o podatkowaniu spadków i darowizn (rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 2 czerwca 1920 r.¹⁷⁴⁻¹⁷⁶ D. U. Nr. 49 p. 300; sama zaś ustawa z d. 20 maja 1920 r. w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn na Ziemię Wschodnie rozciągnięta nie została);
 - 10) w d. 9 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 71 p. 478) — ustawę z d. 23 marca 1921 r. o nadzorze nad przedsiębiorstwami bankowymi i kantorami wymiany¹⁷⁹ (D. U. Nr. 30 p. 175);

Rozporządzenie wykonawcze p. D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 10;

- 11) w d. 30 sierpnia 1921 r.¹⁸⁰ (D. U. Nr. 82 p. 567) — rozporządzenie z d. 19 lipca 1916 r. o poborze opłat stempłowych, taryfą stempłową, załączoną do tego rozporządzenia, i rozporządzenie wykonawcze z d. 24 lipca 1916 r.¹⁸¹ (Dz. Rozp. dla Gen. Gub. Warsz. Nr. 40 p. 126 — 128); dekret z d. 6 lutego 1919 r. w przedmiocie opłat od podań oraz od świadectw urzędowych^{182, 183} (D. Pr. Nr. 14 p. 145) artykuły 6 — 10 ustawy z d. 16 lipca 1920 r. o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stempłowych^{184, 185} (D. U. Nr. 73 p. 498), ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o opłatach stempłowych od ubezpieczeń^{186, 187} (D. U. Nr. 75 p. 509), ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o opłatach stempłowych od weksli^{188, 189} (D. U. Nr. 83 p. 553) i ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o opłacie stempłowej od sprzedaży przedmiotów zbytku^{190, 192} (D. U. Nr. 79 p. 528).

W załączniku 185^b podano ustawę z d. 28 października 1921 r. o opłatach stempłowych od rachunków i poświadczeń odbioru sum i przedmiotów wartościowych;

- 12) w d. 17 października 1921 r. (D. U. Nr. 89 p. 659) — ustawy i przepisy obowiązujące w przedmiocie opodatkowania wyrobów tytoniowych (Zb. Pr. Ros. t. V roku 1901 i uzup. 1912 r., rozporządzenie Gen. Gub. Warsz.¹⁹³ Dz. Urz. Nr. 4 i 12) i
- 13) w d. 28 października 1921 r.¹⁹⁴ (D. U. Nr. 92 p. 682) — szereg rozporządzeń do wymienionych w p. 11 przepisów i rozporządzenie w przedmiocie opłat od podań wnoszonych w drodze telegraficznej¹⁹⁵ (D. Pr. 1919 Nr. 34 p. 274).

e) DOTYCZĄCE WOJSKOWOŚCI.

- w d. 19 kwietnia 1921 r.¹⁹⁶ (D. U. Nr. 45 p. 270) — szereg dekretów, ustaw i rozporządzeń, wyszczególnionych w załączniku, a z których w niniejszym zbiorze przedrukowano: tymczasową ustawę o służbie wojskowej¹⁹⁷, rozporządzenie Rady Obrony Państwa o wzmiankach w aktach osób zabitych przez nieprzyjaciela lub zmarłych z powodu okoliczności wojennych¹⁹⁸, dekret o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych¹⁹⁹ i rozporządzenie do niego²⁰⁰, rozporządzenie w przedmiocie ułatwienia donoszeń ludności cywilnej odnoszących się do bezprawnych rekwizycji i plądrowania przez osoby wojenne²⁰¹, ustawę o osobistych świadectwach wojennych²⁰², ustawę w przedmiocie uznania nazwisk przybranych podczas służby wojskowej²⁰³

i rozporządzenie do niej²⁰⁴, ustawę o kolejach w czasie wojny²⁰⁵, ustawę o pocztach, radjotelegrafach, telefonach i telegrafach w czasie wojny²⁰⁶ i ustawę o gościach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej²⁰⁷.

f) Z ZAKRESU PRZEMYSŁU i HANDLU.

- 1) w d. 19 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 66 p. 426) — ustawę z d. 15 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą²⁰⁸ (D. U. Nr. 79 p. 527) i rozporządzenie na jej zasadzie wydane²⁰⁹;
- 2) w d. 17 listopada 1921 r. (D. U. Nr. 100 p. 716) — dekret z d. 8 lutego 1919 r. o miarach^{210, 211} (D. Pr. Nr. 15 p. 211).

g) Z ZAKRESU ROBÓT PUBLICZNYCH.

- 1) w d. 5 kwietnia 1921 r.²¹² (D. U. Nr. 36 p. 213) — ustawę z d. 10 grudnia 1920 r. o dostarczaniu środków przewozowych do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów²¹³ (D. U. 1921 r. Nr. 6 p. 31) i ustawę o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej^{214, 215} (ibid. p. 32);
- 2) w d. 17 listopada 1921 r. (D. U. Nr. 99 p. 713)—dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów budowlanych na obszarach b. Zaboru Rosyjskiego²¹⁶ (D. Pr. Nr. 14 p. 176), ustawę z d. 9 lipca 1919 r. o budowie kanałów żeglugi, tudzież regulacji rzek żeglowych i spławnych²¹⁷ (D. U. Nr. 59 p. 356); organizację rzek żeglowych (p. D. U. 1920 r. Nr. 50 p. 308 i 1921 r. Nr. 60 p. 381), ustawę z d. 18 lipca 1919 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny²¹⁸ (Dz. Pr. Nr. 63 p. 368) oraz ustawę z d. 21 stycznia 1921 r. zmieniającą art. 8 ustawy z d. 18 lipca 1919 r. w brzmieniu ustawy z d. 15 lipca 1920 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny²¹⁹ (D. U. Nr. 13 p. 72), wreszcie ustawę z d. 2 marca 1920 r. o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek²²⁰ (D. U. Nr. 24 p. 143) i
- 3) w d. 17 listopada 1921 r. (D. U. Nr. 96 p. 703)—rozporządzenia b. Gen. Gub. Warsz. z d. 20 września i 4 października 1916 r. o swobodnym odpływie wody i o stowarzyszeniach wodnych^{221, 222} (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 47 p. 151 i Nr. 50 p. 165).

b) Z DZIEDZINY OŚWIATY i KULTURY, OPIEKI
SPOŁECZNEJ i INNE.

- 1) Okręgi szkolne zostały zorganizowane na Z. W. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z d. 8 lutego 1921 r. ²²³ (D. U. Nr. 15 p. 91), przyczem administracja szkolnictwa zawodowego została przekazana w d. 8 grudnia 1921 r. do bezpośredniego zakresu działania Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (D. U. Nr. 105 p. 765);
- 2) przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 26 września i 27 października 1921 r. (D. U. Nr. 83 p. 585 i Nr. 91 p. 672) rozszerzono na Z. W. dekret z d. 31 października 1918 r. o opiece nad zabytkami kultury i sztuki (D. Pr. Nr. 16 p. 93) i z d. 3 stycznia 1919 r. o zatwierdzaniu projektów pomników ze stanowiska artystycznego (D. Pr. Nr. 5 p. 93);
- 3) dekret o organizacji państwowych urzędów pośrednictwa pracy i opieki nad wychodźcami (z d. 27 stycznia 1919 Dz. Pr. Nr. 11 p. 107) został rozciągnięty na Z. W. przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 20 czerwca 1921 r. (D. U. Nr. 60 p. 378);
- 4) państwową wyłączność poczty, telegrafu i telefonu ²²⁴ (ustawa z d. 27 maja 1919 r. Dz. Pr. Nr. 44 p. 310) rozszerzono przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 79 p. 541). Niepotrzebnie rozciągnięto jednocześnie i ustawę z d. 18 grudnia 1920 r. o kolejach podczas wojny, albowiem już to uczyniło rozporządzenie Rady Ministrów z d. 19 kwietnia 1921 r. ²²⁵;
- 5) wreszcie rozciągnięto na Z. W. następujące przepisy: w d. 24 listopada 1921 r.—szereg ustaw sanitarnych ^{225, 226} (D. U. Nr. 100 p. 720), w d. 5 grudnia 1921 r. (D. U. 103 p. 743)— rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27 września 1920 r. w przedmiocie walki z księgosuszem (D. U. Nr. 94 p. 621) i w przedmiocie tymczasowej organizacji służby weterynaryjnej (D. U. Nr. 102 p. 676). Wreszcie Nr. 104 D. U. 1921 r. zawiera w pozycji 755 rozporządzenie Ministra Rolnictwa i D. P. o rozciągnięciu na Z. W. mocy obowiązującej rozporządzenia z d. 14 maja 1920 r. w przedmiocie dozoru weterynaryjno-policyjnego nad transportami zwierząt i surowych produktów pochodzenia zwierzęcego (D. U. Nr. 41 p. 248).

W załącznikach końcowych podane są przepisy, wydane przez K. G. i K. N. (229—235) w przedmiocie samorządu, tej jedynej dziedziny, której nie poruszało ustawodawstwo polskie po wcieleniu Kresów Wschodnich do Rzeczypospolitej.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z d. 7 listopada 1920 r. w przedmiocie zniesienia i likwidacji Tymczasowego Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych.

(D. U. Nr. 115 p. 762).

Na podstawie ustawy z d. 22 października 1920 r. o ratyfikacji umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmu, podpisanej w Rydze d. 12 października 1920 r. (D. U. R. P. Nr. 101 p. 667), art. 1 tejże umowy oraz art. 15 i 19 dekretu z d. 3 stycznia 1918 r. o tymczasowej organizacji władz naczelnych (Dz. Pr. Nr. 1 p. 1) Rada Ministrów zarządza, co następuje, zgodnie z uchwałą swoją z d. 18 listopada 1920.

§ 1. Tymczasowy Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych, powołany do życia rozkazem Wodza Naczelnego W. P. z d. 9 września 1920 r., znosi się.

Wszystkie rozporządzenia tego Zarządu, tudzież rozporządzenia b. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich oraz b. Zarządu Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, ogłoszone we właściwych Dziennikach Urzędowych, o ile nie zostały zniesione lub zmienione późniejszymi rozporządzeniami, pozostają aż do odwołania w mocy.

§ 2. Minister Spraw Wewnętrznych przejmie pod bezpośredni zarząd powierzonego sobie Ministerstwa departamenty prezydjalny i administracyjny, wydział gospodarczy oraz ogólną kancelarję T. Z. T. P. i E., pozatem zaś departamenty i wydziały tego zarządu przekaze innym władzom, a mianowicie:

I. DEPARTAMENTY:

- 1) skarbowy — Ministerstwu Skarbu,
- 2) dóbr państwowych i lasów, oraz rolnictwa — Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych,
- 3) przemysłu i handlu — Ministerstwu Przem. i Handlu,
- 4) aprowizacji — Ministerstwu Apropowizacji,
- 5) techniczny i robót publicznych — Ministerstwu Robót Publicznych,
- 6) oświecenia publicznego — Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

II. WYDZIAŁY.

- 1) opieki społecznej — Ministerstwu Pracy i Opieki Społecznej,
- 2) statystyczny — Głównemu Urzędowi Statystycznemu,

- 3) zdrowia publicznego — Ministerstwu Zdrowia Publicznego,
- 4) więzienny — Ministerstwu Sprawiedliwości,
- 5) strat wojennych — Głównemu Urzędowi Likwidacyjnemu.

Równocześnie przekaże się Ministerstwom i innym władzom naczelnym, w porozumieniu z nimi, cały personel rzeczonych departamentów i wydziałów, zarówno już pracujący — jak angażowany przez Szefa b. Zarządu, lecz jeszcze nie pracujący.

Porozumienie to powinno być uskutecznione do 1-go grudnia 1920 r.

§ 3. Minister Spraw Wewnętrznych ureguluje wszelkie zobowiązania wobec personelu b. Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych do chwili przejścia go przez władze, wskazane w § 2, tudzież wobec personelu nieprzejętego przez te władze.

§ 4. Przekazanie inwentarza władzom, wskazanym w § 2, powinno być uskutecznione na podstawie szczegółowych spisów i protokołów.

Przedmioty, podlegające przekazaniu, powinny być uprzednio oszacowane albo na podstawie rachunków, posiadanych przez Szefa b. Zarządu, albo na podstawie norm lub cen, ustalonych przy przyjęciu tych przedmiotów przez Tymczasowy Zarząd Terenów Przyfrontowych od Komisji Likwidacyjnych b. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich i b. Zarządu Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

§ 5. Minister Spraw Wewnętrznych dopełni podziału sum, obciążających poszczególne departamenty i wydziały Tymczasowego Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych oraz podległe temuż instytucje i urzędy, celem rozrachunku z właścicielami władzami. Szczegółowe wykazy tych sum służyć będą za podstawę do wyliczenia się z awansu, w wysokości 25.000.000 marek polskich, danego do dyspozycji Szefa b. Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych.

§ 6. Władze, wskazane w § 2, przejmą na swój rachunek awanse, wydane departamentom i wydziałom Tymczasowego Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych oraz podległym temuż urządům; po dopełnieniu zaś potrzebnych rozrachunków z właścicielami urządami złożą ostateczne sprawozdanie z awansów Ministrowi Skarbu.

§ 7. Inwentarz, a w szczególności akta i dokumenty b. Zarządów Cywilnych Ziem Wschodnich oraz Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, potrzebne do funkcjonowania urzędów, przełożą Komisje Likwidacyjne tych zarządów władzom, wskazanym w § 2,

Przejęcie inwentarza oraz jego podziału dokona Komisja Międzyministerjalna, której skład wyznaczy Prezydent Ministrów w porozumieniu z interesowanymi władzami.

§ 8. Na pokrycie wydatków, związanych z wykonaniem niniejszego rozporządzenia, w szczególności zaś na cele, wskazane w § 3, otwiera się kredyt, którego wysokość ustali Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 9. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami. Czynności, związane z wykonaniem niniejszego rozporządzenia, może Minister Spraw Wewnętrznych przekazać Szefowi C. Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 2

USTAWA

z dnia 4 lutego 1921 roku o unormowanie stanu prawno politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r.

(D. U. Nr. 16 p. 93)

Art. 1. Ziemie wschodnie, przynależne do obszaru Rzeczypospolitej zgodnie z umową o preliminaryjnym pokoju i rozejmie z Rosyjską Federacyjną Socjalistyczną Republiką Rad i Ukraińską Socjalistyczną Republiką Rad, podpisaną w Rydze dnia 12 października 1920 r., podlegają całkowicie władzy organów centralnych Rzeczypospolitej to jest: Sejmu, Naczelnika Państwa i Ministrów.

Art. 2. Na ziemiach w art. 1 wskazanych, rozciąga się działanie tymczasowej ustawy o organizacji władz administracyjnych drugiej instancji z dnia 2 sierpnia 1919 r. (Dz. Praw 1919, Nr. 65, poz. 395).

Art. 3. Ustawą niniejszą w myśl ustępu 3, art. 1 powołanej powyżej ustawy tworzy się na ziemiach, w art. 1 wskazanych, następujące województwa: 1) województwo wołyńskie z siedzibą w Łucku, 2) województwo poleskie z siedzibą w Pińsku, 3) województwo nowogródzkie z siedzibą w Nowogródku. Natomiast powiaty grodzieński, wołkowyski i białowieski, z wyjątkiem gmin Płowce, Wierzchowice, Dmitrowicze i Dworce, które wracają do powiatu brzeskiego, przyłącza się do istniejącego już wedle powyżej cytowanej ustawy województwa białostockiego.

Rozgraniczenie województwa nowogródzkiego od przyległego województwa wileńskiego nastąpi w osobnej ustawie.

Podział na poszczególne województwa uwidoczniiony jest w załączniku.

Art. 4. Dotychczasowe ustawy i rozporządzenia, obowiązujące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej na ziemiach w art. 1 określonych, pozostają nadal w mocy z zastrzeżeniem, wyrażonem w art. 5 i 6.

Art. 5. Upoważnia się Radę Ministrów do zniesienia wszelkich wyjątkowych ustaw i rozporządzeń jakiegokolwiek pochodzenia, wydanych na niekorzyść, czy dla przywileju jakiegokolwiek narodowości czy wyznania.

Upoważnienie niniejsze rozciąga się również na powiaty białostocki, bielski i sokólski.

Upoważnia się Radę Ministrów do unieważnienia wszelkich zarządzeń i rozporządzeń jakiegokolwiek pochodzenia, wydanych dla przywileju poszczególnych osób lub grup ich i do unieważnienia umów, zawartych przez władze, które działały na ziemiach, w art. 1 określonych, jeśli umowy te oparte są na takim przywileju lub jeśli przez nie wedle uznania Rządu interesy Skarbu Państwa lub ludności zostały pokrzywdzone. Tak samo Rada Ministrów upoważniona jest do wydania zarządzeń, zmierzających do uporządkowania stosunków, wpływających z unieważnionych zarządzeń i umów.

Art. 6. Upoważnia się Radę Ministrów do rozciągnięcia na ziemię, wskazane w art. 1, mocy poszczególnych dekretów, ustaw i rozporządzeń, obowiązujących na całym obszarze Rzeczypospolitej lub przyległych do tych ziem dzielnicach w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, tudzież, w związku z dokonaniem tego, do wprowadzenia niezbędnych zmian do ustaw i rozporządzeń dotychczasowych, obowiązujących na ziemiach tych w myśl art. 4 ustawy niniejszej, oraz do stanowienia właściwych przepisów przejściowych i wykonawczych. Rozciągnięte w tej drodze dekrety, ustawy i rozporządzenia, obowiązujące na obszarze Rzeczypospolitej, oraz poczynione zmiany, w ustawach i rozporządzeniach, obowiązujących na ziemiach tych dotychczasowo, zyskują tam moc obowiązującą od chwili, oznaczonej uchwałą Rady Ministrów, ogłoszoną w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 7. Ustawa z d. 31 lipca 1919 roku (Dz. Ust. Nr. 66, poz. 400) w sprawie wydawania Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej obowiązuje na obszarze ziem, wymienionych w art. 1, od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Art. 8. Osobne ustawy zabezpieczą ludności prawo swobodnego rozwoju życia kulturalnego, oświatowego i religijnego w jej języku ojczystym.

Art. 9. Rada Ministrów rozciągnie na nowo utworzone województwa działanie ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego ze zmianami, które obowiązywały w okręgu bielskim i białostockim, określi okręgi wyborcze i liczbę posłów, odpowiadającą zasadą tej ordynacji, i przeprowadzi wybory uzu-

pełniającą z tych okręgów posłów do Sejmu Ustawodawczego w ciągu 120 dni od chwili wejścia w życie ustawy niniejszej. W razie rozwiązania do tego czasu Sejmu Ustawodawczego wybory w tych okręgach będą dokonane łącznie z wyborami w całej Rzeczypospolitej.

Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, a wykonanie jej powierza się Prezydentowi Ministrów i poszczególnym ministrom, każdemu w jego właściwym zakresie.

Załącznik

do ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r.

Województwo nowogródzkie:	Województwo poleskie:	Województwo wołyńskie:
1. Baranowicze,	1. Brześć Litewski,	1. Dubno,
2. Daniłowicze,	2. Drohiczyn,	2. Horochów,
3. Dżisna,	3. Kamień Koszyr- ski,	3. Kowel,
4. Lida,	4. Kobryń,	4. Krzemieniec,
5. Nieśwież,	5. Kosów,	5. Lubomla,
6. Nowogródek,	6. Łuniniec,	6. Łuck,
7. Słonim,	7. Sarny,	7. Ostróg,
8. Stołpce,	8. Pińsk,	8. Równno,
9. Wilejka,	9. Pruzany,	9. Włodzimierz Wołyński.
10. Wołożyn.		

Zał. Nr. 3.

O K Ó L N I K

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie praw i rozporządzeń, obowiązujących na obszarze Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 2 p. 22).

Wobec licznych zapytań podległych mi urzędów, wyjaśniam, że na obszarze Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego obowiązują następujące ustawy i rozporządzenia władzy:

1. Prawo cywilne rosyjskie (cz. I t. X Zb. Praw, wyd. 1914 r.), ustawa postępowania cywilnego rosyjska (cz. I t. XVI Zb. Praw, wyd. 1914 r., art. 1—1460), ustawa handlowa, usta-

wa postępowania handlowego i ustawa wekslowa rosyjska (cz. II t. XI, Zb. Pr. wydan. 1903 r.), oraz wogóle przepisy prawa cywilnego w zakresie, w jakim pomienione prawo, ustawy i przepisy obowiązywały na tym obszarze przed 1 sierpnia 1915 r., ze zmianami i uzupełnieniami, wskazanymi w rozporządzeniu Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dn. 15 maja 1919 r. (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Ziem. Wschodnich Nr. 4 poz. 23);

2. Kodeks karny rosyjski z r. 1903, ustawa postępowania karnego rosyjska z r. 1914, ze zmianami i uzupełnieniami, wyszczególnionymi w rozporządzeniu Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 15 maja 1919 r. (Dz. Urz. Z. C. Ziem Wschodnich Nr. 4 poz. 24);

3. Rozporządzenia i zarządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich do dnia 24 stycznia 1920 r., do pozycji Nr. 79 włącznie, — o ile nie są sprzeczne z rozkazem Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dn. 17 stycznia 1920 r. w przedmiocie utworzenia Komisarjatu Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Ziem Wschodnich Nr. 6 (50) 1920 r. poz. 79 art. 6); przyczem wszędzie, gdzie się znajdują wyrazy Komisarz Generalny — należy czytać: Komisarz Naczelnny, — gdzie Komisarjat Generalny — czytać Komisarjat Naczelnny.

4. Rozporządzenia i zarządzenia, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Umowy, zobowiązania, tudzież prawa nabyte, oparte na wydanych, przed wkroczeniem Wojsk Polskich, przez władze bolszewickie lub ukraińskie, ich organy i organizacje przepisach prawnych, rozporządzeniach i postanowieniach, są nieważne, o ile pozostają w niezgodzie z prawem, obowiązującym na obszarze Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, (Dz. Urz. Ziem Wschodnich Nr. 17 1919 r. poz. 149).

Wskazówki zawarte w tym okólniku polecam do ścisłego wykonania.

Warszawa, dnia 11 marca 1920 r.

Zał. Nr. 4.

TYMCZASOWA INSTRUKCJA OGÓLNA

dla sądów Królestwa Polskiego.

(Dz. Urz. Dep. Spraw. 1917 r. Nr. 2 p. 4).

TYTUŁ WSTĘPNY. O stosowaniu instrukcji.

Art. 1. Królewsko-Polskie urzędy wymiaru sprawiedliwości wszystkich kategorii w wewnętrznej swej organizacji i biu-

rowości winny ściśle stosować się do przepisów niniejszej instrukcji.

Art. 2. Sądy wyższe, t. j. sądy okręgowe, apelacyjne tudzież Sąd Najwyższy, w instrukcjach szczegółowych mogą stanowić przepisy, których wydanie uznają za właściwe, w celu przestrzegania porządku i zapewnienia prawidłowego biegu spraw.

Art. 3. Instrukcje szczegółowe nie mogą zmieniać przepisów przez prawo i instrukcję ogólną ustanowionych.

TYTUŁ I. Urządzenie wewnętrzne.

DZIAŁ I. Podział czynności w sądach.

Art. 4. Sądy wyższe w miarę potrzeby podzielone będą na wydziały i sekcje. Dla spraw, wskazanych w art. 11 niniejszej instrukcji, będą zwoływane zebrania ogólne połączonych wydziałów sądu.

Art. 5. Podziału spraw pomiędzy wydziały, względnie sekcje, mając na uwadze równomierność obciążenia, dokonywa prezes sądu, względnie przewodniczący wydziału, na pewnych stałych podstawach: bądź według nazwisk powodów—w sprawach cywilnych, a oskarżonych—w sprawach karnych, bądź na podstawie terytorjalnej, bądź też według rodzaju spraw. W sądach apelacyjnych podział spraw pomiędzy wydziały cywilne lub karne powinien być zgóry określony podług sądów, z których nadchodzą apelacje lub skargi. Wszelkie wątpliwości w przedmiocie należytego skierowania sprawy lub podania rozstrzyga prezes sądu.

Art. 6. Każdą z sekcji zarządza sędzia wyznaczony do tego przez prezesa sądu względnie przewodniczącego wydziału. Sekcje posiadają kancelarje. Czynności sekcji może załatwiać jedna kancelarja.

Art. 7. Podział czynności następuje zazwyczaj zgóry na rok najbliższy i może pozostać nadal bez zmiany, o ile w praktyce okazał się celowym.

Art. 8. Wszelkie zarządzenia, dotyczące podziału czynności w sądach, komunikowane będą odnośnym sędziom, urzędnikom sądowym i urzędom.

DZIAŁ II. Posiedzenie sądów.

Posiedzenia sądów bywają: gospodarcze, sądowe lub też ogólnie połączonych wydziałów sądu.

Art. 10. Posiedzenia gospodarcze wyznaczane będą.

1) do przedwstępnego przedyskutowania projektów szczegółowych instrukcji sądowych.

- 2) do przedwstępного rozważania spraw dyscyplinarnych osób, urzędujących w sądach,
- 3) do spraw, które na mocy ustaw postępowaniu sądowego winny być rozpatrywane na posiedzeniu gospodarczem.

Art. 11. Posiedzenia ogólne połączonych wydziałów sądu powołane są:

- 1) do wyboru kandydatów na wakujące w tymże sądzie stanowiska sędziów,
- 2) do oznaczenia kolei, w której sędziowie mogą korzystać z ferji sądowych,
- 3) do ostatecznego rozważenia sporządzonych przez dany sąd instrukcji szczegółowych,
- 4) do rozpatrzenia corocznych sprawozdań o biegu spraw w sądzie i do wysłuchania sprawozdań otrzymanych od podwładnych sądów,
- 5) do podziału przewodniczących i sędziów pomiędzy poszczególne wydziały sądu, tudzież oznaczenia stałych dni posiedzeń każdego wydziału,
- 6) wreszcie do wszelkich innych spraw, jakie prezes sądu lub poszczególne wydziały uznają za konieczne przedstawić do rozpatrzenia ogólnego zgromadzenia.

Art. 12. Posiedzenia gospodarcze sądów odbywają się przy drzwiach zamkniętych w dnie, wyznaczone przez przewodniczącego, w miarę potrzeby.

Art. 13. Posiedzenia sądowe odbywają się publicznie, wyjąwszy wypadki, wskazane w ustawach postępowania sądowego: karnego i cywilnego.

Art. 14. Posiedzenia ogólne połączonych wydziałów odbywają się przy drzwiach zamkniętych, z wyjątkiem wypadków, wskazanych przez prawo. Do prawomocności orzeczeń potrzebna jest obecność najmniej 2/3 ogólnej liczby sędziów urzędujących.

Wyjątek od tej zasady stanowią sprawy i kwestje, uznane przez prezesa sądu za pilne, które mogą być rozstrzygane przy udziale zwykłej większości sędziów danego sądu. Posiedzenia powyższe odbywają się w miarę potrzeby.

Art. 15. Wykaz spraw, wyznaczonych na posiedzenie ogólne połączonych wydziałów sądu, winien być zakomunikowany sędziom, o ile możności na trzy dni przed posiedzeniem.

Art. 16. W jednym i tym samym kolegium nie mogą brać udziału sędziowie spokrewnieni ze sobą: w linii prostej bez ograniczenia stopni, a w linii bocznej do czwartego stopnia, tudzież spowinowaceni do drugiego stopnia włącznie.

Art. 17. Sędzia, nie mający możności przybycia do sądu w celu wzięcia udziału w posiedzeniu lub sprawowaniu wszelkich innych obowiązków, winien o tym zawiadomić prezesa sądu.

Prezes lub sędzia pokoju w tym samym wypadku powinien zawiadomić swego zastępcę i kancelarję sądową.

Art. 18. Sędziowie zajmują na posiedzeniach miejsca według pierwszeństwa nominacji na urząd sędziowski, sędziowie zaś jednocześnie mianowani — stosownie do wieku. Przewodniczący zajmuje pierwsze miejsce.

Art. 19. Prokurator i sekretarz mają swoje miejsca przy stole sędziowskim; pierwszy na prawo, a drugi na lewo od sędziów.

Art. 20. Również mają osobne miejsca na sali sądowej: obrońcy podsądnych, oskarżyciele i oskarżeni w sprawach z oskarżeń prywatnych, strony i ich pełnomocnicy, tudzież z zezwolenia prezesa sądu, względnie sędziego pokoju — sprawodawcy pism.

Art. 21. Podsądni zajmują miejsca na przeznaczony dla nich ławie.

Art. 22. Wszystkie osoby, znajdujące się na sali sądowej wstają: a) podczas przysięgi, b) podczas ogłaszania wyroku, c) przy wejściu kompletu sądzącego na salę sądową. Podczas przysięgi wstaje również i cały skład sądu.

Art. 23. Wokanda spraw, wyznaczonych na posiedzenie sądowe, winna być wywieszona przy wejściu do sądu najpóźniej na jeden dzień przed posiedzeniem; drugi zaś egzemplarz winien znajdować się w rękach woźnego audjencjonalnego.

Art. 24. Posiedzenia sądowe odbywają się w dniu zgóry na to przeznaczone; jednakże w wypadkach pilnych mogą być kontynuowane i w dniu świąteczne. O dniach i godzinach rozpoczęcia posiedzeń należy podać do powszechnej wiadomości.

Art. 25. Dla każdej sprawy, będącej na wokandzie sądowej w danym dniu, należy oznaczyć godzinę rozprawy, mając na uwadze przypuszczalny czas trwania wszystkich poprzedzających rozpraw i przesłuchań.

Art. 26. Przewodniczący kompletu sądzącego oraz referent powinni się przygotować do każdej rozprawy przez przedstudjowanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym.

Art. 27. Wszystkie osoby powinny przemawiać przed sądem stojący. Przewodniczący w wyjątkowych wypadkach może zezwolić chorym lub kalekom przemawiać siedzący.

Art. 28. Na posiedzeniach sądu zasiadają sekretarze lub ich zastępcy, wyznaczeni przez przewodniczącego sądu.

Art. 29. Sekretarz lub jego zastępca prowadzi według załączonego wzoru dziennik ogólny każdego posiedzenia sądu. W dzienniku tym powinno być zapisane:

- 1) rok, miesiąc, dzień i godzina rozpoczęcia posiedzenia,
- 2) lista obecności kompletu sądzącego,
- 3) jakie sprawy na tym posiedzeniu były rozpoznawane i rozstrzygnięte i
- 4) jakie sprawy zostały odroczone, na kiedy i z jakiego powodu. Dziennik ten podpisuje przewodniczący wraz z sekretarzem. Dzienniki powyższe przechowuje w porządku

chronologicznym sekretarz; po upływie roku oprawia się je w osobne księgi. (Wzrór 1; wzór 24).

Art. 30. Niezależnie od dziennika ogólnego w każdej poszczególnej sprawie cywilnej i karnej winien być sporządzony protokół według zasad, wskazanych w ustawach postępowania cywilnego i karnego.

Art. 31. Przestrzeganie porządku na posiedzeniu i wykonanie zarządzeń przewodniczącego należy do obowiązków woźnego audjencjonalnego.

DZIAŁ III. Czas urzędowania i ferje sądowe.

Art. 32. W dnie powszednie czas urzędowania w sądzie wynosi 7 godzin. Prezes sądu oznaczy godziny urzędowe i ich podział; dla sądów pokoju oznaczy je prezes właściwego sądu okręgowego. Wszelkie jednak czynności urzędowe winny się rozpoczynać najpóźniej o 9 rano. Godziny urzędowe, ich podział i dzień, od którego zmiana następuje, należy podać do powszechnej wiadomości przez przybicie na tablicy ogłoszeń sądowych, a w razie potrzeby— przez zawiadomienie w gazetach.

Art. 33. W wypadkach pilnych i przy szczególnym nagromadzeniu spraw, czas urzędowania nie jest ograniczony żadnymi godzinami. Jeżeli posiedzenie sądowe przeciąga się poza zwykle godziny urzędowe, winien pozostawać w kancelarii sądowej, aż do końca posiedzenia, jeden z urzędników kancelaryjnych, wyznaczony przez sekretarza sądu.

Art. 34. Ferje sądowe trwają trzy miesiące: od 15-go czerweca do 15 września. Sędziowie wszelkich stopni, z wyjątkiem sędziów śledczych i sędziów pokoju, korzystają z 6-cio tygodniowych ferji. Sposób korzystania z ferji oznaczają kolegia poszczególnych sądów. Urlopu sędziom śledczym i sędziom pokoju, tudzież urlopów sędziom sądów wyższych, tym ostatnim poza czasem feryjnym—udzielają zgromadzenia ogólne odnośnych sądów. Urlopów dłuższych ponad 4 tygodnie udziela Departament Sprawiedliwości.

Art. 35. W czasie ferji sądowych obowiązują te same godziny urzędowe. W sądach do opracowania i załatwiania spraw podczas ferji sądowych pozostawać musi na urzędowaniu dostateczna liczba sędziów i urzędników kancelarii.

Art. 36. Urzędnicy kancelarii i słuźy sądowi korzystają z urlopów w celu wypoczynku, o ile na tem nie ucierpi prawidłowy bieg czynności urzędowych. Urlopy urzędników kancelarii sądowych w celu wypoczynku mogą trwać najwyżej 4 tygodnie. Urzędnicy, dłużej pozostający na służbie, mają prawo korzystać z dłuższych urlopów, aniżeli urzędnicy młodszy. W każdym poszczególnym wypadku należy rozważyć, jakiego można jeszcze udzielić urlopu tym urzędnikom, którzy w ciągu

roku mają odbywać ćwiczenia wojskowe, lub którzy z innych powodów nie pełnili służby lub mieli urlopy. Sługom sądowym może być udzielony urlop na czas 14 dni. Wszystkich wymienionych w tym paragrafie urlopów udzielają prezesi sądów.

DZIAŁ IV. Osoby stojące na czele sądu.

Art. 37. Prezesi sądów winni dbać o zgodne z ustawami i szybkie prowadzenie spraw w sądzie, jako też i równomierny i celowy podział pracy pomiędzy sędziów i innych pracowników sądowych.

Art. 38. Prezesi sądów przestrzegają jednolitości w prowadzeniu spraw tego samego rodzaju i w tym celu urządzają wspólne konferencje odnośnych osób, oraz prowadzą wykaz kwestji prawnych.

Art. 39. Prezesi sądów, względnie sędziowie pokoju, sprawują nadzór nad wszystkimi osobami urzędującemi lub zatrudnionemi w sądzie, w szczególności pilnują ścisłego wykonywania przez nie swoich obowiązków, badają wnoszone przeciw tym osobom zażalenia, przez odpowiednie zarządzenia, usuwają wszelkie nieprawidłowości, o ile to w poszczególnym wypadku nie jest zastrzeżone innym władzom.

Art. 40. Reskrypty i zarządzenia władz wyższych, uwagi, które poczynią przełożone sądy przy rozstrzygnięciu poszczególnych spraw sądowych, a które służyć mają za wskazówkę na przyszłość, jak również zawiadomienia innych władz o urządzeniach i zarządzeniach administracyjnych—prezes sądu podaje do wiadomości sędziów przez okólniki, przez wręczenie odpisów, wydanie zarządzeń prezydjalnych, albo w inny sposób. Jeżeli zaś rzecz dotyczy zakresu działania osób urzędujących w kancelarji sądowej lub pozostających przy sądzie, w takim razie i te osoby winny być obznajmiane z treścią powyższych zarządzeń, uwag i zawiadomień.

Art. 41. Do obowiązków prezesa sądu należy zarządzanie sprawami, dotyczącemi stanu służby zarówno sędziów, jak i wszystkich osób, pracujących w sądzie i urzędów pomocniczych przy sądach. Pod tym względem winien on się kierować ustawą o służbie cywilnej w Królestwie Polskim z dnia 10-go marca 1859 roku. (Dz. Pr. T. 53 str. 73). W razie przyjęcia do sądu nowego pracownika nieetatowego na mocy najmu, a nie na skutek nominacji, nie mogą mu być powierzone jakiegokolwiek czynności, dopóki nie złoży dowodów osobistych, które należy przechowywać stosownie do decyzji prezesa sądu.

Art. 42. Do obowiązków prezesa sądu należy również zwierzchnie zarządzanie sprawami kasowemi, archiwalnemi, biurowością, korespondencją w kwestjach ogólnych, nie dotyczących wyłącznie jakiejs poszczególniej sprawy prowadzonej w sądzie, składanie ogólnych sprawozdań z działalności sądu, rewizja iquowości w kancelarji sądu, względnie w kancelarjach wydzia-

iów, wreszcie nadzór nad lokalami, względnie ginachami sądowymi. We wszystkich powyższych sprawach prezesi sądów apolacyjnych i okręgowych sprawują nadzór zarówno nad sądami, którym przewodniczą, jako też nad sądami niższego stopnia i urzędami pomocniczymi.

Art. 43. W sądach wyższych polecenia i rozporządzenia prezesa sądu, wciągnane będą do specjalnej księgi, której wzór się załącza. (Wzór 2).

Art. 44. Przewodniczący wydziałów w tych sądach, które je posiadają, sprawują w swoich wydziałach obowiązki prezesa sądu co do kierownictwa spraw i dozoru nad kancelarją.

Art. 45. W razie choroby lub nieobecności prezesa sądu obowiązki jego sprawuje wice-prezes, względnie starszy z wice-prezesów, lub sędziów. W tych sanych wypadkach sędziego pokoju zastępuje inny sędzia lub ławnik, wyznaczony do tego przez prezesa właściwego sądu okręgowego.

DZIAŁ V. Urządzenie kancelarji sądowych.

Kancelarje sądowe.

Art. 46. Każdy sąd, względnie każdy wydział sądu, ma swoją kancelarję, którą zarządza sekretarz. Jeżeli w kancelarji sądu lub wydziału sądu jest stale zatrudnionych kilku urzędników, to podział pomiędzy nimi zajęć zarządza na piśmie kierownik sądu, względnie wydziału sądu, przy którym dana kancelarja istnieje.

Obowiązki sekretarzy i podsekretarzy.

Art. 47. Sekretarz sądu jest odpowiedzialnym za należyte prowadzenie biurowości w powierzonej mu kancelarji, za ścisłe i szybkie wykonanie rozporządzeń sądu i sędziów oraz za całość oddanych mu akt, ksiąg i pism. Sekretarz ma dodanych sobie do pomocy kancelistów. Przy większych sądach oprócz tego są zatrudnieni podsekretarze.

Wszyscy urzędnicy kancelarji obowiązani są stosować się do zarządzeń sekretarza aż do odwołania takowych przez prezesa sądu, względnie sędziego. Urzędnicy kancelarji sądowej obowiązani są w razach koniecznych wzajemnie się zastępować, a w razie wielkiego napływu spraw wzajemnie sobie pomoc świadczyć.

Art. 48. W razie podziału kancelarji sądowej na sekcje, każdą z sekcji zarządza sekretarz lub podsekretarz, względnie aplikant sądowy lub kancelista, wyznaczony przez prezesa sądu, jeżeli w etacie danego sądu nie jest przewidziana posada podsekretarza.

Zarządzający sekcją kancelarji sądowej, obowiązany jest prowadzić biurowość swojej sekcji i odpowiada za całość przekazanych do sekcji akt, ksiąg i pism.

Art. 49. W szczególności sekretarz sądu lub wydziału sądu obowiązany jest:

- a) prowadzić, względnie przestrzegać należytego prowadzenia ksiąg biurowych, wskazanych w niniejszej instrukcji,
- b) przyjmować wszystkie nadchodzące do sądu pisma, względnie przedstawiać je przewodniczącemu sądu i dawać im bieg dalszy,
- c) redagować i stwierdzać swoim podpisem wszystkie pisma wysyłane,
- d) prowadzić protokoły posiedzeń sądowych,
- e) sporządzać wskazane przez prawo lub przepisy porządkowe sprawozdania,
- f) przechowywać pieczęć sądu, książki i inne wydawnictwa tudzież przybory biurowe,
- g) wydawać zaświadczenia za swoim podpisem osobom do tego uprawnionym,
- h) prócz tego w sądach pokoju prowadzić rachunkowość według przepisów kasowych.

Art. 50. W sądach, gdzie kancelarje wydziałowe podzielone są na sekcje, zarządzający sekcjami obowiązani są:

- a) redagować pisma, wysyłane z sekcji,
- b) udzielać ustnych informacji w sprawach, znajdujących się w sekcji, osobom do tego uprawnionym,
- c) udzielać im pozwoleń na przeglądanie akt pod swoją kontrolą,
- d) przyjmować od nich żądania co do wydawania tytułów wykonawczych, wypisów, odpisów i t. d.,
- e) reponować akta do archiwum,
- f) prowadzić wskazane w niniejszej instrukcji księgi co do spraw, przekazanych sekcji,
- g) prowadzić protokoły posiedzeń sądowych.

Art. 51. Niezależnie od wskazówek, zawartych w dwóch poprzednich artykułach, poszczególne obowiązki sekretarzy i zarządzających sekcjami kancelarji sądowych w sprawach cywilnych i karnych wskazane są w odpowiednich miejscach niniejszej instrukcji.

Porządek zewnętrzny.

Art. 52. Wszystkie pokoje w lokalu sądu będą miały odpowiednie napisy o swoim przeznaczeniu. W lokalach sądowych, składających się z większej liczby pokoi, każdy pokój będzie oznaczony numerem, a oprócz tego przy wejściu do sądu winno być wywieszzone obwieszczenie o ustanowionym podziale czynności z wykazem odnośnych pokoi sądowych. Również przy wejściu do sądu oraz na drzwiach odpowiednich pokoi będą ogłoszone dni i godziny przyjęcia interesantów w kancelarjach sądowych i przez prezesów sądu, względnie sądziów pokoi.

Art. 53. Wszystkie akta i pisma, o ile nie są potrzebne do pracy, nie powinny leżeć rozrzucone na stołach lub biurkach, lecz po załatwieniu będą złożone na właściwe miejsce i przechowywane w zamkniętych szafach. W każdym pokoju biurowym znajdować się winien na widocznym miejscu spis mieszczących się w nim przedmiotów.

Pieczęcie.

Art. 54. Wszystkie sądy, kierownicy ich, tudzież sędziowie śledczy i komornicy mają swoje pieczęcie z wrytym na nich herbem Państwa i odpowiednim napisem. Pieczęcie i stemple urzędowe winny być przechowywane w sposób, wyłączający możliwość jakichkolwiek nadużyć. Nowe pieczęcie mogą być przygotowywane tylko na zasadzie świadectwa kierownika sądu.

Przyjmowanie interesantów.

Art. 55. Dla interesantów kancelarje sądowe winny być otwarte w dniu powszednie najmniej po dwie godziny codziennie. Godziny te oznacza prezes właściwego sądu. O godzinach tych należy podać do wiadomości powszechnej, stosownie do przepisów art. 32 tej instrukcji. Powyższe ograniczenia godzin przyjęć w kancelarjach sądowych nie dotyczą: adwokatów, rejentów i urzędników państwowych, przychodzących do kancelarji osobiście.

Prezesi sądów względnie wydziałów sądu oznaczają sami godziny swoich przyjęć.

Art. 56. Sekretarze i podsekretarze załatwiają interesantów tylko w pokojach kancelarji lub w pokoju przyjęć.

Art. 57. Z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w przepisach karnych, urzędnikom sądowym nie wolno przyjmować pieniędzy od interesantów.

Art. 58. Sekretarz sądu może pozwolić na przeglądanie ksiąg i akt sądowych, o ile tego prawo nie zabrania.

Art. 59. Nikt oprócz sędziego i osoby, sprawującej obowiązki sekretarza na posiedzeniu sądowym, albo też osób, szczególnie przez prawo do tego upoważnionych, nie może brać akt sądowych z kancelarji. W każdej kancelarji sądowej, względnie sekcji tejże kancelarji, powinna być prowadzona kontrola akt, odsyłanych do domu osobom, do tego uprawnionym.

DZIAŁ VI. Biuro podawczo-wykonawcze.

Art. 60. W sądach wyższych będzie biuro podawczo-wykonawcze, przeznaczone do przyjmowania pism nadchodzą-

cych, do ekspedjowania wysyłanych, oraz do przechowania dowodów rzeczowych.

Art. 61. Biurem podawczo-wykonawczem zarządza jeden z urzędników kancelarii, wyznaczony do tego przez prezesa sądu. W razie potrzeby będą mu dodani do pomocy kanceliści. Ma on specjalną pieczęć do ekspedjowania pism wysyłanych.

Art. 62. Dowody rzeczowe będą przechowywane w szafach, w osobnym pokoju lub miejscu, wskazanem przez prezesa sądu; rzeczy i papiery wartościowe należy przechowywać w paczkach w specjalnej szafie, zamykanej na dwa zamki, postawionej w pokoju, gdzie się znajduje kasa; jeden klucz od tej szafy będzie u kasjera, a drugi u zarządzającego biurem.

DZIAŁ VII. Kasa.

Art. 63. Przepisy, dotyczące kasowości w sądach, pomieszczone w oddzielnej instrukcji kasowej.

DZIAŁ VIII. Archiwum.

Art. 64. W sądach wyższych będą się znajdowały archiwa w celu przechowywania ukończonych akt i ksiąg biurowych.

Art. 65. Akta i księgi będą przechowywane w szafach oznaczonych cyframi rzymskimi. Szafy będą podzielone na półki, oznaczone literami alfabetu; każda półka winna mieć odrębną numerację. W szafach tych w oddzielnych pudełkach będą się znajdowały kartki alfabetu ruchomego.

Art. 66. Archiwista jest odpowiedzialny za całość oddanych do archiwum ksiąg, akt i dokumentów.

DZIAŁ IX. Sędziowie śledczy.

Art. 67. Sędziowie śledczy winni zamieszkiwać we wskazanych im miejscowościach i wykonywać czynności śledcze w wyznaczonych rewirach.

Art. 68. Kompetencja sędziów śledczych ogranicza się:
a) rodzajem spraw,
b) terytorjum, t. j. rewirem.

W razach koniecznych i pilnych sędzia śledczy może prowadzić w wynikłych u niego sprawach śledztwo osobiście i w innych rewirach.

Art. 69. Sędzia śledczy winien jest mieć odpowiednie pomieszczenia dla kancelarii i świadków. Nad wejściem do kancelarii wywieszona będzie tablica z napisem (sędzia śledczy rewiru) oraz informacja o godzinach przyjęć. W wypadkach pilnych sędzia śledczy przyjmuje o każdej porze.

Art. 70. W razie potrzeby sędzia śledczy wyjeżdża na miejsce przestępstwa. Winien wyjechać również i wtedy, gdy

należy zbadać większą ilość osób, mieszkających poza miejscowością, gdzie urzęduje. Za wyjazdy otrzymuje zwrot kosztów podróży i djety, według osobnych przepisów.

Art. 71. Wyjeżdżając lub wychodząc z kancelarji, sędzia śledczy winien zostawić informację, dokąd się wydalit i kiedy ma zamiar powrócić.

Art. 72. Do pomocy sędziego śledczego mogą być delegowani aplikanci sądowi, którzy, o ile delegowani są do zastępstwa, mają wszelkie prawa i obowiązki sędziego śledczego.

Art. 73. W razie choroby lub urlopu sędziego śledczego, oddane będą wyznaczonemu sędziemu akta, książki, dowody rzeczowe i t. d. według osobnego spisu, z dokładnem ich wskazaniem i wyliczeniem. Jeden egzemplarz spisu przedstawia się sądowi, drugi pozostaje w kancelarji.

Art. 74. Sędziowie śledczy co miesiąc przedstawiają sądowi i prokuraturze o ruchu spraw w ich rewirach według odpowiednich wzorów. Co rok przedstawiają Ministerstwu Sprawiedliwości szczegółowy za rok ubiegły wykaz ilości załatwionych przez nich śledztw według rodzaju spraw, ilości pociągniętych do opowiedzialności osób i t. d. według wzorów, które będą sporządzone (wzór 3).

Art. 75. Wszelkie kwoty pieniężne, które wpływają do sędziego śledczego z tytułu śledztwa, zapisuje się do specjalnej księgi pieniężnej (art. 213) i przekazuje się niezwłocznie do kasy sądu okręgowego. Osobom, od których pieniądze odebrano lub które je złożyły, wydaje się kwity, wycinane z księgi pieniężnej.

DZIAŁ X. Komornicy.

Art. 76. Zamianowani komornicy będą dopuszczani do sprawowania obowiązków swojego urzędu dopiero po złożeniu sądowi, przy którym zostali mianowani, kaucji, której wysokość oznacza Departament Sprawiedliwości.

Art. 77. Po złożeniu przyrzeczenia uroczystego, komornik otrzymuje:

- 1) zaświadczenie, że zajmuje ten urząd ze wskazaniem przeznaczonego mu miejsca zamieszkania,
- 2) specjalną oznakę przy sprawowaniu obowiązków tego urzędu, wskazaną przez Departament Sprawiedliwości,
- 3) odrębną pieczęć.

Art. 78. Komornik winien zamieszkiwać w miejscowości, wyznaczonej mu przez Prezesa Sądu, i nie ma prawa przenosić się do innej pod karą usunięcia z urzędu.

Art. 79. Każda nominacja komornika winna być podana do wiadomości powszechnej.

Art. 80. Komornicy pensji nie otrzymują, mają natomiast prawo do pobierania opłat, stosownie do przepisów specjalnych.

Art. 81. W razie stawianego komornikowi oporu przy wykonywaniu czynności urzędowych, ma on prawo żądać pomocy od miejscowej władzy policyjnej, a w razie niezbędnej konieczności i od władzy wojskowej.

Art. 82. Komornik, którego kaucja została użyta na całkowite lub częściowe pokrycie jego zobowiązań, będzie zawieszony w urzędowaniu do czasu uzupełnienia lub złożenia nowej kaucji.

Art. 83. Komornik, który rozpoczął egzekucję, sprawuje wszelkie czynności egzekucyjne aż do ostatecznego wykonania wyroku, chyba by zapadła odrębna decyzja o wyznaczeniu innego komornika.

Art. 84. W wydziałach i sekcjach cywilnych winna być wywieszona lista komorników z wymienieniem ich miejsc zamieszkania i rewirów im powierzonych. Nadto na zewnątrz domu, w którym mieszka komornik, winna się znajdować tablica z herbem Państwa i z napisem u góry: „Komornik przy sądzie w rewiru”.

Art. 85. Na drzwiach kancelarii komornika będzie się znajdować tablica z wymienieniem jego urzędu, nazwiska oraz godzin przyjęć.

Art. 86. Wyjeżdżając w sprawach urzędowych, komornik na drzwiach kancelarii wywiesza zawiadomienie, dokąd wyjechał i kiedy powróci.

Art. 87. Wyjeżdżając na urlop, komornik na drzwiach kancelarii wywiesza zawiadomienie, kto go zastępuje i gdzie zastępca zamieszkuje.

Art. 88. W sprawach nagłych komornik obowiązany jest przyjąć interesanta bez względu na porę dnia i miejsce.

Art. 89. W razie śmierci komornika lub opuszczenia przez niego urzędu, tudzież w razie skierowania do jego kaucji egzekucji z dochodzenia prywatnego, wezwane będą przez ogłoszenie w dzienniku urzędowym, osoby, mające pretensje do powyższej kaucji, którą sąd wydaje na mocy swojej decyzji komu należy dopiero po upływie 6-ciu miesięcy od daty ogłoszenia.

TYTUŁ II. Biurowość w sądach.

DZIAŁ I. Przepisy ogólne.

Oddział I. Pisma nadchodzące.

Art. 90. Wszelkie pisma, podania, prośby, doniesienia, zażalenia, przedstawienia, odezwy, reskrypty i t. d., odbiera sędzia lub urzędnik kancelarii, wyznaczony do tego przez prezesa sądu. W sądach wyższych może być przeznaczony dla osoby, przyjmującej takie podania, specjalny pokój (biuro podawczo-wykonawcze) o ile można blisko wejścia do sądu. Nie wolno odmówić przyjęcia ani też zwrócić wnoszonego pisma

bez pozwolenia właściwego sędziego lub prezesa sądu. Każdy wnoszący do sądu jakiegokolwiek pismo może żądać odpowiedniego pokwitowania od osoby je odbierającej.

Art. 91. Pisma przesyłane do sądu w zamkniętych kopertach, adresowane do prezesa sądu lub z napisem „poufne“, tudzież podania, zawierające w zamkniętej kopercie własnoręczny testament, nie mogą być otwierane przez urzędnika przyjmującego pisma, lecz, nie rozpieczętowane, winny być wraz z pismami, wskazanymi w art. 96. przedstawiane prezesowi sądu. Wszelkie inne pisma, skierowane do sądu, otwiera właściwy urzędnik, nie naruszając pieczęci i stempli pocztowych. Koperty ze stemplami pocztowymi winny być załączone do papierów, które w nich się znajdowały. Telegramy, nadchodzące do sądu poza godzinami biurowymi, odbiera prezes sądu, albo urzędnik przez niego wyznaczony.

Art. 92. Zawiadomienia poczty o przesyłkach pieniężnych i wartościowych będą zapisywane przez odpowiedniego urzędnika do księgi otrzymywanych z poczty zawiadomień, a następnie przedstawiane prezesowi sądu lub zastępującemu go sędziemu, który podpisuje na zawiadomieniach poczty upoważnienia do odbioru: a) przesyłek pieniężnych—na imię kasjera sądu lub jego zastępcy, b) przesyłek wartościowych — na imię jednego z urzędników kancelarji, lub woźnych. O wydanych upoważnieniach sędzia odnotuje w powyższej książce. Odbierający przesyłki wartościowe powinien zwrócić uwagę na całość koperty i pieczęci. (wzór 4).

Art. 93. Na wszystkich pismach, przez sąd otrzymanych, urzędnik przyjmujący winien położyć prezentatę, t. j. dzień, miesiąc i rok rzeczywistego nadejścia pisma do sądu, tudzież ilość załączników. Na pismach w zapieczętowanych kopertach, których urzędnik nie ma prawa otworzyć, prezentata tymczasowa położona będzie na stronie adresowej koperty i przeniesiona na pismo dopiero po otwarciu koperty przez prezesa sądu, przyczem uzupełniona będzie oznaczeniem ilości załączników i uwagami stosownie do niniejszych przepisów.

Art. 94. Jeżeli w danym sądzie jest kilku urzędników, przyjmujących pisma, nadchodzące do sądu, w takim razie powinien podpisać się pod prezentatą przyjmujący urzędnik, o ile prezentata została zrobiona, przez wyciśnięcie odpowiedniego stempla. Odbitka stempla powinna być trwałą i wyraźną. Jeżeli brakuje powołanych w piśmie załączników, należy o tym zaraz zaznaczyć obok prezentaty.

Art. 95. Załączone do pism, przez sąd otrzymanych, papiery wartościowe, weksle, rewery i t. d. winny być zapisywane do specjalnej księgi i przechowywane w kasie sądowej. (wzór 5).

Art. 96. Wszystkie pisma, o których mowa w art. 91 i 104, oraz pisma, tyczące się zarządu sądowego, spraw gospodarczych sądu, funduszków na jego utrzymanie, kasy sądowej, stanu służby sędziów i urzędników sądu, spraw ustawo-

dawczych i urzędów sądów, wszelkie zażalenia i przyżalania, wreszcie wszystkie pisma, adresowane osobiście do prezesa sądu, winny być mu przedstawiane w dniu otrzymania, a najpóźniej rano dnia następnego, papiery zaś pilne natychmiast.

Art. 97. W sądach, podzielonych na wydziały, pisma, adresowane do prezesa sądu, są przekazywane do wydziałów jedynie na zasadzie odpowiednich dekretacji prezesa.

Art. 98. Wszystkie pisma, tyjące się spraw już prowadzonych w sądzie, winny być oddane tegoż samego dnia, a pilne bezzwłocznie do właściwych wydziałów, względnie sekcji sądu.

Art. 99. Na każdym nadchodzącym do sądu piśmie, kierownik sądu wydaje odpowiednią własnoręczną dekretację, którą datuje i podpisuje. W sądach, podzielonych na wydziały i sekcje, w ten sam sposób postępuje przewodniczący wydziału lub sekcji z przedstawionemi mu pismami.

Oddział 2. Księgi biurowe.

Art. 100. Księgi biurowe, należycie parafowane, winny być przedstawione do poświadczenia kierownikowi sądu zawczasu przed ich użyciem.

Art. 101. Księgi, ulegające zaświadczeniu, parafują sekretarze, podsekretarze lub aplikanci sądów: na ostatniej stronie winna być wyrażona literami i cyframi liczba kart, tudzież komu i kiedy dana księga została wydana; powyższą adnotację podpisuje prezes sądu albo jeden z sędziów.

Art. 102. Wszelkie księgi biurowe będą prowadzone rocznie z numeracją, rozpoczynającą się od numeru pierwszego. W razie jednak możliwości księga może być użytą i na następne lata, numeracja jednak co rok winna być prowadzona nowa.

Art. 103. 2-go stycznia każdego roku w dziennikach i repertorjach z roku ubiegłego, jako ukończonych, winny być zrobione zaświadczenia literami po ostatnim numerze o liczbie znajdujących się w każdej z tych ksiąg numerów. Zaświadczeń powyższych dokonywa sekretarz sądu w księgach sądowych, zaś sędziowie śledczy i komornicy, każdy w prowadzonych przez siebie księgach.

Dziennik

Art. 104. Pisma, które nie zawierają żadnych danych, do jakiej sprawy lub jakiego wydziału należą, przyjmujący je urzędnik wciąga do dziennika, którego wzór przy niniejszym jest załączony; każde takie pismo będzie zapisane kolejno pod oddzielnym numerem, który również należy oznaczyć na samym piśmie pod prezentatą (wzór 6).

Repertorja.

Art. 105. Z każdego podania, zawierającego w sobie nową sprawę, będą założone oddzielne akta, które winny być zaraz zapisane do właściwego repertorjum w porządku chronologicznym pod oddzielną liczbą porządkową; tę ostatnią wraz z literą, jaką jest oznaczone dane repertorjum, trzeba wypisać na okładce akt. Oprócz tego na okładce akt należy wymienić: nazwę sądu, wydział, sekcję, jeżeli takie podziały w danym sądzie istnieją, przedmiot sprawy z wymienieniem imion i nazwisk stron w sprawach cywilnych i podsądnych w sprawach karnych, wreszcie datę rozpoczęcia i ukończenia sprawy.

Art. 106. W sądach pierwszej instancji będą prowadzone następujące repertorja:

1) repertorjum procesów cywilnych i spraw działowych, oznaczone dużą literą C, (wzór 7),

2) repertorjum spraw o przymusowe wykonanie aktów (art. 161.¹ — 161.²⁴ i 365¹ ust. post. cyw.), oznaczone dużą literą A, (wzór 8),

3) repertorjum zbiorowe dla wszelkich innych spraw cywilnych, oznaczone dużą literą Z, (wzór 9),

4) repertorjum spraw karnych, zakwalifikowanych do osądzenia, oznaczone dużą literą K, (wzór 10),

5) repertorjum wszelkich innych spraw karnych, oznaczone literami Zk. (wzór 11).

W sądach pokoju będą prowadzone repertorja wskazane wyżej w punktach 1, 2, a nadto repertorjum spraw, wynikających z opiek nad małoletnimi i ubezwłasnowolnionymi, oznaczone literą O, repertorjum zbiorowe dla wszelkich innych spraw cywilnych (Z), oraz jedno tylko repertorjum spraw karnych K, (wzór 11, 12 i 13).

Art. 107. Dla spraw rozpatrywanych w drugiej instancji, będą prowadzone następujące repertorja:

1) repertorjum apelacji w sprawach cywilnych, oznaczone znakiem Ac, (wzór 14),

2) repertorjum skarg incydentalnych w sprawach cywilnych, oznaczonych znakiem Ic, (wzór 15),

3) repertorjum apelacji w sprawach karnych, oznaczone znakiem Ak, (wzór 16), wreszcie

4) repertorjum skarg incydentalnych w sprawach karnych, oznaczone znakiem Ik, (wzór 17).

Art. 108. Każda sprawa, nowowpisana do repertorjum, otrzymuje numer złożony z litery repertorjum, do którego została wpisana, z liczby porządkowej, pod którą w tymże repertorjum została wpisana, tudzież z liczby roku w skręceniu, tak np. pierwsza skarga cywilna, podana w 1917 r., oznaczona będzie numerem C 1/17, pierwsza skarga karna będzie miała numer K 1/17; trzecia sprawa o przymusowe wykonanie aktów oznaczona będzie numerem A 3/17; siódma sprawa, zapisana

do repertorium zbiorowego, będzie miała numer Z7/17. W sądach, podzielonych na wydziały, rozpoznające sprawy tego samego rodzaju, należy przed numerem oznaczyć liczbą rzymską wydział sądu, a liczbą arabską — sekcję, np. I. 2. C 1/17.

Art. 109. Repertoria mają dawać wyjaśnienia o czynnościach sądu w każdej sprawie, służą do badań statystycznych i tworzą podstawę oznaczenia, układu i przechowania akt; nie są jednak przeznaczane na to, aby dawały przegląd wszystkich poszczególnych podań, lub pism, jakie w pewnej sprawie wpłynęły. Do repertoriów winny być wnoszone zwięzłe adnotacje, dotyczące tylko ważniejszych okoliczności. Adnotacje te winny być dokonane zaraz po każdej odnośnej czynności.

S k o r o w i d z.

Art. 110. Jednocześnie z wciągnięciem danej sprawy do repertorium, winna być ona odnotowana we właściwym skorowidzu. Do skorowidza należy zapisywać nazwiska i imiona osób, biorących udział w sprawie, ze wskazaniem litery i numeru sprawy według repertorium. Jeżeli w sprawie bierze udział kilka osób, sprawa będzie zapisaną w skorowidzu pod nazwiskiem każdej z osób, biorących w niej udział (wzór 18).

Art. 111. W sądach pierwszej instancji będą prowadzone dwa skorowidze: jeden wspólny dla wszystkich spraw cywilnych, a drugi dla spraw karnych. W sądach pokoju z mniejszą ilością spraw może być prowadzony jeden tylko skorowidz wspólny dla wszystkich spraw, zarówno cywilnych jak i karnych.

W sądach drugiej instancji będą prowadzone dwa skorowidze, a mianowicie; jeden skorowidz dla spraw cywilnych, drugi zaś dla spraw karnych. Każdy z tych skorowidzów będzie obejmował skargi zarówno apelacyjne jak i incydentalne.

Art. 112. W wydziałach sądu, lub przy podziale ich na sekcje, w sekcjach będą prowadzone oddzielne repertoria i skorowidze stosownie do rodzaju spraw, w wydziale lub sekcji.

Art. 113. W sądach okręgowych w okręgu sądu apelacyjnego warszawskiego będzie prowadzony rejestr firmowy (księgi jawności handlowej) podług zasad, które dotychczas obowiązywały w sądach okupacyjnych (Dziennik rozporządzeń dla Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego Nr. Nr. 58, 59 z 1916 r. pozycje 227, 239 i 240).

Nadto Sąd Okręgowy w Warszawie prowadzi rejestr stowarzyszeń stosownie do przepisów z dn. 30 października 1916 r. (Dziennik rozporządzeń dla Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego Nr. 53 z 1916 r. pozycja 189)

N u m e r p i s m a.

Art. 114. Wszystkie pisma, przychodzące do sprawy, nie będą już wpisywane pod osobnym numerem ani do reper-

torjów, ani po dziennika. Natomiast każde oddzielne pismo, należące do tych samych akt, a w tej liczbie i pisma, zawierające czynności sądowe, otrzymuje w nieprzerwanym porządku liczbę kolejną. Liczba powyższa w połączeniu z numerem sprawy stanowi numer porządkowy danego pisma w korespondencji na zewnątrz. Liczbę tę pisze się pod numerem sprawy w kształcie ułamka, tak np. trzecie pismo w sprawie C 1/17 jako takie oznaczone kolejną liczbą 3, będzie miało numer porządkowy $C \frac{117}{3}$. Takim numerem będzie oznaczona wszelka korespondencja, wychodząca z sądu przy załatwieniu pisma. Pismo, od którego nowa sprawa się rozpoczyna, zawsze będzie oznaczone liczbą jeden. Dalsza numeracja biegnie nieprzerwanie bez względu na rok otrzymania pisma i nawet wtedy, gdyby został założony nowy tom akt w tej samej sprawie, lub gdyby te same akta zostały zapisane w innym repertorium pod innym numerem. Załącznik do znajdujących się w aktach papierów nie otrzymują oddzielnego numeru, na nich stosownie do art. 115 tej instrukcji oznacza się tylko kolejną liczbę kart. Dowody doręczenia, o ile na nich niema żadnej dekretacji sędziego, nie otrzymują numeru porządkowego, lecz są uważane za załączniki tego pisma, z którego dokonane zostało doręczenie. Jeżeli jakie pismo z akt będzie wyjęte w celu wydania, wysłania lub załączenia go do innych akt, w takim razie należy w aktach odnotować, kiedy i co się z tym pismem stało.

P a r a f o w a n i e a k t.

Art. 115. Niezależnie od numeracji, wskazanej w art. 114, wszystkie dalsze pisma, odnoszące się do tej samej sprawy, należy w porządku chronologicznym podszywać do akt sprawy, a następnie oznaczyć kolejną liczbą każdą kartę w aktach. Gdy akta mają więcej niż 200 kart, należy wtedy założyć nowy tom akt. Poszczególne tomy akt oznacza się cyframi rzymskimi, zaś zarówno numery porządkowe poszczególnych pism w aktach, jak i liczby kart pisze się cyframi arabskimi.

Art. 116. Pisma, nie dotyczące poszczególnych spraw, należy załączać do zeszytów zbiorowych. Zeszyty takie winne być zakładane co rok nowe i w miarę potrzeby mogą być podzielone na kilka działów, stosownie do treści załączonych do nich pism. Do zeszytów zbiorowych stosują się przepisy art. 114 i 115 tej instrukcji. Na początku każdego tomu takiego zeszytu należy prowadzić skorowidz.

Oddział 3. Pisma wysyłane.

Art. 117. Sądy wyższe komunikują się z niższymi za pomocą poleceń, niższe zaś czynią wyższym przedstawienia; z władzami równorzędnymi komunikują się za pomocą odezw, organom zaś policyjnym dają polecenia.

Art. 118. Na piśmie, wysyłałem z sądu, winna być oznaczona data podpisania takowego, tudzież numer porządkowy (art. 114). Datę kładzie sędzia, podpisujący pismo.

Art. 119. Odpowiedź na pismo, z którego nie założono specjalnej sprawy, może być udzielona odręcznie na tym samym piśmie i opatrzona numerem, jaki powyższe pismo otrzymało w dzienniku biura podawczo-wykonawczego (art. 104).

Art. 120. Sprawozdania, odpisy, informacje i t. d. wysyła się bez specjalnych odezwoz z adnotacjami odręcznymi, w których wymienia się numer od kogo i do kogo, na jakiej zasadzie i z jakimi załącznikami przesyła się pismo.

Art. 121. Z innych pism wysyłanych, nieprzewidzianych w art. 119 i 120, należy pozostawić bruljon podcyfrowany przez referenta. Na bruljonie należy odnotować, kto i kiedy pismo odpisał.

Art. 122. W razie przesyłania akt sprawy, osoba, odpowiedzialna za ich całość, powinna zaświadczyć literami i cyframi na ostatniej karcie liczbę kart i zaświadczenie to podpisać.

Art. 123. Po rozstrzygnięciu sprawy, sąd drugiej instancji odsyła do sądu pierwszej instancji akta sprawy wraz z wszystkimi przedstawionymi sobie pismami, tudzież podpisem wyroku, pozostawiając u siebie tylko oryginalny wyrok.

W z o r y.

Art. 124. Do powtarzających się często lub nieznacznie tylko się różniących uchwał sądowych, odezwoz, sprawozdań, protokołów i odpowiedzi na wnioski ustne lub pisma, do wezwań sądowych należy używać wzorów t. j. drukowanych blankietów, których formę oznacza Departament Sprawiedliwości. Przepisane wzory, oznaczone każdy oddzielną liczbą, będą zestawione w spisie urzędowym.

Art. 125. Na kopercie będzie oznaczony numer zawartego w niej pisma (wzór 19).

Art. 126. Pisma wysyłane należy zapisywać do księgi ekspedycyjnej, którą prowadzi się według załączonego wzoru.

Art. 127. Dokumenty, świadectwa, wypisy, odpisy, pieniaźdze, rzeczy i t. d. mogą być wydawane komu należy bez piśmiennych podań, ale za pokwitowaniem. Nieznany urzędnikowi odbiorca któregośkolwiek z tych przedmiotów winien udowodnić tożsamość osoby.

Art. 128. Każde wydawane z akt zaświadczenie winno być podpisane przez osobę je wydającą i zawierać w sobie wskazówkę, komu zostało wydane.

Art. 129. Pisma, wysyłane z rozporządzenia sądu, redaguje sekretarz, względnie podsekretarz. Pisma takie, podpisane przez sekretarza, winny być przedstawione do podpisu właściwemu sędziemu.

Art. 130. Przedstawienia do władz wyższych podpisuje osoba, stojąca na czele sądu, wezwania sądowe — sekretarz, względnie podsekretarz, wszelkie inne pisma — prezes sądu, przewodniczący wydziału lub sędzia, odpowiednio do atrybucji.

Art. 131. O wydaniu tytułu wykonawczego zaznacza się na postanowieniu sądu, z którego tytuł został wydany, z wymienieniem czasu wydania i osoby odbiorcy; w razie wydania tytułu tylko na częściowe wykonanie postanowienia sądu, należy zaznaczyć, co do jakiej mianowicie części postanowienia tytuł został wydany.

Art. 132. W sądach wyższych sprawozdania za ubiegły kwartał, według przepisanej formy, winny być składane kierownikowi sądu w przeciągu 10-ciu dni po upływie każdego kwartału.

Art. 133. W razie wyjazdu na urlop osoby urzędującej w sądzie lub przy sądzie, jako też w razie opuszczenia przez taką osobę urzędowania, winna ona oddać, według spisu, wszystkie znajdujące się u niej: akta, księgi, pieczęć i inne powierzone sobie do urzędowania przedmioty. Odpowiedni protokół i spis winny być podpisane zarówno przez oddającego, jak i przyjmującego służbę i przedstawione kierownikowi sądu, który załącza je do akt osobistych osoby, opuszczającej urządowanie

Oddział 4. Repozycja akt.

Art. 134. W sądach wyższych sprawy karne są reponowane:

a) sprawy sądowe—po otrzymaniu zawiadomienia o skierowaniu wyroku do wykonania, lub w razie prawomocnego wyroku uniewinniającego.

b) inne sprawy — po upływie pół roku od czasu ich rozstrzygnięcia.

Art. 135. Sprawy cywilne są reponowane:

a) po wykonaniu wyroku,

b) po upływie roku od czasu wydania tytułu wykonawczego lub rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli tytuł wykonawczy nie był wydany.

c) po umorzeniu powództwa wskutek niestawiennictwa powoda lub z innych przyczyn, wreszcie

d) jeżeli w przeciągu roku nie było żadnego postępowania w danej sprawie.

Art. 136. Księgi biurowe są reponowane, gdy są już niepotrzebne.

DZIAŁ II. Specjalne przepisy co do biurowości w sprawach cywilnych.

Art. 137. Sprawy cywilne, nie ukończone w jednym roku, nie będą przenoszone do repertorium na rok następny.

Art. 138. Sprawy zreponowane i następnie wznowione należy zapisywać do właściwego repertorium na rok bieżący, a w danym repertorium uczynić odpowiednią wzmiankę, ze wskazaniem numeru nowego repertorium.

Art. 139. Oprócz repertoriów i skorowidzów, względnie dziennika, należy jeszcze prowadzić w wydziałach cywilnych sądów wyższych:

a) kontrolę wezwań sądowych (wzór 20).

b) kontrolę grzywien, wymierzanych za niestawiennictwo do sądu, za zgłoszenie bezzasadnego sporu o fałsz (art. 562 proc. cyw.) i innych grzywien oraz należności, przeznaczonych do ściągnięcia przez sąd, według załączonych do niniejszego wzorów (wzór 21).

W kancelariach sądowych, podzielonych na sekcje, każda sekcja prowadzi kontrolę wezwań sądowych. Wyżej wymienione pod literami a) i b) kontrole nie są corocznie zmieniane.

W sądach pokoju prowadzenie kontroli wezwań sądowych jest zbyteczne. Powinna być prowadzona kontrola ulegających ściągnięciu wszelkiego rodzaju grzywien i należności. Wymierzone przez sąd grzywiny i należności zapisuje do właściwej kontroli sekretarz, który pilnuje ich ściągnięcia.

Art. 140. Przepisy, zamieszczone w dodatku do art. 267 (uwaga) ust. post. cyw. o komunikowaniu się sądu ze stronami przez pocztę, o czym mowa w art. 267, 270, 278, 279, 305, 942 i 1504¹ ust. post. cyw., nie będą miały zastosowania, jeżeli sąd uzna za niedogodne stosowanie tych przepisów bądź wogóle, wskutek warunków miejscowych, bądź w szczególności, ze względu na okoliczności danej sprawy, wreszcie jeśli osoby, biorące udział w sprawie, zażądają doręczenia wezwań i pism przez komornika lub woźnego, biorąc na swój rachunek nadwyżkę kosztów bez prawa regresu do strony przeciwnej.

Art. 141. Prośby lub skargi w wypadkach, wskazanych w art. 53, 54², 164³, 266, 270 i 755 ust. proc. cyw., mogą być zwrócone wnoszącym je osobom na ich życzenie i bez piśmiennego zawiadomienia za pokwitowaniem w repertorium.

Art. 142. Decyzja sądu, wstrzymująca dalszy bieg prośb lub skargi, na życzenie petenta może być oznajmiona mu ustnie, o czym winna być dokonana podpisana przez petenta odpowiednia wzmianka pod decyzją, ze wskazaniem daty jej ogłoszenia.

Art. 143. W sądach wyższych zawiadomienia o zwrocie podania lub wstrzymaniu jego biegu dalszego będą posyłane: w razie złożenia pieniężny na doręczenia względnie na kosztą przejazdu — przez woźnego, w przeciwnym zaś razie — przez miejscową władzę policyjną.

Art. 144. Sąd nie jest obowiązany do dawania stronom piśmiennych wyjaśnień o przebiegu spraw.

Art. 145. O terminie, wyznaczonym do sądenia sprawy na skutek ustnej prośby, zawiadamia się petenta ustnie, o czym

powinna być zrobiona podpisana przez niego odpowiednia wzmianka pod dekretacją o terminie.

Art. 146. Nie wyczekując prośby osób zainteresowanych, będą wyznaczane do sądenia w sądach okręgowych skargi na uchwały rad familijnych i na decyzje wydziałów hipotecznych powiatowych, prośby o zatwierdzenie uchwał rad familijnych, żądania innych sądów co do zbadania świadków, zasięgnięcia opinji biegłych, wreszcie skargi na decyzje sędziów pokoju w razie odmowy zatwierdzenia aktów rejentalnych (art. 256 ust. o not.). We wszystkich tych sprawach, sąd, po wydaniu decyzji, zwraca wraz z jej odpisem odnośne akta sprawy komu należy.

Art. 147. Do każdej sprawy będzie załączony rachunek pieniędzy, złożonych w sprawie na koszt wczwań i na przejazd woźnego.

Art. 148. Z każdego raportu o sprzedaży nieruchomości i z każdego pisma, przy którym zostały złożone pieniądze do depozytu sądu na rzecz osoby prywatnej, będą założone osobne akta. Przytem należy się kierować następującemi zasadami:

a) sprawa o funduszach, otrzymanych ze sprzedaży nieruchomości nie powinna być oddzielana od sprawy o sprzedaży tej nieruchomości.

b) o funduszach, składanych do depozytu sądu perjodycznie, np. w razie zapowiedzenia pensji, powinny być założone jedne wspólne akta.

c) podanie, przy którym pozwany składa fundusze na zaspokojenie powoda, powinno być załączone do właściwych akt procesowych, w odrębnych zaś aktach, założonych w przedmiocie dystrybucji pomienionych funduszków, należy zrobić wzmiankę o powyższem podaniu.

Art. 149. Do wczwań sądowych, protokołów i innych pism, służą załączone do niniejszej instrukcji wzory (wzór 22).

Art. 150. Dla strony, która nie zameldowała o wybranem miejscu zamieszkania, jeżeli jest powodem, należy uważać za miejsce zamieszkania miejsce, wskazane w skardze, jeżeli zaś jest to pozwany, to miejsce, w którym było mu doręczone wezwanie do sądu, i wszystkie wezwania i pisma należy im doręczać w powyższych miejscach zamieszkania, o ile nie zameldują inaczej, stosownie do art. 309 ust. post. cyw.

Art. 151. W razie klasyfikacji (uporządkowania) szacunku nieruchomości mającej urządzoną hipotekę (art. 1595 ust. post. cyw.), wezwania należy doręczyć wszystkim wierzycielom i dłużnikom we wskazanych przez nich, stosownie do art. 27 ust. hip. 1818 r., miejscach zamieszkania. Przy klasyfikacji majątków niehipotecznych doręczenia wierzycielom winny być dokonane w miejscach, wskazanych w art. 309 — 311 ust. post. cyw. W każdym jednak wypadku kosztu wezwania będą podjęte z szacunku, ulegającego klasyfikacji, o ile odpowiedniej kwoty na koszt wczwań nie złożył wierzyciel, popierający klasyfikację.

Art. 152. Każda ze stron, wnosząc podanie, winna jednocześnie złożyć pieniądze na koszt prawne doręczenia wezwań. Do czasu złożenia tych pieniędzy doręczenie wezwań będzie całkowicie wstrzymane. O ile złożona na doręczenie kwota okaże się następnie niedostateczną, przewodniczący zarządzi ściągnięcie brakującej sumy.

Art. 153. Protokoły posiedzeń sądowych będą sporządzone w zastosowaniu odpowiednich przepisów procedury cywilnej i według zasad, wskazanych w art. 836, 837, 840 i 841 ust. post. kar.

Art. 154. Dokumenty można składać sądowi tylko przy piśmiennym podaniu z wyjątkiem dokumentów, złożonych na posiedzeniu lub sędziemu referentowi w terminie, wyznaczonym do rozpoznania wyjaśnień (art. 904 ust. post. cyw.). O złożeniu takich dokumentów należy zaznaczyć w protokole i załączyć je do tego ostatniego.

Art. 155. Ogłoszone publicznie na posiedzeniu sądowym przez przewodniczącego sądu odroczenie sprawy na inny określony termin, zapisane do protokołu, zastępuje wezwanie.

Art. 156. Świadkowi, który nie otrzymał na posiedzeniu sądu wynagrodzenia za oderwanie go od zajęć, wydaje przewodniczący sądu specjalny rozkaz do wyegzekwowania należnego wynagrodzenia.

Art. 157. Świadectwa, wskazane w art. 452 ust. post. cyw. mogą być wydawane na zasadzie decyzji sędziego, względnie przewodniczącego wydziału.

Art. 158. Przed uprawomocnieniem się wyroku, dokumenty mogą być zwrócone komu należy na mocy decyzji sędziego, względnie przewodniczącego wydziału, jedynie po złożeniu do akt odpisów wierzytelnych.

Art. 159. Na zobowiązaniu pieniężnym, zwracanym stronie lub przesyłanym z aktami do archiwum dla repozycji, sekretarz lub podsekretarz obowiązany jest zrobić odpowiednią wzmiankę i podpisać ją, jeżeli sprawa o ściągnięcie należności z tego zobowiązania została rozstrzygniętą przez sąd merytorycznie lub została zakończona bądź przez układ polubowny bądź przez umorzenie bezwzględne.

Art. 160. Na zasadzie decyzji sądu o sprostowaniu aktu stanu cywilnego wydaje się tytuł wykonawczy, w którym należy wyszczególnić: „decyzja powyższa na mocy art. 85 kod. cyw. polsk. i art. 1650 ust. cyw. winna być zaznaczona w księgach stanu cywilnego”.

Art. 161. Wyrok sądu o pozbawieniu lub ograniczeniu własnej woli, po uprawomocnieniu się, należy w odpisie zakomunikować prokuratorowi sądu.

Art. 162. O wyznaczeniu kuratora spadku wakującego albo kuratora majątku i praw, zaginionego powinien być zawiadomiony prokurator sądu.

DZIAŁ III. Dodatkowe przepisy w sprawach cywilnych dla sądów pokoju.

Zastąpione przez art. 1401—1408 U. P. C.

DZIAŁ IV. Specjalne przepisy biurowości w sprawach karnych.

Art. 179. Każda sekcja wydziału karnego względnie każdy wydział prócz dwóch repertorjów i skorowidza winna posiadać:

- 1) kontrolę grzywień, wymierzonych za niestawiennictwo do sądu, (wzór 21),
- 2) księgę dowodów rzeczowych, (wzór 24),
- 3) zeszyty:
 - a) o poszukiwaniu zbiegłych przez listy gończe,
 - b) o skargach na decyzję sędziów śledczych,
 - c) o sporach co do kompetencji,
 - d) luźnej korespondencji.

Art. 180. Pozatym sekretarz wydziału prowadzi zeszyty:

- 1) okólników,
- 2) sprawozdań i statystyki,
- 3) kontrolę obrońców, wyznaczanych z urzędu.

Art. 181. Sprawy nierozstrzygnięte w ciągu roku, przenosi się do repertorjum na rok następny.

Art. 182. Podsekretarz prowadzi w sekcji, oprócz dziennika ogólnego posiedzeń sądowych, również i dziennik posiedzeń gospodarczych, w którym zapisuje się, (wzory 25 i 26),

- a) wszystkie sprawy nowowstępujące, tak z oskarżeniami, jak i na umorzenie, z art. 356 ust. post. kar. i t. p.;
- b) prośby o wezwanie świadków i inne, skargi, opozycje, apelacje;
- c) skargi na czynności śledcze;
- d) przedstawienia sędziów śledczych o zatwierdzenie kosztów, a zabezpieczenie powództwa i inne;
- e) sprawy, zwracane z instancji apelacyjnej;
- f) spory o kompetencje;
- g) prośby o umorzenie kar za niestawiennictwo;
- h) wnioski o zapelnienie wyroków sądowych;
- i) wszelkie inne kwestje z rozporządzenia przewodniczącego lub sędziego.

Art. 183. Dziennik wraz z odpowiednimi aktami przesyła się właściwemu sędziemu w przeddzień posiedzenia.

Art. 184. Kancelarja wykonywa decyzje sądu niezwłocznie po ich otrzymaniu i odsotowuje o tym w dzienniku posiedzenia (art. 182), względnie w repertorjum, (wzory 27—29).

Art. 185. Każdy otrzymany przez sąd dowód rzeczowy winien być bezzwłocznie zapisany do odpowiedniej ksiątki i złożony w przeznaczonym na to miejscu.

Art. 186. Do dowodu rzeczowego będzie przymocowany kawałek tektury (etykieta), na którym oznaczony będzie: a) nu-

mer, pod którym ten dowód został zapisany do książki i b) nazwa sprawy.

Art. 187. Pokwitowanie z przyjęcia dowodu rzeczowego należy wyciąć z książki i załączyć do pisma, przy którym przysłany został do sądu.

Art. 188. Przechowywane w biurze podawczo-wykonawczem dowody rzeczowe chwilowo zażądane przez sąd, można wydać sekretarzom na ich ustne żądanie, zawsze jednak winno być od nich odebrane pokwitowanie na piśmie, które od czasu zwrotu dowodów rzeczowych, będzie pozostawać na miejscu, gdzie te dowody leżały.

Art. 189. Dowody rzeczowe, niepotrzebne w danej chwili sądowi, winny być zwrócone do biura podawczo-wykonawczego i położone na dawne miejsce pod dawnym numerem.

Art. 190. W razie przekazania dowodu rzeczowego do rozporządzenia sądu apelacyjnego, albo sędziego śledczego lub prokuratora, nie należy go wysyłać wraz z pismem przekazującym, lecz pozostawić w biurze podawczo-wykonawczym aż do zgłoszenia odpowiedniego żądania. W razie wysłania dowodu rzeczowego pocztą, należy zaznaczyć w książce, zamiast pokwitowania odbiorcy, numer pisma, przy którym dowód ten został wysłany. W każdym jednak razie, zarządzającemu biurom podawczo-wykonawczem winno być zwrócone wydane przez niego pokwitowanie przyjęcia dowodów rzeczowych.

Art. 191. Okładki akt sprawy, w której podsądny pozbawiony jest wolności, winny różnić się kolorem od innych akt i mieć napis „zaaresztowany“. Taki sam napis będzie na wszystkich wysyłanych w tej sprawie pismach.

Art. 192. Akt sędziego śledczego nie podszywa się do akt sądu, lecz podkłada się do nich.

Art. 193. Odpisy aktów oskarżenia i skarg prywatnych winny być wysłane niezwłocznie po nadaniu sprawom dalszego biegu przy stosownych odezwach. Zaaresztowanym wręcza się je w sądzie wraz z listą sędziów i prokuratora.

Art. 194. Wezwania oskarżonym i świadkom posyłane będą przy odezwie z adnotacją „pilne“, (wzór 31).

Art. 195. Jednocześnie z posłaniem wezwania oskarżonemu, zawiadomiony będzie i poręczyciel, (wzór 32).

Art. 196. Wezwania dla świadków w wypadku, przewidzianym w art. 576 ust. post. kar., wysyłane będą po złożeniu pieniędzy na wezwanie.

Art. 197. O wezwaniu zaaresztowanego należy zawiadomić dozorcę więzienia; zaaresztowani winni być dostawieni na pół godziny przed terminem posiedzenia.

Art. 198. W razie wyroku skazującego, będzie przesłany naczelnikowi więzienia odpis decyzji sądu o środkach zapobiegawczych w razie uniewinnienia — przesyła się rozporządzenie o uwolnieniu, (wzór 33).

Art. 199. obrońcy z urzędu, dla równomierności, wvznaczeni będą kolejno.

Art. 200. W każdej sprawie należy przygotować dwa spisy osób wezwanych (dla przewodniczącego i sekretarza) oraz dla woźnego sądowego ogólny spis wszystkich spraw i osób, wezwanych na posiedzenie sądowe. Nadto w każdej sprawie sekretarz lub jego zastępca przygotowuje notatkę na posiedzenia sądowe według załączonego wzoru (wzór 34).

Art. 201. Sekretarz, biorący udział w posiedzeniu, winien zebrać potrzebne dowody rzeczowe, tudzież po posiedzeniu oddać je według przeznaczenia opakowane i opieczętowane.

Art. 202. Sekretarz lub jego pomocnik prócz protokołu sporządza według załączonego wzoru rachunek kosztów sądowych, który przedstawia sądowi. Po zatwierdzeniu następuje bezzwłocznie wypłata, przyczym odbierający kwituje z odbioru (wzory 35 i 35b).

Art. 203. Rachunek z pokwitowaniami przekazuje się kasie sądowej, a odpis dołącza się do akt.

Art. 204. Decyzję sądu o kosztach sądowych przewodniczący oznajmia obecnemu skazanemu, nieobecnemu zaś ogłasza przez komornika albo policję.

Art. 205. Sekretarz zapisuje żądanie otrzymania odpisu wyroku. Odpis winien być wysłany niezwłocznie po uzasadnieniu wyroku.

Art. 206. Po uprawomocnieniu się wyroku przysyła się prokuratorowi odpis jego przy odezwie, która zawiera dane następujące (wzór 36):

a) względem kogo ma być wykonany wyrok i miejsce zamieszkania skazanego,

b) środki zapobiegawcze,

c) kosztu, które należy ściągnąć ze skazanego,

d) decyzję o dowodach rzeczowych.

Art. 207. Jednocześnie przekazuje się do rozporządzenia prokuratora aresztantów.

Art. 208. W każdej sprawie sporządzane będą karty systematyczne, zawierające dane o osobie sądownego, o przestępstwie i wymierzonej mu karze.

Art. 209. Po uprawomocnieniu się decyzji, umarzającej sprawę przesyła się prokuratorowi jej odpis wraz z aktami sprawy, jeżeli ta została umorzona: a) z powodu braku dowodów, b) z powodu niewykrycia winowajców.

W innych wypadkach akta sprawy pozostają w sądzie.

Art. 210. Osobom poszkodowanym, na rzecz których przyznano wynagrodzenie za szkody i straty, wydaje się tytuły wykonawcze według zasad, przyjętych dla spraw cywilnych.

Art. 211. W razie założenia apelacji, w przedstawieniu do instancji apelacyjnej należy wskazać:

) kto apelował,

- b) czy są w sprawie więźniowie i gdzie przebywają,
- c) jakie i gdzie znajdują się dowody rzeczowe.

Jednocześnie należy przekazać do rozporządzenia sądu apelacyjnego więźniów; akta sprawy zwłaszcza z więźniami należy przedstawiać sądowi apelacyjnemu niezwłocznie.

Art. 212. Sądy składają sądom przelozonym wykazy statystyczne o stanie spraw i roczne sprawozdania według wzorów, jakie będą opracowane.

DZIAŁ V. Biurowość sędziów śledczych.

Art. 213. Sędzia śledczy winien prowadzić następujące książki: 1) repertorium śledztw, oznaczone dużą literą S, 2) repertorium rekwizycji otrzymywanych od innych sędziów śledczych, oznaczone dużą literą R. 3), skorowidz (art. 110), 4) dziennik (art. 104), 5) księgę pieniężną (art. 75), 6) księgę ekspedycyjną (art. 126) (wzory 38—40).

Art. 214. Prócz tego sędzia śledczy zakłada następujące zeszyty:

- 1) okólników,
- 2) sprawozdań,
- 3) zbiorowy.

Art. 215. Repertorium śledztw zawiera w sobie:

- 1) numer porządkowy;
- 2) nazwę sprawy z imienia i nazwiska oskarżonego lub poszkodowanego.
- 3) datę rozpoczęcia i przyczynę wdrożenia śledztwa,
- 4) dowody rzeczowe,
- 5) czas i miejsce spełnienia przestępstwa,
- 6) imiona i nazwiska oskarżonych,
- 7) środki zapobiegawcze,
- 8) wzmianki o biegu sprawy,
- 9) datę odesłania sprawy, zwrócenia jej do uzupełnienia, bieg sprawy po zwróceniu i powtórne jej odesłanie.
- 10) ilość osób skazanych na grzywnę za niestawiennictwo i jej kwotę.

Art. 216. Przystępując do czynności śledczych, sędzia śledczy sporządza decyzję o wdrożeniu śledztwa ze stosownym tego uzasadnieniem.

Art. 217. Jeśli w sprawie są aresztowani, na okładce akt pisze się „zaaresztowany“. Taki sam napis winny mieć wszelkie pisma, wysyłane w sprawach tego rodzaju.

Art. 218. Śledztwo winno być pisane wyraźnie, zwłaszcza wyraźnie należy pisać imiona i nazwiska, oraz nazwy miejscowości i cyfry.

Art. 219. Sędziowie śledczy posyłają wezwania według wzorów, obowiązujących w wydziałach karnych sądu okręgowego (art. 193).

Art. 220. Sędzia śledczy przestrzega szybkiego wykonania swoich żądań, a w razie potrzeby ekscytuje lub o zwłoce komunikuje prokuratorowi.

Art. 221. Protokoły badań winny zawierać niezbędne dane o imieniu i nazwisku, pochodzeniu, latach, wyznaniu, zajęciu i miejscu zamieszkania badanego, oraz badanego do oskarżonego lub poszkodowanego. Protokół badania oskarżonego winien być sporządzony według specjalnego wzoru i na kolorowym papierze.

Art. 222. W razie małoletności oskarżonego, trzeba zarządzić metryki jego urodzenia lub innych dowodów, stwierdzających jego wiek.

Art. 223. W sprawach o przestępstwa, za które grozi kara więzienia, trzeba zebrać dane o karalności oskarżonego i załączyć odpisy wyroków, a także dane o odcierpieniu kary.

Art. 224. W razie potrzeby dołączenia do sprawy dowodów rzeczowych, winna być w tym względzie sporządzona decyzja.

Art. 225. Dowody rzeczowe winny być po oględzinach opakowane i opieczętowane; należy przymocować skrawek tektury (etykietę) na którym oznacza się:

- 1) co mianowicie zawiera pakiet,
- 2) do jakiej sprawy się odnosi.

Na skrawku winna być pieczęć lakowa i podpis sędziego śledczego. Dowody te po ukończeniu śledztwa przesyła się do sądu lub oddaje się na przechowanie wójtom gmin lub magistratom.

Art. 226. Dokumenty i piśmienne dowody rzeczowe umieszcza się w zapieczętowanej kopercie, na której czyni się adnotację jak wyżej (patrz art. 225) i którą podszywa się na początku akt śledztwa.

Art. 227. Dowody rzeczowe wartościowe oraz pieniądze i papiery procentowe oddaje się z dokładnem ich wyszczególnieniem na przechowanie do kas sądowych.

Art. 228. W razie wynikłych w toku śledztwa kosztów, sędzia śledczy przedstawia sądowi rachunek według załączonego wzoru (wzór 41).

Art. 229. O zakończeniu śledztwa sędzia ogłasza oskarżonym, oskarżycielom prywatnym i powodom cywilnym.

Art. 230. Do akt każdej zakończonej sprawy, sędzia śledczy załącza wykaz wszystkich w nich się znajdujących pism, a także osobny arkusz z niezbędnymi dla sprawy informacjami, poczem akta przesnurowywa się i na końcu sznurka nakłada pieczęć. Na ostatniej stronie będzie podpisane przez sędziego śledczego zaświadczenie o ilości kart w aktach.

Art. 231. Przy wysyłaniu akt sprawy należy sprawdzić, czy w repertorjum wypełniono wszystkie odnośne rubryki.

DZIAŁ VI. Biurowość komorników.

Art. 232. Komornik będzie prowadził:

- 1) repertorium E. (wzór 43),
- 2) skorowidz (art. 110),
- 3) dziennik (art. 104),
- 4) księgę pieniężną (art. 213) (wzór 40) i
- 5) księgę ekspedycyjną (art. 126), wreszcie zeszyty:
 - a) okólników i rozporządzeń,
 - b) luźnej korespondencji,
 - c) sprawozdań.

Art. 233. Komornik wykonywa wyroki, decyzje i rozporządzenia sądowe, ujęte w formę tytułów wykonawczych lub rozkazów, przekazane lub nadesłane do wykonania. Komornik na żądanie winien wydać pokwitowanie z otrzymania tytułu. Odmowę wykonania komornik winien uzasadnić na tytule lub rozkazie.

Art. 234. Z każdego mającego być wykonanym tytułu i aktu równoznacznego będą założone oddzielne zaopatrzone w okładkę akta egzekucyjne, do których będą dołączane w kolei czasu wszystkie pisma związkowe.

Art. 235. Wszystkie czynności egzekucyjne będą niezwłocznie po ich wykonaniu zaznaczone w odpowiednich rubrykach repertorium z wskazaniem pobranego od strony wynagrodzenia.

Art. 236. Na wezwania, zawiadomienia i inne pisma urzędowe komornik będzie miał odpowiednie wzory (wzory 44 — 52).

Art. 237. Przy doręczaniu wezwań i zawiadomień, które będą sporządzane w dwóch egzemplarzach, komornik postępuje według przepisów art. 278 i nast. ust. post. cyw.

Art. 238. Po wykonaniu wyroku, decyzji lub rozporządzenia, komornik prześle do sądu, który je wydał, odnośne akta egzekucyjne dla dołączenia ich do właściwych akt sądowych. W ten sposób postąpi komornik, jeżeli strona egzekwująca nie będzie popierała egzekucji w ciągu roku od ostatniej czynności wykonawczej.

Art. 239. Na tytułach, zwracanych do sądu lub stronie egzekwującej, komornik uczyni wzmiankę o ich wykonaniu całkowitem lub częściowym.

Art. 240. Jeżeli strona egzekwująca, mając sobie przyśędzony majątek w naturze (art. 933 ust. I ust. post. cyw.), nie zgłosi się po jego odbiór na wezwanie komornika, ten ostatni sporządzi spis majątku, odda go wyznaczonemu przez siebie dozorcę i nawet sprzeda w drodze licytacji na zaspokojenie kosztów przewiezienia i przechowania, w razie niepokrycia ich dobrowolnie przez stronę egzekwującą w wyznaczonym terminie.

Art. 241. W dzienniku, sporządzonym przy zajęciu majątku (art. 950 ust. post. cyw.), komornik niezależnie od danych-

przez prawo wymaganych, wskaże: 1) nazwę i wartość nominalną papierów procentowych, ich numery i datę emisji oraz ilość znajdujących się przy nich kuponów, 2) dowody na złożone pod jakąkolwiek postacią w instytucjach i wogóle u osób trzecich fundusze z powołaniem nazwy, daty i numeru dowodów, wysokości funduszków i terminu, do którego procent został pobrany, 3) zobowiązania wszelkiego rodzaju z powołaniem, kiedy, przez kogo i na kogo, na jaką sumę i na jaki termin każde z nich zostało wystawione oraz podpisów na nich i 4) nazwę każdego gatunku towaru, miejsce, gdzie się tenże znajduje, i sumę, na jaką jest ubezpieczony.

Art. 242. Przedstawiając do sądu fundusz, wyegzekwowany od dłużnika do podziału między jego wierzycieli (art. 956 i 1214 ust. post. cyw.), komornik prześle również tytuły wykonawcze i inne dowody równoznaczne, będące podstawą egzekucji, oraz odezwy urzędów o zatrzymanie z tego funduszu pieniędzy na zaspokojenie innych długów tegoż dłużnika, wiadomych im z ich akt, a nadto zawiadomi sąd o obranych przez wierzycieli miejscach zamieszkania (art. 943 ust. 2 i art. 944 ust. post. cyw.).

Art. 243. Do asystowania przy swej czynności komornik weźmie przedstawiciela policji (art. 978 i 1026 ust. post. cyw.) odezwą, w której wyłuszczy powód wezwania, a w razach nagłych (art. 286 i 1211 ust. post. cyw.)—nawet ustnie i okaże mu tytuł wykonawczy.

Art. 244. W razie pozostawienia na gruncie ruchomości przez dłużnika wyrugowanego strona egzekwująca obowiązana jest wskazać komornikowi miejsce do ich przechowania i złożyć pieniądze na koszt ich przewiezienia i przechowania. Wydatek ten dolicza się do ogólnych kosztów wykonania wyroku. Jeżeli strona egzekwująca w czasie wyznaczonym kosztów nie złoży, komornik odda ruchomości na przechowanie i sprzeda je w wyznaczonym terminie przez licytację na zaspokojenie rzeczonych kosztów.

Art. 245. W razie choroby obłożnej dłużnika rugowanego lub kogokolwiek z jego rodziny, komornik wstrzyma wykonanie wyroku i wezwie lekarza dla oględzin chorego; jeżeli lekarz stwierdzi, że chory nie może być usunięty bez szkody oczywistej dla zdrowia, komornik zawiesi wykonanie na termin, przez lekarza wyznaczony.

Art. 246. W razie zajęcia przedmiotów, nie znajdujących się w pakach lub schowaniu (art. 998 ust. post. cyw.) komornik może odcisnąć pieczęcie na etykietach, te ostatnie zaś nakleić na przedmioty.

Art. 247. Przynajmniej na dwa tygodnie przed każdym okresem licytacji (art. 1142 ust. post. cyw.) komornik prześle do sądu wykaz wystawionych na sprzedaż nieruchomości, w celu wyznaczenia sędziego, w którego obecności odbędzie się licytacja.

Art. 248. Rachunek kosztów wystawienia nieruchomości na sprzedaż komornik prześle do sprawdzenia wraz z odnośnymi aktami egzekucyjnymi do właściwego sądu przynajmniej na tydzień przed licytacją z powołaniem się przy każdej pozycji na stronie akt.

Art. 249. Po odbyciu licytacji komornik zatrzyma kaucję tego z licytantów, który utrzymał się na licytacji, i oznajmi mu, że w terminie, przez prawo przepisany, winien złożyć do sądu resztę postąpiętego szacunku, oraz wszystkie opłaty, związane z nabyciem; nadto zwróci pozostałe kaucje, a zatrzymaną wniesie do kasy sądowej.

Art. 250. Dozorcę zajętego majątku komornik zobowiązuje piśmiennie do zawiadomienia sądu zawczasu o każdorazowej zmianie miejsca swego zamieszkania.

Art. 251. Komornik nie ma prawa dłużej ponad 24 godzin przechowywać u siebie funduszów, które dostaną się do jego rąk wskutek czynności urzędowych, ale bądź wyda je stronie egzekwującej za pokwitowaniem, bądź złoży do kasy sądowej, postępując w tym względzie stosownie do przepisów kasowych.

Art. 252. Komornik składać będzie kierownikowi sądu kwartalne oraz roczne sprawozdanie ze swych czynności urzędowych.

Art. 253. Rewizji biurowości komornika dokonywa kierownik sądu lub sędzia delegowany.

DZIAŁ VII. Przepisy dla woźnych sądowych.

Art. 254. Woźny sądowy prowadzi według załączonego wzoru książkę, do której zapisuje dawane mu polecenia (wzór 53).

Art. 255. Woźny, w razie otrzymania od sądu kwoty pieniędzy, niedostatecznej na przejazd, raportuje o tym sądowi z załączeniem rachunku należnego mu wynagrodzenia, popartego świadctwem miejscowej władzy policyjnej o wskazanej w rachunku odległości,

Niniejszą instrukcję, przyjętą na posiedzeniu rady Departamentu Sprawiedliwości w dn. 13 sierpnia 1917, zatwierdzam.

Warszawa, dnia 21 sierpnia 1917 r.

Załącznik Nr. 5.

W Z O R Y.

Załączniki do tymczasowej instrukcji ogólnej dla sądów Królestwa Polskiego.

(Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 3. Dział III, poz. 8).

S P I S W Z O R Ó W

1. Dziennik ogólny posiedzenia sądu (art. 29).
2. Księga rozporządzeń Prezesa Sądu (art. 43).

3. Miesięczny wykaz ruchu spraw u Sędziego Śledczego (art. 74).
4. Księga otrzymywanych z poczty zawiadomień (art. 92).
5. Księga dokumentów pieniężnych (art. 95).
6. Dziennik (art. 104).
7. Repertorium procesów cywilnych i spraw działowych C (art. 106).
8. Repertorium spraw o przymusowe wykonanie aktów A. (art. 106).
9. Repertorium zbiorowe dla wszelkich innych spraw cywilnych Z. (art. 106).
10. Repertorium spraw karnych, zakwalifikowanych do osądzenia K. (art. 106).
11. Repertorium wszelkich innych spraw karnych Zk. (art. 106).
12. Repertorium spraw, dotyczących opiek nad małoletnimi i ubezwłasnowolnionymi O. (art. 106).
13. Repertorium spraw karnych dla sądów pokoju K². (art. 106).
14. Repertorium apelacji w sprawach cywilnych Ac. (art. 107).
15. Repertorium skarg incydentalnych w sprawach cywilnych Jc. (art. 107).
16. Repertorium apelacji w sprawach karnych Ak. (art. 107).
17. Repertorium skarg incydentalnych w sprawach karnych Jk. (art. 107).
18. Skorowidz (art. 110).
19. Księga ekspedycyjna (art. 126, 213 i 232).
20. Kontrola wezwań sądowych (art. 139).
21. Kontrola grzywien i należności do ściągnięcia (art. 139 i 179).
22. Wzory wezwań, protokołów i innych pism w sprawach cywilnych (art. 149):
 - 22a Wezwanie pozwanego na rozprawę z art. 299 lub 300¹ U. P. C.
 - 22b Wezwanie pozwanego, z miejsca pobytu nieznanego lub zamieszkałego za granicą z art. 293, 294 i 309¹ U. P. C.
 - 22c Wezwanie o złożenie pisemnej odpowiedzi z art. 312 U. P. C.
 - 22d Wezwanie z doręczeniem odpisu podania, objaśnienia, sprzeciwu.
 - 22e Wezwanie na rozprawę.
 - 22f Wezwanie do opiekuna.
 - 22h Wezwanie z art. 557 U. P. C.
 - 22i Wezwanie do złożenia dowodu fałszu dokumentu.

- 22k Wezwanie z art. 657 U. P. C
- 22l Wezwanie z art. 901 U. P. C
- 22m Wezwanie do świadka — biegłego.
- 22n Wezwanie z odpisem wyroku zaocznego.
- 22o Wezwanie z odpisem skargi apelacyjnej.
- 22p Zawiadomienie o doręczeniu skargi apelacyjnej.
- 22s Wezwanie do przejrzenia planu dystrybucyjnego-
klasyfikacyjnego.
- 22t Zawiadomienie z art. 269 U. P. C.
- 22u Zawiadomienie o zwrocie skargi lub podania.
- 22w Protokół w razie niestawiennictwa obydwóch
stron.
- 22x Protokół odroczenia sprawy z powodu wzajem-
nego powództwa, złożenia dokumentu i t. p.
- 22y Protokół krótkich rozpraw przed wyrokami za-
ocznymi i decyzjami incydentalnymi i t. p.
- 22z Protokół większej rozprawy.
- 22aa Wyrok zaoczny.
- 22ab Wyrok.
- 22ac Tytuł wykonawczy.
- 23. Księga do zapisywania oświadczeń o zrzeczeniu się
spadku.
- 24. Księga dowodów rzeczowych (art. 179).
- 25. Dziennik ogólny posiedzenia sądowego sekcji kar-
nej (182).
- 26. Dziennik posiedzenia gospodarczego (art. 182).
- 27. Zawiadomienie oskarżonego o wezwaniu dodatkowych
świadków (art. 184).
- 28. Takież zawiadomienie Prokuratora (art. 184).
- 29. Zawiadomienie oskarżonego o oddaleniu podania
o wezwanie świadków (art. 184).
- 30. Odezwa z doręceniem odpisu aktu oskarżenia
(art. 193).
- 31. Wzór wezwania w sprawie karnej (art. 194).
- 32. Zawiadomienie poręczyciela o wezwaniu oskarżonego
(art. 195).
- 33. Decyzja o uwięzieniu (art. 198).
- 34. Notatka załączona do spraw karnych (art. 200).
- 35. Protokoły w sprawach karnych (art. 202).
- 35¹. Rachunek kosztów sądowych (art. 202).
- 36. Odezwa do Prokuratora o wykonanie wyroku
(art. 206).
- 37. Decyzja o umorzeniu sprawy karnej (art. 209).
- 38. Repertorium śledztw Ś. (art. 213).
- 39. Repertorium otrzymanych od innych sędziów śled-
czych rekwizycji R. (art. 213).
- 40. Księga pieniężna sędziego śledczego lub komornika
(art. 213, 232).

- 40a. Zawiadomienie o wszczęciu śledztwa wstępnego, rozpoczętego u Sędziego Śledczego.
 - 41. Rachunek kosztów sądowych Sędziego Śledczego (art. 228).
 - 42 i 42a. Wykaz informacji niezbędnych w aktach Sędziego Śledczego i wykaz pism (art. 230).
 - 43. Repertorium spraw Komornika E. (art. 232).
 - 44 — 52. Wzory wezwań i protokołów dla Komorników (art. 236).
 - 53. Książka woźnego sądowego (art. 254).
 - 54. Wykaz ruchu spraw w sądzie pokoju.
-

Dziennik ogólny
posiedzenia Sądu Okręgowego w

d. 192 r.

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie: {

Sekretarz:

Posiedzenie otwarte o godzinie m. przed południem.

Posiedzenie zamknięte o godzinie m. po południu.

№ porząd- kowy	№ sprawy	Rozpoznawano	Czy sprawa zo- stała rozstrzy- gnięta, odroczone lub umorzona
		NAZWA SPRAWY	

Wzór 2 (art. 43).

Księga rozporządzeń Prezesa Sądu.

№ porząd- kowy	Data	TREŚĆ ROZPORZĄDZENIA	Wykonanie

WYKAZ

**ruchu spraw u Sędziego Śledczego
 Sądą Okręgowego w _____**

Rewir:

Powiat:

Za miesiąc _____ 192... r.

	Liczba
Pozostało na dzień 1-szy miesiąca sprawozdawczego śledstw	
Otrzymano w ciągu miesiąca nowych	
Otrzymano dla uzupełnienia	
Skierowano w ciągu miesiąca	
Z liczby skierowanych wysłano: 1) Prokuratorowi	
a) z art. 478 U. P. K.	
b) z art. 479 U. P. K.	
c) z art. 277 U. P. K.	
d) z art. 353 U. P. K.	
2) innym urządóm i osobóm:	
a) z art. 482 U. P. K.	
b) z innych artykułów U. P. K.	
Pozostało nieskończonych na dzień 1-szy następn. miesiąca śledstw:	
W tej liczbie śledstw z zaaresztowanymi	
Liczba osób w nich zaaresztowanych	
Z liczby pozostałych jest w toku dłużej niż dwa miesiące	
Z liczby pozostałych jest w toku dłużej niż jeden rok	
W śledztwach, trwających dłużej niż rok, jest osób zaaresztowanych	
Rekwizycji: 1) pozostało na dzień 1-szy miesiąca sprawozdawczego niewykonanych	
2) otrzymano w ciągu miesiąca	
3) odesłano	
4) pozostało na dzień 1-szy następnego miesiąca	

Skierowano korespondencji: a) z art. 545 U. P. K.
 b) z art. 309 U. P. K.

Wszczęto spraw o kompetencję

W miesiącu sprawozdawczym zastosowano następujące środki zapobiegawcze:

- a) zaaresztowano osób
- b) wzięto kaucję
- c) wzięto poręczenie
- d) wzięto zobowiązań o niewydalaniu się
- e) oddano pod dozór władzy lub policji .
- f) oddano pod dozór rodziców

Liczba
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

d. 192.... r.

№

Sędzia Śledczy:

№ porządkowy	№ sprawy	Wykaz szczegółowy spraw, pozostających w obiegu dłużej, niż rok

Wzór 4 (art. 92).

Księga otrzymywanych z poczty zawiadomień.

№ porządkowy	Data otrzymania zamówień.	Oznaczenie zawiadomienia	Na jaką sumę	Komu polecono odbiór z poczty	Kiedy wydano polecenie odbioru	Kiedy odebrano i komu oddano

**Księga dokumentów pieniężnych, załączonych do
spraw, prowadzonych w Sądzie.....**

Nr. porządkowy	Wyszczególnienie dokumentu pieniężnego	W jakiej sprawie	Nr. sprawy	Pokwitowanie sekretarza z odbioru dokumentu	Kwit kasy na przyjęcie dokumentu
1	2	3	4	5	Nr. 1.
1					D.....192...r.
					W sprawie.....
					Kasjer
2					Nr. 2.
					D.....192...r.
					W sprawie.....
					Kasjer
3					Nr. 3.
					D.....192...r.
					W sprawie.....
					Kasjer

S
ą
d
O
k
r
ę
g
o
w
y

Dziennik.

Nr. porządkowy	Data otrzymania	Od kogo pismo otrzymano, względnie numer i data odezwy	Treść pisma	Ilość załączników	Do jakich akt załączono lub koinu oddano
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
0					

i spraw działowych C.

Sprawę		Data rozprawy	Wyniki rozprawy				UWAGI (dokąd i kiedy akta wysłano, kiedy wrócili, kiedy i komu wydano tytuł wykonawczy i t. p.).
Umorzono	Zawieszono		Wyrok zaoczny	Wyrok oczny	Układ pojedynczy	Decyzja incydentalna	
6	7	8	9	10	11	12	13

Repertorium zbiorowe Z.

Nr porządkowy	Data wniesienia	Oznaczenie władzy lub strony (imię i nazwisko), od której pismo pochodzi	Przedmiot	Sposób i data załatwienia	Uwagi
1	2	3	4	5	6

zakwalifikowanych do osądzenia K.

Data rozprawy	Treść wyroku lub decyzji	Na rozprawę stawilo się świadków i biegłych		Z nich zarządało wynagrodzenia osób		Wysokość kosztów		Ile osób skazano za niestawienie	Wysokość grzywny		Kto i kiedy założył apelację	Data wysłania sprawy do Sądu Apelacyjnego	Data zwócenia sprawy z apelacji	Treść i data wyroku lub decyzji Sądu Apelacyjnego	Data skierowania wyroku do wykonania	
		M.	f.	M.	f.	M.	f.									
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22					

Wzór 12 (art. 106).

Repertorium spraw, dotyczących opiek nad małoletnimi ubezwłasnowolnionymi O.

Nr porządkowy	Imiona, nazwiska, data urodzenia i miejsce zamieszkania małoletnich i ubezwłasnowolnionych	Skład rady rodzinnej	Uwagi
1	2	3	4

Wzór 13 (art. 106).

Repertorium spraw karnych

№ porządkowy	Od kogo i kiedy sprawę otrzymano	Nazwa sprawy i rodzaj przestępstwa	Data rozpoznania	Treść wyroku lub decyzji	Liczba osób				
					skazanych		uniewinnionych		
					mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet	
1	2	3	4	5	6		7		

Wzór 14 (art. 107).

Repertorium apelacji w spra

№ porządkowy	Data nadesłania	Nazwa Sądu pierwszej instancji	Data wyroku zaskarżonego	Imiona i nazwiska powoda i pozwanego oraz przedmiot apelacji	Strona apelująca
1	2	3	4	5	6

Wzór 13 (art. 106).

dla Sądów Pokoju K¹.

Liczba świadków	Wyso- kość kosztów		Kto i kiedy założył apelację	Kiedy spr- wę wysłano do sądu II instancji	Kiedy sprawę zwró- cono	Treść wyroku II instancji	U w a g i
	M.	f.					
8	9		10	11	12	13	14

Wzór 14 (art. 107).

wach cywilnych Ac.

Data rozprawy	Wyniki rozprawy			Załatwienie apelacji w inny sposób	U w a g i
	Decyzja incyden- talna	Zatwier- dzenie wyroku	Zmiana wyroku		
7	8	9	10	11	12

WATER REPORT

REPORT ON THE WATER SUPPLY OF THE DISTRICT OF COLUMBIA

Year	Population	Water Consumed (Gals.)	Water Available (Gals.)	Deficit (Gals.)
1900	320,000	1,000,000,000	1,200,000,000	200,000,000
1901	330,000	1,100,000,000	1,300,000,000	200,000,000
1902	340,000	1,200,000,000	1,400,000,000	200,000,000
1903	350,000	1,300,000,000	1,500,000,000	200,000,000
1904	360,000	1,400,000,000	1,600,000,000	200,000,000
1905	370,000	1,500,000,000	1,700,000,000	200,000,000
1906	380,000	1,600,000,000	1,800,000,000	200,000,000
1907	390,000	1,700,000,000	1,900,000,000	200,000,000
1908	400,000	1,800,000,000	2,000,000,000	200,000,000
1909	410,000	1,900,000,000	2,100,000,000	200,000,000
1910	420,000	2,000,000,000	2,200,000,000	200,000,000

REPORT ON THE WATER SUPPLY OF THE DISTRICT OF COLUMBIA

Year	Population	Water Consumed (Gals.)	Water Available (Gals.)	Deficit (Gals.)
1911	430,000	2,100,000,000	2,300,000,000	200,000,000
1912	440,000	2,200,000,000	2,400,000,000	200,000,000
1913	450,000	2,300,000,000	2,500,000,000	200,000,000
1914	460,000	2,400,000,000	2,600,000,000	200,000,000
1915	470,000	2,500,000,000	2,700,000,000	200,000,000
1916	480,000	2,600,000,000	2,800,000,000	200,000,000
1917	490,000	2,700,000,000	2,900,000,000	200,000,000
1918	500,000	2,800,000,000	3,000,000,000	200,000,000
1919	510,000	2,900,000,000	3,100,000,000	200,000,000
1920	520,000	3,000,000,000	3,200,000,000	200,000,000

Wzór 16 (art. 107).

Repertorium apelacji w

Nr. porządkowy	Data nadesłania	Sąd nadsyłający	Data zaskarżonego wyroku	Kto założył apelację	Imię i nazwisko pod-sądnych i rodzaj przestępstwa	Liczba podsądnych				Data rozprawy
						na wolności		uwięzio-nych		
						mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet	
1	2	3	4	5	6	7	8	9		

Wzór 17 (art. 107).

Repertorium skarg incydentalnych w sprawach karnych I k.

Nr. porządkowy	Data nadesłania	Sąd nadsyłający	Data zaskarżonej decyzji	Nazwy sprawy	Decyzja Sądu II instancji	U w a g i
1	2	3	4	5	6	7
1						
2						

Wzór 16 (art. 107).

sprawach karnych Ak.

Treść wyroku	Liczba osób				Liczba świadków zbadanych	Wysokość kosztów		Liczba osób skazanych za niestawienie	Komu i kiedy odesłano sprawę	U w a g i
	skazanych		uniewinnionych			M.	f.			
	na wolności	zaaresztowanych	na wolności	zaaresztowanych						
10	11		12		13	14		15	16	17

Wzór 18 (art. 110).

S k o r o w i d z .

Nr. sprawy	Nazwiska i imiona stron

A

B

Wzór 19 (art. 126, 218 i 232).

Księga ekspedycyjna

Nr. pisma wysyłanego	Oznaczenie adresata	Data odbioru	Pokwitowanie odbierającego
1	2	3	4

Wzór 20 (art. 139).

Kontrola wezwań sądowych.

Nr. porządkowy	Nr. sprawy	Data wystania wezwania	Imię i nazwisko adresata	Ilość załączników	Pokwitowanie woźnego	Data zwrotu drugiego egzemplarza wezwania
1	2	3	4	5	6	7

Wzory 22 (art. 149).

Wzór 22a (Wezwanie pozwanego
na rozprawę z art. 299
lub 300¹ U. P. C.).

N^o sprawy:

N^o

W pismach należy powołać
powyższy N^o sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w..... (ul..... N^o.....)
wzywa pod skutkami prawa
zamieszkałego
jako pozwanego na rozprawę; wyznaczoną
na dzień 192.... r. o godzinie.....
w sprawie powództwa.....
o

Przy niniejszym: odpis skargi powodowej z
załącznikami.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem skargi powodo-
wej i załączników doręczyłem dnia 192.... r.

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk.....
domownika — zarządcy majątku — sąsiada —
w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....

woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 299, 300¹, 809—311, 718, 719¹ U. P. C.

Wzór 22 b

(Wezwanie dla pozwanego, z miejsca pobytu nieznanego lub zamieszkałego za granicą z art. 293, 294 i 309¹ U. P. C.).

N^o Sprawy:

W pismach należy powołać
powyższy N^o sprawy.

N^o

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w..... (ul. N^o....)
wzywa pod skutkami prawa

z miejsca pobytu nieznanego
zamieszkałego

jako pozwanego w sprawie powództwa.....

ażebym przed upływem miesiąc..... od dnia
obwieszczenia zawiadomił o wybraniu
węczenia niniejszego wezwania
nym przez siebie prawnym miejscu zamieszkania
w mieście, gdzie znajduje się Sąd.

Przy niniejszym: odpis skargi powodowej wraz
z załącznikami.

Sekretarz

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 293, 294, 301, 309 i 309¹ U. P. C.

Wzór 22c (Wezwanie o złożenie
pismnej odpowiedzi
z art. 312 U. P. C.).

N^o Sprawy:

N^o

W pismach należy powołać
powyższy N^o sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w..... (ul..... N^o.....)
wzywa pod skutkiem prawa.....

.....
zamieszkałego
(z miejsca pobytu nieznanego), jako pozwanego,
ażeby w ciągu..... miesiąc..... zawiadomił o wy-
branym przez siebie prawnym miejscu zamieszkania
w mieście, gdzie znajduje się Sąd, i przedstawił
odповідź pisemną na powództwo

.....
o

Przy niniejszym odpis skargi wraz z załącznikami

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem skargi powo-
dowej i załączników doręczyłom dnia..... 192...

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk.....

..... domownika—zarządcy majątku—sąsiada—
w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił

.....
Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 309, 312 i 317 U. P. C.

Wzór 22d (Wezwanie z doręczeniem odpisu pozwu i objaśnienia, sprzeciwu)

Nr sprawy:

W pismach należy powołać

Nr.....

powyższy Nr sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w..... (ul..... Nr.....
doręcza zamieszkałemu
..... w sprawie.....
odpis: podania — objaśnienia — sprzeciwu

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem.....
doręczyłem dnia..... 192...r.:

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk

..... domownika — zarządcy
majątku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....
.....

Woźny sądowy

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów; 560. 568, 656, 663. 725 U. P. C.

Wzór 22a (Wezwanie na rozprawę).

N^o sprawy:

W pismach należy powołać

N^o

powyższy N^o sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w (ul. N^o) wzywa pod skutkami prawa zamieszkałego na rozprawę, wyznaczoną na dzień 192... r. o godzinie..... w sprawie z powództwa.....

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze doręczyłem dnia 192... r.

a) osobiście

u) pod nieobecność pozwanego do rąk

..... domownika — zarządcy majątku — sąsiada — w urządzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił

Woźny Sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 299, 300¹, 317, 718, 719, 719¹ U. P. C.

Wzór 22f (Wezwanie do opiekuna
pozwanego).

Nr sprawy:

Nr

w pismach należy powołać
powyższy Nr. sprawy.

WEZWANIE.

Sąd okręgowy w (ul.
Nr.....) wzywa pod skutkami prawa
..... zamieszkałego
..... jako
na rozprawę wyznaczoną na dzień 192... r.
o godz..... Odpis skargi powodowej i załączników
jednocześnie doręcza się przy wezwaniu dla pozwanej.

Wszelkie następne wezwania wysyłane będą na
imię pozwanej żony.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze doręczyłem dnia.....
192.... r.

- a) osobiście
- b) pod nieobecność pozwanego do rąk
..... domownika—zarządcy majątku—
sąsiada—w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....
.....

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej)

Tekst artykułów: 282 cz. I t. X Zb. Pr. Ros. 299, 399—311,
718, 719 i 719¹ U. P. C.

N. B. Podług tego wzoru wysyłane będą wezwania opiekunowi mało-
letniego, opiekunowi pozbawionego woli.

N^o sprawy:

N^o _____

W pismach należy powołać

powyższy N^o sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w _____ (ul. _____ N^o _____)
na zasadzie art. 557 U. P. C. wzywa _____

_____ zamieszkałego _____
ażeby w ciągu 2-ch tygodni od dnia doręczenia
niniejszego wezwania oświadczył Sądowi stanowczo,
czy zamierza korzystać z dokumentu _____
_____ względem którego zgłoszony został zarzut fałszu.

Przy niniejszym: odpis podania.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem poda-
nia doręczyłem dnia _____ 192_____

- a) osobiście _____
- b) pod nieobecność pozwanego do rąk _____
_____ domownika — zarządcy
majątku—sąsiada—w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił _____

Woźny sądowy:

(Na odwrotnej stronie).

Tekst artykułów: 557 i 558 U. P. C.

Wzór 22i (Wezwanie do złożenia dowodu fałszu dokumentu).

N^o sprawy:

N^o

W pismach należy powołać

powyższy N^o sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w..... (ul..... N^o.....)
wzywa pod skutkami prawa
zamieszkałego
do złożenia w ciągu 7 dni od daty niniejszego wezwa-
nia dowodu fałszu dokumentu w sprawie

Przy niniejszym: odpis podania

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem podania
doręczyłem dnia 192..... r.

- a) osobiście
- b) pod nieobecność pozwanego do rąk
..... domownika—zarządcy mająt-
ku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 559 i 562 U. P. C.

Zbiór Przepisów Prawnych

Wzór 22k (Wezwanie z art. 657
U. P. C.).

N^o sprawy:

W pismach należy powołać

N^o _____

powyższy N^o sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w..... (ul..... N^o.....)
na zasadzie art. 657 U. P. C. wzywa pod skutkami prawa

.....
zamieszkałego

jako przypozwan.....na rozprawę wyznaczoną
na dzień..... 192 r..... o godz.....

Przy niniejszym odpis podania

wraz z załącznikami.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem doręczylem
dnia..... 192..... r.

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk

.....domownika—zarządcy majątku—sąsiada—
w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 309—311 i 659 U. P. C.

Wzór 221 Wezwanie z art. 901
U. P. C.).

N^o sprawy:

W pismach należy powołać

N^o.....

powyższy N^o sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w.....(ul.....N.....)
na zasadzie ar. 901 U. P. C. wzywa pod skutkami
prawa
zamieszkałego.....
ażeby stawił się w ciągu
od dnia doręczenia niniejszego wezwania i złożył
Sądowi wyjaśnienie w przedmiocie podania

Przy niniejszym odpis podania

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem podania
i załączników doręczyłem dnia..... 192__r.

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk

..... domownika —

zarządcy majątku—sąsiada—w urzędzie policyjnym

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....

Wóźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 309—311, 903, 904, i 909 U. P. C.

N.B. Według tego wzoru wysyłane będą wezwania na zasadzie art. 903
U. P. C. z dołączeniem tekstu art. 911 U. P. C. i z nadmienieniem
iż wezwanie dokonywa się na mocy sądu.

Wzór 22m (Wezwanie do świadka
biegłego).

N^o sprawy: _____

N^o _____

W pismach należy powołać
powyższy N^o sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w..... (ul. N^o))
wzywa pod skutkami prawa
zamieszkałego
do wydziału cywilnego
na dzień 192..... r. o godz.
jako ^{świadka}_{biegłego} w sprawie
przeciwko
o

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze doręczyłem dn. 192..... r.

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk

..... domownika — zarządcy majątku —
sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 370, 382, 384, 402, 403, 407, 408, 528, 801
i 862 U. P. C.

wzór 22n (Wezwanie z odpisem
wyroku zaocznego).

N sprawy:

W pismach należy powołać

powyższy N sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w (ul. N^o.....)
doręcza
zamieszkałemu
odpis wyroku zaocznego, zapadłego w dniu
192.... r. w sprawie.....
Pozwane..... służy prawo wniesienia w ciągu 2-ch
tygodni od daty doręczenia niniejszego wezwania
opozycji przeciwko przesłanemu wyrokowi z żąda-
niem ponownego rozpatrzenia sprawy.

Sekretarz

Podsekretarz:

Podpis odpiorcy:

Zawiadomienie powyższe wraz z odpisem wy-
roku doręczyłem dnia 192.... r.

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk

..... domownika — zarządcy

majątku — sąsiada -- w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił

Woźny sądowy:

Wzór 22o (Wezwanie z odpisem skargi apelacyjnej—incydentalnej).

Nr sprawy:

W pismach należy powołać

Nr _____

powyższy Nr. sprawy.

W E Z W A N I E

Sąd Okręgowy w.....(ul.....Nr.....)
na zasadzie art. 758 i 788 U. P. C.
wręcza
zamieszkał.....
odpis wniesionej przez
skargi apelacyjnej w sprawie.....
incydentalnej w celu złożenia objaśnienia
w ciągu.....od dnia wręczenia.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem skargi
apelacyjnej doręczyłem dnia.....191...r.
incydentalnej

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk

..... domownika—zarządcy majątku—

sąsiada—w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej)

Tekst artykułów: 760, 761, 763, 764 i 790 U. P. C.

Wzór 22p. (Zawiadomienie o doręczeniu skargi apelacyjnej).

Nr sprawy:

Nr.....

W pismach należy powołać
powyższy Nr. sprawy.

Z A W I A D O M I E N I E.

Sąd okręgowy w.....(ul.....Nr.....)
na zasadzie art. 760 U. P. C.
zawiadamia
zamieszkałego
że odpis skargi apelacyjnej został doręczony.....
w dniu.....191...r.

Sekretarz: .

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Zawiadomienie niniejsze dorężyłem dnia.....
.....192...r.

a) osobiście
b) pod nieobecność pozwanego do rąk
..... domownika—zarządcy majątku—
sąsiada—w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....
.....

Woźny sądowy:

Wzór 22s (Wezwanie do przejrzenia planu dystrybucyjnego-klasyfikacyjnego).

N^o sprawy:

N^o

W pismach należy powołać
powyższy N^o sprawy.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w..... (ul. N^o) na zasadzie art. 1217 U. P. C. wzywa pod skutkami zamieszkałego do stawienia się w wydziale cywilnym w dniu o godz. w celu przejrzenia dokonanego rozdziału stosunkowego (dystrybucji) planu uporządkowania (klasyfikacji) funduszków dłużnika

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze doręczyłem dnia 192...r.

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk

..... domownika — zarządcy majątku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił

Woźny sądowy:

(Na odwrotnej stronie).

Tekst artykułów: 1217 i 1218 U. P. C.

Wzór 22t (Zawiadomienie z art.
269 U. P. C.).

N^o sprawy:

W pismach należy powołać

N^o

powyższy N^o sprawy.

ZAWIADOMIENIE.

Przewodniczący wydziału cywilnego Sądu Okrę-
gowego w zawiadamia.....

zamieszkałego

1) że $\frac{\text{skarga}}{\text{podanie}}$ wniesion..... dn..... 192....r.
pozostawion..... został..... bez biegu na zasadzie
ust..... art. 269 U. P. C.

z powodu

2) że w razie niedostarczenia w ciągu 7 dni od
daty doręczenia niniejszego zawiadomienia powoła-
nych wyżej załączników — wiadomości — wpisów
 $\frac{\text{skarga}}{\text{podanie}}$ będzie zwrócon.....

Przewodniczący:

Sekretarz:

Podpis odbiorcy:

Zawiadomienie niniejsze doręczyłem dnia

..... 192... r.

a) osobiście

b) pod nieobecność pozwanego do rąk

..... domownika—zarządcy majątku—
sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....

Woźny Sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 269 i 270 U. P. C.

Wrór 22u (Zawiadomienie o zwro-
cie skargi lub podania).

Nr sprawy:

W pismach należy powołać

Nr

powyższy Nr sprawy.

ZAWIADOMIENIE.

Przewodniczący wydziału cywilnego Sądu
Okręgowego w zawiadamia
zamieszkałego
ze skargę wniesion
podanie
.....
zwraca się na zasadzie ustępu art. 267—270 U. P. C.
z powodu

Podpis odbiorcy:

Zawiadomienie niniejsze wraz ze skargą
doręczyłem dnia 191 r.
a) osobiście
b) pod nieobecność pozwanego do rąk
.....
domownika—zarządcy majątku—sąsiada—w urzędzie
policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił

Woźny Sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 266—270 U. P. C.

Wzór 22w (protokół w razie nie-
stawiennictwa obydwóch
stron).

№ porządkowy

PROTOKUŁ.

Obecni:

Działo się dnia..... 192...r.

Przewodniczący:

Sąd Okręgowy na

posiedzeniu publicznym rozpo-

Sędziowie: {

znawał sprawę z powództwa

.....

Sekretarz:

przeciwko

.....

O

Po wywołaniu sprawy i stwier-
dzeniu, że wezwania stronom
nałężycie zostały wręczone, że
nikt się nie stawił i że powód
nie żądał rozpoznania sprawy
w jego nieobecności—Sąd spra-
wę odróczył.

Wzór 22x (protokół odroczenia sprawy z powodu wzajemnego powództwa, złożenia dokumentów i t. p.).

Nr porządkowy

PROTOKÓŁ

Obecni:

Działo się dnia 192... r.

Przewodniczący:

Sąd Okręgowy w

Sędziowie: {

na posiedzeniu publicznym rozpoznawał sprawę z powództwa

przeciwko

Sekretarz:

o

Po wysłuchaniu sprawy i stwierdzeniu, że wezwania stron należycie zostały doręczone, stawili się:

Wzór 22y (protokół krótkich rozpraw przed wyrokami zaocznymi, decyzjami incydentalnymi i t. p.).

Nr porządkowy.....

PROTOKUŁ.

Obecni: Działo się dnia ____ 191____ r.
Sąd Okręgowy w _____
Przewodniczący: na posiedzeniu publicznym rozpoznawał sprawę z powództwa _____
Sędziowie: { _____
_____ przeciwko _____

o _____
Sekretarz: Po wywołaniu sprawy i stwierdzeniu, iż wezwania stronom należycie zostały doręczone, stawili się:

Sprawę na zasadzie przedstawionych przez strony pism i dokumentów referował _____
poczym Przewodniczący zarządził rozprawę ustną, w której

Sąd uznał rozprawę za ukończoną. Po naradzie Przewodniczący ogłosił ^{wyrok} decyzję •

Wzór 22z (Protokół większej rozprawy).

N^o porządkowy _____

PROTOKUŁ.

Obecni:

Działo się dnia..... 191...r.

Przewodniczący:

Sąd Okręgowy w _____

na posiedzeniu publicznym rozpoznawał sprawę z powództwa

Sędziowie:

Sekretarz:

o _____

Po wywołaniu sprawy i stwierdzeniu, że wezwania stronom

naleszycie zostały doręzone, stawali się:

Sprawę na zasadzie przedstawionych przez strony pism i dokumentów referował _____ poczym w zarządzonej przez Przewodniczącego rozprawie ustnej

(Na czwartej stronie arkusza).

Sąd uznał rozprawę za ukończoną i po naradzie wydał wyrok, którego sentencję przewodniczący ogłosił publicznie z nadmienieniem, że uzasadnienie nastąpi _____ 192...r.

Wzór 22aa (Wyrok zaoczny).

Nr. porządkowy

W Y R O K

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Obecni: Sąd Okręgowy w
na posiedzeniu publicznym d.....
Przewodniczący: 192..... r. rozpozna-
wał sprawę z powództwa
Sędziowie: {
przeciwko
Sokretarz: o

W podaniu wniesionym do sądu
w dniu
192..... r. powód.....
żąda

W uzasadnieniu powyższego powód powołuje się na

Z uwagi 1) że żądania powod..... zostały uzasadnione

2) że pozwany..... pomimo doręczonego we-
zwania nie stawiał się na rozprawę i po-
stawionych przeciwko sobie zarzutów
niczym nie odpiera.....

Sąd Okręgowy na zasadzie artykułów 718, 719¹,
736—742, 868 U. P. C.

Wyrokiem zaocznym:

Nr. porządkowy

W Y R O K

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Obecni: Sąd Okręgowy w
na posiedzeniu publicznym d.....
..... 192... r. rozpozna-
Przewodniczący: wał sprawę z powództwa
.....
Sędziowie: { przeciwno
.....
o
i na zasadzie art.
.....
Sekretarz: wydał wyrok następujący:

№

TYTUŁ WYKONAWCZY.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

W dniu..... 192.... roku Sąd Okręgowy
w w składzie następującym:

Przewodniczący:

Sędziowie: {

po rozpoznaniu sprawy z powództwa:

przeciwko:

o

postanowił:

Wyrok ten ulega wykonaniu na zasadzie art.
post. cyw.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

W dniu..... 192.... r. Sąd Okręgowy w.....

zaleca i rozkazuje wszystkim urzędom

i osobom, których to dotyczyć może, aby wyrok niniejszy wykonały, władzom zaś miejscowym policyjnym, tudzież komendantom i urzędnikom siły zbrojnej, aby dodali komornikowi pomocy prawnej, gdy o nią wezwani będą.

Tytuł wykonawczy wydano

Prezes:

Sekretarz:

Za tytuł niniejszy pobrano stosownie do art. 21 przepisów tymczasowych o kosztach sądowych Mr. f.

Sekretarz:

Wzór 23 (art. 165).

K s i ę g a

do zapisywania oświadczeń o zrzeczeniu się spadku.

Sądu..... w.....

Nr. porządkowy	Data oświadczenia	Imię i nazwisko oświadczającego	Imię i nazwisko spadkodawcy	Treść oświadczenia	Uwagi
1	2	3	4	5	6

Wzór 24 (art. 179).

Księga dowo

Nr. porządkowy	Od kogo dowód otrzymano	Wyszczególnienie dowodów rzeczowych	Nr. i nazwa sprawy	Pokwitowanie sekretarza z odbioru z oznaczeniem daty
1	2	3	4	5
1				
2				
3				

dów rzeczowych.

Zwrot i pokwitowanie z oznaczeniem daty	Miejsce przechowywania dowodów	Ostateczne odestanie dowodu	Kwit biura podawczego wykonawczego z przyjęcia dowodu rzeczowego
6	7	8	
			S ą d O k r ę g o w y w № 1. D. 192 ... r. W sprawie
			№ 2. D. 192 ... r. W sprawie
			№ 3. D. 192 ... r. W sprawie

Dziennik ogólny

posiedzenia sądowego wydziału karnego Sądu Okręgowego

w.....

z dnia..... 192...r.

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie: {

Sekretarz:

Prokurator:

Posiedzenie otwarte o godzinie.....m.....

Posiedzenie zamknięte o godzinie.....m.....

(Na stronie odwrotnej).

№ porządkowy	№ sprawy	Nazwa sprawy i rodzaj przestępstwa	Liczba osób		Przyczyna umorzenia lub odro- czenia sprawy	Uwagi
			skazanych	uniewinnionych		

Dziennik

posiedzenia gospodarczego sekcji.....

Sądu Okręgowego w.....

dnia..... 192... r.

Nr roczny bieżący	Nr porządkowy	Nr sprawy	Kwestja rozpatrywana na posiedzeniu	Decyzja sądu	Data wykona- nia	Uwagi

SĄD OKRĘGOWY

Wzór 27 (art. 184)

w

d. 192... r.

N^o

Do

Sąd poleca zawiadomić

..... zamieszkał

w

że zgodnie z prośbą wezwani będą

w sprawie

oskarżonego

świadkowie

Sędzia:

Sekretarz:

Powyższe zawiadomienie zostało

odczytane dnia 192... r.

(Na stronie odwrotnej).

Po wykonaniu zwracam Sądowi Okręgowemu

w

dnia 192... r.

SĄD OKRĘGOWY

Wzór 28 (art. 184).

w _____

d. 192... r,

Nr.

Do Pana Prokuratora
Sądu Okręgowego

w _____

Sąd zawiadamia W. Pana, że w sprawie _____

_____ oskarżonego _____

na skutek podania _____

będą wezwani świadkowie dodatkowi _____

Sędzia:

Sekretarz

SĄD OKRĘGOWY

Wzór 29 (art. 184).

w

d. 192...r.

Nr.

Do

Sąd poleca oznajmić
zamieszkałemu
że podanie o wezwanie świadków
.....
.....
w sprawie zostało
odrzucone z powodu

Na zasadzie art. 576 Ust. Post. Karn. służy
.....prawo wniesienia do Sądu poda-
nia w terminie siedmiodniowym bądź o zezwolenie
sprowadzenia tych świadków na rozprawę, bądź
o wezwanie ich przez Sąd na jego koszt.

Sędzia:

Sekretarz:

(Na stronie odwrotnej).

Treść niniejszego została oznajmiona

dnia 192...r.

Po wykonaniu zwracam Sądowi Okręgowemu

.....

PREZES
SĄDU OKRĘGOWEGO

P i l n e.

w.....

d. 192... r.

Nb.....

Do

Załączając odpis aktu oskarżenia
skargi i listę sędziów,
Sąd poleca wręczyć je
zamieszkałemu
i oznajmić o służącym prawie
w ciągu 7-dni od daty doręczenia aktu oskarżenia
skargi powo-
łania się na świadków dodatkowych z dokładnem
wymienieniem okoliczności, które świadkowie ci
mają stwierdzić. Pozatem oskarżony ma prawo wska-
zania sądowi obrońcy, o ile go sobie obrał.

Za dowód wykonania służyć będzie deklaracja
osobiście przez oskarżonego podpisana, którą bez-
zwłocznie zwrócić należy.

Sędzia:

Sekretarz:

(Na stronie odwrotnej).

DEKLARACJA.

Niżej podpisany... oświadczam..., iż w dniu.....
..... 192... r. odpis aktu oskarżenia
skargi wraz
z listą osób do rozprawy wzywanych otrzymał,.....
że o prawie wskazania świadków w siedmiodniowym
terminie został..... powiadomiony.....

N^o sprawy:

W pismach należy powołać
powyższy N^o sprawy.

Dla oskarżonego stawien-
nictwo ——— obowiązkowe.

W E Z W A N I E.

Sąd Okręgowy w (ul. N^o....)
wzywa pod skutkami prawa
zamieszkałego w
na dzień 192...r. o godz. jako
.....
w sprawie

Sekretarz:

Podsekretarz:

Wezwanie otrzymał... d. 192...r.

Wezwanie wręczył:

(Na stronie odwrotnej).

Skutki niestawiennictwa:

- 1) oskarżony, w razie obowiązkowego stawienictwa, nie stawiający bez usprawiedliwionej przyczyny (art. 583 U. P. K.), będzie sprowadzony pod przymusem (art. 592 U. P. K.),
- 2) świadek, nie stawiający bez uzasadnionej przyczyny, w art. 388 i 642 U. P. K. wskazanej, może być ukarany grzywną do 4000 Mr. i poniesie koszt sądowe,
- 3) niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego pociąga za sobą umorzenie sprawy (art. 593 i 203¹ U. P. K.),
- 4) w razie niestawiennictwa powoda cywilnego Sąd karny pozostawia powództwo cywilne bez rozpoznania, (art. 594 U. P. K.),
- 5) biegły, nie stawiający bez usprawiedliwionej przyczyny, może być ukarany grzywną do 4000 Mr. (art. 323, 328 i 581 U. P. K.).

Nr. sprawy:

Wzór 32 (art. 195).

Zawiadomienie.

Sąd Okręgowy w.....zawiadamia.....

.....
zamieszkałego

1) że oskarżony.....
za którego złożone zostało przez..... ^{poreczenie}/_{kaucja} w kwocie

wezwany jest na rozprawę sądową na..... 192..... r.
na godzinę.....

2) w razie nieprzybycia oskarżonego na oznaczony termin,
poreczenie, względnie kaucja będzie skonfiskowana.

Sędzia:

Sekretarz:

Zawiadomienie otrzymał..... dnia 192__ r.

Podpis:

Doręczył

Nr. sprawy:

Wzór 33 (art. 103).

Odpis decyzji o uwięzieniu.

Dnia 192... r. Sąd Okręgowy w
zważywszy, że mieszkaniec

na zasadzie art. K. K. został... skazan... na

i mając na względzie rodzaj i wysokość kary, stan społeczny
i majątkowy skazanego, wiek i możliwość ukrycia się, na zasadzie
art. 416—428 U. P. K. postanowił:

Sędzia:

Za zgodność świadczą:

Sekretarz:

Niniejszy odpis przesyła się do wykonania

Dnia 192... r.

Sędzia:

Sekretarz:

Notatka

załączona do spraw karnych.

Dnia 192... r. Sąd Okręgowy w.....

..... na posiedzeniu gospodarczym rozważał pytanie

poniższe:

- 1) Czy sprawa ulega właściwości Sądu?
- 2) Czy w sprawie znajdują się dane o latach i pochodzeniu oskarżonego?
- 3) Czy w sprawie są dane o karalności?
- 4) Czy znajdują się w sprawie dowody rzeczowe, jakie i gdzie?
- 5) Czy zgłoszone zostało powództwo cywilne i przez kogo?
- 6) Czy nie zachodzi potrzeba przesłania zaaresztowanego z jednego więzienia do drugiego?
- 7) Czy w sprawie wynikły koszty i jakie?

Po wysłuchaniu wniosków Prokuratora:

- 1) nadaje sprawie bieg dalszy w drodze oskarżenia.....
- 2) posiedzenie sądowe wyznacza w mieście
na dzień..... 192... r.

Wykonanie.

192... r.

posłano

- a) odpis aktu oskarżenia lub skargi
- b) zawiadomienie oskarżycielowi prywatnemu
- c) zawiadomienie powodowi cywilnemu!

P R O T O K O Ł

Działo się dnia..... 192.... r.

Sąd Okręgowy w..... rozpoznawał na po-
siedzeniu publicznym w składzie następującym:

Przewodniczący:

Sędziowie: {

Sekretarz:

w obecności Podprokuratora

sprawę karną

..... oskarżon

z art.

Rozprawę otwarto o godzinie..... min..... poł.....

Przewodniczący polecił woźnemu wprowadzić oskarżon

Oskarżon..... zaj..... miejsce na ławie oskarżonych

W charakterze obrońc..... oskarżon..... stawil.....

.....

W charakterze oskarżyciel..... prywatnego.....

.....

W charakterze powoda cywilnego.....

Przewodniczący zadał oskarżon..... pytania w myśl
art. 638 Ust. Post. Kar. tudzież, czy otrzymał..... odpis
akt..... oskarżenia (skargi oskarżyciela prywatnego i listy
Sędziów i Prokuratora. Oskarżony..... oświadczy

.....

.....

Po przeczytaniu przez Przewodniczącego listy osób we-
zwanych na rozprawę, woźny sądowy zameldował, że stawil

.....

.....

.....

Sekretarz zreferował, że

Strony oświadczyły

Sąd po wysłuchaniu wniosków stron, zdecydował:.....

Następnie..... odczytał akt oskarżenia, poczem Przewodniczący zapytał oskarżon... czy przyznaj... się do winy. Oskarżon..... oświadczył.....

Następnie wprowadzono świadków, do których Przewodniczący zwrócił się z pytaniami w myśl art. 702 U. P. K., poczem okazało się, że

Przewodniczący zapytał strony, czy nie mają jakichkolwiek zarzutów przeciwko dopuszczeniu świadków do zeznań i czy nie zgłaszają wyłączenia od przysięgi. Strony oświadczyły:

Sąd zdecydował:

Świadków, z wyjątkiem _____

zaprzyiężono i po uwzględnieniu art. 716 U. P. K. usunięto do osobnego pokoju.

Świadkowie byli wzywani pojedynczo i zeznali z uwzględnieniem art. 718—724 U. P. K. co następuje.

Po zbadaniu świadków Przewodniczący zapytał strony, czy nie życzą sobie uzupełnienia śledztwa.

Strony oświadczyły _____

Przewodniczący ogłosił, że śledztwo sądowe jest ukończone.

Prokurator (oskarżyciel prywatny). _____

Powód cywilny.

Oskarż.....

Sąd przystąpił do postawienia pytań, których projekt został odczytany przez Przewodniczącego; strony przeciwko redakcji pytań..... oponowały.....

Ostatecznie zredagowane pytania Sąd zatwierdził i podpisał, poczem wydalit się do sali obrad w celu wydania wyroku. Po powrocie do sali sądowej, Przewodniczący odczytał sentencję wyroku, oznajmiając, że wyrok motywowany ogłoszony będzie dnia..... 192.....
o godzinie..... poł.

Odpisu wyroku zażąda

Żądanie zwrotu kosztów zgłosi.....

Rozprawę zamknięto o godzinie..... m..... poł.

P R O T O K U Ł .

Działo się dnia 192 r.

Sąd Apelacyjny w w składzie następującym:

Przewodniczący:

Sędziowie: {

Sekretarz:

w obecności Podprokuratora sądu i obrońc
.....

rozpoznawał sprawę
.....

oskarż..... z art.
.....

na skutek skargi apelacyjnej.....
.....

na wyrok Sądu Okręgowego w.....
.....

z dnia
.....

Rozprawę otwarto o godzinie m.....
.....

Oskarż.....
.....

.....by..... obecni.....
.....

.....zareferował sprawę w myśl art. 885 i 888, U. P. K.
.....
.....
.....

Następnie Przewodniczący udzielił głosu Podprokuratorowi,
który.....

.....

Obrońca oskarżonego.....

.....

Oskarżony.....

.....

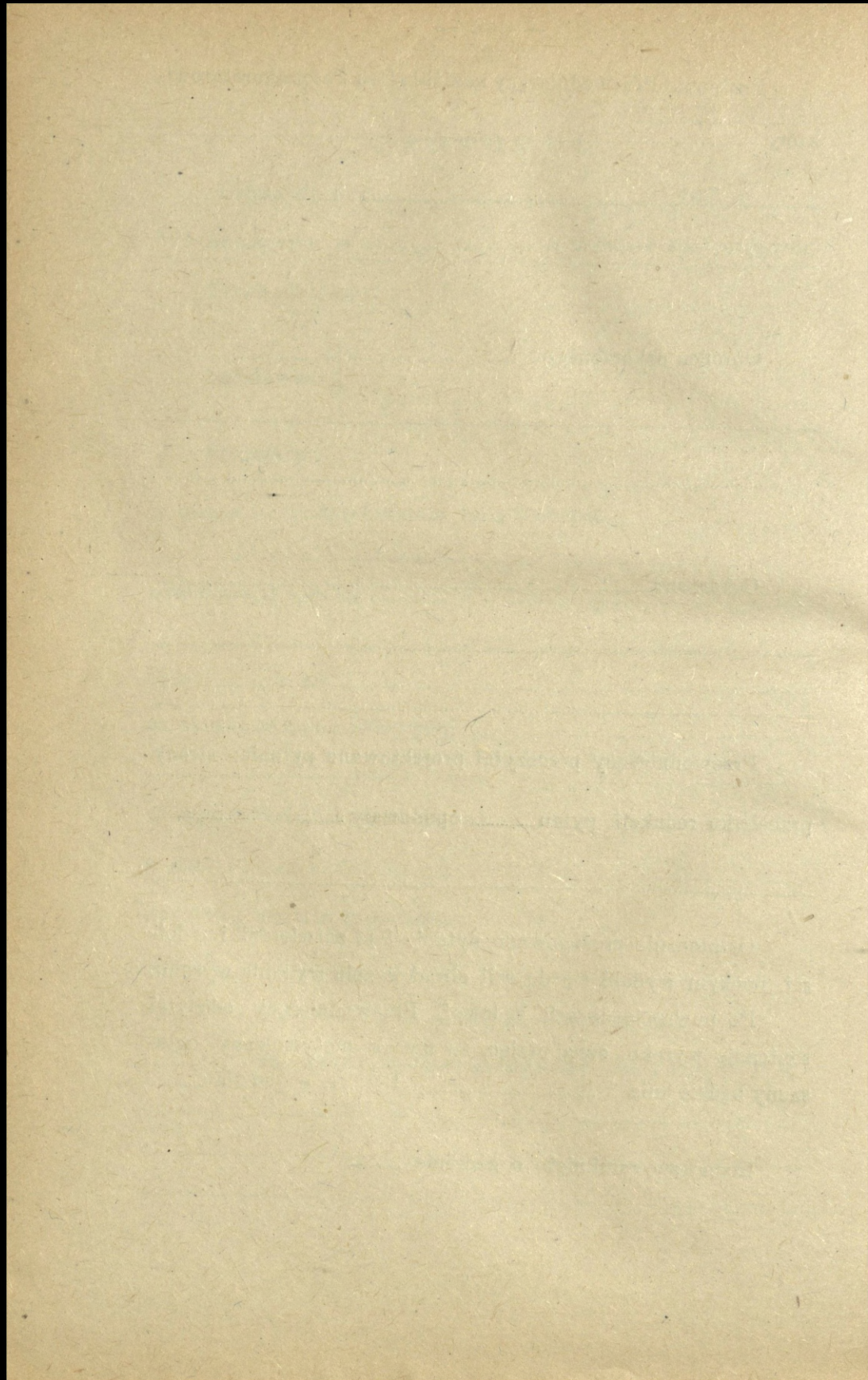
Przewodniczący przeczytał projektowane pytania; strony
przeciwko redakcji pytań oponowały

.....

Ostatecznie zredagowane pytania Sąd zatwierdził i podpisał, poczym wydalil się do sali obrad w celu wydania wyroku.

Po powrocie do sali sądowej, Przewodniczący odczytał sentencję wyroku, oznajmiając, że wyrok motywowany ogłoszony będzie dnia 192... r. o godzinie.....

Rozprawę zamknięto o godzinie

Wzór 35¹ (art. 202).

Rachunek kosztów sądowych

w sprawie

rozpoznanej dnia

D E C Y Z J A.

Dnia..... 192... r. Sąd Okręgowy w
..... rozpoznawszy rachunek niniejszy i uznając
go za usprawiedliwiony, rachunek ten zatwierdza i nakazuje
wypłatę.

№ porządkowy	Imię i nazwisko osoby, otrzymującej wynagrodzenie	Miejsce jej zamieszkania	Miejsce wezwania	Odległość tam i z powrotem Ilość dni w drodze i w Sądzie	Biegłemu należy się

Decyzja.

Dnia..... Sąd Okręgowy w.....
rozpoznawszy na posiedzeniu gospodarczem przesłaną przez
Prokuratora Sądu w drodze art. 277 U. P. K. sprawę :.....
.....
.....

i przychylając się do wniosku o umorzenie,

1) sprawę niniejszą na zasadzie art. 277 U. P. K. umarza
z powodu

2) dowody rzeczowe

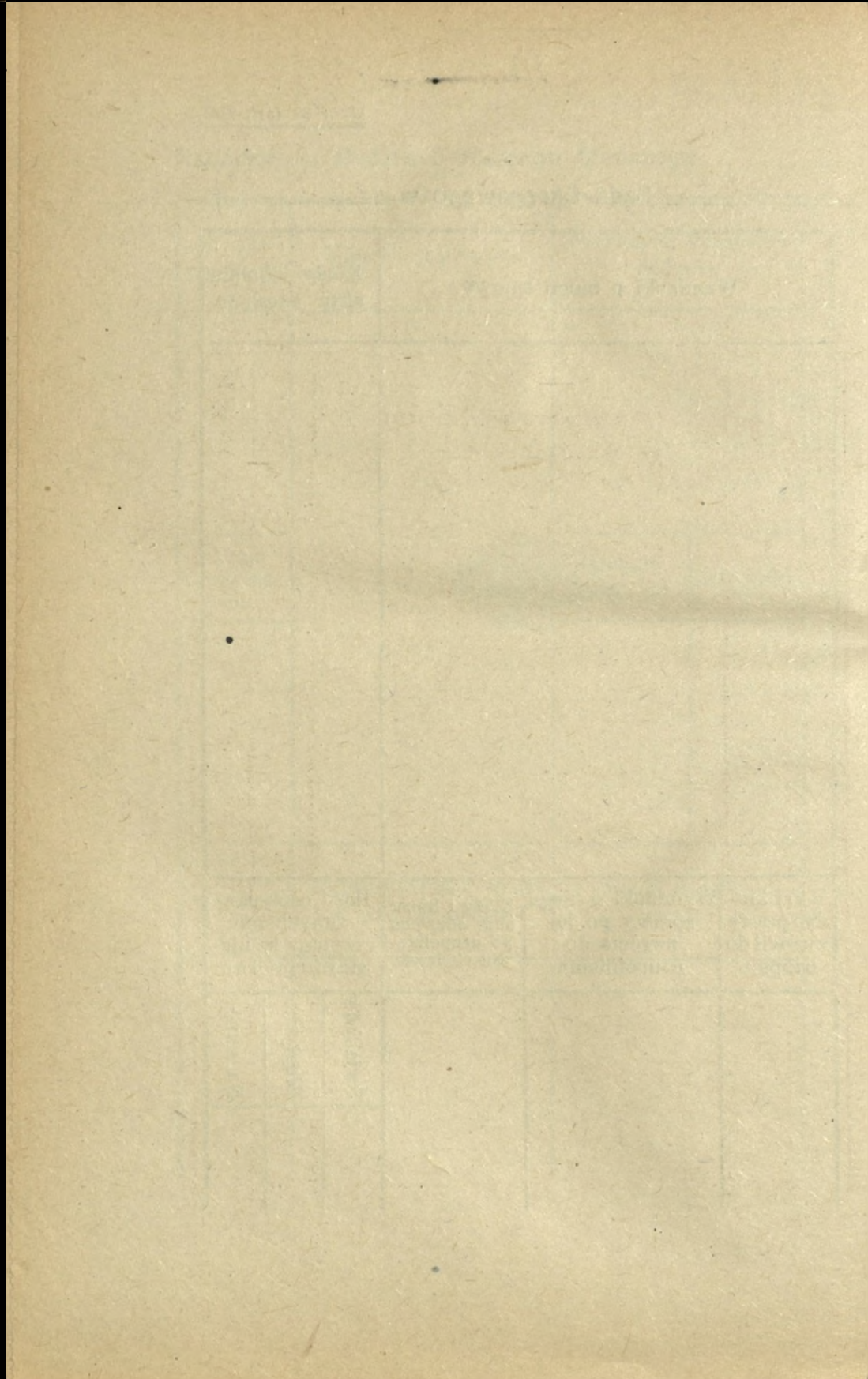
3) koszty sądowe na rzecz skarbu przejawuje.

Repertorium śledztw Ś Sędziego Sledczego

Nr. porządkowy	Nazwa sprawy	Przyczyna wdrożenia śledztwa	
Data otrzymania		Dowody rzeczowe	Ich ilość
Czas i miejsce spełnienia przestępstwa	Imię, nazwisko, wiek i zajęcie oskarżonych	Środki zapobiegawcze	

Sądu Okręgowego w _____

Wzmianki o biegu sprawy		Kiedy i komu akta odesłano			
Kto i kiedy sprawę zwrócił do uzupełn.	Wzmianki o biegu sprawy po jej zwrocie do uzupełnienia	Kiedy i komu akta odesłano po uzupełnieniu śledztwa	Ilość osób skazanych na grzywny za niestawiennictwo		
			Świadków	Biegłych	Na sumę

Repertorium rekwizycji R.
Sędziego Śledczego Sądu Okręgowego

w
rewiru
powiatu

Nr. porządkowy	Data otrzymania	Od kogo otrzymano rekwizycję i krótka jej treść	Data wykonania	Data odesłania
1	2	3	4	5

Wzór 40 (art. 213 i 232).

Księga pieniężna Sędziego Śledczego
Sądu Okręgowego w

Kwit dla odciążenia	№ porządkowy	Data otrzymania pieniędzy	Przychód (od kogo otrzymano)	Razem otrzymano			
				Mk.	f.	Mk.	f.
			z przeniesienia				
Kwit № 1.							
D. _____ 192 ____ r. przy-							
jęto od							
.....							
w sprawie							
.....							
marek fen.							
(podpis)							

N. B. Według tego samego wzoru będzie prowadzona księga pieniężna komornika, z odpowiednią zmianą intytulacji.

na rok 192.....

Data wydania lub wysłania pieniędzy	Rozchód (pokwitowanie lub wskazanie № kwitu kasy lub poczty)	Razem wydano lub wy- słano		U w a g i		
		Mk.	f.		Mk.	f.
	z przeniesienia					

Wzór 40a (art. 216).

Zawiadomienie o wszczęciu śledztwa wstępnego
Sądu Okręgowego
№ _____ Do Podprokuratora

Od kogo sprawę otrzymano	Data otrzy- mania spra- wy	Data przy- stąpienia do śledztwa	Oznaczenie przestępstwa (art.)
			Sędzia Śledczy

rozpoczętego u sędziego śledczego _____

W _____

_____ okręgu

Imię i nazwisko oskarżonego lub pokrzywdzonego	Liczba osób oskarżonych		U w a g i
	Zaare- stowanych	Na wolności	

R a c h u n e k

kosztów sądowych w sprawie
 sporządzony przez Sędziego Śledczego

Nr. porządkowy	
Imiona i nazwiska osób, którym należy się wynagrodzenie	
Kiedy zażądano wynagrodzenia	
Art. prawa, na zasadzie którego należy się wynagrodzenie	
Miejsce z którego i do którego wzywano osoby, żądające wynagrodzenia	
Ilość mil tam i z powrotem	
Dowód odległości	
w drodze u sędziego śledczego	Ogólna liczba, dni
M. F.	Wynagrodzenie
za 1 milę	
M. F.	Wynagrodzenie
za 1 dobę	
M. F.	R a z o m
milowego	
M. F.	Wynagrodzenie
za doby	
M. F.	Wynagrodzenie
biegłemu	
M. F.	Ogółem jednej
	osobie

Wykaz informacji niezbędnych w sprawie.

		Str.
1	Kiedy sprawę zaczęto?	
2	Kiedy ukończono?	
3	Kogo pociągnięto do odpowiedzialności (imię i nazwisko?	
4	Kiedy i jakie środki zapobiegawcze zastosowano względem każdego z oskarżonych?	
5	Jeśli przedstawiono kaucję lub poręczenie, to kto, kiedy, w jakiej sumie i za kogo?	
6	Jeśli są zaaresztowani, to od jakiego czasu i gdzie się znajdują?	
7	Czy zażądano wiadomości: a) o wieku oskarżonych? b) o karalności (odpisy wyroku) c) kto nie dostarczył?	
8	Czy w sprawie jest rachunek kosztów sądowych?	
9	Czy w sprawie są dowody rzeczowe, od kogo je otrzymano i gdzie się znajdują? (wyszczególnić dokładnie)	
10	Czy w sprawie zgłoszono powództwo cywilne, kiedy, przez kogo, na jaką sumę i czy było żądanie zabezpieczenia tego powództwa?	
11	Jeśli sprawa skierowana została do umorzenia, to na jakiej zasadzie?	

Sędzia śledczy:

Wzór 42a (art. 230).

Wykaz pism i dokumentów, znajdujących się
w sprawie №

№ porząd- kowy	N A Z W A P I S M A	Str.

Wzór 43 (art. 232).

Repertorium E.

Komornika przy sądzie

w

№ porząd- kowy	Nazwa sprawy	Oznaczenie tytułu wykonawczego lub rozkazu	Wykonanie
1	2	3	4

Nr.

Wzór 44 (art. 235).

Wezwanie o wykonanie.

Komornik przy Sąd.....
zamieszkały przy ulicy..... Nr.....
zawiadamia
zamieszkałego w..... przy ulicy
..... Nr..... :

1) że Sąd..... wyrokiem
w dniu..... r. 192... wydanym
w tytule wykonawczym z dnia..... r. 192...
Nr..... przytoczonym, postanowił:

2) że powód.....
prawne miejsce zamieszkania obrał sobie w.....
przy ulicy..... pod Nr.....

3) że jeżeli Pan wyroku tego dobrowolnie nie wykona, to.....
..... egzekucja zwrócona będzie do ruchomości lub fun-
duszów je.....

dnia..... r. 192....

Komornik:

Wezwanie to doręczono dnia..... r. 192....

Wezwanie otrzymał.....

Wezwanie doręczył.....

Wezwanie o wykonanie.

Komornik przy Sąd.....
....., przy ulicy.....

Nr..... zamieszkały, zawiadamia.....

..... zamieszkałego przy ulicy..... Nr.....

1) że Sąd..... wyrokiem
w dniu..... roku 192.....
wydanym

i w tytule wykonawczym z dnia.....

..... roku Nr..... przytoczonym, postanowił:

1) zasądzić od pozwanego.....

1) zasądzić od pozwanego.....

na rzecz powod.....

marek..... fen.....

jako należność za komorne za czas do dnia.....

roku 192..... z procentem po 6% od d.....

roku 192..... i kosztów sądowych marek..... fen.....

2) Wyrugować pozwan.....

ze wszystkimi osobami, prawa..... reprezentującymi z zaj-

mowanego w domu przy ul..... Nr.....

mieszkania — sklepu — składu, wyznaczając termin rugowania

na dzień..... roku 192.....

3) Zapłatę zasądzonej sumy rozłożyć na
równych rat miesięcznych, poczynając od d.
192..... pod skutkami art. Ust. Post. Cyw., w razie uchv-
bienia jakiegokolwiek raty;

4) Zabezpieczyć zasądzoną sumę przez położenie arsztu
na ruchomościach pozwan..... w.....mieszkańiu w domu
№..... przy ulicy.....

5) Wyrok ten opatrzyć rygorem wykonalności natych-
miastowej.

II) Ze powód.....
prawne miejsce zamieszkania obrał sobie w
przy ulicy..... pod №.....

III) Ze jeżeli Pan wyroku tego dobrowolnie nie wykona,
to..... egzekucja zwrócona będzie do ruchomości lub
funduszków je.....

d..... 192...r.

Komornik.

Wezwanie wręczono dnia..... roku 192...

Wezwanie otrzymał

Wezwanie doręczył

N^o.....

Wezwanie o wykonanie.

Komornik przy Sąd

.....zamieszkały przy ulicy

N^o..... zawiadamia

zamieszkałego w

przy ulicy..... N^o.....

1) że Sąd

decyzją na dniu..... roku 192..... wydaną i w tytule

wykonawczym z dnia..... roku 192..... za N^o.....

przytoczoną, postanowił:

Zabezpieczyć żądania powod.....

.....

w sumie..... mk..... fen. przez położenie aresztu

na ruchomościach i towarach pozwan.....

.....

znajdujących się w mieszkaniu.....

przy ulicy..... N^o..... w.....

2) że powód

prawne miejsce zamieszkania obrał sobie w..... przy

ulicy..... pod N^o.....

3) że do wykonania powyższej decyzji Sądu przystępuje
się natychmiast

dnia..... 192..... r.

Komornik:

Wezwanie to doręczono

192..... r.

Wezwanie otrzymał

Wezwanie doręczył

№

Wezwanie o wykonanie.

Komornik przy Sąd

zamieszkały przy ulicy..... №.....

przy okazaniu tytułu wykonawczego Sądu

..... №..... z dnia..... 192..... r.

wydanego w celu wykonania wyroku Sądu, w dniu

192..... r. zapadłego, zasądzonego: od

na korzyść.....

..... mar. fen. z 6% od sta licząc od dnia

192..... r. i mar. fen. kosztów sądowych, tudzież egze-

kucyjnych marek fen. oraz za tytuł wykonawczy

..... marek fen. wzywa

zamieszkałego w przy ul.

..... №..... ażeby,

1) na zasadzie art. 632, 636 i 1078 ust. post. cyw. z dniem
dzisiejszym potrącał z należnych dłużnikowi

funduszu zasądzoną sumę z procentami i kosztami, nie wy-
dawał dłużnikowi i złożył u komornika czyniącego,

2) złożył w ciągu 7 dni odpowiedź piśmienną, zgodnie
z art. 635 tejże ustawy.

Nakaz egzekucyjny został wysłany dłużnikowi jednocześnie.

dnia..... 192..... r.

Komornik:

Wezwanie przyjął dnia 192..... r.

Wezwanie doręczył dnia 192..... r.

KOMORNIK

przy Sąd

w
●

dnia 192... r.

Nr.

W E Z W A N I E.

Sprzedż przez licytację ruchomości, należących

do

zajętych dnia 192... r. na rzecz

odbędzie się dnia 192... r. od godz. 10

z rana w przy ulicy

..... pod Nr. Zawiadamiam Pan

o powyższym i wzywam do asystowania przy licytacji

Kierownik!

Komornik przy Sąd

zamieszkały w przy ulicy

Nr.....

ogłasza, że w dniu 192... roku od godziny

10-ej z rana w przy ul.

pod-Nr..... odbędzie się sprzedaż przez licytację rucho-
mości, a mianowicie:

ocenionych na mk..... fen.

dnia 192... r.

Komornik.

PROTOKUŁ

Dnia roku 192... Komornik przy
Sąd
przy ulicy..... pod Nr..... zamieszkały, na
żądanie powoda.....
..... przybył do domu Nr. przy ulicy
..... w celu wyrugowania lokatora
.....
na mocy wyroku Sądu
..... z dnia roku 192... .

Wszystkie ruchomości pozwanego zostały usunięte z zajmo-
wanego w tym domu lokalu przy zastosowaniu środków przy-
musowych.

Komornik:

PROTOKUŁ

Dnia roku 192..... Komornik przy
Sądzie przyby
do domu Nr. przy ulicy..... w terminie
wyznaczonym do sprzedaży przez licytację ruchomości.....
.....
zajętych na rzecz
..... na zasadzie
protokołu Nr. z dnia..... roku 192.....
Licytacja nie doszła do skutku.

. Komornik:

Nr.

Wzór 52 (art. 295).

P R O T O K U Ł

Zajęcia ruchomości w mieszkaniu

przy ulicy pod Nr. w

przez Komornika przy Sąd

zamieszkałego przy ulicy

wykonaniu wyroku—decyzji Sądu

z dnia Nr. ujętego w formę tytułu

wykonawczego—nakazu z dnia roku

Nr. w przedmiocie egzekucji—zabezpieczenia

..... z powództwa

..... przeciwko

Data przystąpienia do zajęcia { roku 192

„ ukończenia „ { roku 192

Nr. porządkowy	Wyszczególnienie ruchomości	Ilość przedmiotów	Szacunek		sprzedano	Pokwito- wanie ku- pującego

Wykaz ruchu spraw
w Sądzie Pokoju za 192..... r.

Rodzaj sprawy	Pozostało na 1-go nieroz- poznanych	Otrzymano w ciągu spraw	Rozpoznano spraw	Pozostało na 1-go spraw	Z liczby nierozpoznanych na 1-go karnych spraw było
Karnych . . .					Z zaaresztowanymi więcej niż 3 m. w biegu więcej niż 6 m. w biegu więcej niż 1 rok w biegu
Cywilnych . .					
Razem . . .					

Sędzia Pokoju:

INSTRUKCJA

dla urzędów prokuratorskich.

(Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 9 p. 21).

Celem unormowania organizacji wewnętrznej i działalności urzędu prokuratorskiego (urzędu publicznego) wydana zostaje niniejsza instrukcja z poleceniem ścisłego stosowania się do niej.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Urząd prokuratorski ma obowiązek przestrzegania zgodnego z prawem wymiaru sprawiedliwości i przyczynia się do tego za pomocą środków wskazanych w ustawach postępowania sądowego.

Art. 2. Na czele urzędu prokuratorskiego stoi Minister Sprawiedliwości, któremu podwładni są prokuratorzy wszystkich stopni.

Art. 3. Prokurator Sądu Najwyższego pozostaje w bezpośredniej zależności od Ministra i zastępuje go we wszystkich czynnościach sądowych, wymagających stawiennictwa prokuratora w Sądzie Najwyższym, stosownie do ustaw postępowania sądowego.

Art. 4. Prokurator apelacyjny jest bezpośrednio zależny od Ministra Sprawiedliwości i jest zwierzchnikiem całego urzędu prokuratorskiego sądu apelacyjnego. Prokurator okręgowy jest bezpośrednio zależny od prokuratora apelacyjnego.

Art. 5. Przy prokuratorach apelacyjnych i okręgowych urzędują w odpowiedniej liczbie podprokuratorzy, którzy pełnią obowiązki, włożone na nich przez prokuratorów, i zastępują ich w miarę potrzeby stosownie do ich upoważnienia.

Art. 6. Organizacja wewnętrzna urzędu prokuratorskiego polega na hierarchicznym podporządkowaniu się niższych stopni wyższym. W szczególności to podporządkowanie się rozporządzeniom władzy przełożonej obowiązuje przedstawicieli urzędu prokuratorskiego w czynnościach takich, jak: wszczynanie sprawy karnej; zarządzenia, dotyczące dochodzeń lub śledztw, wykonywania wyroków lub decyzji oraz wznawiania spraw; wykonywanie pieczy nad zachowywaniem przepisów prawa; zarządzenia, dotyczące organizacji wewnętrznej, postępowania i biurowości w urzędzie prokuratorskim.

Natomiast przy wystąpieniu przed sądem przedstawiciel urzędu prokuratorskiego jest w granicach ustawy samodzielny.

Art. 7. Przedstawiciele urzędu prokuratorskiego winni dążyć do skoordynowania swojej działalności i ujednostajnienia

czynności służbowych; prokurator, przejmując sprawę od swego poprzednika, nie jest wprawdzie skrepowany jego zarządzeniami, lecz winien je uchylać jedynie w wypadkach szczególnej potrzeby. Zaskarżenie wyroków lub decyzji sądu może nastąpić tylko w tym wypadku, jeżeli zapadły one wbrew wnioskowi przedstawiciela urzędu prokuratorskiego. Wzajemne zastępowanie się podprokuratorów dopuszczalne jest za zgodą prokuratora.

Art. 8. Prokurator apelacyjny może udzielać w drodze okólników prokuratorom okręgowym wyjaśnień i wskazówek w przedmiocie jednolitego sposobu postępowania w kwestjach poszczególnych i stosowania niniejszej instrukcji. Odpisy tych okólników winny być niezwłocznie komunikowane Ministrowi Sprawiedliwości.

W ten sam sposób prokuratorzy okręgowi mogą udzielać w drodze okólników wyjaśnień i wskazówek podprokuratorom, winni jednak zasięgnąć uprzednio opinii prokuratora apelacyjnego. Odpisy tych okólników należy komunikować prokuratorowi apelacyjnemu.

Art. 9. Do czynności osobiście pełnionych lub dozorowanych przez prokuratora apelacyjnego należy:

a) wykonywanie zarządzeń Ministra Sprawiedliwości, dotyczących urzędu prokuratorskiego;

b) wydawanie okólników, wskazanych w art. 8 instrukcji, do podwładnych sobie urzędów;

c) stawianie wniosków na posiedzeniach połączonych wydziałów sądu apelacyjnego;

d) nadzór nad śledztwem w sprawach o przestępstwa służbowe, należące do właściwości sądu apelacyjnego, i stawianie wniosków w tych sprawach przed sądem;

e) korespondencja poufna;

f) składanie Ministrowi okresowych i jednorazowych sprawozdań z działalności urzędu prokuratorskiego danego okręgu apelacyjnego oraz komunikowanie mu o sprawach szczególnie ważnych i kwestjach prawnych, wynikłych na tle praktyki miejscowej;

g) korespondencja, dotycząca składu osobowego i spraw służbowych urzędu prokuratorskiego;

h) udzielanie podwładnym organom urzędu prokuratorskiego i organom policji wskazówek, zarówno charakteru ogólnego, jak i w poszczególnych wypadkach;

i) rewizje urzędów prokuratorskich.

W tych czynnościach zastępować prokuratora mogą podprokuratorzy tylko wskutek specjalnego upoważnienia.

Art. 10. Do czynności, osobiście pełnionych lub dozorowanych przez prokuratora okręgowego należą:

a) czynności analogiczne do wymienionych w punktach c, e, f, g, h, art. 9 instrukcji;

b) wykonywanie wyroku sądu okręgowego;

c) nadzór nad śledztwami w sprawach szczególnie ważnych;
d) dokonywanie przynajmniej raz do roku rewizji działalności podprokuratorów i komunikowanie o ich wyniku prokuratorowi apelacyjnemu.

W tych czynnościach zastępować mogą podprokuratorzy tylko wskutek specjalnego upoważnienia.

Prokurator okręgowy dokonywa podziału powierzonego sobie okręgu na rewiry prokuratorskie i deleguje do poszczególnych rewirów i czynności podprokuratorów. O podziale i delegacji, miejscu zamieszkania podprokuratorów i zmianach w tym względzie prokurator okręgowy zawiadamia prokuratora apelacyjnego.

Art. 11. Korespondencja odbywa się:

a) między urzędami prokuratorskimi przełożonemi a podwładnemi w postaci poleceń i przedstawień drogą instancji służbowych. Droga ta nie obowiązuje urzędu przełożonego;

b) między urzędami prokuratorskimi a sądem i wszystkiemi władzami państwowemi, z wyjątkiem centralnych, drogą bezpośrednią w postaci pism zwykłych (odezw);

c) między urzędami prokuratorskimi a władzami centralnemi i władzami zagranicznymi przez władze przełożone.

Art. 12. Urząd prokuratorski zwraca się w drodze poleceń do organów, wymienionych w art. 585 U. P. K. w zakresie czynności art. 279 U. P. K.

Postępowanie w sprawach karnych.

Art. 13. Po zbadaniu sprawy prokurator, zależnie od okoliczności:

a) poleca policji przeprowadzenie w wypadkach wątpliwych dochodzenia w trybie art. 312 U. P. K.;

b) przekazuje sprawę sędziemu śledczemu, w celu przeprowadzenia śledztwa (art. 278, 297, 303, 311, 314 U. P. K.);

c) kieruje sprawę do sędziego śledczego lub sędziego pokoju w celu zastosowania art. 303¹ albo 546 U. P. K.

d) sporządza akt oskarżenia i składa go sądowi okręgowemu w trybie art. 545 U. P. K.;

e) umarza postępowanie i zawiadamia o tem osoby lub urzędy interesowane;

f) w wypadkach wyjątkowych przedstawia sprawę swej władzy przełożonej.

Art. 14. Prokurator umarza dochodzenie w sprawach, w których śledztwo wstępne nie jest obowiązkowe, a które nie nadają się do przekazania sądowi z aktem oskarżenia dla braku cech przestępstwa, nieustalenia osoby winowajcy lub dowodów winy.

Podprokuratorzy, urzędnicy poza siedzibą sądu okręgowego, samodzielnie rozpatrują doniesienia policji i zarządzają, w razie konieczności, uzupełnienie dochodzenia lub wszczęcie

sprawy karnej, natomiast wnioski na umorzenie przedstawiają do decyzji prokuratora okręgowego.

Akta w sprawach umorzonych, po zawiadomieniu o umorzeniu osób interesowanych, przechowuje się w kancelarii prokuratora okręgowego w oddzielnych zeszytach na wypadek wznowienia sprawy z powodu wykrycia nowych okoliczności lub innych przyczyn.

Art. 15. Zawiadomienia policji i innych urzędów i urzędników, pozostawione przez sędziego śledczego bez biegu w trybie art. 309 U. P. K., przekazane być winny właściwemu prokuratorowi, który, o ile zgadza się ze zdaniem sędziego śledczego, wniosek swój przedstawia prokuratorowi do decyzji. Jeżeli podprokurator z wnioskiem sędziego śledczego się nie zgadza, to może samodzielnie zarządzić: albo przekazanie sprawy sędziemu śledczemu dla wszczęcia śledztwa wstępnego, albo policji dla uzupełnienia dochodzenia, lub skierowania sprawy do sądu pokoju, o ile sprawa podlega właściwości tego sądu i dochodzeniu z urzędu, albo wreszcie w wypadkach właściwych sporządzić akt oskarżenia i skierować go w myśl art. 545 U. P. K.

Prokurator okręgowy, jeżeli podziela opinię sędziego śledczego i wniosek podprokuratora co do umorzenia sprawy, skierowanej w trybie art. 309 U. P. K., zawiadamia o umorzeniu osoby interesowane, zaś akta sprawy zatrzymuje w kancelarii swej, stosownie do przepisu art. 14 instrukcji. W razie niezgodzenia się z wnioskiem podprokuratora, prokurator postępuje według uznania w granicach swej kompetencji, jak to wskazano w pierwszej części niniejszego artykułu.

Art. 16. W celu osiągnięcia wszechstronnego wyjaśnienia sprawy, zaleca się przedstawicielom urzędów prokuratorских:

a) asystować przy czynnościach śledczych w sprawach ważniejszych;

b) być w każdym czasie obeznanym z przebiegiem sprawy;

c) możliwie często przeglądać akta śledztwa wstępnego;

d) stawiać, w razie potrzeby, wnioski o dokonanie poszczególnych czynności śledczych;

e) przestrzegać ścisłego wykonania przepisów art. 263, 282 i 284 U. P. K.;

f) przestrzegać, aby wpływające do sędziego śledczego rekwizycje były wykonane szybko i dokładnie;

g) porozumieć się z miejscową administracją co do sposobu bezpośredniego i szybkiego otrzymywania zawiadomień o przestępstwach szczególnej wagi.

Art. 17. Prokurator (podprokurator) winien ściśle przestrzegać właściwego stosowania środków zapobiegawczych, zwłaszcza ogólnego stosowania pozbawienia wolności, tudzież dokładać starań, aby sprawy osób zaaresztowanych otrzymwały bieg możliwie szybki.

W wypadkach zbyt powolnego prowadzenia śledztwa, w szczególności zaś, kiedy sprawa ciągnie się dłużej niż pół

roku lub gdy sędzia śledczy dopuścił się uchybienia, podprokurator winien komunikować o tem prokuratorowi.

Art. 18. Prokurator (podprokurator), jeżeli spostrzeże, że sprawa toczy się w niewłaściwym sądzie lub urzędzie, przedsięwzię środki celem przywrócenia właściwości sądu, komunikuje odpowiedniemu urzędowi o tem, że sprawa nie podlega jego kompetencji i zaskarża, w razie potrzeby, zapadłe wyroki i decyzje.

Art. 19. W myśl art. 514 U. P. K. zaleca się urzędowi prokuratorskim, aby tylko w wypadkach szczególnie ważnych i nieodzownych uciekały się do zwracania akt śledczych, celem uzupełnienia czynności śledczych; wogóle zapobiegać należy takiemu zwracaniu przez stawienie odpowiednich żądań w toku śledztwa. W szczególności zaś nie należy zwracać sprawy do uzupełnienia śledztwa, jeżeli chodzi:

a) o zebranie informacji takich, które nie są istotne dla kwestji właściwości sądu lub trybu dochodzenia karnego, zwłaszcza, jeżeli informacje te mogą być bezpośrednio zebrane przez urząd prokuratorski;

b) o zbadanie istoty czynu, który w myśl art. 513—516 U. P. K. może stanowić przedmiot odrębnego dochodzenia i śledztwa;

c) o zmianę zastosowanego podczas śledztwa środka zapobiegawczego.

Podprokurator, jeżeli zwraca śledztwo do uzupełnienia, winien jednocześnie przesłać prokuratorowi odpis swej odezwy do sędziego śledczego w tej sprawie.

Art. 20. Akta śledztwa wstępnego w sprawach zarówno ukończonych (art. 478 i 474 U. P. K.), jak i zawieszonych (art. 277 i 852 U. P. K.), sędziowie śledczy przekazują podprokuratorom. Akta w sprawach, należących do właściwości sądu apelacyjnego w pierwszej instancji, winny być przekazywane wprost prokuratorowi apelacyjnemu.

Art. 21. Przy sporządzaniu aktu oskarżenia unikać należy wszelkiej zwłoki i przestrzegać bezwzględnie terminu, wskazanego w art. 517 U. P. K.; termin ten oblicza się od dnia rzeczywistego jej załatwienia.

Przekroczenie tego terminu usprawiedliwiać mogą w pełnym stopniu okoliczności takie, jak: nagromadzenie u podprokuratora nadmiernej ilości spraw, zwłaszcza, jeżeli on zarządza czasowo więcej, niż jednym rewirem, delegowanie podprokuratora do innych czynności służbowych, odrywających go od zwykłego zajęcia, duża objętość i skomplikowany charakter sprawy.

Art. 22. Podprokurator okręgowy przedstawia sprawę po zbadaniu prokuratorowi, który nadaje jej niezwłocznie należyty bieg. Wnioski, z wyjątkiem wniosków w sprawach kierowanych w trybie art. 277, 511 i 852 U. P. K., winny być umotywowane.

Sprawy nadsyłane z sądów pokoju z żądaniem zbadania oskarżonego w trybie art. 355 U. P. K., należy przedstawiać sądowi okręgowemu wraz z wnioskiem prokuratora.

W razie postawienia wniosku o odstąpienie zakończonej sprawy innemu sądowi należy sporządzić akt oskarżenia oraz listę świadków, akta zaś przesłać właściwemu prokuratorowi.

Art. 23. W sprawach, kierowanych w trybie art. 545 U. P. K., należy zwracać szczególną uwagę na to, ażeby zebrane przez policję materiały dowodowe były możliwie wyczerpujące, należy zatem dozorować czynności policji, dawać jej potrzebne wskazówki i, w razie potrzeby, żądać uzupełnienia dochodzenia.

Wniosek o zastosowanie środka zapobiegawczego w tych sprawach składa prokurator sędziemu śledczemu lub sędziemu pokoju, przesyłając mu w tym celu akta sprawy, albo sądowi okręgowemu wraz z aktem oskarżenia, o ile wykonać to może z zachowaniem terminu, wskazanego w art. 398 U. P. K.

Art. 24. Nadając bieg sprawom w trybie art. 277, 511, 523 i 852 U. P. K. należy:

a) zawiadomić urząd więzienny o przekazaniu zaaresztowanych oskarżonych do rozporządzenia odpowiednich prokuratorów i sądów;

b) dowody rzeczowe dołączone bezpośrednio do akt sprawy, przesłać wraz z aktami, inne zaś dowody prócz pieniędzy i kosztowności przechowywać, zależnie od warunków miejscowych, albo u sędziego śledczego, albo w urzędzie policyjnym, lub też w innym miejscu w porozumieniu z sędzią śledczym;

c) pieniądze i kosztowności złożyć do kasy sądu okręgowego za pokwitowaniem i pokwitowanie dołączyć do akt sprawy;

d) dokumenty, dołączone do sprawy w charakterze dowodów rzeczowych, w miarę możliwości przechowywać w kopertach zamkniętych, wszytych do akt sprawy, lub w kasie sądu.

Dowody rzeczowe, odpieczętowane przez przedstawiciela urzędu prokuratorskiego, należy na nowo zapieczętować.

Art. 25. Jeżeli oskarżony pociągnięty jest do odpowiedzialności w kilku sprawach, co do których śledztwo lub dochodzenie prowadzi się równocześnie, to urząd prokuratorski starać się winien o jednoczesne skierowanie tych spraw do sądu. W każdym zaś razie odczwa, przy której sprawę przesyła się sądowi okręgowemu, winna zawierać wzmiankę o innych sprawach, wytoczonych przeciwko temuż oskarżonemu.

Art. 26. Akt oskarżenia i wnioski, składane sądowi przez urząd prokuratorski, zawierać winny, w myśl art. 354, 518, 519, 520 i 523 U. P. K., jasne, ściśle i obiektywne przedstawienie faktycznej prawnej strony sprawy. Wstęp i konkluzja aktu oskarżenia winny ściśle odpowiadać przepisom ustawy.

W akcie oskarżenia nie należy przytaczać danych nie sprawdzonych przez śledztwo wstępne, ani podawać okolicz-

ności, wpływających z zeznań świadków, których wezwania do sądu urząd prokuratorski nie żąda.

Przytaczając zeznania świadków, zaleca się podawanie ich nazwisk.

Na marginesach aktów oskarżenia zaleca się oznaczać stronicę, względnie i tomy akt sprawy, celem umożliwienia sprawdzenia okoliczności, przytoczonych w akcie oskarżenia.

Art. 27. Do aktu oskarżenia dołączyć należy spis osób, których wezwania na rozprawę główną żąda urząd prokuratorski. Spisy te zawierać powinny jedynie nazwiska tych świadków, których zeznania mają istotne dla sprawy znaczenie; należy, w miarę możliwości, unikać wzywiania większej liczby świadków na stwierdzenie tego samego faktu.

Art. 28. Kilka czynów, dokonanych przez oskarżonego, należy z reguły objąć jednym aktem oskarżenia. Jeżeli czyny te nie stoją ze sobą w związku faktycznym, to okoliczności, dotyczące każdego z nich, winny być w akcie oskarżenia wyłożone oddzielnie. Jednakowoż konkluzja winna być łączna. Sporządzenie w tym wypadku kilku aktów oskarżenia może nastąpić tylko wówczas, jeżeli zamierzony jest podział przedmiotu śledztwa (art. 515, 516 U. P. K.)

Art. 29. Prokurator okręgowy jest odpowiedzialny za nadanie właściwego biegu sprawie oraz za treść aktów oskarżenia i innych wniosków. Kiedy piśmienny wniosek podprokuratora wyda mu się niezgodnym z przepisami ustawy lub zawierającym ważne usterki co do formy lub treści, prokurator zastępuje wniosek innym albo zwraca sprawę podprokuratorowi celem nowego jej opracowania; prokurator może wnieść do przedstawionego mu aktu oskarżenia lub innego wniosku podprokuratora odnośne sprostowania, które własnoręcznie podpisuje.

Art. 30. Przesyłając sprawę do sądu, urząd prokuratorski winien wypowiedzieć swoją opinię co do utrzymania lub zmiany, zastosowanych w czasie śledztwa środków zapobiegawczych. Jeżeli sprawę kieruje się na umorzenie lub żąda się zmiany właściwości sądu i t. p. urząd prokuratorski winien również wypowiedzieć się co do kosztów sądowych oraz postąpienia z dowodami rzeczowemi.

Art. 31. Podprokurator przedstawia prokuratorowi sprawozdanie na specjalnym formularzu o wyniku rozpraw głównych, z wyjątkiem rozpraw w wydziale odwoławczym sądu okręgowego.

Art. 32. Skargi i zażalenia na decyzje i wyroki sądów prokurator składa sądowi nawet wówczas, kiedy zostały sporządzone przez podprokuratora. Wyjątek stanowią skargi i zażalenia podprokuratora, urzędującego lub przebywającego poza siedzibą prokuratora, o ile ich przesłanie drogą zwykłą grozi niezachowaniem terminu. Skargi i wyroki na decyzję sądów pokoju w obu instancjach podprokurator wnosi osobiście

do tych sądów. W sprawach ważniejszych komunikuje nadto prokuratorowi odpis skargi.

Art. 33. W przedmiocie wykonywania wyroków i decyzji sądu prokurator winien stosować przepisy następujące:

a) przesyłając do wykonania wyroki, pozbawiające wolności, zawiadamia odnośny urząd, jak długo trwać ma termin pozbawienia wolności, w jakim dniu skazany winien być zwolniony i żąda zakomunikowania o dniu zaarrestowania skazanego i o dniu jego uwolnienia;

b) jeżeli sprawa została umorzona, zawiadamia przez policję osoby interesowane o umorzeniu sprawy, zarządza uchylenie środka zapobiegawczego i wykonywa decyzję sądu w przedmiocie dowodów rzeczowych, dołączonych do sprawy;

c) decyzję sądu, dotyczące zmiany środka zapobiegawczego, a zapadłą po ukończeniu śledztwa wstępnego, prokurator wykonywa sam bezpośrednio i prowadzoną w tej mierze korespondencję przesyła do dołączenia do akt sprawy. Jeżeli wykonanie decyzji napotyka przeszkody (choroba oskarżonego i t. p.), prokurator zawiadamia o tem sąd w trybie art. 955 U. P. K.

Art. 34. Prokurator apelacyjny przechowuje u siebie orzeczenie Sądu Najwyższego, zapadłe skutkiem skarg, zażaleń lub wniosków urzędu prokuratorskiego i, w razie potrzeby, komunikuje treść ich urzędem prokuratorskim.

O decyzjach sądu, nieulegających zaskarżeniu, prokurator donosi bezpośrednio swemu zwierzchnikowi.

Art. 35. Pozwolenia na widzenia się z aresztowanymi wydaje prokurator lub, w jego zastępstwie, podprokurator; w toku śledztwa wstępnego, pozwolenie wydaje się w porozumieniu z właściwym sędzią śledczym.

Prokurator okręgowy przegląda korespondencję osób zaarrestowanych; o ile sprawa jest w śledztwie, czyni to w porozumieniu z sędzią śledczym. Listów, mogących ujemnie wpłynąć na przebieg śledztwa, nie doręcza się, a jeśli zawierają one jakiegokolwiek materiały dla sprawy, dołącza się je do akt lub przekazuje się je do akt lub przekazuje sędziemu śledczemu.

Art. 36. Prokurator winien przestrzegać, aby nikt nie był więziony inaczej, niż w trybie przez prawo ustanowionym (art. 8—11 U. P. K.)

Art. 37. O uchybieniach urzędów i urzędników wymiaru sprawiedliwości przedstawiciel urzędu prokuratorskiego, nie wydając ze swej strony samodzielnych zarządzeń, zawiadamia swego bezpośredniego zwierzchnika.

Podprokurator apelacyjny o wszelkich niedokładnościach, dopuszczonych przez prokuratorów okręgowych, a zauważonych przy zapoznawaniu się ze sprawami, zawiadamia prokuratora apelacyjnego. Szczególną uwagę zaleca się zwracać na zgodność z prawem wniosków, stawianych podczas posiedzeń

sądowych, na prawidłowość kwalifikacji prawnej przestępstwa, zwłaszcza zaś na wypadki, w których prokurator nie skorzystał, jakby należało, z przysługującego mu środka prawnego.

O niedokładnościach i uchybieniach urzędów policyjnych działających w charakterze organów sądowno-sledczych lub wykonawczych (art. 485 U. P. K.), podprokurator zawiadamia prokuratora.

S p r a w o z d a n i a.

Art. 66. Prokuratorzy okręgowi składają prokuratorowi apelacyjnemu:

a) sprawozdania miesięczne nie później, jak na 15-go każdego miesiąca za miesiąc ubiegły:

- 1) z działalności urzędu prokuratorskiego (wzór 2),
- 2) z działalności sędziów śledczych (wzór 3);

b) sprawozdania półroczne:

- 1) o śledztwach, trwających dłużej niż pół roku (wzór 4),
- 2) o zaarrestowanych przewencyjnie, znajdujących się w więzieniach dłużej, niż pół roku (wzór 5);

c) sprawozdania doroczne na 1-go marca:

- 1) o biegu spraw (wzory 6, 7),
- 2) o spadkach wakujących (wzór 1),
- 3) o zmianach w składzie osobowym urzędów prokuratorskich.

Art. 67. Prokurator okręgowy zawiadamia nadto prokuratora apelacyjnego:

a) o kwestjach prawnych, wymagających rozstrzygnięcia prawodawczego, lub miarodajnego wyjaśnienia;

b) o szczególnie ważnych przestępstwach, tak ze względu na surowość grożącej kary, jak i ze względu na osoby oskarżone lub poszkodowane, lub na wyjątkowe okoliczności sprawy; w zawiadomieniu należy wskazać treść wydanych zarządzeń;

c) o sprawach, niezakończonych w sądzie okręgowym w ciągu roku od ich wpłynięcia do sądu, z aktem oskarżenia;

d) o odezwach swoich do sądów lub ich kierowników w sprawie zauważonych uchybień ze strony urzędników wymiaru sprawiedliwości;

e) o urlopach udzielonych podprokuratorom;

f) o swych wyjazdach służbowych z nadmieniem, któremu z podprokuratorów powierzył zastępstwo.

B i u r o w o ś ć.

Art. 68. Urzędy prokuratorskie wszystkich stopni posiadają kancelarje odrębne od sądowych; na czele kancelarji stoi sekretarz, który ma dodaną sobie do pomocy odpowiednią liczbę pomocników sekretarzy, kancelistów i innych sił po-

mocniczych, stosownie do etatu. Podprokuratorzy, urzędujący poza siedzibą prokuratora, korzystają w sprawach kancelarji w miarę potrzeby z takiej pomocy urzędniczej, jaką wyznaczy im prokurator.

Art. 69. Biurowość w kancelarjach prokuratorów i podprokuratorów okręgowych określa w ogólnych zarysach niniejsza instrukcja. Szczegóły organizacji biurowej ustala według swego uznania prokurator, uwzględniając specjalnie warunki danego okręgu. Godziny pracy należy uzgodnić z czasem zajęć w sądach okręgowych. Rejestry i księgi urzędu prokuratorowskiego będą przedstawiane prokuratorowi okręgowemu po uprzednim ich zaznaczeniu przez sekretarza, pomocnika sekretarza lub aplikanta. Na ostatniej stronie będzie oznaczona liczbami i wyrazami ilość stron, tudzież komu i kiedy księga została wydana. Szczegóły to stwierdza podpisem prokurator, lub podprokurator. Wszelkie księgi biurowe będą prowadzone rocznie z numeracją, rozpoczynającą się od № 1. Księga może być również użyta i w następnych latach, numeracja jednak co rok winna rozpoczynać się na nowo od № 1. Drugiego stycznia każdego roku w dziennikach i repertorjach roku ubiegłego, jako zakończonych, po ostatnim numerze stwierdza się słowami ilość numerów, znajdujących się w każdej z tych ksiąg; czyni to sekretarz prokuratora w księgach jego kancelarji, zaś podprokuratorzy — w swoich.

Pisma, które nie zawierają żadnych danych, do jakiej sprawy należą, przyjmujący je urzędnik wciąga do dziennika. Numer dziennika należy oznaczyć na samem piśmie pod prezentatą.

Art. 70. W biurowości prokuratorów i podprokuratorów należy przestrzegać, aby:

- a) wszystkie adnotacje wpisano do repertorjów i ksiąg we właściwym czasie i w miarę wpływania lub wysyłania korespondencji;
- b) na wszystkich pismach odnotowywano wydane zarządzenia z oznaczeniem daty i numeru ich wykonania;
- c) na wszystkich pismach w sprawach, w których oskarżony jest uwięziony, wypisano czerwonym ołówkiem lub tuszem na widocznem miejscu wyraz „zaaresztowany“ oraz aby tego rodzaju korespondencja załatwiana była z szczególnym pośpiechem.

Art. 71. W kancelarjach prokuratorów okręgowych należy prowadzić księgi następujące:

- a) repertorjum spraw karnych (wzór 8),
- b) repertorjum wyroków (wzór 9),
- c) repertorjum spraw w trybie art. 852 U. P. K. (wzór 10),
- d) repertorjum spraw cywilnych (wzór 11),
- e) księgę dowodów rzeczowych (wzór 12),
- f) księgę podań i skarg (wzór 13),
- g) odpowiednią ilość skorowidzów,

- h) księgę rozporządzeń protokuratora.
- i) dziennik korespondencji ogólnej (wzór 14),
- j) dziennik korespondencji poufnej,
- k) księgę ekspedycyjną.

Każdy podprokurator okręgowy prowadzi następujące księgi:

- a) repertorium śledztw (wzór 15),
- b) skorowidz,
- c) dziennik,
- d) księgę ekspedycyjną.

Księgi poufne prokuratora prowadzi jego sekretarz; podprokuratorzy prowadzą je własnoręcznie. Korespondencję, oznaczoną na kopercie jako „poufna”, otwiera osobiście prokurator lub osoba, przezeń upoważniona. Po upływie dwóch lat podprokuratorzy składają zakończone księgi do archiwum prokuratora okręgowego.

Art. 72. Przy posiedzeniu repertorium śledztw (wzór S.) podprokuratorzy mają zachować przepisy następujące:

a) do repertorium zapisuje się sprawę po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia (art. 545 U. P. K.); nazwiska oskarżonych i poszkodowanych należy niezwłocznie wciągać do skorowidza; jeżeli sprawa została na razie zapisana do repertorium bez wskazania nazwiska oskarżonych lub poszkodowanych, braki te uzupełnia się następnie w miarę możliwości;

b) każda sprawa winna być zapisana do repertorium raz jeden; w razie, gdyby sprawa dla jakiegokolwiek przyczyn została wysłana przez podprokuratora bez nadania jej biegu ostatecznego, to zarówno wysłanie sprawy, jak i otrzymanie jej z powrotem, oznacza się w rubryce: „zarządzenia podprokuratora“;

c) sprawy, kierowane w trybie art. 277, 354, 511, 518, 523, 545 i 852 U. P. K., zapisane będą jedynie do repertorium bez przeprowadzenia przez dziennik;

d) w wypadkach niezachowania dla jakiegokolwiek przyczyn terminu przepisanego w art. 517 U. P. K., należy wskazać przyczynę tego w odpowiedniej rubryce repertorium;

e) w wypadkach przejścia sprawy od jednego podprokuratora do innego należy w repertorium podprokuratora, od którego sprawa wychodzi, wpisać w rubryce „rozporządzenia“ datę i przyczynę przekazania. W repertorium podprokuratora, który sprawę przyjął, oznacza się ją, jako sprawę nową;

f) w razie przejścia rewiru od jednego podprokuratora do drugiego należy w repertorium uczynić adnotację o przekazaniu i przyjęciu rewiru z oznaczeniem daty i ilości przekazanych spraw; adnotację tę podpisują obydwaj podprokuratorzy;

g) podprokurator, zarządzający kilkoma rewirami, prowadzi księgi co do każdego rewiru oddzielnie

Art. 73. Jednocześnie z założeniem akt sprawy ozna-
za się na okładce literę repertorium numer, pod którym sprawa
figuruje w repertorium i bieżący rok. A więc: akta, założone
w roku 1918 dla sprawy wpisanej jako pierwsza do repertor-
jum Kp., otrzymają Kp. 1/18. Każde późniejsze pismo, wpły-
wające do tej samej sprawy bez wciągania go do repertorium
lub dziennika ogólnego, otrzyma to zasadnicze oznaczenie Kp.
1/18, a umieszczona pod tem oznaczeniem liczba wskaże któ-
rem z kolei jest dane pismo. W ten sposób trzecie z rzędu
pismo w prawie Kp. 1/18 oznaczy się: $\frac{\text{Kp. 1/18}}{3}$. Tym samym nu-
merem oznaczy się korespondencję urzędu prokuratorskiego,
zalatwiająca to pismo.

W aktach każdej sprawy winno znajdować się wyszcze-
gólnienie otrzymanych i nadawanych pism oraz dokonanych
zarządzeń (wzór 16).

Art. 74. W kancelariach prokuratorów okręgowych po-
dział pism wedle zeszytów zależy od uznania prokuratora,
z tem zastrzeżeniem, aby między innymi były zeszyty nastę-
pujące:

- a) okólnik i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i pro-
kuratora apelacyjnego;
- b) podział zajęć między podprokuratorami;
- c) stan służby podprokuratorów i urzędników kancelarii;
- d) sprawozdania;
- e) pisma poufne;
- f) wydatkowanie sum wpływających do prokuratora na
utrzymanie kancelarii;
- g) pozostawione bez skutku podania o wszczęcie spraw
karnych.

Podprokuratorzy okręgowi rozdzielają korespondencję na
zeszyty następujące, których liczba może być powiększona
wedle uznania prokuratora:

- a) okólnik wyższych władz urzędu prokuratorskiego;
- b) polecenia służbowe;
- c) korespondencja co do osób zaaresztowanych w spra-
wach, nie prowadzonych pod nadzorem podprokuratora,
- d) wszelka inna korespondencja.

Wymienione wyżej zeszyty należy z początkiem roku
zakładać na nowo, prócz zeszytów zawierających okólniki
zwierzchności oraz zeszytów o stanie służby podprokuratorów
i urzędników kancelarii, które należy prowadzić w dalszym
ciągu nieprzerwanie z roku na rok. Roczniki zeszytów po
upływie dwóch lat podprokurator składa do archiwum proku-
ratora. Zeszyty poufne przechowuje sekretarz prokuratora
okręgowego.

Art. 75. Dla osiągnięcia szybkiej i dokładnej biurowości
zaleca się zachowywanie porządku następującego:

a) sprawy, wpływające do prokuratora, wpisywane są do repertorium po otrzymaniu akt od podprokuratora;

b) sprawy prowadzone pod bezpośrednim nadzorem prokuratora, winny znaleźć swój odpowiednik w jego biurowości już z chwilą ich wszczęcia przez policję lub sędziego śledczego;

c) od chwili wszczęcia sprawy i do czasu przesłania jej do kancelarji prokuratora okręgowego sprawa podlega nadzorowi podprokuratora odpowiedniego rewiru, zaś z chwilą skierowania jej do prokuratora—nadzorowi jego;

d) podprokurator z chwilą wpłynięcia pierwszego pisma zakłada oddzielne akta z oznaczeniem na okładce numerów repertorium sędziego śledczego oraz własnego, ta sama okładka po przejściu sprawy do prokuratora otrzymuje numer jego repertorium;

e) do akt dołącza się bruljony wysyłanej korespondencji, względnie krótkie o niej uwagi oraz wszystkie pisma, odnoszące się do danej sprawy, prócz tych, które należą do akt śledczych;

f) tym sposobem w aktach podprokuratora, dotyczących nadzoru nad sprawą, znajdują się w porządku kolejnym: zawiadomienia policji, sędziów śledczych i t. p. o dokonanych przestępstwach i wszczętych śledztwach (art. 250, 255, 263, 297 p. 4. U. P. K.), wzmianki o zawiadomieniach i skargach (art. 297 p. 1 U. P. K.), skierowanych dla przeprowadzenia dochodzenia lub śledztwa (art. 311, 312 U. P. K.) oraz o tem, że prokuratora zawiadomiono o wszczęciu sprawy; zawiadomienia sędziów śledczych, otrzymane w trybie art. 283, 309 i 482 U. P. K.; podania osób interesowanych; odezwy o zakończeniu śledztwa (art. 277, 478 i 479 U. P. K.); wszelka korespondencja, odnosząca się do sprawy; pierwopisy lub wzmianki o wydawanych zarządzeniach i ostatecznem skierowaniu sprawy;

g) przy ostatecznem kierowaniu sprawy podprokurator przesyła do prokuratora swoje akta nadzorcze, te należy przedstawić prokuratorowi i w tym wypadku, kiedy od sędziego śledczego wpłynie zawiadomienie o przesłaniu sprawy innej władzy lub sędziemu śledczemu innego okręgu; o przekazaniu sprawy innemu sądowi należy zawiadomić prokuratora tego sądu.

Art. 76. W archiwum prokuratora przechowane są:

a) księgi, zeszyty i akta spraw prokuratora z lat ubiegłych;

b) księgi i zeszyty, przesłane przez podprokuratorów,

c) akta spraw, umorzonych przez sądy w trybie art. 277, 523 i 527 U. P. K., zawieszonych w trybie art. 852 U. P. K. i umorzonych przez prokuratora.

Art. 77. Biurowość w kancelarjach prokuratorów przy Sądzie Najwyższym i sądach apelacyjnych oraz podział akt wedle zeszytów zależy od uznania prokuratorów, przyczem zaleca się zachowanie przepisów, zawartych w art. 68 i następnych niniejszej instrukcji. Przewidywane jest prowadzenie ksiąg następujących:

- a) repertorium spraw ogólnych;
- b) repertorium przestępstw służbowych;
- c) skorowidz;
- d) dziennik ogólny;
- e) dziennik korespondencji poufnej,
- f) księga rozporządzeń prokuratora,
- g) księga ekspedycyjna.

U r l o p y.

Art. 78. Prokuratorzy okręgowi mogą udzielać podprokuratorom w ciągu roku urlopów do dni 14, prokuratorzy apelacyjni prokuratorom i podprokuratorom do tygodni 6 lub też udzielony przez prokuratorów okręgowych urlop przedłużyć do tego terminu.

Prokuratorzy apelacyjni i Sądu Najwyższego zwracają się w sprawie swego urlopu do Ministra Sprawiedliwości.

Warszawa d. 1 marca 1918 r.

Załącznik Nr. 7.

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

W przedmiocie kaucji dla komorników.

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 7 p. 19.)

Na zasadzie art. 76 Tymczasowej Instrukcji Ogólnej dla Sądów Królewsko-Polskich ustalą wysokość składanych przez komorników kaucji lub poręczeń na dwa tysiące marek.

Warszawa dnia 2 stycznia 1918 r.

Załącznik Nr. 8.

PRZEPISY RACHUNKOWO - KASOWE.

(Monitor Polski 1921 r. Nr. 285).

ROZDZIAŁ IV.

Przepisy odrębne dla specjalnych poborców.

§ 125. Specjalnymi poborcami dochodów państwowych są: notariusze, pobierający opłaty stemplowe przy sporządzaniu aktów prawnych, sekwestratorowie skarbowi, tudzież gminy, ściągające podatki i inne należności państwowe, oraz inne organa, którym specjalnymi przepisami nadano prawo pobierania dochodów państwowych.

§ 126. Specjalni poborcy mogą przyjmować tylko takie sumy skarbowe, których pobór zależy do ich zakresu działania.

Przy poborze dochodów państwowych kierują się oni zasadami, zawartymi w przepisach o pobieraniu odnośnych dochodów.

§ 127. Na sumy pobierane wydają specjalni poborcy pokwitowania z kwitarjuszów, otrzymanych od właściwych władz i urzędów.

§ 128. Specjalni poborcy wpłacają dwa razy tygodniowo wszystkie swe wpływy do Kasy Skarbowej, o ile osobne przepisy inaczej nie stanowią.

W razie przesyłki pieniędzy pocztą, koszta potrąca się z ogólnej przesyłanej sumy. Kwit pocztowy jest tylko dowodem tymczasowym do czasu otrzymania kwitu z Kasy Skarbowej.

Specjalni poborcy wnoszą do Kas Skarbowych swe wpływy przy wykazach z dołączeniem ewentualnie dokumentów, na zasadzie których pobrano pieniądze.

§ 129. Specjalni poborcy obowiązani są prowadzić poświadczone przez właściwe władze księgi kasowe oraz kwitarjusze.

Co miesiąc, najdalej do 15-go dnia następnego miesiąca, składają oni szczegółowe sprawozdania właściwej władzy, względnie urzędowi, administrującemu odnośnymi dochodami—według wzorów, ustanowionych przez tę władzę, względnie urząd. Wraz ze sprawozdaniem za ostatni miesiąc okresu budżetowego składają oni tym władzom księgi kasowe i kwitarjusze.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia końcowe.

§ 138. Wszelkie zmiany niniejszych przepisów i odchylenia od nich są dozwolone jedynie za zgodą Ministerstwa Skarbu i Najwyższej Izby Kontroli.

§ 139. Przepisy te wchodzi w życie na obszarze całego Państwa z dniem 1-ym stycznia 1922 roku.

Z dniem tym tracą moc obowiązującą „Tymczasowe przepisy o sposobie pobierania przychodów i dokonywania wydatków przez władze i urzędy państwowe“ („Monitor Polski“ Nr. 59 do 64 z r. 1920); „Instrukcja rachunkowa dla Izb Skarbowych“ (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 12 z r. 1920); „Ogólne przepisy dla specjalnych Kas poborowych i specjalnych poborców“ (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 14 z r. 1920), jakoteż wydane do nich dodatkowe rozporządzenia i wszelkie przepisy rachunkowo-kasowe, będące w sprzeczności z niniejszymi przepisami.

Warszawa, dnia 24 listopada 1921 roku.

Minister Skarbu:

w z. B. Markowski

DEKRET

o aplikacji sądowej.

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. p. 225).

Na wniosek Rady Ministrów stanowią, co następuje:

Art. 1. Aplikantem sądowym może zostać obywatel Państwa Polskiego płci męskiej, który ukończył Wydział prawny uniwersytetu krajowego. Kobiety mogą odbywać aplikację sądową, jako przygotowanie do zawodu adwokackiego w myśl art. 14 tymczasowego statutu palestry Państwa Polskiego.

Minister Sprawiedliwości może wyjątkowo mianować aplikantami kandydatów, którzy ukończyli wydział prawny uniwersytetu zagranicznego.

Art. 2. Aplikacja sądowa trwa trzy lata.

Aplikantów sądowych mianuje Minister Sprawiedliwości na przedstawienie prezesa sądu apelacyjnego.

Art. 3. Aplikanci sądowi są urzędnikami państwowymi, składają przysięgę urzędniczą i mogą pobierać wynagrodzenie ze skarbu państwa według osobnych przepisów.

Art. 4. W czasie aplikacji sądowej aplikant winien oznajomić się praktycznie z działalnością sądową i kancelaryjną.

Art. 5. Aplikant może po upływie pierwszego roku praktyki na podstawie zarządzenia prezesa sądu apelacyjnego wykonywać poszczególne czynności sędziego śledczego lub podprokuratora sądu okręgowego pod ich kierownictwem.

Art. 6. Po upływie lat dwu aplikacji aplikant obowiązany jest przystąpić do egzaminu sądowego przed komisją egzaminacyjną przy sądzie apelacyjnym.

Prezes sądu apelacyjnego może aplikantowi na jego prośbę przedłużyć termin, powyżej określony.

Art. 7. Aplikant, który egzaminu nie zda, winien ponownie przystąpić do niego po upływie czasu, jaki mu komisja egzaminacyjna wyznaczy.

W razie ponownego niezdania egzaminu aplikant zostaje wykreślony z listy przez Ministra Sprawiedliwości.

Art. 8. Od chwili zdania egzaminu aplikant sądowy, gdy nie przejdzie na aplikanta adwokackiego, rozpoczyna trzeci rok aplikacji sądowej. W tym okresie może Minister Sprawiedliwości delegować aplikanta, jako zastępcę na urzędy wymiaru sprawiedliwości w myśl art. 22 przepisów tymczasowych o urządzeniu sądownictwa.

Na życzenie aplikanta może prezes sądu apelacyjnego zezwolić mu na odbycie w tym okresie praktyki przez czas nie dłuższy, jak sześć miesięcy, w kancelarji adwokackiej, notarialnej lub we wskazanej przez Ministra Sprawiedliwości instytucji państwowej albo komunalnej.

Art. 9. Po upływie trzeciego roku aplikacji sądowej może być aplikant mianowany na urzędy sądowe według przepisów ustawy o urządzeniu sądownictwa.

Art. 10. Art. 19 tymczasowych przepisów o urządzeniu sądownictwa jak również art. 21 i 24 tychże przepisów, o ile dotyczą aplikantów, oraz wszelkie przepisy dotychczasowe, stojące w sprzeczności z niniejszą ustawą, tracą moc obowiązującą z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 11. Aplikacja, odbyta przed wejściem w życie niniejszej ustawy, lub urzędowanie w sądownictwie w innym charakterze, jako też praktyka pomocnika adwokata przysięgłego może być przez Ministra Sprawiedliwości wliczona całkowicie lub częściowo do aplikacji.

Art. 12. Minister Sprawiedliwości wyda rozporządzenie, dotyczące przyjmowania, przygotowania i egzaminu aplikantów.

Art. 13. W ciągu lat trzech od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy władny jest Minister Sprawiedliwości w wypadkach koniecznej potrzeby skracać aplikantom termin aplikacji do jednego roku i nawet zwalniać ich od egzaminu sądowego.

Art. 14. Statut niniejszy obowiązuje aż do ustawodawczego uregulowania organizacji aplikacji sądowej na całym obszarze Państwa Polskiego tylko na ziemiach polskich dawnego zaboru rosyjskiego.

Dan w Warszawie, dnia 8 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 10.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie egzaminów sądowych.

(Dz. Ust. 1920 r. Nr. 70 p. 473)

Na zasadzie art. 12 dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. o aplikacji sądowej (Dz. Pr. Nr. 18 poz. 225) zarządzam co następuje:

Art. 1. Komisje egzaminacyjne dla aplikantów sądowych będą utworzone przy każdym sądzie apelacyjnym.

Art. 2. Przewodniczy w Komisji prezes lub wiceprezes sądu apelacyjnego. Dalszy skład Komisji stanowią członkowie powołani na lat trzy przez Ministra Sprawiedliwości w liczbie przez niego ustalonej:

- 1) z pośród kandydatów, należących do składu osobowego sądów i urzędów prokuratorskich w siedzibie sądu apelacyjnego, których przedstawia prezes tego sądu w liczbie podwójnej;

2) z adwokatów przedstawionych przez prezesa sądu apelacyjnego w porozumieniu w właściwą Radą Adwokatów Okręgową.

Członkowie Komisji nie pobierają za swe czynności wynagrodzenia.

Art. 3. Komisja odbywa sesje cztery razy do roku. Komplet stanowią przewodniczący lub jego zastępca, oraz czterech członków wyznaczonych przez przewodniczącego, w tej liczbie jeden adwokat.

Art. 4. Prezes sądu apelacyjnego układa listę aplikantów, którzy zgłosili się do złożenia egzaminu w ciągu danej sesji. Zgłoszenia należy wносить na piśmie za pośrednictwem urzędu, przy którym zgłaszający się odbywa aplikację.

Art. 5. Egzaminy odbywają się w siedzibie sądu apelacyjnego w terminach, które oznacza prezes sądu apelacyjnego i podaje w drodze służbowej do wiadomości kandydatów.

Art. 6. Egzamin piśmienny odbywa się w ciągu dwóch dni i obejmuje opracowanie na zasadzie akt sądowych:

1) z dziedziny prawa karnego — aktu oskarżenia lub wyroku motywowanego;

2) z dziedziny prawa cywilnego — wyroku motywowanego.

Prace winny być wykonane pod dozorem członka Komisji w ciągu siedmiu godzin. Kandydat ma prawo posługiwać się tekstami ustaw, wszelka pomoc z zewnątrz powinna być wyłączona w celu zabezpieczenia zupełnej samodzielności pracy.

Art. 7. Poszczególne prace bada wyznaczony do tego członek Komisji i referuje swą opinię Komisji przed odbyciem egzaminu ustnego. Inni członkowie Komisji mogą wypracowania przeglądać.

Art. 8. Egzamin ustny każdego aplikanta winien się odbyć bez odraczania w jednym dniu przed kompletem egzaminującym Komisji i trwać przeciętnie dwie godziny. Jednocześnie mogą być egzaminowani dwaj kandydaci.

Art. 9. Egzamin ustny obejmuje wszystkie dziedziny obowiązującego prawa cywilnego i karnego materialnego i formalnego, oraz wiadomości z prawa państwowego, administracyjnego i skarbowego w zakresie niezbędnym do należytego sprawowania urzędów sądowych. Zadaniem egzaminu, obok zbadania znajomości powyższych dziedzin prawa, jest przede wszystkim stwierdzenie umiejętności samodzielnego rozstrzygania zagadnień prawnych.

Art. 10. Ocena wyniku egzaminu wyraża się w stopniach: „bardzo dobrze”, „dobrze” i „niedostatecznie”.

Ustala ją komplet egzaminujący Komisji, w razie różnicy zdań większością głosów. Podstawą oceny winien być wynik łączny egzaminu piśmiennego i ustnego.

Art. 11. Aplikantom, którzy zdali egzamin, prezes sądu apelacyjnego wydaje odpowiednie świadectwa.

Art. 12. Aplikantowi, który egzaminu nie zdał, Komisja wyznacza nowy termin podług swego uznania.

Art. 13. Rozporządzie niniejsze obowiązuje w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie i w Lublinie.

Warszawa, dn. 26 czerwca 1920 r.

Załącznik Nr. 11.

ROZPORZĄDZENIE

w przedmiocie obchodzenia świąt w sądach
Polskich.

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 7 p. 17).

Pod względem obchodzenia świąt w sądach i urządach sądowych Polskich rozporządza się, co następuje:

W niedziele i święta zawieszona będą prace w sądach i urządach sądowych. Zarządzenie to stosuje się także do sędziów śledczych i urzędów prokuratorskich, wyjąwszy przypadki niecierpiące zwłoki.

W dniach tych powinien być jednak obecnym w budynku sądowym przez trzy godziny przedpołudniowe przynajmniej jeden urzędnik kancelaryjny i woźny w celu odebrania poczty, otwierania listów pilnych i w nagłych wypadkach natychmiastowego zawiadomienia władzy przełożonej.

Za dnię świąteczne uważać należy: Nowy Rok, dzień Trzech Króli, Matki Boskiej Gromnicznej, Zwiastowanie N. P. Marji, Wielki Piątek, Wielką Sobotę, dzień Wniebowstąpienia, poniedziałki Wielkanocnych i Zielonych Świąt, dzień Bożego Ciała, św. Piotra i Pawła, Wniebowzięcia N. P. Marji, Urodzenia N. P. Marji, Wszystkich Świętych, Niepokalanego Poczęcia, dzień 24 grudnia, Bożego Narodzenia i św. Szczepana wedle Rzymsko-Katolickiego kalendarza, dalej dzień patrona kraju i dzień 3 maja, a prócz tego dla każdego sądu te dni religijne uroczyste, w których w siedzibie sądu wedle dawnego zwyczaju zwykło załatwianie interesów ustawać. Tę ostatnią grupę dni świątecznych ma prezes sądu okręgowego dla poszczególnych części swego okręgu oznaczyć i obwieścić.

We wszystkich innych dniach mogą być przedsiębrane czynności sądowe wszelkiego rodzaju. Jeżeli jednak mają brać w nich udział osoby, nie należące do wyznania rzymsko-katolickiego, a okoliczność ta znaną jest sądowi—nie należy takiej czynności przedsiębrać w dniach wyjątkowo uroczystych świąt wyznania religijnego tych osób.

Tekst powyższy uchwalony został przez Komisję Przejściową Tymczasowej Rady Stanu Królestwa Polskiego na posiedzeniu dnia 13 listopada 1917 r.

ZAZRĄDZENIE

Dyrektora Departamentu Sprawiedliwości w przedmiocie
odznak dla urzędników wymiaru sprawiedliwości.

(Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 5 p. 16).

Art. 1. Urzędnicy wymiaru sprawiedliwości, przy wykonywaniu czynności urzędowych, mających charakter zewnętrzny lub dokonywanych w obecności stron, używają następujących oznak:

1) Sędziowie Sądu Najwyższego—używają wstęgi zielonej przez lewe ramię, ozdobionej rozetą tego samego koloru o białej wypustce. Na rozecie winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

2) Prokuratorzy przy Sądzie Najwyższym—używają wstęgi ciemno-amarantowej o wypustce zielonej, przez lewe ramię, ozdobionej zieloną rozetą o białej wypustce. Na rozecie winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

3) Sędziowie Sądów Apelacyjnych—używają wstęgi zielonej przez lewe ramię, ozdobionej rozetą tego samego koloru. Na rozecie winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

4) Prokuratorzy i Podprokuratorzy przy Sądach Apelacyjnych—używają wstęgi ciemno-amarantowej o wypustce zielonej przez lewe ramię, ozdobionej rozetą zieloną. Na rozecie winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

5) Sędziowie Sądów Okręgowych i Poloju, Sędziowie Śledczy i Handlowi—używają wstęgi zielonej przez lewe ramię. Na wstędze winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

6) Prokuratorzy i Podprokuratorzy przy Sądach Okręgowych—używają wstęgi ciemno-amarantowej o wypustce zielonej przez lewe ramię. Na wstędze winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

7) Komornicy — używają emblematu Sądów Polskich (art. 2 p. 2), zawieszzonego na łańcuchu.

Wymiar ogniw łańcucha: $37\frac{1}{2}$ na $32\frac{1}{4}$ m/m.

8) Woźni Sądowi—używają emblematu Sądów Polskich (art. 2 p. 3), przypiętego do zwierzchniego stroju na piersi po lewej stronie.

Art. 2. Emblemat Sądów Polskich wyobrażać będzie:

1) dla urzędników, wymienionych w punktach 1 do 6 poprzedniego artykułu:

na pozłoconym wieńcu z liści dębowych, poczwornie ułożonych, na tle amarantowym—Orla białego w koronie Królewskiej, wspartego na rzymskiej plakacie z napisem: „Sądy Rzeczypospolitej Polskiej“.

Wymiar emblematu: 75 na 65 m/m.

3) dla woźnych sądowych (punkt 8):

na wieńcu w metalu koloru miedzi z liści dębowych, poczwornie ułożonych—Orla w koronie Królewskiej, wspartego na rzymskiej plakacie z napisem: „Sądy Rzeczypospolitej Polskiej“.

Wymiar emblematu: 75 na 65 m/m.

Załącznik Nr. 13.

UZUPEŁNIAJĄCE ZARZĄDZENIE

Ministrą Sprawiedliwości w przedmiocie oznak dla urzędników wymiaru sprawiedliwości do zarządzenia Dyrektora Departamentu Sprawiedliwości z dnia 29 września 1917 roku Nr. 16 (Dz. Urz. Nr. 5).

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 11 p. 3).

1) W punkcie 2 art. 1 po wyrazie „Prokuratorzy“ dodaje się i „podprokuratorzy“.

2) W art. 1 dodaje się p. 6a o brzmieniu następującem: sekretarze i podsekretarze używają emblematu sądów Rzeczypospolitej Polskiej, przypiętego do zwierzchniego stroju na klapie po lewej stronie: w Sądzie Najwyższym na rozecie zielonej podwójnej, z których zwierzchnia z białą wypustką, w sądach apelacyjnych na rozecie zielonej podwójnej, w sądach okręgowych na rozecie zielonej pojedynczej, a w Sądach Pokoju — bez rozety.

3) W art. 2 dodaje się p. 1a o brzmieniu następującem: 1a (dla sekretarzy p. 6a) na oksydowanym wieńcu z liści dębowych—Orla w koronie królewskiej, wspartego na rzymskiej plakacie z napisem: S. R. P.

Wymiar emblematu 25 na 20 m/m.

Zarządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą z dniem opublikowania w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

Warszawa, dnia 3 sierpnia 1918 r.

OKÓLNIK Nr. 73

**w przedmiocie używania pieczęci z herbem Państwa
Polskiego.**

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 8).

Sądy Pokoju oraz rejenci posilkują się dotychczas pieczęcią ustaloną przed 1-ym września 1917 r. przez władze okupacyjne, odmienną od pieczęci, uważanej za urzędową w Sądach Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec powyższego polecam Panu zarządzić, by wszystkie podwładne Panu Sądy i urzędy używały pieczęci z herbem Państwa w postaci, przyjętej w Sądach Okręgowych Rzeczypospolitej Polskiej.

Warszawa, dnia 18 stycznia 1918 r.

Załącznik Nr. 15.

OKÓLNIK Nr. 74

**w przedmiocie zajęć pobocznych urzędników wymiaru
sprawiedliwości.**

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 8).

1) Przez „zajęcie poboczne” rozumieć należy wszelkie zajęcia, nie wynikające z obowiązków urzędu lub z zarządu majątkiem osobistym urzędnika, jego żony i dzieci.

2) Wykonywanie zajęć pobocznych przez urzędników wymiaru sprawiedliwości podlega ograniczeniom, wyliczonym w przepisach poniższych.

3) Wszystkim urzędnikom wymiaru sprawiedliwości bezwzględnie niedozwolonem jest wykonywanie jakichkolwiek czynności stałych w towarzystwach akcyjnych, ubezpieczeniowych, instytucjach kredytowych i innych przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych.

Wyjątek stanowią: kasy pożyczkowo-oszczędnościowe urzędników stowarzyszenia spożywcze.

4) Może być dozwolonem: zajmowanie w przedsiębiorstwach, wymienionych w poprzednim artykule, stanowisk, nie wymagających stałego zajęcia (rady nadzorcze, komisje rewizyjne i t. p.), nauczanie w zakładach naukowych państwowych i prywatnych, udział w towarzystwach zarobkowych i gospodarczych o charakterze społecznym i t. p.

5) Wykonywanie jakiegokolwiek zajęcia pobocznego przez urzędnika wymiaru sprawiedliwości wymaga zezwolenia:

- a) Prezesa Sądu Okręgowego — dla sekretarzy i kancelistów sądów pokoju;
- b) Ministerstwa Sprawiedliwości — dla pozostałych urzędników.

6) Uzyskanie pozwoleń na wykonywanie jakiegokolwiek zajęcia pobocznego następuje na wniosek zwierzchników urzędów, przy których zainteresowane osoby są czynne.

7) Wolno jest zajmować w instytucjach samorządu miejskiego i wiejskiego, jak również w instytucjach dobroczynnych i obywatelskich stanowiska, nie wymagające stałego zajęcia (prezesa i członkowie rad miejskich, sejmików i t. p.), lecz o zajmowaniu takich stanowisk należy zawiadomić Ministerstwo Sprawiedliwości.

Przepisy powyższe nie dotyczą urzędników kategorii 8 i 9. (Przepisy Tymczasowe o wynagrodzeniu urzędników wymiaru sprawiedliwości w Polsce artykuł 1).

Warszawa, dnia 22 stycznia 1918.

Załącznik Nr. 15

USTAWA

z dnia 6 grudnia 1921 r. o dostarczaniu lokalów dla sądów pokoju.

(D. U. Nr. 103 p. 740).

Art. 1. Komorne za lokale dla sądów pokoju, pomieszczone w domach prywatnych, opłaca Skarb Państwa.

Art. 2. Sądy Pokoju, pomieszczone w domach, stanowiących własność gmin miejskich lub wiejskich, korzystają z tych lokalów nadal na dotychczasowych warunkach do 1 stycznia 1925 r.

Art. 3. Ustawa niniejsza w niczem nie uchybia przyjętym już dobrowolnie lub mogącym być przyjętymi w przyszłości zobowiązaniom gmin miejskich lub wiejskich co do dostarczania bezpłatnie lokalów dla sądów, opłacania przez te gminy komornego za lokale dla sądów, tudzież innych połączonych z tem świadczeń.

Art. 4. Ustawa niniejsza obowiązuje na obszarze b. Królestwa Polskiego od dnia 1 stycznia 1922 r. Z dniem tym uchyla się wszelkie przepisy sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrom Sprawiedliwości i Skarbu.

DEKRET

w przedmiocie ustroju Sądu Najwyższego.

(Dz. Pr. Nr. 15 p. 199).

Na zasadzie uchwały Rady Ministrów stanowią:

Art. 1. Sąd Najwyższy stanowią prezesi i sędziowie w odpowiedniej liczbie. Jeden z prezesów będzie mianowany na stanowisko Pierwszego Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy dzieli się na Izby. Na czele każdej Izby stoi prezes. Ogólne Zgromadzenie prezesów i sędziów Sądu Najwyższego oznacza zakres działania i skład osobowy poszczególnych Izb.

Art. 2. Sąd Najwyższy orzeka w składzie trzech sędziów, a w sprawach dyscyplinarnych w składzie pięciu sędziów, przyczem przez sędziów rozumieć należy także prezesów. Wyjątek stanowią sprawy, zastrzeżone kompletowi całej Izby lub też ogólnemu zgromadzeniu Sądu Najwyższego. Komplet zwyczajny ma prawo uchwalić przekazanie poszczególnej sprawy kompletowi całej Izby, ten zaś może przekazać sprawę ogólnemu zgromadzeniu Sądu Najwyższego.

Do ważności uchwał pełnej Izby wymagana jest obecność dwóch trzecich części członków tejże Izby, conajmniej zaś obecność pięciu sędziów, wliczając w to prezesa. Do ważności uchwał ogólnego zgromadzenia wymagana jest obecność połowy członków Sądu Najwyższego, licząc tak prezesów jak i sędziów.

Do uzupełnienia kompletu może być powołany tak sędzia, należący do składu innej izby, jako też sędzia apelacyjny, nie może atoli przewodniczyć na posiedzeniu.

Art. 3. Sąd Najwyższy oprócz sprawowania przekazanego mu ustawami sądownictwa jest władny:

- a) na ogólnem zgromadzeniu wyjaśniać na wniosek Ministra Sprawiedliwości przepisy prawa obowiązującego, wywołujące w praktyce wątpliwości lub stosowane rozbieżnie;
- b) wypominać i usuwać w miarę możliwości usterki, dostrzeżone w czynnościach urzędowych sądów niższych, oraz według uznania zawiadamiać o nich Ministra Sprawiedliwości.

Art. 4. Obowiązki Prokuratora naczelnego pełni Minister Sprawiedliwości. Przy Sądzie Najwyższym urzęduje odpowiednia liczba prokuratorów i podprokuratorów. Jeden z prokuratorów będzie mianowany na stanowisko Pierwszego Prokuratora.

Art. 5. Przy Sądzie Najwyższym istnieje sekretariat prawniczy, złożony z osób kwalifikowanych na urząd sędziowski. Pełnią one czynności pomocnicze określone instrukcją wewnętrzną.

Art. 6. Niniejszy dekret zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia. Równocześnie przestają obowiązywać art. 8 i dwa pierwsze zdania art. 9 tymczasowych przepisów o urządzeniu sądownictwa w Królestwie Polskiem z dnia 18 lipca 1917 r. oraz postanowienie w art. 28 tychże przepisów zawarte o składzie Sądu Najwyższego jako dyscyplinarnego.

Dan w Warszawie, dnia 8 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 18.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

w przedmiocie utworzenia Sądu Apelacyjnego na Terenach Przyfrontowych i Etapowych i Sądów Okręgowych:
a) w Grodnie b) w Łucku, c) w Pińsku i d) w Wilejce.

(D. U. T. P. i E. Nr. 3, p. 21).

Na podstawie rozkazów Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 15 września 1920 roku art. 1, punkt a i 15 października 1920 roku art. 5 postanawiam:

Art. 1. Utworzyć Sąd Apelacyjny na Terenach Przyfrontowych i Etapowych z tymczasową siedzibą w Warszawie i otwarcie jego wyznaczyć na dzień 1 grudnia 1920 roku.

Art. 2. Do właściwości terytorjalnej powyższego Sądu zalicza się cały obszar podległy władzy Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych.

Art. 3. Utworzyć Sądy Okręgowe: a) — w Grodnie, b) — w Łucku, c) — w Pińsku i d) — w Wilejce. Otwarcie tych Sądów wyznaczyć na dzień 1 grudnia 1920 roku.

Art. 4. Do właściwości terytorjalnej powyższych Sądów Okręgowych zaliczyć powiaty:

Do Grodzieńskiego: — Wolkowyski, Słonimski, Prużański, Baranewicki, oraz Grodzieński.

Do Łuckiego: — Łucki, Włodzimierski, Kowelski, Dubieński, Krzemieniecki, Sarnieński, Rówieński i Ostrogski.

Do Pińskiego: — Piński, Łuniniecki, Kobryński i Brzeski.

Do Wilejskiego: — Wilejski, Dziśnieński, Nowogródzki i Nieświeski.

5 listopada 1920 r.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

**w przedmiocie ustanowienia etatów Sądu Apelacyjnego
na Tereny Przyfrontowe i Etapowe oraz Sądów Okręgowych
w Grodnie, Łucku, Wilejce i Pińsku.**

(D. U. T. P. E. Nr. 3, p. 22).

Na podstawie Rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 15 września 1920 r. art. 1 ust. a i 15 października 1920 roku art. 5 postanawiam:

I. W skład Sądu Apelacyjnego Terenów Przyfrontowych i Etapowych wchodzi: Prezes 1, Wice-Prezesów 2, Sędziów 8, Prokurator 1, Podprokuratorów 3, aplikantów 3, Sekretarzy: a) Sądu Apelacyjnego 4 (VII kat.) i b) Urzędu Prokuratorского 1 (VII kat.), Buchalter 1 (VII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Podsekretarzy: a) Sądu Apelacyjnego 7 (VIII kat.) i b) Urzędu Prokuratorского 1 (VIII kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Apelacyjnego 9 (X kat.) i b) Urzędu Prokuratorского 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Apelacyjnego 18 (XI kat.) i b) Urzędu Prokuratorского 4 (XI kat.), Woźnych sądowych: a) Sądu Apelacyjnego 2 i b) Urzędu Prokuratorского 1, Gońców: a) Sądu Apelacyjnego 6 i b) Urzędu Prokuratorского 1.

II. W skład Sądu Okręgowego w Grodnie wchodzi: Prezes 1, Wice-Prezesów 2, Sędziów Okręgowych 10, Sędzia Śledczy do spraw szczególnej wagi 1, Sędziów Śledczych 15, Sędziów Pokoju 27, Prokurator 1, Podprokuratorów 6, Pisarz Hipoteczny 1 (VI kat.), Zastępca Starszego Notariusza 1 (VI kat.), Aplikantów 7 (X kat.), Komorników 5 (X kat.), Tłumacz Przysięgły 1, Sekretarzy: a) Sądu Okręgowego 4 (VIII kat.) i b) Urzędu Prokuratorского (VIII kat.), c) Kancelarii Starszego Notariusza 1 (VIII kat.) i d) Sędziów Pokoju 27 (IX kat.), Buchalter 1 (VIII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Archiwariusz 1 (VIII kat.), Podsekretarzy Sądu Okręgowego 8 (IX kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Okręgowego 12 (X kat.) i b) Urzędu Prokuratorского 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Okręgowego 22 (XI kat.) i b) Urzędu Prokuratorского 6 (XI kat.), Kancelistów: a) Sędziów Pokoju 27 (XI kat.) i b) Sędziów Śledczych 16 (XI kat.), Woźnych Sądowych 4, Gońców: a) Sądu Okręgowego 6, b) Urzędu Prokuratorского 2 i c) Sędziów Pokoju 27.

III. W skład Sądu Okręgowego w Łucku wchodzi: Prezes 1, Wice-Prezesów 2, Sędziów Okręgowych 16, Sędzia Śledczy do spraw szczególnej wagi 1, Sędziów Śledczych 28, Sędziów Pokoju 49, Prokurator 1, Podprokuratorów 9, Pisarz

Hipoteczny 1 (VI kat.), Zastępca Starszego Notariusza 1 (VI kat.), Aplikantów 12, (X kat.), Komorników 9 (X kat.), Tłumaczy przysięgłych 2, Sekretarzy: a) Sądu Okręgowego 5 (VIII kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 1 (VIII kat.) c) Kancelarii Starszego Notariusza 1 (VIII kat.) i d) Sędziów Pokoju 49 (IX kat.), Buchalter 1 (VIII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Archiwariusz 1 (VIII kat.), Podsekretarzy: a) Sądu Okręgowego 10 (IX kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 1 (IX kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Okręgowego 15 (X kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Okręgowego 30 (XI kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 10 (XI kat.), Kancelistów: a) Sędziów Pokoju 49 (XI kat.) i b) Sędziów Śledczych 27 (XI kat.), Woźnych Sądowych 9, Gońców: a) Sądu Okręgowego 10, b) Urzędu Prokuratorskiego 4 i c) Sędziów Pokoju 49.

IV. W skład Sądu Okręgowego w Wilejce wchodzi: Prezes 1, Wice-Prezes 1, Sędziów Okręgowych 8, Sędzia Śledczy do spraw szczególnej wagi 1, Sędziów Śledczych 9, Sędziów Pokoju 24, Prokurator 1, Podprokuratorów 5, Pisarz Hipoteczny 1 (VI kat.), Zastępca Starszego Notariusza 1 (VI kat.), Aplikantów 5 (X kat.), Komorników 4 (X kat.), Tłumacz Przysięgły 1, Sekretarzy: a) Sądu Okręgowego 4 (VIII kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego (VIII kat.), c) Kancelarii Starszego Notariusza 1 (VIII kat.), d) Sędziów Pokoju 24 (IX kat.), Buchalter 1 (VIII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Archiwariusz 1 (VIII kat.), Podsekretarzy Sądu Okręgowego 7 (IX kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Okręgowego 8 (X kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Okręgowego 16 (XI kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 4 (XI kat.), Kancelistów: a) Sędziów Pokoju 24 (XI kat.) i b) Sędziów Śledczych 10 (XI kat.), Woźnych Sądowych 3, Gońców: a) Sądu Okręgowego 5, b) Urzędu Prokuratorskiego 2 i c) Sędziów Pokoju 24.

V. W skład Sądu Okręgowego w Pińsku wchodzi: Prezes 1, Wice-Prezes 1, Sędziów Okręgowych 8, Sędzia Śledczy do spraw szczególnej wagi 1, Sędziów Śledczych 12, Sędziów Pokoju 24, Prokurator 1, Podprokuratorów 5, Pisarz Hipoteczny 1 (VI kat.), Zastępca Starszego Notariusza 1 (VI kat.), Aplikantów 7 (X kat.), Komorników 5 (X kat.), Tłumacz Przysięgły 1, Sekretarzy: a) Sądu Okręgowego 4 (VIII kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 1 (VIII kat.), c) Kancelarii Starszego Notariusza 1 (VIII kat.) i d) Sędziów Pokoju 24 (IX kat.), Buchalter 1 (VIII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Archiwariusz 1 (VIII kat.), Podsekretarzy Sądu Okręgowego 8 (IX kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Okręgowego 8 (X kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Okręgowego 16 (XI kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 5 (XI kat.), Kancelistów: a) Sędziów pokoju 24 (XI kat.)

i b) Sędziów Śledczych 13 (XI kat.), Woźnych Sądowych 2,
Gońców: a) Sądu Okręgowego 4, b) Urzędu Prokuratorskiego 2
i c) Sędziów Pokoju 24.
5 listopada 1920 r.

Załącznik Nr. 20.

ROZPOZRĄDZENIE

(14193/230) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące utworzenia posady sędziego śledczego do spraw wyjątkowej wagi przy Sądzie Apelacyjnym w Wilnie i posad sędziów śledczych do spraw szczególnej wagi przy sądach okręgowych w Wilnie, Grodnie, Łucku i Mińsku.

(D. U. Z. W. Nr. 26 p. 272).

Na podstawie art. 2 rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 o organizacji zarządu cywilnego na obszarach wschodnich, zajętych przez wojska polskie (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3, p. 15) postanawiam:

Art. 1. Przy Sądzie Apelacyjnym w Wilnie utworzyć posadę sędziego śledczego do spraw wyjątkowej wagi kategorii płacy V-b, a posady sędziów śledczych do spraw szczególnej wagi przy sądach okręgowych po jednej: w Wilnie, Grodnie, Łucku i Mińsku kategorii płacy VI.

Art. 2. Sędzia śledczy do spraw wyjątkowej wagi posiadać będzie wszelkie prawa, przysługujące sędziemu Sądu Apelacyjnego, nie wyłączając udziału w walnym zgromadzeniu wydziałów Sądu Apelacyjnego.

Art. 3. Nadzór nad biegiem śledztwa w sprawach, powierzonych sędziemu śledczemu do spraw wyjątkowej wagi, wykonywać będzie prokurator Sądu Apelacyjnego.

Art. 4. Zażalenia na czynności sędziego śledczego do spraw wyjątkowej wagi będą rozpoznawane przez Sąd Apelacyjny w trybie wskazanym, w art. 501—503 U. P. K.

Art. 5. Sędzia śledczy do spraw szczególnej wagi posiadać będzie wszelkie prawa sędziego sądu okręgowego, nie wyłączając udziału w walnych zgromadzeniach wydziałów sądu.

Art. 6. Nadzór nad biegiem śledztwa w sprawach, powierzonych sędziemu śledczemu do spraw szczególnej wagi, wykonywać będzie osobiście prokurator sądu okręgowego.

Art. 7. Sędzia śledczy do spraw wyjątkowej wagi i sędziowie śledczy do spraw szczególnej wagi pobierać będą po tysiąc marek miesięcznie na koszta kancelaryjne oraz w razie wjazdu zwrot kosztów podróży i diety na ogólnych podstawach.

Art. 8. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 grudnia r. 1919.

Wilno, dnia 16 października r. 1919.

Załącznik Nr. 21

ZARZĄDZENIE

(14729 255) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące ustanowienia przy Sądach Okręgowych w Wilnie, Grodnie, Łucku i Mińsku urzędów tłumaczy przysięgłych.

(D. U. Z. W. Nr. 32 p. 347).

Art. 1. Przy Sądach Okręgowych w Wilnie, Grodnie, Łucku i Mińsku ustanawiam po jednym urzędzie tłumacza przysięgłego z zaliczeniem do klasy VIII-ej, jednak bez wyznaczenia pensji.

Art. 2. Tłomaczowi przysięgłemu przysługuje prawo używania pieczęci urzędowej, według wzoru zatwierdzonego przez prezesa właściwego Sądu Okręgowego.

Art. 3. Tłomacz przysięgły otrzymuje za pracę wynagrodzenie według załączonej taksy.

Art. 4. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 4 listopada r. 1919.

Załącznik do Zarządzenia.

Taksa wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych przy sądach okręgowych na obszarach Ziem Wschodnich.

1. Za tłumaczenia na żądanie instytucji sądowych i innych rządowych wszelkiego rodzaju aktów, dokumentów i t. p. na język polski:
 - a) z języków: angielskiego, francuskiego i niemieckiego od strony, składającej się z 32 wierszy r. 8.
 - b) z języków: litewskiego, białoruskiego, ukraińskiego, rosyjskiego i żydowskiego (żargonu) r. 6.
 - c) z języka polskiego na wymienione w punkcie a. r. 10.
 - d) z języka polskiego na wymienione punkcie b. r. 8.

2. Za sprawozdanie i zaświadczenie dokumentów już przetłumaczonych wynagrodzenie oblicza się w wysokości 50% od taksy, ustalonej za tłumaczenia.
3. Za sporządzenie lub zaświadczenie odpisu z dokonanych tłumaczeń za stronę . . . r. 2.
4. Za każdą czynność, w punktach poprzednich oznaczoną, dokonywaną za żądanie osób prywatnych, płać ustala się na mocy porozumienia, z tem jednak że nie może przenosić nadwyżki 50% w stosunku do cen, dla instytucji rządowych wyznaczonych.
5. Za tłumaczenie aktów starożytnych, od w. XVII wstecz, płać ustala się za porozumieniem każdorazowym i wyznacza w zależności od trudności tłumaczenia.

U w a g a I. Płać tłumaczowi przysięgiemu wyznacza się w zależności od ilości stron (po 32 w każdej) tekstu tego języka na który dokonany został przekład.

II. Rozpoczęta stronica uważana jest za całkowitą.

Rozporządzenie k. G. z d. 5 maja 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 87 p. 1124) upoważniło notariuszów przy kancelariach hipotecznych Sądów Okręgowych do dokonywania tłumaczeń akt i dokumentów narówni z tłumaczami przysięgłymi i według ustalonej dla tych ostatnich taksy.

Załącznik Nr. 22.

ZARZĄDZENIE

Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich, dotyczące ustanowienia przy Sądach Okręgowych w [Wilnie], Grodnie i Łucku Urzędów zastępców podprokuratorów, zastępców sędziów śledczych i zastępców sędziów pokoju

(D. U. Z. W. Nr. 19 p. 180).

Art. 1. Przy sądach okręgowych w [Wilnie], Grodnie i Łucku ustanawiam po 2 urzędy zastępców podprokuratorów i po 2 urzędy zastępców sędziów śledczych i zastępców sędziów pokoju (VIII kategorii płacy).

Art. 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziemi Wschodnich.

Warszawa, d. 14 października 1919 r.

ROZPORZĄDZENIE

(437/419) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich dotyczące utworzenia urzędu lekarzy policyjno-sądowych i zakresu i ich działalności.

(D. U. Z. W. Nr. 51 p. 117).

Na podstawie rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 o organizacji zarządu cywilnego na Ziemach Wschodnich (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919 p. 15) zarządzam co następuje:

Art. 1. Wprowadzeni rozporządzeniem Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 5 listopada r. 1919 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Nr. 28 z dnia 11 listopada r. 1919, p. 303), lekarze powiatowi są zarazem lekarzami policyjno-sądowymi i obowiązani, na żądanie starosty lub jego zastępcy, wykonywać w obrębie powiatu czynności lekarsko-sanitarne, uczestniczyć w dochodzeniach policyjnych, wykonywać sekcje policyjne i składać w charakterze biegłych swoje opinie w toku dochodzeń.

Art. 2. Lekarze powiatowi są obowiązani na żądanie władz sądowych (sędziów śledczych, sędziów pokoju, sądów-okręgowych i apelacyjnego, oraz prokuratorów, podprokuratorów i zastępców takowych) wykonywać sądowo-lekarskie sekcje, badać stan zdrowia i obrażenia cielesne poszkodowanych, świadków lub oskarżonych, uczestniczyć w oględzinach i jako biegli składać na piśmie lub ustnie swoje wnioski przedstawicielom władzy sądowej.

Art. 3. Lekarze powiatowi mają również pieczę i nadzór lekarski nad więzieniami, znajdującymi się w powiecie, w którym urzędują.

Art. 4. Lekarze powiatowi, za wyjątkiem lekarzy powiatów Wileńskiego, Grodzieńskiego, Mińskiego, Brzeskiego, Bobrujskiego, pełnią wspomniane w art. 1, 2 i 3 obowiązki lekarzy policyjno-sądowych w obrębie powiatu, w którym urzędują, oraz w powiatowym mieście tego powiatu.

Art. W miastach Wilnie, Grodzie, Mińsku, Brześciu-Litewskim i Bobrujsku tworzy się po jednym urzędzie lekarza policyjno-sądowego miejskiego, z zakresem obowiązków, przewidzianych w art. 1, 2 i 3 niniejszego rozporządzenia.

Art. 8. Lekarze policyjno-sądowi miejscy i powiatowi są etatowymi urzędnikami Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich i otrzymują wynagrodzenie w wysokości poborów urzędników VII kategorii płacy. W swoich czynnościach służbowych pod-

legają oni władzy starostów, względnie komisarzy Zarządu Cywilnego.

Artykuł ten nie uchybia przepisom, przewidzianym w Ustawie Postępowania Karnego.

Art. 7. Lekarze powiatowi i miejscy w zakresie działalności zawodowej podlegają nadzorowi i kontroli Wydziału Zdrowia Komisarjatu Generalnego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 8. Za czynności służbowe w dochodzeniach policyjno-sądowych nie służy prawo do pobierania osobnego wynagrodzenia.

Art. 9. W razie powołania w charakterze biegłych na posiedzenia sądów (pokoju, okręgowego lub apelacyjnego), lekarze policyjno-sądowi (powiatowi i miejscy) mają prawo do otrzymania wynagrodzenia za ekspertyzę. Wypłatę wynagrodzenia uskutecznia sąd z sum, przeznaczonych na wygrodzienie świadków i innych osób, powołanych do sądu.

Art. 10. Lekarz policyjno-sądowy (powiatowy lub miejski), wyjeżdżający po za siedzibę swego urzędowania na skutek powołania władz policyjnych lub sądowych, ma prawo do otrzymania od starosty, względnie komisarza Zarządu Cywilnego, zwrotu kosztów podróży wraz z djetami (Zarządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 23 czerwca r. 1919, Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 7 z dnia 5 lipca r. 1919, p. 47). Władza sądowa ze swej strony wydaje wezwanemu lekarzowi zaświadczenie o każdym wypadku powołania go po za siedzibę urzędowania, z wymienieniem artykułu prawa, na mocy którego lekarz został powołany, miejsca, dokąd wyjechał, i czasu, zużytego na czynności służbowe.

Art. 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 28 stycznia r. 1920.

Załącznik Nr. 24.

Z A R Z A D Z E N I E

(1419/4231) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące ustalenia opłat, pobieranych od obrońców prywatnych i pomocników adwokatów przysięgłych.

(D. U. Z. W. Nr. 26, p. 277).

Art. 1. Obrońcy prywatni i pomocnicy adwokatów przysięgłych, którzy w chwili objęcia obszarów Ziem Wschodnich przez Zarząd Cywilny posiadali świadectwa od sądów rosyj-

skich, dające prawo bronienia praw cudzych, będą mogli wykonywać je nadal pod warunkiem, że świadectwa ich zostaną potwierdzone przez sąd, przed którym obrońca lub pomocnik adwokata przysięgłego sprawy prowadzić zamierza; w tym celu osoby te winny w ciągu 39 dni od dnia wejścia w życie niniejszego zarządzenia wnieść do sądu właściwego podanie o potwierdzenie.

Art. 2. Obrońcy prywatni i pomocnicy adwokatów przysięgłych uprawnieni są do obrony tylko w tych sądach, od których świadectwa do bronienia spraw cudzych otrzymali.

Art. 3. Obrońcy prywatni otrzymują świadectwa na prawo obrony w sądach pokoju wraz z wydziałem odwoławczym sądu okręgowego za opłatą roczną 300 rub., a świadectwa na prawo obrony w sądzie okręgowym lub sądzie apelacyjnym za opłatą roczną 600 rub.

Pomocnicy adwokatów przysięgłych otrzymują świadectwa na prawo bronienia spraw cudzych w sądach pokoju wraz z wydziałem odwoławczym sądu okręgowego za opłatą roczną 150 rub., a świadectwa na prawo obrony w sądzie okręgowym lub sądzie apelacyjnym za opłatą roczną 300 rubli.

Art. 4. Powyższe opłaty uiszczane będą na korzyść skarbu corocznie w ciągu miesiąca stycznia do kasy powiatowej.

Art. 5. Otrzymujący świadectwo w międzyczasie od 1 lipca do 31 grudnia wnosi połowę przepisanej opłaty.

Art. 6. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 20 października r. 1919.

Art. 2. Ustawy z dnia 17 grudnia 1921 r. (D. U. Nr. 106, p. 770) podwyższył opłatę za świadectwo do 10000 mk., względnie do 5000 mk. od każdego świadectwa corocznie.

Załącznik Nr. 25.

Z A R Z Ą D Z E N I E

Komisarza Generalnego Z. W. dotyczące zajmowania stanowisk na służbie rządowej i komunalnej przez adwokatów przysięgłych.

(D. U. Z. W. Nr. 25, p. 261).

Tymczasowo zawieszam moc obowiązującą punktu 4 art. 355 Organ. Sąd. i zamiast tego postanawiam do odwołania:

Art. 1. Adwokaci przysięgli przy sądach, podległych Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, mogą nie wypisując

się z listy adwokatów przysięgłych, zajmować stanowiska na służbie rządowej lub komunalnej.

Art. 2. Adwokatowi przysięgiemu, będącemu na służbie rządowej zabrania się zajmowania się praktyką adwokacką.

Art. 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia go w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 23 października 1919 r,

Załącznik Nr. 26.

D E K R E T

w przedmiocie dyslokacji sądów.

(D. Pr. Nr. 14, p. 170).

Art. 1. Sądy pokoju, sądy okręgowe i sądy apelacyjne zachowują dotychczasowe swoje siedziby i okręgi.

Art. 2. Siedzibą Sądu Najwyższego jest Warszawa.

Art. 3. Tworzenie nowych oraz zmiany siedzib i okręgów istniejących sądów apelacyjnych i okręgowych uchwała Rada Ministrów na wniosek Ministra Sprawiedliwości.

Odnosnie do sądów pokoju zarządzenia w tym przedmiocie wydaje Minister Sprawiedliwości.

Art. 4. Postanowienia Rady Ministrów, względnie Ministra Sprawiedliwości, dotyczące dyzlokacji sądów, będą ogłaszane w gazecie rządowej i w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

Art. 5. Przepisy tymczasowe o dyzlokacji sądów z dnia 18 lipca 1917 r. (Dziennik Urzędowy Departamentu Sprawiedliwości Nr. 1, poz. 2) niniejszemu zostają uchylone.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 27.

Przepisy tymczasowe o urządzeniu Sądownictwa w Rzeczypospolitej Polskiej.

(Dz. Uz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1, p. 1).

.....

Art. 13. Stanowiska służbowe w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości zajmować mogą osoby nieposzlakowane, posiadające obywatelstwo Królestwa Polskiego. Obywatele państw obcych mogą być mianowani na urzędy za uprzednią

decyzją [Wydziału Wykonawczego Tymczasowej Rady Stanu] Rady Ministrów.

Art. 14. Sędziowie i urzędnicy wymiaru sprawiedliwości są urzędnikami Rzeczypospolitej Polskiej [Korony Polskiej] i składają przed osobą, ich mianującą, lub prezesem właściwego sądu albo zwierzchnikiem właściwego urzędu przyrzeczenie uroczyste, stosownie do roty następującej:

a) sędziowie wszelkich stopni i ławnicy:

„Obejmując stanowisko Sędziego przyrzekam uroczyście: Ojczyźnie i Narodowi Polskiemu z całej duszy wiernie służyć, pożytek Państwa Polskiego i dobro publiczne, według najlepszego rozumienia, zawsze mieć przed oczyma, przepisów prawa ściśle przestrzegać, obowiązki urzędu swego spełniać gorliwie, sprawiedliwość bezstronnie według nakazu sumienia wymierzać“.

b) prokuratorzy i podprokuratorzy oraz inni urzędnicy wymiaru sprawiedliwości:

„Obejmując stanowisko , przyrzekam uroczyście: Ojczyźnie i Narodowi Polskiemu z całej duszy wiernie służyć, pożytek Państwa Polskiego i dobro publiczne, według najlepszego rozumienia, zawsze mieć przed oczyma, przepisów prawa ściśle przestrzegać, w stosunku do spraw sobie powierzonych tajemnicy urzędowej dochować, obowiązki urzędu swego spełniać gorliwie, polecenia przełożonych dokładnie wykonywać“.

Art. 15. Wszyscy sędziowie i urzędnicy wymiaru sprawiedliwości powołani będą na czas nieokreślony. Odwołanie zależy od władzy mianującej.

Art. 16. Prezesi sądów i prokuratorzy są organami Ministerstwa [Departamentu] Sprawiedliwości w sprawach, dotyczących administracji wymiaru sprawiedliwości. Przy załatwianiu tych spraw mogą oni powoływać do współdziałania podległych sobie urzędników.

Art. 17. Prezesi, sędziowie i prokuratorzy Sądu Najwyższego powołani będą z pomiędzy osób, wyróżniających się znajomością teoretyczną i praktyczną prawa.

Art. 18. Prezesem lub sędzią sądu apelacyjnego i okręgowego, sędzią śledczym, prokuratorem lub podprokuratorem, pisarzem hipotecznym przy sądzie okręgowym, wreszcie sędzią pokoju w sądach, przy których istnieją urzędy hipoteczne, może być mianowaną tylko osoba, posiadająca wykształcenie prawnicze i odpowiednią praktyczną znajomość prawa obowiązującego.

Sędziowie pokoju, którzy już obecnie pełnią te czynności, mogą być pozostawieni nadal, chociażby nie posiadali wyższego wykształcenia prawniczego.

Art. 19. W celu zdobycia praktycznej znajomości prawa obowiązującego, potrzebnej do objęcia stanowisk sędziowskich,

osoby, posiadające wykształcenie prawnicze, pracują przy sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości w charakterze aplikantów.

Art. 20. Prezesów i sędziów wszelkich stopni, prokuratorów wszystkich sądów i podprokuratorów sądu apelacyjnego mianuje Naczelnik Państwa [marszałek Koronny] na przedstawienie Ministra [Dyrektora Departamentu] Sprawiedliwości.

Art. 21. Podprokuratorów sądu okręgowego, pisarzy hipotecznych, rejentów, aplikantów, sekretarzy sądów okręgowych i wyższych, sekretarzy Urzędów Prokuratorских, a także komorników mianuje Minister [Dyrektor Departamentu] Sprawiedliwości na przedstawienie prezesów lub prokuratorów właściwych sądów.

Art. 22. Z liczby aplikantów Minister [Dyrektor Departamentu] Sprawiedliwości powołuje, w razie potrzeby, zastępców na urzędy wymiaru sprawiedliwości aż do sędziów pokoju, śledczych i okręgowych włącznie.

Art. 23. Pozostałych urzędników, nie wymienionych w art. 20—22, mianuje prezes sądu (w Sądzie Najwyższym — pierwszy prezes) dla swego sądu, prokurator dla swego urzędu. Nadto prezes sądu okręgowego mianuje średnich i niższych urzędników pomocniczych i pracowników dla sądów pokoju swego okręgu.

Warszawa, dnia 18 lipca 1917 r.

Załącznik Nr. 28.

DEKRET

Rady Regencyjnej o tymczasowej organizacji Władz Naczelnych w Królestwie Polskim.

(Dz. Pr. 1918 r. Nr. 1, p. 1).

.....
Art. 33. W zakresie sądownictwa [Rada Regencyjna] Naczelnik Państwa mianuje urzędników wymienionych w art. 20, „Przepisów Tymczasowych o urządzeniu sądownictwa“ z wyjątkiem sędziów śledczych i sędziów pokoju, których mianowanie należy do Ministra Sprawiedliwości.

Dan w Warszawie, dnia 3 stycznia 1918 roku.

Załącznik Nr. 29.

Przepisy tymczasowe o urządzeniu Sądownictwa w Królestwie Polskim.

(Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1, p. 1)

.....
Art. 25. Naczelny nadzór służbowy nad wszystkimi urzędami i urzędnikami wymiaru sprawiedliwości sprawuje [Dyrektor Departamentu] Minister Sprawiedliwości.

Nadzór służbowy sprawują nadto:

- a) Pierwszy prezes Sądu Najwyższego—nad sądem, któremu przewodniczy;
- b) prezesi sądów apelacyjnych i okręgowych—nad sądami którym przewodniczą, oraz nad sądami niższego stopnia pisarzami hipotecznymi, rejentami, komornikami i innymi, urzędnikami w swoim okręgu;
- c) sędziowie pokoju — nad swymi sądami;
- d) prokuratorzy sądów apelacyjnych i okręgowych—nad urzędami prokuratorskimi w odpowiednich okręgach sądowych i innymi podwładnymi sobie, urzędami i urzędnikami.

Art. 26. Nadzór służbowy upoważnia do wglądu we wszelkie czynności urzędowe, do żądania wyjaśnień, czynienia uwag i usuwania usterek; upoważnia również do udzielania wypomnień za nieprawidłowości w pełnieniu służby i za postępowanie, nieodpowiadające godności sprawowanego urzędu. Do nadzoru służbowego należy także załatwianie zażaleń, dotyczących biegu spraw, zwłoki lub innych nieprawidłowości w czynnościach urzędowych.

Art. 27. Urzędy i urzędnicy zobowiązani są do posłuchu wobec zarządzeń władzy nadzorczej.

Urzędnik, skarcony wypomnieniem, może się odwołać do władzy nadzorczej, bezpośrednio przełożonej nad tym urzędem, który wypomnienie udzielił. Ta władza wyższa orzeka ostatecznie.

Od wypomnienia, udzielonego przez [Dyrektora Departamentu] Ministra Sprawiedliwości lub przez Pierwszego prezesa Sądu Najwyższego, niema odwołania. Skarcony może wszelako żądać, by sprawę zbadano w postępowaniu dyscyplinarnem.

(Z uwzględnieniem dekretu 28 lutego 1919 r. D. P. Nr. 15 p. 199).

Art. 28. Sądem dyscyplinarnym dla sędziów i prokuratorów przy Sądzie Najwyższym i apelacyjnym i dla prezesów, wiceprezesów i prokuratorów sądów okręgowych jest Sąd Najwyższy [w Izbach połączonych]; dla wszystkich innych urzędników wymiaru sprawiedliwości — właściwy sąd apelacyjny w komplecie, złożonym z pięciu sędziów.

Art. 29. Śledztwa w sprawach dyscyplinarnych prowadzi władza nadzorcza obwinionego.

Oskarża prokurator przy właściwym sądzie dyscyplinarnym. Oskarżony ma prawo do przybrania, jako obrońcy adwokata [przysięgłego] lub urzędnika sądowego.

Postępowanie w sądzie dyscyplinarnym jest ustne i nie publiczne. Decyzja nie ulega zaskarżeniu.

Art. 30. Kary dyscyplinarne są:

- 1) grzywna do wysokości [500] 10000 marek polskich,
- 2) nagana,

§) przeniesienie, na własny koszt, na inne miejsce służbowe,

4) usunięcie ze służby.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 25 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 50, p. 169).

Art. 31. W razie ciężkich uchybień służbowych lub popełnienia przestępstwa, władza nadzorcza zawiesza obwinionego w czynnościach służbowych i zawiadamia o tem zarządzeniu prokuratora właściwego sądu dyscyplinarnego, oraz [Dyrektora Departamentu] Ministra Sprawiedliwości.

Zawieszenie może być połączone z częściowem lub całkowitem wstrzymaniem wypłaty pensji.

Decyzja zawieszająca ulega zaskarżeniu do właściwego sądu dyscyplinarnego. Zaskarżenie nie wstrzymuje wykonania.
Warszawa, dnia 18 lipca 1917 r.

Załącznik Nr. 30.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 13 kwietnia 1921 roku w przedmiocie przepisów karno-sądowych na ziemiach przynależnych do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r.

(D. U. Nr. 37 p. 223).

Na zasadzie art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze 12 października 1920 r. (Dz. Ust. z r. 1921 Nr. 16, p. 93) zarządza się co następuje:

§ 1. Na obszarze ziem, przynależnych do obrzaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. potwierdza się, względnie na obszar ten rozciąga się, moc prawną następujących przepisów:

1) Kodeksu karnego z 22 marca 1903 r. i ustawy postępowania karnego z r. 1864 (wyd. z r. 1914) wraz z przepisami przechodniemi z dnia 18 lipca 1917 r. i z dnia 7 sierpnia 1917 roku^{31, 32} (Nr. 1 p. 4 i 6 Dz. Urz. Dep. Spraw. T. R. S.) ze zmianami i uzupełnieniami w myśl dekretu z 9 grudnia 1918 r.³³ (Dz. Pr. Nr. 20 p. 57), dekretu z 2 stycznia 1919 r.³⁴ (Dz. Pr. Nr. 1 p. 81), dekretu z 11 stycznia 1919 r.³⁵ (Dz. Pr. Nr. 7 p. 107), ustawy z 21 lipca 1919 r.³⁶ (Dz. Pr. Nr. 63 p. 375), wreszcie przepisów w przedmiocie prawa łaski i wykonywania wyroków śmierci, obowiązujących na obszarze Warszawskiego Sądu okręgowego.

2) Rozporządzenie z 1 września 1917³⁷ (Nr. 6 Dz. Urz. Dep. Spraw. T. R. S.), dotyczącego zastąpienia dokumentów urzędowych, niedostępnych z powodu wojny z wyłączeniem par. 2 i 3 tego rozporządzenia;

3) Dekretu z 8 stycznia 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich³⁸ (Dz. Pr. P. P. Nr. 5, p. 96);

4) Dekretu z 8 lutego 1919 r. w sprawie tymczasowych przepisów więziennych³⁹ (Dz. Pr. Nr. 15 p. 202);

5) Ustawy z 8 kwietnia 1919 r. o nietykalności członków Sejmu Ustawodawczego⁴⁰ (Dz. Pr. Nr. 31 p. 263);

6) Ustawy z 30 czerwca 1919 r.⁴¹ (Dz. Pr. Nr. 55 p. 341), w przedmiocie sądów doraźnych, wraz z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości i Ministra Spraw Wewnętrznych z 21 lipca 1919 r.⁴² (Dz. Pr. Nr. 60 p. 362), tudzież z rozporządzeniem Rady Ministrów z 8 lipca 1920 r. (Dz. U. Nr. 61 p. 395) i z 13 stycznia 1921 r. (Dz. U. Nr. 9 p. 43); przy stosowaniu rozporządzenia z 21 lipca 1919 r. (Dz. U. Nr. 60 p. 362) zamiast powiatowego Komisarza rządowego należy mieć na względzie powiatową władzę administracyjną;

7) Ustawy z 29 lipca 1919 r.⁴⁴ (Dz. Pr. Nr. 65 p. 389) o tymczasowym sądownictwie wojskowym i z 20 stycznia 1920 (Dz. U. Nr. 6 p. 39);

8) Ustawy z 1 sierpnia 1919⁴⁷ (Dz. Pr. Nr. 64 p. 386) o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa z chęci zysku wraz z ustawą z 17 grudnia 1920 (Dz. U. z r. 1921 Nr. 2 poz. 4);

9) Ustawy z 20 lutego 1920⁴⁸ (Dz. U. Nr. 20 p. 104) w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczących powszechnego obowiązku służby wojskowej;

10) Ustawy z 4 kwietnia 1920⁴⁹ (Dz. U. Nr. 39 p. 230) o przywróceniu praw utraconych wskutek przestępstw politycznych i wojskowych;

11) Rozporządzenia Rady Ministrów z 10 maja 1920⁴⁵ (Dz. U. Nr. 59 p. 368) w przedmiocie wprowadzenia w życie na obszarze Rzeczypospolitej ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1921 r., z wyłączeniem art. 185;

12) Rozporządzenia Rady Ministrów z 10 maja 1920⁴⁶ (Dz. U. Nr. 59 p. 369) w przedmiocie wprowadzenia w życie wojskowego kodeksu karnego, z wyłączeniem ust. 1 art. 53;

13) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 20 lipca 1920 (Dz. U. Nr. 61 p. 392) w przedmiocie sądów doraźnych w b. zaborze rosyjskim;

14) Ustawy z 2 lipca 1920⁵⁰ (Ez. U. Nr. 67 p. 449) o zwalczaniu lichwy wojennej;

15) Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z 30 lipca⁵¹ (Dz. U. Nr. 71 p. 479) w przedmiocie wojskowego sądownictwa doraźnego;

16) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 18 sierpnia 1920⁵⁹ (Dz. U. Nr. 81 p. 543) w przedmiocie obostrzenia kar za przestępstwa osób wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego;

17) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 18 sierpnia 1920⁵⁹ (Dz. U. Nr. 81 p. 545) o utworzeniu Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego dla spraw o przestępstwa oficerów i urzędników wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego;

18) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 4 września 1920 (Dz. U. Nr. 90 p. 595) w przedmiocie zmiany art. 180 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 10 maja 1920 o wprowadzeniu ustawy wojskowego postępowania karnego (Dz. U. Nr. 59 p. 368);

19) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 4 września 1920 (Dz. U. Nr. 90 p. 596) w przedmiocie zmian w wojskowym postępowaniu karnem.

Równocześnie rozciąga się moc prawną wszystkich postanowień instrukcyjnych i okólników, wydanych do powyższych przepisów, w szczególności tymczasowej instrukcji ogólnej dla sądów Królestwa Polskiego (Nr. 2 p. 4 Dz. Urz. Dep. Sprwiedl. T. R. S.) i instrukcji dla Urzędów prokuratorskich (Nr. 9 p. 21 Dz. Urz. Dep. Spraw. T. R. S.).

§ 2. Uchyła się postanowienia sprzeczne, z wymienionymi w § 1 niniejszego rozporządzenia, w szczególności:

1) Rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich z 15 maja 1919 (Nr. 4 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 124) w przedmiocie prawa karnego i postępowania karnego;

2) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 19 listopada 1919 Nr. 35 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 401), dotyczące karalności tajnego pędzenia napojów wysokowych, oraz trybu postępowania w rzeczonych sprawach;

3) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 16 grudnia 1919 (Nr. 43 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 517) w przedmiocie zwiększenia grzywien i kar pieniężnych, wyznaczonych przez sądy na mocy kodeksu karnego i ustawy postępowania karnego;

4) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 21 grudnia 1919 (Nr. 2 Dz. U. Z. C. Z. W. z r. 1920 p. 14), dotyczące wprowadzenia tymczasowej ustawy więziennej;

5) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 20 grudnia 1919 (Nr. 3 Dz. U. Z. C. Z. W. z r. 1920 p. 25) w przedmiocie sądów doraźnych;

6) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 16 stycznia 1920 (Nr. 4 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 60) w przedmiocie zwiększenia represji karnej za samowolne wyręby lasów wraz z rozporządzeniem z 4 czerwca 1920 (Nr. 51 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1443);

7) Zarządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 31 stycznia 1920 (Nr. 8 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 135), dotyczące wykonania rozporządzenia w przedmiocie sądów doraźnych;

8) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 26 marca 1920 (Nr. 26 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 642), dotyczące karalności przygotowania do pędzenia napojów wysokowych;

9) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 25 kwietnia 1920 (Nr. 41 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1036) w przedmiocie zmiany art. 10 i 12 rozporządzenia o sądach doraźnych;

10) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 27 kwietnia 1920 (Nr. 44 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1179) w przedmiocie zwiększenia represji karnej za przekroczenia przepisów o wymianie pieniędzy;

11) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 1 czerwca 1920 (Nr. 51 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1441), dotyczące karalności ucieczki więźniów, oraz trybu postępowania sądowego w tych sprawach;

12) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z dnia 26 maja 1920 (Nr. 54 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1526) w przedmiocie zmiany właściwości sądów o ile dotyczy prawa karnego;

13) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 2 czerwca 1920 r. (Nr. 54 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1529), dotyczące karalności niewyliczenia się z zaliczek (awansów), otrzymanych w sprawach służbowych, oraz trybu postępowania sądowego w tych sprawach;

14) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 10 czerwca 1920 r. (Nr. 54 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1532) w przedmiocie trybu wszczęcia śledztwa wstępnego w sprawach o przestępstwa służbowe urzędników;

15) Rozkaz Naczelnego Wodza W. P. z 6 lipca 1920 r. (Nr. 58 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1619);

16) Rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z 12 lutego 1920 r. (Nr. 2 Dz. U. Z. C. Z. W. i Frontu Podolskiego) w przedmiocie urządzenia sądownictwa w okręgu Kamienieckim, o ile ono odwołuje się do uchylonych niniejszem rozporządzeń, ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cyw. Ziem Wschodnich;

17) Rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z 25 maja 1920 r. (Nr. 11. Dz. U. Z. C. Z. Woł. i Front. Pod. p. 140) w przedmiocie pociągnięcia winnych uszkodzenia kolejek wąskotorowych oraz połączeń telegraficznych i telefonicznych do odpowiedzialności przed sądami doraźnymi;

18) Postanowienia par. 4—6 (Dział III) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 5 listopada 1920 r. (Nr. 3 Dz. U. Zarządu Ter. Przyfront. i Etap. p. 20) w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości na terenach przyfrontowych i etapowych.

§ 3. Rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie zawieszenia spraw odwoławczych z dnia 20 marca 1920 r. (Nr. 3 Dz. U. Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. p. 27) pozostaje w mocy nadto moc

prawną tego rozporządzenia rozszerza się na cały obszar Ziemi Wschodnich.

§ 4. Za wykroczenia, przewidziane w art. 624, 625, 636 k. k. z r. 1903, wymierzać należy areszt i grzywnę do 10000 mk. lub jedną z tych kar.

Obok kar, wymierzonych za występki, przewidziane w rze-
czonych artykułach można wymierzyć grzywnę, przewidzianą
w art. 32a k. k.

W sprawach o powyższe przestępstwa, o ile nie są wy-
stępkami, można stosować postępowanie nakazowe (art. 180⁴
upk.), w którym orzekać należy także o karach dodatkowych
(nawiązkach art. 627 cz. 1 k. k.); to samo dotyczy odszkodo-
wania (art. 627 cz. k. k.), jeśli żądanie takie zgłoszono.

Przepisów art. 180⁵—180⁶ u. p. k. nie stosuje się w spra-
wach o powyższe przestępstwa.

Wyrok sądu karnego lub nakaz karny, skazujący na grzy-
wnę lub karę pieniężną ulega wykonaniu, choćby wyrok za-
skarżono lub wniesiono sprzeciw, o ile sąd nie zarządzi wstrzy-
mania; to samo dotyczy odszkodowania za zabrane drzewo
(art. 627 cz. 2). Jeśli jednak w wyroku lub nakazie orzeczono
pozbawienie wolności, ta ostatnia kara nie ulega natychmia-
stowemu wykonaniu.

Poszkodowanemu nie służy prawo sprzeciwu (art. 180¹¹
u.p.k.); może on jednak w drodze zwykłego powództwa żądać
dalszego odszkodowania, jeśli przyznane w nakazie uważa za
nie wystarczające.

§ 5. Postanowienia art. 10 i 11 przepisów przechodnich
do ustawy postępowania karnego z 18 lipca 1917 r. (Nr. 1
p. 4 Dz. Urzęd. Dep. Spraw. Tym. Rady Stanu) stosują się do
spraw i wyroków tymczasowych sądów miejscowych, powoła-
nych z inicjatywy miejscowej ludności, samorządu lokalnego
lub władz miejscowych.

Sprawy, w których zapadło orzeczenie władz bolsze-
wickich, będą ponownie rozpoznane na żądanie osób intereso-
wanych lub Urzędu prokuratorskiego.

§ 6. W razie braków lub wątpliwości, wynikających przy
stosowaniu niniejszego rozporządzenia należy stosować odpo-
wiednio przepisy, obowiązujące w okręgu Warszawskiego Sądu
Okręgowego.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na ob-
szarze określonym w § 1 ustęp pierwszy w dniu szóstym
maja b. r.

Przepisami w przedmiocie prawa łaski i rozpatrywania
wyroków śmierci, obowiązującymi na obszarze Warszaw-
skiego Sądu Okręgowego są: art. 965 U. R. K. i art. 60—61
ustawy z d. 5 lutego 1921 r. (D. U. N. 50 p. 169) ⁵⁸.

Zamiast wymienionych w p. 6 § 1 rozporządzeń R. M.
podaje się rozporządzenie z d. 5 lipca 1921 r. obowiązujące
do 1 lutego 1922 r. ⁴⁴.

Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z d. 20 lipca 1920 r. (p. § 1) nie mogło być w kwietniu 1921 r. na Ziemię Wschodnie rozszerzone, albowiem obowiązywało tylko na czas trwania wojny (art. 3).

Załącznik Nr. 31.

PRZEPISY PRZECHODNIE

do ustawy postępowania karnego.

(Dz. Uz. Dep. Spr. Nr. 1 Dział I p. 4).

Art. 1. Wraz z wprowadzeniem w Królestwie Polskiem na obszarze General-Gubernatorstw: Warszawskiego i Lubelskiego ustroju polskiego sądownictwa państwowego, stosowana będzie tymczasowo rosyjska ustawa postępowania karnego (wyd. z r. 1914) w przekładzie polskim, opatrzonym aprobatą Ministra Sprawiedliwości, z poniższymi zmianami i uzupełnieniami.

I. Właściwości sądów karnych.

Art. 2. Rozpoznaniu sądów pokoju w sprawach karnych ulegają:

1) przestępstwa, zagrożone w częściach 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 k. k. oraz w innych przepisach karnych aresztem i grzywną, tudzież karą pieniężną lub jedną z tych kar, oddzielnie lub łącznie z karami dodatkowymi, choćby one polegały na pozbawieniu prawa wykonywania zawodu, procederu, rzemiosła lub wogóle jakiegokolwiek prawa szczególnego, oraz wszystkie wymienione w części trzydziestej szóstej K. K. z wyjątkiem przestępstwa z art. 632 część 2 ustęp 1 k. k.

(W red. ustawy z d. 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

2) przestępstwa, wymienione w art. 274 cz. 1, 276, 277 cz. 2, 283 K. K., w art. 469 część 1 i 470 K. K., w wypadkach lekkiego uszkodzenia ciała, dalej w art. 474 K. K., o ile uszkodzenie jest lekkie, wreszcie — art. 475, 512 cz. 2 i 3, 531, 573 cz. 2, 617 i 619 cz. 1 K. K.; (ibid.);

3) przestępstwa, wymienione w art. 574 cz. 1, 3, 4, w art. 581 cz. 1, 2, 4, w art. 591 cz. 1, 3, w art. 592 i 607 ustęp 2 K. K., o ile szkoda, wyrządzona lub zamierzona w obu ostanich wypadkach, nie przenosi 10000 mk. (ibid.);

4) ukrycie lub nabycie, zagrożone karą w części 1 art. 616 K. K., gdy przedmioty cudze uzyskane zostały na pomocą występku i gdy czyn, którego dotyczy

ukrycie lub nabycie, należy do właściwości sądów pokoju

(w red. dekretu z d. 9 grudnia 1918 r. D. P. Nr. 20 p. 57);

- 5) sprawy o przestępstwa, wymienione w art. 574 cz. 2, 581 cz. 3, 586 i 596 K. K., gdy prokurator, przewidując w danej sprawie warunki art. 53 K. K., skieruje ją do sądu pokoju; wówczas winny ulegnie karze nie surowszej, jak więzienie (ibid).

Sąd pokoju jest właściwy bez względu na wartość powodztwa cywilnego, albo przedmiotów, podlegających konfiskacie, albo robót mających być wykonanymi z mocy wyroku

(w red. ustawy z d. 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

Art. 3) Rozpoznaniu sądów okręgowych ulegają następujące sprawy karne:

- 1) w pierwszej instancji wszelkie przestępstwa, dla których nie są właściwe sądy pokoju, tudzież przestępstwa z art. 418 K. K., dalej — wymienione w art. 2^a U. P. K., o ile nie stanowią wykroczeń z art. 475 i 530 K. K. lub występku z art. 531 K. K.;
- 2) w drugiej instancji skargi apelacyjne i incydentalne na wyroki i decyzje sądów pokoju

(w red. dekretu z d. 9 grudnia 1918 r. D. G. Nr. 20 p. 47);

Art. 4. Rozpoznaniu sądów apelacyjnych ulegają sprawy karne z apelacji lub skarg incydentalnych na wyrok i decyzje sądów okręgowych, wydane w pierwszej instancji.

Art. 5. Sąd najwyższy orzeka w sprawach karnych, które przychodzą pod jego rozpoznanie wskutek skargi stron na ostateczne wyroki sądu okręgowego lub apelacyjnego w drodze kasacji lub rewizji.

II. Zmiany i uzupełnienia ustawy postępowania karnego.

Art. 6. Do ustawy postępowania karnego wprowadza się następujące przepisy, dotyczące podziału przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego i na wniosek prokuratury:

Art. 2¹. Ścigane są z oskarżenia prywatnego.

- 1) przestępstwa, wymienione w art. 356, 359, 369, 373, 376 ustęp 2 części 1 i część 2, 377, 417, 418, 419, 469 cz. 1, 470, 474 cz. 1 K. K., o ile te trzy ostatnie artykuły dotyczą uszkodzeń lekkich, 475, 507 część 2, 510 część 1 i ustęp 1 części 2, 511, 530, 531, 532 ustęp części 1-ej, 533, 540, 543, 544, 545, 547, 620, 621, 622, 623, 625 ust. 6, 633, 634 K. K.
- 2) kradzieże, oszustwa i przywłaszczenia między krownymi w linii prostej lub współmałżonkami;
- 3) drobne kradzieże, oszustwa i przywłaszczenia, dokonane w obrębie wspólnego ogniska domowego przez nieletnich do lat 21 u swoich krownych i powinowatych do trzeciego stopnia, oraz opiekunów, wychowaw-

ców i słuźbodawców w czasie stałego zamieszkiwania u nich.

Sprawy powyższe ulegają umorzeniu w razie pojednania się stron przed uprawomocnieniem się wyroku

(w red. dekretu z 9 grudnia 1918 r. Dz. Pr. Nr. 20 p. 57 i ustawy z 21 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 63 p. 375).

Art. 2². Sprawy o przestępstwa, wymienione w art. 471 K. K., o ile dotyczą ojca lub matki lub innych krewnych wstępnych, z wyjątkiem wypadków bardzo ciężkiego uszkodzenia ciała, w art. 476 K. K., o ile dotyczą ojca i matki, lub innych krewnych wstępnych, tudzież w art. 478, 505, 506, 507 cz. 1, dalej w art. 513 ustęp 2, 514, 515 ustęp 2 i 3, o ile dotyczą osób ponad lat 14, 517, 520 ustęp 1 i 3, 521 535, 541, 542 K. K., mogą być wszczęte wyłącznie wskutek skargi osób pokrzywdzonych, zaś o przestępstwo z art. 534 K. K. — na żądanie Ministra Sprawiedliwości.

Dalsze dochodzenie odbywa się z urzędu (ibid.).

Art. 2³. Z urzędu ścigane będą czyny, wymienione w art. 475 K. K., rozmyślne lekkie uszkodzenia ciała, dalej groźby, tudzież zniewagi nie będące zniesławieniem, spełnione względem pokrzywdzonych:

- 1) wymienionych w części 4 art. 636 K. K., w czasie lub z powodu wykonywania przez nich obowiązków słuźbowych;
- 2) wymienionych w ustępie 4 części 1 art. 532 K. K.;
- 3) duchownego podczas odprawiania nabożeństwa lub spełniania posług religijnych;
- 4) kapitana statku parowego lub okrętu morskiego, przez osobę, należącą do załogi, albo przez pasażera.

W wypadkach zniesławienia ściganie nastąpi: na wniosek osoby pokrzywdzonej (art. 2² U. P. K.), a w wypadku ustępu 2 na wniosek właściwej komendy (ibid.).

Art. 7. W ustawie postępowania karnego wprowadza się zmiany redakcyjne, wynikłe z dokładnej zmiany nazw, warunków ustroju i właściwości urzędów oraz instytucji w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 8. Niżej wyszczególnione artykuły ustawy postępowania karnego otrzymują brzmienie następujące:

5. Artykuł 4 nie ma zastosowania do spraw, wymienionych w art. 2¹. Pobierano oskarżenia w tych sprawach należy wyłącznie do osób pokrzywdzonych.
44. Pełnomocnikami w sprawach karnych mogą być, oprócz adwokatów przysięgłych, ich pomocników oraz obrońców prywatnych, również i inne osoby, którym prawo nie zabrania prowadzenia cudzych spraw (art. 53 U. P. C.). Osoby tej ostatniej kategorii mogą być jednak niedopuszczone do stawiania w sprawie, jeżeli sąd uzna, że trudnią się zawodem prowadzeniem spraw, i że działalność ich

jest szkodliwa dla wymiaru sprawiedliwości. Sąd, na wniosek zainteresowanej strony, winien sprawę odroczyć. Skarga na niedopuszczanie do stawania w sprawie nie wstrzymuje biegu sprawy. Podpis na plenipotencji, udzielonej nie adwokatowi, winien być należycie poświadczony.

105. [Oględzin, sprawdzeń, rewizji i sekwestracji dokonywa sąd pokoju w komplecie, lub deleguje w tym celu jednego ze swych członków].
190. Skazani na areszt odbywają karę w pomieszczeniach, na ten cel przeznaczonych.
250. O każdym zdarzeniu, zawierającym cechy przestępstwa, policja najpóźniej w ciągu 24 godzin po otrzymaniu wiadomości o przestępstwie zawiadamia prokuratora lub podprokuratora, w wypadkach zaś, w których śledztwo wstępne jest konieczne (art. 544) — również właściwego sędziego śledczego.

Każdego zaaresztowanego należy najpóźniej w ciągu 24 po zaaresztowaniu odstawić do najbliższego sędziego śledczego lub sędziego pokoju, który w ciągu następnych 24 godzin zbada zaaresztowanego i zadecyduje o środkach zapobiegawczych, przekazując sprawę niezwłocznie właściwemu sędziemu śledczemu; w sprawach zaś, w których śledztwo wstępne nie jest konieczne—właściwemu prokuratorowi lub podprokuratorowi.

Minister Sprawiedliwości zarządzi, kogo i w jakich wypadkach ze względu na stanowisko lub zajęcie oskarżonego należy zawiadamiać o wdrożeniu i umorzeniu postępowania karnego, tudzież o zdarzeniach, zaszłych w toku tego postępowania.

(W red. ustawy z d. 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

283. Sędzia śledczy, po zaaresztowaniu oskarżonego, niezwłocznie zawiadamia o powodach tego zarządzenia najbliższego prokuratora lub podprokuratora, który może zażądać, aby sędzia śledczy zastosował środek łagodniejszy.
- 303¹. W sprawach z oskarżenia prywatnego (art. 2¹) sędzia śledczy przedewszystkiem wzywa strony w celu pojednania ich i, w razie jeżeli pojednanie nastąpi, kieruje sprawę na umorzenie.

Niestawiennictwo oskarżonego uważa się za odmowę pojednania. Niestawiennictwo oskarżyciela skutkuje umorzenie sprawy, jeżeli oskarżyciel po otrzymaniu wezwania nie przysłał zawiadomienia na piśmie, że nie jest skłonny do zgody.

355. Badanie poczytalności odbywa się w obecności sądu przez specjalistę lub specjalistów.

(W red. ustawy z dnia 25 lutego 1919 r. D. U. Nr. 50 p. 169).

Uwaga

do art. 431. O zaarrestowaniu ucznia lub słuchacza zakładu naukowego sędzia śledczy niezwłocznie zawiadamia kierownika tegoż zakładu.

487. Jeżeli sąd uzna, że urzędnicy policji, milicji, urzędów gminnych lub wiejskich przy wykonywaniu zleconych im obowiązków, dotyczących śledztwa wstępnego, dopuścili się poważnych wykroczeń lub nadużyć, to zwraca sprawę prokuratorowi, względnie władzy odpowiedniej, w celu wszczęcia przeciwko nim sprawy karnej.

522. Jeżeli w jakiegokolwiek sprawie lub sprawach, będących w ścisłym ze sobą związku, prokurator uzna, że jeden z oskarżonych lub jakiegokolwiek jego czyn ulega sądzeniu, a inny oskarżony lub inny czyn tegoż oskarżonego nie ulega sądzeniu, to akt oskarżenia i wniosek co do pozostałych przedmiotów składa sądowi okręgowemu.

523. Akt oskarżenia, bądź wniosek o umorzenie lub zawieszenie postępowania karnego, prokurator składa sądowi okręgowemu.

527. Po otrzymaniu aktu oskarżenia lub skargi oskarżyciela prywatnego sąd okręgowy na posiedzeniu gospodarczem (art. 547) decyduje, czy należy zarządzić rozprawę główną.

Jeśli sąd dojdzie do przekonania, bądź że w danym razie brak cech przestępstwa, bądź że w wynikach śledztwa wstępnego lub dochodzeń prokuratorskich (art. 287¹—287⁹), albo w danych, przytoczonych w zawiadomieniu o przestępstwie, brak dostatecznych poszlak winy oskarżonego, bądź że zachodzą powody do umorzenia lub zawieszenia sprawy, w art. 16 lub 27 przewidziane, bądź że sprawę wszczęto trybem niewłaściwym, bądź wreszcie, że zachodzi niewłaściwość sądu — naówczas umarza lub zawiesza postępowanie karne, albo przekazuje sprawę stosownie do właściwości.

Na decyzję sądu, której mocą umorzono lub zawieszono postępowanie karne, prokurator może wnieść skargę w ciągu miesiąca.

Zarządzenie rozprawy głównej można zaskarżyć do sądu apelacyjnego w ciągu 3 dni od daty otrzymania zawiadomienia o decyzji. Podstawą skargi oskarżonego może być tylko zarzut braku cech przestępstwa, niewłaściwości sądu lub nie-

właściwego skierowania sprawy. Skarga oskarżonego winna być podpisana przez adwokata;

(w red. ustawy z 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

537. Jeżeli sąd apelacyjny zmieni akt oskarżenia lub skargę oskarżyciela prywatnego, decyzja sądu winna być tak zrehabilitowana, żeby w zupełności zastępowała akt oskarżenia lub skargę.
538. W wypadkach, wskazanych w art. 528 i 529¹, sąd apelacyjny, jeśli uzna, że winien być nadany bieg sprawie, wydaje decyzję, która zastępuje akt oskarżenia.
544. W sprawach o zbrodnie lub występki, pociągające za sobą dom poprawy, przewod sądowy winno zawsze poprzedzać śledztwo wstępne.
546. W sprawach o wykroczenia lub występki, pociągających za sobą więzienie, dochodzonych z prywatnego oskarżenia (art. 2¹), sąd może przystąpić do rozpoznania sprawy bez śledztwa wstępnego. W sprawach tego rodzaju sąd jeszcze przed rozprawą główną może wezwać strony w celu ich pojednania, lub też, jeżeli strony mieszkają poza miejscem urzędowania sądu, zlecić to właściwemu sędziemu pokoju. W razie niestawiennictwa stron ma zastosowanie art. 303¹.
581. Podsądnych, ich obrońców, oskarżycieli prywatnych, powodów cywilnych, świadków, biegłych oraz wszystkie osoby, wzywane do rozprawy głównej, powołuje się do sądu przez wezwania, przepisane dla osób, wzywanych do śledztwa wstępnego (art. 377—386).
618. W wypadkach, przewidzianych w art. 617, przewodniczącemu służy prawo względem wszystkich osób obecnych na posiedzeniu sądu, nie stosujących się do jego rozporządzeń, lub zakłócających bieg rozpraw, wymierzania następujących kar porządkowych:

- 1) upomnienia,
- 2) wydalenia z sali posiedzeń,
- 3) grzywny,
- 4) aresztu w gmachu sądu do 24 godzin.

Nie dotyczy to członków kompletu sądu, tudzież prokuratora i podprokuratora.

Względem zaś adwokatów przewodniczącemu służy prawo zastosowania tylko: upomnienia lub wydalenia z sali po uprzednim upomnieniu.

Adwokat, dotknięty zarządzeniem powyższem, może zaskarżyć je w terminie siedmiodniowym. Skarga nie wstrzymuje biegu sprawy;

(w red. ustawy z 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

1080. Powody prawne (art. 297) do wszczęcia spraw o przestępstwa służbowe sędziów śledczych, sędziów pokoju i sędziów okręgowych będą komunikowane sądowi apelacyjnemu, który niezwłocznie deleguje jednego ze swych sędziów w celu przeprowadzenia śledztwa. Ten sam przepis będzie stosowany przez Sąd Najwyższy w sprawach o przestępstwa służbowe sędziów sądu apelacyjnego i Najwyższego.

Umorzenie sprawy lub jej sądenie należy w pierwszej instancji do sądu, który delegował sędziego do prowadzenia śledztwa, w drodze zaś apelacji do Sądu Najwyższego, względnie Sądu Najwyższego w komplecie całej Izby. Skargi kasacyjne nie są dopuszczalne.

W razie niezgodzenia się sądu przy rozpoznaniu aktu oskarżenia lub decyzji o umorzeniu z opinią prokuratora lub żądania oskarżonego (art. 527, 528), sprawa przejdzie do Sądu Najwyższego, względnie do Sądu Najwyższego w komplecie całej Izby, przy czym będzie zastosowany przepis art. 538 i 539 (ibid).

Art. 9. Uchyła się następujące artykuły ustawy postępowania karnego uwagi do art. 1, 23¹, 33 (z uwagami), 33¹, 33², 34, 34¹, uwagi do art. 36, 39¹, 39², 40, uwagę do art. 47, art. 48¹, 53¹, 56¹, uwagę do art. 65, art. 77², 98, 106, 107 (z uwagą), 124 (z uwagą), uwagę do art. 187, uwagę do art. 190, 200 (z uwagą), 201, 201¹, (z uwagami), 201², 202, 203, 204 (z uwagą), 204¹, 205¹, 205², 216, 218—227 (włącznie), 233¹, 233², 238, 238¹, 243 (z uwagą), 244, 245, uwagę do art. 261, art. 261¹—261¹³, uwagę do art. 272, art. 288¹, uwagę do art. 326, art. 339, uwagę do art. 355, art. 362 (z uwagą), uwagę do art. 363, art. 416², 420¹, uwagę do art. 433, uwagę do art. 442, art. 488, 488¹—488³, 529, 530—532, 534—536, 540, 549, 550—553, uwagę I do art. 581, art. 581, art. 588, 614—616, ust. 1, 2 i 5, art. 620², 621¹, uwagę do art. 642, art. 645¹—677, 713, 713¹, 738, 743, 746, 774 (z uwagą), 801—828 (z uwagami), ust. 3 art. 836, art. 838, ust. 1 art. 910, art. 915, 916^{1.2.3}, uwagę do art. 918, art. 925¹, 945, 946, 951, 953, ust. 3 art. 959, art. 961, ust. 8 art. 963, art. 965, 969, 971—973, uwagę do art. 979, art. 979¹, uwagę do art. 985, art. 986¹, 988, 991, 992, 1000—1010¹, 1016¹, 1024—1027, 1030—1067, 1070—1079, 1081—1487.

III. Postępowanie w sprawach niezakończonych.

Art. 10. Przy rozpoznawaniu spraw, przeniesionych z sądów okupacyjnych lub byłych sądów rosyjskich, pozostają w swej mocy wszystkie już dokonane czynności sądowe oraz zapadłe decyzje i wyroki sądu okupacyjnego lub byłego sądu rosyjskiego.

Art. 11. Do wyroków prawodawczych sądów okupacyjnych i byłych sądów rosyjskich stosuje się przepisy postępowania karnego o wykonaniu wyroków.

Tekst powyższy został uchwalony przez Tymczasową Radę Stanu K. P. na posiedzeniu dnia 13 lipca 1917 roku.

Załącznik Nr. 32.

PRZEPISY PRZECHODNIE

do kodeksu karnego.

(D. Urz. Spr. Nr. 1 Dział I p. 6).

Art. 1. Wraz z wprowadzeniem w Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze General-Gubernatorstwa: Warszawskiego i Lubelskiego polskiego sądownictwa państwowego stosowany będzie tymczasowo Kodeks Karny rosyjski z roku 1903 z poniższymi zmianami i uzupełnieniami.

Art. 2. Art. 2 Kodeksu Karnego z roku 1903 zastępuje się przez następujące przepisy: kary wymierzane za przestępstwa są następujące:

- 1) kara śmierci,
- 2) zamknięcie w ciężkim więzieniu
- 3) zamknięcie w twierdzy,
- 4) zamknięcie w więzieniu,
- 5) osadzenie w areszcie, i
- 6) grzywna.

Zarząd więzienny mocen będzie zatrudnić osoby, prawomocnie skazane na karę ciężkiego więzienia przy robotach użyteczności publicznej.

Art. 3. Gdy w Kodeksie Karnym przestępstwa zagrożone są karą zesłania do ciężkich robót bezterminowych, wymierzana będzie kara zamknięcia bezterminowego w ciężkim więzieniu; gdy przestępstwa zagrożone są karą zesłania do robót ciężkich terminowych lub zesłania na osiedlenie, wyznaczana będzie kara zamknięcia terminowego w ciężkim więzieniu; gdy zaś przewidziana jest za przestępstwa kara zamknięcia w domu poprawy, wymierzana będzie kara zamknięcia w więzieniu na czas od roku jednego do lat sześciu,

(w red. dekretu z d. 9 grudnia 1919 r. D. P. Nr. 20 p. 57);

Kara zamknięcia terminowego w ciężkim więzieniu, zastępująca ciężkie roboty terminowo wymierzana będzie na czas od lat 4 do lat 15, a zastępująca zesłanie na osiedlenie— na czas od roku jednego,

(w red. ustawy z d. 1 lipca 1919 r. D. Pr. Nr. 63 p. 375).

W wypadkach, gdy Kodeks Karny powołuje się na kary, zniesione tym artykułem, przepisy odnośne do tegoż kodeksu będą stosowane do tych kar, które zastępują kary zniesione. Gdy w przepisach poza Kodeksem Karnym przestępstwo zagrożone jest karą zamknięcia w więzieniu bez oznaczenia jakiegokolwiek terminu, wymierzana będzie kara od dwu tygodni do lat sześciu.

Grzywna wpływać będzie do kasy Rzeczypospolitej Polskiej zarządu wymiaru sprawiedliwości. W wypadkach skazania na grzywnę, ruble winny być zamienione na odpowiednie monety obowiązujące.

Art. 4. Uchyła się następujące artykuły Kodeksu Karnego: 5, 7, 8, [11], 15—18, ust. 3 dodatku do uwagi 2 do art. 19, uwaga 2 do art. 20, uwaga do art. 21, 23, 29, ust. 2 i 3 art. 34 i uwaga 1 do art. 34, ust. 3 art. 35, 57, 58, ostatni ustęp art. 68, 72, 83—85, 89—96, 98 [99—102] 103—107 [108—119], ustęp ostatni art. 124, [163], [164] [ust. 2 art. 166, ust. 3 art. 168, ust. 4 art. 173], 175, 179—194, 240, 252—254, 259—261, ust. 2 art. 268, ostatni ustęp art. 335, 337—339, 345, 354, 355, 370, 372, 380, 389, 390, 392—395, 447, 449, 480, 492, 493, [ustęp. 2 art. 643, ustęp ostatni art. 644, ustęp ostatni art. 645, ustęp ostatni art. 652], 684.

Dekrety z d. 11 stycznia 1919 r. (D. U. Nr. p. 11 d. 7 p. 107) przywróciły moc ujętych w nawiasy artykułów z nadaniem nowego brzmienia 99—102 K. K.:

Art. 5. Po art. 1 K. K. zamieszczony będzie art. 1a w brzmieniu następującem:

Art. 1-a. Przepisy części pierwszej Kodeksu będą miały zastosowanie również do przestępstw, przewidzianych w ustawach specjalnych.

Art. 6. Po art. 32 K. K. zamieszczony będzie art. 32-a w brzmieniu następującem:

Art. 32-a. Gdy przestępstwo spełnione zostało w celu zysku, sąd może wymierzyć obok kary pozbawienia wolności za zbrodnię lub występki grzywnę do wysokości 200.000 mk.; gdyby grzywna nie mogła być ściągnięta, zamiast niej należy powiększyć wymierzoną karę pozbawienia wolności. Powiększona w ten sposób kara nie może jednak przekraczać najwyższego jej zakresu, przewidzianego w ustawie za dane przestępstwo.

Art. 7. Do ust. 1 art. 36 K. K. po wyrazach: „ulegną one zniszczeniu lub przekazaniu na rzecz Skarbu“, należy dodać: „jeżeli należą do sprawcy lub uczestnika“.

Art. 8. Ust. 2 art. 53 K. K. będzie brzmiał, jak następuje: „Przy złagodzeniu kary za zbrodnie, przewidziane w art. 108, 110, 126, 129, 130, karę ciężkich robót można zamienić jedynie na zamknięcie w twierdzy na termin nie krótszy, jak półtora roku“.

(W red. dekretu z 2 stycznia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 1 p. 81).

Art. 9. Po art. 53 K. K. zamieszczony będzie art. 53-a w brzmieniu następującem:

Art. 53-a. W wypadkach mniejszej wagi sąd mocen jest złagodzić karę według własnego uznania, obniżając ją aż do dowolnego zakresu pozbawienia wolności lub grzywny. Za wypadek mniejszej wagi poczytuje się ten, gdy przeciwnie prawu skutki czynu będą małoważne, a zła wola sprawcy nieznaczną, i gdy sprawca wobec okoliczności sprawy może zasługiwać na przebaczenie, zastosowanie zaś kary, przewidzianej w ustawie, byłoby zbyt surowe.

Art. 10. Art. 55 K. K. będzie brzmiał, jak następuje:

Nieletni od lat 10 do 17, którym popełnione przestępstwo poczytane będzie za winę, będą podlegali następującym przepisom:

1. Zamiast kary śmierci i ciężkiego więzienia bezterminowego stosuje się zamknięcie w więzieniu na czas do lat dwunastu. Zamiast ciężkiego więzienia na czas od czterech do piętnastu lat — zamknięcie w więzieniu na czas do lat ośmiu, a zamiast ciężkiego więzienia od jednego roku do czterech lat i więzienia od jednego roku do sześciu lat zamknięcie w więzieniu na czas do lat trzech. Kary te ulegają złagodzeniu zgodnie z art. 53 K. K.

(W red. ustawy z d. 21 lipca 1919 r. D. P. Nr. 65 p. 275).

2. Gdy przestępstwo jest głównie wynikiem wadliwego wychowania, lub gdy można przypuszczać, że należałoby użyć środków przyzwyczajania sprawcy do życia, odpowiadającego wymaganiom prawa, sąd może zarządzić umieszczenie nieletniego w zakładzie wychowawczo-poprawczym.

W tym wypadku w wyroku należy określić wymiar kary pozbawienia wolności, która ma być zastąpiona przez oddanie do zakładu. Gdy po umieszczeniu w zakładzie wychowawczo-poprawczym, środki wychowawcze okażą się bezskutecznymi, zarząd więzienny, po wysłuchaniu wniosków kierownika zakładu i w porozumieniu z prokuratorem przy Sądzie Okręgowym, może zarządzić przeniesienie nieletniego do więzienia, w celu wykonania kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez sąd. Czas, spędzony w zakładzie wychowawczo-poprawczym, nie będzie zaliczony w poczet kary pozbawienia wolności.

3. W wypadkach mniejszej wagi może być wyrzeczona nagana.
4. Nieletni, umieszczeni w zakładach wychowawczo-poprawczych, nie mogą pozostawać w nich dłużej, jak do ukończenia lat 21.

Pozatem zarząd więzienny w porozumieniu z prokuratorem przy sądzie okręgowym, rozstrzyga w przedmiocie czasokresu pozostawienia w zakładzie, zależnie od skuteczności środków wychowawczych i doniosłości przestępstwa.

5. Nieletni, skazani na zamknięcie w więzieniu i osadzenie w areszcie, odbędą te kary w zakładach lub oddziałach, wyłącznie dla nich przeznaczonych.

Art. 11. Ustęp 1-szy art. 63 K. K. będzie brzmiał jak następuje:

Przy łączeniu i zaliczaniu kar, sześć miesięcy ciężkiego więzienia równa się jednemu rokowi zamknięcia w więzieniu, dwum latom zamknięcia w twierdzy lub czterem latom aresztu.

Art. 12. W brzmieniu art. 71 K. K. ulegają wykreśleniu wyrazy:

„...lub wykonanie wyroku“.

Art. 13. Art. 138 K. K. brzmieć będzie, jak następuje:

Kto wykroczy przeciw rozporządzeniu obowiązującemu, będzie karany, o ile kara za to wykroczenie, nie jest oznaczona przez ustawę lub rozporządzenie, grzywną do [2.000] 40.000 mk. lub aresztem.

Art. 14. Art. 139 K. K. brzmieć będzie jak następuje:

Kto wykroczy przeciw zarządzeniom prawnym lub sprzeciwi się żądaniu prawnemu urzędnika lub władzy będzie karany, o ile kara za to wykroczenie nie jest oznaczona przez ustawę lub rozporządzenie, grzywną do [2.000] 40.000 mk. lub aresztem.

Przy stosowaniu niniejszego artykułu uważani będą za urzędników:

- a) kierownicy pociągu.
- b) kapitan parowca lub innego statku,
- c) wszystkie osoby, którym powierzono służbową opiekę nad bezpieczeństwem komunikacji lądowej i wodnej.

Art. 15. Za zbrodnie zagrożone karą w art. 99, 100, 453, 454, 455, 456, 467, 472, 555, 562, 563, 564, 584, 589, 590, winna być orzeczona kara zamknięcia w ciężkim więzieniu, terminowa lub bezterminowa; przepis ten nie ubliża przepisom ogólnym o okolicznościach łagodzących. Może być jednak wyrzeczona w powyższych wypadkach kara śmierci, jeżeli kary tej wymagać będą wyjątkowe warunki danego wypadku.

(W red. pekretu z 11 stycznia 1919 r. D. U. Nr. 7 p. 107).

Art. 16. Ustępy 1 i 2 artykułu 524 K. K. będą brzmiały, jak następuje:

Winny stręczenia do nierzędu z osobą płci żeńskiej, nie mającą jeszcze 21 lat, ulegnie karze zamknięcia w więzieniu.

Jeżeli zaś winny zajmował się stręczeniem żony, córki lub osoby, pozostającej pod jego władzą lub opieką, lub osób, z którymi obcowanie płciowe jest karane według art. 518—523 K. K., ulegnie karze zamknięcia w domu poprawy.

Art. 17. Przepis ustępu 1-go art. 527 K. K. zastąpiony będzie przez przepisy następujące:

Mężczyzna winny osiągnięcia dla siebie całkowitego lub częściowego utrzymania od kobiety, uprawiającej nierząd zawodowo, przez wyzysk jej zarobkowania niemoralnego, lub winny udzielania takiej kobiecie nałogowo, albo dla osiągnięcia własnej korzyści, ochrony lub jakiegokolwiek poparcia przy uprawianiu nierządu — ulegnie karze zamknięcia w więzieniu na czas nie krótszy od miesiąca jednego lub zamknięcia w domu poprawy. Gdy winny jest mężem takiej kobiety, gdy skłonił ją gwałtem lub groźbą do uprawiania nierządu, ulegnie karze zamknięcia w domu poprawy.

(W red. ustawy z 21 lipca 1919 r. D. U. Nr. 63 p. 375).

Art. 18. Do art. 571 K. K. dołączone będą następujące wyrazy:

Termin do zawiadomienia o przedmiotach znalezionych, wskazanych pod liczbą jeden, będzie dwutygodniowy, a o przedmiotach, wskazanych, pod liczbą 2,—7-o dniowy. Zawiadomić należy miejscową władzę policyjną.

Art. 19. Gdy względem osoby, która nigdy nie była skazaną na jakąkolwiek karę pozbawienia wolności za zbrodnię lub występki, wyrzeczona będzie kara zamknięcia w więzieniu lub osadzenia w areszcie, nie przekraczająca miesięcy sześciu, sąd mocen jest zarządzić w wyroku zawieszenie wykonania kary na czasokres oznaczony, by dać skazanemu możność zasłużenia na odpuszczenie kary przez dobre sprawowanie się.

Przy zbrodni lub występkach czasokres będzie najmniej dwuletni, a najwyżej pięcioletni; przy wykroczeniach zaś — najmniej jednoroczny, a najwyżej dwuletni.

Art. 20. Zawieszenie kary będzie dopuszczalne tylko, gdy sprawca zasługuje na szczególne względy wobec okoliczności czynu i swego życia poprzedniego i gdy spodziewać się można, że się będzie w przyszłości dobrze sprawował. Przy orzeczeniu należy brać pod uwagę również pobudki czynu, czas, który upłynął od jego popełnienia i sprawowanie się winnego po dokonaniu czynu, a zwłaszcza, czy starał się naprawić wyrządzoną krzywdę.

Zawieszenie kary winno być głównie stosowane do skazanych nieletnich, może jednak być udzielane również skazanym dorosłym.

Art. 21. Jeżeli skazany ponownie ukarany będzie w ciągu powyższego czasokresu pozbawieniem wolności za zbrodnię lub umyślny występki, zawieszenie wykonania kary będzie uchylone z chwilą uprawomocnienia się nowego wyroku.

Gdy wyrzeczona będzie inna kara, lub gdy skazanie nastąpi za inne przestępstwo, albo gdy nowy czyn będzie tak mało ważny, że nie wyklucza dobrego sprawowania się w przyszłości, sąd rozstrzygnie, czy zawieszenie ma być uchylone. Gdyby skazany w czasie trwania zawieszenia źle się sprawo-

wał, sąd, który wyda wyrok w sprawie, zarządzi wykonanie kary zawieszanej, chociażby nie wyrzeczono kary ponownej. Jeżeli na mocy przepisów powyższych kara nie została wykonana, będzie ona uważaną za umorzoną z chwilą upływu terminu.

Art. 22. Przepisy art. 19 i 21 przepisów niniejszych będą stosowane do kary zamknięcia w więzieniu lub osadzenia w areszcie, gdy kary te zostały wyrzeczone w miejsce grzywny, która nie może być ściągnięta; sąd rozstrzygnie jednak w przedmiocie zawieszenia dopiero wtedy, gdy już ustalone będzie, że należy wykonać karę, zastępującą grzywnę.

Art. 23. Jeżeli kradzież lub przywłaszczenie, dotyczące przedmiotu nieznacznej wartości, zostały spełnione z nędzy, sprawca może być uwolniony od kary.

Art. 24. Skazani na karę dłuższą pozbawienia wolności, mogą być tymczasowo uwolnieni z zamknięcia, gdy odbyli dwie trzecie, a conajmniej rok jeden wyrzeczonej kary.

Jeżeli zaliczono zaaresztowanie, za wyznaczoną karę uważać należy tę, którą skazany winien jeszcze odbyć po wyroku.

Uwolnienie tymczasowe będzie dopuszczalne jedynie, gdy więzień w czasie odbycia kary dobrze się sprawował i gdy, wobec dawniejszego jego życia i innych stosunków osobistych, spodziewać się można dalszego dobrego prowadzenia się, oraz gdy jest mu zapewniona dostateczna i stała sposobność do pracy, dostarczającej utrzymania, lub gdy ustalono, że ktoś dbać będzie o to, aby uwolniony miał schronienie i utrzymanie.

Art. 25. Uwolnienie tymczasowe może być cofnięte, gdy uwolniony źle się prowadzi, lub gdy jego postępowanie sprzeciwia się zobowiązaniom, jakie włożono na niego przy uwolnieniu.

W razie cofnięcia, nie będzie zaliczony w poczet wyrzeczonej kary czas, jaki upłynął od uwolnienia tymczasowego do ponownego zamknięcia.

Skoro od chwili uwolnienia tymczasowego upłynęły dwa lata lub czasokres równy reszcie kary, jeszcze nie odbytej, wynoszącej więcej niż dwa lata i uwolnienie nie zostało cofnięte, to kara będzie uważana za umorzoną.

Art. 26. Tymczasowo uwolniony może być oddany na czas próby (ustęp 3, art. 24 przepisów niniejszych) pod nadzór przedstawiciela towarzystwa opieki lub innej odpowiedniej osoby, która oświadczy gotowość podjęcia się tego obowiązku.

Art. 27. Właściwy sąd okręgowy rozstrzyga w przedmiocie uwolnienia tymczasowego i cofnięcia go, wysłuchawszy w pierwszym wypadku wniosków zarządu więziennego. Władza policyjna miejsca pobytu może zarządzić tymczasowe zatrzymanie uwolnionego z poważnych względów dobra publicznego, winna jednak natychmiast decyzji w przedmiocie cofnięcia; cofnięcie będzie uważane za dokonane w dniu zatrzymania.

Art. 28. W K. K. wprowadza się zmiany redakcyjne, wynikłe z dokonanej zmiany nazw, warunków ustroju i właściwości urzędów, oraz instytucji w Królestwie Polskiem.

Tekst powyższy został uchwalony przez Tymczasową Radę Stanu Królestwa Polskiego na posiedzeniu dnia 7-go sierpnia 1917 roku.

Załącznik Nr. 33.

Dla zaoszczędzenia miejsca podane tylko artykuły nie uwzględnione przy redagowaniu treści obowiązującej przepisów przechodzących do U. P. K. i do K. K.).

DEKRET

w przedmiocie niektórych zmian w Kodeksie Karnym i Ustawie Postępowania Karnego.

(Dz. Pr. 1918 r. Nr. 20 p. 57)

Art. 1. Uchyła się część 2 art. 20 Kodeksu Karnego, uwagę 1 do tegoż artykułu i zdanie pierwsze części 1-ej art. 24 K. K.

[Ustęp 1 art. 55 K. K. otrzymuje brzmienie następujące: Zamiast kary śmierci i ciężkich robót bezterminowych stosuje się zamknięcie w więzieniu na czas do lat 12, zamiast ciężkich robót terminowych i zesłania na osiedlenie — więzienie do lat 8, a zamiast domu poprawy — więzienie do lat 3].

Ustęp ten uległ zmianie (art. 1 Ustawy z d. 21 lipca 1919 r.—D. P. Nr. 63 p. 375).

Art. 7. Do art. 69 przepisów tymczasowych o kosztach sądowych z dnia 18 lipca 1919 r. Nr. 1 Dziennika Urzędowego Departamentu Sprawiedliwości T. R. S. dodać należy część drugą w brzmieniu następującem:

„Przepis art. 26 stosowany będzie także i w postępowaniu karnem“.

Art. 8. W zakresie prawa karnego obowiązywać będzie następujący kurs przerachnowania : 1 rb.=2 mk.=3 kor. . .

Art. 9. Sprawy, które wpłynęły do Sądów Okręgowych do czasu wejścia w życie niniejszej ustawy, o ile wyznaczono już w nich termin rozprawy głównej, ukończone będą przez Sądy Okręgowe, choćby na mocy niniejszej ustawy należały do właściwości Sądów Pokoju.

Dan w Warszawie 9 grudnia 1918 r

DEKRET

w przedmiocie przywrócenia mocy obowiązującej części
czwartej Kodeksu Karnego z r. 1903.

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. 1 p. 81).

Art. 1. Z chwilą ogłoszenia niniejszego dekretu w Dzienniku Praw zyskują moc obowiązującą przepisy art. 108—119 części czwartej Kodeksu Karnego z r. 1903.

Art. 2. W związku z przepisem artykułu poprzedniego i w myśl art. 28 przepisów przechodnich do Kodeksu Karnego z 7-go sierpnia 1917 roku Nr. 1 Dz. Urz. D. S. T. R. S. wyrazy „Rosja” i „rosyjski” zastąpić należy wyrazami „Polska” i „polski”.

Art. 3. Równocześnie wchodzi w życie w odniesieniu do tych przepisów Kodeksu Karnego, które mają moc obowiązującą, artykuły: 11, 163, 164, część 2 art. 166, część 3 art. 168, część 4 art. 173, część 2 i 3 art. 643, część 4 art. 644, część 4 art. 645, część 3 art. 652 Kodeksu Karnego.

Art. 4. W części 2 art. 53 K. K. po wyrazach „przewidziane w art.” dodać należy „108, 110”.

Dan w Warszawie, dnia 2 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 35.

DEKRET

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. 7 p. 107).

Uznając konieczność przywrócenia mocy obowiązującej artykułom 99—102 Kodeksu Karnego z 1903 roku, uchylonym przez przepisy przechodnie przy wprowadzeniu sądownictwa polskiego na skutek pozostawania kraju pod okupacją, postanawiam niniejszem, że artykuły wymienione odzyskują moc obowiązującą w brzmieniu następującem:

Art. 99. Winny zamachu na życie, zdrowie lub wolność osoby, piastującej Najwyższą Władzę Państwową w Polsce, ulegnie karze ciężkiego więzienia bezterminowego.

Art. 100. Winny zamachu na ustalony w drodze praw zasadniczych ustrój państwowy Polski albo na całość jej terytorjum państwowego ulegnie karze ciężkiego więzienia bezterminowego.

Jeżeli zamach taki ujawniony był odrazu i został stłumiony bez użycia środków nadzwyczajnych, winny ulegnie samknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 15.

Jeżeli celem zamachu było usunięcie przemocą członków sprawującego władzę rządu i zastąpienie ich przez inne osoby, wszakże bez zmiany zasadniczego ustroju państwowego w Polsce, winny ulegnie zamknięciu w ciężkiem więzieniu na czas od lat 10 do 15.

Przez zamach rozumiane będzie zarówno dokonanie jednej z powyższych zbrodni, jak jej usiłowanie.

Art. 101. Winny przygotowania do zbrodni, przewidzianej w art. 100, ulegnie zamknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 10.

Jeżeli winny posiadał przytem skład broni lub materiałów wybuchowych, ulegnie zamknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 15.

Art. 102. Winny udziału w spisku, zawiązanym dla dokonania zbrodni, przewidzianej w art. 100, ulegnie karze ciężkiego więzienia do lat 8.

Jeżeli spiskowi rozporządzali składem broni lub materiałów wybuchowych, winni ulegną karze ciężkiego więzienia bez terminu.

Winny namawiania do spisku, mającego na celu zbrodnię, przewidzianą w 99 lub 100 artykule, jeśli spisek ten nie został zawiązany ulegnie karze:

w stosunku do zbrodni, przewidzianej w art. 100, — zamknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 4;

w stosunku do zbrodni, przewidzianej w art. 99, — zamknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 8.

Art. 15 przepisów przechodnich do Kodeksu Karnego otrzymuje brzmienie następujące:

Za zbrodnie zagrożone karą w art. 99, 100, 453, 454, 455, 456, 456, 467, 472, 555, 562, 563, 564, 584, 589, 590, winna być wyrzeczona kara zamknięcia w ciężkiem więzieniu, terminowa lub bezterminowa; przepis ten nie ubliża przepisom ogólnym o okolicznościach łagodzących. Może być jednak wyrzeczona w powyższych wypadkach kara śmierci, jeżeli kary tej wymagać będą wyjątkowo warunki danego wypadku.

Dan w Warszawie, dnia 11 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 36.

U S T A W A.

z dnia 21 lipca 1919 roku.

w przedmiocie niektórych zmian w Kodeksie Karnym i Ustawie Postępowania Karnego, oraz w przedmiocie tekstu Kodeksu Karnego.

(Dz. Pr. Nr. 63 p. 375).

Art. 1. Zatwierdza się dekret z dnia 9 grudnia 1918, Nr. 20 Dz. Pr. za rok 1918 poz. 57, w przedmiocie niektórych

zmian w Kodeksie Karnym i ustawie postępowania karnego z następującymi zmianami:

1) Część 2-ga art. I ma brzmieć:

„Ustęp pierwszy art. 55 K. K. otrzymuje brzmienie następujące:

Zamiast kary śmierci i ciężkich robót bezterminowych stosuje się zamknięcie w więzieniu na czas do lat 12, zamiast ciężkich robót terminowych—zamknięcie w więzieniu na czas do lat 8, a zamiast zesłania na osiedlenie i domu poprawy — zamknięcie w więzieniu na czas do lat 3“.

2) W art. 2 po „623” dodać należy „625 ustęp. 6”

3) W art. 3 po wyrazach „476 K. K.” zamiast słów „o ile dotyczą ojca i matki” dodać należy słowa: „o ile dotyczą ojca, matki lub innych krewnych wstępnych”.

4) W art. 7 wyrazy „10 lipca” zastąpić należy wyrazami „18 lipca”.

Art. 2. W części 2 art. 36 K. K. po wyrazach „w wypadkach gdy odebranie ich zostało specjalnie przewidziane w ustawie” dodać należy „w innych zaś wypadkach — według uznania sądu”.

Art. 3. Część 2 art. 3 przepisów przechodnich do Kodeksu Karnego z dnia 7 sierpnia 1917, Nr. 1 Dz. Urz. Dep. Sprawiedl. T. R. S., otrzymuje brzmienie następujące:

„Kara zamknięcia terminowego w ciężkim więzieniu, zastępująca ciężkie roboty terminowe, wymierzana będzie na czas od lat czterech do lat piętnastu, a zastępującą zesłanie na osiedlenie — na czas od roku jednego do lat czterech”.

W części 3 tegoż artykułu przepisów przechodnich do Kodeksu Karnego wyraz „rozporządzeniach” zastąpić należy wyrazem „przepisach”.

W art. 17 tychże przepisów przechodnich wyrazy „przy uprawianiu nierzędu winny udzielania jej poparcia w jakikolwiek sposób” — zastąpić należy wyrazami „lub jakiegokolwiek poparcia przy uprawianiu nierzędu”.

Art. 4. Dekret z dnia 8 lutego 1919 roku, Nr. 17 Dz. Pr. p. 220, w przedmiocie tekstu Kodeksu Karnego uchyla się.

(Upoważnienie Ministra Sprawiedliwości do wydania autentycznego tekstu K. K. 1903 r.)

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy należy do Ministra Sprawiedliwości.

ROZPORZĄDZENIE

Gen. Gub. Warszawskiego z dnia 1 września 1918 roku
dotyczące zastąpienia dokumentów urzędowych, niedo-
stępnych z powodu wojny.

(Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 90 p. 390).

§ 1. O ile z powodu wypadków wojennych lub z przy-
czyn podobnych urzędowe archiwa, księgi, rejestry, plany,
zbiory aktów i inne tym podobne urzędowe dokumenty wia-
rogodności publicznej o charakterze urzędowym uległy znisz-
czeniu lub są dla właściwych władz niedostępne, lub tylko
z trudnością dostępne, które albo mają służyć bezpośrednio
jako prawne podstawy dla podjęcia urzędowych czynności
prawnych lub z których winny być dostarczone wypisy przed
podjęciem urzędowym czynności prawnych, wówczas będą wła-
dze pomimo to uprawnione do podjęcia wszelkich czynności
prawnych, o ile takowe są możliwe bez tych urzędowych do-
wodów.

W szczególności należy przyjmować i badać oświadczenia
i wnioski osób interesowanych, dotyczące odnośnych stosunków
prawnych. Wnioski mogą być uwzględnione pomimo braku
dowodów urzędowych, istniejących w czasie pokoju lub uzna-
wanych za konieczne, o ile władze właściwe powzięły w ja-
kikolwiek sposób przeświadczenie, że podjęciu żądanych czyn-
ności urzędowych nie stoją na przeszkodzie wątpliwości,
a zwłaszcza, że nie istnieje obawa podkopania zaufania do
podstaw prawnych życia publicznego. W wypadku wymienio-
nej w ustępie 1 niedostateczności dowodów urzędowych, mogą
urzędowe czynności prawne, których podjęcie bez przedłożenia
takich dowodów dotąd nie było dopuszczalne, nastąpić rów-
nież bez takowych. We wszystkich tych wypadkach można
nakazać, aby wnioskodawca złożył w przyszłości na razie bra-
kujące poszczególne dowody.

Pozostawia się do uznania władz zarządzenie, względem
odnośnego aktu prawnego, stosownych wyjaśnień i wogóle
wszelkich prowadzących do celu środków, w szczególności zaś
zbadania świadków, oględziny miejscowości i inne dochodzenia
dowodowe.

DEKRET

o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich.

(D. P. 1919 r. Nr. 5 p. 96).

Na wniosek Rady Ministrów stanowią:

Art. 1. Winny przeszkodzenia wyborcy za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu, nadużycia władzy lub uniemożliwienia styczności z odpowiednimi osobami w urzeczywistnieniu prawa wolnego wyboru do Sejmu ulegnie karze: więzienia do roku jednego.

Jeżeli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób lub przez urzędnika podczas wykonywania obowiązków służbowych, dotyczących nadzoru nad prawidłowością wyborów, winny ulegnie karze: więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Względem winnego urzędnika sąd mocen będzie zastosować część 3-cią art. 65 K. K.

Art. 2. Winny podburzania do przeciwdziałania wyborom do Sejmu ulegnie karze: więzienia do roku jednego.

Art. 3. Winny nakłonienia wyborcy za pomocą poczęstunku, daru, obietnicy korzyści osobistej lub podstępu do głosowania przy wyborach do Sejmu na rzecz nakłaniającego lub wskazanej przezeń osoby ulegnie karze: więzienia do roku jednego.

Usiłowanie będzie karane.

Tej samej karze ulegnie wyborca, który zgodził się za poczęstunek, dar lub korzyść osobistą głosować na rzecz wskazanej mu osoby.

Art. 4. Winny przeszkodzenia czynnościom zebrań przedwyborczych lub komisji wyborczych do Sejmu za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu, nadużycia władzy, uszkodzenia lokalu, przeznaczonego na zebranie lub sztucznego zanieczyszczenia powietrza, jeśli ustawa nie przewiduje kary cięższej, ulegnie karze: więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Jeżeli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób uzbrojonych, to winni ulegną karze: więzienia na czas od lat 3-ch do lat 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Art. 5. Winny wzięcia udziału w wyborach do Sejmu ■ wiedzą, że prawa do tego nie posiada, ulegnie karze: aresztu.

Tej samej karze ulegnie wyborca, winny głosowania więcej niż raz jeden lub też poza swoim obwodem,

Art. 6. Winny nadużycia przy przyjmowaniu lub obliczaniu głosów wyborczych do Sejmu ulegnie karze: więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Art. 7. Winny ukrycia, uszkodzenia, sfalszowania list, protokołów lub innych dokumentów, dotyczących wyborów, ulegnie karze: więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (domu poprawy).

Jeśli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób uzbrojonych, to winni ulegną karze: więzienia na czas od lat 3-ch do 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Art. 8. Winny niedopuszczenia posła do Sejmu — za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu lub nadużycia władzy — do wykonania obowiązków, związanych z jego mandatem, ulegnie karze: więzienia na czas od lat 3-ch do lat 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Art. 9. Winny przeszkodzenia czynnościom Sejmu za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu, uszkodzenia lokalu Sejmu albo sztucznego zanieczyszczenia powietrza w tym lokalu ulegnie karze: więzienia na czas od lat 3-ch do lat 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Jeżeli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób uzbrojonych, to winni ulegną karze: ciężkiego więzienia na czas od lat 8-miu do lat 10-ciu.

Art. 10. Winni wymienionych przekroczeń sądeni będą zgodnie z przepisami Ustawy Postępowania Karnego.

Dan w Warszawie, dnia 8 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 39.

D E K R E T

w sprawie tymczasowych przepisów więziennych.

(Dz. Pr. Nr. 15 p. 202)

Art. 1. Więzienia i zakłady wychowawczo-poprawcze w obrębie Państwa Polskiego pozostają pod zarządem Ministerstwa Sprawiedliwości.

Art. 2. Więzienia służą:

- 1) do pomieszczenia osób, zaaresztowanych podczas dochodzenia lub śledztwa (więźniów śledczych);
- 2) do wykonywania sądowych kar pozbawienia wolności (więźniowie karni);

3) do wszystkich innych zatrzymań przymusowych i aresztów, przewidzianych w Ustawach obowiązujących oraz dokonywanych na mocy rozporządzeń na tych Ustawach opartych;

4) wyjątkowo do pomieszczenia więźniów wojskowych na żądanie ich władzy.

Art. 3. Na czele więzienia stoi jego naczelnik. W mniejszych więzieniach (aresztach) funkcje naczelnika więzienia pełnić może starszy dozorca. Oprócz naczelnika więzienia, personel więzienny stanowią: starsi dozorczy, dozorczy, starsze dozorcynie, dozorcynie, a w większych więzieniach ponadto pomocnicy naczelnika, inspektorzy, urzędnicy rachunkowi, techniczni, gospodarczy i kancelaryjni. W miarę potrzeby i na podstawie osobnych umów mogą być jeszcze czynni lekarze, duchowni i nauczyciele.

Art. 4. Naczelnika więzienia, jego pomocników i inspektorów mianuje Minister Sprawiedliwości. Wszystkich innych urzędników i funkcjonariuszy mianuje prokurator Sądu Apelacyjnego w porozumieniu z Dyrekcją okręgową, osoby zaś należące do niższej służby więziennej (stróże, furmani, ogrodnicy i in.) — przyjmuje naczelnik więzienia. Prokurator apelacyjny zatwierdza wszelkie umowy z duchownymi, lekarzami i nauczycielami.

Art. 5. Naczelnik więzienia, kieruje administracją więzienną, sprawuje nadzór nad wszystkimi urzędnikami więzienia oraz wykonywa władzę dyscyplinarną nad personelem więziennym i więzieniami w granicach regulaminu więziennego, wydanego przez Ministra Sprawiedliwości. Duchowni, nauczyciele i lekarze zależni są od zarządzeń naczelnika więzienia tylko pod względem przestrzegania przepisów porządku więziennego.

Art. 6. Naczelnik więzienia mocen jest stosować do podległych mu urzędników kary upomnienia, ostrzeżenia, nagany i grzywny do 20 marek a do niższych funkcjonariuszy także karę aresztu do dni 3-ch. Usunięcie ze służby regulowane jest obowiązującymi pod tym względem przepisami o służbie urzędniczej. W wypadkach nagłych i nie cierpiących zwłoki może naczelnik zawiesić podwładnych mu urzędników w pełnieniu czynności służbowych, zawiadamiając o tem niezwłocznie właściwą władzę nadzorczą. Podczas pełnienia obowiązków służbowych cała służba więzienna podlega na ogół rygorowi wojskowemu.

Art. 7. Władzę dyscyplinarną nad więźniami wykonywa naczelnik więzienia, z tem jednakże zastrzeżeniem, że o karze, zastosowanej względem więźnia śledczego obowiązany jest natychmiast powiadomić właściwego sędziego śledczego. Karami dyscyplinarnymi są: a) nagana, b) pozbawienie ulg i przywilejów, przewidzianych w regulaminie więziennym, c) post, d) pozbawienie pościeli na czas do jednego tygodnia, e) zam-

knięcie w samotności na czas do 6 tygodni, f) ściemnienie celi na czas do 2 dni, g) nałożenie kajdan i h) zwiększenie ilości przymusowej pracy lub zmniejszenie przyznanego za pracę wynagrodzenia. Bliższe przepisy ze ściśłem określeniem granic i sposobu stosowania powyższych środków dyscyplinarnych wyda Minister Sprawiedliwości.

Względem więźniów, którzy nie skończyli jeszcze 17-go roku życia, niewolno stosować kary, wymienionej pod lit. f), oraz kary postu, dłużej niż na czas do 2 tygodni. Względem kobiet i dzieci do lat 14-tu niewolno stosować kary nałożenia kajdan.

W razie zastosowania jednego ze środków dyscyplinarnych, wymienionych pod lit. c)—g) należy niezwłocznie zawiadomić lekarza, aby mógł przedstawić swój wniosek w przedmiocie zamierzonej lub wykonywanej kary, ewentualnie wcześniejszego jej przerwania.

Przeciwko decyzji, wyznaczającej karę dyscyplinarną, przysługuje więźniowi zażalenie do prokuratora lub zastępującego go organu nadzorczego (art. 9), zażalenie to nie wstrzymuje jednak wykonania kary.

Art. 8. W wypadkach, przewidzianych w art. 959 p. 1 i 6 U. P. K., prokurator apelacyjny może zarządzić przerwę w wykonywaniu kary więzienia do 3 miesięcy, zaś Minister Sprawiedliwości do roku jednego.

Ar. 9. Naczelnicy więzień podlegają pod względem penitencjarnym i dyscyplinarnym nadzorowi prokuratorów, w których okręgu więzienie się znajduje. W miejscowościach, nie będących siedzibą prokuratora, może być delegowany do wspomnianych czynności nadzorczych podprokurator, a gdzie niema podprokuratora — Minister może zlecić funkcje nadzorcze podprokuratora sędziemu śledczemu lub sędziemu pokoju. Naczelný nadzór dyscyplinarny i penitencjarny nad wszystkimi więźniami w okręgu Sądu Apelacyjnego sprawuje właściwi prokurator apelacyjny.

Nadzór pod względem administracyjnym i gospodarczym sprawują dyrekcje więzienne okręgowe, specjalne przepisy co do których wyda Minister Sprawiedliwości.

Art. 10. W każdym więzieniu wprowadzone będą ogólnie obowiązujące pożyteczne roboty; poszczególnym więźniom naczelnik więzienia może naznaczyć inny rodzaj pracy, aniżeli ten, który jest wprowadzony dla wszystkich.

Art. 11. Żadnemu więźniowi niewolno odmawiać czerpania nauk moralnych i pociechy religijnej od duchownego swego wyznania. W zakładach i oddziałach, przeznaczonych dla nieletnich więźniów, wszyscy bez wyjątku nieletni otrzymują naukę religii oraz naukę świecką w zakresie, jaki obowiązuje w szkołach ludowych. W pozostałych oddziałach nauka świecka winna być wprowadzona dla dorosłych analfabe-

tów. Bliższe przepisy w tej mierze wyda Minister Sprawiedliwości.

Art. 12. Przepisy wykonawcze do niniejszej ustawy oraz przepisy szczegółowe, dotyczące organizacji, dyscypliny, wewnętrznego porządku i gospodarki więziennej, łącznie z układaniem i wykonywaniem budżetów, tudzież organizacji kas robót więźniów, jak i zakładów wychowawczo-poprawnych, wyda Minister Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 40.

U S T A W A

z dnia 8 kwietnia 1919 r. o nietykalności członków Sejmu Ustawodawczego.

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. 31 p. 263.)

Art. 1. Członkowie Sejmu Ustawodawczego nie mogą być nigdy pociągani do odpowiedzialności prawnej za swoją działalność w Sejmie lub poza Sejmem, wchodzącą w zakres wykonania mandatu poselskiego.

Za przemówienia i odezwania się, tudzież manifestacje w Sejmie lub komisjach sejmowych odpowiadają tylko przed Sejmem podług przepisów regulaminu sejmowego.

Art. 2. Przez cały czas trwania Sejmu Ustawodawczego posłowie nie mogą być w żadnym wypadku pozbawieni wolności.

W tymże samym czasie niewolno żadnej władzy sądowej lub administracyjnej wdrażać przeciwko nim postępowania karnego lub dyscyplinarnego bez uprzedniej zgody Sejmu.

Postępowanie karne lub dyscyplinarne, wdrożone przeciw posłowi przed uzyskaniem mandatu poselskiego, winno być na żądanie Sejmu zawieszona aż do wygaśnięcia tegoż mandatu.

Art. 3. Członkowie Sejmu Ustawodawczego, badani jako świadkowie przed sądami, władzami administracyjnymi i dyscyplinarnymi, mają prawo uchylecia się od zeznań co do faktów, które im w wykonaniu zawodu poselskiego do wiadomości podano, jako też co do osób, od których bezpośrednio wiadomość o tych faktach uzyskali.

Art. 4. Mieszkanie członków Sejmu Ustawodawczego jest nietykalne.

Wkroczenie do mieszkania, rewizja domowa i zatrzymanie papierów oraz wszelakich ruchomości może mieć miejsce jedynie na podstawie nakazu władzy sądowej w tych wypadkach, w których członkowie rodziny posła, wspólnie z nim mieszkający, lub domownicy ścigani są z powodu popełnienia

czynów karygodnych, i powinno być wyłącznie do tych osób ograniczone.

Art. 5. Nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za zgodne z prawdą sprawozdania z jawnych obrad Sejmu i komisji sejmowych, ani też za częściowy lub zupełny przedruk tykże jawnych obrad, zgodny z urzędowym stenograficznym protokołem.

Te sprawozdania i przedruki nie podlegają konfiskacie i wolne są od cenzury.

Art. 6. Członkowie Sejmu Ustawodawczego mogą bez pozwolenia i zawiadomienia władz zwolywać zgromadzenia celem zdania sprawy z działalności sejmowej. Na tych zgromadzeniach przedstawiciele i organy władzy nie mają prawa mieszania się do obrad.

Art. 7. Listy i telegramy, wysłane do członków Sejmu Ustawodawczego, jako też korespondencja tychże ostatnich—nie podlegają żadnej cenzurze.

Władze mogą zatrzymać tylko telegramy, których treść narusza tajemnice wojskowe i państwowe.

Ar. 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 41.

U S T A W A

z d. 30 czerwca 1919 r. w przedmiocie sądów doraźnych

(Dz. Pr. Nr. 55 p. 341).

Art. 1. Sądownictwu doraźnemu poddane być mogą przestępstwa, przewidziane w artykułach 123, 222, 279 część pierwsza ust. 2 i 3, o ile chodzi o bandy w celu rozboju, kradzieży i wymuszeń, 453—456, 556, 557, o ile w obu tych wypadkach uszkodzenie dotyczy urzędnika służącego do użytku publicznego lub rządowego, 558, 562—564, 583, 584, 585, o ile przestępstwo to popełniono w okolicznościach wymienionych w art. 583 lub 584, tudzież przestępstwa przewidziane w artykułach 589 i 590 część druga ust. 3 i 4 Kodeksu Karnego z roku 1903.

Art. 2. Wprowadzenie sądów doraźnych nastąpić może bądź na całym obszarze, gdzie ustawa niniejsza obowiązuje, bądź w poszczególnych miejscowościach, względem wszystkich lub niektórych przestępstw w artykule 1 przewidzianych.

Sądy doraźne wprowadzone będą mocą uchwały Rady Ministrów, powziętej na wniosek Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, na okres

czasu nie przenoszący miesięcy sześciu, gdy przestępstwa w art. 1 wymienione szerzyć się będą w sposób szczególnie niebezpieczny dla ładu i bezpieczeństwa publicznego.

W razie potrzeby utrzymania sądów doraźnych na okres dalszych sześciu miesięcy, nastąpić powinna osoba w tym względzie uchwała Rady Ministrów.

Art. 3. O wprowadzeniu sądów doraźnych jak również o ich utrzymaniu na czas dalszy (art. 2) ogłasza się każdorazowo w Dzienniku Praw, a nadto podaje do powszechnej wiadomości na miejscu, drogą ogłoszenia, rozlepiania obwieszczeń, lub innymi sposobami przystępnymi dla szerokich mas ludności.

Art. 4. Uchwała Rady Ministrów w przedmiocie wprowadzenia lub dalszego utrzymania sądów doraźnych wchodzi w życie w poszczególnych miejscowościach dnia następnego po jej podaniu do powszechnej wiadomości (art. 3) we właściwym mieście powiatowem.

Art. 5. Z dniem wejścia w życie sądów doraźnych (art. 4) podlegają postępowaniu doraźnemu wszyscy współnicy przestępstw (art. 51 K. K.), popełnionych na obszarze, dla którego sądy doraźne ogłoszono, bez względu na to, czy chodzi o przestępstwa dokonane, czy też usiłowane.

Wyjęte są osoby ulegające sądownictwu wojskowemu.

Art. 6. Z chwilą ogłoszenia sądów doraźnych przez właściwego sądu okręgowego, powołanego do pełnienia funkcji sądu doraźnego, wyznacza z pośród sędziów swego okręgu przewodniczącego i sędziów wyrokujących, oraz potrzebną ilość zastępców, tudzież sekretarza.

Sąd doraźny wyrokuje w składzie trzech sędziów. W skład jego wchodzić musi przynajmniej dwóch sędziów okręgowych, z których jeden przewodniczy; trzeci sędzia może być wyznaczony także z pośród sędziów śledczych lub sędziów pokoju.

Art. 7. Posiedzenia sądu doraźnego odbywają się bądź w siedzibie sądu okręgowego, bądź w miarę potrzeby w innym miejscu okręgu sądowego.

Najbliższa władza wojskowa na czas trwania posiedzeń sądowych wyśle, na żądanie przewodniczącego, oddział wojska dla ochrony sądu, utrzymania porządku oraz wykonania wszelkich zarządzeń sądu.

Art. 8. Postępowanie doraźne stosuje się wyłącznie do przestępstw, podlegających sądowi doraźnemu, z pominięciem wszelkich innych przestępstw oskarżonemu zarzuconych, i winno być przeprowadzone nawet wtedy, gdy inni współnicy przestępstwa nie podlegają sądom doraźnym.

Postępowanie doraźne nie może być wdrożone przeciw osobom, które w czasie popełnienia przestępstwa nie ukończyły lat 17, oraz przeciw kobietom brzemiennym.

Art. 9. O każdym czynie, zawierającym cechy przestępstwa podlegającego sądowi doraźnemu, władze bezpieczeństwa

niezwłocznie zawiadamiają prokuratora sądu okręgowego, przesyłając mu przytem zebrane wiadomości i dokumenty.

Art. 10. Postępowanie doraźne odbywa się bez śledztwa wstępnego wszelako prokurator w miarę potrzeby mocen jest zwracać się do sędziów śledczych lub sędziów pokoju o dokonanie poszczególnych czynności śledczych, tudzież zarządzić zebranie odpowiednich wiadomości przez władze bezpieczeństwa lub władze administracyjne. W szczególności prokurator jest obowiązany wnieść w ciągu 24 godzin o przesłuchanie przez sędziego śledczego lub sędziego pokoju każdego zaareztowanego oskarżonego, o ile przesłuchanie takie już przedtem nie nastąpiło.

Dochodzenia nie mogą trwać dłużej nad 14 dni, licząc od dnia zawiadomienia prokuratora o przestępstwie.

Wnioskami prokuratora co do zastosowania, uchylenia lub zmiany środka zapobiegawczego sędziowie śledczy i sędziowie pokoju są związani.

Art. 11. Jeśli prokurator uzna, że sprawa nie podlega sądowi doraźnemu (art. 1, 4, 5, 8), lub że zebrane doraźnie poszlaki są niewystarczające, lub że zachodzi wątpliwość co do poczytalności oskarżonego, wówczas kieruje sprawę na drogę postępowania zwyczajnego.

Art. 12. Rozprawa główna w postępowaniu doraźnem odbywa się bez wygotowania aktu oskarżenia wzamian którego prokurator sporządza jedynie wniosek co do stawienia oskarżonego przed sądem doraźnym, wyłuszczający istotę oskarżenia, wskazujący w tej mierze dowody i wymieniający osoby, które zdaniem prokuratora wezwać należy w charakterze świadków lub biegłych. Wniosek ten wraz z aktami winien wpłynąć do przewodniczącego sądu doraźnego w przeciągu 48 godzin po ukończeniu dochodzeń w myśl art. 10.

Art. 13. Przewodniczący sądu doraźnego wyznacza w ciągu 24 godzin po otrzymaniu wniosku prokuratora rozprawę główną i zarządza potrzebne do tej rozprawy przygotowania i wezwania: wyznacza oskarżonemu, o ile on nie ma obrońcy z wyboru, obrońcę z urzędu z pośród adwokatów, a w braku tychże z pośród aplikantów sądowych lub obrońców, i orzeka o wezwaniu lub odmowie wezwania podanych przez oskarżonego świadków, jako też o ściągnięciu lub pominięciu wskazanych przezeń dowodów; przepis art. 557 U. P. K. nie będzie stosowany.

Jeżeli zachodzi obawa uchylenia się świadków lub biegłych od stawienia, przewodniczący sądu może zabezpieczyć ich przybycie, wydając władzom policyjnym polecenie czuwania nad ich stawieniem się do sądu. Przewodniczący może także zarządzić, aby świadków lub biegłych dla rozprawy niezbędnych przymusowo do niej sprowadzono.

Art. 14. W rozprawie głównej przed sądem doraźnym udział obrońcy jest konieczny.

Art. 15. Powództwo cywilne w postępowaniu doraźnym jest niedopuszczalne.

Art. 16. Z chwilą wyznaczenia rozprawy głównej przed sądem doraźnym oskarżony nie może pozostawać na wolnej stopie; jeżeli więc nie był już poprzednio uwięziony, przewodniczący sądu doraźnego zarządzi zaarrestowanie jego własną władzą. Uwolnienie z aresztu przed ukończeniem postępowania doraźnego nie jest dopuszczalne.

Art. 17. Rozprawa główna, po załatwieniu czynności formalnych, związanych z otwarciem posiedzenia (art. 636—645 U. P. K.), rozpoczyna się od odczytania przez przewodniczącego wniosku prokuratora w przedmiocie stawienia oskarżonego przed sądem doraźnym, poczem dalszy przewód sądowy odbywa się według ogólnych zasad postępowania karnego (art. 620—635 i 679—749 U. P. K.).

W razie koniecznej potrzeby mogą być odczytane akta dochodzeń; sąd rozważy jednak ze szczególną starannością, w jakiej mierze akta te stanowić mogą dowód dostateczny

Art. 18. Po zamknięciu rozprawy głównej sąd doraźny wydaje wyrok w myśl art. 771 U. P. K. lub też decyzję, przekazującą sprawę na drogę postępowania zwyczajnego, jeżeli uzna, że w danej sprawie postępowanie doraźne jest niedopuszczalne w myśl art. 1, 4, 5, 8, lub też jeżeli wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w toku rozprawy głównej nie mogą być usunięte, albo gdy wina oskarżonego ustalona została niejednomyślnie.

Przepisy art. 750—764 U. P. K. nie będą stosowane w postępowaniu doraźnym.

Art. 19. Za przestępstwa, podlegające sądowi doraźnemu, wymierzyć należy karę śmierci przez rozstrzelanie w tych przypadkach, w których w postępowaniu zwyczajnem przestępstwo zagrożone jest co najmniej karą ciężkiego więzienia.

W innych przypadkach sąd doraźny wymierza karę ciężkiego więzienia bezterminowego lub terminowego na czas nie krótszy od lat ośmiu.

W postępowaniu doraźnem przepis art. 53 i 53a K. K. nie będzie stosowany.

Gdy atoli zachodzą nader ważne okoliczności łagodzące, sąd władny będzie karę, w części pierwszej niniejszego artykułu wymienioną, złagodzić na bezterminowe ciężkie więzienie.

Art. 20. Wyroki i decyzje sądu doraźnego są prawomocne z chwilą ich ogłoszenia. Wyroki śmierci nie wymagają zatwierdzenia.

Art. 21. Wyroki i decyzje sądu doraźnego winny być uzasadnione na piśmie w ciągu 24 godzin po ich ogłoszeniu.

Przepisy o ogłaszaniu wyroków, zawarte w art. 829—834 U. P. K., nie mają zastosowania w postępowaniu doraźnem.

Art. 22. Wyrok śmierci wykonany będzie najpóźniej w ciągu 24 godzin po ogłoszeniu. Wykonanie wyroków ska-

zujących należy do prokuratora, któremu przewodniczący sądu doraźnego przesyła odpis sentencji wyroku.

Art. 23. O wykonanie wyroku śmierci zwoćić się należy do najbliższej komendy wojskowej.

Wykonanie wyroku nastąpi niepublicznie, w obecności prokuratora i lekarza; prokurator spisze odpowiedni protokół, stwierdzający wykonanie wyroku i podpisze go wraz z lekarzem.

Art. 24. O każdym wykonaniu wyroku śmierci podań należy do powszechnej wiadomości przez obwieszczenia z wymienieniem sądu orzekającego, osoby, tudzież istoty, miejsca i czasu przestępstwa.

Art. 25. Z chwilą uchylenia sądów doraźnych sprawy nieukończone prze..azać należy na drogę postępowania zwy..czajnego.

Art. 26. Wznowienie sprawy, osądzonej doraźnie, jest dopuszczalne na zasadach ogólnych postępowania karnego (art. 934—940 U. P. K.), wszelako podanie prośby o wznowienie nie wstrzymuje wykonania wyroku.

Gdy dopuszczono wznowienie, sprawa nie może być poraz wtóry sądzona doraźnie.

Art. 27. O ile ustawa niniejsza nie zawiera odmiennych postanowień, stosować zresztą należy w postępowaniu doraźnem przepisy ustawy postępowania karnego.

Art. 28. Ustawa niniejsza obowiązuje na ziemiach b zaboru rosyjskiego. Wykonanie jej należy do Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych

Załącznik Nr. 42

ROZPORZĄDZENIE

**Ministra Sprawiedliwości i Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 21-go lipca 1919 r., dotyczące wykonania ustawy
w przedmiocie sądów doraźnych.**

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. 60 p. 362).

Na podstawie art. 28 ustawy z dnia 30 czerwca 1919 r. Nr. 55 Dz. Pr. poz. 341 postanawia się co następuje:

Art. 1. Ogłoszenie o wprowadzeniu sądownictwa doraźnego (art. 3 i 4 ustawy w przedmiocie sądów doraźnych), nastąpi przez rozlepianie obwieszczeń, w których podana będzie do powszechnej wiadomości uchwała Rady Ministrów, zarządzająca postępowanie doraźne, z określeniem w sposób ogólni przystępny tych przestępstw, które poddane zostały sądow doraźnemu, z oznaczeniem grożącej kary, tudzież z wezwaniem, by wystrzegano się popełnienia takich przestępstw pod groźbą stawienia winnych przed sąd doraźny.

Art. 2. Po nadesłaniu przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wymienionych w art. 1 ogłoszeń, powiatowy Komisarz rządowy natychmiast zarządzi rozlepienie tychże w mieście powiatowem; w szczególności czuwać należy nad tem, by rzeczony ogłoszenia umieszczone zostały na budynkach, w których mają siedzibę władze sądowe i administracyjne.

Art. 3. Ogłoszenia o wprowadzeniu sądów doraźnych powiatowy Komisarz rządowy prześle również wszystkim gminom powiatu, na które rozciągnięto sądownictwo doraźne, celem natychmiastowego rozlepienia tychże ogłoszeń w gminie, tudzież sądom pokoju, celem ogłoszenia przy wejściu do sądu.

Art. 4. Powiatowy Komisarz rządowy zarządzi ogłoszenie o wprowadzeniu sądów doraźnych w miarę uznania tychże innym sposobem (ustne ogłoszenia za pośrednictwem organów policji i t. p.), powołując do współdziałania władze gminne.

Art. 5. O dniu rozlepienia ogłoszeń w mieście powiatowem (art. 4 ustawy) powiatowy Komisarz rządowy niezwocznie zawiadomi właściwy sąd okręgowy i prokuratora tegoż sądu. Zawiadomienie takie powinno się znajdować w ręku władz sądowych i prokuratorskich dnia następnego po dniu rozlepienia obwieszczeń w mieście powiatowem.

Zawiadomienie nastąpi na piśmie, z oznaczeniem daty rozlepienia obwieszczeń w mieście powiatowem, tak liczbami, jak literami; zawiadomienia telegraficzne są dopuszczalne, muszą być atoli natychmiast powtórzone przez przesłanie zawiadomienia na piśmie.

Art. 6. Z chwilą wprowadzenia sądów doraźnych powiatowy Komisarz rządowy przypomni władzom policyjnym powiatu, że o przestępstwach podlegających sądom doraźnym winny zawiadomić władze prokuratorskie; zawiadomienie sędziów śledczych w myśl art. 250 U. p. k. nie jest potrzebne.

Art. 7. Przewidziane w art. 24 ustawy w przedmiocie sądów doraźnych ogłoszenie o wykonaniu wyroku śmierci rozlepione będzie w siedzibie sądu okręgowego, który wyrok wydał, a jeśli wyrok wydano poza siedzibą sądu okręgowego, także w miejscu wydania wyroku.

Obwieszczenie nastąpi również w miejscowości, w której przestępstwo popełniono.

Art. 8. Prokurator sądu okręgowego prześle przygotowane już do rozlepienia obwieszczenia, o których mowa w art. 7, właściwym władzom policyjnym lub gminnym z wezwaniem rozlepienia tychże i zawiadomienia go o wykonaniu zlecenia.

Art. 9. W miastach, stanowiących samodzielne jednostki administracyjne, czynności przewidziane w art. 25 niniejszego rozporządzenia należą do przedstawiciela państwowej władzy administracyjnej.

Art. 10. Koszta sporządzenia ogłoszeń, przewidzianych w art. 7, pokrywane będą z budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości, koszta sporządzenia innych ogłoszeń—z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Załącznik Nr. 43.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 11 lipca 1921 r. w przedmiocie sądownictwa doraźnego na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej.

(Dz. Ust. Nr. 64 p. 405).

W myśl art. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 1919 r. (Dz. Pr. Rz. P. Nr. 55, poz. 341) i punktu 6 § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1921 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 37, poz. 223) — Rada Ministrów na wniosek Ministra Sprawiedliwości, przedstawiony w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych zarządza co następuje:

§ 1. Sądy doraźne w okręgach warszawskiego i lubelskiego sądu apelacyjnego, tudzież sądu apelacyjnego ziem wschodnich utrzymuje się na czas dalszych sześciu miesięcy, począwszy od dnia 1 sierpnia 1921 r. względem następujących przestępstw:

- a) udziału w bandzie z art. 279 cz. 1 ust. 3 k. k., o ile chodzi o bandę w celu rozboju;
- b) zabójstwa z art. 453 lub 455 ust. 3 k. k., jeśli przestępstwa te popełniono względem osób sprawujących funkcje bezpieczeństwa publicznego, podczas wykonywania lub z powodu wykonywania przez nie obowiązków służbowych, tudzież zabójstwa przewidzianego w art. 455 ust. 6 k. k. (zabójstwo w bandzie) oraz w art. 455 ust. 12 k. k. (zabójstwo w celu zysku);
- c) rozboju, przewidzianego w art. 589 k. k.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1921 roku.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 19 stycznia 1922 r. (D. U. Nr. 6 p. 39) przedłużyło postępowanie doraźne w wyżej wymienionych zbrodniach (z wyłączeniem niektórych powiatów, atoli nie wchodzących do Województw Wschodnich) do 1 sierpnia 1922 r., dodając na obszarze Województwa Nowogródzkiego (p. d. § 1) uszkodzenie mienia przez podpalenie przewidziane w art. 562 i 563 k. k.

U S T A W A

z dnia 29 lipca 1919 roku o tymczasowym sądownictwie
wojskowym.

(Dz. Ust. Nr. 65 p. 389).

Art. 1. Aż do czasu zaprowadzenia jednolitego ustawodawstwa sądowo-wojskowego stosowane będą narazie w zakresie sądownictwa wojskowego przepisy wojskowe kodeksu niemieckiego z r. 1872 i wojskowej ustawy postępowania karnego austriackiego z r. 1912.

Art. 2. Względem przestępstw pospolitych stosowane będą w sądownictwie wojskowym powszechne ustawy karne materialne w poszczególnych dzielnicach obowiązujące.

Art. 3. Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, postawiony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, wyda rozporządzenia wprowadzające w życie postanowienia art. 1 i 2 niniejszej ustawy, a zarazem władna będzie poczynić w ustawach wymienionych w powyższych artykułach, zmiany i uzupełnienia zarówno w zakresie organizacji sądownictwa wojskowego, jak i w prawie karnem materialnem i procesowem; w szczególności określić należy, które z ustaw wymienionych w art. 2 obowiązywać będą tymczasowo w polu i na morzu, tudzież jakie ustawy stosowane być winny względem ludności poddanej sądownictwu wojskowemu na obszarach, na które moc obowiązująca ustaw w art. 2 wymienionych się nie rozciąga, względnie przewidzieć sposób określenia tychże ustaw.

Art. 4. Rozporządzenia przewidziane w art. 3 zyskują moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia ich w Dzienniku Praw, o ile w rozporządzeniach tych inaczej postanowione nie będzie co do początku ich mocy obowiązującej i nie mogą wychodzić na niekorzyść podsądnych.

Art. 5. Rada Ministrów władna będzie wydawać rozporządzenia przewidziane w artykule 3 niniejszej ustawy przez czas 4 miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy; rozporządzenia te winny być następnie przedłożone Sejmowi do zatwierdzenia na najbliższym jego posiedzeniu.

Ustawa z dnia 24 stycznia 1920 r. (D. U. Nr. 6 p. 39)
odroczyła termin o 3 miesiące.

Art. 6. Aż do chwili wejścia w życie rozporządzeń, wymienionych w art. 3 niniejszej ustawy, stosowane będą nadal dotychczasowe przepisy w zakresie sądownictwa wojskowego, ogłoszone w Dzienniku Rozkazów Wojskowych po dzień 10 marca 1819 roku łącznie z mocą obowiązującą od dnia ich

ogłoszenia w tymże dzienniku, względnie dnia późniejszego, wskazanego w nich jako początek mocy obowiązującej. Czynności sądowe na podstawie tych przepisów przedsięwzięte nadal według nich oceniane będą.

Art. 7. Przepis artykułu 6 niniejszej ustawy nie odnosi się jednak do ogłoszonych w Dzienniku Rozkazów Wojskowych przepisów o wojskowych sądach doraźnych.

Art. 8 Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia. Wykonanie jej należy do Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 45,

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie na obszarze Rzeczypospolitej ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1912 r.

(Dz. Ust. Nr. 59 p. 368).

Na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 65 z 1919 r. poz. 389) o tymczasowym sądownictwie wojskowym i z dnia 20 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 6 z 1920 r. poz. 39), Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, uczyniony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, stanowi co następuje:

W polskim sądownictwie wojskowym stosować należy tymczasowo ustawę postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1912 roku (austr. Dz. Ustaw Państwa Nr. 130), ze zmianami i uzupełnieniami, w następujących artykułach przewidzianymi:

DZIAŁ I. Organizacja Sądownictwa Wojskowego.

TYTUŁ I. Właściwość osobowa sądów wojskowych.

Art. 1. Sądownictwo karne wojskowe dzieli się na sądownictwo karne wojska i sądownictwo karne marynarki wojennej.

Art. 2. Właściwości sądów wojskowych za przestępstwa, przewidziane w kodeksie karnym wojskowym i za przestępstwa, przewidziane w powszechnych ustawach karnych podlegają:

- 1) wojskowi za przestępstwa, popełnione w czasie czynnej służby w armji lub marynarce;
- 2) dezercerzy, zbiegli ze służby wojskowej;

- 3) inwalidzi wojskowi, umieszczeni w zakładach dla nich przeznaczonych;
- 4) jeńcy wojskowi, umieszczeni w zakładach dla nich przeznaczonych;
- 5) wszystkie osoby, należące do załogi statku wojennego, znajdującego się w służbie, albo statku, wcielonego czasowo do marynarki wojennej w razie mobilizacji lub wojny;
- 6) wszystkie osoby, należące do orszaku oddziału wojskowego zmobilizowanego lub przebywającego poza granicami Rzeczypospolitej;
- 7) inne osoby z mocy specjalnych ustaw.

Art. 3. Właściwości sądów wojskowych podlegają również:

- 1) powołani do służby wojskowej za nieusłuchanie rozkazu, powołującego do służby wojskowej, lub za inne cięższe przestępstwa, popełnione przez nieusłuchanie takiego rozkazu;
- 2) osoby wojskowe, nie będące w czynnej służbie wojskowej, za przestępstwa wojskowe, popełnione w czasie zebrań kontrolnych;
- 3) nie będący w czynnej służbie wojskowej oficerowie i równorzędni za przestępstwa wojskowe, których dopuścili się w mundurze wojskowym; tudzież za wszystkie przestępstwa, jakich dopuścili się w mundurze wojskowym przeciw sądom i władzom wojskowym, zajętem ściągnięciem przestępstw, podlegającym właściwości sądów wojskowych, i w czasie pełnienia przez nie obowiązków służbowych.

Art. 4. W czasie mobilizacji, wojny lub w razie bezpośredniej obawy wybuchu wojny może Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, uczyniony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, poddać w drodze rozporządzenia, osoby, ulegające zresztą właściwości sądów cywilnych, sądownictwu wojskowemu, za nieuprawnione werbowanie, nakłanianie żołnierza do przestępstw wojskowych i pomoc w popełnieniu tychże, za szpiegostwo i porozumiewanie się z nieprzyjacielem, tudzież inne przestępstwa, mające na celu wyrządzenie szkody polskiej sile zbrojnej lub jej sprzymierzeńcom, lub przysporzenie korzyści nieprzyjacielowi; dalej za nakłanianie do nieusłuchania rozkazu, powołującego do służby wojskowej, lub do innego cięższego przestępstwa, popełnionego przez nieusłuchanie takiego rozkazu.

Zarządzenie powyższe może dotyczyć wszystkich lub niektórych z pośród przestępstw, wyżej wspomnianych i ograniczone być może do poszczególnych obszarów.

W rozporządzeniu oznaczyć należy dzień, w którym zaczyna się właściwość sądów wojskowych.

Wprowadzenie i uchylenie sądownictwa wojskowego ogłasza się w Dzienniku Ustaw; z chwilą uchylenia sądownictwa wojskowego sprawy nie załatwione prawomocnie, przekazuje się właściwym władzom cywilnym.

Art. 5. Właściwość sądów wojskowych, o której mowa w art. 2 niniejszego rozporządzenia, rozciąga się tylko na przestępstwa popełnione w czasie trwania stosunku, uzasadniającego właściwość sądów wojskowych.

Art. 6. Właściwość sądów wojskowych w przedmiocie przestępstw pospolitych kończy się z chwilą ustania okoliczności, uzasadniających tę właściwość, o ile przedtem nie wniesiono aktu oskarżenia (wniosku o ukaranie); atoli w tym wypadku na wniosek prokuratora wojskowego (oficera sądowego) sąd przekazuje sprawę właściwej władzy cywilnej.

Również w czasie istnienia okoliczności, uzasadniających właściwość sądów wojskowych, sąd przekazuje właściwej władzy cywilnej sprawy o przestępstwa pospolite, popełnione przez osoby, podlegające właściwości sądów wojskowych, wspólnie z osobami, tej właściwości nie podlegającymi, gdy taki wniosek uczyni prokurator wojskowy (oficer sądowy). Przed uczynieniem wniosku o przekazaniu sprawy władzom cywilnym prokurator wojskowy (oficer sądowy) winien uzyskać zezwolenie dowódcy właściwego.

W przedmiocie przestępstw wojskowych właściwość sądów wojskowych kończy się, gdy nie wydano żadnego zarządzenia w celu przygotowania lub wdrożenia postępowania karnego, najdalej w ciągu roku po ustaniu stosunku, uzasadniającego to sądownictwo, o ile zaś sprawca podlega ustawowemu obowiązkowi służby wojskowej, najpóźniej w ciągu roku po skończeniu się tego obowiązku.

W razie zbiegu przestępstw wojskowych z przestępstwami pospolitemi, sądownictwo karne wojskowe pozostaje również dla tych ostatnich właściwem tak długo, jak dla przestępstw wojskowych, o ile nie wyłączono (art. 15 niniejszego rozporządzenia) przestępstw pospolitych i nie przekazano ich sądownictwu karnemu cywilnemu.

Art. 7. Wojskowi, winni wykroczeń przeciw ustawom skarbowym i administracyjnym, podlegają właściwości władz cywilnych.

O wykonanie kary pozbawienia wolności należy zwrócić się do władz wojskowych.

Art. 8. Właściwości sądów wojskowych nie podlegają osoby, którym z mocy prawa międzynarodowego lub na zasadzie traktatu służy prawo zakrajowości lub nietykalności osobistej.

Przywilej nietykalności, służący członkom Sejmu, pozostaje nienaruszony.

TYTUŁ II. O sprawowaniu sądownictwa wojskowego.

ROZDZIAŁ I. Wykonywanie sądownictwa w ogólności.

Art. 9. Sądownictwo karne sprawują w wojsku sądy wojska, w marynarce wojennej zaś sądy marynarki.

Art. 10. Do rozpoznawania spraw karnych powołuje się:

A. w wojsku:

1. Sądy załogowe,
2. Sądy Okręgów Generalnych;

B. w marynarce wojennej:

- 1) Sądy marynarskie,
- 2) Sądy admirałskie;

C. wspólny dla obu:

Najwyższy Sąd Wojskowy.

Przepisy, dotyczące sądów załogowych i sądów okręgów generalnych, należy stosować odpowiednio do sądów marynarskich, względnie admirałskich.

Art. 11. Okręgi generalne dzielą się pod względem sądowym na obwody, które określi Minister Spraw Wojskowych. W okręgu generalnym wykonywa sądownictwo sąd okręgu generalnego, w obwodach zaś sądy załogowe.

Art. 12. Rozpoznaniu sądów załogowych ulegają:

- 1) Sprawy szeregowych o występki wojskowe:
 - a) zagrożone karą pozbawienia wolności nie wyżej jednego roku, niezależnie od kar dodatkowych;
 - b) zagrożone karą pozbawienia wolności nie wyżej lat trzech, o ile ze względu na przeważające okoliczności, łagodzące nie należy oczekiwać surowszej kary, niż kary pozbawienia wolności do jednego roku, niezależnie od kar dodatkowych.
- 2) Sprawy szeregowych o przestępstwa pospolite:
 - 1) na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z r. 1903:
 - a) o wykroczenia,
 - b) o występki, zagrożone karą nie surowszą, niż pozbawienie wolności do jednego roku; choćby w połączeniu z grzywną lub karami dodatkowymi;
 - c) o inne występki, zagrożone pozbawieniem wolności, o ile ze względu na przeważające okoliczności łagodzące nie należy oczekiwać surowszej kary, niż pozbawienie wolności do jednego roku, choćby w połączeniu z grzywną lub karami dodatkowymi,

- 2) na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna austriacka z r. 1852:
 - a) o przekroczenia,
 - b) o inne przestępstwa, zagrożone karą niesurowszą, niż pozbawienie wolności do jednego roku, choćby w połączeniu z grzywną lub karami dodatkowymi;
- 3) na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny z r. 1871:
 - a) o wykroczenia,
 - b) o występki, zagrożone karą niesurowszą, niż więzienie (twierdza) i grzywną albo jedną z tych kar, o ile ze względu na przeważające okoliczności łagodzące nie należy oczekiwać surowszej kary niż więzienie (twierdza) do jednego roku, choćby w połączeniu z grzywną lub karami dodatkowymi z wyłączeniem przestępstw, które w braku okoliczności łagodzących zagrożone są domem karnym lub karą śmierci.

W sprawach, przekazanych sądowi załogowemu, kara pozbawienia wolności, zastępująca karę grzywny na wypadek niemożności ściągnięcia tejże, ani sama przez się, ani w połączeniu z wymierzoną karą pozbawienia wolności, nie może przekroczyć jednego roku.

O przekazaniu sprawy sądowi załogowemu decyduje dowódca właściwy dla sądu załogowego (art. 78 niniejszego rozporządzenia); to samo prawo służy prokuratorowi przy sądzie okręgu generalnego, o ile właściwy dowódca (art. 101 niniejszego rozporządzenia) na to się zgadza.

Art. 13. Do sądów okręgów generalnych należy:

- 1) postępowanie i orzekanie w przedmiocie wszystkich spraw karnych, które nie należą do sądów załogowych;
- 2) postępowanie i orzekanie o odwołaniu od wyroków sądów załogowych, a w wypadkach, wyraźnie w ustawie postępowania karnego wymienionych, rozstrzyganie zażaleń.

Art. 14. Gdy ktoś popełnił kilka czynów karygodnych, podlegających w części sądownictwu karnemu wojskowemu, w części zaś sądownictwu karnemu cywilnemu, wówczas każdy z właściwych sądów postępuje samodzielnie.

Sąd, który wydaje wyrok późniejszy, uwzględnia przy wymiarze kary w sposób odpowiedni karę, wymierzoną orzeczeniem poprzednim.

Gdy jeden ze zbiegających się czynów karygodnych podlega karze śmierci lub karze dożywotniego pozbawienia wolności, wówczas postępowanie z powodu tego czynu powinno wyprzedzić postępowanie z powodu innego czynu karygodnego, zagrożonego karą łagodniejszą.

Z reguły wykonywa się najpierw karę, wymierzoną przez sąd, który pierwszy orzekł prawomocnie.

Art. 15. Sąd na wniosek prokuratora (oficera sądowego) może zarządzić wyłączenie jednej lub kilku zbiegających się spraw karnych i ich oddzielne przeprowadzenie, jeżeli to może zapobiedz zwłoce lub utrudnieniu postępowania, albo posłużyć do skrócenia aresztu obwinionego.

Gdy dla sprawy wyłączonej, która wskutek związku z inną sprawą karną należy, w myśl ust. 2 art. 85 niniejszego rozporządzenia, do zakresu działania sądu okręgu generalnego, właściwym jest sam przez się sąd załogowy, wówczas przechodzi ona po wyłączeniu do zakresu działania dowódcy, powołanego do ścigania karnego przed sądem załogowym.

Sąd na wniosek prokuratora (oficera sądowego) zarządzi wyłączenie czynów karygodnych również wtedy, gdy przedstawiają się one, jako nieistotne dla wymiaru kary. Dodatkowe zarządzenie wniesienia oskarżenia jest w tym wypadku dopuszczalne w ciągu miesiąca od prawomocności wyroku.

Postanowienie tego ustępu nie ma zastosowania do czynów karygodnych, które ścigać można tylko na żądanie uprawnionego.

Art. 16. Spory o właściwość między sądami wojskowymi rozstrzyga wspólny sąd bezpośrednio przełożony.

Art. 17. W razie sporu o właściwość między sądem wojskowym a sądem karnym dla osób cywilnych, sąd wojskowy przedkłada sprawę Najwyższemu Sądowi Wojskowemu, który, o ile przychyła się do zapatrywania sądu karnego dla osób cywilnych, wydaje decyzję, wiążącą sąd wojskowy. W przeciwnym razie rozstrzyga powyższy spór zespół sześciu sędziów Sądu Najwyższego i Najwyższego Sądu Wojskowego, delegowanych w równej liczbie przez oba sądy. Przewodniczą kolejno prezesi (vice-prezesi) powyższych sądów.

Decyzje zapadają na posiedzeniu niejawnem bezwzględną większością głosów, po wysłuchaniu prokuratora wojskowego i cywilnego; w razie równości głosów zapada decyzja podług zdania, za którym oświadczy się przewodniczący.

Art. 18. W wypadkach przewidzianych w art. 16 i 17 niniejszego rozporządzenia, aż do czasu orzeczenia o właściwości, odnośni dowódcy i odnośne sądy mają zarządzić czynności, potrzebne do ustalenia istoty czynu, a w szczególności te wszystkie kroki śledcze, które nie cierpią zwłoki.

Art. 19. Właściwość poszczególnych sądów załogowych i sądów okręgów generalnych zależy od właściwości dowódców właściwych.

ROZDZIAŁ II. Oficerski korpus sędziowski.

Art. 20. Oficerski korpus sędziowski tworzą oficerowie, którzy na podstawie specjalnego wykształcenia zostali przeznaczeni do współdziałania w wymiarze sprawiedliwości w wojsku.

Art. 21. Warunkiem przyjęcia w charakterze asystenta w skład korpusu sędziowskiego jest:

- 1) egzamin oficerski,
- 2) jeden rok służby oficerskiej po złożeniu tego egzaminu,
- 3) ukończone studia prawnicze.

● Przyjęty do korpusu w charakterze asystenta otrzymuje stopień podporucznika, o ile go już przedtem posiadał.

Art. 22. Oficerom korpusu sędziowskiego służy uposażenie, przywiązane do zajmowanego stanowiska sędziowskiego, o ile nie należy się im wyższe uposażenie ze względu na ich stopień oficerski.

Wojskowe urzędy sędziowskie odpowiadają następującym stopniom oficerskim:

Prezydent Najwyższego Sądu Wojskowego — generałowi porucznikowi,

Wiceprezydent i sędzia Najwyższego Sądu Wojskowego — generałowi podporucznikowi,

Szef sądu (ekspozytury sądu) okręgu generalnego — pułkownikowi,

Sędzia orzekający — podpułkownikowi,

Sędzia załogowy — kapitanowi do pułkownika włącznie,

Wojskowy sędzia śledczy — majorowi,

asystenci — podporucznikowi do kapitana włącznie.

Wojskowe urzędy prokuratorskie odpowiadają następującym stopniom oficerskim:

Naczelnny Prokurator Wojskowy — generałowi porucznikowi,

Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego — generałowi podporucznikowi,

Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego — pułkownikowi,

Prokurator sądu okręgu generalnego — podpułkownikowi,

Podprokurator sądu okręgu generalnego — majorowi.

Art. 23. Przełożonym wojskowym w korpusie sędziowskim służy następujący zakres władzy dyscyplinarnej:

1. a) Prezydentowi Najwyższego Sądu Wojskowego — prawa dowódcy dywizji;
b) szefom sądu okręgu generalnego — dowódcy pułku;
c) sędziom załogowym — dowódcy bataljonu.
2. a) Naczelnemu Prokuratorowi wojskowemu — prawa dowódcy dywizji;
b) Prokuratorowi przy Najwyższym Sądzie Wojskowym — prawa dowódcy brygady;
c) prokuratorowi przy sądzie okręgu generalnego — prawa dowódcy pułku.

ROZDZIAŁ III. Sędziowie wojskowi (orzekający i śledczy).

Art. 24. Sędziowie wojskowi wszystkich stopni, przy objęciu pierwszego stanowiska sędziego, składają przysięgę sędziowską, którą odbiera szef sądu według roty następującej:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu, iż obowiązki sędziego będę wiernie wypełniał, stosownie do ustawy i według najlepszej wiedzy i sumienia“.

Art. 25. W razie potrzeby można powierzyć obowiązki sędziego orzekającego (śledczego) lub prokuratora (podprokuratora) oficerom, nie mającym stopnia oficerskiego, przepisanego w art. 21.

Art. 26. Sędziów wojskowych, z wyjątkiem sędziów załogowych i sędziów śledczych, mianuje Naczelnik Państwa.

Sędziów załogowych i śledczych oraz asystentów sędziowskich mianuje Minister Spraw Wojskowych.

Art. 27. W celu przygotowania kandydatów na stanowiska sędziowskie (urzędy prokuratorские) ustanawia się dwuletnią praktykę, określoną rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych.

Starszym asystentom można powierzać czasowo zastępstwo sędziów śledczych podprokuratorów z postanowienia szefa sądu lub prokuratora, jak również obronę podsądnych.

Art. 28. Wojskowi sędziowie śledczy urzędują przy sądzie okręgu generalnego lub w wyznaczonych okręgach śledczych.

Art. 29. Granice okręgów śledczych w okręgach generalnych oraz przydział wojskowych sędziów śledczych do Okręgu ustala sąd wojskowy właściwego okręgu generalnego w porozumieniu z dowódcą tego okręgu.

Art. 30. Sędziowie są przy wykonywaniu sędziowskich czynności śledczych i przy wydawaniu orzeczeń niezawisli i podlegają jedynie ustawie.

ROZDZIAŁ IV. Sądy Orzekające.

1. Postanowienia ogólne.

Art. 31. Posiedzenia sądów wojskowych dzielą się na posiedzenia dyspozycyjne i rozprawy sądowe.

W sądach załogowych niema posiedzeń dyspozycyjnych.

Art. 32. Na rozprawie sądowej musi być obecny komplet orzekający, w rozporządzeniu niniejszem przepisany, prokurator lub podprokurator, oficer sądowy i protokulant.

2. Sądy załogowe i marynarskie.

Art. 33. Utworzenie i rozwiązanie sądów załogowych i marynarskich następuje z rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 34. Sąd załogowy składa się z sędziego załogowego i odpowiedniej ilości oficerów korpusu sędziowskiego.

Art. 35. Komplet sądu załogowego składa się z oficera korpusu sędziowskiego, jako przewodniczącego i dwóch asesorów, z których jeden jest oficerem, zaś drugi podoficerem.

Asesor musi być pełnoletni, nieposzlakowany, nie pozostawać w śledztwie, ani w innych dochodzeniach. a nadto musi biegle czytać i pisać.

Do zakresu działania sędziego sądu załogowego należy, prócz rozpoznawania spraw, należących do właściwości sądu załogowego, także prowadzenie śledztwa w sprawach o przestępstwa, należące do właściwości sądów okręgów generalnych; na wniosek jednak prokuratora sędzia załogowy odstępuje sprawę właściwemu sędziemu śledczemu.

Poszczególne czynności sędziowskie poza rozprawą pełni przewodniczący sądu załogowego samodzielnie bez udziału asesorów.

Wyznaczanie asesorów przez właściwych dowódców ze stanu żołnierskiego odbywa się w miarę możliwości, z kolei wyznaczonej zgóry z początkiem każdego roku.

Czynności oskarżyciela wykonywa wyznaczony do tego przez właściwego dowódcę oficer sądowy.

Akt oskarżenia zastępuje pisemny rozkaz właściwego dowódcy, wydany oficerowi sądowemu z poleceniem postawienia w sądzie wniosku o ukaranie.

Rozkaz w przedmiocie oskarżenia winien obejmować zarówno osobę obwinionego, jak zarzucony mu czyn i w razie potrzeby wniosek o orzeczeniu aresztu śledczego lub utrzymanie go w mocy.

Art. 36. Przepisy dotyczące sądów załogowych, stosuje się odpowiednio do sądów marynarskich.

3. Sądy Okręgów Generalnych.

Art. 37. Utworzenie i rozwiązanie sądów okręgów generalnych i sądów admirałskich następuje z rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 38. W każdym okręgu generalnym ustanawia się w siedzibie dowództwa sąd pod nazwą „sąd wojskowy okręgu generalnego“.

Art. 39. Sąd wojskowy okręgu generalnego składa się z szefa sądu oraz sędziów wojskowych.

Art. 40. Posiedzenia dyspozycyjne są przeznaczone dla rozpatrywania spraw poza rozprawą główną, a w szczególności:

- 1) wniosków, uczynionych przez prokuratora w toku śledztwa w wypadkach, w których sędzia śledczy nie zgadza się z wnioskiem prokuratora;

- 2) zażaleń na decyzję sędziego śledczego w wypadkach, ustawą wojskowego postępowania karnego przewidzianych;
- 3) aktu oskarżenia, jeżeli przewodniczący uważa za przeprowadzenie lub uzupełnienie śledztwa (dochodzeń) za wskazane; stosownie do wyników tychże, może prokurator poczynić odpowiednie wnioski lub wnieść nowy akt oskarżenia;
- 4) odwołanie od wyroków sądów niższych, w wypadku § 34 pkt. 1 i 2 i § 342 ustawy wojskowego postępowania karnego.

Posiedzenia dyspozycyjne odbywają się w składzie szefa sądu lub jego zastępcy oraz dwóch członków sądu z udziałem prokuratora.

Odnośnie do obrad i głosowania ma zastosowanie przepis § 74-go ust. 2 ustawy wojskowego postępowania karnego i art. 131 niniejszego rozporządzenia.

Z braku kompletu powołuje się na zastępców wojskowych sędziów śledczych.

Art. 41. Wewnętrzny podział czynności między członkami sądu okręgu generalnego następuje z rozporządzenia szefa sądu z początkiem każdego roku administracyjnego na jego przeciąg.

Podział ten można tylko wtedy zmienić w ciągu roku administracyjnego, jeżeli się to okaże potrzebne z powodu przeciążenia albo z powodu zmiany lub trwałej przeszkody poszczególnych sędziów.

Art. 42. Asesorów sądu okręgu generalnego i ich zastępców na przedstawienie szefa sądu wyznacza właściwy dowódca okręgu generalnego na każdą sesję sądową.

Art. 43. Powołany na asesora na czas sesji sądowej przechodzi do rozporządzenia szefa właściwego sądu.

Art. 44. Komplet orzekający sądu okręgu generalnego w przedmiocie przestępstw, zagrożonych karą śmierci lub ciężkiego więzienia bezterminowego (domu karnego bezterminowego), składa się z dwóch sędziów wojskowych, z których jeden jest przewodniczącym i kierownikiem rozprawy i trzech asesorów w następującym porządku starszeństwa:

- a) dla spraw generałów i równych im stopniom,—członek Najwyższego Sądu Wojskowego, szef sądu okręgu generalnego lub jego zastępca, jako drugi członek, oraz trzech generałów, wyznaczonych przez Ministra Spraw Wojskowych;
- b) dla spraw dowódców pułku i równych im stopniom — szef sądu lub jego zastępca i sędzia wojskowy oraz trzech generałów lub pułkowników, mających dowództwo jako asesorów;
- c) dla spraw oficerów sztabowych—dwóch sędziów wojskowych i trzech oficerów sztabowych, jako asesorów;

- d) dla spraw oficerów niższych stopni — dwóch sędziów wojskowych oraz oficer sztabowy i dwóch oficerów niższego stopnia, jako asesorów;
- e) dla spraw szeregowych — dwóch sędziów wojskowych, a jako asesorów oficer niższego stopnia i dwóch szeregowych.

W wypadkach, objętych punktem a) ustępu 1-go niniejszego artykułu, przewodniczącym i kierownikiem rozprawy jest członek Najwyższego Sądu Wojskowego.

Żaden z asesorów sądu wojskowego nie może być niższy stopniem od oskarżonego.

Jeżeli kilku wojskowych różnych stopni przychodzi w charakterze oskarżonych przed sąd wojskowy, wówczas składa się komplet orzekający odpowiednio do najstarszego stopniem oskarżonego.

O ile zaś przedmiotem rozprawy jest inne przestępstwo, niż określone w ustępie 1-y niniejszego artykułu, wówczas komplet orzekający sądu okręgu generalnego składa się tylko z jednego sędziego zawodowego jako przewodniczącego i kierownika rozprawy i czterech asesorów, wyznaczonych odpowiednio do zasad, wypowiedzianych w niniejszym artykule, z tem, że w wypadku punktu d) ma być jeden oficer sztabowy, a w wypadku punktu e) — dwóch oficerów.

Art. 45. Gdy oskarżony jest lekarzem wojskowym, oficerem intendenty (prowiantury) lub urzędnikiem wojskowym, wówczas sąd okręgu generalnego składa się według art. 42 niniejszego rozporządzenia, z tem jednak, że dwaj asesorowie, a co najmniej jeden asesor, powinni należeć do tej samej kategorii służby, co i oskarżony.

Art. 46. Gdy oskarżony jest osobą cywilną, sąd okręgu generalnego składa się według art. 44 punkt e); gdy jednak oskarżony posiada stopień oficerski lub równorzędny, wówczas traktuje się go przy składaniu sądu wojskowego narówni z osobą wojskową będącą na służbie.

Gdy oskarżono osobę cywilną łącznie z osobą wojskową, wówczas sąd okręgu generalnego składa się według postanowień, obowiązujących dla osoby wojskowej.

Przy tworzeniu sądu dla jeńców wojennych w miarę możliwości, uwzględnia się ich stopień wojskowy.

Art. 47. Gdy oskarżeni należą do różnych grup służbowych, należy w miarę możliwości, powołać komplet odpowiednio do zasady, wspomnianej w art. 44.

Art. 48. Sąd odwoławczy przy sądach okręgów generalnych tworzy się według art. 42 z tem, że w komplecie orzekającym zawsze zasiada dwóch sędziów wojskowych.

Art. 49. Przepisy, dotyczące sądów okręgów generalnych, stosuje się odpowiednio do sądów admirałskich.

4. Najwyższy Sąd Wojskowy.

Art. 50. Siedzibą urzędową Najwyższego Sądu Wojskowego jest m. st. Warszawa.

Art. 51. Na czele Najwyższego Sądu Wojskowego stoi Prezydent mianowany z pośród generałów korpusu sędziowskiego.

O ile w rozporządzeniu niniejszem nie przewidziano wyjątków, wydaje on zarządzenia i postanowienia, potrzebne poza posiedzeniem senatu, nadzoruje zachowanie porządku czynności i przewodniczy z reguły na posiedzeniach senatu.

Art. 52. Najwyższy Sąd Wojskowy składa się z Prezydenta, jednego lub kilku wiceprezydentów i Sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego i dzieli się na wydziały.

Najwyższy Sąd Wojskowy orzeka w wydziałach złożonych z trzech sędziów.

Każde rozstrzygnięcie Najwyższego Sądu Wojskowego zapada, o ile ustawa wojskowego postępowania karnego, nie postanawia inaczej, na podśawie kolegjalnej narady w wydziałach i po wysłuchaniu Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym.

Art. 53. Wewnętrzny podział czynności pomiędzy sędziów oraz podział Najwyższego Sądu Wojskowego na wydziały następuje z postanowienia samego Najwyższego Sądu Wojskowego z początkiem każdego roku administracyjnego na jego przeciąg. Podział ten tylko wtedy można zmienić w ciągu roku administracyjnego, jeżeli okaże się to potrzebne z powodu przeciążenia pewnego wydziału, albo z powodu zmiany lub trwałej przeszkody poszczególnych sędziów.

Art. 54. Gdy wydział chce w pewnej kwestji prawnej odstąpić od poprzedniego orzeczenia plenarnego zebrania sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego lub jeżeli okaże się w tymże sądzie rozbieżność w rozstrzygnięciu pewnej kwestji prawnej, wówczas należy zasięgnąć co do spornego pytania prawnego orzeczenia plenarnego zebrania po wysłuchaniu zdania Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym. Rozprawa i rozstrzygnięcie w pełnem zebraniu przychodzi do skutku przy współdziałaniu conajmniej $\frac{2}{3}$, wszystkich sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego. Rozprawa przed plenum odbywa się pod przewodnictwem Prezydenta na posiedzeniu niejawnem, do którego ma się przybrać, prócz członków plenum i protokulanta, tylko prokuratora wojskowego.

Kierowanie rozprawą należy do Prezydenta Sądu. Orzeczenie co do kwestji prawnej zapada na podstawie pisemnego sprawozdania sędziego, ustanowionego referentem po wysłuchaniu wniosków prokuratora wojskowego, przedłożonych na piśmie.

Art. 55. Po rozstrzygnięciu kwestji prawnej na pełnem zebraniu senat, który rozstrzygnięcie to spowodował, orzeknie

w sprawie samej, przyczem jest związany orzeczeniem plenarnem.

Senat orzekając, przeprowadza poprzednio rozprawę ze stronami, jeżeli rozprawa taka ma według ustawy wojskowego postępowania karnego poprzedzić rozstrzygnięcie sprawy, względnie ponawia rozprawę, jeżeli odbyła się już przedtem.

Przy wzywaniu interesowanych do rozprawy tej zawiadamia się ich równocześnie o orzeczeniu plenarnem, które zapadło w kwestji prawnej.

Art. 56. Szczegółowy tok czynności Najwyższego Sądu Wojskowego ureguluje instrukcja, którą wyda Minister Spraw Wojskowych.

Art. 57. Najwyższy Sąd Wojskowy ma prawo wyjątkowo na wniosek właściwego dowódcy albo obwinionego, albo urzędu, ze względu na interes służby wojskowej, bezpieczeństwo publiczne, albo z innych ważnych powodów, sprawę karną przenieść z kompetencji właściwego dowódcy do kompetencji innego właściwego dowódcy, posiadającego ten sam zakres działania.

Przekazanie takie jest dopuszczalne również co do jednego lub kilku zbiegających się czynów karygodnych, przyczem sprawę powinno się przekazać dowódcy, dla wyłączonej sprawy karnej rzeczowo właściwemu.

Art. 58. Zakres działania Najwyższego Sądu Wojskowego określa ustawa wojskowa postępowania karnego.

5. Sądy doraźne.

Art. 59. Postępowanie doraźne względem osób, podlegających sądownictwu wojskowemu, jest dopuszczalne tylko po poprzednim ogłoszeniu postępowania doraźnego co do przestępstw, popełnionych po tem ogłoszeniu, a mianowicie w wypadkach popełnienia zbrodni, przewidzianych §§ 96, 97, 103, 106, 107, 110, i w wypadkach, zbrodni lub występków, przewidzianych w §§ 69 i 78 Wojskowego Kodeksu Karnego, tudzież w wypadku szpiegostwa na rzecz państwa obcego lub nieprzyjaciela, nieuprawnionego werbunku, tchórzostwa przed nieprzyjacielem lub płądowania.

Art. 60. Postępowanie doraźne względem osób podlegających sądownictwu wojskowemu, może być nadto zastosowane tylko po poprzednim jego ogłoszeniu, co do przestępstw popełnionych po tem ogłoszeniu, a w szczególności:

- a) w b. zaborze austriackim — co do zbrodni, morderstwa, rabunku, podpalenia i gwałtu publicznego przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności;
- b) w b. zaborze rosyjskim — co do rozboju, zabójstwa, podpalenia lub innego rozmyślnego uszkodzenia cudzego mienia, jeżeli przestępstwo jest zbrodnią.

c) w b. zaborze pruskim — co do morderstwa, rabunku, podpalenia i uszkodzenia lub zniszczenia cudzej własności, jeżeli przestępstwo jest zbrodnią.

Orzeczenie o potrzebie wprowadzenia sądów doraźnych we wszystkich wypadkach należy do Ministra Spraw Wojskowych, który ze względu na szczególne warunki może przekazać upoważnienie to poszczególnym właściwym dowódcom okręgów generalnych. W wypadkach takich należy oznaczyć formacje lub okrąg wojskowy, dla którego wprowadzenie postępowania doraźnego uznano za potrzebne.

Art. 61. Prawa właściwego dowódcy, wynikające z ustawy wojskowego postępowania karnego, służą dowódcy właściwemu w postępowaniu doraźnem w całej pełni.

Art. 62. Właściwy dowódca zarządza sądy doraźne i ogłasza o tem w rozkazie.

Art. 63. O ogłoszeniu sądów doraźnych właściwy dowódca donosi w każdym wypadku Ministrowi Spraw Wojskowych bezzwłocznie, według możliwości, telegraficznie.

Art. 64. Do przeprowadzenia postępowania doraźnego jest właściwy sąd doraźny, zbierający się przy sądzie okręgu generalnego bez względu na inne sprawy karne, toczące się przeciw obwinionemu w sądach zwyczajnych.

Art. 65. Sąd doraźny składa się z tych samych osób, co sąd wojskowy przy sądach okręgów generalnych, w myśl art. 44 niniejszego rozporządzenia.

Utrzymanie pewnego porządku kolejnego przy wyznaczaniu członków sądu doraźnego jest wskazane tylko o tyle, o ile jest to możliwe bez zwłoki.

Sąd doraźny może według uznania właściwego dowódcy obracać siedzibę swoją w każdym miejscu okręgu, dla którego są ogłoszone sądy doraźne.

Art. 66. Wdrożenie postępowania doraźnego powoduje prokurator wojskowy przez natychmiastowe doręczenie sądowi okręgowemu rozkazu, otrzymanego od właściwego dowódcy, który rozkaz ten wydaje w przeciągu 48 godzin po ukończeniu dochodzeń przeprowadzonych w myśl § 438 ustawy wojskowego postępowania karnego.

W ciągu 24 godzin po otrzymaniu tego rozkazu zbiera się sąd doraźny wskutek zarządzeń, wydanych przez sąd okręgu generalnego, który również wyda zarządzenia co do dostarczenia eskorty i oddziału egzekucyjnego, koniecznych dla bezpieczeństwa sądu doraźnego i w razie potrzeby dla wykonania kary śmierci, tudzież postara się o to, aby w miejscu przeznaczonem do odbywania sądu doraźnego, przygotowano wszystkie potrzebne przybory urzędowe i aby sprowadzono duszpasterza w ten sposób, by w razie skazania na karę śmierci—nie nie stało na przeszkodzie ku jej wykonaniu.

Art. 67. Sąd doraźny może się odbyć w każdym czasie, a nawet pod gołem niebem.

6. Sądy w polu i na morzu.

Art. 68. Postanowienia artykułów poprzedzających obowiązują także w polu i na morzu, o ile artykuły poniższe nie zawierają przepisów odmiennych.

Prawa właściwego dowódcy, wynikające z ustawy wojσκowego postępowania karnego, utrzymuje się w polu i na morzu w całej pełni.

Art. 69. Utworzenie i rozwiązanie sądów polowych i sądów wojennych eskadry, następuje na rozkaz Naczelnego Wodza.

Zbierają się one w każdym wypadku z osobna tylko na wezwanie właściwego dowódcy i bywają oznaczone według jego komendy.

Art. 70. Komplet orzekający w sądach polowych i sądach wojennych floty składa się z sędziego wojσκowego, jako kierującego rozprawą oraz czterech asesorów, a mianowicie:

- 1) gdy oskarżony jest szeregowym lub osobą wojskową, nie należącą do kategorii oficerów i im równorzędnych — z oficera sztabowego, dwóch kapitanów (rotmistrzów) i porucznika;
- 2) gdy oskarżony jest oficerem do kapitana włącznie — z pułkownika, majora i dwóch kapitanów (rotmistrzów);
- 3) gdy oskarżony jest majorem — z pułkownika, podpułkownika i dwóch majorów;
- 4) gdy oskarżony jest podpułkownikiem — z generała-podporucznika, pułkownika i dwóch podpułkowników;
- 5) gdy oskarżony jest pułkownikiem — z generała-podporucznika i trzech pułkowników;
- 6) gdy oskarżony jest generałem-podporucznikiem — z generała-porucznika i trzech generałów-podporuczników;
- 7) gdy oskarżony jest generałem-porucznikiem — z generała broni i trzech generałów-poruczników.

Jeżeli oskarżony jest oficerem jeszcze wyższego stopnia, to oficerów, którzy mają współdziałać jako sędziowie, wyznacza Wódz Naczelnny.

Przewodniczy sądowi członek najstarszy stopniem.

(W red. Rozp. R. O. P. z d. 13 kwietnia 1921 r. Nr. 90 p. 596).

Art. 71. W braku oficera, posiadającego stopień, wymagany w art. 70, dowódca właściwy może wyznaczyć oficera, bezpośrednio wyższego lub bezpośrednio niższego stopniem, jako przewodniczącego lub asesora.

Na równi z wymienionymi w art. 70 stopniami służbowymi stoją przy marynarce wojennej odpowiednie stopnie marynarki wojennej.

Asesorów wyznacza właściwy dowódca.

Żaden z członków sądu polowego, z wyjątkiem kierującego rozprawą, nie może być niższy stopniem od oskarżonego. (ibid).

Art. 72. Członków sądu polowego i sądu wojennego eskadry, składającego się z osób, wymienionych w artykułach poprzednich, z wyjątkiem oficera korpusu sędziowskiego, pełniącego funkcję kierującego rozprawą, można powołać w przypadkach przewidzianych w art. 45 i 46 niniejszego rozporządzenia z pośród oficerów innych korpusów.

Jeżeli dla złożenia sądu wojennego eskadry brakuje oficerów, posiadających stopnie wojskowe, wymagane w myśl art. 70 niniejszego rozporządzenia, sąd wojenny złożyć może również z oficerów innych stopni, przewodniczący jednak i dwaj asesorowie muszą być starsi rangą od oskarżonego.

Dla oficerów cudzoziemskich i osób równorzędnych tworzy się sąd wojenny tak samo, jak sąd dla oficerów i osób równorzędnych własnej armii.

Sąd wojenny okrętowy składa się, prócz oficera marynarki, wyznaczonego na kierownika rozprawy, z oficera sztabowego marynarki, jako przewodniczącego, tudzież kapitana i dwóch poruczników marynarki, jako asesorów. W razie potrzeby, może dowódca właściwy, zamiast oficera sztabowego marynarki, powołać kapitana marynarki na przewodniczącego sądu wojennego okrętowego, a zamiast poruczników, wymaganych według art. 70 ust. 1 punkt 1 niniejszego rozporządzenia i ustępu poprzedzającego, — chorążych lub podchorążych marynarki na członków sądu wojennego eskadry lub sądu wojennego okrętowego. Przy powoływaniu członków sądu wojennego nie istnieje pewien oznaczony porządek kolejny.

Jeżeli oskarżony jest osobą cywilną, sąd polowy i sąd wojenny eskadry składa się według art. 70 punkt 1, jeżeli jednak oskarżony posiada stopień oficerski lub równorzędny, wówczas traktuje się go przy składaniu sądu wojennego na równi z osobą wojskową w służbie.

Art. 73. Właściwym dowódcom w polu przydaje się potrzebną ilość oficerów korpusu sędziowskiego celem sprawowania czynności prowadzącego śledztwo, kierującego rozprawą i oskarżyciela.

Komendantowi okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, pomagają w tym samym celu oficerowie marynarki. Przed objęciem urzędu odbierze on od nich przysięgę, iż będą sumiennie wypełniali powierzone im obowiązki prowadzącego śledztwo (kierującego rozprawą, prowadzącego dochodzenia, zastępującego oskarżenie). Jeżeli jeden z wymienionych oficerów doznaje w danym wypadku przeszkody, wówczas dowódca wyznacza z grona podwładnych oficerów marynarki zastępcę, od którego należy również odebrać przysięgę. Równocześnie z nadaniem praw właściwego dowódcy

(art. 94 niniejszego rozporządzenia) należy nowoustanowionemu dowódcy oddać do rozporządzenia potrzebną ilość oficerów korpusu sędziowskiego, przydanych jednemu z podwładnych dowódców. Przełożony dowódca może, w razie potrzeby, użyć do przeprowadzenia postępowania karnego przeciw osobie, należącej do kompetencji jego, także oficerów korpusu sędziowskiego, przydanych jednemu z podwładnych dowódców.

Art. 74. W polu i na morzu nie ustanawia się sędziów śledczych. Sądami, orzekającymi w polu są sądy polowe, na okrętach, pozostających w związku floty — sądy wojenne floty, na okrętach zaś wysłanych w misji samodzielnej — sądy wojenne okrętowe.

Art. 75. Naczelnny Wódz może poddać osoby, które nie podlegają w innych wypadkach sądownictwu karnemu wojskowemu, a będą przytrzymane w kraju nieprzyjacielskim na obszarze, zajęтым przez wojska (dowództwa) zmobilizowane lub przez ich sprzymierzeńców, pod sądownictwo karne wojskowe:

- 1) za czyny karygodne, popełnione na tym obszarze;
- 2) bez względu na miejsce popełnienia czynu, za zbrodnie nieuprawnionego werbunku, uwiedzenia lub dania pomocy do naruszenia zaprzysiężonego obowiązku służby wojskowej, szpiegostwa i innych porozumień z nieprzyjacielem, albo innych działań, mających na celu szkodę dla siły zbrojnej lub wojsk z nią sprzymierzonych, lub korzyść dla nieprzyjaciela, jak również uwiedzenie do niedopełnienia wojskowego rozkazu—powołującego, albo za przestępstwa, popełnione czynami takimi, a podlegające surowszemu ukaraniu.

7. Sądy doraźne w polu i na morzu.

Art. 76. Do zarządzenia, ogłoszenia i wprowadzenia postępowania doraźnego są upoważnieni w polu i na morzu wszyscy właściwi dowódcy (art. 88 i 92 niniejszego rozporządzenia) w przedmiocie przestępstw, wyliczonych w art. 59 niniejszego rozporządzenia.

Ograniczenia praw właściwego dowódcy, zawarte w art. 90 ust. 3 i art. 91 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, nie mają zastosowania do postępowania doraźnego.

Ogłoszenie sądów doraźnych w polu i na morzu w innych wypadkach może zarządzić tylko Naczelnny Wódz w polu (dowódca wybrzeża) oraz dowódca, wymieniony w § 475 A. ust. 2 ustawy wojskowego postępowania karnego. Dowódcy ci mogą zarządzić ogłoszenie sądów doraźnych z powodu wszystkich przestępstw, za które wymierzona być może kara pozbawienia wolności nieograniczona do lat pięciu oraz względem wszystkich osób, podlegających sądownictwu karnemu wojskowemu.

Zniesienie ogłoszonego postępowania doraźnego następuje na zarządzenie dowódcy, który je wprowadził; w każdym jednak razie prawo to służy również dowódcom, wymienionym w ustępie poprzednim.

Art. 77. Sąd doraźny w polu składa się tak, jak sąd wojskowy polowy, sąd wojenny floty lub okrętowy, z tem jednak zastrzeżeniem, że gdy oskarżony jest szeregowym lub osobą nie należącą do kategorii oficerów i im równorzędnych, asesorami mogą być oficerowie najniższego stopnia, gdy zaś oskarżony jest oficerem, asesorami powinni być oficerowie nie niżsi stopniem od oskarżonego.

Sąd doraźny przeciw oficerowi lub osobie równorzędnej na pokładzie okrętu wysłanego w misji tworzy się tak, jak sąd wojenny floty, z tą zmianą, iż w miejsce oficera korpusu sędziowskiego wchodzi w skład sądu doraźnego oficer marynarki, jako kierujący rozprawą.

Również w innych wypadkach, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, można powierzyć kierownictwo rozprawą w postępowaniu doraźnem w polu zamiast oficera korpusu sędziowskiego, oficerowi stanu żołnierskiego.

O każdym zarządzeniu i zniesieniu postępowania doraźnego należy donieść Naczelnemu Wodzowi (dowódcy wybrzeża). (ibid).

ROZDZIAŁ V. Prawa i zakres działania właściwego dowódcy.

Art. 78. Właściwym dowódcą w przedmiocie przestępstw, należących do właściwości sądów okręgów generalnych, jest dowódca okręgu generalnego; w przedmiocie zaś przestępstw, ulegających rozpoznaniu sądów załogowych — wyznaczony przez Ministra Spraw Wojskowych dowódca stacjonowanej w obrębie obwodu sądowego wyższej jednostki organizacyjnej.

Jeżeli zachodzące okoliczności wymagają tego, może Minister Spraw Wojskowych nadać prawa dowódcy właściwego również innym dowódcom.

Oznaczenie właściwych dowódców dla sądów marynarskich i admirałskich nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 79. Właściwość poszczególnych sądów załogowych i sądów okręgów generalnych zależy od właściwości dowódców właściwych, którym służy prawo wdrażania przepisanych kroków celem ścigania karnego i którzy mają się odnosić w sprawach karnych do powyższych sądów (art. 19 niniejszego rozporządzenia).

Art. 80. Właściwy dowódca ma nie tylko prawo, lecz również obowiązek wdrażania przepisanych kroków celem zarządzenia ścigania karnego za czyny karygodne, które należą do jego zakresu działania i doszły do jego wiadomości, oraz

obowiązek postępowania w toku procesu w myśl ustawy wojskowego postępowania karnego.

Art. 81. W razie przeszkody uprawnienia właściwego dowódcy wykonywa jego zastępca w dowództwie.

Art. 82. Właściwość właściwego dowódcy rozciąga się na wszystkie osoby, podporządkowane mu wojskowo, lub należące do zakresu jego rozkazu.

Art. 83. Osoby wojskowe, odkomenderowane z własnej formacji wojskowej do innej formacji, podlegają pod względem karno-sądowym na czas odkomenderowania dowódcy właściwemu tej ostatniej formacji (§ 170 ustawy wojskowego postępowania karnego).

Art. 84. Prawa właściwego dowódcy co do osób, podlegających sądownictwu karnemu wojskowemu, które nie podpadają pod żadne z postanowień powyższych, wykonywa rzeczowo właściwy dowódca, znajdujący się najbliżej miejsca ujęcia lub miejsca popełnienia czynu.

Ten dowódca jest dalej właściwym dla wszystkich osób, podlegających wojskowemu sądownictwu karnemu, które są odłączone od własnej formacji wojskowej w sposób inny aniżeli wspomniany w art. 83 niniejszego rozporządzenia i zostały ujęte albo popełniły czyn karygodny w obcym okręgu terytorjalnym wojskowym, o ile dowódca właściwy według artykułów poprzedzających nie skorzysta sam z prawa zarządzenia ścigania karnego.

Gdy ze względu na miejsce ujęcia lub popełnienia czynu, uzasadniona jest właściwość kilku dowódców, wówczas ma między nimi pierwszeństwo ten, który wyprzedził innych przez zarządzenie, odnoszące się do ścigania karnego sprawy.

Przy wydaniu z obcego państwa, należy uważać miejsce wydania za miejsce ujęcia.

Art. 85. Jeżeli osoba, podlegająca sądownictwu karnemu wojskowemu, pozostaje pod zarzutem kilku czynów karygodnych, albo jeżeli kilka osób, podlegających sądownictwu temu, miało udział w tem samym przestępstwie o charakterze sprawców, współwinnych, uczestników, lub udzielających pomocy, wówczas należy z reguły przeprowadzić i ukończyć postępowanie karne równocześnie i łącznie.

Jeżeli łączne sprawy karne należą w części do zakresu działania sądu załogowego, w części zaś do zakresu działania sądu okręgu generalnego, wówczas ich wspólne ściganie należy do właściwego dowódcy przy sądzie okręgu generalnego, a wskutek tego łączne przeprowadzenie postępowania karnego — do tegoż sądu.

Art. 86. Jeżeli w tym samym czynie karygodnym brało udział kilka osób, należących do kompetencji różnych właściwych dowódców, którzy nie pozostają względem siebie w stosunku podporządkowania, wówczas następuje łączne ściganie

i łączne przeprowadzenie postępowania karnego tylko wtedy, gdy połączenie spraw karnych wyraźnie zarządzone.

Art. 87. W wypadkach przewidzianych w art. 86 gdy chodzi o sądy załogowe, zarządzenie to wydaje na wniosek jednego z oficerów sądowych ten sąd okręgu generalnego, któremu te sądy podlegają, w innych zaś wypadkach, tudzież jeżeli przeciw jednemu z obwinionych wniesiono już oskarżenie, można połączyć odnośne sprawy karne tylko na podstawie decyzji Najwyższego Sądu Wojskowego.

Do którego z właściwych sądów należy rozpoznanie połączonej sprawy karnej, postanawia sąd okręgu generalnego lub Najwyższy Sąd Wojskowy.

Do którego z właściwych sądów należy rozpoznanie połączonej sprawy karnej, postanawia sąd okręgu generalnego lub Najwyższy Sąd Wojskowy, przestrzegając przepisów ust. 2 art. 85 niniejszego rozporządzenia.

Gdy później okaże się, iż oddzielne przeprowadzenie postępowania przeciw jednemu z obwinionych może zapobiec zwłoce, lub utrudnieniu postępowania, albo posłużyć do skrócenia aresztu obwinionego, wówczas można w ten sam sposób uchylić znowu połączenie; w miarę zachodzących okoliczności można także co do osoby włączonej pozostawić wykonanie praw właściwego dowódcy nadal dowódcy, wyznaczonemu przez przełożonego dowódcę lub Najwyższy Sąd Wojskowy.

Art. 88. Właściwymi dowódcami, posiadającymi prawo do ścigania karnego w polu i na morzu są:

a) w polu:

dowódca dywizji wojsk,
mianowany dowódca twierdzy (przystani wojennej),
postawionej w stan uzbrojenia wojennego, która leży
w obrębie obszaru, albo została postawiona w stan
wojenny z powodu zagrożenia przez nieprzyjaciela.
dowódca armji,
dowódca frontu,
dowódca okręgu etapowego,
Naczelnny Wódz.

b) na morzu:

Dowódca okrętu wojennego, wysłanego w samodzielnej
misji i znajdującego się po za flotą,
dowódca floty,
dowódca wybrzeża.

Art. 89. Właściwość dowódców, wymienionych w art. 88 rozciąga się co do swego zakresu rzeczowego na wszystkie czyny karygodne, przekazane do rozstrzygnięcia sądom wojskowym, właściwość zaś rzeczowa dowódcy okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, tylko na czyny karygodne, które według wchodzącego w zastosowanie wymiaru kary nie są zagrożone karą wyższą od kary pięcioletniego pozbawienia wolności.

Art. 90. Właściwość dowódców w polu rozciąga się na wszystkie osoby, podporządkowane im wojskowo, albo należące do objętego ich rozkazami obszaru, które podlegają sądownictwu karnemu wojskowemu, z wyjątkiem tych, które według ustawy albo zarządzenia Naczelnego Wódza, dowódcy frontu, dowódcy armji samodzielnie operującej są w myśl art. 92 ust 1 i 2 mniejszego rozporządzenia poddane innemu właściwemu dowódcy.

Właściwość dowódców rozciąga się również na osoby, oddane pod ich rozkazy, a podlegające sądownictwu wojskowemu, które będą przytrzymane na obszarze objętym ich rozkazami, jeżeli nie można uzyskać łatwo interwencji właściwego zresztą dowódcy, tudzież na osoby, przytrzymane na obszarze, objętym ich rozkazami, a poddane wskutek osobnego zarządzenia dowodzącego (art. 75 niniejszego rozporządzenia) pod sądownictwo karne wojskowe.

Prawa właściwego dowódcy nad pułkownikami (równorzędnymi), osobami wojskowymi wyższej od nich rangi służą z zasady (art. 92 niniejszego rozporządzenia i § 479 ust. 1 ustawy wojskowego postępowania karnego) tylko najwyższemu dowodzącemu armją w polu, a w twierdzy zamkniętej przez nieprzyjaciela—tylko najwyższemu dowódcy wojskowemu, posiadającemu prawo ścigania karnego.

Art. 91. Dowódca okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, wykonywa prawa właściwego dowódcy nad załogą, z wyłączeniem sztabu okrętowego.

Właściwość dowódcy wybrzeża rozciąga się na osoby, podporządkowane mu wojskowo, albo należące do obszaru, objętego jego rozkazami, tudzież na osoby wymienione w art. 90 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, które przytrzymano na tym obszarze.

W sprawach karnych osób, znajdujących się na pokładzie okrętu, na które z powodu osobistej właściwości sprawcy, albo ciężkiej kwalifikacji popełnionego czynu karygodnego nie rozciąga się zakres działania dowódcy okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, ma tenże ograniczyć się do zarządzenia zbadania istoty czynu, zabezpieczenia w miarę możliwości środków dowodowych, oraz przesłuchania i potrzebne w danym razie przytrzymania obwinionego.

Gdy tylko pozwolą na to okoliczności, należy przesaść wszystkie akta władzy, powołanej do podjęcia karnych czynności urzędowych (art. 78 ust. 3 niniejszego rozporządzenia) przy równoczesnem odstawieniu obwinionego.

Władza ta postępuje dalej według przepisów postępowania zwyczajnego.

Art. 92. W razie potrzeby, może przy armji w polu Naczelnny Wódz, na morzu zaś w czasie wojennym dowódca wybrzeża przenieść prawa właściwego dowódcy z ograniczeniem w kierunku osobistym lub rzeczowym, albo też bez

ograniczenia również na takich dowódców podwładnych, którym prawa tego ustawa wyraźnie nie przyznaje.

Przy armji w polu Naczelny Wódz, na morzu zaś w czasie wojennym dowódca wybrzeża wykonywa prawo do rozszerzania lub ograniczenia właściwości podporządkowanych mu dowódców.

Wolno mu także przenieść z ważnych powodów poszczególne sprawy karne z własnej kompetencji, albo z kompetencji jednego z podwładnych dowódców, do kompetencji innego dowódcy podwładnego.

Art. 93. Połączenie postępowania karnego przeciwko kilku spótbwinionym, należącym do kompetencji różnych dowódców oraz uchylenie połączenia (art. 94 niniejszego rozporządzenia) zarządza w polu w obrębie granic sądownictwa karnego wojskowego dowódca, będący ich spólnym przełożonym również wtedy, gdy przeciw jednemu z obwinionych wniesiono już oskarżenie.

Dowódca ten rozstrzyga również w razie wątpliwości o kompetencji kilku podwładnych mu dowódców.

Ar. 94. W postępowaniu polowem, jeżeli w tym samym czynie karygodnym brało udział kilka osób, należących do kompetencji różnych dowódców, którzy nie pozostają względem siebie w stosunku podporządkowania, następuje łączne ściganie karne i łączne przeprowadzenie postępowania karnego tylko wtedy, gdy połączenie spraw karnych zostanie wyraźnie zarządzone.

Zarządzenie to wydaje na wniosek jednego z właściwych dowódców, ten dowódca, który jest najbliższym przełożonym.

Do którego z właściwych dowódców należy ściganie połączonej sprawy karnej, postanawia dowódca przełożony.

Gdy później okaże się, iż oddzielne przeprowadzenie postępowania przeciw jednemu z obwinionych może zapobiec zwłóce, lub utrudnieniu postępowania, albo przyczynić się do skrócenia aresztu obwinionego, wówczas w ten sam sposób można uchylić znowu połączenie; w miarę zachodzących okoliczności można również wykonywanie praw właściwego dowódcy co do osoby wyłączonej pozostawić nadal dowódcy, wyznaczonemu przez dowódcę przełożonego.

Art. 95. Właściwy dowódca może w polu zarządzić wyłączenie jednej lub kilku ze zbiegających się spraw karnych i ich oddzielne przeprowadzenie, gdy to może zapobiec zwłóce lub utrudnieniu postępowania, albo przyczynić się do skrócenia aresztu obwinionego.

Właściwy dowódca może zarządzić wyłączenie czynów karygodnych również wtedy, gdy przedstawiają się one jako nieistotne dla wymiaru kary. Dodatkowe zarządzenie wniesienia oskarżenia jest w tym wypadku dopuszczalne tylko w ciągu miesiąca po prawomości wyroku. Postanowienie

niniejszego ustępu nie ma zastosowania do czynów karygodnych, które można ścigać tylko na żądanie uprawnionego.

Art. 96. W razie ogłoszenia w polu sądów doraźnych dla poszczególnych formacji wojskowych, nie zachodzi pod względem właściwości dowódców zmiana w zasadach ogólnych (art. 78—87 niniejszego rozporządzenia); gdy jednak ogłoszenie sądów doraźnych zarządzono dla pewnego oznaczonego okręgu, wówczas Minister Spraw Wojskowych wyznacza równocześnie dowódcę właściwego dla wypadków postępowania doraźnego, zachodzących w odnośnym okręgu.

Dowódca ten następnie jest wyłącznie właściwy dla tych wypadków, z wyłączeniem dowódców właściwych w postępowaniu zwyczajnem. Z pośród kilku dowódców, powołanych w danym wypadku do zarządzania postępowania doraźnego, jest wyłącznie właściwy ten, w którego okręgu obwinionego ujęto, albo któremu obwinionego oddano.

ROZDZIAŁ VI. Prokuratorowie wojskowi i oficerowie sądowi.

Art. 97. Na czele wojskowego urzędu prokuratorskiego stoi Minister Spraw Wojskowych, któremu podwładni są prokuratorowie wojskowi wszystkich stopni. Ministra Spraw Wojskowych zastępuje Naczelny Prokurator Wojskowych.

Art. 98. Urząd prokuratorski przy sądach wojskowych sprawują: Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego i prokuratorowie sądów okręgów generalnych.

Przy prokuratorach wojskowych urzędują podprokuratorzy.

Art. 99. Prokuratorowie i podprokuratorowie w swej służbie wewnętrznej i urzędowaniu obowiązani są do posłuchu wobec poleceń i wskazówek, udzielonych im przez przełożonych. Wobec sądu przedstawiciele urzędu prokuratorskiego występują z wnioskami samodzielnie.

Art. 100. Prokurator wojskowy przy Najwyższym Sądzie Wojskowym pełni czynności, przekazane mu ustawą wojskowego postępowania karnego przed Najwyższym Sądem Wojskowym; prokurator przy sądzie okręgu generalnego występuje w charakterze oskarżyciela przed sądem okręgu generalnego, a oficer sądowy w tymże charakterze przed sądami załogowymi. Przed sądami polowymi i sądami wojennymi floty zastępuje oskarżenie oficer, wyznaczony przez właściwego dowódcę.

Art. 101. Prokurator wojskowy przekłada właściwemu dowódcy wnioski, które zamierza uczynić w sądzie w przedmiocie wszczęcia, zaniechania (umorzenia) lub wstrzymania postępowania karnego, orzeczenia lub uchylenia aresztu śledczego, wniesienia aktu oskarżenia, odroczenia lub przerwy kary, połączenia i rozłączenia spraw, przekazania sprawy innej władzy, wniesienia nadzwyczajnych środków prawnych.

Powyzsze postanowienie nie ma zastosowania do wniosków, które wylaniaja się z przebiegu rozprawy głównej.

W sprawach mniejszej wagi lub niecierpiących zwłoki prokurator wojskowy za zgodą właściwego dowódcy ograniczy się może do ustnego referatu.

Gdy dowódca właściwy nie zgadza się z wnioskiem prokuratora, przedkłada sprawę niezwłocznie Ministrowi Spraw Wojskowych do decyzji.

Powyzsze postanowienia mają odpowiednie zastosowanie do prokuratorskiego postępowania badawczego.

W sprawach, należących do właściwości sądów załogowych, decyduje w wypadkach, wymienionych w ustępie 1 wyłącznie właściwy dowódca.

Pozatem, gdy w ustawie wojskowego postępowania karnego jest mowa o „właściwym komendancie“, wówczas, w braku innego postanowienia, odnośne przepisy wojskowego postępowania karnego stosuje się odpowiednio do prokuratora wojskowego.

Prokurator wojskowy (oficer sądowy) zwraca się do sądu z wnioskami.

Art. 102. Prokuratorów wojskowych powołuje się z pośród oficerów korpusu sędziowskiego, oficerów zaś sądowych i ich zastępców z innej grupy oficerów.

Prokuratorowie (podprokuratorowie) i oficerowie sądowi składają przy obejmowaniu urzędowania przysięgę, iż będą sumiennie spełniali swoje obowiązki.

Art. 103. Oficera sądowego ustanawia właściwy dowódca, prokuratorów i podprokuratorów, o ile posiadają stopień oficerów sztabowych, mianuje Naczelnik Państwa, w innych zaś wypadkach—Minister Spraw Wojskowych.

Art. 104. Oficerowie korpusu sędziowskiego powołani do czynności prokuratorskiej, nie mogą w czasie tego zajęcia występować jako sędziowie śledczy, ani jako członkowie sądu orzekającego, ani też jako obrońcy, oficerowie sąbowi zaś ani jako obrońcy, ani jako asesorowie w sądach orzekających.

Art. 105. Do prokuratora wojskowego (oficera sądowego) należy, prócz zastępowania oskarżenia, nadto prowadzenie postępowania badawczego, udział w śledztwie, wnoszenie aktu oskarżenia (stawianie wniosku o ukaranie) oraz zgłaszanie i wnoszenie środków prawnych.

Obowiązkiem ich jest zważać, aby korzystali w sposób należyty ze wszystkich środków, które mają posłużyć dla wysledzenia prawdy.

ROZDZIAŁ VII. Kancelarja sądów wojskowych.

Art. 106. Sądom wojskowym i urzędom prokuratorskim przydaje się do pełnienia służby kancelaryjnej odpowiedni personel.

Art. 107. Szczegółowe przepisy o służbie kancelaryjnej przy sądach wojskowych i urzędach prokuratorskich wydaje Minister Spraw Wojskowych.

ROZDZIAŁ VIII. Ogólny nadzór służbowy.

Art. 108. Ministrowi Spraw Wojskowych służy prawo do bezpośredniego nadzoru nad sądami wojskowymi, nad prokuratorami wojskowymi, zarówno jak prawo naczelnego nadzoru, nad tem, jak się wymiar sprawiedliwości w sądach wojskowych odbywa i jak prokuratorowie temu wymiarowi służą. Ministrowi Spraw Wojskowych wolno wojskowe sądy, urzędy prokuratorskie każdego czasu wizytować lub zlecić wizytację innym osobom.

ROZDZIAŁ IX. Odpowiedzialność dyscyplinarna.

Art. 109. Oficerowie kopusu sędziowskiego, współdziałający przy wykonaniu służby wojskowo-sądowej, ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną niezależnie od odpowiedzialności karnej:

- a) za przewinienia, naruszające ogólne przepisy służby wojskowej na zasadach ogólnych;
- b) za przewinienia, popełnione przy wykonaniu służby sędziowskiej na podstawie przepisów niniejszych.

Art. 110. W wypadkach art. 109 punkt b) oficerowie kopusu sędziowskiego zajmujący stanowiska sędziowskie ulegają w drodze postępowania dyscyplinarnego karom dyscyplinarnym.

Art. 111. Kary dyscyplinarne są następujące:

- a) nagana,
- b) wydalenie z Wojska Polskiego.

Wymierzanie kary dyscyplinarnej musi być poprzedzone rozpoznaniem sprawy w drodze postępowania dyscyplinarnego, do którego przeprowadzenia jest właściwym Najwyższy Sąd Wojskowy, który orzeka w wydziale, złożonym z trzech członków pod przewodnictwem Prezydenta lub Wiceprezydenta.

Art. 112. Wniosek o wdrożenie dochodzenia dyscyplinarnego przedkłada po przeprowadzeniu ewentualnych dochodzeń służbowych szef właściwego sądu z aktami Najwyższemu Sądowi Wojskowemu, który orzeka o wdrożeniu postępowania dyscyplinarnego po wysłuchaniu prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym i przesłuchaniu obwinionego.

W wypadkach niecierpiących zwłoki może szef sądu zawiesić obwinionego w czynnościach służbowych, przekazując jednocześnie sprawę Najwyższemu Sądowi Wojskowemu do zatwierdzenia wydanego zarządzenia.

Art. 113. Dochodzenie dyscyplinarne nie może być wdrożone po upływie trzech lat od chwili popełnienia przewinienia.

Art. 114. Najwyższy Sąd Wojskowy może w razie potrzeby zarządzić dochodzenia, które przeprowadza wyznaczony przez Prezydenta oficer korpusu sędziowskiego. Po ukończeniu dochodzeń akta przedkłada się Prokuratorowi przy Najwyższym Sądzie Wojskowym, który skierowuje do Najwyższego Sądu Wojskowego ze swoimi wnioskami.

Art. 115. W postępowaniu dyscyplinarnem stosuje się w przedmiocie przeprowadzenia dowodów i trybu postępowania na rozprawie odpowiednie przepisy ustawy wojskowego postępowania karnego.

Art. 116. Jeżeli Najwyższy Sąd Wojskowy po ukończeniu dochodzeń dojdzie do przekonania, że niema podstawy do dalszego postępowania dyscyplinarnego, umarza postępowanie, zawiadamiając o tem obwinionego i jego zwierzchnika za pomocą uchwały motywowanej.

W przeciwnym razie Najwyższy Sąd Wojskowy wyznacza termin do rozprawy ustnej.

Art. 117. O terminie zawiadamia się oskarżonego.

Niestawiennictwo oskarżonego nie wstrzymuje postępowania.

Art. 118. Rozprawa ustna odbywa się w obecności prokuratora przy drzwiach zamkniętych. Decyzję ogłasza się oskarżonemu bezzwłocznie, pisemne zaś wygotowanie doręcza się w ciągu czternastu dni.

Art. 119. Od orzeczenia o wydaleniu z wojska obwinionemu służy odwołanie, które wnieść należy w ciągu ośmiu dni od doręczenia orzeczenia dyscyplinarnego.

Odwołanie rozpoznaje Najwyższy Sąd Wojskowy na plenarnem zebraniu z wyłączeniem sędziów, którzy brali udział przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia.

Art. 120. Najwyższy Sąd Wojskowy może zarówno przy wdrożeniu, jak też w czasie postępowania dyscyplinarnego zawiesić obwinionego w pełnieniu służby sędziowskiej.

Przepisy przechodnie.

Art. 121. Aż do czasu ustalenia właściwych dowódców dla sądów marynarskich i admirałskich marynarze i oficerowie marynarki wojennej podlegają właściwości sądów załogowych, względnie sądów okręgów generalnych.

Art. 122. Aż do czasu zniesienia stopnia chorążego sąd orzekający dla chorążych składa się wedle punktu d, art. 44 i punktu 2. art. niniejszego rozporządzenia.

DZIAŁ II. Postępowanie.

(Art. 123 — 184) [opuszczono].

Przepisy przechodnie.

Art. 185. [Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w sześć tygodni po jego ogłoszeniu.]

Uchylony przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 13 kwietnia 1921 r. (D. U. Nr. 37 p. 223).

Art. 186. Co do spraw karnych rozpoznawanych przez sądy wojskowe, a będących w toku w dzień wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, obowiązują postanowienia następujące:

- 1) gdy do dnia tego nie zapadło jeszcze orzeczenia w pierwszej instancji, sprawę karną prowadzi się dalej stosownie do postanowień niniejszego rozporządzenia z tem zastrzeżeniem, że przepis art. 101 niema zastosowania, o ile chodzi o wszczęte już postępowanie karne lub orzeczony już areszt śledczy;
- 2) gdy przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zapadło już orzeczenie w pierwszej instancji dotychczasowe przepisy postępowania karnego mają zastosowania do odnośnych spraw karnych o ile przepisy niniejszego rozporządzenia nie są korzystniejsze dla oskarżonego. Skład sądu w przedmiocie tych spraw, rozpatrywanych w toku instancji, stosuje się do przepisów niniejszego rozporządzenia;
- 3) gdy w przypadku przewidzianym w punkcie 2 niniejszego artykułu orzeczenie wydane w pierwszej instancji, będzie zniesione, a sprawa odesłana do pierwszej instancji w celu ponownego rostrzygnięcia, wówczas co do dalszego postępowania obowiązuje przepis niniejszego rozporządzenia,
- 4) dopuszczalność wznowienia postępowania karnego z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia powinna się oceniać według przepisów tegoż i również wtedy, gdy postępowanie karne zostało przed dniem tym prawomocnie załatwione. Również dalsze postępowanie odbywa się według przepisów niniejszego rozporządzenia;
- 5) do osądów karnych, wydanych w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy rozdziału siódmego niemieckiej ustawy postępowania karnego.

Warszawa, dnia 10 maja 1920 roku.

(Wejście w życie rozporządzenia p. D. U. 1920 r. Nr. 60 p. 372.)

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie Wojskowego Kodeksu Karnego.

(Dz. Ust. Nr. 59 p. 369).

Na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 65 poz. 389) i ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 6 z 1920 r. poz. 39) o tymczasowym sądownictwie wojskowym, Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, uczyniony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, stanowi, co następuje:

Art. 1. W polskim sądownictwie wojskowym stosuje się do przestępstw wojskowych Kodeks Karny Wojskowy z dnia 20 czerwca 1872 r. tymczasowo obowiązujący na obszarze b. dzielnicy pruskiej, z wyłączeniem ustawy wprowadczej, ze zmianami aż do przepisów z dnia 14 lipca 1914 r. (Dz. u. p. Nr. 42) włącznie, tudzież ze zmianami i uzupełnieniami, w poniższych artykułach przewidzianymi.

Art. 2. Do przestępstw pospolitych stosuje się w sądownictwie wojskowym przypisy ustaw karnych dzielnicowych.

Art. 3. Do przestępstw pospolitych, popełnionych poza granicami Rzeczypospolitej przez wojskowych, należących do oddziału, przebywającego poza granicami Rzeczypospolitej stosuje się przepisy karne dzielnicowe, które wskaże Minister Spraw Wojskowych po wysłuchaniu zdania Najwyższego Sądu Wojskowego.

To samo dotyczy osób cywilnych, o ile na obszarach zagranicznych, obsadzonych przez Wojsko Polskie, podlegają właściwości sądów wojskowych.

Art. 4. Do przestępstw pospolitych, popełnionych w polu (§ 452 w. p. k.), lecz poza granicami Rzeczypospolitej stosuje się przepisy karne dzielnicowe, które wskaże Wódz Naczelny.

Również Wódz Naczelny wskazuje przepisy karne dzielnicowe, według których oceniać się będzie przestępstwa pospolite, popełnione w czasie wojny przez ludność obszarów, obsadzonych przez Wojsko Polskie poza granicami Rzplitej, o ile ludność ta w myśl istniejących w tym względzie przepisów podlegać będzie sądownictwu wojskowemu.

Art. 5. Gdyby wskazanie ustaw dzielnicowych, przewidziane w art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1, nie nastąpiło, przestępstwa osób, podlegających właściwości sądów wojskowych, oceniać się będzie według tych powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, którym osoby te podlegały w kraju, w ostatniem miejscu załogi (garnizonu).

Gdyby miejsce załogi (garnizonu) nie mogło być miarodajne, należy stosować ustawy dzielnicowe ostatniego miejsca stałego zamieszkania lub pobytu w kraju.

Art. 6. Przepisy przestępstwa pospolite, popełnione na morzu (§ 452 wojsk. proc. kar.), ocenia się według przepisów karnych b. dzielnicy pruskiej.

Art. 7. Przepisy Wojskowego Kodeksu Karnego (art. 1), tudzież poszczególnych ustaw dzielnicowych, stosowanych w sądownictwie wojskowym, a dotyczące państw zaborczych, ich urzędzeń, obywateli, tudzież instytucji, przez państwo uznanych, a w szczególności ciał reprezentacyjnych, skarbu, wojska, władz, urzędów i urzędników, publicznych papierów kredytowych i pieniędzy, odnoszą się do Polski, jej urzędzeń, obywateli, tudzież do instytucji przez państwo uznanych.

W szczególności, gdy w Kodeksie Karnym Wojskowym mówi się o ustawach niemieckich, armji niemieckiej, wojskach niemieckich, marynarce cesarskiej lub okręcie niemieckim, o Rzeszy Niemieckiej i jej granicach, obywatelu niemieckim i konsulacie niemieckim, wówczas właściwe przepisy stosuje się do ustaw w Polsce obowiązujących, polskich armji, wojska i marynarki, polskiego statku, do Rzeczypospolitej Polskiej, jej granic, obywateli i konsulów.

Art. 8. Przewidziane w Kodeksie Karnym Wojskowym rozporządzenia, których wydanie należy do cesarza, wydawane będą przez Naczelnika Państwa.

Art. 9. Zamiast przepisu § 2. K. K. W., stosować należy następujące postanowienie:

„O ile w Kodeksie Karnym Wojskowym lub przepisach niniejszych nie postanowiono inaczej, przepisy ogólne powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, które dotyczą zbrodni i występków, stosuje się odpowiednio do zbrodni i występków wojskowych”.

„Do zbrodni i występków wojskowych, popełnionych w granicach Rzeczypospolitej stosuje się odpowiednio postanowienia ogólne tej powszechnej ustawy karnej, która obowiązuje na tym obszarze, gdzie przestępstwo popełniono.”

„Do zbrodni i występków wojskowych, popełnionych poza granicami Rzeczypospolitej (art. 3 i 4), stosuje się postanowienia ogólne tej powszechnej ustawy karnej dzielnicowej, która w myśl art. 3—5 powinna być stosowana”.

Art. 10. Przy skazaniu za zbrodnię lub występki wojskowe można przy wydawaniu wyroku przytrzymanie tymczasowe i areszt śledczy w całości lub części zaliczyć na poczet kary.

Przytrzymanie tymczasowe i areszt śledczy niezawinione zalicza się na poczet kary.

Art. 11. Skazani za zbrodnię lub występki wojskowe na dłuższą karę domu karnego (ciężkiego więzienia), twierdzy albo więzienia, jeśli odbyli dwie trzecie orzeczonej kary,

a przynajmniej rok jeden, skazani zaś na dożywotne pozbawienie wolności, jeśli odbyli przynajmniej piętnaście lat kary, mogą być za ich zgodą tymczasowo zwolnieni, o ile w czasie odbywania kary dobrze się sprawowali.

Art. 12. Tymczasowe zwolnienie może być każdej chwili odwołane, gdy tymczasowo zwolniony źle się prowadzi, lub nie spełnia zobowiązań włożonych na niego przy tymczasowym zwolnieniu.

W razie odwołania czasu, który upłynął od tymczasowego zwolnienia, aż do ponownego rozpoczęcia kary, nie licza się na poczet wyrzeczonej kary.

Art. 13. Decyzja w przedmiocie tymczasowego zwolnienia należy do Ministra Spraw Wojskowych.

Przed powzięciem decyzji w przedmiocie tymczasowego zwolnienia wysłuchać należy opinii zarządu więziennego.

Jeśli określony czas trwania kary upłynął, a nie nastąpiło odwołania tymczasowego zwolnienia, karę uważa się za odbytą.

Art. 14. Władza bezpieczeństwa lub władza wojskowa może z ważnych względów dobra publicznego zarządzić tymczasowe zatrzymanie uwolnionego, ma jednak obowiązek natychmiast postawić wniosek w przedmiocie odwołania tymczasowego zwolnienia.

Odwołanie uważa się w tym wypadku za dokonane w dniu zatrzymania.

Art. 15. Przepisów powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, dotyczących nadzwyczajnego łagodzenia kary, nie stosuje się do zbrodni i występków, przewidzianych w Kodeksie Karnym Wojskowym.

Art. 16. Uchyła się przepis § 5. 66 i 67 K. K. W. zaś w § 68 zamiast powołania się na § 67 ma być § 64.

Art. 17. W ust. 2 § 15 K. K. W. skreśla się wyraz „niemieckiej” zamiast zaś przepisu ostatniego ustępu tegoż § 15. stosować należy następujące postanowienie:

„W razie rozwiązania wojskowego stosunku służbowego, wykonanie kary przechodzi na władze cywilne”.

Art. 18. Zamiast przepisu § 20 K. K. W. stosować należy następujące postanowienie:

„Areszt domowy stosuje się do oficerów, areszt lekki lub średni do podoficerów i szeregowców, areszt ścisły jedynie do szeregowców”.

Art. 19. Zamiast przepisu § 54 K. K. W. stosować należy następujące postanowienie:

„Winny popełnienia dwu lub więcej przestępstw wojskowych lub pospolitych przed zapadnięciem orzeczenia o winie, ulega karze jedynie według przepisu, grożącego karą najsurowszą za jedno ze zbiegających się przestępstw, przy uwzględnieniu zbiegu przestępstw, jako okoliczności obciążającej

Porównanie surowości kar nastąpi według słusznego uznania sędziego, w szczególności przy uwzględnieniu rodzaju kary, czasu jej trwania, tudzież jej skutków.

Przepis ust. 2. niniejszego artykułu nie wyklucza wyrzeczenia kary dodatkowej lub grzywny, jeżeli orzeczenie tychże byłoby dopuszczalne lub nakazane obok kary, którąby w razie nieistnienia zbiegu należało wymierzyć za jedno z przestępstw.

Jeżeliby z karą, którąby w razie nieistnienia zbiegu wymierzyć należało za jedno z przestępstw, łączyły się skutki karno-sądowego skazania, należy o skutkach tych orzec tak, jak o karze dodatkowej.

Przepis niniejszego artykułu stosuje się również w wypadku zbiegu przestępstw wojskowych z popolitemi.

Przepisy szczegółowe dla obszaru b. zaboru Rosyjskiego.

Art. 20. W wypadkach, w których względem przestępstw wojskowych stosuje się postanowienia ogólne kodeksu karnego z r. 1903-go z uwzględnieniem przepisów przechodnich z 7 sierpnia 1917 r. (Dz. Urzęd. Dep. Sprawiedl. T. R. S. Nr. 1.), tudzież w wypadkach, gdy przestępstwo popolite oceniane być powinno według powszechnych ustaw karnych b. zaboru rosyjskiego, wówczas oprócz przepisów art. 1—19 niniejszego rozporządzenia, stosować należy również postanowienia, zawarte w art. 21—38 niniejszego rozporządzenia.

Art. 21. Gdy Kodeks Karny Wojskowy przewiduje karę domu karnego, więzienia lub twierdzy, wymierzać należy: zamiast domu karnego—ciężkie więzienie, a zamiast więzienia i twierdzy — kary tej samej nazwy, przewidziane w kodeksie karnym z r. 1903.

Najwyższy wymiar czasowej kary ciężkiego więzienia, zastępującego dom karny, wynosi lat piętnaście, najniższy — rok jeden.

Najwyższy i najniższy wymiar kary więzienia i twierdzy określany będzie w myśl przepisów Kodeksu Karnego Wojskowego (§ 16 K. K. W.).

Gdy Kodeks Karny Wojskowy powołuje się na kary domu karnego, więzienia lub twierdzy, postanowienia tegoż Kodeksu stosuje się do kar, zamiast nich ustanowionych.

Art. 22. W wyroku nie orzeka się niezdolności do piastowania urzędów publicznych.

Skazanie za zbrodnie wojskowe na karę ciężkiego więzienia z mocy samego prawa powoduje trwałą niezdolność do piastowania urzędów publicznych.

Przez urząd publiczny należy rozumieć także wykonywanie zawodu adwokackiego, jako też każdego innego zawodu lub urzędu, uprawniającego do zastępstwa stron, notarjat, tudzież prawa udziału w wyrokowaniu w sprawach sądowych.

Art. 23. W razie skazania za zbrodnie wojskowe na karę śmierci lub ciężkiego więzienia, sąd może wyrzec pozbawienie praw, przewidziane w art. 25, 28, i 30 kodeksu karnego z r. 1903.

Art. 24. Nie wyrzeka się utraty obywatelskich praw honorowych.

Natomiast, gdy w myśl przepisów wojskowego kodeksu karnego dopuszczalne jest wyrzeczenie utraty obywatelskich praw honorowych, można, wymierzając karę conajmniej trzymiesięcznego więzienia, wyrzec pozbawienie praw, przewidziane w art. 25, 28, i 30 kodeksu karnego z r. 1903.

Prawa, utracone z mocy art. 30 kodeksu karnego z r. 1903, odzyskuje się z mocy samego prawa po upływie terminów, przewidzianych w art. 31 tegoż kodeksu.

Art. 25. Zamiast przepisu ustępu 1 i punktu 1 ust. 2 § 31 K. K. W. stosować należy następujące postanowienie:

Względem podoficerów i szeregowców, skazanych na karę ciężkiego więzienia, wyrzeka się wydalenie z wojska i marynarki, gdy ze względu na szczególnie niskie pobudki, niezwykłą niczemność, ujawnioną przy pełnieniu przestępstwa, lub widoczną niepoprawność, sprawca niegodny jest służenia w wojsku.

Względem oficerów wyrzeka się wydalenie w razie skazania na karę ciężkiego więzienia, tudzież wówczas, gdy z wyrzeczoną karą z mocy samego prawa lub orzeczenia sądowego łączy się pozbawienie praw, przewidziane w art. 25—30 kodeksu karnego z r. 1903.

Art. 26. Za usiłowanie wojskowych zbrodni i występków karać należy łagodniej, niż za dokonanie.

Jeśli dokonanie zbrodni wojskowej zagrożone jest karą śmierci lub dożywotniego domu karnego, wymierza się ciężkie więzienie czasowe na czas, nie krótszy od lat trzech.

Jeśli dokonanie zbrodni wojskowej zagrożone jest karą dożywotniej twierdzy, wymierza się karę czasowej twierdzy na czas, nie krótszy od lat trzech.

W innych wypadkach można obniżyć karę do jednej czwartej najkrótszego jej czasu trwania, przewidzianego za dokonane przestępstwo wojskowe (§ 17 ust. 2 K. K. W.).

Art. 27. Przepis art. 26 stosuje się również do pomocników zbrodni lub występków wojskowych.

Art. 28. Gdy kodeks karny wojskowy karygodność działania lub zaniechania ze względu na osobiste przymioty i okoliczności sprawcy powiększa lub zmniejsza, wówczas owe specjalne przymioty i okoliczności uwzględnia się jedynie odnośnie do tego winnego, u którego one zachodzą.

Art. 29. Kto inną osobę do popełnienia zbrodni wojskowej lub do współnictwa w niej bezskutecznie wzywa, lub kto wezwanie do popełnienia zbrodni wojskowej przyjmuje, podlega, o ile ustawa nie przewiduje innej kary, karze więzie-

nia od miesięcy trzech do lat pięciu, gdy zbrodnia zagrożona jest karą śmierci lub dożywotniego domu karnego, więzienia zaś lub twierdzy do lat dwu, gdy zbrodnia zagrożona jest karą łagodniejszą.

Tym samym karom ulega ten, kto ofiaruje się do popełnienia zbrodni wojskowej lub wspólnictwa w niej, jak również ten, kto takie zaofiarowanie przyjmuje.

Jedynie ustnie wyrażone wezwanie lub zaofiarowanie albo przyjęcie tychże ulega wszakże karze tylko wówczas, gdy wezwanie lub zaofiarowanie się było związane z udzieleniem jakichkolwiek korzyści.

Art. 30. Gdy za dokonane przestępstwo wojskowe dopuszczalne jest wyrzeczenie utraty obywatelskich praw honorowych, można w wypadku art. 26 i 27 postąpić w myśl art. 23 i 24 niniejszego rozporządzenia.

To samo stosuje się w wypadku przewidzianym w art. 29, gdy za dokonaną zbrodnię wojskową dopuszcza się wyrzeczenie utraty obywatelskich praw honorowych.

Art. 31. Kto w czasie popełnienia czynu nie ukończył lat dwunastu nie może być ścigany za przestępstwa, przewidziane w Kodeksie Karnym Wojskowym.

Art. 32. Ściganie zbrodni wojskowych przedawnia się:

- 1) jeśli zagrożone są karą śmierci lub dożywotniego domu karnego — po upływie lat dwudziestu;
- 2) jeśli zagrożone są karą, który najwyższy wymiar przenosi lat dziesięć — po upływie lat piętnastu.
- 3) jeśli zagrożone są karą, której najwyższy wymiar nie przenosi lat dziesięciu — po upływie lat dziesięciu.

Ściganie występków wojskowych, zagrożonych karą, której najwyższy wymiar przenosi trzy miesiące więzienia, przedawnia się po upływie lat pięciu, ściganie innych występków wojskowych — w ciągu lat trzech.

Przedawnienie nie biegnie przez czas, w którym z mocy przepisu prawnego ściganie karne nie może być rozpoczęte lub dalej prowadzone.

Art. 33. Prawomocnie orzeczone kary za zbrodnie i występki wojskowe przedawniają się i nie podlegają wykonaniu:

- 1) po upływie lat trzydziestu, jeśli orzeczono karę śmierci lub dożywotniego ciężkiego więzienia, albo dożywotniej twierdzy;
- 2) po upływie lat dwudziestu — jeśli orzeczono karę ciężkiego więzienia lub twierdzy na czas ponad lat dziesięć;
- 3) po upływie lat piętnastu — jeśli orzeczono karę ciężkiego więzienia do lat dziesięciu, albo twierdzy od lat pięciu do dziesięciu, albo więzienia powyżej lat pięciu;
- 4) po upływie lat dziesięciu — jeśli orzeczono karę twierdzy lub więzienia od lat dwóch do lat pięciu;

5) po upływie lat pięciu — jeśli orzeczono karę twierdzy lub więzienia do lat dwóch;

6) po upływie lat dwóch — jeśli orzeczono areszt.

Bieg przedawnienia rozpoczyna się z dniem, w którym wyrok stał się prawomocny.

Art. 34. Zamiast przepisów § 56 — 61 K. K. W. stosuje się odpowiednie przepisy powszechnych ustaw karnych, dotyczące przestępstw przeciw całości i bezpieczeństwu państwa.

Art. 35. Przepis § 123 K. K. W. stosuje się również w wypadku bardzo ciężkiego uszkodzenia ciała.

Art. 36. Zamiast ust. 2 § 135 K. K. W. stosować należy następujące postanowienie:

„Jeżeli czyn z mocy powszechnych ustaw karnych jest zbrodnią lub występkiem, zagrożonym więzieniem, zastępującym dom poprawy — orzeka się karę przewidzianą przez tę ustawę”.

Art. 37. Przy stosowaniu § 160 K. K. W. należy mieć na względzie zamiast §§ 57 — 59 K. K. W. — przepisy art. 108, 109 i 118 kodeksu karnego z r. 1903, łącznie z będącymi w związku przepisami tegoż kodeksu, zawierającymi załagodzenia lub zaostrzenie kar za te przestępstwa.

Art. 38. Nie będą stosowane przepisy § 9 punkt 2 ust. 1. § 37, § 42 i § 52 K. K. W.

Przepisy szczegółowe dla obszaru b. zaboru austriackiego i pruskiego (art. 39 — 52).

Postanowienia przechodnie.

Art. 53. [Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 6 tygodni po dniu ogłoszenia go w Dzienniku Ustaw.]

Uchylone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1921 r. D. U. № 37 p. 223.

Do przestępstw, popełnionych przed wejściem w życie niniejszych przepisów, stosować należy dawne przepisy wówczas, gdy są łagodniejsze.

Art. 54. Uchyła się moc obowiązującą dotychczasowych przepisów sprzecznych z Kodeksem Karnym Wojskowym z r. 1872 i przepisami niniejszego rozporządzenia, w szczególności zaś przepisów rosyjskiej wojskowej ustawy o karach z roku 1875 i austriackiego kodeksu karnego wojskowego roku 1855.

Art. 55. Aż do czasu ustalenia granic Rzeczypospolitej prawa, służące w myśl art. 3 i 4 Naczelnemu Wodzowi i Ministrowi Spraw Wojskowych, dotyczyć mogą także tych terytorjów, na które nie rozciąga się jeszcze władza Rady Ministrów.

Rozporządzenie weszło w życie 9 sierpnia 1920 roku.
(D. U. № 71 p. 47 b.).

Warszawa, 10 maja 1920 r.

U S T A W A

z dnia 1 sierpnia 1919 roku o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa z chęci zysku.

(D. U. Nr. 64 p. 386).

Art. 1. Śmiercią karani będą wojskowi, winni przewidzianych w ustawach karnych popełnionych w czasie odbywania służby wojskowej:

- a) kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) podczas służby, lub z naruszeniem wojskowego obowiązku służbowego przedmiotów dostępnych lub powierzonych im z powodu służby, lub stosunku służbowego;
- b) kradzieży, lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) dobra wojskowego;
- c) oszustwa na szkodę skarbu wojskowego, jeżeli szkoda wyrządzona lub zamierzona we wszystkich trzech powyższych wypadkach (a, b, c), przekracza [2.000 mk. (4.000 koron)] 1,000.000 mk..

Ustawa z d. 17 grudnia 1920 r. (D. U. 1921 r. № 2 p. 4). podwyższyła kwotę do 10.000 mk., a ustawa z d. 11 maja 1922 r. (D. U. Nr. 38 p. 306) do 1,000.000 mk.

Art. 2. Śmiercią karani będą wojskowi, winni przewidzianego w ustawach karnych, w czasie odbywania służby wojskowej, popełnionego przyjęcia podarunku lub innej korzyści majątkowej, bądź obietnicy takiego podarunku albo korzyści majątkowej, danych w celu skłonienia do naruszenia obowiązków przy rozstrzyganiu spraw urzędowych lub służbowych.

W wypadkach mniejszej wagi wymierzona być może kara ciężkiego więzienia (domu karnego), bezterminowego (dożywotniego) lub od lat 4-ch do 15-tu.

Ar. 3. Wojskowi, winni innego, przewidzianego w ustawach karnych przyjęcia podarunku lub korzyści majątkowej lub obietnicy tychże, albo domagania się ich, albo ściągania na swoją korzyść nienależnych opłat lub świadczeń, jeżeli przestępstwo to pozostaje w związku z pełnieniem przez nich obowiązków urzędowych lub służbowych — ulegną karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od lat 4 do 10, o ile, w myśl postanowień odnośnych przepisów karnych, nie należy wymierzyć kary surowszej.

Art. 4. Karom przewidzianym w art. 1 do 3 ulegną tak główni sprawcy, jak też i wszyscy inni wojskowi, uczestnicy przestępstwa, także w tym wypadku, gdy sprawcą głównym przestępstw w art. 1 wymienionych będzie osoba cywilna.

Art. 5. Przepęstwa wymienione w art. 1 do 3 uważane będą zawsze za zbrodnie.

Art. 6. Z pod działania niniejszej ustawy wyjęci są wojskowi, którzy w chwili popełnienia przępstw w art. 1 do 3 wymienionych nie ukończyli [18] 20 lat życia.

(D. U. Nr. 2 p. 4).

Art. 7. Ustawa niniejsza zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Praw Państwa.

Art. 8. Rada Ministrów władna będzie uchylić moc obowiązującą niniejszej ustawy. Uchwała ta wymaga zatwierdzenia Naczelnika Państwa i ogłoszona będzie w Dzienniku Praw. Z tą chwilą postanowienia ustaw karnych, dotyczące kar za przępstwa w niniejszej ustawie wymienione, odzyskują moc prawną.

Art. 9. Wykonanie niniejszej ustawy należy do Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Załącznik Nr. 48.

U S T A W A

z dnia 20 lutego 1920 roku w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczących powszechnego obowiązku służby wojskowej.

(Dz. Ust. Nr. 20 p. 104).

Art. 1. Winny niedopełnienia obowiązku zgłoszenia, przewidzianego w przepisach o powszechnym obowiązku służby wojskowej, będzie karany aresztem do miesiąca jednego lub grzywną do marek pięciuset, a w razie popełnienia przępstwa w czasie wojny lub mobilizacji—aresztem.

Art. 2. Winny przeciwdziałania należytemu ułożeniu listy poborowej lub listy popisowych będzie karany aresztem lub grzywną do tysiąca marek, a w razie popełnienia przępstwa w czasie wojny lub mobilizacji—więzieniem do roku jednego.

Art. 3. Kto, będąc obowiązany do stawienia się przed komisją przeglądową w celu oględzin, nie stawi się bez usprawiedliwionej przyczyny, będzie karany aresztem do miesiąca jednego lub grzywną do marek pięciuset, a w razie popełnienia przępstwa w czasie wojny lub mobilizacji—aresztem.

Jeśli winny działał w zamiarze stałego uchylenia się od służby wojskowej, będzie karany więzieniem do lat dwóch, a w razie popełnienia przępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem.

Art. 4. Winny opuszczenia granic państwa lub zostawiania za granicą w celu uchylenia się od służby wojskowej, będzie karany więzieniem od miesięcy sześciu do lat trzech,

a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem na czas nie krótszy od lat trzech.

Usiłowanie będzie karane.

Art. 5. Winny oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie lub dla innej osoby nieprawnych ulg lub odroczeń służby wojskowej będzie karany aresztem lub więzieniem do miesiący sześciu, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem do lat trzech.

Art. 6. Winny oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie lub dla innej osoby nieprawego zwolnienia od służby wojskowej, będzie karany więzieniem do roku jednego, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem na czas nie krótszy od lat trzech.

Art. 7. Winny spowodowania u siebie choroby lub uszkodzenia cielesnego, w celu uchylenia się od służby wojskowej, bez względu czy to uszkodzenie lub chorobę przypisał sobie sam osobiście, czy za pośrednictwem lub przy pomocy innej osoby, będzie karany więzieniem do lat dwóch, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiem więzieniem do lat czterech.

Usiłowanie będzie karane.

Art. 8. Winny spowodowania u innej osoby, za jej zgodą, choroby lub uszkodzenia cielesnego, w celu dopomoczenia jej do uchylenia się od służby wojskowej, będzie karany więzieniem od roku jednego do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiem więzieniem od lat czterech do ośmiu.

Jeśli winny trudnił się przestępstwem zawodowo, będzie karany więzieniem na czas nie krótszy od lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiem więzieniem od lat czterech do dziesięciu.

Usiłowanie będzie karane.

Art. 9. Winny werbowania obywateli polskich do wojskowej służby zagranicznej będzie karany więzieniem do lat dwóch lub twierdzą do roku jednego, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem lub twierdzą.

Art. 10. Winny skłonienia osoby, wezwanej do służby wojskowej, do niestawienia się na służbę w terminie oznaczonym, jeśli to niestawienie się na służbę ulega karze według ustaw karnych wojskowych, będzie karany aresztem, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem do lat trzech.

Art. 11. Winny skłonienia wojskowego do pogwałcenia obowiązków służby wojskowej, jeśli to pogwałcenie ulega karze według ustaw karnych wojskowych, będzie karany aresztem lub więzieniem do lat dwóch, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem do lat trzech.

Art. 12. Winny

- 1) podżegania wojskowego do dezercji, choćby podżeganie nie odniosło skutku,
- 2) dopomagania wojskowemu do dezercji, ukrywania lub współdziałania w ukrywaniu dezercera, będzie karany więzieniem od miesiący sześciu do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstw w czasie wojny lub mobilizacji—ciężkiem więzieniem od lat czterech do ośmiu.

Jeśli winny trudnił się przestępstwem, przewidzianem w ustępie 2, zawodowo, będzie karany więzieniem na czas nie krótszy od lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiem więzieniem od czterech do dziesięciu.

Art. 13. Skazanie za przestępstwa, niniejszą ustawą przewidziane na karę więzienia na czas nie krótszy od roku jednego, pociąga za sobą skutki, połączone ze skazaniem na więzienie zastępujące dom poprawy.

Art. 14. Dochodzenie i karanie przestępstw niniejszą ustawą przewidzianych należy do sądów.

Art. 15. Przepisy art. 1—14 niniejszej ustawy obowiązują na ziemiach b. zaboru rosyjskiego.

Dekret z dn. 4 lutego 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 14, poz. 168) traci moc obowiązującą.

Przepisy, które obowiązywały w dzielnicach zaborów austriackiego i pruskiego przed wejściem w życie tego dekretu, moc swoją zachowują.

Art. 16. Wykonanie niniejszej ustawy należy do Ministra Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 49.

U S T A W A

z dnia 4 kwietnia 1920 roku o przywróceniu praw, utraconych wskutek przestępstw politycznych i wojskowych.

(Dz. Ust. Nr. 39 p. 230).

Art. 1. Obywatelom polskim, skazanym przez sądy b. państw zaborczych za:

- 1) przestępstwa, określone w kodeksach wojskowych, naruszające obowiązki stanu wojskowego, z wyjątkiem popełnionych z pobudek zysku;
- 2) czyny, popełnione z pobudek politycznych, skierowane bezpośrednio lub pośrednio przeciw całości lub bezpieczeństwu tychże państw, przeciw ich panującym,

wojskom, władzom i urządzeniom, przeciw ówczesnemu ustrojowi państwowemu lub społecznemu;

3) namawianie, pomoc i ukrywanie sprawcy tego rodzaju czynów (p. 1, 2) lub dopomaganie mu do ucieczki— przywraca się, prócz uchylenia kary, wszelkie prawa (w szczególności prawa majątkowe), których utrata lub ograniczenie wynikły z mocy samej ustawy lub orzeczenie sądu karnego, tak, jakby skazanie nigdy nie nastąpiło; co do urzędów, przywróconą jest zdolność piastowania tychże.

Wyjęte są czyny, których pobudką była nienawiść do narodu polskiego.

Przywrócenie praw skuteczne jest również na korzyść osób, które swe prawa od skazanego wywodzą.

Art. 2. Obywatelom polskim, którzy dopuścili się zbiegostwa z szeregów armji b. monarchji austro-węgierskiej, choćby za czyn ten nie byli skazani (art. 1), przywraca się w zakresie praw prywatnych zdolność nabywania i rozporządzania swemi prawami tak, jakby zbiegostwo nie nastąpiło.

W szczególności rozporządzenia ostatniej woli, które z powodu takiego zbiegostwa straciły moc prawną lub nie mogły być ważnie zdziałane, nie są z tego powodu nieważne.

Art. 3. Obowiązany do zwrotu majątku jest ten, kto po skazanym majątek uzyskał, tudzież dalszy nabywca tegoż tytułem spadku lub darowizny.

W wypadku, przewidzianym w art. 2, obowiązany do zwrotu majątku jest ten, kto w miejsce zbiega wojskowego lub wbrew jego rozporządzeniu ostatniej woli majątek uzyskał, tudzież dalszy nabywca tegoż tytułem spadku lub darowizny.

Majątek należy zwrócić w stanie, w jakim on znajduje się w czasie, kiedy zwrotu zażądano, wraz z pożytkami, znajdującymi się w tymże czasie w majątku zobowiązanego. Za majątek i pożytki, które przestały być jego własnością, obowiązany do zwrotu odpowiada do wysokości ówczesnej wartości, o ile ona znajduje się w jego majątku w chwili zażądania zwrotu.

Art. 4. Obowiązek zwrotu (art. 3 ust. 1, 2) odnosi się jedynie do majątku, utraconego w ciągu ostatnich lat 30, licząc wstecz od czasu, kiedy zwrotu na podstawie ustawy niniejszej zażądano.

Art. 5. (Dotyczy b. dzielnicy Austrjackiej).

Art. 6. O ile w art. 3 inaczej nie postanowiono, prawa osób trzecich pozostają nienaruszone bez względu na to, czy chodzi o prawa prywatne, czy publiczne.

Art. 7. Osoby, których prawa z mocy niniejszej ustawy są przywrócone, uważane będą jako sędownie nieposzlakowane. Na zapytanie sądu lub innej władzy osoby te nie są obowiązane do wyjawiania skazania za czyny, objęte działaniem niniejszej ustawy.

Przywrócenie praw należy uwidocznic w aktach sądowych, o ile one są dostępne, tudzież w rejestrach władz, posiadających dane o ukaraniu sądowym. W żadnych aktach urzędowych, a w szczególności kartach karnych i świadectwach urzędowych nie wolno czynić wzmianki o skazaniu za czyny, względem których nastąpiło przywrócenie praw z mocy ustawy niniejszej.

Art. 8. Sąd orzeknie, czy dany czyn należy do wymienionych w art. 1, a przy zbiegu przestępstw postanowi, w jakim rozmiarze kara, jeszcze nie odbyta, winna być złagodzona.

Orzeczenie nastąpi na wniosek skazanego, jego małżonka, krewnych wstępnych lub zstępnych, osób, wymienionych w ostatnim ustępie art. 1, opiekuna, kuratora lub prokuratora.

Wniosek uczyniony być może także po wykonaniu kary i po śmierci skazanego.

Art. 9. Jeśli wyrok wydał sąd cywilny jednego z państw zaborecznych, właściwym będzie ten sąd okręgowy polski, który wstąpił w miejsce sądu wyrokującego, w innych wypadkach sąd okręgowy miejsca zamieszkania lub pobytu skazanego, a gdyby właściwość sądu polskiego w ten sposób nie dała się ustalić, sąd okręgowy w Warszawie.

Art. 10. Do postępowania stosować należy w b. dzielnicy rosyjskiej odpowiednie przepisy art. 975²—975° u. p. k.

W wypadkach wątpliwych wstrzymać należy wykonanie kary aż do prawomocności decyzji (uchwały).

Art. 11. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia; wykonanie jej należy do Ministra Sprawiedliwości, zaś w b. dzielnicy pruskiej do Ministra b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 50.

U S T A W A

z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej.

(Dz. Ust. Nr. 67 p. 449).

Zaopatrywanie ludności w przedmioty powszedniego użytku.

Art. 1. Przedmiotami powszedniego użytku w rozumieniu ustawy niniejszej są rzeczy ruchome, służące pośrednio lub bezpośrednio do zaspokojenia powszednich potrzeb ludzi i zwierząt domowych, jako to: żywność, ziemiopłody i odzież, przedmioty służące do opału lub oświetlenia, środki lecznicze, wyroby tytoniowe i t. p., tudzież przedmioty monopolu państwowego i przedmioty potrzeby wojennej, wreszcie surowce, półfabrykaty, maszyny i narzędzia, służące do wytwarzania przedmiotów: powszedniego użytku, monopolu państwowego i potrzeby wojennej.

Art. 2. Upoważnia się Radę Ministrów do wydawania rozporządzeń mających na celu zaopatrzenie ludności w przedmioty powszedniego użytku lub ułatwienie tego zaopatrzenia i utrzymania tych przedmiotów w stanie zdatnym do użytku, tudzież zapobiegania zwyżce cen, w szczególności: do wydawania rozporządzeń, dotyczących wyrobu, przechowywania, obrotu i konsumpcji tych przedmiotów, ich ujawnienia, pośrednictwa w obrocie temi przedmiotami, tudzież ustalania i ujawniania wysokości cen.

Takie same rozporządzenia Rada Ministrów może wydać odnośnie do koniecznych usług.

Rozporządzenia te nie mogą uchylać lub zmieniać postanowień niniejszej ustawy.

Art. 3. Prawo wydawania poszczególnych rozporządzeń może Rada Ministrów przekazać Ministrowi Aprowizacji w porozumieniu z komitetem opiniodawczym, złożonym z właściwych Ministrów oraz z delegatów organizacji społeczno-gospodarczych a mianowicie: rolniczych, przemysłowych, handlowych, rzemieślniczych i robotniczych.

Upoważnienia Ministra Aprowizacji, jako władzy administracyjnej przeszły z d. 1 stycznia 1922 r. na Ministra Spraw Wewnętrznych (ustawa z d. 17 grud. 1921 r. D. U. N. 106 p. 774).

Art. 4. Niestosowanie się do rozporządzeń, wymienionych w art. 2 i 3, lub zarządzeń, na ich podstawie wydanych, o ile w rozporządzeniu nie będzie przewidziana kara łagodniejsza — karane będzie w drodze administracyjnej aresztem do 6 miesięcy i grzywną do miliona marek lub jedną z tych kar.

W razie niemożności ściągnięcia tej grzywny — należy zamienić ją na areszt nie powyżej 6 miesięcy; jeśli orzeczono grzywnę obok kary pozbawienia wolności, kara aresztu, przewidziana na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, nie może przekraczać trzech miesięcy.

Można orzec konfiskatę przedmiotów, do których przestępstwo się odnosi, bez względu na to, czyją stanowią własność.

Usiłowanie i udział karane będą narówni z dokonaniem. Ściganie przedawnia się w ciągu lat 3.

Urzędy walki z lichwą.

Art. 5. W siedzibach sądów okręgowych utworzone będą Okręgowe Urzędy walki z lichwą, których zakres działania rozciągać się będzie na obszar sądu okręgowego.

Poza siedzibą sądu okręgowego utworzone być mogą ekspozytury Urzędu walki z lichwą.

Art. 6. Główny Urząd walki z lichwą ma siedzibę w Warszawie; działalność jego rozciąga się na cały obszar, na którym obowiązuje niniejsza ustawa.

Naczelnika głównego Urzędu walki z lichwą mianuje Naczelnik Państwa na przedstawienie ministra Aprowizacji.

Główny Urząd walki z lichwą podlega bezpośrednio Ministrowi Apropowizacji.

Art. 7. Okręgowy Urząd walki z lichwą powołany jest do:

1. wykonywania rozporządzeń, wydanych na zasadzie art. 2 i 3; w drodze rozporządzenia (art. 2 i 3) można wykonanie przekazać również powiatowym władzom administracyjnym lub innym władzom;

2. wydawanie orzeczeń karnych w myśl art. 4, tudzież nakazów karnych (art. 45) i wykonywania kar; wymierzonych orzeczeniem lub nakazem karnym; w drodze rozporządzenia (art. 2 i 3) można to prawo przekazać również powiatowej władzy administracyjnej;

3. dochodzenia przestępstw, zastrzeżonych ustawą niniejszą właściwości sądowej; nie wyklucza to prawa innych władz do przeprowadzenia powyższych dochodzeń; w szczególności co do przestępstwa, przewidzianego w art. 26, dochodzenia władz skarbowych traktowane będą na równi z dochodzeniami Urzędów walki z lichwą;

4. wykonywania innych czynności określonych ustawą niniejszą lub postanowieniami szczególnymi.

Art. 8. W dochodzeniu przestępstw zastrzeżonych właściwości sądowej, Okręgowym Urzędem walki z lichwą, przysługują prawa i obowiązki władz policyjnych.

W stosunku do władz sądowych i prokuratorskich Urzędy te mają w tym zakresie te same prawa i obowiązki, jakie w postępowaniu karno-sądowym mają względem sądów i urzędów prokuratorskich władze policyjne.

Na żądanie prokuratora lub sądu winny Urzędy walki z lichwą w każdej chwili udzielić im do wglądu akt, dotyczących dochodzeń w sprawach, należących do właściwości sądu, jak i dochodzeń o przestępstwa, przewidziane w art. 4.

Art. 9. Okręgowe Urzędy walki z lichwą podlegają bezpośrednio Głównemu Urzędowi walki z lichwą.

Główny Urząd kieruje zwalczaniem lichwy wojennej i wykonuje kontrolę nad Okręgowymi Urzędami walki z lichwą, usuwa dostrzeżone nieprawidłowości, wyjaśnia wątpliwości, udziela wskazówek i szczegółowych instrukcji, czuwa nad wyszkoleniem podwładnych organów, rozstrzyga odwołania od orzeczeń karnych (art. 7 l. 2), gromadzi i przygotowuje materiały do wydawania rozporządzeń, przewidzianych w art. 2 i 3.

Główny Urząd walki z lichwą przedstawia wnioski w sprawie wydania rzeczonych rozporządzeń tak Ministrowi Apropowizacji, jak i za jego pośrednictwem innym Ministrom.

Art. 10. Rada Ministrów ustali na wniosek Ministra Apropowizacji organizację Urzędów walki z lichwą, tudzież etaty urzędników i funkcjonariuszy tychże Urzędów, oraz sposób mianowania tychże.

W ten sam sposób określić należy utworzenie przy Okręgowych Urzędach walki z lichwą komisji do badania cen i zysków.

Do zakresu działania tych komisji należeć będzie:

1) współdziałanie przy oznaczaniu cen prawnie ustalonych (tar. fowych);

2) współdziałanie przy zatwierdzaniu cenników i kalkulacji cen, składanych w tym celu przez rolników, przemysłowców i kupców;

3) wydawanie opinii na żądanie sądów i innych władz.

W komisji muszą być odpowiednio reprezentowane interesy rolnictwa, przemysłu, handlu i spożywców.

Wydawanie szczegółowych przepisów organizacyjnych należy do Ministra Aprowizacji w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 11. Minister Aprowizacji ustala tryb postępowania administracyjnego w sprawach o przestępstwa przewidziane w art. 4.

Przed wydaniem orzeczenia karnego należy dać obwinionemu możność przedstawienia swojej obrony.

Zaresztowanie prewencyjne w tem postępowaniu (art. 4) nie jest dopuszczalne; wykonanie kary pozbawienia wolności przed prawomocnością orzeczenia nie może nastąpić.

Stronom służy od orzeczeń karnych odwołanie do Głównego Urzędu walki z lichwą; odwołanie można wykluczyć, jeśli orzeczono jedynie grzywnę nie powyżej 1.000 marek lub, na wypadek niemożności ściągnięcia tejże, areszt nie powyżej dni siedmiu.

Art. 12. Władze państwowe cywilne i wojskowe, tudzież samorządowe winny udzielać Urzędowi walki z lichwą żądanej pomocy i donosić im o przestępstwach, przewidzianych w ustawie niniejszej. W szczególności Urząd walki z lichwą odwołać się może do pomocy i współdziałania policji państwowej.

Art. 13. Każdy jest obowiązany należycie wylegitymowanym organom, działającym na zlecenie Urzędu walki z lichwą, udzielić wyjaśnień, należących do zakresu działania tegoż Urzędu, w tym samym rozmiarze, jak w postępowaniu karnosądowym.

Osoby, nie stawające na wezwanie Urzędu walki z lichwą bez usprawiedliwionej przyczyny, będą przymusowo sprawdzone, o czem należy uczynić uprzednio wzmiankę w wezwaniu.

Art. 14. Organom, działającym na zlecenie Urzędu walki z lichwą, należy dozwolić wstępu do pomieszczeń handlowych i przemysłowych, tudzież składów, w których znajdują się przedmioty powszedniego użytku.

Wkraczanie do mieszkań i pomieszczeń prywatnych, tudzież przeglądanie ksiąg, zapisków i dokumentów dozwolone jest jedynie na mocy szczegółowego pisemnego upoważnienia

naczelnika okręgowego Urzędu walki z lichwą (kierownika ekspozytury); organy, upoważnione do przeglądania ksiąg, zapisków i dokumentów, muszą być przysięgą służbową zobowiązane do zachowania tajemnicy.

Postanowienia karne.

Art. 15. Kto bez uzasadnionej przyczyny odmawia organom, działającym na mocy zlecenia Urzędu walki z lichwą, udzielenia wyjaśnień lub wstępu do lokalu (art. 13 i 14), lub świadomie składa nieprawdziwe zeznania — ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy i grzywnie do 50.000 marek lub jednej z tych kar.

Art. 16. Kto w rachunkach, fakturach, księgach handlowych i innych papierach i dokumentach, mogących stanowić podstawę do obliczenia wartości lub ceny przedmiotów powszedniego użytku, świadomie umieszcza nieprawdziwe lub niezupełne dane, ulegnie karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy i grzywnie do 100.000 marek, lub jednej z tych kar.

Surowsze postanowienia ustaw karnych dzielnicowych pozostają w mocy.

Art. 17. Kto przy nabywaniu przedmiotów powszedniego użytku żadaną przez pozbywającego cenę, lub gdy tenże nie żąda określonej ceny, cenę prawnie ustaloną (taryfową) dobrowolnie podwyższa, ulegnie karze pozbawienia wolności do jednego miesiąca i grzywnie do 10.000 marek, lub jednej z tych kar.

Jeśli czyn popełniono przy nabywaniu przedmiotów powszedniego użytku celem dalszego pozbycia, winny ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy i grzywnie do 100.000 marek, lub jednej z tych kar.

Art. 18. Kto, celem dalszego zarobkowego pozbycia, przedmioty powszedniego użytku, wykupuje po drodze od ludzi, zdążających na targ, lub na targu przed urzędownie oznaczoną godziną jego rozpoczęcia, ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy i grzywnie do 50.000 marek lub jednej z tych kar.

Tej samej karze ulegnie, kto celem dalszego zarobkowego pozbycia, przedmioty powszedniego użytku wykupuje od drobnych sprzedawców (handlujących).

Art. 19. Kto za przedmioty powszedniego użytku rozmyślnie żąda cen lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub kto takie ceny, świadczenia lub obietnicę tychże przyjmuje, bez względu na to, czy korzyść przypaść ma jemu, czy innej osobie, ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy i grzywnie do miliona marek lub jednej z tych kar.

Winny ulegnie karze pozbawienia wolności od jednego miesiąca do lat trzech i grzywnie do dwu milionów marek,

jeśli czynu, określonego w ustępie pierwszym, dopuścił się, będąc już poprzednio skazanym za przestępstwa, przewidziane w artykule niniejszym albo w art. 21—25 i 26 ust. 2, czy to według ustawy niniejszej, czy ustaw poprzednich, albo gdy czynem swym interesy publiczne ciężko zagroził, lub gdy nieprawny zysk, uzyskany lub zamierzony, przekracza kwotę 10.000 marek.

Art. 20. Przekroczenie cen prawnie ustalonych (taryfowych) nie stanowi samo przez się o cenie lub świadczeniach nadmiernych w rozumieniu niniejszej ustawy; gdy cen tych nie przekroczone, niema przestępstwa.

Również niema przestępstwa, gdy cena przeciętna za przedmioty tego samego rodzaju, których koszty nabycia są różne, przy uwzględnieniu przeciętnych kosztów nabycia nie jest nadmierna.

Art. 21. Karom, przewidzianym w art. 19 i na zasadach tamże wskazanych, ulegnie również ten, kto za pośredniczenie w sprawach, dotyczących obrotu przedmiotami powszedniego użytku, rozmyślnie żąda zapłaty lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub kto zapłatę taką, świadczenie lub obietnicę tychże przyjmuje, bez względu na to, czy korzyści te mają przypaść jemu, czy innej osobie.

Art. 22. Karom, przewidzianym w art. 19 i na zasadach tamże wskazanych ulegnie również ten, kto przy wymianie pieniędzy żąda zapłaty lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub kto zapłatę taką, świadczenie lub obietnicę tychże przyjmuje bez względu na to, czy korzyść przypaść ma jemu, czy innej osobie.

Art. 23. Karom przewidzianym w art. 19 i na zasadach tamże wskazanych, ulegnie właściciel, zarządca domu, tudzież każdy posiadacz mieszkania lub innego lokalu, urządzonego lub nieurządzonego i każdy w ich imieniu działający, winny żądania lub przyjęcia za mieszkanie lub lokal zapłaty, świadczeń wzajemnych, oczywiście nadmiernych, lub obietnicy tychże.

Przy najmach, których czas trwania nie jest ściśle określony, przyjęć należy przy obliczaniu zysku (art. 19 ust. 2) wysokość rocznego czynszu.

Art. 24. Kto:

1) środki żywności czyni niezdatnymi do spożycia lub dopuszcza do ich zepsucia, aby je pozbyć z większym zyskiem;

2) w celu sprowadzenia lub utrzymania zwyżki cen lub przysporzenia sobie lub innej osobie zysku oczywiście nadmiernego, skupuje, gromadzi lub ukrywa zapasy przedmiotów powszedniego użytku lub ogranicza ich wyrób lub handel niemi;

3) ze świadomością, że działanie jego przyczynia się do smniejszenia podaży przedmiotów powszedniego użytku, przedmioty takie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatnymi do użytku;

4) przedsięwzięcie inne nieuczciwe machinacje, mogące wywołać lub utrzymać zwykłą cen przedmiotów powszedniego użytku, a w szczególności bierze udział w handlu łańcuchowym (paskowym);

5) uczestniczy w zмовie lub związku, mających na celu przestępstwa, przewidziane w p. 1—4 niniejszego artykułu lub w art. 19—23 i 25;

6) innych do popełniania przestępstw w p. 1 — 5 niniejszego artykułu wymienionych wzywa, nakłania, do popełnienia takich przestępstw się ofiaruje lub takie zaoferowanie przyjmuje;

7) przestępstw, przewidzianych w art. 19, 21, 22, 23, dopuszcza się po dwukrotnem skazaniu za jedno z tych przestępstw, czy to według ustawy niniejszej, czy ustaw poprzednich, lub choćby po jednorazowym skazaniu za przestępstwa, wymienione w niniejszym artykule pod 1—6—

ulegnie za zbrodnię karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od 1 roku do lat 15 i grzywnie do dwu milionów marek.

Winny przestępstw przewidzianych w p. 1 — 6 ulegnie karze ciężkiego więzienia (domu karnego) dożywotniego i grzywnie do dwu milionów marek lub karze śmierci, gdy przestępstwem swem wyrządził lub zamierzał wyrządzić szczególnie ciężką szkodę interesom publicznym, w szczególności interesom zaopatrzenia armji w czasie wojny, lub wywołał zaburzenie spokoju publicznego w większym rozmiarze, co mógł przewidzieć.

Art. 25. Karze, przewidzianej w ust. 1 artykułu poprzedzającego, ulegnie za zbrodnię również ten, kto przedmioty powszedniego użytku potajemnie, bez właściwego zezwolenia i w celach zysku zagranicę pozbywa lub dostarcza.

Jeśli wartość tych przedmiotów nie przekracza 1000 marek, winny ulegnie karze pozbawienia wolności od 1 — 6 miesięcy i grzywnie do 100.000 marek.

Jeśli sprawca wyrządził lub zamierzał wyrządzić szczególnie ciężką szkodę interesom publicznym — należy wymierzyć karę, przewidzianą w ust. 2 poprzedzającego artykułu.

Art. 26. Kto bez właściwego zezwolenia ze zboża, jego przetworów, ziemniaków i cukru pędzi napoje wyskokowe, ulegnie karze pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat dwu i grzywnie od 10.000 do 100.000 marek.

Jeśli pędzono napoje wyskokowe w celach zarobkowych, winny ulegnie za zbrodnię karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od 1 roku do lat 15 i grzywnie od 10.000 do dwu milionów marek; tej samej karze ulegnie winny czynów, przewidzianych w art. 24 p. 5 i 6, popełnionych odnośnie do takiego przestępstwa.

Art. 27. Kto skutkiem niedbalstwa lub braku dozoru dopuścił do popełnienia jednego z przestępstw, przewidzianych

w art. 16, 17, ust. 2, 19, 21—25 i 26 ust. 2, ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy i grzywnie do 100.000 marek, lub jednej z tych kar.

Art. 28. Usiłowanie przestępstw, przewidzianych w niniejszej ustawie, tudzież udział w tych przestępstwach, ulega karze narówni z dokonaniem.

Art. 29. Przez karę pozbawienia wolności, wymienioną w art. 15, 16, 17, 18, 19 (21, 22, 23), 25, 26, 27 należy rozumieć w byłej dzielnicy rosyjskiej i pruskiej więzienie (art. 3 ust. 3 przep. przechodnich z 7 sierpnia 1917 do kodeksu karnego z roku 1903 i § 16 niem. kod. kar. z 1871), zaś w byłej dzielnicy austriackiej—ścisły areszt. (§ 245 u. k.).

W byłej dzielnicy austriackiej przestępstwa, przewidziane w ustawie niniejszej, nie będące zbrodniami i zagrożone karą pozbawienia wolności powyżej 6 miesięcy, są występkami, pozostałe — przekroczeniami.

Art. 30. Przepisy ustaw karnych dzielnicowych o nadzwyczajnem łagodzeniu kary nie stosują się do przestępstw, przewidzianych w ustawie niniejszej. W wypadkach mniejszej wagi lub w razie ważnych okoliczności łagodzących, może jednak sąd karę pozbawienia wolności, przewidzianą w rozmiarze nie przenoszącym 6 miesięcy, złagodzić na areszt, karę, przewidzianą w art. 24 ust. 1 (25 ust. 1) i 26 ust. 2 złagodzić na więzienie (art. 3 ust. 3 przep. przechodnich z 7 sierpnia 1919 r. do kod. kar. z roku 1903, § 15 u. k. austr. i § 16 niem. k. k.) od sześciu miesięcy do lat pięciu, a w wypadkach art. 26, ust. 1 ograniczyć się do jednej z kar.

Kary dodatkowe, zastępcze, skutki skazania i odpowiedzialność osób trzecich.

Art. 31. W razie skazania za przestępstwa przewidziane w art. 16—19, 21, 22 i 24—26 ust. 2 sąd może orzec utratę prawa prowadzenia przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego albo prawa trudnienia się pewnego rodzaju handlem lub przemysłem, albo prawa zajmowania się pośrednictwem na czas do lat trzech.

Art. 32. W wypadkach skazania za przestępstwa, wymienione w artykule poprzednim, tudzież w art. 23, sąd zarządzi ogłoszenie krótkiej treści wyroku w dziennikach, tudzież wywieszenie wyroku na czas do dni 14 na lokalu przedsiębiorstwa lub domu (art. 23).

Koszty ponosi skazany.

Art. 33. W wypadkach przestępstw, przewidzianych w art. 17 ust. 2 18, 19, 23, 24—26, należy orzec konfiskatę na rzecz Skarbu Państwa przedmiotów, do których przestępstwo się odnosi, jeśli należą do winnego, lub też konfiskatę wartości tychże przedmiotów.

Gdyby nie można ściągnąć kwoty, która stanowi równowartość podlegającą konfiskacie, należy postąpić stosownie do przepisów ustawy niniejszej o zmianie grzywny na karę pozbawienia wolności.

Sąd może orzec konfiskatę przedmiotów, do których odnosi się przestępstwo, również w wypadku, gdy nie należą do winnego, chyba że przeszły na własność poszkodowanego.

Jeśli konfiskata przedmiotów, należących do winnego, dopiero po wydaniu wyroku okaże się niewykonalną, sąd pierwszej instancji osobną uchwałą (decyzją) orzeknie konfiskatę wartości; od uchwały (decyzji), którą powziąć należy bez rozprawy, dopuszczalne jest zażalenie w ciągu dni 14 po doręczeniu uchwały, do sądu bezpośrednio przełożonego, który bez rozprawy rozstrzyga ostatecznie.

Art. 34. Obok kar za przestępstwa, przewidziane w art. 19, 21—24, należy orzec solidarny wszystkich uczestników przestępstwa obowiązek zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kwoty, odpowiadającej wysokości nieprawnej korzyści uzyskanej z przestępstwa.

Można również nałożyć solidarny obowiązek zapłaty kwoty, wymienionej w ustępie poprzedzającym, na osoby, nie będące uczestnikami przestępstwa, jeśli nieprawna korzyść z czynu im przypadła.

To samo tyczy się tych, którzy od osób wymienionych w ustępie 1 i 2 po dniu popełnienia przestępstwa otrzymali korzyść majątkową, jeśli dowiedzionem będzie, że osoby te w czasie nabycia korzyści o zamiarze ukrycia majątku wiedziały lub z zachodzących okoliczności tego domniemywać się musiały, lub gdy korzyść taką jako darowiznę lub spadek otrzymały; to samo odnosi się do każdego dalszego nabywcy korzyści majątkowej.

W wypadkach, przewidzianych w ust. 2 i 3, obowiązek zapłaty ograniczony będzie do wysokości otrzymanych korzyści według wartości w chwili otrzymania; jeśli korzyść otrzymano jako darowiznę, nabywca w dobrej wierze odpowiada do wysokości istniejącego jeszcze wzbogacenia.

Gdy uzyskana korzyść jest nieznaczna, można pominąć stosowanie niniejszego artykułu.

Art. 35. W wypadku, przewidzianym w ust. 1 poprzedzającego artykułu, należy w razie niemożności ściągnięcia kwoty, przypadającej na rzecz Skarbu, stosować odpowiednio przepis art. 41.

Gdy zachodzą trudności zastosowania postanowień art. 34 ust. 2 i 3, należy nie wstrzymując wyrokowania, zastosować następnie odpowiedni przepis art. 37.

Art. 36. Osoby, względem których zachodzi odpowiedzialność, przewidziana w art. 34 ust. 2 i 3, wezwać należy do rozprawy, o ile to jest możliwe; niestawienie ich nie przeszkadza orzeczeniu ich odpowiedzialności.

Są one uprawnione osobiście lub przez pełnomocnika wskazywać sądowi okoliczności ważne do ocenienia ich odpowiedzialności i czynić odpowiednie wnioski, tudzież żądać w tej mierze rozstrzygnięcia sądu wyższej instancji według przepisów o zaskarżeniu wyroków co do kary.

Do postępowania stosować należy odpowiednio przepisy o postępowaniu karnem.

Art. 37. Gdy ściganie winnego nie da się uskuteczyć, można, nie stosując art. 32 ust. 2 i 35 ust. 1, orzec samoistnie konfiskatę przedmiotów, do których przestępstwo się odnosi, lub konfiskatę wartości (art. 33), jakoteż postąpić w myśl art. 34.

Do powzięcia uchwały (decyzji) powołany jest sąd, który byłby właściwy do osądzenia przestępstwa w pierwszej instancji; przed powzięciem uchwały (decyzji) należy przeprowadzić potrzebne dochodzenia, nie wyłączając przesłuchań pod przysięgą przez sędziów śledczych lub sędziów pokoju (powiatowych).

Uchwałę (decyzję) powziąć należy bez rozprawy; należy jednak uprzednio w miarę możliwości dać sposobność interesowanemu złożeniu wyjaśnień i poczynienia wniosków osobiście lub przez pełnomocnika.

Od uchwały (decyzji) służy w ciągu dni 14 po doręczeniu zażalenie do sądu bezpośrednio przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie przy odpowiednim zastosowaniu przepisu ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

Art. 38. W razie skazania za przestępstwa, przewidziane w art. 24, 25 i 26 ust. 2, na karę ciężkiego więzienia (domu karnego) lub karę śmierci można orzec na rzecz Skarbu Państwa konfiskatę całego majątku skazanego, nabytego do dnia prawomocności wyroku.

Odnośnie do tego majątku postąpić należy, jak ze spadkiem bezdziedzicznym.

Od konfiskaty wolne są niezbędne ruchomości, tudzież gotówka potrzebna do utrzymania przez czas trzech miesięcy skazanego tudzież osób, które on z mocy ustawy ma obowiązek utrzymywać.

Sędzia karny ogranicza się do orzeczenia konfiskaty majątku, nie oznaczając przedmiotów, tej konfiskacie ulegających lub od niej wolnych.

Gdy orzeka się konfiskatę całego majątku, wówczas wymiar grzywny, tudzież orzeczenie konfiskaty wartości (art. 33), lub postąpienie w myśl ust. 1 art. 34 odnośnie do takiego skazanego jest niedopuszczalne.

Art. 39. Z powodu przestępstw, wymienionych w artykule poprzedzającym, należy zarządzić na wniosek prokuratora, odnośnie do majątku winnego, ostrzeżenie hipoteczne (adnotację) o wdrożeniu postępowania karnego, a odnośnie do majątku niehipotecznego i ruchomego zabezpieczyć konfiskatę,

stosując w tej mierze odpowiednie przepisy prawa cywilnego (zabezpieczenie, tymczasowe zarządzenie).

Do postępowania stosować zależy odpowiednio art. 37 ust. 2—4.

Art. 40. Konfiskata, orzeczona w myśl art. 38, uprawnia Skarb Państwa do żądania w drodze postępowania cywilnego uznania bezskuteczności:

1) darowizn, uczynionych przez skazanego po dniu popełnienia przestępstwa i w ciągu roku przed tymże dniem;

2) odpłatnego przeniesienia majątku, dokonanego przez skazanego po dniu popełnienia przestępstwa i w ciągu trzech miesięcy przed tymże dniem na rzecz krewnych linii wstępnej lub zstępnej bez ograniczenia, tudzież krewnych bocznych do czwartego, zaś powinowatych do drugiego stopnia, żony, dzieci przybranych, osób wziętych na wychowanie, tudzież osób, z którymi skazany pozostawał w związku pozamałżeńskim, chyba, że osoby te udowodnią, że w chwili nabycia majątku o zamiarze skazanego uchylecia majątku z pod konfiskaty nie wiedziały, ani z zachodzących okoliczności tego domniemywać się nie mogły; nie stanowi różnicy, czy chodzi o pokrewieństwo ślubne, czy naturalne i czy związek małżeński, uzasadniający powinowactwo, nadal istnieje;

3) wszelkiego przeniesienia majątku, jeśli wykazaniem będzie, że osoby nabywające o zamiarze skazanego uchylecia majątku z pod konfiskaty wiedziały lub z zachodzących okoliczności tego domniemywać się musiały.

W wypadku p. 2—3, obowiązany do zwrotu majątku odpowiada, jak posiadacz w złej wierze; to samo tyczy się darowizn, zdziałanych na rzecz osób, wymienionych w p. 2, jeśli darowiznę zdziałano w czasie, w tymże p. 2 określonym.

To samo tyczy się dalszych nabywców, którzy:

1) nabyli majątek od osób, wymienionych w p. 2, jeśli sami, względem skazanego, pozostają w stosunku, określonym w tymże p. 2;

2) majątek, wymieniony w p. 1—3, nabyli od zobowiązanego do zwrotu drogą spadku lub darowizny. Jeśli korzyść otrzymano jako darowiznę, nabywca odpowiada do wysokości istniejącego jeszcze wzbogacenia, chyba, że wiedział o okolicznościach, wymienionych w p. 2, lub zamiarze skazanego uchylecia majątku z pod konfiskaty.

Żądanie uznania bezskuteczności odnosić się może jedynie do majątku, ulegającego konfiskacie; w żadnym wypadku Skarb Państwa nie jest obowiązany do zwrotu zapłaty lub świadczeń wzajemnych, które skazany lub dalszy pozbywca otrzymał z mocy aktu odpłatnego.

Art. 41. Grzywna, zamieniona będzie na wypadek niemożności jej ściągnięcia na areszt według słusznego uznania sędziego, jednak na czas nie dłuższy niż trzy miesiące.

Na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, orzeczonej obok kary pozbawienia wolności, należy orzec przedłużenie tej kary według słusznego uznania sędziego, nie przekraczając jednak jej najwyższego wymiaru, przewidzianego za dane przestępstwo.

Jeżeli jednak ustawa przewiduje jako najsurowszą karę, pozbawienie wolności nie ponad 6 miesięcy, przedłużenie nastąpić może; kara zastępcza nie może jednak w połączeniu z orzeczoną karą pozbawienia wolności przekraczać podwójnego najwyższego wymiaru tejże kary, przewidzianego za dane przestępstwo.

Art. 42. Grzywny, konfiskaty, kwoty, stanowiące konfiskatę wartości (art. 33, 37), tudzież odpowiedzialność, przewidziana w art. 34 (37), obciążają majątek spadkowy.

Grzywny wpływają do Skarbu Państwa.

Art. 43. Ze skazaniem w myśl ustawy niniejszej za przestępstwa, przewidziane w art. 19, 21—25 i 26 ust. 2, na karę więzienia (art. 3 ust. 3 przepisów przechodnich z 7 sierpnia 1917 r. do kodeksu karnego z 1903 r.) połączone są ograniczenia praw przewidziane w art. 30 kod. kar. ros. z r. 1903.

W byłej dzielnicy austriackiej ze skazaniem za występki i przekroczenia, wymienione w ustępie poprzedzającym, łączą się te same skutki, co ze skazaniem za przekroczenie czystwa.

W byłej dzielnicy pruskiej można w tych wypadkach orzec utratę obywatelskich praw honorowych; w wypadkach zbrodni orzeczenie takie winno zawsze nastąpić.

Przepis niniejszego artykułu nie stosuje się, gdy kara wymierzona w myśl postanowień art. 45.

Przepisy dotyczące właściwości i postępowania.

Art. 44. Przestępstwa, przewidziane w art. 15—19, 21—27, należą do właściwości sądów.

W wypadkach, w których przepisy o postępowaniu karnem przewidują zasięganie opinii znawców, winien sąd lub Urząd walki z lichwą zasięgnąć z urzędu lub na wniosek stron zdania komisji dla badanie cen i zysków.

W sprawach zastrzeżonych właściwości sądów okręgowych, rozstrzygać należy o winie i karze we wszystkich instancjach w składzie trzech sędziów państwowych, z których jeden przewodniczy; przepisy dzielnicowe o wyrokowaniu przez sędziego jednoosobowego mają zastosowanie.

Art. 45. W sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 15, 16, 17, 18, 19 ust. 1, w art. 21—23, o ile zagrożona jest kara w myśl ustępu 1 art. 19, tudzież w art. 25 ust. 2 i 27 może Okręgowy Urząd walki z lichwą (administracyjna władza powiatowa art. 7) wydać pisemny nakaz karny, jeśli uważa za dostateczną karę aresztu do jednego miesiąca i grzywnę, lub jedną z tych kar.

W nakazie karnym można również orzec konfiskatę przedmiotów lub wartości (art. 33); stosowanie art. 34 i 37 w drodze nakazu jest niedopuszczalne.

W wypadkach, wymienionych art. 33 ust. 2 i 41 należy orzec areszt na czas, nie przewyższający nigdy dwu miesięcy.

Sąd może pod wdrożeniem postępowania karnego skierować sprawę do Okręgowego Urzędu (walki z lichwą (powiatowej władzy administracyjnej); nie dotyczy to spraw, przekazanych sądowi przez prokuratora.

Art. 46. Nakaz karny wydać należy bez przeprowadzenia formalnej rozprawy; przed orzeczeniem kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary zastępczej, należy dać obwinionemu możność przedstawienia swojej obrony. Okręgowy Urząd walki z lichwą może w wyjątkowych wypadkach zwracać się do sędziów pokoju (powiatowych) o przesłuchanie świadków i biegłych pod przysięgą, jeśli istnieją dostateczne podstawy do mniemania, że jedynie tą drogą można dowiedzieć się prawdy.

Szczegółowe przepisy o postępowaniu wyda Minister Aprowizacji w drodze rozporządzenia w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

Na żądanie prokuratora należy w poszczególnym wypadku przekazać sprawę do postępowania sądowego.

Art. 47. Nakaz karny zawierać winien oznaczenie osoby skazanej, krótkie określenie przestępstwa, wskazanie dowodów winy i przepisu prawnego, będącego podstawą orzeczenia, określenie kary, tudzież uwiadomienie skazanego o przepisie art. 48, 49 i 50.

Nakaz karny należy doręczyć przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o doręczaniu w sprawach karno-sądowych.

Wydanie nakazu przerywa przedawnienie ścigania.

Art. 48. Wydanie nakazu karnego po wszczęciu postępowania w sądzie jest niedopuszczalne; nakaz taki nie staje się prawomocnym i nie wstrzymuje dalszego postępowania sądowego.

Wszczęcie sądowego postępowania po wydaniu nakazu karnego jest niedopuszczalne i wyrok, wydany w takim postępowaniu, nie staje się prawomocnym; nie dotyczy to spraw, w których wydanie nakazu karnego było niedopuszczalne (art. 45 i 46 ust. 3).

Art. 49. Przeciw nakazowi karnemu może skazany wnieść ustnie lub na piśmie sprzeciw do urzędu, który nakaz wydał w ciągu dni trzech po doręczeniu, w przeciwnym bowiem razie nakaz staje się prawomocny i ulega wykonaniu; wystarczy — jeśli w ciągu trzech dni po doręczeniu nakazu sprzeciw nadano na pocztę.

Ze sprzeciwem połączyć można prośbę o przywrócenie terminu.

Sprzeciw należy w ciągu dni trzech wraz z aktami przesłać właściwemu sądowi.

Art. 50. Sprzeciw, wniesiony przez osobę, której to prawo nie służy, tudzież sprzeciw spóźniony odrzuci władza, która nakaz karny wydała.

Przeciw decyzji można wnieść zażalenie (art. 49 ust. 1).

Art. 51. Gdy sprzeciw na czas wniesiono, sąd właściwy oznaczy rozprawę tak, jakby nakazu karnego nie wydano.

Sąd wyznaczy również rozprawę, gdy dopuści przywrócenie terminu lub dojdzie do wniosku, że sprzeciw niesłusznie odrzucono; przed rozstrzygnięciem prośby o przywrócenie terminu lub zażalenia na odrzucenie sprzeciwu, tak sąd, jak i urząd, który nakaz wydał, może wstrzymać wykonanie nakazu.

Wymierzając karę, sąd nie jest ograniczony wymiarem, zastosowanym w nakazie karnym.

Art. 52. W byłej dzielnicy rosyjskiej:

1) sprawy o występki, przewidziane w art. 11, 16, 17, 18, 19 ust. 1, w art. 21, 22 i 23, o ile wymierzyć należy karę w myśl ust. 1 art. 19, w art. 25 ust. 2, 27, należą do właściwości sądów pokoju; w sprawach tych nie stosują się ograniczenia, przewidziane w części 2 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego z 7 sierpnia 1917 r.;

2) w sprawach o przestępstwa, przewidziane w ustawie niniejszej, śledztwo wstępne zarządzić można jedynie w wypadkach wyjątkowych; celem stwierdzenia, czy istnieje dostateczne podejrzenie do wniesienia oskarżenia, może prokurator przeprowadzić niezbędne dochodzenia, zwracając się także do sędziów śledczych i sędziów pokoju o przedsięwzięcie szczególnych czynności śledczych, a w miarę potrzeby przesłuchań pod przysięgą;

3) jako środek zapobiegawczy stosowany być może areszt lub środek łagodniejszy; odnośnie do środków zapobiegawczych należy w toku dochodzeń prokuratorskich stosować odpowiednio przepisy o środkach zapobiegawczych w toku śledztwa wstępnego, zwracając się w tej mierze do właściwego sędziego śledczego;

4) akt oskarżenia zastąpiony być może wnioskiem o zarządzenie rozprawy; wniosek winien zawierać okoliczności, wymienione w art. 520 ust. 1—3 i 5 u. p. k., tudzież wymienienie osób, które do rozprawy wezwać należy;

5) terminy przewidziane w art. 557, 560 i 575 u. p. k. skracają się do dni trzech;

6) oskarżonemu nie służy zażalenie, przewidziane w art. 527 u. p. k.;

7) jeśli zachodzi obawa uchylenia się świadków lub biegłych od stawiennictwa, można zabezpieczyć ich przybycie, wydając władzom policyjnym zlecenie czuwania nad stawie-

niem się tych osób do sądu; osoby wezwane można w każdej chwili do rozprawy przymusowo sprowadzić;

8) w razie koniecznej potrzeby mogą być odczytane akta dochodzeń;

9) ogłoszenie wyroku motywowanego winno nastąpić w ciągu dni siedmiu po ogłoszeniu sentencji;

10) wyroki sądów okręgowych są ostateczne i mogą być zaskarżone jedynie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o zaskarżeniu wyroków w drodze kasacji.

11) wyroki sądów okręgowych, wyrokujących w drugiej instancji, są prawomocne;

12) termin do wniesienia apelacji i kasacji wynosi dni 8;

13) względem osób, skazanych nieprawomocnie na karę pozbawienia wolności przynajmniej przez trzy miesiące, należy stosować areszt jako bezwzględny środek zapobiegawczy;

14) przedmioty, mogące ulec konfiskacie, należy jeszcze w toku postępowania sprzedać po cenach, oznaczonych przez naczelnika okręgowego Urzędu walki z lichwą (kierownik ekspozytury), jeśli dalsze przechowywanie tych przedmiotów mogłoby je narazić na zepsucie; w toku postępowania sądowego sprzedaż zarządzi sąd (prokurator w toku dochodzeń prokuratorskich), zresztą naczelnik Okręgowego Urzędu walki z lichwą (kierownik ekspozytury); przeciw zarządzeniu niema zażalenia; uzyskana cena wstępnie w miejsce przedmiotu;

15) w toku postępowania sądowego można zarządzić sprzedaż przedmiotów powszedniego użytku, mogących ulec konfiskacie, jeśli dłuższe wycofanie ich z obiegu utrudnić może zaopatrzenie ludności w owe przedmioty; decyzja sędziego śledczego, powzięta w toku śledztwa wstępnego ulega wykonaniu po prawomocności; termin jej zaskarżenia wynosi trzy dni, decyzja sądu okręgowego nie ulega w żadnym wypadku zaskarżeniu.

Art. 53. (Opuszczony—dotyczy b. dzielnicy austriackiej).

Postanowienia przechodnie.

Art. 54. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą: dekret z 5 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. № 19 poz. 50), tudzież dekret z 11 stycznia 1919 r. (Dz. Pr. № 7 poz. 109), obowiązujące w byłej dzielnicy austriackiej rozp. ces. z 24 marca 1917 r. (Dz. p. p., № 131), tudzież rozporządzenie Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie z dnia 27 grudnia 1918 r. (33 Prez. i 36 Prez.) o zwalczaniu

lichwy towarowej i lichwy robocizny i w sprawie powołania do życia Urzędu do zwalczania lichwy towarowej i lichwy robocizny (Gazeta Lwowska 4/19), wreszcie dekret z 30 stycznia 1919 (Dz. Pr. № 11 poz. 130) i przepisy byłej dzielnicy austriackiej dotyczące karania przez władze i sądy skarbowe potajemnego wyrobu ze środków żywności płynów wysokowych.

Do przestępstw, popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosować należy przepisy dotychczas obowiązujące, o ile nie są surowsze; przepisy ustawy niniejszej, dotyczące trybu postępowania, będą do tych spraw zastosowane, chyba że wyrok pierwszej instancji zapadł przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

Art. 55. Rozporządzenia, wydane na zasadzie ces. rozp. z 24 marca 1917 (Dz. p. p. № 131), tudzież dekretu z 11 stycznia 1919 Dz. Pr. № 7 poz. 109, o ile mogły być wydane na zasadzie przepisów ustawy niniejszej przez Radę Ministrów (Ministra Apropowizacji), zachowują nadal moc prawną, dopóki nie zostaną uchylone w sposób, przewidziany w art. 2 i 3; przekroczenia tych rozporządzeń będą karane w sposób określony dotychczasowymi przepisami, o ile czyn ten niniejszą ustawą nie jest zastrzeżony właściwości sądów.

Art. 56. Aż do ustanowienia okręgowych Urzędów walki z lichwą (art. 5) dotychczasowe Urzędy do walki z lichwą i spekulacją utworzone na podstawie dekretu z 11 stycznia 1919 r. Dz. Pr. № 7 poz. 109, wykonują obowiązki, nałożone niniejszą ustawą na Okręgowe Urzędy walki z lichwą.

Art. 57: (dotyczy b. dzielnicy pruskiej).

Art. 58. Wykonanie tej ustawy należy do Ministra Apropowizacji, Sprawiedliwości, Przemysłu i Handlu, Spraw Wewnętrznych, Skarbu, tudzież Ministra b. Dzielnicy Pruskiej.

Załącznik Nr. 51.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Obrony Państwa z dnia 30 lipca 1920 roku w przedmiocie wojskowego sądownictwa doraźnego.

(Dz. Ust. № 71 p. 479).

Art. 1. Postępowanie doraźne zarządzane być może:

I. Przeciw osobom wojskowym:

Prócz przestępstw, przewidzianych w art. 59 i 60 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. Ust.

№ 59 poz. 368) w przedmiocie wprowadzenia w życie ustawy wojskowego postępowania karnego, nadto;

a) w byłym zaborze rosyjskim: za zdradę w wypadkach art. 108, 109, 111, 111¹, 111², 111³, 112¹, 118 ust. 1 kod. kar. z r. 1903;

b) i c) dotyczą b. zaboru austriackiego i b. dzielnicy pruskiej.

II. Przeciw osobom cywilnym:

a) za szpiegostwo na rzecz państwa obcego lub nieprzyjaciela, lub nieuprawnione werbowanie;

b) za przestępstwa wymienione wyżej pod I. a), b), c), oraz w byłym zaborze rosyjskim za podleganie do dezercji (art. 12 ust. 1, ustawy z 20 lutego 1920 r. Dz. Ust. Nr. 20 poz. 104).

(treść dalsza dotyczy b. zaboru austriackiego i b. dzielnicy pruskiej).

O ile ulegają właściwości sądów wojskowych w myśl art. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. (D. U. Nr. 59 p. 368) i rozporządzenia Rady Ministrów z d. 21 lipca 1920 r. (Dz. Ust. № 61 poz. 394).

Przepis art. 76 rozporządzenia z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. Ust. № 59 poz. 368) pozostaje w mocy.

Wprowadzenie postępowania doraźnego ogłosić należy w sposób przewidziany w § 437 w. p. k., a nadto przez rozlepienie obwieszeń w każdym mieście powiatowem.

Art. 2. W postępowaniu doraźnem sąd orzekający tworzy się według postanowień art. 70 — 72 rozporządzenia z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. Ust. № 59 poz. 368) także poza wypadkami postępowania w polu i na morzu.

Uchyła się § 7 ustawy wojskowego postępowania karnego. Dochodzenie przewidziane w § 438 powyższej ustawy nie mają trwać dłużej jak 14 dni.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia. Wykonanie niniejszego rozporządzenia należy do Ministra Spraw Wojskowych.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 lipca 1920 r. w przedmiocie poddania osób cywilnych z powodu przestępstw przeciw sile zbrojnej pod sądownictwo wojskowe (D. U. Nr. 61 p. 394) zostało uchylone przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 8 kwietnia 1921 r. (D. U. N. 36 p. 214).

ROZPORZĄDZENIE

Rady Obrony Państwa z dnia 18 sierpnia 1920 r. w przedmiocie obostrzenia kar za przestępstwa osób wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego.

(D. U. Nr. 81 p. 543).

Art. 1. Za przestępstwa, polegające na niewykonaniu lub przekroczeniu rozkazu, nadużyciu władzy służbowej, naruszeniu obowiązków służbowych, oraz zaniechaniu dozoru nad podwładnymi, przewidziane w §§ 92, 114, 141, 147 Kodeksu Karnego Wojskowego, wprowadzonego rozporządzeniem z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 359), sądy wojskowe, zamiast przepisanej w tych paragrafach kary aresztu, stosować mogą zależnie od okoliczności sprawy, karę pozbawienia wolności do lat trzech. Pozostałe przepisy karzące tych paragrafów stosować należy bez zmiany.

Art. 2. Kto popełni inne, prócz przewidzianych w §§ 92, 114, 141, 147 Kodeksu Karnego Wojskowego, przestępstwo, polegające na zaniechaniu lub lekceważeniu obowiązków służbowych albo niedbalstwie, o ile według przepisów Kodeksu Karnego Wojskowego lub mających zastosowanie w myśl § 145 tegoż kodeksu powszechnych ustaw karnych dzielnicowych nie grozi mu kara surowsza, ulegnie karze pozbawienia wolności do lat pięciu.

Jeżeli skutkiem takiego przestępstwa będzie znaczna szkoda dla interesu wojskowego lub publicznego albo dobra państwowego, wymierza się karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat dwóch, a w polu na czas nie krótszy od lat pięciu.

Art. 3. Kara pozbawienia wolności za przestępstwa, wymienione w art. 1 i 2 niniejszego rozporządzenia, wymierzona ponad rok jeden, pociąga za sobą wydalenie z wojska z następstwami, przewidzianymi w art. 52 Kod. Karn. Wojsk.

Art. 4. O ile skazanym za jedno z przestępstw, wymienionych w art. 1 i 2 niniejszego rozporządzenia, jest oficer, to wydalenie z wojsk z następstwami przewidzianymi w art. 32 Kodeksu Karnego Wojskowego można zastosować do obwionego również wówczas, gdy kara pozbawienia wolności nie przekracza jednego roku.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Obrony Państwa z dnia 18 sierpnia 1920 r. o utworzeniu Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego dla spraw o przestępstwa oficerów i urzędników wojskowych wynikające ze stosunku służbowego.

(Dz. U. Nr. 81 p. 545).

Art. 1. Celem rozpoznawania spraw szczególnej wagi o przestępstwa oficerów i urzędników wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego, nie przekazanych Trybunałowi Obrony Państwa, powołuje się na czas trwania wojny Nadzwyczajny Sąd Wojskowy z siedzibą w m. st. Warszawie.

Art. 2. Skład Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego stanowią:

- a) przewodniczący — generał korpusu sądowego;
- b) zastępca przewodniczącego — pułkownik lub podpułkownik korpusu sądowego;
- c) 6 członków, z których dwóch oficerów korpusu sądowego w stopniu pułkownika lub podpułkownika oraz czterech sztabowych oficerów broni.

Przewodniczącego, jego zastępcę oraz członków Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego na wniosek Ministra Spraw Wojskowych mianuje Naczelnik Państwa.

Art. 3. Właściwość terytorjalna Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego rozciąga się na cały obszar Rzeczypospolitej oraz na obszar działań wojennych poza granicami Rzeczypospolitej.

Właściwym dowódcą dla spraw ulegających rozpoznaniu przez Nadzwyczajny Sąd Wojskowy jest Minister Spraw Wojskowych. Czynności prokuratorskie przed Nadzwyczajnym Sądem Wojskowym sprawuje oficer korpusu sądowego, mianowany w tym celu w myśl art. 102 i 103 rozporządzenia z dn. 10 maja 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 59, poz. 368).

Art. 4. O przekazaniu sprawy Nadzwyczajnemu Sądowi Wojskowemu lub też o skierowaniu jej do innego właściwego zresztą stałego sądu wojskowego decyduje Minister Spraw Wojskowych.

Postępowanie wstępne w sprawach przekazanych Nadzwyczajnemu Sądowi Wojskowemu prowadzi właściwy prokurator, sąd wojskowy okręgu generalnego lub wojskowy sąd polowy.

Akta ukończonego postępowania karnego przekazuje się prokuratorowi przy Nadzwyczajnym Sądzie Wojskowym.

Art. 5. Posiedzenia Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego odbywają się w stałej jego siedzibie (art. 1), a w miarę potrzeby również w innych miejscowościach.

Art. 6. Komplet orzekający Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego składa się, bez względu na stopień wojskowy oskarżonego, z przewodniczącego lub jego zastępcy oraz z czterech członków Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego, z których jeden musi być oficerem korpusu sądowego.

Art. 7. Postępowanie przed Nadzwyczajnym Sądem Wojskowym odbywa się według przepisów o postępowaniu w sądach wojskowych okręgów generalnych, w wypadkach zaś, w których właściwy jest sąd polowy, według przepisów postępowania polowego.

W razie jednomyślności orzeczenia Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego w przedmiocie winy podsądnego wyroki tego sądu stają się prawomocne niezwłocznie po ogłoszeniu.

Art. 8. Wykonanie niniejszego rozporządzenia poleca się Ministrowi Spraw Wojskowych.

Art. 9. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą niezwłocznie po ogłoszeniu go w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Załącznik Nr. 54.

U S T A W A

z dnia 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem, obowiązującym w b. zaborze rosyjskim.

(Dz. Ust. Nr. 30 p. 169).

ROZDZIAŁ I.

Art. 1. Ilekroć w ustawie postępowania karnego jest mowa: a) o zjazdach sędziów pokoju, b) o izbach sądowych i c) o senacie rządzącym, senatorach i nadprokuratorze senatu, przepisy odnośnie stosują się w pierwszym razie—do sądów okręgowych, wyrokujących w drugiej instancji, w drugim — do sądów apelacyjnych, a w trzecim—do Sądu Najwyższego, tudzież jego sędziów i prokuratorów.

Ilekroć w ustawie postępowania karnego jest mowa o Rosji, poddanych rosyjskich, cesarstwie rosyjskiem i języku rosyjskim — przepisy odnośnie stosować należy odpowiednio do Polski, obywateli polskich, Państwa i języka polskiego.

Art. 2. Ust. 4 art. 16 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące: „4) W razie amnestji lub aktu łaski”.

Art. 3. Wprowadza się cz. 2 art. 36 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Minister Sprawiedliwości może w miejscowościach, w których ma siedzibę kilku sędziów pokoju, wyznaczyć jednego lub kilku sędziów do rozpoznawania wszystkich lub niektórych kategorii spraw karnych, należących do właściwości owych sędziów pokoju”.

Art. 4. Wprowadza się art. 51³ u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Za zgodą zaaresztowanego oskarżonego można przystąpić niezwłocznie do osądzenia sprawy, pomijając uwiadomienie władzy oskarżającej o rozprawie (art. 63, 64). Należy jednak wówczas o wyniku sprawy uwiadomić tę władzę. Władzy tej służy prawo do wniesienia apelacji w terminie, który liczy się od dnia zawiadomienia; od tego dnia liczy się również termin, wspomniany w cz. 2 art. 147”.

Art. 5. Wprowadza się cz. 2 art. 60 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Gdy zarządza się osobiste stawiennictwo oskarżonego o wykroczenie, należy decyzję umotywować”.

Art. 6. Zdanie 1 art. 61 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W razie niestawiennictwa oskarżonego bez przyczyn usprawiedliwiających sędzia pokoju może zarządzić przymusowe sprowadzenie oskarżonego, gdy osobiste stawiennictwo jego było nakazane”.

Art. 7. Art. 88 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące: „Sędzia pokoju rozpoznaje sprawy z zachowaniem przepisów artykułów 620—620⁴”.

Art. 8. Ust. 1 art. 96 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„1) pozbawieni praw stanu”.

Art. 9. Wprowadza się art. 98 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Przed odebraniem przysięgi sędzia pokoju przypomina świadkom obowiązek zeznawania prawdy, tudzież odpowiedzialność karną za fałszywe zeznania.

Odebranie przysięgi za pośrednictwem duchownego zależy od uznania sędziego”.

Art. 10. Art. 115 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące: „Sędzia pokoju zbiera w miarę możliwości dane, potrzebne do ustalenia tak osobistości oskarżonego, jak i jego poprzedniej karalności”.

Art. 11. Art. 130 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wyrok sędziego pokoju winien zawierać:

- 1) wskazanie sądu wyrokującego, nazwisko sędziego, ławników, sekretarza i datę wyroku;
- 2) wskazanie imion i nazwisk, tudzież przezwisk osób; biorących udział w sprawie, ich zajęcia i stanowiska;
- 3) wymienienie przestępstwa, zarzucanego oskarżonemu,
- 4) wskazanie przepisów, na których podstawie wyrok został wydany;
- 5) wyszczególnienie wymierzonej kary lub wzmiankę o uniewinnieniu lub uwolnieniu oskarżonego;
- 6) orzeczenie co do kosztów i opłat sądowych;
- 7) orzeczenie co do powództwa o szkody i straty, jeżeli powództwo takie wytoczono.

Wyrok podpisują sędzia i ławnicy.

Jeśli wyrok nie jest zaoczny, sędzia pokoju może zaniechać motywowania wyroku, skoro w przeciągu trzech dni od daty ogłoszenia wyroku żadna ze stron tego nie zażąda. Przesyłając akta sprawy sądowi okręgowemu wskusek wniesienia apelacji, sędzia pokoju dołączy wyrok motywowany, choćby żadna ze stron nie zażądała sporządzenia takiego wyroku”.

Art. 12. Zdanie 2 art. 133 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Jeśli sędzia zażąda osobistego stawiennictwa oskarżonego, a ten się nie stawil, sędzia pokoju bądź wydaje wyrok zaoczny, bądź odracza rozprawę i zarządza przymusowe sprowadzenie oskarżonego, jeżeli uzna niestawiennictwo za niesprawiedliwione”.

Art. 13. Art. 138¹ u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wyrok zaoczny można zaskarżyć w drodze apelacji w ciągu dni siedmiu; termin ten liczy się oskarżonemu od dnia doręczenia mu odpisu wyroku”.

Art. 14. Art. 147 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Termin do apelacji wynosi dni 14 i liczy się od dnia ogłoszenia wyroku.

Jeśli zażądano sporządzenia wyroku motywowanego (art. 130 cz. 4), apelację wnieść można nadto w ciągu dni 7, licząc od dnia zredagowania wyroku motywowanego, choćby od dnia ogłoszenia wyroku minęło dni 14”.

Art. 15. Wprowadza się cz. 2 art. 166 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Przepisu części 1 niniejszego artykułu, dotyczącego udziału podprokuratora, nie stosuje się do spraw o przestępstwa, ściągane z okarżenia prywatnego”.

Art. 16. Wprowadza się cz. 2 art. 170 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Przepisu cz. 4 art. 130 nie stosuje się; wyrok motywowany zredagować należy w ciągu dni 3 po ogłoszeniu”

Art. 17. Zdanie pierwsze i drugie art. 175 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Skargi i protesty na wyroki ostateczne sądów okręgowych, wyrokujących w drugiej instancji, podaje się w terminie i z odpowiednim zachowaniem przepisów, obowiązujących przy zakładaniu apelacji (art. 147 — 151), z poniższymi wyjątkami”.

Art. 18. Art. 193 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W zakresie kosztów, należnych świadkom, biegłym i innym osobom, wzywanych przez sędziego pokoju, stosuje się przepisy, obowiązujące w postępowaniu przed sądami okręgowymi”.

Art. 19. Art. 195 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wszyscy uczestnicy przestępstwa odpowiadają za koszty postępowania karnego solidarnie, chyba że w wyroku inaczej postanowiono”.

Art. 20. Art. 235¹ u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Spory o właściwość między sądami apelacyjnymi rozstrzyga Sąd Najwyższy w komplecie całej Izby”.

Art. 21. Art. 248 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Sąd Najwyższy w komplecie całej Izby może bądź na wniosek Ministra Sprawiedliwości, albo odnośnego sądu, bądź z własnej inicjatywy, przekazać sprawę z jednego okręgu sądowego do drugiego nie tylko wobec okoliczności, wskazanych w art. 247, lecz również i we wszystkich wypadkach, w których przekazanie sprawy uzna za niezbędne w celu zabezpieczenia bądź prawidłowego wymiaru sprawiedliwości, bądź też porządku lub spokoju publicznego”.

Art. 22. Wprowadza się cz. 2 art. 249 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Na wniosek prokuratora sąd okręgowy, mocą decyzji powziętej na posiedzeniu gospodarczem, może zlecić przeprowadzenie śledztwa wstępnego sędziemu pokoju; w tym samym trybie mocen jest sąd na wniosek prokuratora następnie przekazać śledztwo z powrotem właściwemu sędziemu pokoju”.

Art. 23. Art. 250 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„O każdym zdarzeniu, zawierającym cechy przestępstwa policja najpóźniej w ciągu 24 godzin po otrzymaniu wiadomości o przestępstwie zawiadamia prokuratora lub podprokuratora, w wypadkach zaś, w których śledztwo wstępne jest konieczne (art. 544) — również właściwego sędziego śledczego.

Każdego zaaresztowanego należy najpóźniej w ciągu 24 godzin po zaaresztowaniu odstawić do najbliższego sędziego śledczego lub sędziego pokoju, który w ciągu następnych 24 godzin zbada zaaresztowanego i zadecyduje o środkach za-

pobiegawczych, przekazując sprawę niezwłocznie właściwemu sędziemu śledczemu; w sprawach zaś, w których śledztwo wstępne nie jest konieczne — właściwemu prokuratorowi lub podprokuratorowi.

Minister Sprawiedliwości zarządzi, kogo i w jakich wypadkach ze względu na stanowisko lub zajęcie oskarżonego należy zawiadomić o wdrożeniu i umorzeniu postępowania karnego, tudzież o zdarzeniach, zaszłych w toku tego postępowania”.

Art. 24. Art. 284 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Sędzia śledczy zawiadamia prokuratora lub podprokuratora również o powodach zwolnienia z aresztu każdej osoby, przeciw której toczy się śledztwo wstępne bez względu na rodzaj przestępstwa”.

Art. 25. Zdanie 2 art. 285 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wszelako, jeśli sędzia śledczy nie uważa tego za uzasadnione, wówczas, nie spełniając żądania prokuratora, zwraca się w tym względzie do sądu”.

Art. 26. Wprowadza się do ustawy postępowania karnego następujące postępowania:

„Art. 287¹. W sprawach, w których rozprawa główna odbyć się może bez śledztwa wstępnego (art. 554), prokurator może przeprowadzić potrzebne dochodzenia celem wyjaśnienia, czy należy sprawę umorzyć lub zawiesić, czy wnieść akt oskarżenia.

Okoliczności, przemawiających tak za, jak i przeciw oskarżonemu, dochodzić należy z jednakową bezstronnością.

Art. 287². Celem przeprowadzenia dochodzeń, wskazanych w artykule poprzedzającym, prokurator żądać może wyjaśnień od wszystkich władz, tudzież zlecać władzom policyjnym przeprowadzenie wskazanych przez się czynności.

Prokurator może być obecny przy dochodzeniach, prowadzonych przez policję; może również przeprowadzić dochodzenia osobiście.

W toku dochodzeń stosuje się przepis art. 254.

Jednak na wniosek prokuratora należy w toku dochodzeń prokuratorowskich stosować odpowiednio przepisy, dotyczące śledztwa wstępnego.

Art. 287³. Jeżeli zajdzie potrzeba badania pod przysięgą, przeprowadzenia rewizji i sekwestracji przedmiotów lub zatrzymania i oględzin korespondencji pocztowej lub telegraficznej, tudzież zastosowania lub zmiany środków zapobiegawczych, prokurator zwraca się do sędziego śledczego lub sędziego pokoju z wnioskiem o wykonanie tych czynności.

Prokurator może również zwracać się do sędziów śledczych lub sędziów pokoju o przeprowadzenie innych poszcze-

gólnych czynności śledczych, oprócz wymienionych w części pierwszej niniejszego artykułu.

Art. 287⁴. Postępowanie, przewidziane w art. 353 — 356, stosuje się w toku dochodzeń prokuratorskich.

Natomiast nie stosuje się postępowania, przewidzianego w art. 356¹ — 356⁶.

Art. 287⁵. Pozbawienie wolności, wynikające z zastosowania środków zapobiegawczych w toku dochodzeń prokuratorskich (art. 250 i 286³), nie może trwać dłużej niż 1 miesiąc. Z ważnych przyczyn może sąd okręgowy decyzją powziętą na posiedzeniu gospodarczem, przedłużyć ów termin o dwa tygodnie; decyzja ta winna zapaść przed upływem pierwszego miesiąca.

W toku dochodzeń prokuratorskich prokurator może własną władzą uchylić środek zapobiegawczy.

Art. 287⁶. Świadkowie, biegli, tłumacze i inne osoby będą w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa w toku dochodzeń prokuratorskich przymusowo sprowadzeni i ukarani według przepisów, obowiązujących w zakresie śledztwa wstępnego.

W razie niestawiennictwa na wezwanie władz prokuratorskich lub policyjnych należy o ukaranie zwrócić się do właściwego sędziego śledczego.

Art. 287⁷. Na decyzje sędziów w toku dochodzeń prokuratorskich, w szczególności na decyzje w przedmiocie środków zapobiegawczych (art. 250 cz. 2 i 287³) można wnieść zażalenie według zasad, wskazanych co do zażaleń na odpowiednie decyzje w toku śledztwa wstępnego.

Art. 287⁸. W wypadkach, gdy śledztwo wstępne nie było przeprowadzone, prokurator własną władzą decyduje o umorzeniu lub zawieszeniu postępowania karnego, chyba że przeprowadzono postępowanie w myśl artykułów 353—356 (art. 287⁴), tudzież gdy zachodzi potrzeba postępowania w myśl art. 38 k. k.

Na decyzje prokuratora w przedmiocie umorzenia lub zawieszenia postępowania karnego uszkodowany skutkiem przestępstwa może wnieść w ciągu dni czternastu po zawiadomieniu zażalenie do prokuratora sądu apelacyjnego, jego zaś decyzję może w takim samym terminie zaskarżyć do sądu apelacyjnego trybem, przepisany dla skarg incydentalnych.

Art. 287⁹. Przepisy artykułów 529¹ i 542 będą odpowiednio stosowane do spraw umorzonych lub zawieszonych z mocy decyzji prokuratora”.

Art. 27. Wprowadza się cz. 2 art. 288 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Sąd apelacyjny w wypadkach szczególnej wagi może zamiast właściwego sędziego śledczego delegować do przeprowadzenia śledztwa wstępnego innego sędziego śledczego, bądź sędziego sądu okręgowego lub apelacyjnego”.

Art. 28. Wprowadza się art. 292¹ u. p. k. w brzmieniu następującem:

„O wykonanie poszczególnych czynności śledczych sędzia śledczy może się zwracać również do sędziów pokoju, bez względu na to, czy urzędują w okręgu, w którym się toczy śledztwo wstępne, czy poza jego granicami, atoli z wyjątkiem sędziów pokoju, urzędujący w tej samej miejscowości, w której sędzia śledczy ma swoją siedzibę”.

Art. 29. W art. 345 u. p. k. wyrazy: „do wydziału lekarskiego rządu gubernialnego“ zastąpić należy wyrazami: „do województwa urzędu zdrowia, a w wypadkach szczególnej wagi do wydziału lekarskiego uniwersytetu“.

Art. 30. W art. 356³ u. p. k. wyrazy: „w artykule 137 według uzup. 1912 kod. kar. gł. i popr.“ zastąpić należy wyrazami: „w artykule 41 kod. kar.“

W art. 356⁶ u. p. k. wyrazy: „w artykułach 95 i 96, jakoteż w dodatku do artykułu 95 kod. kar. gł. i popr. (wyd. 1885) zastąpić należy wyrazami: „w artykule 39 kod. kar.“

Art. 31. Ust. 1 art. 389 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„1) oskarżeni o zbrodnie lub występki, za które ustawa przewiduje karę więzienia nie niżej 1 roku“.

Art. 32. Zdanie 1 art. 409 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Zeznania oskarżonego zapisuje się w pierwszej osobie w miarę możliwości własnymi jego słowami bez zmian, opuszczeń i dodatków“.

Art. 33. Art. 418 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące.

„Najostrzejszym środkiem zapobiegawczym względem oskarżonych o wykroczenie jest poręczenie“.

Art. 34. Art. 419 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Najostrzejszym środkiem zapobiegawczym względem oskarżonych o występki, za które, niezależnie od kar dodatkowych, ustawa przewiduje karę nie surowszą niż pozbawienie wolności do jednego roku jest kaucja.“

Najostrzejszym środkiem zapobiegawczym względem oskarżonych o inne występki, tudzież o zbrodnie jest zaareztowanie“.

Art. 35. Art. 420 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące.

„Środek zapobiegawczy, wskazany w drugiej części artykułu 419, stosować można i w razie oskarżenia o lżejsze przestępstwo, o ile chodzi o oskarżonych, którzy nie mają stałego miejsca zamieszkania, ani określonego zajęcia, lub których tożsamość nie da się ustalić“.

Art. 36. Art. 527 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące.

„Po otrzymaniu aktu oskarżenia lub skargi oskarżyciela prywatnego sąd okręgowy na posiedzeniu gospodarczem (art. 547) decyduje, czy należy zarządzić rozprawę główną.

Jeśli sąd dojdzie do przekonania, bądź że w danym razie brak cech przestępstwa, bądź że w wynikach śledztwa wstępnego lub dochodzeń prokuratorskich (art. 287¹ — 287²), albo w danych, przytoczonych w zawiadomieniu o przestępstwie, brak dostatecznych poszlak winy, oskarżonego, bądź że zachodzą powody do umorzenia lub zawieszenia sprawy, w art. 16 lub 27 przewidziane, bądź że sprawę wszczęto trybem niewłaściwym, bądź wreszcie że zachodzi niewłaściwość sądu — naówczas umarza lub zawiesza postępowanie karne, albo przekazuje sprawę stosownie do właściwości.

Na decyzję sądu, której mocą umorzono lub zawieszono postępowanie karne, prokurator może wnieść skargę w ciągu miesiąca.

Zarządzenie rozprawy głównej można zaskarżyć do sądu apelacyjnego w ciągu 3 dni od daty otrzymania zawiadomienia o decyzji. Podstawą oskarżonego może być tylko zarzut braku cech przestępstwa, niewłaściwości sądu lub niewłaściwego skierowania sprawy. Skarga oskarżonego winna być podpisana przez adwokata.

Art. 37. Art. 543 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Postępowanie w sądach okręgowych rozpoczyna się: 1) albo wskutek aktu oskarżenia lub wniosku (art. 845¹, 845²), złożonego sądowi okręgowemu przez prokuratora; 2) albo wskutek skargi oskarżyciela prywatnego.

Art. 38. Art. 544 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W sprawach o zbrodnie przewód sądowy winno poprzedzać śledztwo wstępne, chyba że oskarżony, ujęty na gorącym uczynku, przyznał się do czynu zgodnie z rzeczywistymi okolicznościami“.

Art. 39. Art. 545 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W wypadkach, gdy śledztwo wstępne nie jest konieczne, rozprawa odbędzie się bez śledztwa wstępnego, jeśli prokurator na podstawie dochodzeń prokuratorskich (art. 287¹ — 287²) lub danych, zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie, uzna za możliwe złożyć sądowi akt oskarżenia lub wnioski (art. 845³), i jeśli sąd sam, czy na wniosek osób, biorących udział w sprawie, nie uzna potrzeby śledztwa wstępnego lub poszczególnych czynności śledczych“.

Art. 40. Wprowadza się cz. 2 art. 565 w brzmieniu następującem:

„Do osób ostatniej kategorii stosuje się odpowiednio art. 44 u. p. k.

Art. 41. Art. 583 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W sprawach o zbrodnie, tudzież w sprawach o występki, za które ustawa przewiduje karę pozbawienia wolności powyżej jednego roku, lub karę wyższą, oskarżeni, pozostający na wolności, winni stawić się do sądu osobiście, choćby mieli obrońców z wyboru lub urzędu“.

Art. 42. Wprowadza się cz. 2 art. 618 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Nie dotyczy to członków kompletu sądzącego, tudzież prokuratora lub podprokuratora“.

Dotychczasowa część druga art. 618 stanowić będzie część trzecią tegoż artykułu.

Art. 43. Art. 620² u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Przy drzwiach zamkniętych rozpoznawane będą sprawy o przestępstwa ściągane z oskarżenia prywatnego, gdy obie strony tego żądają“.

Art. 44. Art. 620³ u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Sąd, bądź z własnej inicjatywy, na wniosek prokuratora, lub stron wykluczy jawność rozprawy w całości lub częściowo i uchwali odbycie jej przy drzwiach zamkniętych, ilekroć uzna, że jawne roztrząsanie okoliczności, stanowiących przedmiot rozprawy, obrażałoby uczucia religijne lub moralność, albo groziłoby zakłóceniem prawidłowego biegu rozprawy lub ujawnieniem tajemnicy państwowej, zwłaszcza wojskowej“.

Art. 45. Art. 620⁴ u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Z mocy decyzji sądu rozpoznawać można przy drzwiach zamkniętych również sprawy oskarżonych nieletnich“.

Art. 46. Wprowadza się art. 627¹ u. p. k. w brzmieniu następującem.

„Przepis art. 626 i 627 stosuje się odpowiednio do zeznań, złożonych w toku dochodzeń prokuratorskich (art. 287² cz. 4 i 287³)“.

Art. 47. Ust. 1 art. 707 u. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„1) pozbawieni praw stanu“.

Art. 48. Wprowadza się art. 713 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Sąd może nadto pominąć badanie pod przysięgą, jeśli prokurator i wszyscy biorący udział w sprawie na to się zgodzą“.

Art. 49. Zdania 2 art. 796 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wyrok wydaje się w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej“.

Art. 50. Do art. 834 u. p. k. dodaje się uwagę następującej treści:

„Uwaga: Gdy wyrok wydano poza siedzibą sądu, ogłoszenie wyroku może nastąpić przy odpowiednim zastosowaniu art. 564 i 829—834, jeżeli nawet oskarżony znajduje się na wolności; obecność prokuratora lub podprokuratora nie jest wówczas wymagana.

Można również postanowić że zamiast ogłoszenia wyroku w sposób, przewidziany w art. 829—834, nastąpi doręczenie odpisu wyroku prokuratorowi i stronom, biorącym udział w sprawie, nawet jeżeli wyrok wydano w siedzibie sądu; w tym wypadku dzień doręczenia odpisu uważa się za dzień ogłoszenia wyroku (art. 833) stronie, której odpis doręczono. Wyjaśnienie, przewidziane w art. 832, należy wówczas umieścić na odpisie wyroku”.

Art. 51. W art. 834⁴ u. p. k. wyraz „trzech” zastąpić należy wyrazem „siedmiu”.

Art. 52. Jako dział dziesiąty A) księgi drugiej tytułu czwartego ustawy postępowania karnego wprowadza się postanowienia następujące:

DZIAŁ DZIESIĄTY A). O postępowaniu uproszczonym.

Art. 855¹. W sprawach, zastrzeżonych właściwości sądu okręgowego, prokurator może, nie składając aktu oskarżenia, wnieść o zarządzanie postępowania uproszczonego, jeśli według okoliczności sprawy przyjąć należy, że niezależnie od kar dodatkowych i zastępczych nie wypadnie wymierzyć kary surowszej, niż grzywnę i karę pozbawienia wolności nie powyżej lat dwóch, lub jedną z tych kar, albo gdy wymierzenie kary surowszej nie jest w ustawie przewidziane.

W sprawach o zbrodnie, w sprawach o przestępstwa, przewidziane w części drugiej, czwartej, piątej i trzydziestej siódmej kod. kar., tudzież w sprawach o przestępstwa, ścigane z oskarżenia prywatnego, postępowanie uproszczone nie jest dopuszczalne.

Art. 845². O ile ustawa nie zawiera postanowień odmiennych, w postępowaniu uproszczonym stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądami okręgowymi, wyrokującymi w pierwszej instancji.

Art. 845³. We wniosku o zarządzenie postępowania uproszczonego prokurator winien wyszczególnić okoliczności, wskazane w artykule 520 ust. 1—3 i 2 oraz wymienić osoby, które zdaniem jego należy wezwać na rozprawę główną. Równocześnie może wnieść o zastosowanie środków zapobiegawczych.

Art. 845⁴. W postępowaniu uproszczonym przeprowadza rozprawę główną i orzeka jeden sędzia sądu okręgowego, wyznaczony na stałe przez ogólne zebranie sądu. Tenże sędzia wydaje również własną władzą decyzję w toku postępowania przygotowawczego, tudzież po wydaniu wyroku, a w szcze-

gólności decyzje wskutek wniesionej opozycji, decyzje co do przyjęcia apelacji i co do wykonania wyroku.

Art. 845⁵. Jeśli poza rozprawą główną sędzia uważa za wskazane wysłuchanie przed decyzją wniosku prokuratora, zwraca się do tegoż o złożenie krótkiego wniosku na piśmie; przed decyzją w przedmiocie środków zapobiegawczych należy zawsze wysłuchać wniosku prokuratora.

Art. 845⁶. Jeśli zachodzi wątpliwość, czy wobec okoliczności, wymienionych w art. 527, należy zarządzić rozprawę główną, lub czy postępowanie uproszczone jest dopuszczalne (art. 845¹ cz. 2) lub wskazane, sędzia przedstawi sprawę sąłowi okręgowemu, który decyzją, powziętą na posiedzeniu gospodarczem, bądź zarządzi rozprawę główną, bądź postąpi w myśl art. 527, bądź też przekaze sprawę na drogę postępowania zwyczajnego.

Sędzia zwraca się również do sądu okręgowego w wypadku, gdy wniosek (art. 845³) złożono bez uprzedniego śledztwa wstępnego, a sędzia jest zdania, że śledztwo wstępne jest wskazane.

Art. 845⁷. Wyrokowanie odbywa się w postępowaniu uproszczonem bez uprzedniego układania na piśmie pytań o winie, karze, powództwie cywilnem, opłatach i kosztach sądowych i dowodach rzeczowych.

Art. 845⁸. W postępowaniu uproszczonem nie można wymierzyć kary surowszej od wymienionej w art. 845¹.

Jeśli sędzia uznaje potrzebę wymierzenia kary surowszej wobec ujawnienia nowych okoliczności, dotyczących poprzedniej karalności, lub jeśli w toku rozprawy uzna postępowanie uproszczone za niedopuszczalne (cz. 2 art. 845¹) poweźmie decyzję o przekazaniu sprawy na drogę postępowania zwyczajnego.

Prokurator może ze swej strony wnieść o przekazanie sprawy na drogę postępowania zwyczajnego, jeśli podczas rozprawy wyjdą na jaw nowe okoliczności, dotyczące poprzedniej karalności, które uzasadniają wymierzenie kary surowszej, aniżeli przewidziana w art. 845¹.

Art. 845⁹. Przepisów artykułów 788, 792, 793, 797, 829—834, 834⁴ i 865 (o ile dotyczy terminu apelacji) nie stosuje się w postępowaniu uproszczonem. Natomiast stosuje się odpowiednio artykuły 130, 132, 138, 138¹ i 147.

Art. 845¹⁰. Wyroki i decyzje sędziego (art. 845⁴) mogą być zaskarżone na zasadach ogólnych z tą różnicą, że skargi na decyzje zapadłe przed wydaniem wyroku rozstrzyga zamiast sądu apelacyjnego sąd okręgowy na posiedzeniu gospodarczemⁿ.

Art. 53. Wprowadza się cz. 2 art. 846 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„W toku dochodzeń prokuratorskich prokurator może sam wysłać listy gończe”.

Art. 54. Art. 879¹ u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Stawiennictwa do sądu apelacyjnego podsądnych i innych osób, biorących udział w sprawie, jak również świadków i biegłych żąda się tylko wtedy, kiedy sąd apelacyjny sam lub na wniosek stron uzna to za niezbędne. Sąd apelacyjny nie ma prawa odmówić zbadania: 1) tych świadków, zbadanych przez sąd okręgowy, których strony same sprowadzą, 2) świadków, których zbadania sąd okręgowy niesłusznie odmówił”.

Art. 55. Wprowadza się art 892¹ u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Jeśli prokurator odwołał się od wyroku, wydanego w postępowaniu uproszczonem (art. 845¹—845¹⁰), sąd apelacyjny nie może wymierzyć kary surowszej od przewidzianej w art. 845¹.

Jeśli sędzia nie uwzględni wniosku prokuratora, czynionego w myśl cz. 3 art. 845³, a sąd apelacyjny jest zdania, że wniosek ten należało uwzględnić, wówczas sąd apelacyjny uchyla wyrok i przekazuje sprawę sądowi okręgowemu do przeprowadzenia postępowania w trybie zwyczajnym.

Tak samo postąpić należy, jeśli odwołano się z powodu niedopuszczalności postępowania uproszczonego (cz. 2 art. 845¹) i sąd apelacyjny uznał postępowanie uproszczone za niedopuszczalne”.

Art. 56. Wprowadza się art. 916¹ u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Protesty i skargi kasacyjne, wniesione z obrazą przepisów formalnych ustawy lub nie wskazujące żadnych powodów do uchylecia wyroku, Sąd Najwyższy odrzuca na posiedzeniu gospodarczem”.

Art. 57. Wprowadza się art. 961 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Wyroki śmierci nie wymagają zatwierdzenia.

Przed skierowaniem wyroku śmierci do wykonania sąd pierwszej instancji przedstawi akta sprawy za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości Naczelnikowi Państwa do rozważenia, czy skazany zasługuje na łaskę.

Jeśli w sprawie wyrokował sąd drugiej instancji, należy przedstawić akta za pośrednictwem tego sądu.

Jeśli który z owych sądów jest zdania, że skazany zasługuje na łaskę, powinien wraz z aktami przedstawić opinię swoją w tym względzie, oświadczając się przytem co do kary, jaka zamiast kary śmierci byłaby w danym razie odpowiednią.

Decyzję powyższą sąd poweźmie na posiedzeniu gospodarczem po wysłuchaniu wniosków prokuratora, o ile możności w składzie tych samych sędziów, którzy w sprawie wyrokowali”.

Art. 58. Art. 967 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Skazani na pozbawienie wolności odbywają karę w miejscach zamknięcia, przewidzianych w przepisach szczególnych.

Władzom więziennym przesyła się odpisy wyroków zapadłych względem skazanych”.

Art. 59. Zdanie 1 art. 968 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Czas, spędzony w zamknięciu przez skazanego na pozbawienie wolności, po uprawomocnieniu się wyroku zalicza się na poczet kary”.

Art. 60. Wprowadza się art. 974¹ u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Prośbę o łaskę sąd pozostawi bez biegu, jeśli mniema, że skazany na łaskę nie zasługuje; przeciw decyzji niema zażalenia. Dotyczy to również wypadków, gdy prośbę o łaskę przesłał sądowi Minister Sprawiedliwości, nie żądając przedstawienia akt sprawy.

W innych wypadkach, dotyczących ulaskawienia, sąd przesyła akta sprawy Ministrowi Sprawiedliwości. Jeśli w sprawie wyrokował sąd drugiej instancji, należy przedstawić akta za pośrednictwem tego sądu.

Do wypadków przewidzianych w artykule niniejszym, stosuje się odpowiednio przepisy cz. 4 i 5 art. 961”.

Art. 61. Wprowadza się art. 974² u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Prośba o łaskę nie wstrzymuje wykonania kary.

Minister Sprawiedliwości może przed rozważeniem sprawy ulaskawienia skazanego wstrzymać wykonanie kary, lub zarządzić jej przerwę.

Nadto sąd, przedstawiając w wypadkach godnych szczególnego uwzględnienia przychylną opinię w przedmiocie ulaskawienia, może zarazem wstrzymać wykonanie kary lub zarządzić jej przerwę”.

Art. 62. Art. 978¹ u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Tłumacze i biegli, nie wyłączając lekarzy sądowych i powiatowych, otrzymują od sądu odpowiednie wynagrodzenie.

Wysokość tego wynagrodzenia może oznaczyć Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia”.

Art. 63. Art. 979 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Osoby wezwane do miejscowości odległej ponad 15 wiorst od miejsca posiedzenia sądu, otrzymują zwrot wyłożonych kosztów przyjazdu, tudzież kosztów powrotu i pobytu w siedzibie sądu.

Zyjący z dziennego zarobku świadkowie i inne osoby postronne, wzywane do sądu, otrzymują ponadto odpowiednie

odszkodowanie za oderwanie się od zajęć, o ile wykażą, że wskutek stawiennictwa ponoszą dotkliwy uszczerbek w zarobkowaniu; odszkodowanie to się przyznaje niezależnie od odległości, wspomnianej w części 1 niniejszego artykułu.

Wysokość tego wynagrodzenia (część 1 i 2) może oznaczyć Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia".

Art. 64. Art. 990 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

"Wszyscy uczestnicy przestępstwa odpowiadają za koszty postępowania karnego solidarnie, chyba że w wyroku inaczej postanowiono".

Art. 65. W cz. 2 i 3 art. 1080 u. p. k. wyrazy: „w Izbach połączonych” zastąpić należy wyrazami: „w komplecie całej Izby”.

Art. 66. Uchyła się art. 89 — 89², 129, 130¹ uwagę 2 do art. 199, art. 208¹, 209, 288², 314¹, 393, ust. 2 art. 411, art. 417, uwagę do art. 419, art. 454 — 466, zdanie 2 art. 691, art. 708, zdanie 2 art. 777, uwagi do art. 978 i 986 u. p. k.

Art. 67. Wykreślić należy:

1) w art. 8, 13, 120, 337, 775, 798, 958, 978², 1015, 1016 i 1029 u. p. k. wzmianki umieszczone w nawiasach;

2) w art. 12 u. p. k. wyrazy: „przez który czyn, będący przedmiotem postępowania sądowego, jest wzbroniony pod groźbą kary”;

3) w art. 36 u. p. k. wyrazy: „a także podległe na mocy art. 45¹ ustawy o organizacji sądowej”;

4) w art. 69 u. p. k. wyrazy: „w sprawach zaś o przestępstwach, za które ustawa przewiduje zamknięcie w więzieniu”;

5) w tytule działu IX księgi 1 u. p. k. w art. 173 i 174 u. p. k. wyrazy: „Sędziów pokoju oraz ich”; w art. 179 u. p. k. wyrazy: „sędzia pokoju lub”;

6) w art. 176 u. p. k. wyrazy: „na wyroki ostateczne sędziów pokoju przesyła się do zjazdu sędziów pokoju, a”;

7) w art. 178 u. p. k. wyrazy: „Uwzględnwszy skargę lub protest, zjazd sędziów pokoju kasuje wyrok i przekazuje sprawę innemu sędziemu pokoju do osądzenia. Tak samo i”;

8) w art. 191¹ i 968 u. p. k. wyrazy: „zbiegłym zaś z pod strazy przed odbyciem orzeczonej przez sąd kary termin zamknięcia liczy się od dnia ponownego zatrzymania w celu wykonania wyroku”;

9) w art. 199 u. p. k. wyrazy: „na rzecz danych kancelarii sędziów pokoju i zjazdów sędziów pokoju”;

10) w art. 249 u. p. k. wyrazy: „i w wypadkach wskazanych w ustawie członków oddzielnego korpusu żandarmów”, zaś w tytule przed art. 483 u. p. k. wyrazy: „korpusu żandarmów, a także”;

11) w art. 355 u. p. k. wyrazy: „wskazanych przez władze lekarskie”;

12) w art. 416¹ u. p. k. wyrazy: „za które ustawa przepisuje kary główne”;

13) w art. 626 u. p. k. wyrazy: „a także zeznań osób wymienionych w uwadze do art. 65 w tych wypadkach, gdy badanie nastąpiło w miejscu ich zamieszkania”;

14) w art. 714 u. p. k. wyrazy: „wyznania nieprawostawnego”;

15) w art. 715 u. p. k. wyraz: „inowierczego”;

16) w art. 775 i 798 u. p. k. wyrazy: „przed jego cesarską mością”;

17) w art. 910 ust. 2 u. p. k. wyrazy: „wydane bez udziału przedstawicieli stanów”;

18) w art. 963 ust. 1 u. p. k. wyrazy: „nie wyłączając i tych wypadków, gdy ta zastąpiona będzie śmiercią polityczną (kod. kar. gł. i popr. wyd. 1885 art. 71)”;

19) w art. 975 u. p. k. wyrazy: „w senackich i miejscowych gubernialnych wiadomościach”;

20) w art. 1021 u. p. k. wyrazy: „pociągające za sobą pozbawienie wszystkich praw stanu lub wszystkich osobistych praw i przywilejów”;

21) w cz. 3 art. 1080 u. p. k. wyrazy: „lub żądania skarżonego (art. 527, 528)”.

ROZDZIAŁ II.

Art. 68. Rozporządzenie Komisji Przejściowej Tymczasowej Rady Stanu z 25 września 1917 r. (Dzien. Urzęd. Dep. Spraw. Tymczasowej Rady Stanu Nr. 6) o udziale sędziów pokoju i sekretarzy sądów pokoju w prowadzeniu śledztwa wstępnego uchyla się.

ROZDZIAŁ III.

Art. 69. Ust. 1 cz. 1 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego z 18 lipca 1917 r. (Dzien. Urzęd. Dep. Spraw. Tymczasowej Rady Stanu Nr. 1) otrzymuje brzmienie następujące:

„1) przestępstwa, zagrożone w częściach 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 k. k. oraz w innych przepisach karnych aresztem i grzywną, tudzież karą pieniężną lub jedną z tych kar, oddzielnie lub łącznie z karami dodatkowymi, choćby one polegały na pozbawieniu prawa wykonywania zawodu, procederu, rzemiosła lub wogóle jakiegokolwiek prawa szczególnego, oraz wszystkie wymienione w części trzydziestej szóstej k. k. z wyjątkiem przestępstwa z art. 632 część 2 ustęp 1 k. k.”

Uchyla się część druga ust. 1 — 3 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego. Wprowadza

się natomiast, jako cz. 2 art. 2 powyższych przepisów przechodnich, następujące postanowienie:

„Sąd pokoju jest właściwy bez względu na wartość dowództwa cywilnego, albo przedmiotów, podlegających konfiskacie, albo robót, mających być wykonanymi z mocy wyr. ku”.

W ust. 2 cz. 1 art. 2 wspomnianych przepisów przechodnich wykreślić należy wyrazy: „i nie zachodzi możność zastosowania ostatniego ustępu tego artykułu”, a w ust. 5 cz. 1 art. 2 tych przepisów należy wykreślić drugie zdanie: „Przepis ustępu 2 części drugiej niniejszego artykułu w sprawach tych nie ma zastosowania”.

ROZDZIAŁ IV.

Art. 70. Grzywny, kary pieniężne i należitości, przewidziane w kodeksie karnym i ustawach karnych szczególnych, tudzież w ustawie postępowania karnego, określać należy w wyrokach i decyzjach wyłącznie w markach polskich.

W ustawach tych:

- 1) podwyższa się dziesięciokrotnie kwoty, od których zawisła jest karygodność przestępstwa;
- 2) podwyższa się dziesięciokrotnie wysokość kaucji kasyjnych;
- 3) podwyższa się dwudziestokrotnie najwyższą granicę grzywien i kar pieniężnych, oznaczonych w określonej kwocie pieniężnej;
- 4) podwyższa się dwudziestokrotnie najniższą i najwyższą granicę kwot, wymienionych w art. 59 k. k., tudzież należitości, przewidziane w ustawie postępowania karnego.

Przepis ust. 1 i 3 cz. 2 niniejszego artykułu nie stosuje się do przepisów, wydanych po 1 stycznia 1919 r.

Przepis ust. 1 i 3 cz. 2 niniejszego artykułu stosuje się również do dekretu z 7 lutego 1919 r. (Nr. 14 *Dzien. Praw poz.* 160).

Art. 71. W ust. 3 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego z 18 lipca 1917 r. (w brzmieniu, ustalonym dekretem z 9 grudnia 1918 r. *Dz. Pr. Nr.* 20 *poz.* 57), należy zamiast „1000 mk.” umieścić „10,000 mk.”.

Art. 8 dekretu z 9 grudnia 1918 r. (*Dz. Pr. Nr.* 20 *poz.* 57) zachowuje moc prawną.

ROZDZIAŁ V.

Art. 72. W art. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1919 r. (*Dz. Pr. Nr.* 55 *poz.* 341) w przedmiocie sądów doraźnych wykreślić należy „583” tudzież wyrazy: „585, o ile przestępstwo to popełniono w okolicznościach, wymienionych w art. 583 lub 584”.

Do art. 22 tej ustawy dodaje się następujące zdanie:

„Postępowanie, przewidziane w art. 971 u. p. k., nie będzie stosowane“.

ROZDZIAŁ VI.

Art. 73. Dekret z dnia 11 stycznia 1919 r. (Dz. Pr. Nr 6. poz. 103) uchyla się.

ROZDZIAŁ VII.

Art. 74. Do dochodzeń, przewidzianych w p. 2 i 3 art. 52 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 67 poz. 449) o zwalczaniu lichwy wojennej, stosowane będą przepisy art. 287¹ — 287⁹ u. p. k.

ROZDZIAŁ VIII.

Art. 75. Ustawa niniejsza obowiązuje w b. zaborze rosyjskim i wchodzi w życie w dni 30 po ogłoszeniu.

Postępowanie uproszczone będzie stosowane również w wypadkach, w których przed wejściem w życie ustawy niniejszej złożono już akt oskarżenia, jeśli prokurator uczyni w tym względzie dodatkowy wniosek przed otwarciem rozprawy.

Pozatem do spraw, w których przed wejściem w życie ustawy niniejszej zapadł wyrok pierwszej instancji, stosować należy dotychczasowe przepisy postępowania, chyba że wyrok uchylony będzie w postępowaniu kasacyjnym; jednak i do spraw, w których wyrok pierwszej instancji zapadł przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, należy stosować przepisy art. 879¹, 916¹, 974¹ i 974² u. p. k., tudzież art. 70 niniejszej ustawy, o ile dotyczy kaucji kasacyjnych.

Sprawy, które wpłynęły do sądów okręgowych przed wejściem w życie ustawy niniejszej, o ile wyznaczono już w nich termin rozprawy głównej, ukończone będą przez sądy okręgowe, choćby na mocy niniejszej ustawy należały do właściwości sądów pokoju.

Art. 76. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 55.

U S T A W A

z dnia 18-go marca 1921 roku o zwalczaniu przestępstw z chęcią zysku, popełnionych przez urzędników.

(Dz. Ust. Nr. 30 p. 177).

Art. 1. Urzędnik, winny popełnienia w związku z urzędowaniem i z pogwałceniem obowiązków urzędowych lub służbowych:

1. kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia), albo udziału w tychże (art. 51 k. k. ros. z r. 1903, § 5 ustr. u. k. z r. 1852, §§ 47—49 niem. k. k. z r. 1871), jeśli mienie skradzione lub przywłaszczone (sprzeniewierzone) było mu dostępne lub powierzone z powodu służby lub stanowiska służbowego;
2. oszustwa lub udziału w niem (art. 51 k. k. ros. z r. 1903, § 5 austr. u. k. z r. 1852, §§ 47—49 niem. k. k. z r. 1871), jeśli oszustwo popełniono w ten sposób, że winny w zamiarze osiągnięcia dla siebie lub osoby trzeciej nieprawnej korzyści majątkowej wyrządził innemu szkodę majątkową przez wprowadzenie w błąd lub utrzymywanie w błędzie za pomocą przedstawienia okoliczności fałszywych, albo przekręcania lub ukrywania prawdziwych, — będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Art. 2. Urzędnik winny:

1. przyjęcia bądź podarunku lub innej korzyści majątkowej, bądź obietnicy takiego podarunku lub innej korzyści majątkowej, danych w zamiarze skłonienia go do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, albo żądania takiego podarunku lub korzyści majątkowej;
2. innego przestępstwa służbowego, popełnionego z chęci zysku i z pogwałceniem obowiązków urzędowych lub służbowych w b. dzielnicy rosyjskiej i pruskiej, a w b. dzielnicy austriackiej nadużycia władzy urzędowej, popełnionego z chęci zysku, — będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Art. 3. Urzędnik winny przyjęcia w związku z rozstrzygnięciem spraw urzędowych lub służbowych bądź podarunku lub korzyści majątkowej, bądź obietnicy takiego podarunku lub korzyści majątkowej, danych bez zamiaru skłonienia go do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, albo żądania takiego podarunku lub korzyści majątkowej, ulegnie karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od lat 4 do 15.

Art. 4. Winny udziału w przestępstwach, przewidzianych w art. 1 i w ust. 2 art. 2 tej ustawy, o ile udział taki nie pociąga za sobą kary surowszej w myśl art. 1, będzie karany ciężkim więzieniem (domem karnym) od 4 do 15 lat; kto za dopuszcza się udziału w tych przestępstwach zawodowo, będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Art. 5. Kto osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich, chociażby bezskutecznie, skłania urzędnika za pomocą podarunku, bądź innej korzyści majątkowej, bądź obietnicy tychże do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, lub dopuszcza się udziału w przestępstwie, przewidzianem w ust. 1 art. 2 niniejszej ustawy — będzie karany ciężkim więzieniem (domem karnym) od 4 do 15 lat; jeśli zaś

winny dopuszcza się takiego przestępstwa zawodowo — będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Kto osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich, chociażby bezskutecznie, skłania urzędnika do przestępstwa, przewidzianego w art. 3 niniejszej ustawy, lub w tem ostatniem przestępstwie dopuszcza się udziału, będzie karany więzieniem (w b. dzielnicy austriackiej — ścisłym aresztem) od 1 miesiąca do 1 roku.

Jednak będzie wolny od kary ten, kto przyczyni się do wykrycia lub udowodnienia dokonanego przekupienia, zanim władza, powołana do ścigania, dowie się o jego czynie.

Art. 6. Przepisy ustaw karnych dzielnicowych o prawie nadzwyczajnego łagodzenia lub zamiany kary nie stosują się do przestępstw, przewidzianych w niniejszej ustawie; wszakże w wypadkach mniejszej wagi lub w razie uznania okoliczności łagodzących sąd wymierzy za przestępstwa, przewidziane w art. 1 — 5 ustawy niniejszej, w miejsce kary śmierci, karę ciężkiego więzienia (domu karnego) od lat 4 do 15, karę zaś ciężkiego więzienia (domu karnego) od lat 4 do 15 wyznaczy w rozmiarze od 1 roku do 4 lat.

Art. 7. Przestępstwa, wymienione w art. 1 — 4 cz. 1 art. 5 niniejszej ustawy, uważane będą za zbrodnie; przestępstwo, przewidziane w cz. 2 art. 5, za występki.

Usiłowanie będzie karane na równi z dokonaniem.

Karom za udział, przewidzianym w art. 4 i 5 niniejszej ustawy, ulegają również osoby, nie będące urzędnikami.

Art. 8. W wypadku przestępstw, przewidzianych w art. 2, 3 i 5 niniejszej ustawy, należy otrzymany podarunek lub wartość tegoż uznać za przepadłe na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 9. Urzędnikiem w rozumieniu ustawy niniejszej jest ten, kogo odpowiednia ustawa karna w chwili popełnienia przestępstwa za urzędnika uważa (art. 636 cz. 4 k. k. ros. z r. 1903, § 101 austr. u. k. z r. 1852 i § 359 niem. k. k. z 1871).

Art. 10. Ustawa niniejsza nie stosuje się do osób, które w chwili popełnienia przestępstwa nie ukończyły lat 21; nie dotyczy to przestępstwa, przewidzianego w cz. 2 art. 5 ustawy niniejszej.

Art. 11. Przepisy ustawy niniejszej nie stosują się do udziału, przewidzianego w § 49a niem. k. k. z r. 1871, tudzież do wypadków, przewidzianych w art. 151 cz. 3 k. k. ros. z r. 1903 i w § 9 austr. u. k. z r. 1852.

Art. 12. Przepisy szczególne ustaw karnych, stanowiące o karach łagodniejszych lub o bezkarności kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia), nie będą stosowane do urzędników, odpowiadających według ustawy niniejszej. Jeśli jednak winny kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) dobrowolnie zwrócił mienie skradzione lub przywłaszczone (sprzeniewierzone) albo w inny sposób wynagrodził szkodę, zanim

jego wina ujawniona została przed władzą do ścigania przestępstw powołaną, — wolny będzie od kary.

Art. 13. Sprawy o przestępstwa, przewidziane w ustawie niniejszej, o ile nie stosuje się postępowania uproszczonego, rozpoznawane będą co do winy i kary we wszystkich instancjach przez sąd karany w składzie 3 sędziów państwowych.

W b. dzielnicy rosyjskiej wyroki sądu pierwszej instancji we wszystkich sprawach, do których stosuje się niniejsza ustawa, są ostateczne i mogą być zaskarżone jedynie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o zaskarżeniu wyroków w drodze kasacji.

Jeżeli przestępstwo jest zbrodnią, należy wyznaczyć oskarżonemu obrońcę z urzędu, o ile nie ma on obrońcy z wyboru.

W b. dzielnicy austriackiej stosuje się odpowiednio przepis § 341 proc. kar.

Art. 14. Winni przestępstw, popełnionych przed wejściem w życie ustawy niniejszej, ulegną karze w myśl ustaw dotychczasowych, o ile przepisy ustawy niniejszej nie przewidują łagodniejszej kary.

Art. 15. Do osób wojskowych należy stosować ustawę z dn. 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. № 64, poz. 386) ze zmianami, zawartymi w ustawie z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. Ust. z 1921 r. № 2, poz. 4).

Przepisy ustawy niniejszej stosują się odpowiednio i w wypadkach, gdy przestępstw, przewidzianych w art. 4 i 5, dopuszczono się odnośnie do osób, podlegających sądownictwu wojskowemu.

Art. 16. Rada Ministrów władna będzie uchylić moc obowiązującą ustawy niniejszej uchwałą, zatwierdzoną przez Naczelnika Państwa i ogłoszoną w Dzienniku Ustaw. Z chwilą wejścia w życie tej uchwały postanowienia ustaw karnych, uchylone, zmienione, lub ograniczone w swem działaniu skutkiem przepisów ustawy niniejszej, odzyskują moc prawną.

Art. 17. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia; równocześnie traci moc ustawa z dnia 30 stycznia 1920 r. w przedmiocie odpowiedzialności urzędników za przestępstwa, popełnione z chęci zysku (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 60), tudzież rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 6 sierpnia 1920 roku (Dz. Ust. Nr. 73, poz. 501) w przedmiocie poddania przestępstw, popełnionych przez urzędników z chęci zysku, orzecznictwu sądów doraźnych, oraz oparte na niem rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1921 roku (Dz. Ust. Nr. 18, poz. 101).

Art. 18. Wykonanie tej ustawy należy do Ministra Sprawiedliwości, a w b. dzielnicy pruskiej — do Ministra, b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

U S T A W A

z dnia 4 marca 1921 r. zmieniająca art. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1919 r. w przedmiocie darowania odszkodowań i nawiązek za przestępstwa leśne (Dz. Ust. z 1920 r. Nr. 2, poz. 10).

(Dz. Ust. Nr. 26 p. 145).

Art. 1. Art. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1919 r. w przedmiocie darowania odszkodowań i nawiązek za przestępstwa leśne (Dz. Ust. z 1920 r. Nr. 2, poz. 10) otrzymuje brzmienie następujące:

„Nawiązki w sumie podwójnej wartości samowolnie wyciętego, uszkodzonego lub zabranego drzewa, lub materiałów leśnych, jako też bezprawnie przygotowanych materiałów drzewnych, które też zostały użyte na odbudowę zagród, zniszczonych przez wojnę (art. 627 cz. I k. k.), tudzież przewidziane w art. 627 cz. 2 k. k. pojedyncza wartość tychże, są darowane i drzewo nie ulega odebraniu i zwróceniu Skarbowi Państwa, o ile przestępstwo popełniono w lasach państwowych przed dniem 8 lutego 1919 r. zaś w powiatach: augustowskim, suwalskim, sejneńskim, sokólskim, białostockim oraz na kresach wschodnich przed dniem 1 listopada 1919 r., nawet w tych wypadkach, gdyby prawomocne wyroki nie zostały wykonane”.

Art. 2. Ustawa niniejsza obowiązuje z chwilą jej ogłoszenia.

Art. 3. Wykonanie tej ustawy powierza się Ministrom: Sprawiedliwości Rolnictwa i Dóbr Państwowych tudzież Skarbu.

Ustawa nie dotyczy przestępstw leśnych dokonanych dla celów spekulacyjnych (art. 2 ustawy z d. 19 grudnia 1919 r. D. U. 1920 r. Nr. 2 p. 10).

Załącznik Nr. 57.

U S T A W A

z dnia 24 maja 1921 roku w przedmiocie amnestji z powodu uchwalenia Ustawy Konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 1921 r.

(Dz. Ust. Nr. 42 p. 268).

Art. 1. Dla upamiętania aktem łaski uchwalenia Ustawy Konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej udziela się sprawcom,

współwinnym i uczestnikom przestępstw, popełnionych przed dniem 17 marca 1921 roku, amnestji na zasadach, określonych w niniejszej ustawie, choćby karę orzeczono dopiero po tym dniu.

Art. 2. Amnestja dotyczy przestępstw, należących do właściwości sądów karnych, zarówno powszechnych, jak i wojskowych, oraz do właściwości władz administracyjnych.

Art. 3. Amnestja nie stosuje się jednak wcale do następujących przestępstw, należących do właściwości sądów karnych powszechnych lub wojskowych:

- a) szpiegostwa lub innego karygodnego działania na rzecz obcego, a na szkodę Państwa Polskiego;
- b) umyślnego pozbawienia życia człowieka, lub umyślnego trwałego uszkodzenia ciała lub takiegoż upośledzenia zdrowia ludzkiego, jeśli przestępstwa te popełniono z pobudek osobistego zysku;
- c) rozboju, względnie rabunku;
- d) fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych;
- e) stręczenia do nierządu i innych wypadków ciągnięcia zysku z nierządu drugiej osoby;
- f) przemykania za granicę Państwa waluty i papierów wartościowych, tudzież innych przedmiotów, których wywóz jest zakazany;
- g) lichwiarskiego wyzysku;
- h) tajnego gorzelnictwa, jeśli czyn jest zbrodnią;
- i) przestępstw natury karno-skarbowej;
- j) przestępstw, popełnionych przez publicznych urzędników i osoby wojskowe, jeśli czyn ulega karze w myśl ustawy z 30 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 11 poz. 60), ustawy z 18 marca 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 30 poz. 177) lub ustawy z 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 64 poz. 386);
- k) dezercji lub innego uchylania się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granice Państwa, lub przebywał w tym celu zagranicą.

Amnestja nie dotyczy również przestępstw, popełnionych z chęci zysku, a należących do właściwości władz administracyjnych, tudzież wszystkich spraw, należących do właściwości władz karno-skarbowych, oraz kar porządkowych lub dyscyplinarnych za przewinienia służbowe.

Art. 4. W granicach, określonych w niniejszej ustawie puszcza się w niepamięć i przebacza:

- a) wykroczenia administracyjne i porządkowe bez względu na rodzaj i wymiar kary, w ustawie przewidziany;
- b) przestępstwa, za które ustawa przewiduje niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę lub karę pozbawienia wolności, nie przenoszącą trzech miesięcy, lub jedną z tych kar.

Postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Art. 5. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, darowuje się prawomocnie orzeczone, a niewykonane w całości lub części:

- a) kary administracyjne i porządkowe, bez względu na rodzaj i wymiar;
- b) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy;
- c) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę tę orzeczono w rozmiarze powyżej trzech miesięcy, lecz nie przenoszącym jednego roku;
- d) jedną trzecią część orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę tę orzeczono w rozmiarze, przenoszącym rok jeden, z tem jednak, iż pozostałe dwie trzecie orzeczonej kary nie mogą przenosić lat dziesięciu.

Ogranicza się do lat dziesięciu karę dożywotniego pozbawienia wolności.

Zamienia się karę śmierci na karę piętnastoletniego ciężkiego więzienia (domu karnego).

W granicach niniejszej ustawy darowuje się w zupełności wszelkie inne kary, niewykonane w całości lub w części, w szczególności wszelkie kary dodatkowe, z wyjątkiem kar, wpływających na rzecz uszkodzanego, oraz z wyjątkiem umieszczenia w zakładach wychowawczo-poprawczych.

Art. 6. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, odnośnie do przestępstw, popełnionych wyłącznie lub w przeważającej mierze z pobudek politycznych, społecznych i ekonomicznych;

- a) puszcza się w niepamięć i przebacza czyny, popełnione treścią druku, bez względu na rodzaj i wymiar kary, w ustawie przewidzianej, lub prawomocnie orzeczonej, wraz z karami dodatkowymi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone;
- b) puszcza się w niepamięć i przebacza czyny, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako najsurowszą karę, pozbawienie wolności do jednego roku, tudzież darowuje się kary prawomocnie orzeczone w powyższym rozmiarze, wraz z karami dodatkowymi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone;
- c) w razie orzeczenia kary powyżej jednego roku, a nie przenoszącej lat dziesięciu, darowuje się połowę orzeczonej kary;

d) wszelkie inne kary pozbawienia wolności ogranicza się do lat pięciu;

e) karę śmierci zamienia się na dziesięć lat ciężkiego więzienia (domu karnego).

Jeśli jednak czyn, zgodnie z zamiarem sprawcy, pociągnął za sobą pozbawienie życia człowieka, albo uszkodzenie ciała lub upośledzenie zdrowia ludzkiego, zniszczenie obcej własności w większym rozmiarze lub okolicznościach szczególnie niebezpiecznych, albo gdy świadomie fałszywe obwinienie pociągnęło za sobą pozbawienie osobistej wolności — stosują się jedynie ulgi, przewidziane w art. 5.

Art. 7. O ile w art. 3 inaczej nie postanowiono, puszcza się w niepamięć i przebacza przestępstwa wojskowe, przewidziane w kodeksie wojskowym, tudzież darowuje się niewykonane w całości, lub w części kary, prawomocnie orzeczone, za te przestępstwa, bez względu na rodzaj i wymiar, wraz z karami dodatkowymi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzony.

Jeśli jednak czyn taki jest przestępstwem z chęci zysku, albo przestępstwem przeciw obowiązkowi subordynacji wojskowej, polegającym na czynnym targnięciu się na przełożonego, albo dezercją, za którą kodeks wojskowy przewiduje karę śmierci, wówczas stosuje się art. 6 p. b), c), d), e).

Art. 8. W razie zbiegu przestępstwa, ulegającego amnestji, z przestępstwem, nie ulegającym amnestji, kara, orzeczona z uwzględnieniem zbiegu, względnie kara łączna, będzie złagodzona według słusznego uznania sędziego; przepis niniejszy nie wyklucza umorzenia w myśl postanowień niniejszej ustawy toczącego się postępowania sądowego odnośnie do poszczególnych zbiegających się przestępstw.

Art. 9. Odnośnie do przestępstw, wymienionych w art. 5 p. b), art. 6 i 7, skutki karno-sądowego skazania i kary na czci ustają najpóźniej z chwilą odcierpienia kary.

Skutki karno-sądowego skazania i kary na czci, łączące się ze skazaniem przez sądy karne państw zaborczych, ustają po upływie lat pięciu po odcierpieniu kary, jeśli skazany w tym czasie nie popełnił żadnego przestępstwa, polegającego na winie umyślnej, za które wymierzono mu karę pozbawienia wolności przez sześć miesięcy lub karę surowszą; postanowienia prawne dla skazanego korzystniejsze pozostają w mocy.

Art. 10. W wypadkach, w których nie stosuje się art. 4 p. b), sąd może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać, jeśli według okoliczności danego wypadku należałoby, niezależnie od kar dodatkowych, wymierzyć karę pozbawienia wolności w rozmiarze, nie przynoszącym trzech miesięcy, lub karę łagodniejszą. W powyższych wypadkach sąd

może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać jedynie za zgodą prokuratora, a sąd powiatowy lub pokoju jedynie za zgodą prokuratora przy sędzię okręgowym.

Przepisy niniejszego artykułu stosuje się odpowiednio do przestępstw, wymienionych w art. 6 i art. 7 ust. 2, jeśli należałoby wymierzyć karę, nie przenoszącą jednego roku pozbawienia wolności lub karę łagodniejszą.

Art. 11. Umorzenie w myśl niniejszej ustawy toczącego się postępowania będzie z mocy samego prawa uchylone, jeśli osoba, przeciw której toczyło się postępowanie, oświadczy w ciągu miesiąca po zawiadomieniu, że domaga się przeprowadzenia tego postępowania.

Art. 12. Przepisy ustawy niniejszej dotyczące umorzenia kar, prawomocnie orzeczonych, stosują się również do przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego, na wniosek lub z upoważnienia; natomiast do tych przestępstw nie stosują się przepisy, dotyczące umorzenia lub zaniechania postępowania karnego.

Art. 13. Postanowienia niniejszej ustawy stosują się do osób, które odnośnie do popełnionego przestępstwa korzystały z ogólnego, lub szczególnego aktu łaski, jedynie wówczas i o tyle, o ile poprzedni akt łaski przyznawał im ulgi w mniejszym rozmiarze.

Art. 14. Amnestję odnośnie do kar, prawomocnie orzeczonych, stosuje władza, zarządzająca wykonanie wyroku.

W sprawach należących do właściwości sądu okręgowego, wątpliwości w zastosowaniu amnestji rozstrzygać należy na wniosek prokuratora lub stron na posiedzeniu niejawnem (gospodarzem) po wysłuchaniu prokuratora, o ile orzeczenie nie zapada na rozprawie głównej; to samo postępowanie stosuje się z urzędu lub na wniosek w razie zbiegu przestępstw (art. 8), tudzież na wniosek prokuratora w wypadkach art. 10. Od decyzji można wnieść zażalenie w ciągu miesiąca po zawiadomieniu do sądu, w toku instancji przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie.

W sprawach należących do właściwości sądów powiatowych lub pokoju, od decyzji sędziego można wnieść zażalenie w ciągu miesiąca po zawiadomieniu do sądu okręgowego, który rozstrzyga ostatecznie. Poza rozprawą główną sędzia pokoju orzeka zawsze bez udziału ławników.

Art. 15. W zakresie sądownictwa wojskowego stosuje się do postępowania odpowiednio art. 14.

Art. 16. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych, tudzież Ministrowi b. Dzielniocy Pruskiej w zakresie jego właściwości.

Przepisy tymczasowe o kosztach sądowych w postępowaniu karnem.

(Dz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1 p. 1).

(w brzmieniu ustawy z d. 17 marca 1921 r., D. U. Nr. 32 p. 194 i z d. 17 grudnia 1921 r. D. U. Nr. 106 p. 770).

Art. 60. Wyrok skazujący w sprawie karnej pociąga za sobą obowiązek uiszczenia przez każdego skazanego opłaty sądowej w zależności od wymierzonej mu kary według przepisów następujących:

Art. 61. Skazany w pierwszej instancji obowiązany będzie tytułem kosztów sądowych uiścić w razie skazania na karę pozbawienia wolności na termin nie dłuższy, niż:

1 miesiąc	80 mk.
3 "	120 "
6 "	200 "
1 rok	400 "
2 lata	800 "
4 "	1200 "
6 lat	1600 "

W razie skazania na karę cięższą — 2000 mk.

Art. 62. Skazany w pierwszej instancji na grzywnę, względnie na karę pieniężną, obowiązany będzie uiścić 10% od kwoty wymierzonej mu grzywny, względnie kary pieniężnej, względnie od obu tych kwot, w każdym razie nie mniej aniżeli 40 mk.

Art. 63. Jeżeli skazanie na grzywnę, względnie karę pieniężną, nastąpi łącznie z karą pozbawienia wolności pobrane będą obie, przewidziane w poprzednich artykułach (61 i 62) opłaty.

Art. 64. Jeśli orzeczona zostanie grzywna, a kara pozbawienia wolności wyznaczona zostanie tylko na wypadek niemożności ściągnięcia tejże — opłata pobrana będzie według art. 62 od grzywny.

Art. 64¹. Skazanym jednym lub kilkoma wyrokami na zasadzie przepisów o zbiegu przestępstw wymierzona będzie opłata stosownie do kary łącznie orzeczonej, przyczem ewentualnie uiszczone opłaty sądowe zaliczone będą na poczet opłaty, na tej zasadzie oznaczonej.

Art. 65. Za instancję apelacyjną pobierana będzie połowa opłaty, należnej za pierwszą instancję, opłaty zaś w Sądzie Najwyższym, jako sądzie III instancji, pobierane będą w takiej samej wysokości, jak przewidziane dla pierwszej instancji. Sądy wyższych instancji w razie zmiany wyroków sądów niższych określać będą opłaty za całe postępowanie według zasad wyżej wyszczególnionych.

Art. 66. Wysokość przypadającej od skazanego opłaty sądowej oznaczać będzie sąd w wyroku skazującym. Opłata ściągana będzie z polecenia sądu z majątku skazanego.

Art. 67. W sprawach z prywatnego oskarżenia, w razie wyroku uniewinniającego, opłatę sądową w ilości 40 — 1000 marek w pierwszej instancji obowiązany będzie uiszczyć oskarżyciel prywatny. W tym wypadku mają również zastosowanie art. 65 i 66.

Art. 67¹. Od powództw cywilnych, wytaczanych w sprawach karnych, pobiera się wpis ogólny w ilości, w art. 7 wskazanej; wpis ten opłaca się przy wejściu sprawy do sądu wyrokującego; samo zameldowanie powództwa cywilnego w postępowaniu wstępnem, choćby nawet połączone z jego zabezpieczeniem, nie pociąga jeszcze za sobą obowiązku uiszczenia wpisu. Przy pobieraniu wpisu mają zastosowanie art. 43—52.

Art. 68. Sąd może w wyroku zwolnić skazanego lub oskarżyciela prywatnego od opłaty, jeśli uzna, że uiszczenie jej będzie dla nich zbyt uciążliwe.

Art. 69. Koszty w sprawach karnych (wynagrodzenie świadków, biegłych, koszty ekspertyzy, ogłoszeń i t. p.) obliczane i ściągane będą według zasad przewidzianych w odpowiednich artykułach U. P. C. Przepis art. 26 będzie także stosowany w postępowaniu karnem.

Załącznik Nr. 59.

D E K R E T

o rejestrze handlowym.

(Dz. Pr. Nr. 14 p. 164).

ROZDZIAŁ I. Przepisy ogólne.

1. Przepisom dekretu o rejestrze handlowym podlegają wszyscy, uznawani za handlujących przez kodeks handlowy lub przez inne ustawy, z wyjątkiem zajmujących się handlem drobnym.

Minister Sprawiedliwości określać będzie w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz z Ministrem Skarbu, które osoby mają być uważane za zajmujące się handlem drobnym.

2. Obowiązkowemu zarejestrowaniu ulegają:

- 1) firma, siedziba i przedmiot przedsiębiorstwa, ich zmiana, zbycie i zwinienie przedsiębiorstwa, otwarcie, zbycie i zwinienie oddziału, sprzeciwienie się wypłacie ceny kupna (art. 61), zastrzeżenie w umowie rozwiązania ceny kupna, zastrzeżenie przywileju na sprzedanym

- przedsiębiorstwie oraz przejście aktywów na nabywcę przedsiębiorstwa (art. 56);
- 2) udzielenie, rodzaj (art. 39) i ustanie prokury;
 - 3) otwarcie i ukończenie likwidacji, osoby likwidatorów i ich zmiana;
 - 4) ogłoszenie i podniesienie upadłości oraz umorzenie postępowania upadłościowego, imię i nazwisko kuratora i syndyka masy upadłości;
 - 5) ustanowienie i ustanie nadzoru sądowego oraz imię i nazwisko nadzorey sądowego; ponadto:
 - 6) w odniesieniu do handlujących jednoosobowo — imię i nazwisko właściciela przedsiębiorstwa, treść umów co do stosunków majątkowych między małżonkami i wyroków odnoszących się do związku małżeńskiego, otwarcie spadku i udzielenie pełnomocnictwa do prowadzenia przedsiębiorstwa spadkowego (art. 44 i 45), upoważnienie, udzielone nieletniemu do prowadzenia handlu, pozbawienie handlującego prawa zajmowania się handlem, pozbawienie go własnej woli lub ograniczenie tejże na mocy wyroku sądowego;
 - 7) w odniesieniu do spółek firmowych i firmowo-komandytowych skład wspólników firmowych i fundusz wspólników komandytowych oraz osoby, uprawnione do zarządzania i rozrządzania majątkiem spółki, i zmiana tych danych, treść umów wspólników firmowych co do stosunków majątkowych między małżonkami i wyroków, odnoszących się do związku małżeńskiego, otwarcie spadku po wspólniku firmowym, pozbawienie wspólnika firmowego prawa zajmowania się handlem, pozbawienie go własnej woli lub ograniczenie tejże na mocy wyroku sądowego;
 - 8) w odniesieniu do spółek akcyjnych i komandytowo-akcyjnych — osoby uprawnione do zarządzania i rozrządzania majątkiem spółki względnie skład ich rad nadzorczych, wysokość kapitału zakładowego, rodzaj akcji (imienne czy na okaziciela), ilość akcji uprzywilejowanych, ich nominalna wartość, sposób wpłaty, wpłacone na akcje kwoty, prawo emisji obligacji i ich nominalna wartość;
 - 9) w odniesieniu do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością — imiona i nazwiska wspólników, imiona i nazwiska członków zarządu i względnie skład rady nadzorczej, wysokość kapitału zakładowego, uchwały w przedmiocie podwyższenia i obniżenia kapitału zakładowego, wysokość udziałów i sposób ich wpłaty, termin wpłaty, wysokość wpłaty w gotówce, sprzeciw wierzyciela spółki w przedmiocie obniżenia kapitału

zakładowego oraz zmiana tych danych; przepis ten stosuje się analogicznie do stowarzyszeń i związków, uznanych za handlowe.

Art. 3. Do zgłoszenia w wymienionych w artykule poprzedzającym wypadkach obowiązani są:

ad 1, 2, 6, 7, 8, 9 stosownie do okoliczności właściciel przedsiębiorstwa, jego spadkobiercy, prawni zastępcy, pełnomocnik przedsiębiorstwa spadkowego, osoby, uprawnione do zarządzania i rozporządzania majątkiem spółki, stowarzyszeń oraz związków, uznanych za handlowe;

ad 3 likwidatorowie;

ad 4 kurator i syndyk upadłości;

ad 5 nadzorca sądowy.

O pozbawieniu handlującego prawa prowadzenia handlu zawiadamia również urząd prokuratorski.

Wykreślenie firmy z rejestru handlowego następuje z urzędu w braku osób, zobowiązanych do zgłoszenia, lub na podstawie wyroku sądowego.

Art. 4. Na mocy wyroku lub decyzji sądowej wpis do rejestru może nastąpić na żądanie którejkolwiek ze stron, wpływających do sprawy, choćby ustawa przepisywała zgłoszenia łączne.

Kto uzyskał postanowienie sądowe w przedmiocie niedopuszczenia pewnego wpisu, może sprzeciwić się wciągnięciu go do rejestru.

Art. 5. Zarejestrowanie polega na wciągnięciu właściwych danych (art. 2) do oddzielnych ksiąg, noszących nazwę rejestru handlowego.

Księgi te prowadzone są w sądach okręgowych przez sekretarza sądu okręgowego pod nadzorem jednego z sędziów (sędzia rejestrowy).

Art. 6. Sędzia rejestrowy bada, czy zgłoszone do rejestru dane odpowiadają przepisom prawnym, wydaje postanowienia w zakresie rejestru i kieruje czynnościami rejestrowymi.

Do obowiązków sędziego rejestrowego należy również czuwanie:

- 1) ażeby dokonywane były nakazane ustawą czynności rejestrowe;
- 2) ażeby niezgodne z ustawą używanie firmy było ścigane.

W tym celu sędzia rejestrowy wzywa osoby, zobowiązane do czynności rejestrowych, do ich dopełnienia pod zagrożeniem kar i ściga karami niezgodne z ustawą używanie firmy.

Kary wynoszą od 20 do 1.000 mk. polskich i mogą być powtarzane.

Wezwanie lub kara mogą być ogłaszane na koszt winnego

Postanowienia sędziego rejestrowego ulegają zaskarżeniu w drodze skargi incydentalnej według przepisów ustawy postępowania cywilnego.

Kary podwyższone 50-krotnie (D. U. 1921 r. Nr. 106 p. 770).

Art. 7. Dane będą wciągane do rejestru handlowego na podstawie aktów bądź urzędowych, bądź prywatnych lub na podstawie oświadczeń do protokołu.

Akta winny być dołączane do zgłoszenia w pełnym brzmieniu lub o ile ustawa nie stanowi wyjątku (art. 57), w wyciągu, zawierającym dane z artykułu 2.

Zgłoszenia do rejestru mogą być bądź dokonywane osobiście przez strony interesowane, prokuratora lub szczególnie do tego upoważnionego pełnomocnika, bądź przesyłane do sądu.

Podpis osoby, wydającej pełnomocnictwo lub wysyłającej zgłoszenie, powinien być poświadczony przez notariusza lub sędziego pokoju.

Art. 8. Każdy wpis ulega obowiązkowemu i bezzwłocznemu ogłoszeniu, o ile ustawa niniejsza nie czyni wyjątku (art. 63).

Ogłoszenie polega na wydrukowaniu wpisów rejestrowych w gazecie urzędowej i w jednej z miejscowych gazet, wyznaczanej corocznie przez sędziego rejestrowego. W wypadkach szczególnych może sąd zarządzić ogłoszenie także w innych gazetach.

Art. 9. Ogłoszenie wpisów zarejestrowanych skutkuje domniemaniem prawne o dojściu ich do wiadomości powszechnej z upływem ósmego dnia od daty urzędowej, zawierającej ogłoszenie.

Art. 10. Wszelkie dane zarejestrowane i ogłoszone mają za sobą domniemanie wiarygodności i obowiązują osoby trzecie, chyba że dowiodą, iż o nich wiedzieć nie mogły.

Dane, które winny być zarejestrowane, a do rejestru wciągnięte nie zostały, nie obowiązują osób trzecich, chyba by im udowodniono, że skądinąd o nich wiedziały.

Art. 11. Spółki akcyjne, spółki komandytowo-akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz stowarzyszenia i związki, uznane za handlowe, powstają prawnie z chwilą zarejestrowania.

Osoby, działające ich imieniem przed zarejestrowaniem, odpowiadają osobiście i solidarnie.

Art. 12. Niewykonanie obowiązku zgłoszenia nie może służyć za podstawę do zarzutów przeciw osobom trzecim.

Art. 13. Osoby, obowiązane do zgłoszenia w sprawach rejestru są odpowiedzialne za szkody wynikłe z niewykonania lub zwłoki w wykonaniu tej czynności.

Art. 14. O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, zgłoszenie do zarejestrowania winno nastąpić w terminie

15-dniowym, a zawiadomienie ze strony sądów i urzędów w ciągu dni 8-ju od wydarzenia, ulegającego zarejestrowaniu. Do obliczenia terminów mają zastosowanie odpowiednie przepisy ustawy postępowania cywilnego.

Art. 15. Jeżeli przedsiębiorstwo uchyla się od zarejestrowania jakichkolwiek danych (art. 2), może sędzia rejestrowy albo wzywać do dopełnienia obowiązku w terminach ośmiodniowych pod zagrożeniem karami pieniężnymi (art. 6), albo w każdym stanie skutecznie odnośny wpis z urzędu.

Sądy, urzędy, organy kupiectwa i pod rygorem odpowiedzialności dyscyplinarnej notariusze obowiązani są na wezwanie sędziego rejestrowego dostarczać odpowiednich informacji i aktów (art. 7), w celu dokonania wpisów z urzędu. W tym samym celu mogą być przesłuchiwane przy analogicznem zastosowaniu przepisów ustawy postępowania cywilnego osoby trzecie, jako świadkowie.

Koszta postępowania z urzędu ponosi uchylający się od zarejestrowania.

Art. 16. Urzędy, do których należy wydawanie świadectw na prawo zajmowania się handlem i przemysłem, obowiązane są przysyłać za każdy miesiąc w ciągu następujących po nim dni 15-tu do właściwego sądu okręgowego wykazy osób fizycznych i prawnych, którym wydane zostały świadectwa na prawo zajmowania się handlem i przemysłem, oprócz drobnego, ze wskazaniem miejsca ich zamieszkania.

Art. 17. Notariusze obowiązani są przysyłać za każdy miesiąc w ciągu następujących po nim dni 15-tu do właściwego sądu okręgowego wykazy sporządzonych lub poświadczonych przez nich aktów, zawierających dane, które ulegają zarejestrowaniu. W wykazach tych należy wymienić: rodzaj i numer aktu lub poświadczenia według rejestru notariusza, datę, imiona, nazwiska i zamieszkanie stron.

Za niewykonanie tego obowiązku notariusz, oprócz wynagrodzenia szkód, ulegnie odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Art. 18. Każdy oddział winien być zarejestrowany we właściwym dla jego siedziby sądzie okręgowym.

Art. 19. O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, wszystkie wpisy, dotyczące zakładu głównego i oddziału, winny być wciągnięte do rejestru handlowego właściwego zarówno dla zakładu głównego, jak i oddziału.

Wpis nie może być wciągnięty przez sąd właściwy dla oddziału przed złożeniem dowodu, że wciągnięty został już przez sąd właściwy dla zakładu głównego.

Sądy okręgowe komunikują sobie wzajemne uchwały w przedmiocie wpisów, dotyczących zakładu głównego i oddziału danego przedsiębiorstwa, i z urzędu przestrzegają ich zgodności między sobą.

Art. 20. Kupiectwo:

1) jest uprawnione do czuwania:

a) ażeby nakazane ustawą wpisy były dokonywane i ogłoszane,

b) ażeby niezgodne z ustawą używanie firmy było ścigane,
2) jest obowiązane do wydawania na żądanie sądu opinji:

a) w razie wątpliwości przy dokonywaniu wpisów,

b) w przedmiocie wyboru gazet, przeznaczonych do ogłoszeń.

W wypadkach pod 1 służy kupiectwu w razie odrzucenia wniosku prawo zażalenia w drodze instacji.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu określa, które organy kupiectwa należy uważać za jego przedstawicielstwo.

Art. 21. O ile ustawa niniejsza nie stanowi wyjątku (art. 57), rejestr handlowy wraz z pismami i dokumentami jest dostępny do przegłądania dla wszystkich.

Odpisy, wyciągi i wszelkiego rodzaju zaświadczenia z rejestru, pism i dokumentów będą wydawane każdemu na żądanie.

Art. 22. Językiem urzędowym rejestru handlowego jest język polski.

W języku tym winny być zgłaszane wszystkie pisma i dokumenty oraz dokonywane podpisy.

ROZDZIAŁ II. Firmy.

Art. 23. Firma jest nazwą, pod którą handlujący (art. 1) prowadzi przedsiębiorstwo.

Handlujący może skarżyć i być skarżonym pod swoją firmą.

Art. 24. Firma handlującego jednoosobowo winna składać się z jego nazwiska i przynajmniej jednego jego imienia.

Do firmy nie wolno dołączać dodatków, oznaczających spółkę lub mogących wprowadzić w błąd co do przedmiotu albo zakresu przedsiębiorstwa lub stosunków jego właściciela; natomiast dozwolone są dodatki, mające na celu odróżnienie od innych osób lub przedsiębiorstw.

Art. 25. Firma spółki firmowej winna składać się z nazwisk wszystkich lub kilku wspólników albo przynajmniej imienia i nazwiska jednego z nich ze wzmianką, oznaczającą istnienie spółki.

Firma spółki komandytowej winna składać się z nazwisk wszystkich lub kilku wspólników firmowych lub przynajmniej imienia i nazwiska jednego z nich z dodaniem w całości lub w skróceniu wyrazów „spółka komandytowa“.

Nazwiska wspólników komandytowych w skład firmy wchodzić nie mogą.

Art. 26. Firma spółki akcyjnej, komandytowo-akcyjnej, i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością tworzy się w zasadzie od przedmiotów przedsiębiorstwa. Musi ona zawierać w sobie wyrazy „spółka akcyjna“, względnie „spółka komandytowo-akcyjna“, względnie „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“ bez skrócenia.

Umieszczenie w firmie spółki akcyjnej, komandytowo-akcyjnej, lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nazwisk osób żyjących dopuszczalne jest jedynie za ich zgodą, a nazwisk osób nieżyjących za zgodą ich spadkobierców.

Art. 27. Nazwy fantastyczne czyli zmyślane oraz dodatki, bliżej określające przedsiębiorstwo, mogą być używane jedynie razem z firmą i ulegają wraz z nią zarejestrowaniu.

Art. 28. Zmiana nazwiska bez zmiany osoby handlującego, którego nazwisko wchodzi w skład firmy, nie obowiązuje do zmiany firmy.

Do firmy winien być jednak dołączony dodatek, wskazujący na nowe nazwisko.

Art. 29. Wejście do spółki firmowej albo komandytowej, lub wyjście z niej współnika, którego nazwisko w firmie nie figuruje, nie wpływa na zmianę firmy, o ile sama spółka nie przestaje istnieć.

Art. 30. Firmy, znajdujące się w okręgu tego samego sądu okręgowego, powinny odróżniać się jedna od drugiej. Firma nowo zarejestrowana może być wciągnięta do rejestru jedynie ze zmianami, wyraźnie odróżniającymi ją od firm innych, wcześniej zarejestrowanych.

Oddział otwarty w okręgu innego sądu może być zarejestrowany tylko ze zmianami wyraźnie odróżniającymi jego firmę od innych, w tymże okręgu sądowym zarejestrowanych.

Art. 31. Firma, nabyta przez umowę między żyjącymi, może być używana za zgodą zbywcy, a po jego śmierci — za zgodą jego następców prawnych z dodatkiem, wskazującym na rzeczywistego właściciela.

Firma, nabyta w drodze spadkobrania, winna być używana z dodatkiem „spadkobiercy“.

Dodatki, wskazujące rzeczywistego właściciela, względnie spadkobierców, winny być dołączane pod karą pieniężną wszędzie, gdziekolwiek firma figuruje.

Pozostawienie w firmie przy jej zbyciu wyrazów „spółka komandytowa“, „spółka komandytowo - akcyjna“, „spółka akcyjna“ lub „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“ dopuszczalne jest wówczas tylko, jeżeli przedsiębiorstwo nabywa spółka tego samego rodzaju.

Wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub oddanie w użytkowanie winno być ujawnione przez dodanie do firmy nazwiska dzierżawcy lub użytkownika ze wskazaniem rzeczoności jego charakteru.

Art. 32. Każdy handlujący winien podpisywać firmę, pod którą prowadzi przedsiębiorstwo zgodnie z podpisem, przechowywanym w rejestrze, z wyjątkiem podpisów na aktach notarialnych, które podlegają przepisom specjalnym.

— W tym celu obowiązani są złożyć sądowi okręgowemu swoje podpisy: właściciele przedsiębiorstwa lub ich prawni następcy, osoby, uprawnione do zarządzenia i rozporządzania

majątkiem spółek lub stowarzyszeń i związków, uznanych za handlowe, prokurent, pełnomocnik przedsiębiorstwa spadkowego (art. 44 i 45), kurator i syndyk upadłości, nadzorca sądowy, wreszcie likwidatorzy.

Podpisy mogą być przez nich bądź złożone osobiście do protokołu sądowego, bądź nadesłane. W ostatnim wypadku powinny być poświadczone przez notariusza lub sędziego pokoju.

Art. 33. Właścicielowi firmy na skutek jej zarejestrowania i ogłoszenia służy prawo wyłącznego z niej korzystania.

Używanie firmy winno być zgodne z jej zarejestrowanym brzmieniem pod rygorem kar pieniężnych.

Art. 34. Korzystający z firmy nieprawnie obowiązany jest, oprócz wynagrodzenia szkód i strat, do zaniechania jej używania i może być do tego znaglony przez sąd rejestrowy bądź z urzędu, bądź na wniosek osób interesowanych.

Art. 35. Kto w obrocie handlowym używa firmy w sposób, który umożliwia pomieszenie jej z firmą zarejestrowaną przez kogo innego, może być pociągnięty sądownie do zaprzestania jej używania oraz w wypadkach złej wiary — do wynagrodzenia szkód i strat.

ROZDZIAŁ III. Prokura.

Art. 36. Prokura uprawnia do wykonywania w imieniu właściciela przedsiębiorstwa i na jego rachunek czynności handlowych, sądowych i pozasądowych, wchodzących w zakres przedsiębiorstwa, oraz do podpisywania jego firmy.

Prokura ma skutki prawne wobec osób trzecich od daty zarejestrowania, a wcześniej tylko wówczas, gdy została udzielona za aktem urzędowym.

Art. 37. Żadne ograniczenia prokury, nawet jawne z aktu jej udzielenia, nie mają mocy i skutku względem osób trzecich i nie ulegają zarejestrowaniu.

Wyjątek stanowią:

- 1) nabycie, zbycie, ścieśnienie i obciążenie nieruchomości oraz praw hipotecznych i
- 2) zbycie przedsiębiorstwa.

Czynności tych prokurent nie może spełniać bez szczególnego pełnomocnictwa.

Art. 38. Prokury odstępować nie można, co nie ubliża prawu prokurenta ustanawiania pełnomocników do poszczególnych czynności.

Art. 39. Prokura może być udzielona jednej osobie, albo kilku osobom oddzielnie lub łącznie (prokura łączna).

Art. 40. Prokurent, podpisując firmę, dodaje do niej wzmiankę, oznaczającą prokurę i swój podpis.

Art. 41. Prokurent nie ma prawa zajmować się czynnościami handlowymi tego samego rodzaju, co właściciel, ani na własny rachunek, ani na rzecz osób trzecich.

W razie niezachowania tego przepisu właściciel przedsiębiorstwa ma prawo żądać od prokurenta wynagrodzenia szkód i strat lub odstąpienia mu interesu, zawartego na własny rachunek, i wydania zysków.

Art. 42. Prokura nie ustaje z powodu śmierci, ubezwłasnowolnienia lub ograniczenia w czynnościach cywilnych właściciela przedsiębiorstwa albo zawarcia małżeństwa przez kobietę handlującą.

Art. 43. O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, — stosują się do prokury analogicznie przepisy kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie.

ROZDZIAŁ IV. Otwarcie spadku.

Art. 44. W razie śmierci lub pozbawienia praw stanu handlującego jednoosobowo — spadkobiercy i ich prawni zastępcy, a w razie śmierci lub pozbawienia praw stanu wspólnika firmowego — oprócz nich pozostali wspólnicy winni zawiadomić o tem właściwy sąd okręgowy.

Osoby te winny, o ile możności, oświadczyć jednocześnie celem zarejestrowania, kto i w ciągu jakiego czasu będzie w charakterze pełnomocnika przedsiębiorstwem spadkowym zarządzał, lub też oświadczyć o zawieszeniu przedsiębiorstwa. Zakres pełnomocnictwa określą spadkobiercy.

Oświadczenia tego rodzaju nie będą uważane za przyjęcie spadku,

Art. 45. Jeżeli przedsiębiorstwo, odziedziczone przez nieletniego, ma być nadal prowadzone, rada familijna wybierze pełnomocnika do prowadzenia przedsiębiorstwa w imieniu nieletniego i określi zakres jego pełnomocnictwa.

Uchwała rady familijnej podlega zatwierdzeniu przez sąd okręgowy i winna być zarejestrowana.

Art. 46. Przyłożenie pieczęci z powodu otwarcia spadku będzie wstrzymane, a pieczęcie już przyłożone będą zdjęte natychmiast po przedstawieniu sędziemu pokoju zaświadczenia sędziego rejestrowego o ustanowieniu pełnomocnika przedsiębiorstwa spadkowego (art. 44 i 45).

ROZDZIAŁ V. Likwidacja.

Art. 47. Likwidatorowie działają stosownie do zarejestrowanego statutu, umowy spółki, uchwały wspólników lub orzeczenia sądownego.

Art. 48. Likwidatorowie, podpisując firmę, dodają do niej wzmiankę w „likwidacji“ i swój podpis.

Art. 49. Jeżeli w statucie, umowie spółki, uchwale wspólników lub orzeczeniu sądowym nie został wskazany sposób wyboru likwidatorów, wówczas likwidatorami będą:

w spółkach firmowych i komandytowych — wszyscy wspólnicy firmowi lub osoby, wybrane przez nich większością głosów,

we wszystkich innych spółkach oraz stowarzyszeniach i związkach, uważanych za handlowe, — osoby wybrane większością głosów wszystkich wspólników względnie członków, obecnych na zgromadzeniu.

Spadkobiercy wspólnika przedstawiają łącznie osobę spadkodawcy.

Art. 50. Jeżeli z jakichbądź powodów likwidatorowie nie mogli być powołani w sposób powyżej wskazany, w takim razie na żądanie strony interesowanej wyznaczeni będą przez właściwy sąd okręgowy.

Art. 51. Likwidatorowie, o ile zakres ich czynności nie został określony w statucie, umowie spółki, uchwale wspólników lub orzeczeniu sądownym, mają prawo spełniać sądownie i pozasądowo wszelkie czynności zarządu i rozporządzania się majątkiem przedsiębiorstwa, zmierzające do likwidacji, z wyjątkiem sprzedaży majątku nieruchomego z wolnej ręki i dokonywania nowych operacji, chyba że one byłyby potrzebne do likwidacji.

Art. 52. Likwidator mianowany przez sąd może być w każdym czasie zastąpiony przez likwidatora z wyboru. O tej zmianie powinien być zawiadomiony sąd okręgowy przez złożenie protokołu wyborów.

Art. 53. Do odwołania likwidatorów stosują się analogicznie przepisy o ich ustanowieniu (art. 49).

Z ważnych powodów sąd okręgowy, na wniosek osoby interesowanej, może odwołać likwidatorów.

ROZDZIAŁ VI. Zbywanie przedsiębiorstw handlowych.

Art. 54. Zbycie przedsiębiorstwa handlowego może być dokonane jedynie za aktem urzędowym.

Przed zarejestrowaniem akt zbycia nie ma skutków prawnych względem osób trzecich.

Art. 55. Firma może być zbywana tylko łącznie z przedsiębiorstwem głównym.

Art. 56. Akt zbycia winien zawierać:

- 1) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania zbywcy i nabywcy,
- 2) wymienienie przedmiotu, ceny kupna oraz wyroków jej spłaty,
- 3) wykaz wszystkich wierzycieli z podaniem ich imienia, nazwiska i miejsca zamieszkania, sumy wierzytelności, terminu jej płatności, wzmianki czy wierzytelność jest zasądzona lub zaskarżona, oraz czy zostaje przez nabywcę przyjęta do zapłaty.

- 4) wzmiankę, czy przedmiotem zbycia jest również firma,
- 5) zastrzeżenie rozwiązania sprzedaży, jeżeli nabywca nie zapłaci ceny kupna, oraz zastrzeżenie przywileju na sprzedanym przedsiębiorstwie pod rygorem utraty w przeciwnym razie prawa rozwiązania sprzedaży (art. 1654 kod. cyw.) względnie zastrzeżenie przywileju (art. 7 l. 5 prawa o przywilejach i hipotekach).
- 6) wzmiankę, czy wszystkie aktywa przedsiębiorstwa, względnie które z nich, przechodzą na własność nabywcy.

Zarejestrowanie danych ad 6 zastępuje doręczenie przelewem wszystkim dłużnikom, względnie dłużnikom, wyszczególnionym w akcie zbycia (art. 1690 kod. cyw.).

Art. 57. Zbywca lub nabywca obowiązany jest złożyć u sędziego rejestrowego przy zgłoszeniu zbycia do rejestru akt zbycia w pełnym brzmieniu lub w wyciągu, zawierającym dane z art. 56.

Akt ten lub wyciąg będzie przechowywany oddzielnie i nie jest dostępny do przeglądania.

Każdy wierzyciel przedsiębiorstwa może żądać od sędziego rejestrowego zaświadczenia, czy i z jaką wierzytelnością jest umieszczony w wykazie wierzycieli i czy wierzytelność jego została przyjęta do zapłaty przez nabywcę, oraz jaka jest cena kupna i warunki jej spłaty.

Art. 58. Wierzyciele przedsiębiorstwa mogą prowadzić egzekucję przeciwko nabywcy na majątku przedsiębiorstwa na podstawie wyroków, uzyskanych przeciwko zbywcy, pod warunkiem przedstawienia zaświadczenia sędziego rejestrowego, że wierzytelność jest wymieniona w wykazie, jako zasądzona lub zaskarżona i że nie jest przyjęta do zapłaty przez nabywcę.

Art. 59. Wobec wierzycieli przedsiębiorstwa nabywca odpowiedzialny jest z majątku przedsiębiorstwa.

Z całego swojego majątku i solidarnie ze zbywcą odpowiada nabywca wobec wierzycieli, objętych wykazem, w wypadkach następujących:

- 1) za wszystkie długi,
 - a) jeżeli pasywa przedsiębiorstwa przewyższają aktywa,
 - b) jeżeli obraził na szkodę wierzycieli przedsiębiorstwa jakikolwiek przepis niniejszej ustawy, w szczególności jeżeli ukrył przeniesienie własności przedsiębiorstwa pod postacią zbycia poszczególnych jego części, pod postacią spółki albo w jakikolwiek inny sposób,
 - c) jeżeli akt zbycia zawarty został między małżonkami, krewnymi w linii prostej bez ograniczenia, w linii bocznej do czwartego stopnia włącznie, między powinowatymi do trzeciego stopnia włącznie, między

adoptującym, a adoptowanym, wreszcie między domownikami,

- 2) za dług przyjęty w akcje zbycia wyraźnie do zapłaty,
- 3) za dług nieprzyjęty do zapłaty, jeżeli zaniedbał zawiadomić o tem w ciągu dni ośmiu od daty aktu zbycia listem poleconym wierzyciela nieprzyjętego,
- 4) w razie wypłacenia zbywcy ceny kupna w gotówce — z wyjątkiem zadatku — przed terminem, wskazanym w art. 62, lub po zgłoszonym sprzeciwie.

W wypadkach ad 1) b) c) od uznania sądu zależy po-
ciągnięcie nabywcy do solidarnej odpowiedzialności ze zbywcą.

Art. 60. Zbywca nie może odwoływać się do dobrodziej-
stwa terminu, jeżeli wierzytelność nie została przez nabywcę
przyjęta do zapłaty.

Art. 61. Wierzyciel przedsiębiorstwa ma prawo:

- 1) sprzeciwienia się wypłacie ceny kupna, jeżeli wierzy-
telność jego nie jest zabezpieczona przywilejem, hipoteką lub zastawem i jeżeli nie został przyjęty do za-
płaty przez nabywcę,
- 2) pierwszeństwa do zaspokojenia z majątku przedsię-
biorstwa w ciągu jednego roku od daty zbycia przed
rzecznościami nabywcy, powstałymi przed aktem zbycia.

Art. 62. Sprzeciw winien być zgłoszony w sądzie okrę-
gowym, właściwym dla przedsiębiorstwa, w ciągu dni 15-tu
od daty, położonej na numerze gazety urzędowej, zawierającej
ogłoszenie o zbyciu i winien zawierać wymienienie wierzytel-
ności i jej zasadę.

Art. 63. Wpis sprzeciwu do rejestru nie podlega ogło-
szeniu.

Natomiast sędzia rejestrowy zawiadamia o nim zbywcę
i nabywcę niezwłocznie.

Art. 64. Nabywca obowiązany jest w terminach, wska-
zanych w umowie zbycia, składać do depozytu sądowego na
pokrycie należności sprzeciwiających się wierzycieli, stosownie
do okoliczności, niewypłaconą jeszcze zbywcy całą lub część
ceny kupna, która na zasadzie umowy winna być wypłacona
zbywcy w gotówce.

Art. 65. Przeciwno zarejestrowanemu sprzeciwowi może
strona interesowana wystąpić ze sporem sądowym w ciągu
dni 15-tu od terminu, wyznaczonego do sprzeciwu (art. 62).

Art. 66. Wpisy o sprzeciwie będą wykreślone z rejestru
w razie cofnięcia sprzeciwu, zaspokojenia wierzyciela lub na
zasadzie wyroku sądowego.

Art. 67. Zbywca odpowiada za długi przedsiębiorstwa,
przyjęte do zapłaty przez nabywcę, przez lat trzy o ile z mooy
innych przepisów odpowiedzialność jego nie ustaje wcześniej.

ROZDZIAŁ VII. Postanowienie karne.

Art. 68. Kto uzyskał świadomie fałszywy wpis do rejestru handlowego, ulegnie karze więzienia do roku jednego, o ile czyn jego nie podpada pod surowszy przepis kodeksu karnego.

Art. 69. Zbywca lub nabywca przedsiębiorstwa handlowego, który zgłasza sędziemu rejestrowemu akt zbycia, zawierający świadomie fałszywe dane (art. 56), ulegnie karze więzienia do roku jednego, o ile czyn jego nie podpada pod surowszy przepis kodeksu karnego.

Art. 70. Kto świadomie używa nieprzysługującej mu firmy, ulegnie na żądanie osoby interesowanej (art. 2¹ U. P. K.) karze aresztu lub grzywny do marek polskich 50.000.

(Dz. Ust. 1921 r. Nr. p. 106 770).

Art. 71. W wypadkach skazania za przestępstwa, określone w art. 68 do 70, może sąd na żądanie osoby interesowanej nakazać opublikowanie wyroku (art. 33 K. K.).

PRZEPISY PRZECHODNIE.

Art. 1. Do czasu ustawodawczego uregulowania rejestru handlowego na całym obszarze Państwa Polskiego, dekret niniejszy obowiązywać będzie tylko na tym obszarze zaboru rosyjskiego, który znajduje się pod rządem kodeksu handlowego francuskiego.

Art. 2. Dekret niniejszy wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od daty ogłoszenia w Dzienniku Praw Państwa Polskiego.

Art. 3. Z dniem wejścia w życie dekretu o rejestrze handlowym tracą moc obowiązującą:

1) rozporządzenie Gen. Gub. Warszawskiego z dnia 1 listopada 1916 roku № 227 o rejestrze firmowym (Księga jawności handlowej) i firmach handlowych (Dz. Rozp. dla Gen. Gub. № 58) i rozporządzenia wykonawcze I, II Gen. Gub. Warszawskiego z dn. 19 grudnia 1916 r. № 239 i 240. (Dziennik Rozporządzeń dla Gen. Gub. Warszawskiego № 59).

2) art. 21, 23 ust. 2, 25, 29, 30, 42 do 46 i 66 do 70 k. h.

3) wszelkie inne przepisy sprzeczne z niniejszym dekretem.

Art. 4. Art. 2 kodeksu handlowego ourzymuje brzmienie następujące:

„Każdy małoletni usamowloniony, jednej lub drugiej płci, mający lat 18 ukończonych, który zechce skorzystać z możności prowadzenia handlu, art. 487 Kod. Cyw. mu dozwolonej, nie będzie mógł przedsiębrać działań handlowych, ani być uważanym za pełnoletniego co do zobowiązań, przezeń w czynnościach handlowych zaciągniętych, o ile nie został uprzednio upoważniony przez ojca, lub w razie śmierci,

pozbawienia własnej woli lub nieobecności ojca, przez matkę, a w braku ojca i matki przez uchwałę rady familijnej, potwierdzoną przez trybunał cywilny.

Upoważnienia, udzielane małoletnim, którzy nie podlegają przepisom ustawy o rejestrze handlowym, wydawane być winny za aktem urzędowym.

Upoważnienia, udzielane małoletnim do prowadzenia handlu, nabierają mocy prawnej od daty zarejestrowania we właściwym sądzie okręgowym“.

Art. 5. Obowiązek zgłoszenia do rejestru dotyczy także danych powstałych przed wejściem w życie niniejszego dekretu.

Art. 6. Minister Sprawiedliwości wyda rozporządzenie wykonawcze do dekretu niniejszego.

Art. 7. Minister Sprawiedliwości wyda w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz z Ministrem Przemysłu i Handlu rozporządzenie o opłatach w postępowaniu rejestrzem.

Art. 8. Firmy, powstałe przed wejściem w życie niniejszego dekretu, niezgodne z jego przepisami, mogą być używane nadal z wyjątkiem firm spółek akcyjnych i komandytowo-akcyjnych, które winny być uzupełnione dodatkiem „spółka akcyjna“, względnie „komandytowo-akcyjna“, jeżeli określenie to nie jest zawarte pod jakąkolwiek formą w dotychczasowej firmie.

W razie dobrowolnej zmiany brzmienia dotychczasowej firmy lub sprzedaży przedsiębiorstwa mają w przedmiocie firmy zastosowanie przepisy niniejszego dekretu.

Dotychczasowe firmy jednobrzmiące mogą w drodze sądowej żądać zmian, mających na celu odróżnienie jednej od drugiej

Art. 9. Wpisy rejestrowe, dokonane w okręgu sądu apelacyjnego w Warszawie na zasadzie przepisów dotychczasowych, pozostają w mocy.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 60.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości o rejestrze handlowym.

(Dz. Pr. Nr. 37 p. 279).

Na podstawie art. 6 przepisów przechodnich do dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. Pr. Nr. 14 poz. 164, zarządza się co następuje:

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE.

Art. 1. Czynności rejestrowe (art. 5 dekr. o rej. handl.) wykonywa sędzia sądu okręgowego, wyznaczony przez prezesa sądu (sędzia rejestrowy).

W sądzie okręgowym może być utworzony wydział rejestru handlowego.

Art. 2. Treść wpisu z aktu oraz ogłoszenia ustala sędzia. Jeżeli do zgłoszenia zostaje dołączony wyciąg aktu (art. 7 dekr. o rejestrze handl.) sędzia rejestrowy zażąda od zgłaszającego się okazania oryginału celem zbadania jego formy i sprawdzenia treści wyciągu (art. 6 dekr. o rej. handlowym).

Wciąganie wpisów do ksiąg rejestru handlowego, zarządzanie ogłoszeń i czuwanie nad doręczaniem sędziemu rejestrowemu obowiązkowych egzemplarzy ogłoszeń należy do obowiązków sekretarza.

Art. 3. Sędzia rejestrowy podpisuje wszelkie postanowienia i zaświadczenia. Odpisy zaś postanowień, wysyłane stronom i urzędom, oraz wszelkie inne pisma i wyciągi podpisuje sekretarz na mocy upoważnienia sędziego.

Art. 4. Postanowienie sędziego rejestrowego, oddalające żądanie, winno być uzasadnione.

Art. 5. Dla każdej firmy będą prowadzone osobne akta. Dokumenty, podane do rejestru, mogą być zwracane; wówczas należy, z mocy upoważnienia sędziego, pozostawić w aktach poświadczony przez sekretarza odpis lub wyciąg.

Art. 6. Księgi rejestru handlowego znajdują się pod bezpośrednim nadzorem sekretarza. Odpowiada on za całość i porządek ksiąg.

Wpisy do rejestru i przeglądanie ksiąg, dowodów i aktów (art. 21 dekr. o rej. handl.) odbywają się pod nadzorem sekretarza.

Art. 7. Oprócz ksiąg rejestru handlowego i aktów, prowadzone będą: skorowidz alfabetyczny, terminarz, dziennik pism nadsyłanych i wysyłanych w sprawach, nie wciągniętych do rejestru handlowego, oraz zbiór ogłoszeń.

Art. 8. Sędzia rejestrowy po zasięgnięciu opinii kupalectwa (art. 20 dekr. o rej. handl.) wskaże gazetę miejscową (art. 8 dekr. o rej. handl.), przeznaczoną do ogłoszeń w sprawach rejestru handlowego, i poda o tem do wiadomości publicznej w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

Wszystkie te czynności winny być dokonane przed dniem 15 go grudnia każdego roku.

Art. 9. Ogłoszenie (art. 8 dekr. o rej. handl.) winno być zarządzane jednocześnie z wykonaniem wpisu i dokonane raz jeden.

Gazety, do ogłoszeń przeznaczone, obowiązane są przysyłać sądowi okręgowemu po jednym egzemplarzu każdego

numeru, zawierającego ogłoszenie, który dołączany będzie do zbioru ogłoszeń.

Art. 10. Ogłoszenia winny być zredagowane zwięźle i zawierać w sobie numer i dział rejestru z podaniem sądu okręgowego i z oznaczeniem daty zarejestrowania oraz całkowitą treść wpisu, z opuszczeniem jednak w druku podpisu sędziego lub sekretarza, napisu nad rubrykami, postanowienia sędziego rejestrowego, numeru aktów i odsyłaczy do rejestru.

Art. 11. Zgłoszenia do rejestru winny zawierać dokładny adres osób zgłaszających oraz tych, których nazwiska wpisowi do rejestru ulegają.

Każda zmiana adresu tych ostatnich również winna być ogłoszona do rejestru.

Art. 12. Zgłaszający dane do rejestru handlowego winien być o załatwieniu zawiadomiony.

Zawiadomienie o dokonany wpisie będzie uskuteczniane na formularzu, który wypełni kancelarja sądowa.

W aktach winno być przy postanowieniu sędziego rejestrowego zaznaczone, komu i kiedy zawiadomienie wysłano.

Postanowienia i pisma mogą być doręczane przez pocztę lub przez woźnych sądowych.

Do zawiadomienia może być użyty formularz w formie pocztówki.

Art. 13. W sprawach rejestru handlowego używana będzie osobna pieczęć z napisem „Sąd okręgowy w Wydział Rejestru Handlowego” lub „Sąd okręgowy w jako Rejestrowy”, stosownie do tego, czy istnieje przy nim odrębny wydział rejestru handlowego, czy też nie.

Art. 14. Księgi rejestru handlowego nie będą niszczone. W przedmiocie przechowania i niszczenia aktów obowiązują przepisy ogólne.

Księgi rejestru i akta nie mogą być przenoszone poza miejsce ich przechowywania.

Art. 15. Rejestr handlowy składać się będzie z 3 działów; dla każdego z nich prowadzona będzie osobna księga według załączonych wzorów.

Do działu A wciągnięte będą firmy handlujących jednoosobowe, spółki firmowe i spółki komandytowe, do działu B spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne i spółki komandytowo-akcyjne, a do działu C stowarzyszenia i związki, uznane za handlowe.

Art. 16. Księgi rejestrowe winny mieć trwałą oprawę.

Każdy tom księgi w obrębie działów oznaczony będzie rzymską cyfrą, według kolei założenia. Stronice będą kolejno numerowane.

Na ostatniej stronie każdego tomu winno się znajdować podpisane przez sędziego rejestrowego i sekretarza poświadczenie o ilości stron.

Art. 17. Wpisy należy uskuteczniać pismem czytelnym bez skrótów.

Podskrobywania są wzbronione.

Przekreślenia winny być dokonywane w ten sposób, żeby można było odczytać pierwotny tekst.

Art. 18. Każda firma wciągnięta będzie do rejestru pod numerem bieżącym danego działu.

Dla każdej firmy przeznaczone będą w rejestrze dwie równoległe stronicie. Gdy przewidywana będzie większa ilość wpisów, szczególnie w dziale B i C, należy pozostawić wolne stronicie dalsze.

Art. 19. Wpisy, wciągane pod każdym numerem rejestru, będą miały oddzielną kolejną numerację.

Każdy wpis winien być oddzielony od następnego linią poprzeczną przez obie stronicie.

Równocześnie wpisy otrzymują tylko jeden numer kolejny.

Art. 20. Wpis winien zawierać, oprócz daty wciągnięcia i podpisu sekretarza, stronicę akt, na której znajduje się postanowienie sędziego rejestrowego.

Sekretarz uczyni w aktach rejestrowych wzmiankę o wpisie z podaniem daty wciągnięcia.

Art. 21. Gdy brzmienie firmy zostanie zmienione, inne zaś wpisy nie ulegają ważniejszym zmianom, wzmianka o tem będzie uczyniona w rubryce, w której zapisana była firma dotychczasowa; w przeciwnym razie nowa firma winna być wciągnięta pod nową liczbą bieżącą ksiąg rejestru, z zaznaczeniem przeniesienia przy dawnym i nowym wpisie.

Art. 22. Zmiany i wykreślenia wpisów winny być umieszczane pod nowym numerem kolejnym w tej samej rubryce, w której znajduje się wpis zmieniony lub wykreślony. Wpisy poprzednie, których zmiany lub wykreślenia dotyczą, należy podkreślić czerwonym atramentem.

Art. 23. Omyłki pióra i t. p. oczywiste błędy we wpisach winny być przekreślane czerwonym atramentem i prostowane w tej samej rubryce.

Sprostowania ważniejsze winny być przez sekretarza omawiane w rubryce uwag, podawane do wiadomości osób interesowanych i ogłaszane trybem przepisany.

Przekreślone lub podkreślone czerwonym atramentem wpisy będą umieszczane w odpisach z rejestru tylko na żądanie stron lub w razie potrzeby.

Art. 24. Jeżeli podstawą wpisu jest orzeczenie sądowe prawomocne lub tymczasowo wykonalne, należy o tem uczynić wzmiankę w rejestrze. Uchylenie orzeczenia winno być również w rejestrze zaznaczone.

Art. 25. Gdy wpis następuje z urzędu, winna być uczyniona o tem wzmianka w rubryce uwag.

Art. 26. Przeniesienie siedziby przedsiębiorstwa do innego okręgu sądowego będzie wpisane do rubryki drugiej re-

jestru przy równoczesnem przekreśleniu czerwonym atramentem wszystkich dotyczących tegoż przedsiębiorstwa wpisów.

Art. 27. Jeżeli zmiany, które zaszły we wpisie danej firmy będą tak liczne, że przez ich wciągnięcie znacznie uciężniałyby przejrzystość wpisów w rejestrze, wpisy obowiązujące winny być przeniesione pod nowy numer na inne miejsce księgi rejestru, a przeniesienie to winno być zaznaczone w rubryce uwag przy dawnym i nowym wpisie.

O przeniesieniu należy zawiadomić osoby interesowane z dołączeniem treści nowego wpisu.

Art. 28. Na żądanie może być wydane zaświadczenie urzędowe, że pewien wpis nie istnieje, lub że podanie albo dokument nie zostały wniesione.

Art. 29. Przedsiębiorstwa zagraniczne winny załączyć do zgłoszenia:

- 1) zaświadczenie właściwego zagranicznego urzędu rejestrowego, a w jego braku—właściwych władz zagranicznych o istnieniu zakładu danego przedsiębiorstwa;
- 2) zaświadczenie właściwej władzy polskiej, że na mocy traktatów lub prawa wzajemności niema przeszkód do dokonywania czynności handlowych w Państwie Polskiem przez dane przedsiębiorstwo zagraniczne.

Art. 30. Opłaty i grzywny w sprawach rejestru handlowego winny być wnoszone do kasy sądu okręgowego, która o tem niezwłocznie zawiadamia sędziego rejestrowego.

Art. 31. Zgłoszenia winny być dokonywane i protokoły spisywane według formularzy, które ułoży Ministerstwo Sprawiedliwości.

II. DZIAŁY REJESTRU HANDLOWEGO.

DZIAŁ A.

Art. 33.

a) Handlujący jednoosobowo.

Handlujący jednoosobowo winien zgłosić do sądu okręgowego, w którego okręgu posiada przedsiębiorstwo, następujące dane:

- 1) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania,
- 2) firmę, pod którą prowadzi handel,
- 3) przedmiot przedsiębiorstwa,
- 4) siedzibę zakładu głównego i oddziałów, z dokładnem wskazaniem miejsca, w którym się znajdują,
- 5) datę rozpoczęcia czynności przedsiębiorstwa,
- 6) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania prokurentów oraz rodzaj prokury,

7) dane w przedmiocie umów małżeńskich i odnośnych wyroków z dołączeniem umowy lub wyroku w pełnem brzmieniu lub w wyciągu, w szczególności imiona i nazwiska małżonków, miejsce zamieszkania, datę i treść umowy.

b) Spółki firmowe.

Obowiązani do zgłoszenia spółki firmowej (art. 3 dekr. o rej. handl.) winni zgłosić do sądu okręgowego, w którego okręgu znajduje się siedziba spółki, akt spółki w oryginale lub w wyciągu (art. 7 dekr. o rej. handl.) albo w uwierzytelnionym odpisie, a oprócz tego następujące dane:

- 1) imię, nazwisko i zamieszkanie każdego wspólnika,
- 2) firmę spółki,
- 3) oznaczenie spółki, jako firmowej i przedmiot spółki,
- 4) siedzibę zakładu głównego i oddziałów z dokładnem wskazaniem miejsca, w którym się znajdują,
- 5) datę rozpoczęcia czynności spółki i czas na jaki zawartą została,
- 6) oznaczenie, kto jest uprawniony do zarządzania i rozporządzania majątkiem spółki, oraz zakres pełnomocnictwa,
- 7) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania prokurentów oraz rodzaj prokury,
- 8) dane w przedmiocie umów małżeńskich i odnośnych wyroków każdego ze wspólników w sposób, powyżej pod lit. a) p. 7) określony.

c) Spółki komandytowe.

Obowiązani do zgłoszenia spółki komandytowej do rejestru handlowego (art. 3 dekr. o rej. handl.) winni zgłosić, oprócz danych co do wspólników firmowych, wymienionych pod b), także liczbę wspólników komandytowych i wysokość wkładu każdego z nich. Spółki, podlegające zatwierdzeniu przez rząd, winny dołączyć do zgłoszenia zezwolenie rządowe.

Art. 33. Zmiany danych, wymienionych w art. 32 lit.

a) b) c), oraz rozwiązanie spółki winny być zgłoszone do rejestru przez osoby, obowiązane do tego na mocy art. 3 dekr. o rej. handl.

DZIAŁ B.

Art. 34.

a) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Obowiązani do zgłoszenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 3 dekr. o rej. handl.) winni zgłosić następujące dane:

- 1) firmę,
- 2) przedmiot przedsiębiorstwa,
- 3) siedzibę zakładu głównego i oddziałów z dokładnem wskazaniem miejsca, w którym się znajdują,

- 4) datę rozpoczęcia czynności przedsiębiorstwa,
 - 5) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania każdego wspólnika,
 - 6) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania członków zarządu i względnie rady nadzorczej,
 - 7) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania prokurentów oraz rodzaj prokury,
 - 8) wysokość kapitału zakładowego,
 - 9) ilość i wysokość udziałów w spółce i ilość udziałów, posiadanych przez każdego wspólnika, sposób ich wpłaty, terminy wpłaty, wysokość wpłaty w gotówce,
- b) Spółki akcyjne i komandytowo-akcyjne.

Zarząd spółki akcyjnej i komandytowo-akcyjnej winien utworzenie spółki zgłosić do sądu okręgowego, w którego okręgu znajduje się siedziba spółki.

Do zgłoszenia należy dołączyć:

- 1) akt spółki i zezwolenie rządowe wraz ze statutem,
- 2) dokumenty o ustanowieniu zarządu, względnie także rady nadzorczej.

Wszelkie zmiany, dotyczące aktu spółki i zezwolenia rządowego, winny być zgłaszane przy załączeniu odnośnych dokumentów.

Ponadto obowiązują przepisy art. 2 punkt 8 dekr. o rej. handl. art. 32 lit. b), punkty 4), 5) i 7) niniejszego rozporządzenia.

DZIAŁ C.

Art. 35. Zarząd stowarzyszenia lub związku, uznanego za handlowy, winien utworzone stowarzyszenie lub związek zgłosić do sądu okręgowego, w którego okręgu znajduje się jego siedziba.

Do zgłoszenia należy dołączyć:

- 1) statuty stowarzyszenia lub związku, a przy ulegających zatwierdzeniu przez rząd również zezwolenie rządowe;
- 2) dokumenty o ustanowieniu zarządu, względnie także rady nadzorczej;
- 3) listę członków stowarzyszenia lub związku z oznaczeniem adresów i wysokości udziałów.

Wszelkie zmiany, dotyczące statutów stowarzyszeń lub związków, uznanych za handlowe, oraz zezwolenia rządowego, winny być zgłaszane przy załączeniu odnośnych dokumentów oryginalnych, odpisów lub wyciągów. Podobnie winny być zgłaszane wszelkie zmiany w składzie osobistym zarządu i rady nadzorczej oraz ich zastępstwa, wreszcie rozwiązanie stowarzyszenia i związku.

Ponadto obowiązują tutaj przepisy o zgłoszeniu spółek z ograniczoną odpowiedzialnością z tem zastrzeżeniem, że

w ogłoszeniu wymienić należy odpowiednie dane ze statutów stowarzyszeń i związków, uznanych za handlowe.

Art. 36. Osoby, obowiązane do złożenia swego podpisu, w myśl art. 32 dekr. o rej. handl., winny dopełnić tego obowiązku jednocześnie ze zgłoszeniem danych, które uzasadniają złożenie podpisu.

W szczególności obowiązani do zgłoszenia stowarzyszenia ub związku winni zgłosić następujące dane:

- a) dane określone w art. 34, ust. a p. 1—4,
- b) wysokość udziału i wpisowego,
- c) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania członków zarządu względnie także członków rady nadzorczej

(w red. rozp. Min. Spraw. d. 25 czerwca 1920 r. D. U. № 56, p. 349).

III. RUBRYKI REJESTRU HANDLOWEGO.

DZIAŁ A.

- Art. 37. Dział A. składa się z 8 rubryk (obacz wzór).
Do poszczególnych rubryk wciąga się następujące dane:
- 1) do pierwszej—numer kolejny wpisów (art. 19);
 - 2) do drugiej—firmę, jej przedmiot, siedzibę, datę rozpoczęcia działalności przedsiębiorstwa i wzmianki o oddziałach, znajdujących się w okręgu tego samego sądu, a przy wpisach, dotyczących oddziałów, wzmiankę o istnieniu zakładu głównego;
 - 3) do trzeciej—imię, nazwisko i miejsce zamieszkania handlującego jednoosobowo lub wspólników firmowych;
 - 4) do czwartej—imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania prokurentów oraz rodzaj prokury;
 - 5) do piątej—dane odnoszące się do stosunków prawnych handlujących jednoosobowo, przede wszystkim treść umów co do stosunków majątkowych między małżonkami i odnośnych wyroków, ubezwłasnowolnienie, opiekę, uchwały rady familijnej w przedmiocie dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa imieniem nieletniego, postanowienie co do pełnomocnika przedsiębiorstwa spadkowego, ogłoszenie i podniesienie upadłości oraz umorzenie postępowania upadłościowego, otwarcie i ustanie nadzoru sądowego, zwinienie przedsiębiorstwa, rozwiązanie spółki, zbycie przedsiębiorstwa, zastrzeżenie rozwiązanie sprzedaży oraz zastrzeżenie przywileju na sprzedanem przedsiębiorstwie i przejście aktywów (art. 56 dekr. o rej. handl.), sprzeciwienie się wypłacie ceny kupna (art. 61 dekr. o rej. handl.);
 - 6) do szóstej — wzmiankę, czy spółka jest firmowa, czy komandytowa, treść umów co do stosunków majątko-

wych wspólników firmowych z ich małżonkami i odnośnych wyroków, ubezwłasnowolnienie, opiekę, uchwałę rady familijnej o dalszem prowadzeniu spółki, ogłoszenie i podniesienie upadłości oraz umorzenie postępowania upadłościowego, otwarcie i ustanie nadzoru sądowego, zwinięcie przedsiębiorstwa, zbycie przedsiębiorstwa, zastrzeżenie rozwiązania sprzedaży przedsiębiorstwa oraz zastrzeżenie przywileju na sprzedanem przedsiębiorstwie, przejście aktywów (art. 56 dekr. o rej. handl.), sprzeciwienie się wypłacie ceny kupna (art. 61 dekr. o rej. handl.), rozwiązanie spółki, wstąpienie i wystąpienie wspólników firmowych, a przy spółkach komandytowych wysokość wkładu każdego wspólnika komandytowego; do rubryki tej należy wpisywać otwarcie likwidacji, likwidatorów ze wskazaniem imion, nazwisk i miejsca zamieszkania oraz zmiany w ich składzie; rozwiązanie spółki; rozwiązanie winno być wpisane do tej rubryki również wtedy, gdy równocześnie z rozwiązaniem wciągnięty będzie nowy właściciel przedsiębiorstwa, jako firma;

- 7) do siódmej — numer aktów rejestrowych, datę wpisu, stronicę akt, na której znajduje się postanowienie sądu rejestrowego i podpis sekretarza;
- 8) do ósmej — uwagi. Do tejże rubryki wpisywać należy na podstawie decyzji sądu procesowego dane o wszczęciu sporów, dotyczących wpisów.

Art. 38. Jeżeli do przedsiębiorstwa handlującego jednoosobowo albo do spółki, już istniejącej, przystąpi wspólnik firmowy lub komandytowy, a przedsiębiorstwo nie ma być prowadzone nadal pod firmą dotychczasową, należy o tem uczynić wzmiankę przy dotychczasowej firmie w rubryce 5, względnie 6-ej.

Prócz tego na dotychczasowem miejscu należy wskazać nowe miejsce wpisu w rejestrze, a na nowem powołać miejsce dotychczasowe w rubryce 8-mej.

Art. 39. Gdy firma handlującego jednoosobowo lub firma spółkowa przejdzie na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjną lub komandytowo-akcyjną, albo też na stowarzyszenie lub związek, uznane za handlowe, należy firmę wykreślić z działu A rejestru i wciągnąć ją do działu B lub C.

Na dotychczasowem miejscu należy wskazać nowe, a na nowem miejscu powołać dotychczasowe w rubryce 8-ej.

DZIAŁ B.

Art. 40. Dział B składa się z 10-ciu rubryk (obacz wzór).

Rubryki pierwsza i druga działu B przeznaczone są dla tych samych wpisów, co rubryki pierwsza i druga działu A.

W rubryce trzeciej należy wymienić imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

W rubryce czwartej należy podać przy spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością wysokość kapitału zakładowego, uchwały w przedmiocie jego podwyższenia i obniżenia, ilość i wysokość udziałów w spółce i ilość udziałów, posiadanych przez każdego wspólnika, oraz sposób ich wpłaty, termin ich wpłaty, wysokość wpłaty w gotówce, sprzeciw wierzyciela spółki w przedmiocie obniżenia kapitału zakładowego oraz zmiany tych danych, a przy spółkach akcyjnych i komandytowo-akcyjnych wysokość kapitału zakładowego, wysokość i rodzaj akcji (imienne, czy na okaziciela), ilość akcji uprzywilejowanych, prawo emisji obligacji oraz ich nominalną wartość i zmiany tych danych.

Do rubryki piątej wpisywać należy imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania oraz zakres pełnomocnictwa osób, uprawnionych do zarządzania i rozporządzania majątkiem spółki i względnie członków rady nadzorczej, ich zastępców, wreszcie likwidatorów i zmiany tych danych.

Rubryka szósta przeznaczona jest dla wszelkich wpisów, dotyczących prokurentów, prokury łącznej i zmiany tych danych.

Do rubryki siódmej wpisywać należy:

- a) rodzaj spółki,
- b) datę zatwierdzenia statutu spółki akcyjnej,
- c) datę zawiązania spółki,
- d) czas, na jaki spółka została zawarta.

Do rubryki ósmej będzie wciągnięte rozwiązanie spółki i jej unieważnienie, ogłoszenie i podniesienie upadłości oraz umorzenie postępowania upadłościowego, ustanowienie i ustanie nadzoru sądowego, dalsze trwanie spółki, z powołaniem się na odnośne dokumenty.

Do rubryki 9-ej i 10-ej stosują się przepisy, dotyczące rubryki 7-ej i 8-ej działu A.

Zmiany zarejestrowanych danych powinny być podane jaknajogólniej, przytem należy powołać się w rubryce 8-ej na dokumenty i miejsce w aktach rejestru, w których się one znajdują.

Art. 41. Unieważnienie sądowe uchwały wspólników winno być zarejestrowane w tej rubryce, do której uchwała ta została wciągnięta.

Art. 42. Gdy firma, wciągnięta do działu B, przechodzi na własność handlującego jednoosobowo, na spółkę firmową, komandytową albo stowarzyszenie lub związek, uznane za handlowe, należy firmę wykreślić z działu B rejestru i wciągnąć ją do działu A lub C.

Prócz tego na dotychczasowym miejscu wpisu należy wskazać nowe miejsce wpisu w rejestrze, a na nowem powołać miejsce dotychczasowe w rubryce 8-ej.

Dział C.

Art. 43. Dział C. składa się z 9 rubryk (obacz wzór).

Rubryka pierwsza jest przeznaczona dla tych samych wpisów, co rubryka pierwsza działu B.

W rubryce drugiej należy wpisać firmę, przedmiot i rodzaj stowarzyszenia lub związku, siedzibę zakładu głównego i oddziałów.

W rubryce trzeciej wymienić należy wysokość udziału i wpisowego.

W rubryce czwartej wpisywać należy na życzenie stowarzyszenia lub związku sumę kapitału zapasowego (rezerwowego) z końcem każdego roku gospodarczego.

Rubryka piąta jest przeznaczona na te same wpisy, co rubryka piąta działu B.

W rubryce szóstej należy wpisać datę zatwierdzenia statutu, datę rozpoczęcia działalności i rozwiązania stowarzyszenia lub związku, wreszcie czas trwania, jeżeli ten jest już naprzód określony.

Rubryki siódma, ósma i dziewiąta są przeznaczone na te same wpisy co rubryki ósma, dziewiąta i dziesiąta działu B."

(w red. rozp. Min. Spraw, z 25 czerwca 1920 r. D. U. N. 56 p. 349)

Warszawa, 22 kwietnia 1919 r.

Wzór do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości o rejestrze handlowym.

Dział B (wzgl. Dział C).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
№ kolejny wpisu	Firma. Przedmiot. Siedziba. Data rozpoczęcia działalności przedsiębiorstwa. Oddziały.	Imiona, nazwiska i miejsc zamieszkania wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	Kapitał zakładowy. Akcje. Udziały.	Osoby, uprawnione do zarządzania i rozrządzenia majątkiem spółki i zakres ich uprawnień. Członkowie rady nadzorczej. Likwidatorowie.	Prokura	Rodzaj spółki. Data zatwierdzenia statutu. Data rozwiązania spółki. Czas trwania spółki.	Rozwiązanie (likwidacja). Unieważnienie. Uprawnienie. Nadzór sądowy.	№ aktów. Data wpisów. Postanowienie sądu sekretarza.	UWAGI

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 11 marca 1921 roku o opłatach w postępowaniu rejestrowem.

(Dz. Ust. Nr. 25 p. 139).

Na podstawie art. 7 przepisów przechodnich do dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., o rejestrze handlowym (Dz. Pr. Nr. 14, poz. 164) zarządza się co następuje:

§ 1. Firmy jednoosobowe uiszczają za wciągnięcie do rejestru handlowego następujące opłaty:

a) za wciągnięcie firmy (pierwszy wpis):

I kategoria handlowa	mkp.	600
II	"	200
III	"	100
IV	"	50
I kategoria przemysłowa	"	750
II	"	600
III	"	450
IV	"	300
V	"	180
VI	"	120
VII	"	50

b) za każdy następny wpis, z wyjątkiem wymienionych w ustępach c) i d) § niniejszego oraz w § 5 i 6—połową opłaty określonej w ust. a);

c) za wpis o zmianie siedziby i wpis oddziału do rejestru zakładu głównego— $\frac{2}{10}$ tej opłaty;

d) za wykreślenie firmy— $\frac{3}{10}$ tej opłaty.

§ 2. Spółki firmowe i komandytowe oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością uiszczają za wciągnięcie do rejestru handlowego:

a) za pierwszy wpis przy kapitale zakładowym do 500.000 mk. włącznie — podwójną opłatę, określoną w § 1 ust. a), stosownie do kategorii handlowej lub przemysłowej, przy kapitale zaś powyżej 500.000 mk. — po 10 mk. od każdego następnego 10.000 mk., przy czem niepełne 10.000 mk. uważa się za pełne.

b) za każdy następny wpis, z wyjątkiem wymienionych w ust. c) i d) oraz w § 5 i 6— $\frac{6}{10}$ opłaty, określonej w § 1 u. t. a);

c) za wpis o zmianie siedziby i wpis oddziału do rejestru zakładu głównego— $\frac{2}{10}$ tej opłaty;

d) za wykreślenie firmy— $\frac{4}{10}$ tej opłaty.

§ 3. Spółki akcyjne oraz komandytowo-akcyjne uiszczają za wciągnięcie do rejestru handlowego:

- a) za pierwszy wpis, przy kapitale zakładowym do 500.000 mk. potrójną opłatę, określoną w § 1 ust. a) dla I kategorii handlowej lub przemysłowej, stosownie do charakteru przedsiębiorstwa; przy kapitale powyżej 500.000 mk. po 125 mk. od każdego następnego 100.000 mk., licząc niepełne 100.000 mk. za pełne.
- b) za wpis o powiększeniu kapitału zakładowego—opłatę określoną w ust. a) w stosunku do sumy powiększenia, przy uwzględnieniu kapitału dotychczasowego; przy zmniejszeniu kapitału — połowę opłaty w stosunku do sumy zmniejszenia;
- c) za wszelkie inne wpisy z wyjątkiem wymienionym w § 5 i 6 połowę opłaty, przewidzianej w § 1 ust. a) dla I kategorii handlowej lub przemysłowej.

§ 4. Spółdzielnie uiszczają za wciągnięcie do rejestru:

- a) za pierwszy wpis. mkp. 200
- b) za wpis o zmianie statutu i za wykreślenie firmy „ 100
- c) za każdy inny wpis. „ 50

Za wciągnięcie wzmianki o oddziale do rejestru zakładu głównego oraz za wpis zgłoszony w myśl art. 76 ust. 2 ustawy o spółdzielniach opłat się nie pobiera.

§ 5. Za wciągnięcie do rejestru handlowego firmy oddziału, jeżeli zakład główny znajduje się w kraju, pobiera się następujące opłaty:

- a) od firm jednoosobowych—opłatę określoną w § 1 ust. a);
- b) od spółek firmowych, komandytowych i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością — 1½ opłaty, określonej w § 1 ust. a);
- c) od spółek akcyjnych i komandytowo akcyjnych — podwójną opłatę, określoną w § 1 ust. a) dla I kategorii handlowej lub przemysłowej;
- d) od spółdzielni—opłatę określoną w § 4 ust. a);
- e) za każdy następny wpis do rejestru oddziału — opłaty określone za także wpisy dla zakładu głównego.

§ 6. Za pierwszy wpis oddziału, jeżeli zakład główny znajduje się zagranicą, pobiera się:

- a) od firm jednoosobowych — podwójną opłatę, określoną w § 1 ust. a);
- b) od spółek firmowych, komandytowych oraz spółek z ograniczoną odpowiedzialnością — potrójną opłatę, określoną w § 1 ust. a);
- c) od spółek akcyjnych i komandytowo akcyjnych—poczwórną opłatę, określoną w art. 1 ust. a) dla I kategorii handlowej lub przemysłowej;
- d) za następne wpisy — opłaty przewidziane za także wpisy dla przedsiębiorstw krajowych.

§ 7. O ile zaliczenie przedsiębiorstwa do kategorii podatku handlowego lub przemysłowego jeszcze nie nastąpiło, sędzia rejestrowy pobiera opłatę tymczasową, według swego uznania, stosownie do jednej z kategorii, wymienionych w § 1 ust. a); po ostatecznym zaliczeniu przedsiębiorstwa do jednej z kategorii, wymienionych w § 1 ust. a), nastąpi ustalenie opłaty i, w miarę okoliczności, wyznaczenie dopłaty lub zwrot nadpłaty.

§ 8. Jeżeli na podstawie jednego zgłoszenia następuje kilka wpisów do tegoż samego działu rejestru handlowego, wówczas uiszcza się tylko jedną opłatę, odpowiadającą temu wpisowi, za który przepisy niniejsze wyznaczają opłatę najwyższą.

Za wciągnięcie prokury lub upoważnienia małoletniego do prowadzenia handlu uiszcza się zawsze opłaty osobne, równające się opłacie za następny wpis.

§ 9. Za zaświadczenia, dotyczące wpisów do rejestru handlowego, uiszcza się opłaty, przepisane dla zaświadczeń sądowych.

§ 10. Opłat nie pobiera się:

- a) za przejrzanie rejestru handlowego, aktów i dokumentów;
- b) za wpisy z urzędu, z wyjątkiem wpisów w myśl art. 15 dekretu o rejestrze handlowym.

Załącznik Nr. 62.

U S T A W A

z dnia 29 października 1920 roku o spółdzielniach.

(D. U. Nr. 111 p. 733).

DZIAŁ I. Zasady ogólne.

Art. 1. Za spółdzielnię uważa się zrzeszenie nieograniczonej liczby osób o zmiennym kapitale i składzie osobowym, mające na celu podniesienie zarobku lub gospodarstwa członków przez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa.

Służąc powyższym zadaniom gospodarczym, spółdzielnia może również mieć na celu podniesienie poziomu kulturalnego swych członków.

Art. 2. Spółdzielnia działa na podstawie ustawy niniejszej oraz statutu zarejestrowanego.

Statut może odbiegać od postanowień ustawy niniejszej tylko o tyle, o ile ona na to wyraźnie pozwala.

Art. 3. Z chwilą wciągnięcia do rejestru spółdzielnia staje się osobą prawną. Może odtąd nabywać i zbywać

wszelki majątek, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywaną.

Za czynności, dokonane w imieniu spółdzielni przed zarejestrowaniem, działający odpowiadają solidarnie.

Art. 4. Spółdzielnię uważa się za handlującego w rozumieniu prawa handlowego.

Spółdzielnia podlega przepisom prawa handlowego, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej.

DZIAŁ II. Postanowienia szczegółowe.

ROZDZIAŁ 1. Założenie spółdzielni.

Art. 5. Do założenia spółdzielni potrzeba zarejestrowania statutu.

Zarząd spółdzielni zgłosić winien statut, podpisany (art. 18) przez pierwszych członków, do sądu rejestrowego, w którego okręgu spółdzielnia ma mieć siedzibę. Do zgłoszenia dołączyć nadto należy dwa odpisy statutu tudzież odpisy dokumentów, stwierdzających powołanie zarządu i rady nadzorczej. Zgłoszenie podpisują wszyscy członkowie zarządu w formie wiarygodnej.

Po stwierdzeniu zgodności statutu z przepisami prawa, sąd zarządzi wciągnięcie statutu do rejestru. Jeżeli dostrzeże braki, zażąda uzupełnienia lub zmiany statutu i wyznaczy w tym celu stosowny termin, po którego bezskutecznym upływie wyda rozstrzygnięcie stanowcze. Tak co do pierwotnego zgłoszenia, jak i co do zgłoszonych później uzupełnień lub zmian, winien powziąć uchwałę w ciągu dwóch miesięcy od wniesienia zgłoszenia. Po bezskutecznym upływie tego czasu spółdzielnię uważa się jako prawnie istniejącą, a sąd zobowiązany jest dokonać jej zarejestrowania.

Sąd, uchwalając wciągnięcie statutu do rejestru, zarządzi zarazem przesłanie bezpłatnie po jednym poświadczonym przez siebie odpisie statutu zarządowi spółdzielni i Radzie Spółdzielczej.

Art. 6. Statut musi oznaczyć:

- 1) firmę (art. 11) i siedzibę spółdzielni;
- 2) cel spółdzielni oraz przedmiot przedsiębiorstwa i czas trwania spółdzielni;
- 3) rodzaj i zakres odpowiedzialności członków (art. 14);
- 4) wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania (art. 21);
- 5) zasady, obowiązujące co do przyjmowania, ustępowania i wykluczania członków (art. 26);
- 6) liczbę członków zarządu i rady nadzorczej i sposób ich powoływania (art. 33 i 40);
- 7) sposób zwoływania walnych zgromadzeń, obradowania na nich i zapadania uchwał (art. 47—49);

- 8) zasady, dotyczące umarzania wartości bilansowych (art. 54 L. 1);
- 9) zasady rozdziału zysków i pokrywania strat (art. 57 i 58);
- 10) pismo, w którym mają być zamieszczone ogłoszenia spółdzielni (art. 10).

ROZDZIAŁ 2. Rejestr spółdzielni i ogłoszenia.

Art. 7. . Przy założeniu spółdzielni do rejestru wciągnać należy:

- 1) firmę i siedzibę spółdzielni;
- 2) przedmiot przedsiębiorstwa oraz ograniczenia co do zawierania interesów z nieczłonkami (art. 36 ust. 1);
- 3) czas trwania spółdzielni, jeżeli ją założono na czas ograniczony;
- 4) oznaczenie rodzaju i zakresu odpowiedzialności;
- 5) wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania;
- 6) liczbę członków zarządu tudzież ograniczenia uprawnień zarządu (art. 35) i postanowienia o zastępcach (art. 38);
- 7) pismo, przeznaczone do ogłoszeń spółdzielni;
- 8) rok obrachunkowy, jeżeli się różni od roku kalendarzowego;
- 9) przepisy o likwidacji (art. 79 i 80).

Równocześnie wciąga się do rejestru imiona i nazwiska członków pierwszego zarządu.

Wszystkie powyższe dane prócz zasad, dotyczących likwidacji, których ogłoszenie nastąpi z chwilą postanowienia o rozwiązaniu, ogłasza sąd na koszt spółdzielni w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni, oraz w piśmie, wyznaczonem do tego przez Radę Spółdzielczą.

Art. 8. Osoby trzecie nie mogą zasłaniać się nieznajomością danych, które zostały zarejestrowane i ogłoszone, chyba, że dowiodą, że o nich wiedzieć nie mogły.

Dane, których zarejestrowanie i ogłoszenie nakazuje ustawa niniejsza, a które nie zostały zarejestrowane i ogłoszone, nie mają znaczenia prawnego wobec osób trzecich, chyba że im udowodniono, że skądinąd o nich wiedziały.

Art. 9. Szczegółowe przepisy co do sądu rejestrowego, formy ogłoszeń, sposobu prowadzenia rejestru, jawności rejestru i sposobu postępowania w sprawach, dotyczących rejestracji, wyda Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 10. Gdyby ogłoszeń spółdzielni nie można było umieszczać w piśmie, oznaczonem w statucie, wtedy umieszcza się je w piśmie, przeznaczonem przez Radę Spółdzielczą do ogłoszeń rejestrowych, a to aż do czasu dokonania odpowiedniej zmiany statutu.

ROZDZIAŁ 3. Firma.

Art. 11. Firma spółdzielni tworzy się od przedmiotu przedsiębiorstwa i nie może zawierać nazwisk członków.

Ma zawierać dodatek: „Spółdzielnia“ lub przymiotnik: „spółdzielczy“ oraz oznaczenie siedziby i rodzaju odpowiedzialności (odpowiedzialność udziałami, odpowiedzialność ograniczona, odpowiedzialność nieograniczona).

Winna odróżniać się wyraźnie od firm innych zarejestrowanych już spółdzielni, mających siedzibę w samej miejscowości.

ROZDZIAŁ 4. Oddziały.

Art. 12. Zarząd spółdzielni zgłosić winien każdy jej oddział (filję) do sądu rejestrowego, w którego okręgu oddział ten się znajduje. O ile oddział znajduje się poza okręgiem sądu rejestrowego zakładu głównego, do zgłoszenia dołączyć należy całkowity wyciąg z rejestru, do którego wciągnięto zakład główny. W tym przypadku sąd, rejestrujący oddział, dokona ogłoszenia w myśl art. 7 ust. 3 i o zarejestrowaniu zawiadomi sąd rejestrowy zakładu głównego.

Wszelkie dane, które ustawa niniejsza nakazuje zgłosić do rejestru, zgłoszone być winny także do rejestru każdego oddziału.

Skutki prawne wpisów w rejestrze oddziału ocenia się według art. 8, przyczem co do czynności, zawieranych z osobami trzecimi przez oddziały, miarodajne są dla tychże osób wpisy i ogłoszenia, dokonane przez sąd rejestrowy oddziału.

Sklepy i magazyny spółdzielni, o ile nie mają istotnych cech oddziałów, nie podlegają rejestracji.

ROZDZIAŁ 5. Członkowie.

Art. 13. Członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna lub prawna, o ile statut nie stanowi inaczej.

Spółdzielnia musi liczyć conajmniej 10 członków, o ile statut nie wymaga liczby większej.

Spółdzielnia, której członkami w myśl statutu mogą być wyłącznie osoby prawne, musi liczyć co najmniej 3 członków.

Art. 14. Członkowie odpowiadają za zobowiązania spółdzielni zadeklarowanymi udziałami.

Oprócz tego ponoszą odpowiedzialność dodatkową, o ile ją ustanowi statut. Odpowiedzialność ta może być nieograniczona (całym majątkiem) lub ograniczona. Wysokość odpowiedzialności ograniczonej oznaczy statut w stosunku do udziału.

Art. 15. Członek odpowiada także za zobowiązania spółdzielni, przed jego przyjęciem zaciągnięte.

Umowa przeciwna nie ma skutków prawnych.

Art. 16. Udziały muszą być jednakowej wysokości.

Wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania określi statut.

Każdy członek spółdzielni musi zadeklarować przynajmniej jeden udział. Może on posiadać dowolną ilość udziałów, o ile statut nie stanowi inaczej. Nie wolno jednak przyjmować deklaracji nowego udziału od członka, który nie wpłacił w pełni udziałów poprzednich.

Art. 17. Przystępujący do spółdzielni winien podpisać oświadczenie (deklarację), w którym wymieni dzień przystąpienia, swe imię i nazwisko, datę urodzenia, miejsce zamieszkania, ilość zadeklarowanych udziałów i poda zakres odpowiedzialności.

Przy deklarowaniu dalszych udziałów należy to również uczynić pisemnie, podając ilość nowych udziałów.

Sposób przechowywania deklaracji członków określa instrukcja, wydana przez Radę Spółdzielczą.

Art. 18. Osoba, nie umiejąca lub nie mogąca pisać, może przystąpić do spółdzielni lub deklarować dalszy udział przez umieszczenie na oświadczeniu swego znaku. Znak ten zastępuje podpis, jeżeli położenie go stwierdzili na temże oświadczeniu bądź sąd, bądź notariusz, bądź naczelnik gminy, bądź też dwaj umiejący pisać członkowie spółdzielni.

Po przystąpieniu do spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną stwierdzenia powyższego dokonać może tylko sąd, notariusz lub naczelnik gminy.

Art. 19. Do spółdzielni z odpowiedzialnością ograniczoną może samodzielnie przystępować lub deklarować dalsze udziały każdy, kto ukończy 18 rok życia.

Do spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną może samodzielnie przystępować każdy pełnoletni.

Kto może samodzielnie przystąpić do spółdzielni lub deklarować dalsze udziały, ten musi to uczynić osobiście.

Imieniem osób, nie mających pełnej zdolności do działań prawnych, podpisują oświadczenie ich ustawowi zastępcy. Jeżeli chodzi o przystąpienie do spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną, wymaga się nadto zgody sądu.

Art. 20. Osoby, które statut podpisały, stają się członkami spółdzielni z chwilą jej zarejestrowania. Przystępujący po zarejestrowaniu statutu stają się członkami dopiero z chwilą przyjęcia ich przez spółdzielnię. Przyjęcie winno być stwierdzone na oświadczeniu podpisem zarządu z podaniem daty. To samo obowiązuje przy deklarowaniu dalszych udziałów.

Art. 21. Członek winien wpłacić w gotówce udział stosownie do postanowień statutu. Poszczególnych członków nie może spółdzielnia zwolnić od tego obowiązku.

Członek nie może żądać zwrotu dokonanych na udział wpłat przed swem wystąpieniem lub wypowiedzeniem udziału (art. 23—26).

Art. 22. Za niedopełnienie statutowych obowiązków przez członków może statut ustanowić kary umowne, o ile są one dopuszczalne podług zasad prawa cywilnego.

Art. 23. Każdy członek może przed rozwiązaniem spółdzielni wystąpić z niej za pisemnem wypowiedzeniem. Wypowiedzenia należy dokonać w terminie, w statucie oznaczonym; nie może on być dłuższy, niż 2 lata. W braku odpowiednich postanowień statutu, wypowiedzenie winno nastąpić conajmniej na trzy miesiące przed końcem roku obrachunkowego. Za datę wystąpienia uważa się ostatni dzień tego roku obrachunkowego, w którym upływa termin wypowiedzenia.

O ile statut nie stanowi inaczej, członek, posiadający większą ilość udziałów, może je z zachowaniem warunków ust. 1 wypowiedzieć, nie przestając być członkiem spółdzielni, jak długo mu pozostanie przynajmniej jeden pełno wpłacony udział.

Art. 24. Jeżeli egzekucja na majątku członka okazała się bezowocna, wierzyciel członka może na podstawie prawomocnego wyroku zająć należność, przypadającą członkowi w razie wystąpienia ze spółdzielni, lub wypowiedzenia udziału, a następnie wykonać w miejsce członka prawo wypowiedzenia. W żadnym razie egzekucji nie podlega ta ilość udziałów, która jest warunkiem należenia członka do spółdzielni, o ile należność, przypadająca członkowi z tych udziałów, nie przekracza kwoty 500 marek p.

Art. 25. Członka, zmarłego przed rozwiązaniem spółdzielni, uważa się za występującego z końcem tego roku obrachunkowego, w którym śmierć nastąpiła.

Aż do tego czasu prawa majątkowe zmarłego członka wykonywa w jego miejsce spadkobierca. Jeżeli spadkobierców jest więcej, muszą w tym celu ustanowić wspólnego pełnomocnika.

Art. 26. Wykluczenie członka może nastąpić przed rozwiązaniem spółdzielni z przyczyn i w sposób, wskazany w statucie. O wykluczeniu zarząd zawiadomi niezwłocznie członka listem poleconym.

Wykluczenie ma skutek z końcem roku obrachunkowego, w którym nastąpiło. Od chwili jednakowoż wysłania zawiadomienia o wykluczeniu, członek nie ma prawa brać udziału w walnych zgromadzeniach, ani wchodzić w skład innego organu spółdzielni.

Art. 27. Udział byłego członka wypłaca się na podstawie zatwierdzonego bilansu tego roku, z którego końcem członek przestał należeć do spółdzielni. Czas wypłaty wskazuje statut. W braku odpowiednich postanowień w statucie, wypłata na żądanie byłego członka nastąpić winna najpóźniej w trzy miesiące od zatwierdzenia bilansu.

Spółdzielnia może potrącić przy wypłacie swe roszczenia z tytułu czynności, wchodzących w zakres statutowej działalności spółdzielni, a to bez względu na terminy ich płatności. Pozatem o dopuszczalności potrącenia stanowi prawo cywilne.

Jeżeli strata bilansowa przewyższa sumę wpłaconych udziałów, funduszu zasobowego i wszystkich funduszy specjalnych, wówczas były członek zapłacić winien spółdzielni przypadającą na niego w stosunku do ogólnej ilości zadeklarowanych udziałów część tej przewyżki strat, o ile część ta mieści się w granicach ciężającej na nim odpowiedzialności.

Roszczenia o wypłatę udziału ulegają przedawnieniu z upływem lat pięciu. Kwoty przedawnione przekazane będą w całości do funduszu zasobowego.

Byłemu członkowi nie przysługuje żadne prawo do funduszu zasobowego lub innego majątku spółdzielni.

Przepisy powyższe stosują się odpowiednio przy wypowiedzeniu udziału (art. 23 i 24).

Art. 28. W razie otwarcia postępowania upadłościowego w ciągu jednego roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni, ponosi on aż do ostatecznego ukończenia postępowania upadłościowego odpowiedzialność narówni z członkami pozostałymi.

Przepis ten stosuje się odpowiednio przy wypowiedzeniu udziału (art. 23 i 24).

Art. 29. Udziały są niezbywalne i nie mogą być oddawane w zastaw. Jeżeli atoli członek przestał już należeć do spółdzielni lub wypowiedział udział, roszczenie, jakie ma do spółdzielni na podstawie art. 27, może być zbyte i zastawione.

Art. 30. Zarząd spółdzielni winien w jej siedzibie prowadzić rejestr członków według instrukcji, wydanej przez Radę Spółdzielczą. Do rejestru tego wciągnąć należy dane, wymienione w oświadczeniu członka (art. 17 ust. 1), jako też zmiany tychże danych.

Do rejestru wpisać nadto należy niezwłocznie datę wypowiedzenia członkostwa lub udziału, datę śmierci lub wykluczenia oraz dzień, w którym członek przestał należeć do spółdzielni lub uczestniczyć w niej z wypowiedzianym udziałem; osobno należy oznaczyć datę dokonania tych wpisów.

Każdy członek i wierzyciel spółdzielni ma prawo przeglądać rejestr.

Art. 31. Członek, względnie jego spadkobiercy, mają prawo żądać, aby zarząd wypowiedzenie, śmierć lub wykluczenie wpisał zgodnie z prawdą do rejestru.

Okres jednego roku, przez który na zasadzie art. 28 był członek odpowiada za zobowiązania spółdzielni, rozpoczyna się od dnia, w którym według wpisu w rejestrze przestał należeć do spółdzielni. Jeżeli wpis ten nastąpi w późniejszym roku obrachunkowym, czas trwania odpowiedzialności rozpoczyna się dopiero od końca tego roku obrachunkowego.

Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do przypadku wypowiedzenia udziału (art. 23 i 24).

Art. 32. Zarząd winien wydać każdemu członkowi na żądanie odpis statutu z wszelkimi zmianami i uzupełnieniami za zwrotem kosztów.

ROZDZIAŁ 6. Władze (organy) spółdzielni.

Zarząd.

Art. 33. Spółdzielnia winna mieć zarząd (dyрекcję), który ją przedstawia i prowadzi jej sprawy w sądzie i poza sądem.

Członkowie zarządu muszą mieć pełną zdolność do działań prawnych i być członkami spółdzielni. Jeżeli członkiem danej spółdzielni jest inna spółdzielnia, członkowie tejże mogą wchodzić w skład zarządu.

Liczbę członków zarządu, organ spółdzielni, uprawniony do ich powoływania, oraz sposób powoływania określi statut. W spółdzielniach, przyjmujących wkłady, zarząd winien się składać przynajmniej z dwóch osób.

Organ, który powołuje członków zarządu, może ich w każdej chwili odwołać. Odwołanie nie narusza umownych praw członków zarządu do wynagrodzenia.

Art. 34. Każdą zmianę członków zarządu należy zgłosić niezwłocznie do sądu rejestrowego. Zgłoszenie skuteczni zarząd, dołączając odpis dokumentów, stwierdzających dokonanie zmiany. Nowi członkowie zarządu podadzą zarazem swe podpisy w formie wierzytelnej (art. 5 ust. 2).

Wpis zmiany ogłosi sąd rejestrowy w sposób, przepisany w art. 7 ust. 3.

Art. 35. Zarząd winien w czynnościach swych stosować się do ograniczeń, jakie mu nakłada statut lub uchwała walnego zgromadzenia.

Jeżeli zarząd nie jest jednoosobowy, wówczas oświadczenia woli w imieniu spółdzielni składają co najmniej dwaj członkowie zarządu, o ile statut nie wymaga spółdziałania większej liczby. Oświadczenia, skierowane do spółdzielni, a złożone w lokalu spółdzielni albo na piśmie jednemu członkowi zarządu — mają skutek prawny względem spółdzielni. To samo dotyczy wszelkich doręczeń.

O ile ograniczenie zakresu uprawnień zarządu nie wynika z ustawy niniejszej, ma ono skutek w stosunku do osób trzecich tylko wówczas, jeżeli jest zamieszczone w statucie, zarejestrowane i ogłoszone (art. 8).

Art. 36. Zarząd spółdzielni może zawierać wszelkiego rodzaju umowy, wchodzące w zakres statutowej działalności spółdzielni, również z nieczłonkami, o ile statut nie stanowi inaczej.

Spółdzielnie, udzielające według statutu pożyczek, mogą udzielać ich tylko członkom, — nieczłonkom zaś tylko przy zabezpieczeniu rzeczowem, o ile statut na to zezwala.

Statut może udzielać kredytu członkom zarządu lub przyjmowanie od nich poręczeń wykluczyć lub uzależnić je od innych jeszcze warunków, prócz tych, które wynikają z art. 41 ust. 3.

Przekroczenie zakazów, objętych artykułem niniejszym, nie pociąga za sobą nieważności umowy, lecz jedynie karę, ustanowioną w art. 113, względnie w art. 114.

Art. 37. Przez czynności zarządu spółdzielnia nabywa prawa i przyjmuje zobowiązania bez względu na to, czy dana czynność wyraźnie została zawarta w imieniu spółdzielni, czy też z okoliczności wynika, iż taki był zamiar stron.

Za spółdzielnię zarząd podpisuje w ten sposób, że do firmy podpisujący dołączają swe podpisy.

Art. 38. Przepisy, dotyczące członków zarządu, stosują się również do ich zastępców, o ile ustanowienie ich przewiduje statut.

Statut musi przewidzieć ustanowienie zastępcy, jeżeli zarząd spółdzielni jest jednoosobowy.

Art. 39. Zarząd może ustanowić pełnomocników bądź do prowadzenia całego przedsiębiorstwa lub oddziału, bądź też do dokonywania czynności pewnego rodzaju. Pełnomocnicy tacy nie mogą bez osobnego upoważnienia nabywać, zbywać i obciążać nieruchomości, podpisywać weksli, zaciągać pożyczek oraz prowadzić procesów.

Spółdzielnia nie może udzielać prokury.

Rada nadzorcza.

Art. 40. Spółdzielnia winna mieć radę nadzorczą, złożoną conajmniej z trzech osób. Przepis art. 33 ust. 2 stosuje się także do rady nadzorczej.

Członków rady nadzorczej wybiera i odwołuje walne zgromadzenie. Odwołuje ich przed terminem, do którego zostali wybrani, walne zgromadzenie uchwalić może większością $\frac{2}{4}$ głosów obecnych.

Art. 41. Rada nadzorcza winna czuwać z całą starannością nad prowadzeniem interesów przez zarząd, w szczególności badać roczne zamknięcie rachunków, a wyniki badań przedstawiać walnemu zgromadzeniu. W tym celu może każdej chwili w pełnym składzie lub przez delegowanych członków przeglądać księgi i dowody oraz bezpośrednio sprawdzać stan wszelkich części majątku; może w razie potrzeby przybrać rzeczoznawców.

Rada nadzorcza może w każdej chwili zawieszać w czynnościach członków zarządu; w tym wypadku winna zarządzić tymczasowo, co potrzeba, celem prawidłowego prowadzenia

przedsiębiorstwa. W razie zawieszenia w czynnościach zarządu, wybranego przez walne zgromadzenie, winno być walne zgromadzenie niezwłocznie zwołane.

Rada nadzorcza w imieniu spółdzielni zawiera wszelkie umowy z członkami zarządu i prowadzi przeciw nim procesy, o ile walne zgromadzenie nie wybrało osobnych pełnomocników.

Art. 42. Tytułem wynagrodzenia dla członków rady nadzorczej nie można zastrzegać stosunkowego udziału w zysku (tantjemy).

Przepisy wspólne dla zarządu i rady nadzorczej.

Art. 43. Nie można być równocześnie członkiem zarządu i rady nadzorczej, rada nadzorcza może jednak powierzyć swemu członkowi czasowe zastępowanie członka zarządu. Byli członkowie zarządu mogą być powołani do rady nadzorczej dopiero po uzyskaniu skwitowania (absolutorjum). Członek rady nadzorczej nie może być równocześnie urzędnikiem spółdzielni.

Członkowie zarządu i rady nadzorczej nie mogą pozostawać między sobą w związku małżeńskim; nie mogą również być ze sobą spokrewnieni ani spowinowaceni bądź w linii prostej, bądź też do drugiego stopnia linii bocznej.

Nie mogą oni bez zgody powołanych do ich wyborów organów być członkami zarządu, ani rady nadzorczej innej spółdzielni, mającej ten sam przedmiot przedsiębiorstwa i siedzibę w tej samej miejscowości.

Art. 44. Każdy członek zarządu i rady nadzorczej, winny czynu lub zaniedbania, przez które spółdzielnia poniosła szkodę, odpowiada za nią osobiście. Jeżeli winnych jest więcej — odpowiadają solidarnie. Odpowiedzialność ta ulega przedawnieniu po upływie 5 lat od stwierdzenia szkody.

W przypadku ogłoszenia upadłości przed upływem przedawnienia winny nie może wobec zarządcy masy zastrzegać się tem, że wyrządził szkodę, wykonywując uchwałę walnego zgromadzenia, lub że przez spółdzielnię został zwolniony od odpowiedzialności.

Walne zgromadzenie.

Art. 45. Prawa, przysługujące ogółowi członków w sprawach spółdzielni, wykonywują w drodze uchwał obecni na walnym zgromadzeniu członkowie.

Członek może brać udział w walnym zgromadzeniu tylko osobiście. Osoby, które nie mogą samodzielnie przystępować do spółdzielni, biorą udział przez ustawowych zastępców, osoby prawne przez ustanowionych w tym celu pełnomocników. Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego członka.

Każdy członek ma jeden głos bez względu na ilość posiadanych udziałów.

Członkowie spółdzielni nie uczestniczą w głosowaniu, skoro ma zapasę uchwała co do uwolnienia ich od zobowiązań lub odpowiedzialności za zarządzoną spółdzielni szkodę, co do wyznaczenia im wynagrodzenia lub odwołania ich z urzędu.

W walnem zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym: przedstawiciel związku rewizyjnego, do którego spółdzielnia należy, a przy spółdzielniach niezwiązkowych przedstawiciel Rady Spółdzielczej. Na żądanie winien zarząd zawiadomić związek rewizyjny, względnie Radę Spółdzielczą, o zwołaniu walnego zgromadzenia.

Art. 46. Do wyłącznej kompetencji walnego zgromadzenia należy:

- 1) wybór i odwołanie członków rady nadzorczej;
- 2) oznaczenie granic najwyższego kredytu, jaki może być udzielony jednemu członkowi;
- 3) oznaczenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie spółdzielnia może zaciągnąć;
- 4) zatwierdzanie bilansów i sprawozdań rocznych;
- 5) podział zysków i oznaczenie sposobu pokrycia strat w granicach, w jakich statut mu to przekazuje;
- 6) powzięcie uchwał w przedmiocie sprawozdania rewizyjnego;
- 7) zmiana statutu;
- 8) powzięcie uchwały co do rozwiązania i likwidacji spółdzielni.

Art. 47. Walne zgromadzenie zwołuje organ spółdzielni, przez statut do tego uprawniony. W braku odpowiednich postanowień w statucie walne zgromadzenia zwołuje zarząd.

Walne zgromadzenie należy zwołać przynajmniej raz do roku w terminie, przez statut oznaczonym, najpóźniej jednak w sześć miesięcy po upływie roku obrachunkowego.

Prócz tego organ, uprawniony do zwołania walnego zgromadzenia, winien to uczynić na żądanie:

- a) innego organu spółdzielni;
- b) związku rewizyjnego, do którego spółdzielnia należy, lub Rady Spółdzielczej, o ile spółdzielnia do związku takiego nie należy;
- c) jednej dziesiątej lub w statucie wskazanej większej części ogółu członków, którzy żądanie swe wyrazili we wniosku, przez nich podpisanym i podającym cel zgromadzenia oraz uzasadnienie żądania.

W przypadku, wskazanym w ustępie 3, walne zgromadzenie zwołać należy w taki sposób, aby mogło się odbyć najpóźniej w sześć tygodni od dnia zażądania. O ile to nie nastąpiło, walne zgromadzenie zwołać może ten organ, który z żądaniem wystąpił, związek rewizyjny, do którego spół-

dzielnia należy, lub Rada Spółdzielcza, o ile spółdzielnia do związku takiego nie należy.

Art. 48. Walne zgromadzenie winno się odbyć w siedzibie spółdzielni lub w miejscowości, wskazanej przez poprzednie walne zgromadzenie. Przy zwoływaniu walnego zgromadzenia zawiadomić należy członków o czasie, miejscu i porządku obrad zgromadzenia w sposób, oznaczony w statucie spółdzielni, conajmniej na tydzień przed terminem zgromadzenia.

Kto może żądać zwołania walnego zgromadzenia w myśl art. 47 ust. 3, może również żądać zamieszczenia pewnych spraw na porządku obrad zgromadzenia, byleby z żądaniem tem wystąpił w terminie, przez statut oznaczonym, a w braku odpowiednich postanowień statutu przynajmniej na miesiąc przed terminem zgromadzenia.

Art. 49. Uchwały na walnym zgromadzeniu zapadają mogą jedynie w sprawach, objętych porządkiem obrad.

Walne zgromadzenie, należycie zwołane, jest zdolne do uchwał bez względu na ilość obecnych, o ile statut nie stanowi inaczej.

Sposób obradowania i warunki zapadania uchwał określi statut. O ile ani ustawa niniejsza, ani statut nie zawiera odmiennych postanowień w tym względzie, uchwały zapadają zwykłą większością głosów obecnych.

Protokół walnego zgromadzenia winien zawierać uchwały na walnym zgromadzeniu powzięte, oraz ewentualne sprzeciwy, zgłoszone przeciw tym uchwałom. Protokół ten winien być wpisany do osobnej księgi i podpisany przez przewodniczącego oraz osoby, wskazane w statucie. Księgę protokołów mogą przeglądać członkowie spółdzielni. Odpis protokołu przesyła zarząd Radzie Spółdzielczej za pośrednictwem związku rewizyjnego lub bezpośrednio, o ile spółdzielnia do związku takiego nie należy.

Art. 50. Prawomocne uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków.

Każdą uchwałę można zaskarżyć z powodu jej niezgodności z prawem lub statutem. Skargę należy wnieść przeciw spółdzielni w terminie 6 tygodni od daty walnego zgromadzenia do sądu okręgowego (krajowego), w którego okręgu znajduje się siedziba spółdzielni.

Do wniesienia skargi uprawniony jest każdy członek, który na walnym zgromadzeniu zgłosił sprzeciw do protokołu, a członek nieobecny wtedy, gdy nieprawnie na zebranie dopuszczony nie został, gdy zebranie zwołane zostało wbrew przepisom ustawy niniejszej lub statutu, albo gdy uchwała zapadła w przedmiocie, nie objętym porządkiem obrad.

Prawo wytoczenia skargi przysługuje również zarządowi, względnie radzie nadzorczej, a poszczególnym członkom tych organów wówczas, gdy skutkiem wykonania uchwały mogliby uleść karze lub stać się odpowiedzialnymi przed spółdzielnią.

Nadto może wystąpić ze skargą związek rewizyjny, a przeciw spółdzielniom niezwiązkowym Rada Spółdzielcza.

Wyrok, uznający nieważność, ma moc prawną względem wszystkich członków.

Jeżeli uchwałę zaskarżoną wciągnięto do rejestru, zarząd winien zgłosić odpis prawomocnego wyroku, uznającego nieważność, do sądu rejestrowego. Sąd ogłosi unieważnienie o tyle, o ile zaskarżona uchwała była ogłoszona.

W razie oddalenia skargi ci, którzy ją wytoczyli ze złą wolą, odpowiadają wobec spółdzielni solidarnie za wynikłą stąd szkodę.

Art. 51. W statucie spółdzielni, liczącej więcej niż 500 członków, można umieścić przepis, iż walne zgromadzenie będzie zastąpione przez zebranie przedstawicieli, wybieranych przez członków z pośród siebie. Taki przepis statutu winien określić ilość przedstawicieli, których nie może być mniej niż 30, czas trwania ich pełnomocnictw, który nie może być dłuższy niż trzy lata, oraz warunki biernego prawa wyboru.

Członek zarządu lub rady nadzorczej nie być może równocześnie przedstawicielem.

Sposób dokonywania wyborów określi uchwała walnego zgromadzenia członków. Takiej uchwały potrzeba również do zmiany tego sposobu.

Do zebrania przedstawicieli stosują się przepisy ustawy niniejszej i statutu o walnym zgromadzeniu.

Zmianę przepisów statutowych o zebraniu przedstawicieli, o których mowa w ustępie 1, może uchwalić tylko walne zgromadzenie.

Zmianę postanowień statutu o walnym zgromadzeniu może zebranie przedstawicieli uchwalić z tym jedynie dodatkiem, że zmiana ta odnosi się wyłącznie do zebrań przedstawicieli.

ROZDZIAŁ 7. R a c h u n k o w o ś ć.

Art. 52. Zarząd spółdzielni winien prowadzić księgi i rachunki tak, jak handlujący, którego prawo do tego zobowiązuje.

Księgi prawidłowo prowadzone może sąd uznać za dostateczny dowód na korzyść spółdzielni w sprawach, wpływających ze statutowej jej działalności. Jeżeli w takiej sprawie ich mocy dowodowej nie uznaje, winien podać w orzeczeniu powody. Spółdzielnia może zaskarżyć orzeczenie do instancji wyższej z tej przyczyny, iż księgom bezzasadnie mocy dowodowej odmówiono.

Art. 53. Zarząd winien sporządzić zamknięcie rachunkowe za ubiegły rok obrachunkowy w takim czasie, aby mogło ono być przedmiotem uchwały walnego zgromadzenia, o którym mowa w art. 47 ust. 2.

Inwentarz, bilans oraz rachunek strat i zysków winny być podpisane przez zarząd i radę nadzorczą. Odmówienie podpisania wraz z motywami odmowy winno być zaznaczone w zamknięciu rachunkowym.

Rok obrachunkowy obejmuje conajmniej 12 miesięcy. O ile statut nie stanowi inaczej, rok kalendarzowy jest zarazem obrachunkowym.

Jeżeli spółdzielnia rozpoczęła swą działalność w drugiej połowie roku obrachunkowego, pierwszy okres obrachunkowy może trwać do końca następnego roku obrachunkowego.

Art. 54. Przy zestawieniu bilansu rocznego należy przestrzegać przepisów następujących:

- 1) poszczególne części majątku winny być podawane w sumie, nie przekraczającej ceny nabycia lub kosztów wytworzenia. Przy nieruchomościach i przy przedmiotach, przeznaczonych do stałego użytku w przedsiębiorstwie, należy corocznie dokonywać umorzenia według norm, ustanowionych przez statut, poniżej których nie wolno schodzić;
- 2) papiery wartościowe i towary należy szacować podług ceny rynkowej, nie wyżej wszakże ceny ich nabycia;
- 3) wierzytelności wykazywać należy tylko w takiej sumie, na jakiej uzyskanie można liczyć, te zaś, których mimo dwóch lat od prawomocnego zasądzenia nie można było wyegzekwować, należy odpisywać na straty;
- 4) udziały wolno wykazywać tylko w sumie, rzeczywiście na nie wpłaconej;
- 5) niewypłacone należności oraz dochody, pobrane na rachunek okresu przyszłego, należy w bilansie odpowiednio ujawnić.

Art. 55. Z zamknięciem rachunkowym winien zarząd połączyć sprawozdanie pisemne z czynności spółdzielni za rok ubiegły. Szczegółowe przepisy co do sposobu układania sprawozdań wyda Rada Spółdzielcza.

Sprawozdanie, bilans oraz rachunek strat i zysków należy wyłożyć w lokalu spółdzielni conajmniej na dwa tygodnie przed terminem walnego zgromadzenia. Każdy członek ma prawo przejrzeć je i odpisać.

Art. 56. Z zysku rocznego przekazywać należy corocznie conajmniej dziesięć od sta do funduszu zasobowego, o ile fundusz ten nie dosięga wysokości wpłaconych udziałów. Statut może przepisać wyższą granicę oraz wskazać inne jeszcze sposoby zasilania funduszu zasobowego oprócz tych, jakie wynikają z ustawy niniejszej (art. 27 ust. 4 i art. 57 ust. 5).

Fundusz zasobowy służy wyłącznie do pokrycia strat bilansowych.

Art. 57. Zasady użycia reszty zysków określi statut, który może przekazać rozrządzenie nią w całości lub w części walnemu zgromadzeniu.

Z części zysku, przeznaczonej do podziału między członków, dywidendę od wpłaconych udziałów można wyznaczyć conajwyżej o dwa od sta wyższą, niż wynosiła w tym roku obrachunkowym najwyższa stopa dyskontowa Banku Polskiego.

Podstawy rachunku o podziału reszty zysków między członków określi statut.

Kwoty, przypadające członkowi z tytułu podziału zysków, zalicza się na poczet jego niepełnych udziałów. Jeżeli udziały członka są już wpłacone w pełni, kwoty powyższe nie zwiększają jego udziałów, lecz stanowią jego wierzytelność do spółdzielni.

Roszczenia o wypłatę udziału w zyskach ulegają przedawnieniu z upływem lat pięciu. Kwoty przedawnione przekazane będą w całości do funduszu zasobowego.

Art. 58. Wykazane w zatwierdzonym bilansie straty należy pokryć z funduszy spółdzielni (udziałowego, zasobowego i innych w porządku, wskazanym przez statut, który może oznaczyć tego porządku przekazać walnemu zgromadzeniu. Straty pierwszego roku obrachunkowego można pozostawić do pokrycia w roku następnym.

Gdyby fundusze spółdzielni nie wystarczały do pokrycia strat, walne zgromadzenie może uchwalić bezwzględną większością głosów, że członkowie zobowiązani będą do wcześniejszego wpłacenia udziałów, niż to przewiduje statut, a nawet do potrzebnych na ten cel dopłat, gdyby i wcześniejsza wpłata udziałów nie wystarczała na pokrycie straty.

Dopłaty ustanowić można tylko w granicach przyjętej odpowiedzialności dodatkowej i tylko w stosunku do ilości zadeklarowanych udziałów. Dopłaty, uiszczone przez członka, zmniejszają rozmiar jego odpowiedzialności, o ile mu ich nie zwrócono w myśl ust. 5.

Wierzytelności z tytułu uchwalenia dopłat nie można wykazywać w stanie czynnym bilansu.

Zyski lat następnych mają być użyte przedewszystkiem na przywrócenie odpisanych udziałów, a następnie na zwrot dopłat. Przywrócenie udziałów następuje w stosunku do kwot odpisanych, zwrot dopłat w stosunku do kwot wpłaconych. Aż do ukończenia zwrotu dopłat nie stosuje się przepis art. 57; aż do całkowitego przywrócenia udziałów nie stosuje się również przepis art. 56 ust. 1. Osoba, która przestała należeć do spółdzielni, traci od tej chwili prawo do zwrotu dopłat.

W rejestrze członków winien zarząd uwidocznic tak uiszczenie dopłaty, jak i zwrócenie jej członkowi.

Art. 59. W ciągu miesiąca od daty zatwierdzenia zamknięcia rachunkowego zarząd spółdzielni przesyła odpis sprawozdania (art. 55), zamknięcia rachunkowego i protokołu walnego zgromadzenia, które dokonało zatwierdzenia, Radzie Spółdzielczej za pośrednictwem związku rewizyjnego lub bezpośrednio, o ile spółdzielnia do związku takiego nie należy.

W tym samym terminie winien zarząd ogłosić zatwierdzony bilans w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni.

ROZDZIAŁ 8. Rewizja.

Art. 60. Każda spółdzielnia przynajmniej raz na dwa lata winna poddać się rewizji przez kompetentnego rewidenta, nie należącego do spółdzielni.

Rewizja odbywa się również podczas likwidacji.

Art. 61. Związki lub spółdzielnie (art. 70 ust. 1), które posiadają przyznane im przez Radę Spółdzielczą prawo rewizji (związki rewizyjne), wyznaczają rewidentów dla spółdzielni, które do nich należą.

Jeżeli spółdzielnia do związku rewizyjnego nie należy, rewidenta wyznacza Rada Spółdzielcza.

Rada Spółdzielcza może przeprowadzenie rewizji spółdzielni niezwiązkowych powierzyć związkom rewizyjnym lub innym organizacjom i instytucjom, jako to wyższym jednostkom samorządowym, związkom zawodowych rewidentów i t. p.

Art. 62. Związek rewizyjny, względnie Rada Spółdzielcza, mogą w razie potrzeby zarządzić rewizję częściej, niż raz na dwa lata.

Organy spółdzielni obowiązane są udzielać rewidentowi wszelkich żądanych wyjaśnień i zezwolić mu na przeglądanie ksiąg i dowodów, na bezpośrednie sprawdzanie stanu wszelkich części majątku, jak również udzielać mu wszelkiej pomocy przy rewizji. Do rewizji należy zawiadamiać radę nadzorczą.

Koszty rewizji uiszcza spółdzielnia rewidowana organowi, wyznaczającemu rewidenta, według norm, ustalanych dla spółdzielni związkowych przez związki rewizyjne, a dla spółdzielni niezwiązkowych Radą Spółdzielczą.

Art. 63. Z dokonanej rewizji rewident sporządza sprawozdanie, którego odpis otrzymuje spółdzielnia rewidowana.

Sprawozdanie z dokonanej rewizji winno być zamieszczone na porządku obrad najbliższego posiedzenia rady nadzorczej, a następnie najbliższego walnego zgromadzenia i odczytane na niem przed zatwierdzeniem zamknięcia rachunkowego i przed dokonaniem wyborów do organów spółdzielni. Sprawozdanie to winno stać się przedmiotem uchwał walnego zgromadzenia.

Art. 64. Rada Spółdzielcza wyda instrukcje, dotyczące dokonywania rewizji oraz sprawozdania rewizyjnego.

Art. 65. Jeżeli działalność spółdzielni wykazuje poważne uchybienia przeciwko prawu lub statutowi, a spółdzielnia nie usunie ich w terminie, zakreślonym przez organ, wyznaczający rewidenta—organ ten może wszcząć przeciw spółdzielni przed sądem okręgowym (krajowym) sprawę o rozwiązanie.

ROZDZIAŁ 9. Związki rewizyjne.

Art. 66. Celem dokonania rewizji spółdzielnie mogą łączyć się w związki.

Związki takie nadto mogą mieć na celu doskonalenie urzędzeń i pracy należących do nich spółdzielni oraz popieranie ich stosunków handlowych.

Do związków takich należeć mogą również inne zrzeszenia dobrowolne, służące rozwojowi ruchu spółdzielczego.

Związki spółdzielcze, służące innym celom, a nie rewizyjnym, o ile same nie są spółdzielniami, nie podlegają niniejszej ustawie.

Art. 67. Statut takiego związku winien oznaczyć jego cele, nazwę i siedzibę, najniższą liczbę spółdzielni, jakiej potrzeba do istnienia związku, zasady przyjmowania, występowania i wykluczania członków, sposób powoływania zarządu i zakres jego działania, zasady, dotyczące walnych zgromadzeń, wreszcie sposób ustanawiania rewidentów, tudzież sposób i zakres rewizji. Statut Związku ma być przedłożony Radzie Spółdzielczej.

Art. 68. Związkowi takiemu może Rada Spółdzielcza przyznać prawo dokonywania rewizji, o której mowa w art. 60, jeżeli z jego statutu wynika, iż może podołać obowiązkowi rewizji.

Jeżeli związek obowiązkowi rewizji nie czyni zadość lub rozszerza swą działalność na cele, nie objęte art. 66, Rada Spółdzielcza może mu po przesłuchaniu zarządu odebrać prawo rewizji (art. 109 ust. 2).

Związek powyższy, o ile nie jest jeszcze osobą prawną, uzyskuje osobowość prawną na czas posiadania prawa rewizji.

Każde nadanie i odebranie prawa rewizji winna Rada Spółdzielcza ogłosić.

Art. 69. Zarząd związku rewizyjnego winien w styczniu każdego roku przesłać Radzie Spółdzielczej wykaz członków, przyjętych oraz wykreślonych w ciągu roku ubiegłego, tudzież wykaz dokonanych w tymże roku rewizji.

O czasie i miejscu oraz porządku obrad walnego zgromadzenia związku winna być zawiadomiona Rada Spółdzielcza przynajmniej na 15 dni przed walnem zgromadzeniem. Delegat Rady Spółdzielczej może być obecny na zgromadzeniu.

Każdą zmianę statutu winien zarząd związku podać do wiadomości Rady Spółdzielczej.

Art. 70. Spółdzielnie, których członkami są wyłącznie inne spółdzielnie lub zrzeszenia, określone w art. 66 ust. 3, mogą także uzyskać prawo rewizji pod warunkami, wymienionymi w art. 68, i utracić je, jeżeli obowiązkowi rewizji nie czynią zadość.

Do spółdzielni tych stosują się, oprócz innych postanowień ustawy niniejszej, także przepisy rozdziału niniejszego.

ROZDZIAŁ 10. Zmiana statutu.

Art. 71. Zmiana statutu wymaga uchwały walnego zgromadzenia.

Zarząd winien uchwałę o zmianie zgłosić niezwłocznie do sądu rejestrowego, dołączając trzy odpisy protokołu. Sąd postąpi ze zgłoszeniem stosownie do przepisów art. 5.

Jeżeli zmiana odnosi się do danych, wymienionych w art. 7, sąd zarządzi wciągnięcie ich do rejestru i ogłoszenie.

Zmiana statutu nie ma skutków prawnych przed jej zarejestrowaniem.

Art. 72. Uchwała o zmianie statutu zapada bezwzględną większością głosów, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej. Statut może przepisać wyższe wymagania.

Zmianę statutu, dotyczącą celu spółdzielni lub przedmiotu przedsiębiorstwa, przedłużenia trwania spółdzielni poza czas, pierwotnie oznaczony, podwyższenia udziału, podwyższenia obowiązkowych wpłat na udział lub przyspieszenia terminu tychże wpłat, wreszcie, ustanowienia lub podwyższenia odpowiedzialności dodatkowej, uchwalić można tylko większością $\frac{3}{4}$ głosów obecnych.

Art. 73. Przy zarejestrowaniu zmian statutu w przedmiocie znizienia udziałów, zmniejszenia wpłat na udział i przedłużenia terminu tychże wpłat oraz zmniejszenia lub usunięcia odpowiedzialności dodatkowej, obowiązują następujące zasady:

- 1) uchwałę o zmianie winien zarząd spółdzielni ogłosić trzykrotnie w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni. W ogłoszeniu tem należy podać do wiadomości, że spółdzielnia gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty, potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia, uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę;
- 2) do wniosku o zarejestrowanie dołączyć należy do wody, że upłynął już termin, pod L. 1 oznaczony;
- 3) na skutek wniosku sąd rejestrowy zaznaczy w rejestrze, że wniosek taki wpłynął, wyznaczy termin do rozprawy nad zamierzoną zmianą i przez ogłoszenie w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni, zawezwie na nią wszystkich wierzycieli, którzy mimo zgłoszenia się w terminie nie zostali zaspokojeni lub zabezpieczeni;
- 4) wierzyciele powyżsi mogą na rozprawie zgłosić sprzeciw, a wówczas sąd po wysłuchaniu zarządu orzeknie, czy zmiana ma być zarejestrowana.

Art. 74. Zniżenie odpowiedzialności ograniczonej przy równoczesnem podwyższeniu udziału nie podlega przepisom art. 73, jeżeli skutkiem tego łączna suma odpowiedzialności członków pozostaje bez zmiany.

ROZDZIAŁ 11. Rozwiązanie.

A. Przyczyny rozwiązania.

Art. 75. Rozwiązanie spółdzielni następuje:

- 1) skutkiem upływu czasu, na który spółdzielnię utworzono;
- 2) skutkiem zmniejszenia się liczby członków poniżej normy, wskazanej w statucie, a w braku odpowiednich wskazań poniżej norm, wskazanych w art. 13;
- 3) z mocy wyroku sądowego, wydanego w sprawie, wszczętej na zasadzie art. 65 lub też wytoczonej przez organy, wskazane w tymże artykule, z powodu całkowitego zaprzestania działalności spółdzielni;
- 4) skutkiem ogłoszenia upadłości;
- 5) skutkiem zgodnych uchwał walnego zgromadzenia w przedmiocie rozwiązania spółdzielni, zapadłych większością $\frac{3}{4}$ głosów obecnych na dwóch kolejno po sobie następujących zgromadzeniach w odstępie co najmniej dwóch tygodni. Statut może zawierać dalej idące postanowienia w tym względzie.

B. Likwidacja.

Art. 76. O ile nie zachodzi upadłość, zarząd zgłosi bezwzględnie rozwiązanie do rejestru. Równocześnie zawiadomi o rozwiązaniu Radę Spółdzielczą, a to przy spółdzielniach związkowych za pośrednictwem związku rewizyjnego. Potrzeba zawiadomienia odpada w przypadku art. 75 L. 3.

W tym ostatnim przypadku zgłosić może rozwiązanie do rejestru związek rewizyjny, do którego spółdzielnia należy, względnie Rada Spółdzielcza, a nawet każdy członek lub wierzyciel rozwiązanej spółdzielni.

Sąd winien ogłosić dokonany wpis, a zarazem statutowe postanowienia (art. 7 L. 9) lub uchwałę walnego zgromadzenia (art. 78 ust. 1) w przedmiocie likwidacji.

O rozwiązaniu ogłosi zarząd trzykrotnie w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni, wzywając równocześnie wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń.

Art. 77. Po rozwiązaniu nastąpić winna likwidacja, o ile nie zachodzi upadłość.

W miejsce zmarłego członka, który w chwili rozwiązania należał do spółdzielni (art. 25), uczestniczy w likwidacji spad-

kobierca. Jeżeli spadkobierców jest więcej—prawa swe wykonywać mogą tylko przez wspólnego pełnomocnika.

Przepisy o organach i o rachunkowości spółdzielni stosują się także podczas likwidacji, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej.

Art. 78. Likwidatorami są członkowie ostatniego zarządu, jeżeli ani statut, ani uchwała walnego zgromadzenia nie powierza likwidacji innym osobom. O ile statut nie stanowi inaczej, walne zgromadzenie może powołać dowolną liczbę likwidatorów.

Z ważnych przyczyn może sąd rejestrowy na wniosek związku rewizyjnego, do którego spółdzielnia należy, względnie Rady Spółdzielczej, jednego z organów spółdzielni lub co najmniej $\frac{1}{10}$ części członków spółdzielni—ustanowić likwidatorów, przez co dotychczasowi likwidatorowie tracą swe pełnomocnictwa. Likwidatorowie, ustanowieni przez sąd, mogą być odwołani w każdej chwili jedynie przez tenże sąd.

Likwidatorowie mogą nie być członkami spółdzielni.

Odwołując likwidatorów, należy równocześnie ustanowić innych.

Art. 79. Likwidatorowie wstępują w prawa i obowiązki członków zarządu, o ile z przepisów o likwidacji nie wynika co innego.

Nie mogą oni zawierać nowych interesów, chyba że jest to konieczne do likwidacji. Dalej idące ograniczenia może im każdej chwili nałożyć organ spółdzielni, względnie sąd, który ich ustanowił. Ograniczenia takie muszą być przez pierwszych likwidatorów, których dotyczą, zgłoszone do rejestru i przez sąd ogłoszone.

Za spółdzielnię podpisują likwidatorowie, dodają do firmy wzmiankę: „w likwidacji” oraz swe podpisy.

Art. 80. Przystępując do likwidacji, winni pierwsi likwidatorowie sporządzić bilans.

Pieniądzy, znajdujących się w kasie spółdzielni w chwili rozwiązania tudzież wpływających w czasie likwidacji, użyć należy po pokryciu kosztów administracyjnych przedewszystkiem do zaspokojenia wierzycieli, o ile zaś wierzytelności nie są jeszcze płatne, lub są sporne — należy zatrzymać kwotę, potrzebną do ich pokrycia.

Majątku, pozostałego po wyrównaniu długów i złożeniu do depozytu sądowego kwot, zastrzymanyh na podstawie ust. 2 na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych oraz spornych, nie wolno rozdzielać między członków przed upływem roku od dnia ostatniego ogłoszenia, wzywającego wierzycieli.

Wierzyciele, którzy zgłosili swe roszczenia po upływie powyższego terminu, mogą ich dochodzić jedynie na nierozdzielonym jeszcze majątku spółdzielni.

Art. 81. W czasie likwidacji nie stosuje się przepis art. 56 ust. 1.

Z majątku pozostałego po spłaceniu długów i złożeniu do depozytu sądowego kwot, zatrzymanych na zabezpieczenie roszeń wierzycieli, dokonywa się przede wszystkim zwrotów, określonych w art. 58 ust. 5, a potem stosunkowej wypłaty udziałów, przyczem członkowie otrzymują także dywidendę od tych udziałów za czas likwidacji w wysokości określonej art. 57 ust. 2, o ile przez wypłatę tej dywidendy nie zmniejsza się fundusz zasobowy.

Pozostałą część majątku przeznacza się na cele użyteczności publicznej, stosownie do postanowień statutu lub uchwały ostatniego walnego zgromadzenia członków. W braku odnosnych postanowień statutu lub uchwały walnego zgromadzenia o przeznaczeniu pozostałej części majątku spółdzielni decyduje Rada Spółdzielcza.

Art. 82. Sąd, właściwy dla spółdzielni w chwili rozwiązania, pozostaje właściwym do ukończenia likwidacji.

Art. 83. Po ukończeniu likwidacji zgłoszą likwidatorowie do sądu rejestrowego wnioski o wykreślenie firmy z rejestru. Wykreślenie będzie przez sąd ogłoszone.

Po wykreśleniu firmy z rejestru odpowiadają likwidatorowie osobiście wobec wierzycieli spółdzielni za szkody, wyrządzone im przez niedopełnienie swych ustawowych obowiązków. Jeżeli winnych jest więcej, odpowiadają solidarnie. Odpowiedzialność ta ulega przedawnieniu po upływie lat pięciu od stwierdzenia szkody.

Art. 84. Po ukończeniu likwidacji likwidatorowie winni oddać książki i dokumenty rozwiązanej spółdzielni sądowi rejestrowemu do przechowania na przeciąg lat dziesięciu. Sąd może zezwolić poszczególnym członkom, jako też wierzycielom spółdzielni na przeglądanie tych ksiąg i dokumentów.

C. Upadłość.

Art. 85. Ogłoszenie upadłości spółdzielni następuje w razie jej niewypłacalności.

Art. 86. Jeżeli według bilansu, zestawionego przez zarząd, strata przewyższa sumę wpłaconych udziałów, funduszu zasobowego i wszystkich funduszy specjalnych, zarząd winien niezwłocznie zwołać walne zgromadzenie, na którego porządku obrad zamieści sprawę dalszego istnienia spółdzielni.

Jeżeli walne zgromadzenie uzna istnienie wyżej określonej przewyżki strat, a nie uchwali pokrycia jej sposobem, określonym w art. 58 ust. 2, wówczas o ile chodzi o spółdzielnię z odpowiedzialnością udziałami, uważa się, że istnieje stan niewypłacalności.

O ile chodzi o spółdzielnię z odpowiedzialnością ograniczoną, wówczas uważa się że stan niewypłacalności w przypadku, określonym w ustępie poprzednim, istnieje dopiero wtedy, gdy przewyżka strat przenosi $\frac{1}{10}$ kwoty łącznej odpo-

wiedzialności dodatkowej wszystkich członków, albo $\frac{1}{3}$ część wszystkich zobowiązań spółdzielni.

Przy spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną uważa się, że stan niewypłacalności w przypadku ust. 2 istnieje dopiero wówczas, gdy przewyżka strat przenosi $\frac{1}{3}$ część wszystkich zobowiązań spółdzielni.

W przypadkach ust. 2 do 4 uważa się, że istnieje stan niewypłacalności także wtedy, gdy wprowadzie uchwalono pokrycie strat w sposób, określony art. 58 ust. 2, ale w ciągu roku obrachunkowego, następującego po uchwale, strata nie została jeszcze pokryta.

W toku likwidacji stan niewypłacalności przyjąć należy zawsze, skoro według zatwierdzonego bilansu strata przewyższa sumę wpłaconych udziałów, funduszu zasobowego i innych funduszy specjalnych.

Art. 87. Postępowanie upadłościowe przeprowadzone będzie według obowiązujących przepisów o upadłości, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej.

Art. 88. Zgłoszenie imieniem spółdzielni wniosku o ogłoszenie upadłości należy do zarządu, względnie likwidatorów.

Zarząd, względnie likwidatorowie winni to uczynić niezwłocznie, skoro zachodzi stan niewypłacalności.

Art. 89. Wniosek o ogłoszenie upadłości ma prawo zgłosić także każdy członek zarządu, względnie likwidator. W tym przypadku sąd przesłucha pozostałych członków zarządu, względnie likwidatorów i w razie niezgodności zdań przychyli się do wniosku jedynie wówczas, gdy go dostatecznie uzasadniono.

Art. 90. Ogłoszenie upadłości spółdzielni z odpowiedzialnością dodatkową nastąpić może nawet mimo istnienia jednego tylko wierzyciela osobistego i nawet w braku środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

Art. 91. Ogłoszenie upadłości zgłosi zarządca upadłości do rejestru i zawiadomi o niem niezwłocznie Radę Spółdzielczą.

Art. 92. Przepisy o organach spółdzielni stosują się także podczas postępowania upadłościowego, o ile z przepisów o upadłości nie wynika co innego.

Art. 93. Po ogłoszeniu upadłości członkowie spółdzielni winni na żądanie zarządcy upadłości niezwłocznie uiścić niewpłaconą jeszcze część udziałów.

Skoro tylko w toku postępowania upadłościowego okaże się, że majątek spółdzielni nie wystarcza na pokrycie tak niespornych, jak i spornych roszczeń wierzycieli oraz przypuszczalnych kosztów postępowania upadłościowego, zarządca upadłości sporządzi niezwłocznie obrachunek dopłat, które członkowie spółdzielni, w granicach przyjętej odpowiedzialności dodatkowej i w stosunku do zadeklarowanych udziałów, mają wnieść na pokrycie niedoboru.

Przy obrachunku tych dopłat należy uwzględnić dokonane poprzednio na zasadzie art. 27 ust. 3 lub 58 ust. 2 dopłaty w ten sposób, że doliczy się je do niedoboru, a następnie z kwot, przypadających na poszczególnych członków, potrąci się dopłaty, przez nich dokonane.

Art. 94. Obrachunek dopłat należy tak zestawić, by wystarczyły na pokrycie niedoboru, chociażby nie uiścili dopłat ci członkowie, których niemożność zapłacenia daje się przewidzieć.

Art. 95. Obrachunek przedstawia zarządca sądowi, który ogłosił upadłość, do zatwierdzenia.

Art. 96. Do podania, przy którym obrachunek przedstawiono, dołączyć należy statut spółdzielni, bilans i wyciąg z rejestru członków z danymi, które dotyczą członków, ponoszących jeszcze odpowiedzialność.

Art. 97. Termin rozprawy do zatwierdzenia obrachunku winien być wyznaczony nie później, niż w trzy miesiące od daty złożenia podania. Na termin ten wzywa się zarząd, względnie likwidatorów oraz członków, w obrachunku wymienionych, według ich miejsca zamieszkania (art. 30); prócz tego o terminie sąd ogłasza w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni.

Art. 98. Przed terminem, o którym mowa w art. 97, każdy zainteresowany ma prawo przeglądać obrachunek.

Art. 99. Aż do zamknięcia rozprawy, o której mowa w art. 97, osoby wymienione w obrachunku, mają prawo zgłosić sprzeciw.

Sąd po wysłuchaniu zarządu, względnie likwidatorów spółdzielni, tudzież zarządcy upadłości, rozpatruje sprzeciwy, przeprowadza potrzebne dowody i zatwierdza obrachunek po dokonaniu niezbędnych poprawek, które może uskutecznić sam, lub których uskutecznienie polecić może zarządcy upadłości. O zatwierdzeniu obrachunku ogłosi sąd w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni, wzywając członków do uiszczenia dopłat w terminie 14 dni od ogłoszenia.

Obrachunek zatwierdzony wolno zainteresowanym przeglądać.

Art. 100. Po upływie terminu wyznaczonego w ogłoszeniu, zarządca masy przystąpi niezwłocznie do ściągnięcia niezapłaconych kwot w drodze, prawem przewidzianej.

Członkowie, zobowiązani do dopłat, mogą obowiązkowi temu uczynić zadość przez potrącenie swych roszczeń do spółdzielni w takiej tylko części, jaka przypadłaby im z dokonanego na podstawie obrachunku rozdziału sum, przeznaczonych na pokrycie wierzytelności.

Art. 101. Każdy członek spółdzielni, w obrachunku wymieniony, jeśli zgłosił sprzeciw lub w terminie, w art. 99 oznaczonym, nie był w możności tego uczynić, ma prawo w ciągu miesiąca od ogłoszenia o zatwierdzeniu obrachunku odwołać

się od decyzji sądu do instancji wyższej. Orzeczenie prawomocne wywiera skutek zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść wszystkich członków spółdzielni, wymienionych w obrachunku.

Art. 102. Skoro majątek masy został już całkowicie spieniężony, a uzyskana stąd suma wraz z sumą ściągniętych dopłat nie pokrywa niedoboru, zarządca upadłości może sporządzić dodatkowy obrachunek, jeżeli zachodzi obawa, że zalegające jeszcze dopłaty bądź nie dadzą się wyekzekwować, bądź nawet w razie wyekzekwowania nie starczą na pokrycie niedoboru.

Dopłaty, przypadające od członków, co do których postępowanie poprzednie wykazało niemożność uiszczenia zapłaty, rozkłada się na pozostałych. Pozatem przy obrachunku tym stosują się art. 93—101.

Koszty postępowania upadłościowego nie mogą być ściągane drogą dalszych dopłat o tyle, o ileby przekraczały sumę, zamieszczoną na ten cel w obrachunku dodatkowym.

Art. 103. Jeżeli po sześciu miesiącach od ogłoszenia o zatwierdzeniu dodatkowego obrachunku niedobór nie został jeszcze całkowicie pokryty, zarządca upadłości może drogą procesu dochodzić całej brakującej kwoty na poszczególnych członkach spółdzielni, jako dłużnikach solidarnych, w granicach odpowiedzialności każdego z nich.

Art. 104. Sumę, pozostałą po zaspokojeniu roszczeń wierzycieli i pokryciu kosztów postępowania upadłościowego, zwraca się członkom w stosunku do uskuteczniczonych przez nich dopłat.

Art. 105. Upadłość spółdzielni nie może być zakończona układem, o ile się nań nie zgodzili wszyscy wierzyciele upadłej spółdzielni.

Art. 106. Dalsze prowadzenie spółdzielni jest niedopuszczalne, chociażby postępowanie upadłościowe ukończone zostało układem.

Po ukończeniu upadłości zarządca zgłosi do sądu rejestrowego wniosek o wykreślenie firmy.

DZIAŁ III. Rada Spółdzielcza.

Art. 107. Celem spółdziałania z Rządem w zakresie spraw spółdzielczych, utworzona będzie państwowa Rada Spółdzielcza przy Ministerstwie Skarbu.

Członków Rady Spółdzielczej powołuje na przeciąg dwóch lat Minister Skarbu z pośród osób, przedstawionych mu przez związki rewizyjne, z uwzględnieniem możliwie wszystkich działów ruchu spółdzielczego. Oprócz tego w skład jej wchodzi delegaci Ministerstwa Skarbu, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu, Pracy i Opieki Społecznej tudzież Robót Publicznych, po

jednym od każdego Ministerstwa. Liczba członków, powołanych z pośród osób, przedstawionych przez związki, winna stanowić co najmniej $\frac{2}{3}$ ogółu członków Rady Spółdzielczej.

Przewodniczącemu Rady Spółdzielczej wyznacza Minister Skarbu z pośród urzędników swego Ministerstwa. Przewodniczący jest zarazem wykonawcą uchwał Rady przy pomocy osobnego biura, poddanego jego kierownictwu.

Szczegółowe przepisy o organizacji i Rady Spółdzielczej wyda Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 108. Do kompetencji Rady Spółdzielczej należy:

- 1) rozpatrywanie projektów, dotyczących ustawodawstwa spółdzielczego;
- 2) wydawanie instrukcji, przez ustawę niniejszą przewidzianych;
- 3) przyznawanie związkom prawa rewizji i pozbawianie ich tego prawa;
- 4) czuwanie nad należytem wykonywaniem obowiązku rewizji przez związki;
- 5) troszczenie się o poddawanie rewizji spółdzielni niezwiązkowych;
- 6) wszczynanie spraw o rozwiązanie spółdzielni na zasadzie art. 65, 75 L. 3 i 126;
- 7) układanie planu użycia wszelkich funduszków, przeznaczonych na cele ruchu spółdzielczego przez ustawę niniejszą lub Państwo;
- 8) utrzymywanie ogólnych wykazów co do ruchu spółdzielczego dla celów statystycznych tego ruchu;
- 9) rozpoznawanie spraw, związanych z rozwojem ruchu spółdzielczego i podejmowanie inicjatywy w tym względzie.

Art. 109. Do prawomocności uchwał Rady Spółdzielczej potrzeba obecności nie mniej niż połowy ogólnej liczby członków.

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Uchwały w sprawie pozbawienia związku praw rewizyjnych (art. 68 ust. 2) wymagają większości przynajmniej $\frac{2}{3}$ głosów obecnych.

W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

DZIAŁ IV. Kary.

Art. 110. Sąd rejestrowy ma prawo zmuszać karami porządkowymi od 20 do 1000 marek p.:

- 1) członków zarządu względnie likwidatorów (art. 79 ust. 1) do dokonania zgłoszeń do rejestru oraz do skutecznienia ogłoszeń (art. 55 ust. 2);
- 2) członków zarządu względnie likwidatorów do przestrzegania przepisów ustawy niniejszej w przedmiocie prowadzenia rejestru członków oraz księgi protokołów;

- 3) członków zarządu względnie likwidatorów (art. 79 ust. 1) do zezwolenia na przeglądanie i przepisywania pewnych dokumentów osobom, według ustawy niniejszej do tego uprawnionym (art. 30 ust. 2, 49 ust. 4, 55 ust. 2);
- 4) członków organów, mających zwolywać walne zgromadzenia, do zastosowania się do przepisów ustawowych w tym względzie.

W wypadkach, objętych ust. 1, sąd bądź może wezwać członków wymienionych organów do dopełnienia ciężących na nich obowiązków z zagrożeniem kary, bądź wymierzyć karę za uchybienie bez uprzedniego zagrożenia.

Od orzeczenia można odwołać się do wyższej instancji.

Kara może być powtarzana i nie stoi na przeszkodzie wymiarowi kary na podstawie przepisów karnych.

Kary wpływają do Skarbu Państwa i winny być użyte na cele ruchu spółdzielczego stosownie do uchwały Rady Spółdzielczej.

Art. 111. Na wniosek związku rewizyjnego lub Rady Spółdzielczych może sąd rejestrowy wymierzyć taką samą karę członkom zarządu, względnie likwidatorom, którzy nie dopełnili obowiązku zawiadomienia względem związku rewizyjnego lub Rady Spółdzielczej (art. 45 ust. 5, 69, 70 i 76 ust. 1), albo obowiązku przesłania im odpisu lub wykazu (art. 49 ust. 4, 59 ust. 1, 69 i 70).

Na wniosek związku rewizyjnego, Rady Spółdzielczej lub wyznaczonego przez nie rewidenta może sąd rejestrowy wymierzyć taką samą karę:

- 1) członkom zarządu lub likwidatorom, którzy nie zastosowali się do przepisów ustawy niniejszej o prowadzeniu ksiąg i rachunków, o sporządzaniu w przepisany czasie zamknięć rachunkowych względnie bilansów i sprawozdań, tudzież o rozdziale pieniędzy w toku likwidacji, albo nie zastosowali się do instrukcji Rady Spółdzielczej w przedmiotach, określonych w art. 17 ust. 3 i 55 ust. 1, albo też przy rewizji nie uczynili zadość przepisom art. 62 ust. 2;
- 2) organom, przyjmującym członków, jeżeli przyjmowały deklaracje wbrew przepisom art. 16—19, oraz organom, uprawnionym do zwolywania walnych zgromadzeń, jeżeli nie uczyniły zadość przepisowi art. 63 ust. 2.

Przepisy art. 110 ust. 3 — 5 mają tutaj odpowiednie zastosowanie.

Art. 9. Karze do 2000 marek p. ulegają:

- 1) członkowie zarządu, jeżeli udzielają pożyczek osobom, którym ustawa lub statut pożyczek udzielać nie pozwala, lub też mimo upomnienia ze strony rady nadzorczej zawierają umowy z nieczłonkami wbrew zakazowi statutu;

- 2) osoby, dokonywujące sprzedaży w spółdzielni, jeżeli świadomie mimo zakazu statutu sprzedają nieczłonkom;
- 3) członkowie spółdzielni, która według statutu sprzedawać może towary tylko członkom, jeżeli przyczyniają się świadomie do tego, by nabywanie w spółdzielni umożliwić nieczłonkom lub też towary, dla siebie nabyte, zarobkowo w niezmienionym stanie odprzedają nieczłonkom.

Art. 113. Karze aresztu do sześciu tygodni lub karze grzywny do 3000 marek p., według uznania sądu, ulegają:

- 1) członkowie zarządu, których czynności zmierzają do innych celów, niż wymienione w art. 1 i określone w statucie, lub którzy korzystają z kredytu, mimo, iż statut udzielanie im kredytu wykluczył (art. 36 ust. 3);
- 2) członkowie zarządu, rady nadzorczej i likwidatorowie, jeżeli z ich winy spółdzielnia była dłużej, niż trzy miesiące, bez zdolnej do wydawania uchwały rady nadzorczej;
- 3) członek zarządu względnie likwidator, który nie zgłosił upadłości, mimo iż był do tego zobowiązany.

Art. 114. Takiej samej karze ulega, kto, prowadząc przedsiębiorstwo, oznacza je jako spółdzielcze lub używa innego równoznacznego wyrażenia, mimo tego, iż organizacja przedsiębiorstwa nie opiera się na ustawie niniejszej.

Art. 115. Karze aresztu do sześciu miesięcy lub karze grzywny do 10.000 marek p., według uznania sądu, ulega:

- 1) kto przez świadomie fałszywe przedstawienie stosunków, określonych w art. 43 ust. 2 i 3, uzyskuje powołanie do zarządu względnie rady nadzorczej, albo innym osobom uzyskanie powołania umożliwia;
- 2) kto przyjął lub kazał sobie przyrzec wynagrodzenie za to, że na walnem zgromadzeniu będzie głosował w pewien oznaczony sposób;
- 3) członek zarządu, rady nadzorczej lub likwidator, który działa rozmyślnie na szkodę spółdzielni;
- 4) członek zarządu, rady nadzorczej lub likwidator, który na walnem zgromadzeniu, w rejestrze członków, w zamknięciu rachunkowem lub w sprawozdaniu z czynności poda świadomie fałszywą wiadomość lub rozmyślnie prawdziwy stan rzeczy zatai, jeżeli to postępowanie może wprowadzić w błąd co do stanu interesów i majątku spółdzielni;
- 5) w b. zaborze pruskim w miejsce aresztu ponad 6 tygodni orzec należy więzienie (§ 16.K. K.).

Art. 116. Kary, oznaczone w art. 112—115, wymierzają sądy według zasad postępowania karnego.

Przepisy art. 112—115 stosuje się tylko wówczas, gdy przewinienie nie podlega surowszej karze według ogólnych ustaw karnych.

Co do grzywien obowiązuje postanowienie art. 110 ust. 5. W b. zaborze austriackim przestępstwa, przewidziane w art. 111—115, są przekroczeniami; ograniczenia prawa odwołania, przewidziane w § 464 p. 2 (283) procedury karnej nie stosują się.

DZIAŁ V. Przepisy przejściowe.

Art. 117. Wszelkie zrzeczenia o zmiennym kapitale lub składzie osobowym, istniejące prawnie przed wejściem w życie ustawy niniejszej czy to na podstawie dotychczas obowiązujących ustaw o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych, czy to na podstawie ustaw o towarzystwach drobnego i wzajemnego kredytu oraz wszelkich statutów normalnych, czy na jakiegokolwiek innej podstawie, a które dążą wyłącznie do celów, w art. 1 wymienionych, winny statuty swe uzgodnić z przepisami ustawy niniejszej w ciągu dwóch lat od daty wejścia w życie i zgłosić je do zarejestrowania w myśl art. 5. Od chwili zarejestrowania działalność ich podlega wyłącznie przepisom ustawy niniejszej.

Zmiany statutu, potrzebne do osiągnięcia tej zgodności, może walne zgromadzenie uchwalić zwykłą większością głosów obecnych bez względu na odmienne przepisy dotychczasowych ustaw lub statutów.

Zmiany statutu, podania o zgłoszeniu i wpisy do rejestru, mające na celu uzgodnienie z ustawą niniejszą, są wolne od stempli i należności.

Art. 118. Aż do uzgodnienia swych statutów z przepisami ustawy niniejszej, względnie do upływu określonego w tym celu terminu dwuletniego spółdzielnie, wymienione w art. 117 ust. 1, uważane będą za prawnie istniejące.

Aż do tego czasu działalność ich podlega prawu poprzednio obowiązującemu, o ile artykuły następne nie wprowadzają wyjątków.

Art. 119. W spółdzielniach, w których istniała dotąd bezpośrednia odpowiedzialność członków wobec wierzycieli, przestaje ona istnieć z chwilą wejścia ustawy niniejszej w życie.

Art. 120. Rejestr członków prowadzić należy zgodnie z przepisami ustawy niniejszej. Sposób przemiany rejestru, prowadzonego dotąd przez sądy, określi Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej.

Przepis art. 10 stosuje się do wszelkich ogłoszeń spółdzielni, przez prawo dotychczas obowiązujące nakazanych.

Art. 121. Walne zgromadzenie, celem wyboru potrzebnych organów lub celem uchwalenia rozwiązania, zwołać mogą ze skutkiem prawnym członkowie ostatniego zarządu, choćby ich pełnomocnictwa w myśl statutu już wygasły.

Art. 122. Rewizja spółdzielni, wymienionych w art. 117 ust. 1, podlega przepisom ustawy niniejszej.

Istniejące już związki, których celem jest dokonywanie rewizji, winny w ciągu sześciu miesięcy od daty wejścia w życie ustawy niniejszej uzyskać od Rady Spółdzielczej potwierdzenie prawa rewizji, a to pod rygorem utraty tego prawa.

Art. 123. W okresie przejściowym rozwiązanie spółdzielni, wymienionych w art. 117 ust. 1, nastąpić może przede wszystkim z przyczyn, przewidzianych przez prawo dotychczas obowiązujące. Oprócz tego może Rada Spółdzielcza wszcząć sprawę o rozwiązanie w myśl art. 75 L. 3 z powodu całkowitego zaprzestania działalności spółdzielni. Nadto może nastąpić otwarcie upadłości na zasadzie ustawy niniejszej, choćby prawo dotychczas obowiązujące upadłości spółdzielni nie przewidywało.

O ile w powyższym okresie nastąpi rozwiązanie lub ogłoszenie upadłości, likwidację względnie postępowanie upadłościowe przeprowadzić należy podług postanowień ustawy niniejszej.

Art. 124. Zarząd spółdzielni, o której mowa w art. 117 ust. 1, winien w ciągu sześciu miesięcy od daty wejścia w życie ustawy niniejszej złożyć Radzie Spółdzielczej odpis statutu spółdzielni i uzupełniających go dokumentów.

W ciągu tegoż czasu winien zarząd przesłać Radzie Spółdzielczej sprawozdanie, względnie bilans za rok obrachunkowy, poprzedzający wejście ustawy niniejszej w życie.

Obowiązki powyższe odpadają w razie wcześniejszego rozwiązania spółdzielni.

Przepisy ustawy niniejszej o zawiadomieniu związku lub Rady Spółdzielczej oraz o przesłaniu im odpisów lub wykazów stosują się także do spółdzielni, wymienionych w art. 117 ust. 1.

Przekroczenie przepisów, zawartych w ust. 1 i 2 artykułu niniejszego, podlega karze porządkowej, przewidzianej w art. 111 ust. 1.

Art. 125. Postanowienia działu IV nie stosują się do czynności i zaniezań, które nastąpiły przed wejściem w życie ustawy niniejszej.

Art. 126. Skoro w ciągu dwóch lat nie nastąpiło uzgodnienie statutu z przepisami ustawy niniejszej, każdy zainteresowany oraz związek, do którego spółdzielnia należy, względnie Rada Spółdzielcza może wszcząć sprawę o rozwiązanie spółdzielni.

Art. 127. Drogą rozporządzenia można dla pewnych oznaczonych terytorjów przedłużyć odpowiedzialność członków, którzy wystąpili lub zgłosili swe wystąpienie ze spółdzielni po dniu 1 sierpnia 1914 roku, aż do upływu dwóch lat po wejściu w życie ustawy niniejszej.

Art. 128. Aż do wprowadzenia jednolitego prawa egzekucyjnego zatwierdzenia obrachunku dopłat przez sąd w myśl art. 99 i 102 należy w zakresie mocy obowiązującej ustaw rosyjskich połączyć z uznaniem tego obrachunku za natychmiastowo wykonalny, a w zakresie mocy obowiązującej prawa niemieckiego z udzieleniem klauzuli egzekucyjnej. W zakresie mocy obowiązującej prawa austriackiego zatwierdzony sądownie obrachunek dopłat stanowić będzie tytuł egzekucyjny.

Art. 129. Aż do wprowadzenia jednolitej organizacji sądownictwa karnego przez sądy, wymienione w art. 116 ust. 1, rozumieć należy w zakresie mocy obowiązującej prawa austriackiego sądy powiatowe, w zakresie mocy obowiązującej prawa niemieckiego — sądy ławnicze, w zakresie zaś mocy obowiązującej prawa rosyjskiego — sądy pokoju.

DZIAŁ VI. Wejście w życie i wykonanie ustawy.

Art. 130. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia ustawy.

Od tej chwili spółdzielnie i związki tychże tworzyć się mogą tylko na zasadzie ustawy niniejszej.

Wszelkie przepisy prawa prywatnego, odnoszące się do spółdzielni i ich związków, tracą z chwilą powyższą moc obowiązującą, o ile ustawa niniejsza nie zawiera wyjątków.

W szczególności tracą moc obowiązującą:

- a) ustawy austriackie z 9 kwietnia 1873 Dz. u. p. L. 70 i z 10 czerwca 1903 Dz. U. p. L. 133;
- b) ustawa niemiecka z 1 maja 1889 r. w brzmieniu ust. z 20 maja 1898 (Zbiór Praw Rzeszy z r. 1898, strona 370, 810 i nast.);
- c) rosyjska Ustawa Kredytowa (Zbiór Praw T. XI Cz. II Rozdział 10 art. 37—49 i 86—114²⁶) tudzież wszelkie statuty normalne;
- d) dekret Naczelnika Państwa z dnia 8 lutego 1919 (Dziennik Praw z r. 1919 № 17 poz. 223).

Art. 131. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

UWAGA. Ustawa z d. 7 kwietnia 1922 r. (D. U. № 39 p. 265) normuje tryb łączenia się spółdzielni.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 1920 roku w przedmiocie organizacji Rady Spółdzielczej.

(Dz. Ust. № 117 p. 776).

Na podstawie art. 107, 130 i 131 ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. (Dz. Ustaw № 111 poz. 733) zarządza się co następuje:

§ 1. Celem spółdziałania z Rządem w zakresie spraw spółdzielczych zostaje powołana państwowa Rada Spółdzielcza przy Ministerstwie Skarbu.

§ 2. Skład Rady stanowią Przewodniczący oraz członkowie: a) delegaci Ministerstw, wymienionych w ust. 2 art. 107 ustawy o spółdzielniach, w liczbie ogólnej 7 i b) osoby, przedstawione przez związki rewizyjne spółdzielni, a mianowane przez Ministra Skarbu w liczbie co najmniej 14.

§ 3. Przewodniczącego wyznacza Minister Skarbu, a delegatów rządowych wyznaczają właściwi Ministrowie na czas nieograniczony.

§ 4. Członków Rady z spośród przedstawicieli związków rewizyjnych mianuje Minister Skarbu na przeciąg lat dwóch z listy kandydatów, ułożonych przez Przewodniczącego Rady, na podstawie zgłoszeń, dokonanych przez związki rewizyjne.

§ 5. Na listę Przewodniczący Rady wciąga wszystkich kandydatów, przedstawionych przez uprawnione do tego związki (§ 6) na wezwanie Przewodniczącego i w terminie przez niego wyznaczonym.

§ 6. Do zgłoszenia kandydatów powołane będą te tylko związki, które posiadają prawo rewizji (art. 68 i ust. 2 art. 122 ustawy) i których statuty odpowiadają wymaganiom ust. 2 art. 67 ustawy.

§ 7. Przed upływem terminu urzędowania członków Rady z spośród przedstawicieli związków na wezwanie Przewodniczącego uprawnione do tego związki zgłaszają swych kandydatów na członków Rady w liczbie, przez Przewodniczącego ustanowionej, z uwzględnieniem stosunku liczbowego spółdzielni, należących do związków jednego typu. Zgłoszenie winno zawierać: imiona i nazwiska kandydatów, wiek, stanowisko społeczne, stosunek tychże osób do związku oraz dokładne oznaczenie miejsca stałego zamieszkania.

§ 8. Każdy z członków Rady, powołanych z spośród przedstawicieli związków, może zrzec się mandatu przed upływem czasu, na który został mianowany. Zrzeczenie winno

nastąpić na piśmie lub w drodze zgłoszenia rezygnacji na posiedzeniu Rady. W razie trzykrotnej nieusprawiedliwionej nieobecności członka Rady na posiedzeniu, Przewodniczący winien poddać pod głosowanie sprawę pozbawienia członka mandatu. Uchwalony w tej mierze wniosek wymaga zatwierdzenia przez Ministra Skarbu.

§ 9. W razie śmierci członka Rady, zrzeczenia się lub utracenia przezeń mandatu przed upływem czasu, na który został mianowany, Minister Skarbu mianuje zastępcę z listy kandydatów, ostatnio przez związki przedstawionych, z uwzględnieniem pierwszeństwa kandydatów tego związku, do którego należał były członek Rady. Zastępca urzęduje do końca kadencji członka, na którego miejsce został powołany.

§ 10. Mandaty członków Rady z pośród przedstawicieli związków wygasają z upływem każdego dwóch lat od daty zamianowania członków pierwszej Rady. W każdym jednak razie mandaty te trwają do chwili zamianowania nowych członków Rady.

§ 11. Przy ustanawianiu pierwszego składu osobowego Rady do zgłoszenia kandydatów uprawnione będą wszystkie mające siedzibę w granicach Rzeczypospolitej Polskiej związki spółdzielcze, które działają na podstawie statutu zarejestrowanego lub zatwierdzonego i których cele odpowiadają wymaganiom ust. 2 art. 66 ustawy, jakoteż patronaty, korzystające z prawa rewizji ustawowej, nadanego im na zasadzie obowiązujących dotąd praw.

Dla uzyskania tego uprawnienia związki spółdzielcze winny w ciągu trzech tygodni od daty ogłoszenia niniejszego rozporządzenia w Dzienniku Ustaw nadesłać do Ministerstwa Skarbu po jednym odpisie statutu wraz z odpisem, dowodu zarejestrowania lub zatwierdzenia tegoż statutu, po jednym odpisie sprawozdania za ostatni rok działalności, listę spółdzielni, należących do związku, oraz listę członków poszczególnych organów związku.

§ 12. Za udział w posiedzeniach członkowie wynagrodzenia nie otrzymują. Członkowie zamiejscowi otrzymują zwrot kosztów przejazdu kolejną i djety za każdy dzień posiedzenia i czasu, zużytego na podróż, według norm, ustanowionych dla urzędników państwowych IV stopnia.

§ 13. Przewodniczący kieruje biurem Rady, podpisuje w jej imieniu zarządzenia, instrukcje i korespondencje i przedstawia ją wobec władz państwowych. W razie nieobecności obowiązków jego pełni zastępca, wyznaczony przez Ministra Skarbu.

§ 14. Szczegółowe przepisy, dotyczące sposobu zwoływania posiedzeń Rady, zgłaszania wniosków, prowadzenia obrad zapadania uchwał i protokołowania tychże, określi regulamin, uchwalony przez Radę i zatwierdzony przez Ministra Skarbu.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE

**Ministra Sprawiedliwości i Ministra b. Dzielnicy Pruskiej
w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 10 marca
1921 r. w przedmiocie rejestru spółdzielni.**

(D. U. Nr. 25 p. 138).

Na podstawie art. 9 i 120 ustawy z dnia 29 października 1920 roku o spółdzielniach (Dz. Ust. Nr. 111 poz. 733) zarządza się co następuje:

§ 1. Czynności, dotyczących rejestrowania spółdzielni, dokonywają sądy przeznaczone do prowadzenia rejestru handlowego.

§ 2. Sądem właściwym dla spółdzielni lub jej oddziału jest sąd rejestrowy, w którego okręgu znajduje się siedziba spółdzielni lub oddziału.

§ 3. W przedmiocie postępowania oraz sposobu prowadzenia rejestru stosuje się obowiązujące przepisy, dotyczące rejestru handlowego, o ile nie są sprzeczne z ustawą o spółdzielniach lub rozporządzeniem niniejszem.

§ 4. Dla każdej spółdzielni, będą prowadzone osobne akta. O dokonaniu wpisów czyni się wzmiankę w aktach spółdzielni.

§ 5. Rejestr spółdzielni, jak również pisma i dokumenty, do niego składane, są dostępne do przeglądania dla wszystkich w godzinach, przez sąd wyznaczonych.

W przedmiocie przeglądania innych aktów rejestrowych obowiązują przepisy ogólne.

§ 6. Pismo, przeznaczone do ogłoszeń spółdzielni, wyznacza Rada Spółdzielcza, ogłaszając swą decyzję w gazecie urzędowej i zawiadamiając o niej sądy rejestrowe.

§ 7. O ile ustawa nie stanowi inaczej, sędzia rejestrowy zarządza ogłoszenie jednocześnie z dokonaniem wpisu; ogłoszenie winno być dokonane raz jeden.

Administracje pism, do ogłoszeń przeznaczonych, obowiązane są przysyłać właściwemu sądowi rejestrowemu po jednym egzemplarzu każdego numeru, zawierającego ogłoszenie przez sąd zarządzane. Numer pisma dołączony będzie do aktów danej spółdzielni.

§ 8. Ogłoszenia powinny być ujęte zwięźle i zawierać oznaczenie sądu rejestrowego, numer rejestru spółdzielni, datę zarejestrowania oraz całkowitą treść wpisu, z opuszczeniem jednak w druku podpisu sędziego lub sekretarza, napisów nad rubrykami, numeru aktów i odsyłaczy do rejestru.

§ 9. O dokonany wpisie do rejestru sąd zawiadamia zgłaszającego na formularzu, wypełnionym przez kancelarję sądową.

Zawiadomienia o odmowie dokonania wpisu winny być motywowane.

O wysłaniu zawiadomienia zaznaczyć należy w aktach przy postanowieniu sędziego.

§ 10. Zgłoszenia do rejestru spółdzielni dokonywują się, prócz zgłoszenia statutu (art. 5 ustawy) i zmian w statucie (art. 71 ustawy) przez zaprotokółowanie zgłoszenia lub przez podanie, podpisane przez zarząd spółdzielni w formie wierzytelnej. Pełnomocnictwo powinno być uwierzytelnione.

Jeżeli jednak zgłoszenie lub pełnomocnictwo zawiera firmę spółdzielni z podpisem osób, których podpisy w formie wierzytelnej znajdują się już w aktach spółdzielni, uwierzytelnienia można zaniechać.

Uwierzytelnienie podpisów może być dokonane również przez urząd gminny.

§ 11. Rejestr spółdzielni zawiera 9 rubryk (obacz wzór). Do poszczególnych rubryk wciąga się następujące dane:

do pierwszej — numer kolejny wpisów;

do drugiej — firmę spółdzielni, siedzibę, oznaczenie rodzaju i zakresu odpowiedzialności oraz, w rejestrze zakładu głównego—wzmianki o oddziałach, w rejestrze zaś oddziału—wzmiankę o zakładzie głównym;

do trzeciej — przedmiot przedsiębiorstwa oraz ograniczenia co do zawierania umów z nieczłonkami, o ile je statut zawiera;

do czwartej — wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania;

do piątej — imiona i nazwiska członków zarządu, zastępców i likwidatorów;

do szóstej — a) czas trwania spółdzielni, o ile określony został w statucie,

b) pismo przeznaczone do ogłoszeń,

c) rok obrachunkowy, jeżeli się różni od kalendarzowego,

d) liczbę członków zarządu, oraz, jeśli zarząd nie jest jednoosobowy, liczbę ich podpisów, wymaganą na aktach spółdzielni,

e) ograniczenia uprawnień zarządu,

f) postanowienia o zastępcach,

g) przepisy o likwidacji;

wpisy wciągane do rubryki 6-tej powinny być oznaczane właściwymi literami;

do siódmej — rozwiązanie (likwidację), unieważnienie upadłość;

do ósmej — numer i stronice aktów, zawierającą decyzję sędziego oraz datę wpisów i podpis sekretarza;

do dziewiątej — uwagi.

§ 12. Każda spółdzielnia otrzymuje w rejestrze kolejaj numer bieżący.

Dla wpisów jej przeznacza się conajmniej dwie przyległe stronicie rejestru.

§ 13. Wpisy, wciągane pod każdym numerem rejestru, będą miały oddzielną numerację kolejną. Równocześnie wpisy należy wciągać pod jednym numerem kolejnym.

Każdy kolejny numer wpisów winien być oddzielony od następnych linią poprzeczną przez obie stronicie.

§ 14. Każdy wpis winien zawierać, oprócz daty wciągnięcia i podpisu sekretarza, stronicę aktów, na której znajduje się postanowienie sędziego rejestrowego.

§ 15. Zmiany lub wykreślenia wpisów winny być umieszczone w tej rubryce, w której się wpis znajduje. Wpisy lub części ich pozbawione znaczenia należy podkreślić czerwonym atramentem.

Gdy wpis lub wykreślenie następuje z urzędu lub z mocy wyroku sądowego, należy o tem zaznaczyć w rubryce uwag.

§ 16. W przedmiocie opłat pozostają w mocy przepisy, obowiązujące w poszczególnych dzielnicach, w szczególności w b. dzielnicy pruskiej § 11 obwieszczenia Rady Związkowej z dn. 1 lipca 1899 r., (Dz. Ust. Rzeszy Nr. 347).

§ 17. Do chwili zarejestrowania zmian statutu w myśl art. 117 ustawy zrzeszenia, tym przepisem objęte, korzystać będą z rejestru, prowadzonego podług przepisów dotychczasowych. •

§ 18. Na ziemiach b. dzielnicy pruskiej sądy rejestrowe zamkną od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego rejestry członków spółdzielni, na mocy przepisów dotychczasowych prowadzone, i będą je nadal przechowywały.

Zarządy spółdzielni będą prowadziły rejestry członków w myśl przepisów dotychczasowych aż do wydania instrukcji w tym przedmiocie przez Radę Spółdzielczą (art. 17 i 30 ustawy).

PRZEPISY TYMCZASOWE O KOSZTACH SĄDOWYCH

(Dz. Urz. Dep. Spraw. 1917 r. Nr. 1 Dział 1 p. 7) w brzmieniu ustalonym przez ustawy z d. 17 grudnia 1920 r.

DZIAŁ I. O kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

ODDZIAŁ I. Przepisy ogólne.

Art. 1. W miejsce odpowiednich artykułów rosyjskiej ustawy postępowania cywilnego (wyd. 1904 r.), a w szczególności w miejsce rozdziału XV księgi I (art. 200—201), działu IV księgi II (art. 839—890), art. 1166 w części, dotyczącej opłaty wpisu sądowego i opłaty arkuszowej, art. 161¹², 1510 oraz art. 190 i 800 z wyjątkiem pierwszego ich ustępu obowiązują przepisy następujące:

Art. 2. Koszty sądowe w sprawach cywilnych są: 1) wpis, 2) opłata od podań, 3) opłata podań, 4) opłata kancelaryjna i 5) koszty postępowania.

(w red. ustawy z d. 17 marca 1921 r. Dz. U. Nr. 32 p. 194).

Art. 3. Opłaty stemplowe przy postępowaniu sądowym pobierane nie będą. Dokumenty, składane przez strony w postępowaniu sądowym, podlegać będą opłacie stemplowej tylko wówczas, gdyby tejże opłacie podlegały i bez korzystania z nich w tem postępowaniu.

Art. 4. Nieuszczenie kosztów sądowych pociągnie za sobą skutki, przewidziane w ustawie postępowania cywilnego.

ODDZIAŁ II. O wpisie.

Art. 5. Wpis jest dwojaki:

- 1) stosunkowy i
- 2) stały.

Art. 6. Wpis stosunkowy dzieli się na:

- 1) główny i
- 2) dodatkowy.

Art. 7. Wpis stosunkowy główny pobierany będzie:

- a) w ilości 3% od wartości: każdego powództwa głównego, powództwa wzajemnego, zawierającej samodzielne żądanie interwencji osób trzecich, opozycji przeciwko wyrokowi zaocznemu podań o wykonanie wyroków zagranicznych i sporów, wynikłych w postępowaniu działowym, prowadzonym w drodze incydentalnej;
- b) w ilości 3% od skarg apelacyjnych;
- c) w ilości 3% od skarg o uchylenie wyroku (art. 185 i 792 u. p. c.).

(w red. ustawy z 17 marca 1921 r. (D. U. Nr. 32 p. 194).

Art. 8. Wpis stosunkowy główny w ilości, odpowiadającej połowie wpisu, określonego w art. 7 i 10 niniejszej ustawy, pobierany będzie od podań o nadanie aktom klauzuli egzekucyjnej (art. 161^e i 265¹ u. p. c.) od postępowania wykonawczego, od podań o nadanie klauzuli egzekucyjnej lub unieważnienie wyroku sądu polubownego, od wniosku petenta o unieważnienie tytułu, przewidzianego w art. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1919 r. o utraconych tytułach na okaziciela (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 406), licząc od wartości nominalnej utraconych tytułów.

(w red. ustawy z 17 grudnia 1921 r. (D. U. Nr. 106 p. 770).

Art. 9. Wpis stosunkowy dodatkowy w ilości jednej czwartej wpisu głównego pobierany będzie od interwencji, niezawierającej samodzielnego żądania, od przyzpozwania do sprawy osób trzecich, tudzież od wszelkich skarg incydentalnych, z wyjątkiem ulegających opłacie wpisu stałego.

(D. U. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 10. Jeżeli wartość powództwa lub jego części w chwili wytoczenia nie da się ściśle określić, lub wogóle oszacowaniu na pieniądze nie ulega, wpis główny od nieokreślonej części powództwa oznaczy początkowo przewodniczący sądu w ilości od 50 do 2000 mk. w sądach pokoju i od 120 do 120000 mk. w sądach okręgowych. O oznaczeniu ilości przypadającego do uiszczenia wpisu sąd zawiadomi powoda, któremu służyć będzie prawo odwołania się do kompletu sądującego w terminie 7-dniowym. Ostateczna suma przypadających od stron wpisów określona będzie przez sąd przy wydaniu decyzji lub wyroku, przytem zaliczone będą pierwiastkowo uiszczone wpisy.

(D. U. 1921 r. Nr. 106 p. 770).

Art. 11. Przy pobieraniu wpisów od opozycji przeciwko wyrokowi zaocznemu, od skargi apelacyjnej, od skarg o uchylenie wyroków i od skarg incydentalnych — za podstawę do obliczenia przyjęta będzie nie początkowa wartość powództwa, lecz wartość przedmiotu sporu.

Art. 12. Jeżeli suma wpisu głównego lub dodatkowego w fenigach nie dzieli się przez 10, powinna być zaokrąglona do najbliższego wyższego dziesiątka fenigów.

Art. 13. Suma wpisu głównego lub dodatkowego w żadnym wypadku nie może wynosić mniej aniżeli 50 mk. w sądach pokoju, a 120 mk. w sądach okręgowych. Od skarg zaś o uchylenie wyroków suma wpisu głównego lub dodatkowego nie może wynosić mniej niż 600 mk. w sprawach, ulegających właściwości sądów pokoju, i 1200 mk. w sprawach, ulegających właściwości sądów okręgowych. (ibid).

Art. 13¹. Za podział wyegzekwowanych sum (art. 1214 u. p. c.) potrącony będzie wpis stosunkowy w wysokości $\frac{1}{2}\%$ od ogólnej sumy, przypadającej do stosunkowego rozdziału pomiędzy wierzycieli.

(D. N. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 14. Jeżeli przed wydaniem wyroku strony nie później niż na pierwszym posiedzeniu sądu, zawrą układ pojednawczy, albo zgłoszą wniosek umorzenia nazawsze postępowania— będzie im zwrócona połowa wpisów, uiszczonych przez nie za tę instancję, w której zawarto układ pojednawczy, lub ogłoszono wniosek umorzenia postępowania. Również ulega zwrotowi połowa wpisu w razie odmowy nadania aktom klauzuli egzekucyjnej (art. 161°, art. 365¹ u. p. c.). Wpis od ewentualnego powództwa wzajemnego w razie oddalenia powództwa głównego i nierozpatrzenia wskutek tego powództwa wzajemnego ulega zwrotowi.

(D. U. 1921 r. Nr. 82 p. 194).

Art. 15. Wpis stały pobierany będzie:

1) w ilości 2000 mk:

od działów, prowadzonych w drodze incydentalnej;
od zatwierdzenia testamentów (art. 1050 i nast. 1 cz. X tomu ros. Zb. R.);
od zatwierdzenia praw do spadku (art. 1403 u. p. c., art. 1239 i nast. 1 cz. X tomu ros. Zb. Pr.);
od przyznania prawa własności na zasadzie przedawnienia (art. 533 1 cz. X tom ros. Zb. Pr.);
od wykupu rodowych majątków (art. 1346 i nast. 1 cz. X tom Zb. Pr., art. 1438 u. p. c.);
od podań o zatwierdzenie lub unieważnienie licytacji nieruchomości;

2) w ilości 300 marek:

od każdego podania, rozpoczynającego postępowanie sądowe, nie podlegającego opłacie wpisu stosunkowego lub opłacie wpisu stałego w ilości wyższej, w sprawach, należących do właściwości sądów okręgowych;
od rozciągnięcia nadzoru celem uniknięcia upadłości;
od podań, wymienionych w art. 1 i 12 ustawy z dnia 26 lipca 1919 r. o utraconych tytułach na okaziciela (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 406) i
od sprzeciwów osób trzecich, przewidzianych w art. 15 tejże ustawy;

3) w ilości 200 marek:

od każdego podania, rozpoczynającego postępowanie sądowe, nie podlegającego opłacie wpisu stosunkowego lub opłacie wpisu stałego w ilości wyższej, w sprawach, należących do właściwości sądów pokoju.

Skargi członków rad rodzinnych na decyzję tych rad wolne będą od opłaty. (D. U. 1921 r. Nr. 106 p. 770)

Art. 16. Wpis stały w tej samej ilości (2000, 300 i 200 marek) pobierany będzie od skarg incydentalnych w przedmiotach wymienionych w poprzednim (15) artykule, a od skarg o uchylenie wyroków w tychże przedmiotach wpis wynosić będzie najmniej 600 mk. (ibid).

Art. 16¹. Od wnoszonych do Sądu Najwyższego skarg o uchylenie orzeczeń władz administracyjnych (Główna Komisja Ziemska i in.) pobierany będzie wpis w ilości 500 marek, o ile nie należałby się wyższy wpis na mocy art. 7.

W razie nieopłacenia wpisu od skarg o uchylenie wyroków, decyzji ostatecznych sądów, albo orzeczeń władz administracyjnych — ma odpowiednie zastosowanie art. 756 u. p. c.

(Dz. Ust. 1921 r. № 32 p. 194).

Art. 17. Wpisy opłacane będą przy złożeniu podania, rozpoczynającego postępowanie, stanowiące podstawę do pobrania wpisu, oprócz wypadków, przewidzianych w art. 10 niniejszej ustawy.

Art. 18. W razie zwrotu podania lub skargi (art. 53, 54¹, 54², 154², 266, 267, 269, 270, 755, 756 i 801 u. p. c.) już po opłaceniu wpisu, lub w razie cofnięcia przez stronę podania lub skargi przed nadaniem im biegu — wnoszący podanie lub skargę będzie miał na żądanie zwrócony cały wpis, względnie jego nadwyżkę. Oprócz powyższych wypadków oraz wypadku, przewidzianego w art. 14, wpisy zwrotowi nie ulegają (ibid).

Art. 19. Jeżeli po zwróceniu podania lub skargi, lecz przed zwrotem wpisu, wniesione będą powtórnie w tym samym przedmiocie podanie lub skarga, zaliczony zostanie co do nich wpis, pierwotnie wpłacony.

ODDZIAŁ III.

Art. 20. Od wszelkich podań, wnoszonych do sądów wszystkich instancji, tudzież do urzędników sądowych, oprócz podań podlegających opłacie wpisu stosunkowego lub stałego, pobierana będzie opłata:

- a) w sprawach, podlegających właściwości sądów pokoju — w ilości 50 marek;
- b) w sprawach podlegających właściwości sądów okręgowych — 100 marek.

ODDZIAŁ IIIa. O opłacie wezwań.

Art. 20¹. Od każdego wezwania sądowego, dokonanego na żądanie stron zarówno w sądach pokoju, jak i w sądach wyższych, z wyjątkiem wypadku, wskazanego w art. 307 i 308 u. p. c., oraz wypadku, kiedy strona zrzekła się doręczenia sobie wezwania, pobierana będzie opłata na rzecz Skarbu

w wysokości, równającej się każdorazowej opłacie pocztowej za list polecony najniższej wagi, jak obecnie 25 mk. Rozporządzenie określi sposób użycia sum, uzyskanych z tych opłat.

Art. 21. Od wszelkiego rodzaju dokumentów, wydawanych stronom na ich żądanie przez sądy i urzędników sądowych (prócz notariuszów), tytułów wykonawczych, kopji zaświadczeń i t. p., pobierana będzie opłata kancelaryjna: w sprawach podlegających właściwości sądów pokoju, po 30 mk., a w sprawach podlegających właściwości sądów okręgowych, po 60 mk. od każdej strony arkusza, licząc każde 25 wierszy za stronę. Każda rozpoczęta strona liczy się za całą. Od tytułów wykonawczych opłata powyższa liczy się najmniej, jak za cały arkusz.

(Dz. Ust. 1921 r. № 106 p. 770).

ODDZIAŁ V. O kosztach postępowania w sprawie.

Art. 22. Na wydrukowanie ogłoszeń w wypadkach, przez prawo przewidzianych, strona obowiązana będzie złożyć odpowiednią sumę oraz opłatę na przesłanie tej sumy do miejsca przeznaczenia.

Art. 23. Sędziowie i inni urzędnicy sądowi, delegowani poza miejscowość, w której urzędują, celem dokonania wizji sądowej, przesłuchania świadków i innych czynności, będą mieli zwrócone koszty podróży w obie strony i wypłacone djety, według norm, wskazanych w „Przepisach tymczasowych o wynagrodzeniu urzędników wymiaru sprawiedliwości”.

Art. 24. Wynagrodzenie biegłych wyznaczone będzie na ich żądanie przez sąd stosownie do przepisów, zawartych w art. 529 i 530 ust. post. cyw., niezależnie od kosztów sporządzenia ekspertyzy.

Art. 25. Wynagrodzenie świadków za oderwanie ich od zajęć wyznaczone będzie według zasad wskazanych w art. 407 i 408 u. p. c. w ilości od 50 do 500 mk. za każdą dobę. (ibid)

Art. 26. Duchowni wszelkich wyznań, wzywani przez sąd w celu odebrania przysięgi, niezależnie od tego, czy przysięga doszła, czy nie doszła do skutku, otrzymują za stawienie wynagrodzenie w wysokości według uznania sądu, nie może jednak ono przewyższać 300 marek (ibid).

Art. 27. Biegli świadkowie i duchowni, wzywani poza obręb miejscowości, w której zamieszkują, oprócz wynagrodzenia, w poprzednich (24, 25 i 26) artykułach zapewnionego, mają prawo do zwrotu kosztów podróży w wysokości, określonej przez sąd.

Art. 28. Koszta postępowania powinny być złożone zgóry w całości lub jeśli nie będzie można ściśle ich określić — pod postacią oznaczonej przez sąd zaliczki, przez tę stronę, na żądanie której sprawdzenie dowodów zarządzone zostało. Jeżeli

zaś sprawdzenie to sąd nakaze z urzędu lub na żądanie obu stron, wówczas należną kwotę powinny złożyć obie strony po połowie.

Art. 29. Wynagrodzenie komorników i woźnych sądowych wyznaczone będzie według specjalnej taksy.

Art. 30. Wynagrodzenie ze strony wygrywającej od strony przegrywającej za prowadzenie sprawy oznaczone będzie w ilości, przewidzianej w taksie dla adwokatów. O ile jednak strona nie będzie miała w sądzie adwokata, służyć jej będzie prawo do połowy tego wynagrodzenia.

ODDZIAŁ VI. O zwrocie kosztów sądowych.

Art. 31. Strona przegrywająca obowiązana będzie na żądanie strony wygrywającej zwrócić jej wszystkie koszta sądowe i prócz tego wynagrodzić ją za prowadzenie sprawy (art. 30).

Art. 32. W razie umorzenia sprawy: a) przez sąd z urzędu w wypadkach przewidzianych w ust. 4 i 5 art. 53 i ust. 1 i 2 art. 584 ust. post. cyw., b) na żądanie pozwanego w wypadkach, przewidzianych w ust. 1, 2 i 3 art. 69 i ust. 1, 2 i 3 art. 571 ust. post. cyw. i c) wskutek zrzeczenia się przez powoda powództwa — powód obowiązany będzie na żądanie pozwanego zwrócić mu koszta sądowe i wynagrodzić go za prowadzenie sprawy w stosunku jednej czwartej części wynagrodzenia bądź za pierwszą instancję, jeżeli sprawa umorzona będzie w tej instancji, bądź za dwie instancje, jeżeli sprawę umorzy instancja apelacyjna lub jeżeli instancja ta zatwierdzi umarżającą decyzję pierwszej instancji. W razie umorzenia postępowania drugiej instancji wskutek zrzeczenia się przez stronę skargi apelacyjnej, apelujący obowiązany będzie na żądanie strony przeciwnej, niezależnie od kosztów i wynagrodzenia, przysądzonych za pierwszą instancję, zwrócić jej koszta sądowe drugiej instancji i wynagrodzić ją za prowadzenie sprawy w stosunku jednej czwartej części wynagrodzenia za drugą instancję.

Art. 33. Jeśli wyrok zapadnie w części na korzyść jednej, a w części na korzyść drugiej strony, sąd orzecze stosownie do uwzględnionych i odrzuconych żądań, czy która z nich i w jakim stopniu ma prawo do wynagrodzenia za koszta sądowe.

Art. 34. Wynagrodzenie za koszta sądowe w sprawie, do której kilka osób wpływa, określone będzie przez sąd, odpowiednio do tego, czego która z nich żądała lub przeciwko czemu spór czyniła.

DZIAŁ II. O opłatach w postępowaniu hipotecznem.

Art. 35. Od każdej projektowanej do wykazu hipotecznego treści pobierana będzie opłata hipoteczna stała lub stosunkowa.

Art. 36. Od treści, projektowanych do wykazu hipotecznego, których wartość pieniężna nie da się oznaczyć, jak również od treści, dotyczących ostrzeżeń i wykreśleń, pobierana będzie opłata stała w ilości 100 marek. (ibid).

Art. 37. Od treści w których jest oznaczona lub da się oznaczyć wartość pieniężna—pobierana będzie opłata stosunkowa w ilości trzech czwartych procentu od wartości. Rozporządzenie określi sposób oznaczenia wartości.

Jednakże treść, której przedmiotem jest odpłatne przeniesienie wartości nieruchomości między żyjącymi, podlega jedynie opłacie stałej, określonej w art. 36.

(Dz. Ust. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 38. Jeśli treść, podlegająca opłacie stosunkowej, projektuje się do kilku miejsc tego samego wykazu hipotecznego lub nawet do różnych wykazów hipotecznych—pobierane będą od niej opłaty: stosunkowa raz jeden, a pozatem stała.

Art. 39. Opłata stosunkowa nie może wynosić mniej niż 15 mk., wogóle zaś jeżeli przy obliczeniu suma opłaty wypadnie w markach i fenigach—należy ją zaokrąglić wzwyż do pełnej marki. (ibid.).

Art. 40. Opłata hipoteczna od skarg apelacyjnych na decyzje wydziałów hipotecznych przy sądach pokoju wynosić będzie 200 mk. przy sądach zaś okręgowych—400 mk., a od skarg o uchylenie wyroków: w pierwszym wypadku—600 mk., a w drugim—1200 marek.

(D. U. 1921 r. Nr. 106 p. 770).

Art. 41. Od wszelkich [dokumentów, wydawanych przez pisarzy hipotecznych (kopji, świadectw z wykazów i ksiąg hipotecznych i t. p.), opłaty stemplowe pobierane nie będą: dokumenty te podlegać będą opłacie kancelaryjnej, ustanowionej w art. 21 niniejszej ustawy.

(D. U. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 42. Opłaty od treści, stosunkowe i stałe, pobierać będzie projektujący treść notariusz lub pisarz hipoteczny (art. 19 ust. hip. 1818 r.), a opłaty kancelaryjne i opłatę od skarg na decyzje wydziałów hipotecznych—pisarz hipoteczny, z obowiązkiem przelewania tych opłat do właściwych kas sądowych.

DZIAŁ III. O wyjątkach od przepisów o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i o opłatach w postępowaniu hipotecznem.

Art. 43. Instytucje państwowe są wolne od uiszczenia wszelkich kosztów sądowych i opłat wyjąwszy koszty postępowania w sprawie.

Jeżeli sprawa rozstrzygnięta została na korzyść wspomnianych instytucji, wtenczas niezapłacone przez nie koszty i opłaty, a w tej liczbie wpisy, opłaty od podań, wezwań,

opłaty kancelaryjne i inne ściągnięte będą z polecenia sądu od strony, która sprawę przegrała.

W razie przegrania procesu przez wspomniane instytucje mają zastosowanie art. 31—34. (ibid.).

Art. 44. Od wszelkich kosztów sądowych i opłat hipotecznych wolne są osoby, którym prawo ubogich przez decyzję sądu przyznane zostało. Skargi na decyzje, odmawiające przyznania prawa ubogich, są dopuszczalne.

Art. 45. Osoby, występujące w roli powoda na zasadzie przepisów o ubezpieczeniu robotników od nieszczęśliwych wypadków, jak również na zasadzie przepisów o wynagrodzeniu robotników i pracowników, poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków, oraz członków ich rodzin w przedsiębiorstwach fabrycznych i górniczych i na zasadzie przepisów o wynagrodzeniu poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków pracowników, majstrów i robotników na drogach żelaznych, a także członków ich rodzin, korzystają z prawa ubogich bez potrzeby przyznania im tego prawa przez sąd.

Art. 46. Osoba, chcąca wyjednać w sprawie prawo ubogich, winna złożyć sądowi, w którym sprawa już się toczy lub toczyć się ma, zaświadczenie właściwej władzy gminnej, policyjnej lub swej zwierzchności służbowej, iż nie posiada środków na prowadzenie sprawy. Zaświadczenie powinno obejmować dokładne dane o jej majątku, dochodach i położeniu rodzinnem. Sądy pokoju mogą przyznawać prawo ubogich i bez takich zaświadczeń.

Art. 47. Sąd może odmówić przyznania prawa ubogich, jeśli żądanie stanowiące przedmiot sprawy, dla której prawo to ma być przyznane, będzie jawnie bezzasadne.

Art. 48. Winny podania nierzetelnych wiadomości co do swego stanu majątkowego ulegnie karze, przewidzianej w art. 161 kod. kar. z r. 1903, winny zaś wydania nierzetelnego w tej mierze świadectwa ulegnie karze, przewidzianej w art. 667 tegoż kodeksu.

Art. 49. Całe postępowanie o uzyskanie prawa ubogich wolne jest od wszelkich kosztów sądowych, a podania o wydanie zaświadczeń, wymienionych w art. 46, jak również same zaświadczenia, wolne są od opłat stemplowych.

Art. 50. Prawo ubogich służyć będzie do tej tylko sprawy, w której zostało przyznane i tylko do czasu, dopóki zmiana w stanie majątkowym osoby, której to prawo przyznane zostało, nie umożliwi jej uiszczenia kosztów.

Art. 51. Za stronę, która korzysta z prawa ubogich, koszta postępowania w sprawie (art. 22 — 29), pokryte będą z funduszków Ministerstwa Sprawiedliwości.

Art. 52. Przy rozstrzygnięciu sprawy na korzyść strony, której przyznane zostało prawo ubogich, pokryte za nią koszta postępowania w sprawie, jak również niezapłacone przez nią

wpisy, opłaty od podań, wezwań, tudzież opłaty kancelaryjne i inne, ściągnięte będą z polecenia sądu albo z majątku, stronie tej przysądzonego, albo od strony, która sprawę przegrała. (ibid)

Art. 53. Przyznanie stronie prawa ubogich nie zwalnia jej od obowiązku zwrócenia kosztów sądowych stronie wygrywającej.

DZIAŁ IV. O opłatach w postępowaniu upadłościowym.

Art. 54. Opłaty w postępowaniu upadłościowym są.

- 1) wpis stały,
- 2) opłata stosunkowa—i
- 3) opłata kancelaryjna.

Żadne inne opłaty w postępowaniu upadłościowym pobierane nie będą.

Art. 55. Wpis stały pobierany będzie.

a) w ilości 500 mk.:

- od podań wierzycieli o ogłoszeniu upadłości,
- od opozycji wierzycieli przeciw wyrokowi, ogłaszającemu upadłość,
- od wszelkich skarg, zakładanych przez wierzycieli do wyższych instancji;

b) w ilości 2000 mk.:

- od żądania przywrócenia do czci kupieckiej (art. 604 kod. handl.).

(D. U. 1921 p. Nr. 106 p. 770)

Art. 56. Opłata stosunkowa potrącana będzie przez zarząd masy w ilości 1% od ogólnej sumy, przypadającej do podziału pomiędzy wierzycieli według każdego planu działowego (art. 558 i 561 Kod. Handl.). i przelewana będzie do właściwej kasy sądowej.

Art. 57. W razie zawarcia układu pomiędzy upadłym i wierzycielami (art. 519 i nast. Kod. Handl.), opłata stosunkowa pobierana będzie w tej samej ilości od sumy, która ma być wypłacona na mocy układu sprawdzonym wierzycielom. W tym wypadku opłata stosunkowa ściągnięta będzie z polecenia sądu od upadłego po zatwierdzeniu układu. Majątek, księgi, papiery i rzeczy upadłego (art. 525 Kod. Handl.) będą mu wydane dopiero po uiszczeniu tej opłaty.

Art. 58. Opłata kancelaryjna pobierana będzie w postępowaniu upadłościowym według zasad, wyłuszczonej w art. 21 niniejszej ustawy. Upadły jednak wolny jest od tej opłaty.

Art. 59. Przepisy art. 3, 4, 17, 18, 20 i 39 niniejszej ustawy mają zastosowanie i przy opłatach w postępowaniu upadłościowym.

(D. U. 1921 Nr. 32 p. 194)

DZIAŁ VI. O przeznaczenie kosztów sądowych w sprawach cywilnych oraz opłat w postępowaniu hipotecznem, upadłościowem i w sprawach karnych.

Art. 70. Wszystkie koszty sądowe w sprawach cywilnych, oprócz kosztów postępowania w sprawie, oraz opłaty w postępowaniu hipotecznem, upadłościowem i w sprawach karnych stanowią dochód (Królewsko Polskiego Zarządu wymiaru) Ministerstwa Sprawiedliwości.

Art. 71. Opłaty składane na wydrukowanie ogłoszeń (art. 22) sądy przesyłają wraz z ogłoszeniami redakcji wyznaczonych w tym celu wydawnictw.

Art. 72. Pieniądze składane na delegację sędziów i urzędników sądowych lub na wezwanie i wynagrodzenie świadków, biegłych i duchownych (art. 23 — 24), wypłacane będą przez sąd według przeznaczenia.

Art. 73. Pozostałość złożonych przez strony pieniędzy będzie im na żądanie zwrócona.

DZIAŁ VII. O opłatach w sprawach ogólnych.

(D. U. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 74. Do opłat od podań i świadectw urzędowych we wszystkich sprawach, nie objętych przepisami tymczasowemi o kosztach sądowych, stosowane będą przepisy, wskazane w dekreście z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie opłat od podań oraz od świadectw urzędowych (Dz. Pr. Nr. 14 poz. 15) ■ uwzględnieniem art. 10 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 73 ,poz 498).

Załącznik Nr. 66

U S T A W A

z d. 17 marca 1921 r. zmieniająca przepisy tymczasowe o kosztach sądowych.

(D. Ust. Nr. 32 p. 194).

.....

Art. 2. Przewidziane w ustawie postępowania cywilnego grzywny za niestawiennictwo świadków, biegłych i t. p. (art. 91, 383, 528 i 562 i in. u. p. c.) z wyjątkiem określonych w formie odsetek, wymierzane będą w markach w liczbach czterdziestokrotnie podwyższonych.

U S T A W A

z d. 17 grudnia 1921 r. w tymże przedmiocie.

(D. Ust. Nr. 106 p. 770).

· · · · ·

Art. 2. Wskazaną w art. 5 dekretu z d. 8 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o obrońcach sądowych i obrońcach przy sądach pokoju (D. P. Nr. 15 p. 205) opłatę za świadectwo do bronięcia spraw cudzych podwyższa się do 10,000 mk., względnie do 5,000 mk. od każdego świadectwa corocznie.

Art. 3. Art. 15 ustawy z d. 26 lipca 1919 r. o utraczonych tytułach na okaziciela (D. U. Nr. 67 p. 406) otrzymuje brzmienie następujące:

„Koszty postępowania w sprawie ponosi strona zainteresowana”.

Art. 4. Przewidziane w art. 67 i 70 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o rejestrze handlowym (D. P. Nr. 14 p. 164) grzywny podwyższa się pięćdziesięciokrotnie.

Art. 5. Przewidziane w art. 383 Kod. Cyw. Polsk. grzywny za nieusprawiedliwione niestawiennictwo na posiedzeniu rady familijnej określa się w wysokości od 100—5.000 mk.

Załącznik Nr. 67.

ROZPORZĄDZENIE

(661/450) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich o podatku stemplowym w sądach.

(D. U. Z. W. Nr. 57 p. 280).

Na podstawie rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919, poz. 15) w uzupełnieniu artykułu 10 rozporządzenia w przedmiocie prawa cywilnego i postępowania cywilnego z dnia 15 maja r. 1919 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 4 z dnia 24 czerwca r. 1919 poz. 23) i zamiast okólnika z dnia 14 stycznia r. 1920 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 6 (50) z dnia 24 stycznia r. 1920 poz. 85 postanawiam:

Art. 1. Artykuł 3 przepisów tymczasowych o kosztach sądowych (Dziennik Urzędowy Królestwa Polskiego Nr. 1 poz. 7—r. 1917) w części o niepobieraniu opłat stemplowych przy

postępowaniu sądowem nie ma zastosowania w okręgach: Wileńskim, Brzeskim i Mińskim.

Art. 2. Podania, składane do wszelkich sądów, i zaświadczenia, wydawane przez te sądy osobom zainteresowanym podlegają stempłowej opłacie, zgodnie z rozporządzeniem Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie podatku stempłowego od podań i zaświadczeń urzędowych (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 5 z dnia 28 czerwca r. 1919 poz. 34) z wyjątkami, wymienionemi w artykule następnym.

Art. 3. Od opłaty stempłowej wolne są podania i zaświadczenia:

- a) we wszelkich sprawach karnych;
- b) wnoszone i otrzymywane przez urzędy, kościoły, samorządy, instytucje oświatowe i dobroczynne;
- c) wnoszone i otrzymywane przez osoby, którym przyznane zostanie prawo ubogich;
- d) wnoszone i otrzymywane przez osoby, występujące w roli powoda w sprawach opartych na przepisach o asekuracji robotników od nieszczęśliwych wypadków, na przepisach o wynagrodzenie poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków robotników i pracowników oraz ich rodzin w przedsiębiorstwach fabryczno-przemysłowych, również na podstawie przepisów o wynagrodzeniu poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków pracowników, majstrów i robotników na drogach żelaznych, przeznaczonych do użytku publicznego, jako też członków rodzin tych osób.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 10 lutego r. 1920.

Załącznik Nr. 68.

TYMCZASOWA INSTRUKCJA OGÓLNA

dla Sądów Pokoju Królestwa Polskiego.

(Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 2 1919 r.).

DZIAŁ III. Dodatkowe przepisy w sprawach cywilnych dla sądów pokoju.

Art. 167. Sędzia pokoju na podaniu o zwołanie rady rodzinnej oznacza dzień i miejsce jej zwołania.

Art. 168. Jeżeli osoba, wnosząca o zwołanie rady rodzinnej, nie zobowiąże się sama do zaproszenia na posiedzenie

członków rady, wtedy wzywa się ich przez wezwania, w których winny być wskazane: data i miejsce posiedzenia rady familijnej, tudzież skutki niestawiennictwa.

Art. 169. Uchwały rady familijnej po ich uprawomocnieniu się wykonywa opiekun, albo którykolwiek z członków rady, przez nią do tego wyznaczony. Uchwały rady: o zwolnieniu od obowiązków członków lub opiekunów, o terminie i sposobie złożenia sprawozdań z opieki, o zażądaniu tych sprawozdań, o ograniczeniu opiekunów co do zarządu majątkiem małoletniego będą ogłaszane na mocy decyzji sędziego pokoju nieobecnym członkom lub opiekunom, bądź za ich pokwitowaniem na oryginalnej uchwale, bądź przez policję.

Art. 170. Skargi na uchwały rady familijnej przyjmuje sędzia pokoju. Do skargi tej winny być załączone odpisy w ilości, odpowiadającej liczbie osób, wchodzących w skład rady, z wyjątkiem skarżącego. Skargi powyższe sędzia przysyła do sądu okręgowego wraz z oryginalnymi aktami w przeciągu 7-miu dni po upływie terminu na podanie skargi lub po wręczeniu odpisów podanych już skarg, jeżeli ta czynność została dokonana po upływie powyższego terminu.

Załącznik Nr. 69.

PRZEPISY PRZECHODNIE

do ustawy postępowania cywilnego

(Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 1 dział 1 p. 5).

• • • • •
Art. 5. Sąd Najwyższy orzeka w sprawach, które przychodzą pod jego rozporządzenie wskutek skargi stron na ostateczne wyroki sądu okręgowego lub apelacyjnego w drodze kasacji, restytucji lub opozycji trzeciego.

Art. 7. Niezależnie od sposobów, wymienionych w art. 1 ust. post. cyw., zakres jurysdykcji sądowej rozciąga się na spory o ustalenie imienia lub nieistnienia stosunku prawnego, gdy powód ma w tem interes prawny. Właściwym dla tych skarg będzie sąd, który ze względu na przedmiot byłby właściwy przy pogwałceniu prawa spornego, a gdy wartość przedmiotu nie może być oszacowana, właściwym będzie sąd okręgowy.

Art. 10. Względem osób obecnych na posiedzeniu sądu przewodniczący korzysta z władzy, służącej mu w myśl art. 618 ustawy postępowania karnego.

Art. 11. W razie nieobecności osoby duchownej w miejscu posiedzenia sądu, przewodniczący, przed przystąpieniem

do przesłuchania świadka, odbiera od niego przysięgę, według obrządku wyznania, do jakiego świadek należy. Przepis niniejszy ma zastosowanie do sądów wszelkiego stopnia. Art. 1498 ust. post. cyw. uchyla się.

Art. 12. Pełnomocnictwa dla adwokatów przysięgłych do prowadzenia spraw nie wymagają urzędowego poświadczenia, chyba, że strona przeciwna tego zażąda; w tym ostatnim wypadku odroczenie sprawy zależy od uznania sądu. Art. 48 i 250 ust. post. cyw. uchyla się.

Art. 15. Wszelkie przewidziane przez ustawę postępowania cywilnego ogłoszenia i obwieszczenia publiczne zamieszczane być winny w dzienniku urzędowym Departamentu Sprawiedliwości (art. 581¹, 295, 1149 i 1682 ust. post. cyw.)

Art. 16. W sprawach przeciwko osobom, nieobecnym w kraju z powodu wypadków wojennych, sąd może bądź na żądanie, bądź z urzędu mianować dla nieobecnego do obrony praw w danej sprawie kuratora. Gdy sąd uzna zastępstwo strony, w kraju nieobecnej, przez kuratora za niedostateczne, postępowanie będzie zawieszono (art. 681 i 685 ust. post. cyw.).

Art. 17. Przy kontynuowaniu na żądanie jednej ze stron spraw, które toczyły się w byłych sądach rosyjskich i podczas okupacji nie otrzymały dalszego biegu, sądy (Królewsko)-Polskie co do wezwania stron będą się kierowały przepisami art. 275 i następnych ust. post. cyw.

Art. 25. We wszystkich wypadkach, w których w ustawie postępowania cywilnego mowa jest o instytucjach, urzędnikach i urzędach, nie funkcjonujących obecnie w Królestwie Polskiem, należy mieć na względzie odpowiadające tymże instytucje i urzędy.

Art. 26. We wszystkich wypadkach, w których w ustawie postępowania cywilnego jest mowa o języku rosyjskim, należy wyraz „rosyjski” zastąpić wyrazem „polski”.

(Dalsze artykuły (27 — 43) dotyczyły postępowania w sprawach niezakończonych i obecnie żadnego prawnego znaczenia nie mają).

Załącznik Nr. 70

D E K R E T

w przedmiocie zawieszenia biegu terminów i przedawnień.

(Dz. Praw 1919 r. Nr. 9 p. 12).

Art. 1. Bieg terminów i przedawnień w stosunkach cywilnych i handlowych sąd może uznać za zawieszony na czas przez siebie określić się mający w każdym wypadku, w któ-

rym ustali, że okoliczności, bezpośrednio lub pośrednio związane z wypadkami wojennymi, przeszkodziły stronie we właściwym czasie praw swych dochodzić lub prawa swe urzeczywistnić, lub wreszcie nie pozwoliły jej na przeszkodzenie drugiej stronie w nabyciu prawa lub zwolnieniu się z obowiązku.

Art. 2. Sąd może na żądanie strony przywrócić każdy uchybiony termin, w Ustawie Postępowania Cywilnego wskazany, gdy uchybienie nastąpiło z powodu okoliczności, bezpośrednio lub pośrednio z wypadkami wojennymi związanych.

Art. 3. Sąd może na żądanie strony uznać za zawieszony na czas przez siebie określić się mający bieg terminów, przewidzianych w art. 689 i 735 U. P. C.

Art. 4. Przepisy powyższe stosują się do terminów i przedawnień, które upłynęły lub upłyną w okresie czasu, rozpoczętego w dniu 1 sierpnia 1914 roku i skończyć się mającego w sześć miesięcy po zawarciu ostatecznego traktatu, który położy kres toczącej się wojnie.

Art. 5. Wydane wbrew przepisom powyższym wyroki i decyzje mogą być na wniosek osób interesowanych uchylone: wyroki — w drodze powództwa, decyzje — w drodze incydentalnej, bądź przez tę instytucję sądową lub urząd, które wyrok lub decyzję wydały, bądź przez odpowiednie instytucje sądowe albo urzędy, powołane w następstwie do wymiaru sprawiedliwości. Wnioski takie mogą być postawione najpóźniej w sześć miesięcy po zawarciu ostatecznego traktatu, który położy kres toczącej się wojnie.

Art. 6. Przepisy niniejsze zyskują moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Praw Państwa Polskiego.

(Por. moratorium sędziowskie D. U. Z. W. Nr. 78 p. 848).

Dan w Warszawie, d. 16 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 71.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1921 r. w przedmiocie przedłużenia terminów wekslowych w okręgu sądu apelacyjnego w Warszawie.

(Dz. Ust. Nr. 106 p. 775).

Na zasadzie dekretu z dn. 24 grudnia 1918 r. (Dz. P. P. Nr. 21 poz. 72) Rada Ministrów postanawia co następuje:

W okręgu sądu apelacyjnego w Warszawie terminy do wykonania wszelkich czynności, zmierzających do zachowania praw wekslowych, nie wyłączając zapewnienia dłużników

wekslowych przed upływem 5-letniego terminu, wskazanego w art. 189 Kod. Handl., które nie upłynęły dn. 31 lipca 1914 r. i zostały przedłużone na zasadzie rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 11 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 315) do dnia 1 stycznia 1922 r., przedłużone zostają nadal do dnia 1 lipca 1922 r.

Załącznik Nr. 72.

U S T A W A

z dnia 9 lipca 1920 r. o taksie dla komorników sądowych,

(Dz. Ust. Nr. 67 p. 450).

Art. 1.

	mk. fen.
1. Komornicy pobierają:	
a) za założenie akt	3 —
b) za sporządzenie w dwóch egzemplarzach wezwania, zawiadomienia dla doręczenia stronie, wierzycielowi, dłużnikowi albo innej osobie	2 —
c) za doręczenie	1 —
d) za sporządzenie ogłoszeń o licytacjach ruchomości lub nieruchomości, za każdy egzemplarz	1 —
e) za wystawienie każdego egzemplarza ogłoszeń o licytacji	1 —
2. Za zajęcie lub opis nieruchomego majątku komornicy pobierają:	
jeżeli wartość nieruchomego majątku nie przekracza 1000 mk.	15 —
jeżeli wartość nieruchomego majątku nie przekracza 2000 mk.	20 —
jeżeli wartość wynosi od 2000 do 25000 mk., od każdych 1000 mk. ponad 2000 mk.	2 —

Za sporządzenie protokołu zajęcia, albo spisu ruchomości, znajdujących się w zajętej albo opisanej nieruchomości, komornik pobiera opłatę, przewidzianą w p. 3.

3. Za sporządzenie protokołu zajęcia albo spisu ruchomości:

a) w razie dokonania jednocześnie oszacowania ruchomości, albo jeżeli wartość ich została określona, komornik pobiera:	
jeżeli wartość majątku w ogólnej masie nie przekracza 500 mk.: od każdych stu marek	3 —

	mk. fen.
jeżeli wartość majątku w ogólnej masie nie przekracza 1.000 mk., od każdych 100 mk. ponad 500 marek	2 —
jeżeli wartość majątku w ogólnej masie wynosi do 10.000 mk., od każdych 100 mk. ponad 1.000 mk.	1 —
jeżeli wartość majątku w ogólnej masie wynosi do 50.000 mk., od każdych 1.000 mk. ponad 10.000 mk.	2 —
ponad 50.000 mk., od każdych 1.000 mk. ponad 50.000	1 —
b) jeżeli zajęcie albo spis dokonane zostały bez określenia wartości ruchomości, komornik pobiera opłatę w zależności od czasu, zużytego na dokonanie tych czynności:	
za pierwszą godzinę lub jej część	15 —
za każde następne pół godziny	5 —
4. W wypadku, gdy komornik protokołu zajęcia nie sporządza, ale tylko sprawdza na miejscu ruchomości już zajęte, pobiera połowę opłaty, przewidzianej w p. 3.	
5. Za dokonanie zajęcia, albo spisu należności hipotecznych, wekslowych, kapitałów w gotówce lub papierach procentowych, akcji, pensji, rent, zarobków i t. p. komornik pobiera połowę opłaty, przewidzianej w p. 3. Wartość papierów procentowych przy stosowaniu niniejszej taksy oblicza się podług nominalnej wartości.	
6. Za opieczątowanie albo zdjęcie pieczęci bez dokonania jednocześnie spisu komornik pobiera wynagrodzenie w zależności od zużytego czasu:	
za pierwszą godzinę lub jej część	15 —
za każde następne pół godziny	5 —
Opłaty powyższej nie pobiera się, o ile po zdjęciu pieczęci dokonany był spis inwentarza.	
7. Za oddanie pod dozór zajętych przedmiotów komornik pobiera opłatę w ilości 5 mk., o ile szacunek przewyższa 300 mk.; jeżeli szacunek jest niższy, komornik opłaty nie pobiera.	
8. Za czynności związane z przeniesieniem zajętych przedmiotów w inne miejsce, komornik pobiera wynagrodzenie w zależności od zużytego czasu:	
za pierwszą godzinę lub jej część	15 —
za każde następne pół godziny	5 —
9. Za ogół korespondencji z władzami administracyjnymi i zarządami miejskimi w sprawie zaległych podatków, ciążących na zajęтым lub opisanym majątku nieruchomym albo ruchomym, oraz za ko-	

lokomocji w naturze, albo płaci gotówką na koszty podróży podług cen miejscowych.

Wynikły spór co do kosztów przejazdu rozstrzyga ostatecznie prezes sądu okręgowego.

Za przejazd koleją komornik ma prawo do zwrotu za bilet II klasy.

Djety pobiera komornik w wysokości 15 mk., przyczem ma zastosowanie art. 20 przepisów tymczasowych o wynagrodzeniu urzędników wymiaru sprawiedliwości.

Art. 2. Rada Ministrów na wniosek Ministra Sprawiedliwości jest uprawniona do obniżania lub podwyższania stawek taksy niniejszej w razie zmiany warunków ekonomicznych.

Art. 3. Ustawa niniejsza otrzymuje moc obowiązującą w b. zaborze rosyjskim z dniem jej ogłoszenia. Jednocześnie przestaje obowiązywać dekret Naczelnika Państwa z dnia 30 stycznia 1919 r. w przedmiocie taksy dla komorników (Dz. Pr. z 1919 r. № 12, poz. 131).

Załącznik Nr. 73.

PRZEPISY TYMCZASOWE

o wynagrodzeniu adwokatów.

(Dz. Pr. 1917 r. Nr. 15 p. 203).

Art. 1. Niniejsze przepisy ustalają wynagrodzenie adwokata w stosunku do klienta w braku umowy w sprawach z powództwa cywilnego.

Art. 2. Podstawą wynagrodzenia jest wartość przedmiotu sporu.

Art. 3. Zasadnicze wynagrodzenie może być podwyższone według uznania sądu aż do 50% ponad przepisaną wysokość w sprawach szczególnie trudnych lub wymagających szczególnej pracy adwokata, w razie zmniejszenia ceny powództwa w toku sporu lub zastępstwa więcej niż jednej osoby.

Art. 4. W sprawach o nadanie aktom klauzuli egzekucyjnej (art. 161²⁴ i 365¹ ust. post. cyw.) należy się $\frac{1}{3}$ zasadniczego wynagrodzenia.

Art. 5. W razie umorzenia sprawy:

- a) przez sąd z urzędu w wypadkach, przewidzianych w ust. 4 i 5 art. 53 i ust. 1, 2 i art. 584 ust. post. cyw.,
- b) na żądanie pozwanego w wypadkach, przewidzianych w ust. 1, 2 i 3 art. 69 i ust. 1, 2 i 3 art. 571 ust. post. cyw. i
- c) wskutek zrzeczenia się przez powoda powództwa należy się adwokatowi tylko $\frac{1}{4}$ część zasadniczego wynagro-

dzenia bądź za pierwszą instancję, jeżeli sprawa umorzona będzie w tej instancji, bądź za dwie instancje, jeżeli sprawę umorzy instancja apelacyjna lub jeżeli instancja ta zatwierdzi umarzającą decyzję w pierwszej instancji. W razie umorzenia postępowania drugiej instancji wskutek zrzeczenia się przez stronę skargi apelacyjnej, należy się adwokatowi niezależnie od wynagrodzenia za pierwszą instancję $\frac{1}{4}$ zasadniczego wynagrodzenia za drugą instancję.

Art. 6. Jeżeli strona broniona jest przez kilku adwokatów, należy się wszystkim jedno wynagrodzenie.

Art. 7. Taksa obejmuje wynagrodzenie za wszelkie czynności w danej sprawie i bez względu na jej wynik.

Wydatki ulegają likwidacji osobnej.

Art. 8. Jeżeli wartość przedmiotu sporu nie da się ustalić, określi sąd wynagrodzenie adwokata według swego uznania do wysokości 10000 mk. polskich.

Art. 9. W razie zmiany wartości przedmiotu sporu w toku postępowania, wynagrodzenie adwokata stosuje się do zmiennej sumy, co nie ubliża postanowieniu, zawartemu w art. 3.

Art. 10. W sprawach przed sądami pokoju otrzymuje adwokat wynagrodzenie według uznania sądu w wysokości od 25 do 150 mk. polskich.

Art. 11. W sprawach przed sądami okręgowymi otrzymuje adwokat następujące zasadnicze wynagrodzenie:

od 5000 mk. polskich	6 $\frac{1}{2}$ %
najmniej jednak 100 mk. polskich;	
od 5000 mk. polskich do 25000 mk. polskich	
za pierwsze 5000 mk. pol. — 325 mk. polskich	
a za resztę	3%
od 25000 mk. pol. do 100000 mk.	
za pierwsze 25000 mk. — 925 mk.	
a za resztę	1 $\frac{1}{2}$ %
powyżej 100000 mk. za pierwsze 100000 mk. — 2050 mk.,	
a za resztę	$\frac{1}{2}$ %

Art. 12. Za prowadzenie procesu w drugiej instancji należy się połowa, a w trzeciej instancji $\frac{1}{3}$ taksy za pierwszą instancję.

Art. 13. W razie zakończenia procesu układem pojedynczym przed wszczęciem rozprawy głównej, należy się adwokatowi $\frac{1}{4}$ zasadniczego wynagrodzenia, a po wszczęciu rozprawy głównej wynagrodzenie podług norm, wskazanych dla instancji, w której układ zawarty został.

Art. 14. W razie odwołania pełnomocnictwa bez uzasadnionej przyczyny przed rozpoczęciem rozprawy głównej, należy się adwokatowi $\frac{1}{4}$ zasadniczego wynagrodzenia, a po rozpoczęciu rozprawy głównej całe zasadnicze wynagrodzenie za tę instancję, w której odwołanie nastąpiło.

Gdy odwołanie uzasadnione będzie, może być przyznana adwokatowi odpowiednia część wynagrodzenia według uznania sądu.

Art. 15. W sprawach, nie objętych powyższymi przepisami, sąd w braku umowy ustala wynagrodzenie adwokata według swego uznania.

Art. 16. W procesach, rozpoczętych przed wejściem w życie niniejszej ustawy wynagrodzenie adwokata ustalone będzie według dotychczasowych przepisów.

Art. 17. Ustawa niniejsza ma zastosowanie także do obrońców sądowych i obrońców przy sądach pokoju.

Art. 18. Przepisy niniejsze obowiązują na ziemiach polskich dawnego zaboru rosyjskiego.

Dan w Warszawie, dnia 8 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 74.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 19 marca 1921 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Sprawiedliwości w przedmiocie oznaczenia terminów do sprzedaży z licytacji w b. zaborze rosyjskim majątków nieruchomości.

(Dz. Ust. Nr. 43 p. 263).

Na mocy art. 1142 ust. post. cyw., obowiązującej w b. zaborze rosyjskim na lata 1921, 1922 i 1923 wyznacza się te same terminy do sprzedaży z licytacji majątków nieruchomości, które obowiązywały w poprzednim trzechleciu, a mianowicie:

I. Dla nieruchomości miejskich:

- 1) od 2 do 18 stycznia,
- 2) „ 2 „ 17 kwietnia,
- 3) „ 2 „ 17 lipca,
- 4) „ 2 „ 18 października włącznie.

II. Dla nieruchomości ziemskich:

- 1) od 2 do 17 kwietnia,
- 2) „ 2 „ 17 lipca,
- 3) „ 2 „ 17 października,
- 4) „ 18 listopada do 3 grudnia włącznie.

ROZPORZĄDZENIE

**Naczelnego Dowództwa W. P. Generalnego Komisarza
w przedmiocie zarządu majątku władz okupacyjnych
oraz rosyjskich.**

(D. Z. Z. W. Nr. 1 p. 6).

Art. 1. Wszelki majątek ruchomy i nieruchomy władz okupacyjnych niemieckich i austriackich jak również i wszelki majątek byłych władz rosyjskich objęty zostaje przez Zarząd Wojskowy Z. W. Umowy, na zasadzie których majątek ten przeszedł od byłych władz okupacyjnych w ręce prywatne (osób fizycznych lub prawnych) uznaje się za nieważne, o ile nie uzyskają zatwierdzenia Generalnego Komisarza Cywilnego.

Art. 2. Wszelkie należności z tytułu świadczeń, dokonanych przez władze okupacyjne, będą ściągane przez władze polskie.

Art. 3. Kto samowolnie naruszy lub przywłaszczy sobie własność, pozostałą po władzach okupacyjnych lub byłych władzach rosyjskich, karany będzie w postępowaniu administracyjnym przez komisarza powiatowego aresztem do 3 miesięcy lub grzywny do 30,000 marek, albo też łącznie aresztem do 3 miesięcy i grzywną do 30,000 marek.

Warszawa, d. 19 marca 1919 r.

ROZPORZĄDZENIE

**(9632/147) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, do-
tyczące mienia, pozostałego po usuniętych władzach
okupacyjnych.**

(D. U. Z. W. Nr. 14 p. 122).

W uzupełnieniu rozporządzenia Komisarza Generalnego z dnia 19 marca 1919 r. (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 1 z dnia 10 kwietnia 1919 r.) w przedmiocie mienia pozostałego po usuniętych władzach okupacyjnych zarządza się dla całego obszaru, poddanego władzy Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, co następuje:

Art. 1. Osoby, w których posiadaniu znajduje się mienie, pozostałe czy to po dawnych władzach rosyjskich, czy to po

władzach austrijskich, niemieckich, ukraińskich lub rosyjskich bolszewickich, winny oddać to mienie do rozporządzenia Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, bez względu na to, w jaki sposób rzeczono władze to mienie w swoim czasie posiadały. Przepis ten obowiązuje również trzecich nabywców.

Art. 2. Umowy, mające za przedmiot przejście mienia którejkolwiek z wymienionych w art. 1 kategorii w posiadanie osób prywatnych, uznaje się za nieważne, o ile nie uzyskają zatwierdzenia Komisarza Generalnego Z. W.

Art. 3. Wszelako zatwierdzone nie będą:

1) Umowy w przedmiocie mienia wskazanego w art. 1, zawarte po zawieszeniu broni pomiędzy państwami koalicyjnymi a mocarstwami centralnymi t. j. po dniu 11 listopada 1818 r., z wyjątkiem umów, których niewykonanie mogłoby pociągnąć skutki, zagrażające interesowi publicznemu.

2) Umowy, których przedmiotem były:

- a) materiały wojenne,
- b) materiały leśne, z wyjątkiem poręb i sztuk przypadających do cięcia przy normalnej eksploatacji lasu,
- c) gospodarczy inwentarz martwy i żywy, potrzebny do normalnego prowadzenia gospodarstwa rolnego,
- d) zakłady przemysłowe, inwentarz tych zakładów, materiały i środki produkcji, znajdujące się w tych zakładach, oraz
- e) środki komunikacyjne i przewozowe.

3) Umowy zawarte w imieniu władz wymienionych w art. 1 przez osoby do zawierania takich umów należycie nie upoważnione.

Art. 4. Pozostałe umowy będą zatwierdzone, o ile nie były zawarte w złej wierze, na szkodę wkraczającej armii polskiej lub na szkodę kraju, na którego potrzeby publiczne przedmioty tych umów były przeznaczone, jako też na szkodę poszczególnych obywateli kraju.

Art. 5. Przedmioty, które na skutek umów w myśl poprzedzających artykułów nieważnych przeszły bądź bezpośrednio od władz wymienionych w art. 1, bądź pośrednio w posiadanie osób prywatnych, przechodzą do rozporządzenia Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich bez wynagrodzenia ze strony tegoż Zarządu.

Art. 6. Przedmioty objęte rozporządzeniem niniejszem, dla których zgłoszenia nie obowiązują już wcześniejsze terminy, winny być zgłoszone w ciągu 2 tygodni od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia lub od dnia zajęcia danej miejscowości przez wojska polskie u inspektorów okręgowych zdobywcy wojennej lub delegowanych przez nich na powiat urzędników, w razie zaś braku w powiecie delegowanego przez inspektora okręgowego urzędnika u komisarza powiatu. Przy zgłoszeniu tych przedmiotów osoby posiadające takowe winny wskazać, od kogo i kiedy je nabyły.

Art. 7. Winni nie zgłoszenia rzeczonych przedmiotów we właściwym terminie karani będą w drodze administracyjno-karnej aresztem do trzech miesięcy i grzywną do 3,0000 marek, albo też jedną z tych kar. Przedmioty niezgłoszone ulegną konfiskacie.

Art. 8. Wykonanie przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu funkcji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, w szczególności zaś orzekanie o ważności umów (Art. 2, 3, 4) oraz dokonywanie konfiskaty (Art. 6) należy do inspektorów okręgowych zdobyczy wojennej, wyznaczonych przez Generalnego Komisarza Ziem Wschodnich. Orzeczenia inspektorów okręgowych zdobyczy wojennej, uznające ważność nabycia, stają się prawomocne po zatwierdzeniu przez Komisarza Generalnego. Od orzeczeń nieważności służy odwołanie się do Komisarza Generalnego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia orzeczenia osobie zainteresowanej. Do skargi winna być dołączona opłata w wysokości $\frac{1}{2}\%$ wartości pretensji. Opłata ta będzie zwróconą w wypadkach uwzględnienia skargi. Urząd zdobyczy wojennej, o ile uzna podaną ocenę za nieodpowiadającą faktycznej wartości pretensji, określa taką, na mocy posiadanych danych lub na podstawie orzeczenia rzeczoznawców.

Wniesienie skargi odwoławczej nie wstrzymuje wykonania decyzji inspektora okręgowego.

Art. 9. Umowy, których przedmiotem było kupno mienia pozostałego po władzach wymienionych w art. I, dotychczas w całości lub w części nie wykonane, dalszemu wykonaniu nie ulegają, wyjąwszy te wypadki, kiedy Komisarz Generalny uzna niewykonanie danej umowy w całości lub w części za szkodliwe z punktu widzenia dobra publicznego.

Podania w tej mierze składać należy do Urzędu dla Spraw Zdobyczy Wojennej.

Art. 10. Inspektorowie okręgowi zdobyczy wojennej władni są rozporządzić materiałami leśnymi, nabytymi przez osoby prywatne, a wyciętymi w dobrach prywatnych wbrew przepisom o ochronie lasów, a to za odszkodowaniem właściciela według ostatniej urzędowej taksy.

Art. 11. Sprawy, których dotyczy niniejsze rozporządzenie, podlegają ostatecznej decyzji Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich i po za przewidzianą w tym rozporządzeniu administracyjną drogą dochodzenia pretensji w tych sprawach, żadna inna droga nie jest dopuszczalna.

Art. 12. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na terenie, podległym Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, od dnia ogłoszenia go w dzienniku urzędowym tego Zarządu.

Warszawa, dnia 25 sierpnia 1919 r.

ROZPORZĄDZENIE

(10706/165 Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące unieważnienia umów zawartych tudzież praw nabytych, pochodzących z rozporządzeń byłych władz sowieckich (bolszewickich) i ukraińskich.

(D. U. Z. W. Nr. 17 p. 149).

Na mocy art. 2 rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z d. 12 maja b. r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich postanawiam co następuje:

Art. 1. W miejscowościach, zajmowanych przed wkroczeniem wojsk polskich przez władze bolszewickie lub ukraińskie, nieważne są umowy, zobowiązania tudzież prawa nabyte, oparte na wydanych przez pomienione władze, ich organy i organizacje przepisach prawnych, rozporządzeniach i postanowieniach, niezgodnych z prawem, obowiązującym na terenie podległym Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich.

Art. 2. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na terenie pomienionym od dnia ogłoszenia go w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Warszawa, dn. 5 września 1919 r.

Załącznik Nr. 78.

ROZPORZĄDZENIE

(663/452) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące ustanowienia ewidencji majątku osób zaginionych.

(D. U. Z. W. Nr. 55 p. 183).

W celu ustalenia losu majątków opuszczonych i ustanowienia opieki nad nimi postanawiam, co następuje:

Art. 1. W stosunku do majątku ruchomego, jak i nieruchomości, opuszczonego po dzień dzisiejszy przez właścicieli wskutek działań wojennych, należy zastosować art. 1451—1460 U. P. C.

Art. 2. Prezesi i prokuratorzy sądów okręgowych wydadzą w tej mierze odnośne okólniki sędziom pokoju i podprokuratorem.

Art. 3. Z chwilą wyznaczenia przez sędziów pokoju opieki nad opuszczonym majątkiem władzę administracyjną,

zarządzające dotychczas tym majątkiem, przekażą zarząd ze wszystkimi rachunkami i dokumentami wyznaczonemu opiekunowi.

Wilno, 10 lutego 1920 r.

Załącznik Nr. 79.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie pozbywania i wydzierżawiania nieruchomości, oraz sprzedaży i wyrębu lasów w majątkach odebranych przez rząd rosyjski.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 15 p. 10).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W.P. z dnia 29 maja 1920 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, zarządzam co następuje:

Art. 1. Wzbronione jest pozbywanie wszelkich nieruchomości, które należały do Rzymsko-Katolickich i Greko-Katolickich Kościołów i Klasztorów, wszelkich instytucji i osób prywatnych, które zostały przez rząd rosyjski zabrane, niezależnie od tego, do kogo majątki te obecnie należą i jaką drogą doszły do obecnego posiadacza.

Art. 2. Wzbronione jest również wydzierżawianie nieruchomości wymienionych w art. 1-ym na termin dłuższy nad rok jeden, oraz sprzedaż i wyrąbywanie znajdujących się w nich lasów, po za normalnym wyrąbem rocznym, zatwierdzonym przez Zarząd Dóbr Państwa.

Art. 3. W razach wyjątkowych Okręgowym Komisjom Urzędzeń Rolnych przysługuje prawo, w celu przeprowadzenia planowej parcelacji, przedstawiania Komisarzowi Naczelnemu wniosków o zezwolenie parcelacji nieruchomości, wymienionych w art. 1-m.

Art. 4. Umowy i tranzakcje zawarte wbrew niniejszemu rozporządzeniu są nieważne.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 22 czerwca 1920 r.

ROZPORZĄDZENIE

**Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego
w przedmiocie umów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich.**

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 9 p. 126).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W.P. z dn. 17. stycznia 1920 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, zarządzam co następuje:

Art. 1. Wszelkie umowy („zaprodajne”, „rozpiski zadatkowe”) o przyrzeczeniu sprzedaży nieruchomości ziemskich, nie przewyższających, licząc na jednego nabywcę, 30 dziesięcin przestrzeni i położonych poza obrębem miast i miasteczek w powiatach: Włodzimierskim, Kowelskim, Łuckim, Sarnieńskim, Rówieńskim, Dubieńskim i Krzemienieckim, nie mogą ulegć rozwiązaniu na jednostronne żądanie sprzedawców, bez zgody nabywców, o ile umowa została zawarta przed 1 lipca 1916 r., i o ile nabywca zgadza się niedopłaconą część sumy sprzedażnej podwyższyć sześciokrotnie, wypłacając tę powiększoną sumę w markach polskich według kursu: jeden rubel=216 fen.

Art. 2. Jeżeli sprzedawca będzie się uchylać od zawarcia aktu sprzedaży na powyższych warunkach, nabywca ma prawo w ciągu sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia do zwrócenia się do sądu z powództwem o przyznanie mu prawa własności na nieruchomość, będącą przedmiotem umowy, przy czem obowiązany będzie przy powództwie złożyć do depozytu sądowego dla sprzedawcy resztę sumy sprzedażnej, obliczoną w sposób przewidziany w art. 1. Powództwo to może jednak nie być uwzględnione, jeżeli Sąd, nie kłując się motywami formalnymi, uzna, że cała wina niedotrzymania umowy spada wyłącznie na nabywcę. Wrazie uwzględnienia powództwa, sąd wydaje nabywcy nakaz wykonawczy i odpis wyroku nie wcześniej, jak po uiszczeniu przez nabywcę do kasy skarbowej podatku alienacyjnego.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie także do wszystkich prawomocnie nierozstrzygniętych spraw sądowych, wynikłych z tytułu umów, wskazanych w art. 1 niniejszego rozporządzenia, i obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, 19 maja 1920 r.

ZARZĄDZENIE

**Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego
w przedmiocie wstrzymania biegu spraw wynikłych z umów
przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich.**

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 15 p. 202).

Wobec rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 29 maja 1920 r. w przedmiocie przekazania zarządu powiatów Wołyńskich Rządowi Rzeczypospolitej Polskiej (Dziennik Urzędowy Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. № 13 poz. 167), oraz zawiadomienia Prezydium Rady Ministrów o opracowaniu projektu nowej ustawy, zmieniając rozporządzenie Komisarza Naczelnego z d. 19 maja w przedmiocie umów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich (Dziennik Urzędowy Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. № 9 poz. 123), zarządzam co następuje:

Wstrzymać bieg spraw, wynikłych z wszelkich umów („zapродаżne”, „rozpiski załatkowe”) o przyrzeczeniu sprzedaży nieruchomości ziemskich, nie przewyższających, licząc na jednego nabywcę, 30 dziesięcin przestrzeni i położonych w powiatach Włodzimierskim, Kowelskim, Łuckim, Sarnieńskim, Rówieńskim, Dubieńskim i Krzemienieckim, o ile umowy te zawarte zostały po 1 lipca 1915 roku, a przed 1 września 1919 roku”.

Warszawa, 25 czerwca 1920 roku,

Załącznik Nr. 82.

ROZPORZĄDZENIE

K. G. Z. W. w przedmiocie uregulowania stosunków pomiędzy użytkownikami cudzych gruntów, a powracającymi właścicielami tychże gruntów.

(Dz. U. Z. W. № 5 p. 38).

§ 1. Obecni użytkownicy opuszczonych gruntów cudzych, korzystający z tych gruntów, bądź z tytułu pozwolenia udzielonego przez b. władze okupacyjne niemieckie i bolszewickie, bądź samowolnie, w razie powrotu na miejsce właścicieli gruntów opuszczonych lub prawnych ich spadkobierców i zastępców, obowiązani są w charakterze opłat dzierżawnych do świadczeń na rzecz osób wyżej wymienionych, stosownie do

przepisów w art. 3 niniejszego rozporządzenia zawartych, o ile pomiędzy stronami nie nastąpi porozumienie w drodze umowy prywatnej.

§ 2. Osoba użytkująca w roku 1919 cudze opuszczone grunta winna zebrać własnymi środkami cały plon zasiewów własnym ziarnem i pracą dokonanych przez nią w gruntach pomienionych i wydać w snopach właścicielowi gruntu, względnie jego zastępcom lub spadkobiercom, w razie powrotu ich na miejsce do d. 15 lipca 1919 r. jedną trzecią część zebranego zboża.

§ 3. Winni przekroczenia przepisów § 2 niniejszego rozporządzenia zawartych, niezależnie od odpowiedzialności w drodze prawa cywilnego przed właścicielami gruntów, ulegną karze grzywny do 10,000 rubli lub aresztu do 3 miesięcy, wymierzanej w drodze administracyjnej.

Warszawa, 21 czerwca 1919 r.

Załącznik Nr. 83.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich w przedmiocie regulacji stosunków pomiędzy właścicielami gruntów w powiatach wołyńskich, a ich dzierżawcami (kolonistami).

(Dz. U. № 8 p. 49).

Na mocy rozkazu Naczelnego wodza W. P. z d. 12 maja 1919 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziemi Wschodnich, celem uregulowania w powiatach Wołyńskich stosunków między właścicielami gruntów, a osiadłymi tam dawnymi dzierżawcami (kolonistami), którzy, jako bezrolni, lub małorolni, są wskutek tego gospodarczo uzależnieni od zachowania ich władania, postanawiam co następuje:

Art. 1. Dzierżawcy (koloniści), którzy w dniu 1 lipca 1915 r. władali tytułem dzierżawy w powiatach wołyńskich gruntami, nie przewyższającymi, licząc na jednego dzierżawcę; 30 morgów przestrzeni, i których władanie rozpoczęło się przed 1 stycznia 1900 r., nie mogą być z gruntów tych wysiedlani, chociażby ich umowy dzierżawne wygasły, jak również ci sami dzierżawcy, ewakuowani z powodów wojennych, jeżeli powrócą na miejsce przed 1 sierpnia 1919 r. mają prawo objąć w użytkowanie grunta poprzednio przez siebie dzierżawione.

Art. 2. Wykonanie wszelkich wyroków sądowych, dotyczących wymienionych w artykule poprzednim osób, ulega-

zawieszeniu pod względem eksmisji (wysiedlania) z dzierżawionych gruntów z równoczesnem zawieszeniem biegu przedawnienia wymienionej części tych wyroków.

Art. 3. Przepisy w art. 1 i 2-gim zawarte mają zastosowanie również do dzierżawców, którzy rozpoczęli władanie po 1 stycznia 1900 r., r., jeżeli takowi odpowiadają innym warunkom art. 1 i jeżeli specjalna komisja rozjemcza wyda opinię, iż dany dzierżawca winien być pozostawiony na zajmowanym gruncie, jako pożyteczny dla gospodarczych potrzeb kraju gruntu tego użytkownik. O ile grunt poprzednio dzierżawiony uzyskał już obecnie inne przeznaczenie, komisja może wyznaczyć dzierżawcy grunt równoznacznej wartości i przestrzemi w tych samych dobrach w innem miejscu.

Art. 4. Wymienioną w art. poprzednim komisję, powołuje w miarę potrzeby komisarz powiatowy. Do komisji, prócz komisarza powiatowego, jako przewodniczącego, wchodzi: sędzia pokoju i przedstawiciel drobnej własności rolnej, delegowany przez wójta gminy, w której dany dzierżawca (kolonista) ma osiadłość.

Art. 5. Opłata dzierżawna w wypadkach ukończenia terminu umowy dzierżawnej, ustanawia się dla osób, których dotyczy niniejsze rozporządzenie, o ile pomiędzy stronami nie nastąpi porozumienie, w drodze umowy dobrowolnej, w tej wysokości, jaka była ustalona w ostatnim kontrakcie dzierżawnym.

Art. 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje w podległych Zarządowi Cywilnemu Ziemi Wschodnich powiatach wołyńskich.

Wilno, d. 17 lipca 1919 r.

Załącznik Nr. 84.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziemi Wołynia i Frontu Podolskiego
w przedmiocie przedłużenia terminów eksmisji oficjalistów
i robotników folwarcznych.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 25).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W.P. z dnia 17 stycznia 1920 r. o organizacji zarządu cywilnego Z. W. Woł. i Fr. Podolskiego, wobec głodu mieszkaniowego, spowodowanego zniszczeniem kraju, zarządzam, co następuje:

Art. 1. Przy zasadzeniu powództw o eksmisję oficjalistów i robotników folwarcznych i fabrycznych, których umowy najmu wygasły, lub zostały zerwane przez pracodawcę, a któ-

rzy zamieszkują zabudowania w folwarkach, lub osadach fabrycznych, na ten cel przeznaczone, sądy udzielać mają dostatecznego terminu na dobrowolne opuszczenie tych zabudowań.

Art. 2. Terminy powyższe, w zależności od pory roku i okoliczności sprawy, mają być wyznaczono w granicach od 1 do 3 miesięcy.

Art. 3. Niniejsze rozporządzenie nie dotyczy osób, które zajęły zabudowania w folwarku, lub w fabryce samowolnie, lub bez zgody właściciela.

Art. 4. Wykonanie prawomocnych wyroków Sądu, zapadłych przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia, a nie wykonanych dotychczas, zostaje powstrzymanem na przeciąg czasu, wynoszący 1 miesiąc.

Art. 5. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierzam Prezesom Sądów Okręgowych w Łucku i Kamieńcu Podolskim.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 27 marca 1920 r.

Załącznik Nr. 85.

ROZPORZĄDZENIE

K. G. Z. W. w przedmiocie wstrzymania eksmisji (wysiedlenia) dzierżawców małorołnych.

(D. U. Z. W. Nr. 58 p. 272).

Art. 1. Dzierżawcy, którzy w dniu 1 stycznia 1920 roku władali tytułem dzierżaw po za obrębem miast w okręgach: Wileńskim, Mińskim i Brzeskim gruntami nie przewyższającymi 40 dziesięcin na każdego dzierżawcę, i obecnie temi gruntami władają, nie mogą być z gruntów tych wysiedleni do dnia 1 kwietnia 1920 r. chociażby ich umowy dzierżawne wygasły.

Art. 2. Wykonanie wyroków sądowych, dotyczących wymienionych w art. 1 niniejszego rozporządzenia osób, ulega zawieszeniu pod względem eksmisji (wysiedlenia) z dzierżawnych gruntów.

Art. 3. Oplata dzierżawna w wypadkach ukończenia terminu umowy dzierżawnej, przewidzianej w art. 1, wynosić winna w markach polskich pięciokrotną sumę, płaconą w rublach z tegoż tytułu według kontraktu lub miejscowych norm dzierżawnych w 1914 r., o ile dzierżawca wpłaca podatki gruntowe, względnie siedmiokrotną, o ile podatki gruntowe wpłaca właściciel.

Art. 4. Pod opłatą dzierżawną należy rozumieć tylko sumę pieniężną, płatną na rzecz właściciela gruntu, oraz wszelkie inne pieniężne zobowiązania. Świadczenia w naturze ze strony dzierżawców na dobro właściciela gruntów, nie podlegają podwyższeniu w stosunku do świadczeń ustalonych przez ostatni kontrakt.

Art. 5. Powodem do unieważnienia już zawartej umowy dzierżawnej, odmowy odnowienia takowej na okres do dnia 1 kwietnia 1921 r. oraz eksmisji służy:

1) niewypłacenie w oznaczonym terminie tenuty dzierżawnej, względnie niezłożenie należnej za dzierżawę sumy do depozytu sądu w razie niemożności zapłacenia tych pieniędzy właścicielowi gruntu;

2) odstąpienie swoich praw dzierżawnych innym osobom bez zgody na to właściciela gruntu;

3) wprowadzenie, bez zgody właściciela gruntu, urządzeń przemysłowych lub handlowych, nie wynikających z charakteru dzierżawy;

4) dewastacja majątku.

Moc rozporządzenia niniejszego, również jak i niżej podanego, została przedłużona przez rozporządzenie Rady Ministrów do 1 marca 1922 r. (D. U. 1921 r. Nr. 19 p. 110). a następnie do 1 listopada 1922 r. (D. U. 1922 r. Nr. 12 p. 109). zaś ustawa z dnia 27 stycznia 1922 r. (D. U. Nr. 10 p. 68) upoważniła osoby uprawiające działki ziemi na gruntach cudzych do użytkowania uprawianych przez nich gruntów i zajętych pomieszczeń do 31 października 1922 r., względnie do 31 sierpnia 1922 r.

Wilno, dnia 19 lutego 1920 r.

Załącznik Nr. 86,

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie wstrzymania eksmisji (wysiedlenia) dzierżawców małorolnych.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 137).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dn. 17 stycznia 1920 roku o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego i z upoważnienia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich zarządzam, co następuje:

Art. 1. Dzierżawcy, którzy w dniu 1 sierpnia 1914 roku władali i obecnie władają tytułem dzierżawy poza obrębem miast i miasteczek w Okręgu Wołyńskim gruntami, nie przewyższającymi, licząc na jednego dzierżawcę, 25 dziesięcin (po

2400 kw. sażeni) przestrzeni, chociażby nie należeli do kategorii dzierżawców, wymienionych w rozporządzeniu z dnia 30 marca 1920 roku (Dziennik Urzędowy Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego Nr. 4 poz. 63), nie mogą być z gruntów swych wysiedlani do dnia 1 marca 1921 roku, chociażby ich umowy dzierżawne wygasły.

Art. 2. Wykonanie wyroków sądowych, dotyczących wymienionych w art. 1 niniejszego rozporządzenia osób, ulega zawieszeniu pod względem eksmisji (wysiedlenia) z dzierżawionych gruntów, do terminu wskazanego w art. 1.

Art. 3. Opłata dzierżawna za 1920 rok w wypadkach ukończenia umowy dzierżawnej, przewidzianych w art. 1, wynosić winna w markach polskich pięciokrotną sumę, jaka była płaconą w rublach z tegoż tytułu według kontraktu, lub miejscowych norm dzierżawnych z 1914 r., o ile dzierżawca opłaca podatki gruntowe, względnie siedmiokrotną, o ile podatki gruntowe opłaca właściciel. Opłata ta powinna być uiszczona przez dzierżawcę do 1 sierpnia r. b.

Art. 4. Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia przestaje obowiązywać wydane dla powiatów wołyńskich rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z 1919 r. Nr. 8, poz. 49).

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Termin przedłużony do dnia 1 marca 1922 roku (D. U. Nr. 19 p. 110).

Warszawa, dnia 25 maja 1920 r.

Załącznik Nr. 87.

K. G. Z. W. w przedmiocie wykupu gruntów, dzierżawionych przez drobnych dzierżawców-rolników.

(D. U. Z. W. Nr. 79 p. 904).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dnia 12 maja 1919 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich (D. U. Z. W. Nr. 3 p. 15) w celu uregulowania stosunków drobnych dzierżawców do właścicieli gruntów, ustanawiam następujące przepisy:

Art. 1. Dzierżawcy, którzy w dniu 1 stycznia 1908 r. władali w okręgach Wileńskim, Mińskim i Brzeskim tytułem dzierżawy poza ówczesnym obrębem miast, miasteczek i osad przy stacjach kolejowych gruntami nie przewyższającymi 40 dziesięcin przestrzeni i stanowiącymi odrębny obiekt umowy

dzierżawnej i obecnie temi gruntami władają, mają prawo w ciągu roku od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu cywilnego Ziemi Wschodnich wykupienia dzierżawionej ziemi podług cen podanych w specjalnej tabeli szacunkowej.

U w a g a 1. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie dotyczą:

- a) oddanych w dzierżawę wraz z urządzeniami przemysłowymi lub handlowymi (młynem, tartakiem, domem zajezdnym, byłą karczmą i t. p.),
- b) oddanych w użytkowanie w charakterze wynagrodzenia za pilnowanie lasu, pól lub inne roboty gajowe, polowym lub robotnikom, choćby z dopłatą z ich strony,
- c) lasów i pastwisk, obdarzonych na mocy kontraktu dzierżawnego jedynie serwitutem na rzecz dzierżawcy,
- d) posiadłości jednego właściciela, których obszar nie przekraczał w dniu 1 stycznia 1920 r. 200 dziesięcin ziemi ornej i łąk,
- e) gruntów należących do miast,
- f) stawów rybnych i zbiorników wód, przedstawiających hydrauliczną siłę dla celów przemysłowych.

U w a g a 2. Dzierżawcy, posiadający własną ziemię w ilości przenoszącej 25 dziesięcin, nie korzystają z prawa wykupu przymusowego dzierżawionego gruntu.

U w a g a 3. Jeżeli dzierżawne grunty składają się z kilku kawałków, albo znajdują się wpośród gruntów folwarcznych, właściciel ma prawo zamienić je na obszar równy wydzierżawionemu w jednym kawałku, przylegającym, o ile jest to możliwe, do dzierżawionych budynków. Przeniesienie budynków w razie niemożliwości dania parceli, przylegającej do zabudowań, odbywa się na koszt właściciela gruntu.

Art. 2. Sprzedaż gruntów, należących do kategorii wskazanej w art. 1 niniejszego rozporządzenia, z wyjątkiem wypadków wymienionych w art. 3 i 4, zostaje zakazana na przeciąg roku od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia w D. U. Z. W. Akta sprzedaży zawarte wbrew powyższemu zakazowi są nieważne.

Art. 3. Akt kupna sprzedaży może być sporządzony o ile:

- a) na podstawie zaświadczenia urzędu powiatowego notariusz stwierdzi, że przedmiot transakcji nie podlega ograniczeniom, przewidzianym w art. 2,
- b) dzierżawiony grunt nabywa dotychczasowy dzierżawca,
- c) tenże dzierżawca z prawa kupna dzierżawionej ziemi rezygnuje.

Art. 4. Jeżeli grunty, dzierżawione przez osoby wskazane w art. 1 stanowią część większej całości, ta całość może być sprzedaną z zastrzeżeniem w akcie kupna sprzedaży praw przysługujących dzierżawcom na mocy niniejszego rozporządzenia.

Art. 5. Dzierżawca, chcący skorzystać z prawa wykupu posyła przez notariusza lub sędziego pokoju właścicielowi gruntu wezwanie do sporządzenia aktu kupna sprzedaży ze wskazaniem czasu i miejsca sporządzenia aktu. Wezwanie to notariusz lub sędzia pokoju przesyła do starostwa, które za pośrednictwem organów policyjnych lub gminnych doręcza je z zachowaniem przepisów art. 63—66 U. P. C. i zwraca notariuszowi lub sędziemu pokoju duplikat z dowodem doręczenia, względnie z uzasadnieniem niedoręczenia wezwania. Notariusz lub sędzia pokoju po otrzymaniu duplikatu wydaje dzierżawcy zaświadczenie, w którym stwierdza fakt wręczenia wezwania lub przyczyny niedoręczenia.

Art. 6. W razie niestawienia się właściciela we wskazanym terminie dla sporządzenia aktu lub niedojścia aktu do skutku w tym terminie, notariusz wydaje dzierżawcy zaświadczenie w którym stwierdza fakt niestawienia się właściciela, względnie osobistości, które spowodowały niedojście transakcji do skutku.

Art. 7. Jeżeli dzierżawiony grunt jest przez właściciela opuszczony lub miejsce pobytu właściciela nie może być ustalone, dzierżawca zamiast notariuszowi składa staroście wezwanie wskazane w art. 5 i otrzymuje od niego w miesięcznym terminie urzędowe zaświadczenie, stwierdzające zarówno nieobecność właściciela gruntu, jak i zgłoszenie się dzierżawcy do prawa wykupu.

Art. 8. W razie niemożności sporządzenia aktu kupna sprzedaży z przyczyn wymienionych w art. 6 i 7 sąd na żądanie dzierżawcy mocen jest wydać w trybie postępowania spornego wyrok o przepisaniu na dzierżawcę tytułu własności na dzierżawione grunty, określając jednocześnie wysokość stempla za przejście tytułu własności i należność za grunty. Nakaz wykonawczy nie może być wydany przed wpłaceniem należności za ziemię i opłaty stemplowej.

Art. 9. W przeciągu 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku sądowego o przeniesienie tytułu własności nabywca obowiązany jest pod groźbą utraty prawa wykupu wpłacić do depozytu sądu należność za ziemię i podatek stemplowy. Po upływie wyżej wskazanego terminu odnośny wyrok traci moc obowiązującą.

Art. 10. Prawo do otrzymania zaświadczeń notariusza, sędziego pokoju lub starosty powiatowego, przewidzianych w art. 6 i 7 przysługuje dzierżawcom lub ich prawnym spadkobiercom w przeciągu roku od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, prawo do wytoczenia akcji w drodze sądowej, przewidziane w art. 8 przysługuje dzierżawcy w ciągu 3 miesięcy od dnia otrzymania zaświadczenia.

U w a g a. Powództwo o wysiedlenie (eksmisję) przeciwko dzierżawcy, który w terminach powyższych wysłał wezwanie, wskazane w art. 5 i 7 lub wytoczył akcję na mocy art. 8 nie

może być wszczęte przed upływem terminów, wskazanych w art. 9 i 10, oraz przed zakończeniem sprawy o wykupie, z wyjątkiem wypadków niepłacenia przez dzierżawcę tenuty.

Art. 11. Do protokołu o wywołanie nieruchomości do regulacji pierwsiastkowej pisarz hipoteczny obowiązany jest wciągnąć oświadczenie właściciela, że prawo jego własności nie podlega ograniczeniu, wskazanemu w art. 1 i 2 niniejszego rozporządzenia, po uprzedzeniu go o grożącej za fałszywe oświadczenie odpowiedzialności karnej z art. 533 cz. II K. K.

Art. 12. W razie jeżeli zgłoszona do regulacji nieruchomości, cała lub w swej części, zawiera grunty wydzierżawione osobom wskazanym w art. 1, wypływające z tej okoliczności ścieśnienia prawa własności winny być ujawnione w dziale III wykazu hipotecznego.

Art. 13. Jeżeli dzierżawiony grunt stanowi część nieruchomości obciążonej zastawami lub wypowiedzeniami, to w wypadkach wykupu należność za ziemię do wysokości obciążenia hipotecznego winna być wpłacona do depozytu sądu, jako zabezpieczenie praw wierzycieli. Wykupiony grunt po wykonaniu powyżej wskazanej wpłaty zostaje zwolniony od długów poprzedniego właściciela. Wierzyciel nie musi uchylać się od przyjęcia częściowego i przedterminowego pokrycia. W wypadkach wykupu gruntów, obciążonych długami zaciągniętymi w jednej z instytucji kredytu długoterminowego, ma zastosowanie przepis wymieniony w ustępie drugim cz. IV instrukcji dla kancelarii hipotecznych (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157).

Art. 14. Zabrania się na przeciąg lat 5 od dnia kupna przeniesienia tytułu własności na grunta nabyte na mocy niniejszego rozporządzenia bez zgody poprzedniego właściciela. Wszelkie akta lub czynności dokonane wbrew powyższemu zakazowi ulegają unieważnieniu, a grunty podlegają zwrotowi osobie, od której zostały nabyte lub wywłaszczone na mocy niniejszego rozporządzenia, albo jej spadkobiercom, po wpłaceniu otrzymanej za te grunty ceny kupna.

O ile będzie udowodnione, że sprzedaż gruntów jest koniecznością, wywołaną przez zmianę stosunków ekonomicznych lub innych i nie ma na celu spekulacji, sąd mocen jest w trybie incydentalnym uchylić powyższe ścieśnienie prawa własności, po wezwaniu poprzedniego właściciela, od którego na mocy niniejszego rozporządzenia grunty zostały nabyte lub wywłaszczone.

Art. 16. Właścicielowi, od którego zostały nabyte, względnie wywłaszczone na mocy niniejszego rozporządzenia brzegi rzeki, służące stale dla składu drzewa przy spławie (rumy) względnie prawnym tegoż następcem przysługuje prawo serwitutu wjazdu i korzystania z brzegu dla składu i spławu drzewa w tym samym zakresie, w jakim korzystał on z brzegu w ciągu trwania dzierżawy.

Art. 17. Dzierżawcom, którzy wszczęli w byłych urządach włościańskich sprawy o wykupie gruntów przez nich dzierżawionych na mocy jednego z praw o wywłaszczeniu zamieszczonych w uzupełnieniu do IX tomu Zb. Praw Rosyjskich, i których sprawy nie zostały ukończone do chwili ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, przysługuje prawo skorzystania z powyżej wskazanych uprawnień, o ile dzierżawa ich odpowiada warunkom wskazanym w niniejszym rozporządzeniu.

Art. 18. Wszystkie koszty wynikające z przeniesienia tytułu własności na mocy niniejszego rozporządzenia obciążają dzierżawcę. Sąd na ogólnych zasadach zażąda od właściciela na rzecz dzierżawcy kosztu sądowe i wynagrodzenie za prowadzenie sprawy, o ile polubowny wykup nie doszedł do skutku z winy właściciela.

Art. 19. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia jego ogłoszenia w D. U. Z. W. (7 maja 1920 r.)

Warszawa, 24 kwietnia 1920 r.

Załącznik Nr. 88.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie nabycia przez długoletnich drobnych dzierżawców i byłych czynszowników użytkowanej przez nich ziemi na własność.

(D. U. Z. W. i F. P. № 4 p. 63).

W celu ułatwienia na ziemiach Wołynia i Frontu Podolskiego—długoletnim drobnym dzierżawcom i byłym czynszownikom nabycia na własność gruntów, w ich użytkowaniu będących, na prawach długoletniej dzierżawy, zarządzam na mocy Art. IV rozkazu Naczelnego Wodza, z dnia 17 stycznia 1920 r., co następuje:

Art. 1. Długoletni drobni dzierżawcy — rolnicy, użytkujący grunta orne i łąkowe po za obrębem miast i miasteczek, nie przewyższające, licząc na jednego dzierżawcę 25 dziesięcin (po 2400 kw. sąż.) przestrzeni, mają prawo nabyć te grunta na własność.

Art. 1. Dzierżawcy wymienieni w art. 1 dzielą się na trzy kategorie:

- a) tych, którzy kupili użytkowaną przez nich ziemię, lecz kupno to musieli upozorować prawem dzierżawnym, wobec dawnych ograniczeń rządu rosyjskiego,
- b) tych czynszowników, lub „wolnych ludzi“, co do których postępowanie czynszowe nie zostało dotychczas

zakończone, lub którym odmówiono przyznania praw czynszowych, a którzy jednak te same grunta w swoim użytkowaniu zachowali,

- c) tych bezrolnych, którzy nie mogą udowodnić swej przynależności do kategorii a) lub b), stwierdzają długoletnie, nieprzerwanie od dnia 19 marca 1895 roku lub dawniej trwające dzierżawienie, użytkowanych przez nich gruntów, z zastrzeżeniem prawem odnowienia dzierżawy na tych samych warunkach, po upływie jej terminu.

Uwaga 1. W wypadkach, przewidzianych w drugiej części punktu b), winna być zarządzoną przez Naczelnika Okręgu na wniosek Komisji Urządzeń Rolnych, rewizja przez te Komisje odnośnych spraw, rozstrzygniętych przez byłe Urzędy Czynszowe.

Uwaga 2. Odrzucenie podania o rewizję sprawy, względnie odmowa przyznania praw czynszowych, po dokonaniu rewizji, nie pozbawia petenta możliwości dochodzenia swych praw w drodze, przewidzianej dla dzierżawców art. 2 kategorii c).

Uwaga 3. Za przerwę dzierżawienia w rozumieniu tego rozporządzenia należy uważać utratę faktycznego posiadania ziemi na czas dłuższy od 1 roku.

Art. 3. Dzierżawcy art. 2 kategorii a) otrzymują użytkowaną przez nich ziemię na własność, bez żadnej dopłaty, względnie po zapłaceniu obecnemu właścicielowi nieuiszczonej części ceny kupna, podług kursu 216 Marek za 100 rubli.

Art. 4. Dzierżawcy art. 2 kategorii b) płacą właścicielowi cenę ziemi, określoną w załączonej tabeli, przystosowanej, z uwzględnieniem zmian waluty, do tabeli 1886 r.

Art. 5. Cena ziemi, nabywanej przez dzierżawców art. 2, kategorii c) określoną zostanie drogą podzielenia ceny, wskazanej w załączonej do niniejszego rozporządzenia tabeli, przez siedemnaście, oraz pomnożenia otrzymanego ilorazu przez mnożnik, równający się cenie żyta, obowiązującej na obszarze Ziemi Wołyńia i Frontu Podolskiego, zgodnie z rozporządzeniami Komisarza Naczelnego, w dniu dobrowolnej tranzakcji, względnie w dniu uchwały Komisji Urządzeń Rolnych.

Art. 6. Przynależność dzierżawców do jednej z wymienionych w art. 2 kategorii, określa w razie sporu Powiatowa Komisja Urządzeń Rolnych.

Art. 7. Nabycie przez dzierżawców, wszystkich kategorii wymienionych w art. 2, użytkowanych przez nich gruntów, dokonywa się drogą polubownych układów pomiędzy każdym z nich, a obecnym prawnym właścicielem gruntów, z zachowaniem przepisów niniejszego rozporządzenia.

Art. 8. Wszelkie zaległości w opłatach tenuty dzierżawnej winny być przy kupnie tej ziemi przez dzierżawcę

uregulowane i przy zawarciu układów polubownych uwzględnione.

Art. 9. Służebności leśne i pastwiskowe, przysługujące dzierżawcom, wymienionym w art. 2, wygasają bez odszkodowań z chwilą nabycia przez nich prawa własności na części majątku, obciążone służebnościami.

Art. 10. Grunta, użytkowane przez dzierżawców wszystkich kategorii art. 2, nie tworzące jednej całości, lecz rozrzucone w szachownicy, lub tworzące inklawy w środku gospodarczych jednostek rolnych, lub leśnych, winny być obowiązkowo przed sprzedażą, w miarę możności drogą dobrowolnej ugody sealone i zamienione, w inne grunta tej samej wartości i przestrzeni z zachowaniem prawidłowej struktury gospodarstwa rolnego, lub leśnego, i z uwzględnieniem interesów obu stron. W razie mniejszej wartości gruntów, oddawanych w zamianę, różnica winna być uregulowaną przez spłatę pieniężną podług istniejących cen sprzedażnych.

Art. 11. Żadne dopłaty od dzierżawców kategorii a) i b) nie mogą być pobierane za zabudowania, lub las, znajdujące się w ich użytkowaniu na przyznanym im gruntach. Dzierżawcy kategorii c), o ile budynki należą do właściciela, płacą za nie jako za budynki, przeznaczone na zniesienie.

Art. 12. W razie przewidzianej w art. 10 zamiany gruntów i związanej z nią konieczności przeniesienia budynków, cena sprzedażna gruntów zmniejsza się o $\frac{1}{4}$ część tytułem wynagrodzenia za ich przeniesienie.

W razie, gdyby przy takim przeniesieniu potrzebny był dzierżawcy materiał budowlany, może on być wydany z lasów rządowych na warunkach ulgowych, lub bez zapłaty, stosownie do decyzji Zarządu Dóbr Państwowych na przedstawienie Komisji Urzędzeń Rolnych.

Art. 13. Gdyby między właścicielem gruntów, a dzierżawcą nie doszło w ciągu 3 miesięcy, od dnia wydania niniejszego rozporządzenia do polubownego układu, każda ze stron ma prawo zwrócić się w ciągu trzech następnych miesięcy do Powiatowej Komisji Urzędzeń Rolnych z prośbą o rozstrzygnięcie sprawy. Komisja Urzędzeń Rolnych stwierdza prawo petenta do korzystania z przepisów niniejszego rozporządzenia, rozstrzyga wszelkie, wynikające pomiędzy właścicielem a dzierżawcą spory, tak co do istoty prawa na dzierżawioną ziemię, jak również co do określenia sumy sprzedażnej, terminów jej wypłaty ratami najdalej do lat trzech, określenia tenuty dzierżawnej, zamiany gruntów, wyrównania ich wartości, przeniesienia budynków, oraz inne kwestje, wynikające przy stosowaniu tego rozporządzenia.

Komisje Urzędzeń Rolnych wydają decyzję, po wysłuchaniu stron, zbadaniu sprawy na podstawie przedstawionych dokumentów, planów, oraz zeznań świadków, lub po zbadaniu na miejscu.

Decyzja Powiatowej Komisji Urządzeń Rolnych może być zaskarżoną do Okręgowej Komisji Urządzeń Rolnych w terminie dwumiesięcznym.

W razie niezaskarżenia w tym terminie decyzji Komisji Powiatowej, decyzja tej Komisji, a w razie zaskarżenia, decyzja Komisji Okręgowej, jest ostateczną, zastępuje kontrakt kupna i winna być przedstawiona do właściwego Wydziału Hipotecznego dla przepisania tytułu własności.

W razie nieobecności właściciela, lub jego odmowy przyjęcia sumy sprzedażnej, wniesienie przez dzierżawcę należnej sumy do depozytu właściwego sądu, w terminie miesięcznym od dnia ostatecznej decyzji Komisji Urządzeń Rolnych, wystarcza do przelania na dzierżawcę prawa własności na dany grunt.

U w a g a. W wypadkach wypłat sumy sprzedażnej ratami, dług ma być zabezpieczony na hipoteczność.

Art. 14. Komisja Urządzeń Rolnych przy załatwianiu powyższych spraw, dążyć winna do zwolnienia działek uwłaszczanych, od wszelkich ciężarów i ograniczeń, usuwając powyższe ograniczenia i ciężary kosztem właściciela majątku. W wypadkach niemożliwości usunięcia ograniczeń, lub też spłacenia ciężarów, Komisja winna się kierować przepisami następującymi:

- a) jeżeli majątek, z którego poszczególne działki są uwłaszczane, obciążony jest długiem bankowym, to stosowane winny być przepisy, wymienione w części IV instrukcji dla Kancelarii Hipotecznej (Dziennik Urz. Z. C. Z. Wsch. № 18 1919 r. poz. 157),
- b) jeżeli majątek obciążony jest długiem prywatnym, to wierzyciel nie może się uchylać od przyjęcia częściowego i przedterminowego pokrycia, przyczem podział długu zostaje dokonany stosownie do obszaru nabywanej przez dzierżawcę działki. O ile wierzyciel uchyla się od otrzymania pokrycia lub miejsce jego pobytu nie jest wiadome, Kom. Urz. Rolnych dokona sama podziału długu, zatrzyma odpowiednią kwotę, z ceny sprzedażnej, złoży ją do właściwego depozytu, przez co aljenowana działka uważana będzie za wolną od długu,
- c) jeżeli majątek obciążony jest dożywociem, cena sprzedażna wpłaconą będzie do depozytu kasy skarbowej, przyczem odsetki z tej kwoty wydawane będą dożywotnikowi, zaś kapitał wypłacony zostanie właścicielowi po skończeniu dożywocia.

Art. 15. W razie niemożności usunięcia ograniczeń i służebności, obciążających majątek, ujawnionych w wykazie hipotecznym (rejestrze wieczystym), ograniczenia i służebności nie stają na przeszkodzie do przeniesienia tytułu własności na

dzierżawców, jednak winny być wpisane do wykazu hipotecznego nowonabywcy.

Art. 16. Podatek aljenacyjny i wszystkie koszty, połączone z przeniesieniem własności, obie strony opłacają po połowie.

Art. 17. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w następujących powiatach Wołynia: Łuckim, Kowelskim, Włodzimierskim, Rówieńskim, Dubieńskim, Sarneńskim, Krzemienieckim i Ostrożskim; termin zaś wprowadzenia tegoż rozporządzenia w życie w innych miejscowościach określi Komisarz Naczelny na wniosek Naczelników Okręgów.

Warszawa, dnia 30 Marca 1920 r.

Załącznik do art. 4 rozporządzenia Komisarza Naczelnego Ziem Woł. i Fr. Pod. w przedmiocie nabycia przez długoletnich drobych dzierżawców i byłych czynszowników użytkowanej przez nich ziemi na własność.

T A B E L A

na podstawie której winny być obliczone ceny na ziemię, nabywaną przez długoletnich dzierżawców kategorii b) i c) art. 2.

1) W kolumnie pierwszej wskazane są ceny w markach za dziesięcinę ziemi dla nabywców kategorii b) art. 2.

2) Kolumna druga jest ilorazem pierwszych liczb dzielonych przez 17, który to iloraz pomnożony przez liczbę ceny Żyta daje cenę dziesięciny ziemi w markach dla kategorii c) art. 2.

OKRĄG WOŁYŃSKI.

W powiatach:	Cena w markach za dziesięc. ziemi (dla kat. b.) kolumna pierwsza	Iloraz dla kat. c) kolumna druga
Starokonstantynowskim dla całego powiatu	1402.50	82.50
Krzemienieckim dla miejscowości drugiej	1105.—	65.—
" piątej	595.—	35.—
Ostrożskim " drugiej	1105.—	65.—
" piątej	595.—	35.—
" ósmej	170.—	10.—
Zasławskim " drugiej	1190.—	70.—
" piątej	595.—	35.—
" ósmej	170.—	10.—
Zwiahelskim " drugiej	1190.—	70.—
(Nowogr. Woł.) " piątej	595.—	35.—
" ósmej	170.—	10.—

OKRĄG WOŁYŃSKI.

W powiatach:		Cena w markach za dziesięć. ziemi dla kat. b.) kolumna pierwsza	Horaz dla kat. c.) kolumna druga
Dubieńskim dla miejscow.	piątej	765.—	45.—
"	ósmej	170.—	10.—
Włodzimierskim	piątej	765.—	45.—
"	ósmej	170.—	10.—
Rówieńskim	piątej	680.—	40.—
"	ósmej	136.—	8.—
Łuckim	piątej	680.—	40.—
"	ósmej	170.—	10.—
"	dziewiątej	102.—	6.—
Kowelskim	Miejscowość pierwsza: część po- wiatu na południo-zachód od ko- lei kijowsko-brzeskiej, oraz pas dotykający do tejsze od północo- wschodu nie dalej jak na prze- strzeni dwudziestu wiorst od tejsze kolei	170.—	10.—
	Miejscowość druga: pozostała część powiatu	102.—	6.—
Owruckim	(obecnie część Sarneńskiego) dla całego obszaru	102.—	6.—

Do miejscowości drugiej należy na Wołyniu cała prze-
strzeń, leżąca na lewo, licząc od wschodu na zachód, od linii
zaczynającej się na granicy b. gubernji Wołyńskiej i Kijow-
skiej, przy Lewkowie i przechodzącej przez Skomorochy, Syn-
czury, Tatarynówkę, Słobodyszczę, Piątki, Czudnow, Lipno,
Czartoryję, Tyranówkę, Połonne, Sudiłki, Plesznoj, Michłę,
Borysów, Płużnow, Kuniew, Szumek, Rachmanów, Krzemie-
niec, Wiszniowiec, Baszuki do dawnej granicy austriackiej.
Miejscowość ta obejmuje cały powiat Staro-Konstantynowski,
południowe części Żytomierskiego, Nowogródzko-Wołyńskiego
(Zwiahelskiego) Zaslawskiego, Ostrońskiego i większą połu-
dniowo-zachodnią połowę Krzemienieckiego.

Do miejscowości piątej należy przestrzeń leżąca po pra-
wej stronie, idąc z zachodu na wschód, linii rozpoczynającej
się u granicy b. gubernji Wołyńskiej i dawnego „Królestwa
Polskiego” niedaleko od Uściługa, przez Włodzimierz, Zaturce,
Torczyn, Szepel, Iwanczyce, Kydyczyn, Kiwerce, Terenno,
Worotniew, Ołykę, Klewań, Aleksandrję, Tuczyn, Niewierków,
Daniczew do Piszczowa, a ztąd, idąc od wschodu na połu-
dniu-zachód przez Mucharów, Berezdów, Januszówkę, Łysicę,
Sadówkę, Wielbujno, Ostróg, Międzyrzecze, Kuniew, Szumin,
Rachmanów, Krzemieniec, Wiszniowiec, Baszuki do dawnej
granicy austriackiej. Przestrzeń ta obejmuje południowe kresy
powiatów: Włodzimierskiego, Łuckiego i Rówieńskiego, pow.

Dubieński z wyjątkiem północnej części, nieznaczną część Zwiąhelskiego przy zachodniej tegoż granicy, skrajną północną część Zasławskiego, północno-zachodnią część Ostrożskiego i mniejszą zachodnią połowę Krzemienieckiego.

Do miejscowości ósmej należą wszystkie niezaliczone ani do drugiej, ani do piątej miejscowości części powiatów: Włodzimierskiego, Dubieńskiego, Rówieńskiego, Nowogródzko-Wołyńskiego (Zwiąhelskiego), Zasławskiego, Ostrożskiego i Łuckiego, oprócz północnej części tego ostatniego pow., zaliczonej do miejscowości dziewiątej.

Do miejscowości dziewiątej należą powiaty Owrucki i Kowelski w całości oraz północna połowa Łuckiego, leżącego po lewej stronie idąc od zachodu na wschód, linii prostej zaczynającej się przy Janówce na granicy powiatu Łuckiego z Kowelskim i przechodzącej przez Kołki do granicy powiatu Łuckiego z Rówieńskim.

W powiecie Sarneńskim w gminach: Wysokiej, Dąbrowieckiej, Lubikowiczskiej, Niemowiczskiej i Wyrowskiej ceny normują się, jak w pow. Rówieńskim; w gminach: Kisoryczskiej, Olewskiej i Jurowskiej, jak w pow. Owruckim.

Załącznik Nr. 80

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, dotyczące gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 5 p. 79).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W.P. z dn. 17 stycznia 1920 r. o organizacji zarządu cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego zarządzam co następuje:

Do czasu opracowania przepisów o wykupie gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach, wszelkie sprawy o przymusowym burzeniu lub odbieraniu budynków, wzniesionych w miastach i miasteczkach na ziemiach cudzych, ulegają zawieszeniu. Właściciele gruntów, w razie wygaśnięcia lub unieważnienia umów poprzednich, nie mają prawa przy wyznaczeniu opłat (czynszów) za korzystanie z gruntów w roku bieżącym, podwyższać je więcej niż dwunastokrotnie.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 14 kwietnia 1920 r.

ROZPORZĄDZENIE

**Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego,
dotyczące dokonywania parcelacji prywatnej własności
ziemskiej.**

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 105).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W.P. z dnia 17 stycznia 1920 roku o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego zarządzam co następuje:

Art. 1. Umowy o przeniesieniu prawa własności nieruchomości ziemskich wymagają dla swej ważności poprzedniego zezwolenia Komisji Urządzeń Rolnych, a mianowicie: Komisji Okręgowej, gdy chodzi o nieruchomości ziemskie ponad 30 dzies. (58 1/2 morgów) i Komisji Powiatowej, gdy chodzi o nieruchomości ziemskie mniejsze. W wypadkach wyjątkowych zezwolenia te mogą być wydawane z upoważnienia Komisji Urządzeń Rolnych przez Przewodniczących tych Komisji, względnie ich zastępców.

Art. 2. Nie wymagają zezwolenia przewidzianego w art. 1-szym wypadki:

- a) gdy chodzi o przeniesienie prawa własności z tytułu spadkobrania,
- b) gdy chodzi o dział nieruchomości wspólnej lub nabycie przez jednego współnika części drugiego,
- c) gdy nieruchomość przechodzi na rzecz instytucji państwowych lub komunalnych,
- d) gdy dokonywa się parcelacje przy udziale Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, lub stowarzyszenia i organizacji przez Zarząd Cywilny koncesjonowanych i kontrolowanych.

Art. 3. Nabywcami nieruchomości ziemskich, z wyjątkiem wypadków kupna ziemi dla celów przemysłowych i budowlanych, mogą być tylko rolnicy, którzy nabywają ziemię nie w celach spekulacyjnych.

Oprócz tego, nabywcami mogą być spółki rolnicze i upoważnione przez Zarząd Cywilny Ziem Woł. i Fr. Pod. do dokonywania parcelacji stowarzyszenia i spółki, oraz organizacje społeczne.

Art. 4. Racjonalna parcelacja dóbr ziemskich na korzyść ludności małorolnej i bezrolnej, korzystać będzie z opieki władz rządowych. Przy takiej parcelacji mogą być przyznawane ulgi następujące:

- a) zwalnianie odnośnych aktów sprzedaży od opłat skarbowych,

- b) zwalnianie nabytych parcel od podatków gruntowych na przeciąg do trzech lat,
- c) udzielanie drzewa na budynki z lasów państwowych na warunkach ulgowych,
- d) udzielanie pozwoleń na wyrąb lasu dla zamiany przetrzeni leśnych na grunta rolne, poza wypadkami przewidzianymi w przepisach o ochronie leśnej,
- e) ulgi przewozowe i
- f) pomoc kredytowa.

Art. 5. Przepisy szczegółowe dla racjonalnej parcelacji wydane zostaną przez Departament Gospodarczy Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. na wniosek Okręgowej Komisji Urządzeń Rolnych.

Art. 6. Osoby, pragnące korzystać z ulg wskazanych w art. 4 niniejszego rozporządzenia, winny zgłaszać podania do Powiatowych Komisji Urządzeń Rolnych, które będą wyrokowały, czy i jakie ulgi z liczby wskazanych w art. 4 będą mogły być do nich zastosowane.

Art. 7. Jeżeli nabywcy skorzystają z ulg wskazanych w art. 4 niniejszego rozporządzenia i w ciągu 5 lat po kupnie odprzedadzą kupione grunta innym osobom, będą obowiązani przy sprzedaży opłacić podwójne opłaty skarbowe, zapłacić podatki, od których byli zwolnieni i dopłacić za pobrane na budynki drzewo do wysokości wskazanej w taksie obowiązującej w dniu nowej sprzedaży.

Art. 8. Wszystkie podania i dokumenty, dotyczące przyznania ulg przy parcelacjach, wolne są opłaty stempłowej.

Art. 9. Komisje Urządzeń Rolnych mają prawo umożliwienia parcelacji dóbr, obciążonych służebnościami pastwiskowymi i korzystania z wodopojów, przeprowadzić regulację tych służebności. W tym celu Powiatowa Komisja Urządzeń Rolnych po otrzymaniu odpowiedniego zgłoszenia wzywa strony zainteresowane i, w razie niedojścia do skutku układu polubownego, powołuje odrębną dla każdej sprawy Komisję Szacunkowo-Rozjemczą, złożoną z dwóch przedstawicieli mniejszej (do 30 dzies.) własności rolnej z okolicy najbliższej do danych dóbr, z dwóch przedstawicieli większej własności rolnej i z przewodniczącego, wybranego przez tych przedstawicieli; gdyby nie było zgody, co do wyboru tego przewodniczącego, zostaje on mianowany przez Powiatową Komisję Urządzeń Rolnych z pośród osób nieposiadających własności ziemskiej w danym Okręgu, ale obeznanych ze sprawami rolnymi.

Komisja Szacunkowo-Rozjemcza wygotowuje projekt regulacji na zasadzie norm, ustalonych przez umowy dobrowolne, dokonane poprzednio w najbliższej okolicy, przyczem dla wyrębu drzew rosnących na części pastwisk leśnych, przeznaczonych dla użytkowników pastwiska, wzamian za skasowanie ich służebności, powinien być wyznaczony termin nie dłuższy niż trzyletni.

Powiatowa Komisja Urządzeń Rolnych po otrzymaniu projektu, sporządzonego przez Komisję Szacunkowo-Rozjemczą, wzywa strony zainteresowane i po ich wysłuchaniu przedstawiony sobie projekt albo zatwierdza w całości lub z pewnymi zmianami, albo też odrzuca.

Na orzeczenie Powiatowej Komisji Urządzeń Rolnych przysługuje prawo odwołania się do Komisji Okręgowej (Dz. Urz. Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. № 2 poz. 12).

Art. 10. Poza wypadkami parcelacji, przeprowadzonej przez samych właścicieli, parcelacji dokonywać mogą koncesjonowane i kontrolowane przez Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. stowarzyszenia i spółki parcelacyjne, oraz organizacje społeczne. Warunki, pod jakimi stowarzyszenia i spółki parcelacyjne, oraz organizacje społeczne mogą uzyskać upoważnienie do przeprowadzenia parcelacji, jak również ulgi, z których będą mogły korzystać parcelacje przez nie dokonywane, będą w każdym wypadku z osobna określane przez Zarząd C. Z. Woł. i Fr. Pod.

Art. 11. Przepisy wykonawcze do niniejszego rozporządzenia wyda Dyrektor Departamentu Gospodarczego.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

p. Załącznik № 143.

Warszawa, dnia 25 maja 1920 r.

Załącznik Nr. 91.

ROZPORZĄDZENIE

(13080/219) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie rejestracji umów, dotyczących sprzedaży lasów.

(D. U. Z. W. Nr. 22 p. 227).

Na podstawie rozporządzenia Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 postanawiam co następuje:

Art. 1. Wszystkie umowy, dotyczące sprzedaży lasów na wyrąb na obszarach, podległych władzy Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, które miały być wykonane po dniu 17 (30) lipca r. 1914, ale do dnia 25 maja r. 1919 w całości lub częściowo wykonane nie zostały, winne być dla zarejestrowania przedłożone przez nabywców do właściwego zarządu okręgowego dóbr państwowych nie później niż 31 grudnia r. 1919.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje trzecich i dalszych nabywców.

Termin rejestracji został przedłużony do 31 stycznia 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 48 p. 19).

Art. 2. Umowy winne być przedstawiane w oryginale wraz z dwoma odpisami, poświadczonemi przez rejentów, względnie sędziów pokoju.

Art. 3. Umowy, dotyczące sprzedaży lasów, nie przedstawione do rejestracji w terminie powyższym, tracą swoją moc prawną i wszelkie dochodzenie sądowe, wynikłe z treści niezarejestrowanej umowy, jest niedopuszczalne.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia go w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 16 października r. 1919.

Załącznik Nr. 92.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie przenoszenia tytułu własności na nieruchomości ziemskie.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 11 p. 143).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dnia 17 I-1920 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Fr. Pod. w uzupełnieniu rozporządzenia mego z dnia 25 maja 1920 r., w przedmiocie parcelacji (Dziennik Urzędowy Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. Nr. 10 poz. 135) zarządzam co następuje:

Art. 1. Notariusze, przy sporządzeniu kontraktów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich, oraz kontraktów o kupnie — sprzedaży tych nieruchomości, w razie nieprzedstawienia im przez strony odpowiednich zezwoleń Komisji Urządzeń Rolnych, względnie ich przewodniczących, są obowiązani umieszczać w samych kontraktach wyraźne zastrzeżenia o tem, że przelew własności może nastąpić tylko po uzyskaniu tych zezwoleń.

Art. 2. Zwierzchność hipoteczna, względnie pisarz hipoteczny, zatwierdzają przedstawione im akty kupna — sprzedaży nieruchomości ziemskich nie wcześniej, jak po przedstawieniu przez strony zezwoleń Komisji Urządzeń Rolnych, względnie ich przewodniczących.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cyw. Ziem Wołyńia i Fr. Podolskiego.

Warszawa, dnia 29 maja 1920 r.

Załącznik Nr. 93.

ROZPORZĄDZENIE

(1519/559) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące moratorium sędziowskiego.

(D. U. Z. W. Nr. 78 p. 846).

Art. 1. Należności pieniężne, wynikające z zobowiązań cywilnych i handlowych powstałych w powiatach:

Brzeskim, Grodzieńskim, Pińskim, Prużańskim, Słonimskim i Wołkowyskim przed dniem 1 lipca r. 1919;

Wileńskim, Lidzkim, Nowogródzkim, Oszmiańskim i Trockim przed dniem 1 sierpnia r. 1919;

Baranowickim, Ihumeńskim, Mińskim, Wilejskim i Słuckim przed dniem 1 listopada r. 1919;

Bobrujskim i Borysowskim przed dniem 1 grudnia r. 1919;

Brasławskim, Dziśnieńskim i Mozyrskim przed dniem 1 stycznia r. 1920 mogą ulec stopniowej spłacie przez zastosowanie moratorium sędziowskiego na zasadach niżej przytoczonych.

Przepis ustanowiony artykułem niniejszym nie stosuje się:

a) do należności, których pierwotna wysokość nie przekraczała w chwili zawarcia zobowiązania 50 rb. rosyjskich lub 100 mk. niemieckich względnie 100 ostmk. lub 100 mk. polskich,

b) do pensji i płac zarobkowych, przypadających na mocy najmu osobistego,

c) do należności, wypływających z zawartych przed wojną umów najmu mieszkań i innych (pomieszczeń, wszelkiego rodzaju dzierżaw nieruchomości miejskich (z wyjątkiem fabrycznych) oraz wszelkiego rodzaju nieruchomości ziemskich,

d) do należności przypadających właścicielom hoteli za wszelkie usługi i świadczenia dla lokatorów,

e) do należności za żywność (dla dłużnika i jego domowników) dostarczoną przez sprzedających żywność cząstkowo bezpośrednio konsumentom lub stołującym,

f) do niezbędnych kosztów choroby i pogrzebu,

g) do wypłaty procentów od należności,

h) do należności przypadających tytułem premji, oraz wynagrodzenia ubezpieczeniowego na mocy umów ubezpieczenia majątków,

i) do należności przypadających tytułem wynagrodzenia ubezpieczeniowego na mocy ubezpieczenia osób i ubezpieczenia robotników oraz pracowników fabrycznych od nieszczęśliwych wypadków,

j) do należności za sprzedane przedmioty, lub dostarczone towary z mocy umów, zawartych przed wskazanymi powyżej terminami, jeżeli wydanie lub dostarczenie nastąpiło po wskazanych powyżej terminach z wyjątkiem wypadków, gdzie te wydanie lub dostarczenie winno było nastąpić przed temi terminami,

k) do należności, stanowiących wynagrodzenie szkód i strat, zarządzonych przez czyn występny i jako występny (ex delictu et quasi delictu).

U w a g a: Co do spłaty rat terminowych od pożyczek instytucji kredytu długoterminowego będzie wydane osobne zarządzenie.

Art. 2. Wyплаты z tytułu rachunków i wkładów od instytucji drobnego kredytu nie mogą być żądane po nad sumę 150 rb. lub 150 mk. miesięcznie.

Art. 3. Należności, przypadające instytucjom drobnego kredytu od banków oraz od instytucji kredytowych z tytułu rachunków bieżących i wkładów ulegają zapłacie bez żadnego odroczenia.

Art. 4. Sąd może odroczyć dłużnikowi, na jego prośbę, wykonanie zobowiązań w całości lub częściowo na czas nie dłuższy niż rok jeden licząc od dnia ogłoszenia merytorycznego wyroku I instancji, jeżeli prośba dłużnika jest dostatecznie usprawiedliwiona jego położeniem majątkowym i jeżeli uwzględnienie tej prośby nie naraża wierzyciela na dotkliwe straty.

Przy istnieniu powyższych okoliczności sąd może również na prośbę dłużnika i po wysłuchaniu wierzyciela odroczyć wszczęcie i dopełnienie egzekucji na czas nie dłuższy niż rok jeden licząc od dnia, w którym egzekucja stała się dopuszczalną.

Udzielenie odroczenia może być postawione w zależności od przedstawienia odpowiedniego zabezpieczenia.

Art. 5. Prośba przewidziana w części I art. 4 powinna być zameldowana przez dłużnika przed zapadnięciem wyroku merytorycznego i instancji, prośba zaś przewidziana w części 2 art. 4 powinna być podana w przeciągu 7 dni od daty wzięcia pierwszej awizacji o wykonaniu.

Art. 6. Dłużnik traci prawo do udzielonego odroczenia lub rozłożenia na raty:

a) jeżeli dopuści uchybienia terminu uiszczenia jakiegokolwiek bądź raty,

b) jeżeli ulegną zmianie faktyczne dane, których w uwzględnieniu sąd odroczył wykonanie zobowiązania,

c) jeżeli dane przez dłużnika zabezpieczenie uległo zmniejszeniu, i dłużnik nie przedstawił wzamian innego, wystarczającego zabezpieczenia,

d) jeżeli będzie ogłoszona upadłość dłużnika,

e) jeżeli do dłużnika będzie zwrócona egzekucja z tytułu wyroku sądowego podlegającego natychmiastowemu wykonaniu.

Art. 7. Do czasu ustalenia urzędowej relacji walut, mających przed dniem 9 grudnia r. 1919 kurs prawny na obszarach, podległych Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, należności z tytułu zobowiązań zawartych przed oznaczonym terminem (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 42 z dnia 12 grudnia r. 1919 poz. 469 art. 2) mają być spłacane w tej walucie, w jakiej zostały zawarte zobowiązania.

W wypadkach przymusowego ściągania należności z tytułu zobowiązań zawartych przed dniem 9 grudnia r. 1919 napływające w markach polskich sumy muszą być przeliczane podług kursu giełdy warszawskiej z dnia poprzedzającego dzień faktycznego uiszczenia długu.

Wilno, dnia 10 kwietnia r. 1920.

Załącznik Nr. 94.

ROZPORZĄDZENIE

(1776/608) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące moratorium mieszkaniowego dla rodzin żołnierzy wojsk polskich.

(D. U. Z. W. Nr. 85 p. 1040).

Na zasadzie rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja 1919 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca 1919 r. poz. 15) postanawiam dla całego obszaru ziem, podległych memu zarządowi, co następuje:

Art. 1. Zawiesza się aż do odwołania, nie dalej jednak, niż do upływu trzech miesięcy od dnia zwolnienia żołnierza ze służby w armji na skutek jej demobilizacji lub z innych powodów, względnie śmierci żołnierza w czasie pozostawania jego w służbie czynnej armji, prawo poszukiwania należności z tytułu nieopłacania komornego za lokale zajmowane w miastach, majątkach ziemskich i wioskach przez rodziny żołnierzy wojska polskiego.

Art. 2. W wypadkach wymienionych w art. 1 eksmisje rodzin żołnierzy wojsk polskich z zajmowanych przez nie siedzib i lokali są wzbronione, wykonanie zaś wyroków sądowych, eksmisje zasądzających w tej części podlega zawieszeniu.

Art. 3. Przywileje wymienione w art. 1 i 2 nie mają zastosowania:

- a) do tych lokali lub ich części, które przez rodziny żołnierzy zostały trzecim osobom odstąpione,
- b) o ile zajmowany przez siebie lokal rodzina żołnierzy dobrowolnie opuściła,
- c) o ile swem zachowaniem się zakłóca spokój, niszczy lokal lub zajmowaną siedzibę i
- d) o ile zajmowany lokal jest niezbędny dla właściciela, ten zaś ostatni udziela innego lokalu pod względem przestrzeni i innych warunków odpowiedniego.

Art. 4. Za rodzinę żołnierza uważać należy żonę, dzieci i niezdolnych do pracy rodziców, o ile byli oni na utrzymaniu żołnierza.

Art. 5. Straty właścicieli lokalów niniejszem rozporządzeniem spowodowane, są uważane za straty wojenne i podlegają rejestracji stosownie do rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 15 lipca 1919 r. (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 11 z dnia 14 sierpnia 1919 r. poz. 89).

Art. 6. Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc prawną z dniem 29 kwietnia 1920 r.

Wilno, dnia 29 kwietnia 1920 r.

Załącznik Nr. 95.

ROZPORZĄDZENIE

**Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego
w przedmiocie przedłużenia terminów płatności weksli,
terminów procesualnych i przedawnień.**

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 16 p. 232).

Art. 1. Zostają przedłużone do dn. 1 października 1920 r.:

- a) terminy protestów i terminy płatnicze weksli,
- b) wszelkie terminy procesualne i przedawnienia.

Art. 2. Sąd na wniosek dłużnika może odterminować, lub rozterminować wypłaty wszelkich należności na czas przez siebie określony, jeżeli ustali, że okoliczności bezpośrednio związane z wypadkami wojennymi przeszkodziły dłużnikowi uiścić się z należności we właściwym terminie. W tych samych warunkach sąd może odroczyć wykonanie egzekucji.

Art. 3. Wszelkie powództwa i egzekucje przeciwko osobom, pozostającym w służbie wojskowej polskiej, lub państw sprzymierzonych i stowarzyszonych, ulegają zawieszeniu do terminu, który zostanie później określony, ale mogą być za-

bezpieczone. Przepis ten nie stosuje się do wypadków, w których sąd uzna, że zwłoka ta nie jest potrzebną dla pozwanego (czy dłużnika), a powoda (czy wierzyciela) naraża na dotkliwe straty.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze nie dotyczy weksli i zobowiązań, wydanych na rzecz Zarządu Cywilnego i Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 10 lipca 1920 r.

Załącznik Nr. 96.

ROZPORZĄDZENIE

(575/434) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące zatwierdzenia i zmiany statutów spółek akcyjnych.

(D. U. Z. W. Nr. 54 p. 170).

Art. 1. Statuty nowopowstających spółek akcyjnych oraz zmiany w statutach już istniejących spółek akcyjnych zatwierdza Komisarz Generalny Ziem Wschodnich.

Art. 2. Podania o zatwierdzenie i zmianę statutów spółek akcyjnych kredytowych (banki) i ubezpieczeniowych winny być składane do Sekcji Skarbowej Komisarjatu Generalnego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich. Podania wszelkie innych spółek akcyjnych winny być skierowywane do Sekcji Gospodarczej Komisarjatu Generalnego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 3. Statuty spółek akcyjnych oraz wszelkie ich zmiany będą ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich na koszt patentów.

Art. 4. Ogłoszenia nakazane statutami spółek, winny być drukowane w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich oraz w jednej z miejscowych gazet, według wyboru walnych zgromadzeń.

Art. 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 5 lutego 1920 r.

ROZPORZĄDZENIE

(19813 360) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich
w przedmiocie spółek kredytowych.

(D. U. Z. W. Nr. 45 p. 9).

Art. 1. Wszystkie spółki kredytowe obowiązane są najpóźniej do dnia 1 lutego 1921 r. zarejestrować się w Sekcji Skarbowej Komisarjatu Generalnego Zarz. Cyw. Z. W., przedkładając odnośne podanie z załączeniem:

- a) statutu w 3-ch egzemplarzach wraz z zaświadczonemi urzędownie odpisami dowodów, na których zasadzie spółka rozpoczęła działalność, tudzież zatwierdzonych następnie zmian w statucie;
- b) dwóch egzemplarzy sprawozdań rachunkowych za lata 1916, 1917, 1918, bądź z okresu krótszego, jeżeli spółka powstała później, oraz surowego bilansu na dzień 1/X 1919 r. wraz z odpisami protokołów tych zebrań członków, które sprawozdania te zatwierdziły;
- c) spisów członków zarządu, rady i komisji rewizyjnej, wybranych na ostatniem, przed wydaniem niniejszego rozporządzenia, zebraniu członków z wyszczególnieniem imion, nazwisk, stanowiska społecznego i miejsca faktycznego zamieszkania.

Art. 2. Sprawozdania za 1919 rok i za każdy następny rok operacyjny należy przesyłać do Sekcji Skarbowej Komisarjatu Generalnego Zarz. Cyw. Z. W. wraz z odpisami protokołów w ciągu miesiąca od daty zatwierdzenia sprawozdań, przez zebranie członków, w każdym razie najpóźniej do dnia 1 kwietnia.

Sprawozdania te winny zawierać:

- a) nazwiska członków zarządu, rady i komisji rewizyjnej, względnie przedstawicieli (reprezentantów), jeśli zebrania członków zastąpione zostały zebraniem przedstawicieli;
- b) ruch w składzie członków z wykazaniem liczby członków na początku okresu sprawozdawczego, ilości przybyłych i wykreślonych oraz pozostałych z końcem roku sprawozdawczego z podziałem według zawodów; oddzielnie należy wykazać liczbę tych członków, którzy, jakkolwiek wystąpili, lecz zgodnie ze statutem, ponoszą jeszcze odpowiedzialność materialną za operacje spółki;

- c) obroty na wszystkich rachunkach, wykazujące pozostałości na początku okresu rachunkowego, przychód, rozchód i pozostałości z końcem tegoż okresu;
- d) bilans oraz rachunek strat i zysków;
- e) liczbę dłużników i wkladców;
- f) wysokość stopy procentu, pobieranego od pożyczek i wpłaconego od wkładów, jako też stopy procentu, stosowanego do rachunków bieżących;
- g) szczegółowy wykaz wydatków, poniesionych na zarząd sprawami spółki;
- h) sumę, do której z końcem roku sięgała odpowiedzialność członków za zobowiązania spółki;
- i) sprawozdania rady oraz relację komisji rewizyjnej;
- j) odpis protokołu rewizji, dokonanej przez przedstawiciela władzy nadzorczej lub związku, jeżeli w roku sprawozdawczym miała ona miejsce.

Art. 3. O zatwierdzenie statutu nowopowstających spółek kredytowych należy zwracać się bezpośrednio do Sekcji Skarbowej Komisarjatu Generalnego Zarz. Cyw. Z. W., wskazując jednocześnie osobę, upoważnioną do zabiegania o zatwierdzenie statutu w imieniu założycieli. Projekt statutu składa się w trzech egzemplarzach.

Art. 4. Wymagane przez statut ogłoszenia winny być zamieszczane w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 5. Spółki kredytowe, winne przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia, będą zamknięte oraz ulegną karze w drodze administracyjnej do 30.000 marek polskich.

Art. 6. Przepisy wykonawcze do niniejszego rozporządzenia wyda Szef Sekcji Skarbowej.

Art. 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 23 grudnia 1919 r.

• Załącznik Nr. 98.

ROZPORZĄDZENIE

(2302/677) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

(D. U. Z. W. № 92 p. 1339).

Art. 1. Obok spółek przewidzianych przez prawo cywilne i handlowe (Art. 2128 t. X cz. I i art. 55 t. XI cz. Zb. Praw) niniejszem uznają się spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Art. 2. Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością jest ta, którą zawierają dwie lub więcej osób celem prowadzenia handlu pod firmą spółkową z ograniczeniem odpowiedzialności wspólników do udziału i z ograniczeniem prawnem zbywalności i zastawu udziałów.

Art. 3. Umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Art. 4. Kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością winien wynosić najmniej 25.000, a najwięcej 5.000.000 marek polskich i dzielić się na równe udziały przynajmniej po 500 mk. polskich.

Jeden wspólnik nie może posiadać więcej niż $\frac{3}{4}$ kapitału zakładowego.

Udziały mogą być wpłacone za zgodą wszystkich wspólników zamiast w pieniądzech w wyraźnie określonych i oszacowanych rzeczach i prawach.

Udziały są niepodzielne.

Art. 5. O ile umowa nie stanowi inaczej, wypłata zysków, a przy likwidacji zwrot kapitału następuje w stosunku do udziałów.

Art. 6. Do zbycia lub zastawu udziału potrzebny jest akt notarialny, do zbycia lub zastawu osobom poza spółką — ponadto zgoda wszystkich wspólników.

Wraz z udziałem przechodzą na nowego właściciela wszystkie prawa i obowiązki poprzedniego właściciela, ze stosunku do spółki wynikające.

Zbywca jest odpowiedzialny za wierzytelność spółki przez lat 3 od daty zbycia solidarnie z nabywcą do wysokości niewpłaconej przez siebie na udział kwoty.

Art. 7. Wpłaty na udziały winny być uiszczane przez wspólników w określonych w umowie spółki terminach.

Pokrycie udziału przez potrącenie z zysków jest niedopuszczalne.

Jeżeli wspólnik nie uiszcza wpłaty w umówionym terminie, winien być w ciągu 8 dni od uchybionego terminu wezwany przez zarząd do jej dopełnienia w ciągu dni 8 od doręczenia wezwania.

Po bezskutecznym upływie powyższych terminów winien zarząd w ciągu następnych dni 14: albo wdrożyć przeciw niepłacącemu postępowanie, celem ściągnięcia zaległości, albo wykluczyć niepłacącego ze spółki, uznając jego udział za przedpadły na rzecz uzupełniających udział wspólników.

Niepokrytą w powyższy sposób kwotę udziału obowiązani są uzupełnić inni wspólnicy w stosunku do swych udziałów, przez co wchodzi w prawa niepłacącego.

Art. 8. Organami spółki są: zarząd i zgromadzenie wspólników.

Art. 9. W umowie spółki musi być ustanowiony zarząd z jednej lub więcej osób z pośród wspólników.

W stosunku do osób trzecich zarządcy uprawnieni są zastępować spółkę nieograniczenie, w szczególności rozporządzać jej majątkiem i działać w jej imieniu, każdy z osobna lub łącznie, stosownie do uchwały zgromadzenia wspólników.

Zarządcy z pośród wspólników przestają być zarządcami z chwilą wyjścia ze spółki.

Art. 10. Zarządcy wobec spółki i osób trzecich odpowiedzialni są z całego swego majątku i solidarnie za straty, wynikłe z powodu nieprawidłowego prowadzenia ksiąg, niewypełnienia przepisów ustawy i warunków umowy.

Art. 11. Zarząd obowiązany jest przedstawiać wspólnikom corocznie bilans i sprawozdanie, w bilansie winien być podany majątek spółki według rzeczywistej wartości w chwili sporządzania bilansu, wszakże nie wyżej cen nabycia lub kosztów produkcji, z uwzględnieniem użycia.

Koszty organizacji jako aktywa spółki figurować nie mogą.

Bilanse spółek, których kapitał przekracza milion marek polskich, jako też spółek, które mają za przedmiot transport, ubezpieczenie, przechowywanie ruchomości, pożyczki na zastaw lub interesy bankierskie, winny być ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich i w jednej z gazet miejscowych.

Art. 12. Zgromadzenia wspólników są zwyczajne i nadzwyczajne.

Zgromadzenia zwyczajne winny odbywać się corocznie w ciągu pierwszych 4 miesięcy każdego roku operacyjnego.

Przedmiotem ich jest:

- 1) zatwierdzenie sprawozdania z czynności zarządu,
- 2) ustalanie rocznego bilansu,
- 3) podział zysków,
- ponadto, o ile umowa nie stanowi inaczej:
- 4) zbycie, nabycie i ścieśnienie lub obciążenie nieruchomości i praw niehipotekowanych,
- 5) zbycie przedsiębiorstwa,
- 6) ustanawianie i odwoływanie członków zarządu i prokurentów,
- 7) decyzja w przedmiocie wszczęcia poszukiwań przeciw członkom zarządu lub wspólnikom oraz ustanawianie pełnomocników do wykonywania powyższych czynności,
- 8) rozwiązanie spółki,
- 9) wreszcie wszelkie inne sprawy, przedstawione przez zarząd lub ich wspólników.

Zgromadzenia nadzwyczajne zwoływane będą w razie potrzeby.

Art. 13. Jeżeli straty pociągnęły obniżenie kapitału zakładowego do połowy, lub z powodu poniesionych strat okaże się konieczność rozwiązania spółki, uzupełnienia lub obniżenia kapitału zakładowego, zarząd obowiązany jest zwołać natychmiast zgromadzenie w celu powzięcia tego rodzaju uchwał.

Art. 14. Zgromadzenie zwołują zarządcy.

W razie, jeżeli zarząd zgromadzenia zwołać nie chce lub nie może, uprawnieni są do zwołania wspólnicy, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ kapitału zakładowego.

Zwołanie następuje przez zawiadomienie każdego wspólnika lub wyznaczonego przez niego zastępcę listem poleconym pod adresem, wskazanym w umowie spółkowej lub podanym do wiadomości zarządu z wyznaczeniem terminu zgromadzenia i porządku dziennego w ten sposób, żeby między wysłaniem listu a terminem zgromadzenia upłynęło przynajmniej dni 21.

Art. 15. Wspólnicy mają wykonywać swoje prawa uczestniczenia w zgromadzeniach już to osobiście albo przez pełnomocników, z grona wspólników lub osób postronnych, z tem jednak, że każdy pełnomocnik może reprezentować tylko jednego wspólnika.

Pełnomocnik musi złożyć pisemne pełnomocnictwa.

Art. 16. Uchwały, powzięte na zgromadzeniu, zwołanem w sposób nieprawidłowy, albo też dotyczące przedmiotów, nieobjętych porządkiem dziennym, stają się prawomocnymi tylko wówczas, jeżeli wszyscy wspólnicy uczestniczyli w zgromadzeniu (art. 15).

Art. 17. Każdy udział daje prawo do jednego głosu, o ile umowa nie stanowi inaczej.

Uchwały na zgromadzeniu zapadają większością głosów.

Uchwały w przedmiocie podwyższenia i obniżenia kapitału zakładowego oraz przedłużenia terminu do wpłaty udziału zapadają głosami wspólników, reprezentujących przynajmniej $\frac{2}{10}$ kapitału zakładowego. Uchwały w przedmiocie wszelkich innych zmian umowy spółki oraz w przedmiocie rozwiązania spółki zapadają głosami wspólników, reprezentujących przynajmniej $\frac{3}{4}$ kapitału zakładowego.

Zobowiązanie wspólników do świadczeń osobistych może nastąpić tylko za ich zgodą.

Wspólnik nie ma prawa głosu przy rozstrzygnięciu spraw, wynikających z jego stosunku do spółki.

Art. 18. W razie uchwalenia przez wspólników podwyższenia kapitału zakładowego mają odpowiednie zastosowanie przepisy o wpłacie udziałów pierwotnych.

Uchwały o obniżeniu kapitału zakładowego stają się prawomocne po upływie 6 ciu miesięcy od daty ich ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

W razie sprzeciwu ze strony wierzyciela spółki przed upływem powyższego terminu, uchwały stają się prawomocne dopiero po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzyciela, sprzeciwiającego się.

Art. 19. Wspólnicy, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ kapitału zakładowego, mają prawo:

- 1) żądać od izby skarbowej zbadania na swój koszt ksiąg przez biegłych, którzy złożą mu swoją opinię na piśmie;

ewentualnie także na osobnem posiedzeniu ■ obowiązkiem przywołania osób zainteresowanych,

- 2) żądać w ciągu 6-ciu miesięcy od powzięcia uchwały, której się w drodze właściwej sprzeciwili, jej unieważnienia przez sąd okręgowy w drodze powództwa.

Sąd okręgowy lub izba skarbowa uwzględni żądania powyższe, jeżeli zachodzą ważne i uzasadnione ku temu powody.

Art. 20. Uchwała spółki może zawierać postanowienia, określające surowsze wymogi co do odpowiedzialności wspólników i zarządców, co do zbywania udziałów, potrzebnej do ważności uchwał większości głosów, układanie bilansów, również postanowienia w przedmiocie rozszerzenia praw mniejszości (Art. 19), wreszcie postanowienia, w ustawie tej nie przewidziane, o ile nie pozostają z nią w sprzeczności, w szczególności: o radzie nadzorczej, o kontroli zarządu przez wspólników i o powodach do rozwiązania spółki.

Art. 21. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 8 czerwca r. 1920.

Załącznik Nr. 99.

U S T A W A

z dnia 18 grudnia 1920 r. ochronie lokatorów.

Rozciągnięta na Z. W. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 maja 1922 r. (D. U. Nr. 42 p. 356) z uchylem rozporządzenia K. G. z dnia 14 maja 1919 r.

CZĘŚĆ I. Dopuszczalna podwyżka komornego.

Art. 1. Do najmu mieszkań, poszczególnych części mieszkań, lokali na urzędy, szkoły, hotele, pensjonaty i pokoje umeblowane, tudzież do najmu sklepów, lokali handlowych i przemysłowych oraz pracowni stosują się przepisy poniżej wymienione.

Art. 2. 1) Za podstawę do oznaczenia podwyżki komornego za oznaczone w art. 1 lokalności służyć ma komorne, płacone w czerwcu 1914 r. (podstawowe komorne). Wypuszczający w najem obowiązany jest udowodnić wysokość powyższego komornego.

2) Przy oznaczaniu komornego, obliczonego pierwotnie w rublach, 100 rubli równa się 216 mk., zaś komornego, obliczonego w koronach — 100 koron równa się 100 mk.

Art. 3. Podwyżka komornego za mieszkania do 6 pokoi włącznie i lokale na szkoły i urzędy nie może przekraczać

100% podstawowego komornego, zaś za mieszkania powyżej 6 pokoi 150%, dalej za lokale na hotele, pensjonaty i pokoje umeblowane — 200% podstawowego komornego, wreszcie za sklepy, lokale handlowe i przemysłowe oraz pracownie, niepołączone z mieszkaniami—300% podstawowego komornego.

Art. 4. Za wkłady, które nie są konieczne do utrzymania mieszkania w stanie do użytku zdatnym, a poczynione są na żądanie biorącego w najem, wolno umówić w granicach rzeczywistych wydatków podwyższenie stawek (art. 2 i 3) ponad oznaczoną normę.

Art. 5. 1) Tytułem dalszej podwyżki komornego właściciele domów mogą pobierać od lokatorów wzrastające opłaty dodatkowe w wysokości rozłożonej w stosunku do komornego zwyżki rzeczywistych, ponad normy z czerwca 1914 r., wydatków, a to:

- a) w całości za opłaty gminne od dostarczania wody, od kanałów, od dostarczania światła dla sieni, schodów, korytarzy i t. p. lokalności, wreszcie od wywozu śmieci;
- b) w miejscowościach, nie posiadających powszechnych urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych lub oświetlonych, tudzież w domach, z takimi urządzeniami niepołączonych, również w całości za dostarczanie przez właściciela wody do urządzeń asenizacyjnych, za wywóz nieczystości kloacalnych i śmieci i za oświetlenie wymienionych w tym artykule pod a) lokalności;
- c) w całości za czyszczenie głównych przewodów komińowych;
- d) w połowie za wydatki na wynagrodzenie stróża, jednak bez wliczania w nie wartości dostarczonego stróżowi mieszkania.

2) Właściciele obowiązani są wywiesić i stale utrzymywać w bramie domu wykazy z oznaczeniem wysokości wszystkich wymienionych w ust. 1 ciężarów i kosztów, tak wedle stawek z czerwca 1914 r., jak i obecnych, wysokości podstawowego komornego od poszczególnych lokali, sumy przypadającej do rozłożenia na lokatorów, oraz kwot, wypadających z podziału na poszczególnych lokatorów.

3) Powyższe opłaty należy uiszczać wraz z komornem.

4) Za ogrzewanie i oświetlanie mieszkań, tudzież za dostarczanie wody ciepłej z własnych urządzeń centralnych właściciele nieruchomości mogą pobierać opłaty dodatkowe w wysokości wydatków rzeczywistych, przypadających na dane mieszkania. Przy obliczaniu dopuszczalnej wedle art. 3 podwyżki komornego potrącić należy z podstawowego komornego 8%, jeśli ono obejmowało także wynagrodzenie za powyższe świadczenia.

Art. 6. 1) Za przedmiot najmu, który biorący w najem w całości lub w części odnajmuje dalej bez dostarczania urzą-

dzenia domowego, wolno umówić tylko takie komorne, które za całość lub odpowiednią część nie przekracza komornego, płaconego przez biorącego w najem.

2) Przy odnajmie może być komorne, płacone przez odnajmującego (sublokatora) lub jego poprzednika, podwyższone tylko w takim stosunku, w jakim komorne biorącego w najem w sposób, tą ustawą dozwolony (art. 2, 3, 4, 5), podwyższone zostało.

3) Za dostarczenie odnajmującemu urządzenia domowego wolno umówić odpowiednie wynagrodzenie w wysokości co najwyżej 100% komornego, przypadającego za ubikację odnającą. Za dalsze świadczenia wolno umówić tylko odpowiednie godziwe wynagrodzenie.

Art. 7. 1) Jeżeli wypuszczający w najem po wybuchu wojny zniżył komorne, wolno je podnieść do pierwotnej umownej wysokości.

2) Jeżeli wypuszczający w najem udowodnił, że komorne, płacone w czerwcu 1914 r., nie odpowiadało ówczesnym przeciętnym cenom, wówczas wolno je podnieść do tejże wysokości.

3) Kwota podwyższonego w ten sposób komornego może być podstawą dalszej podwyżki w myśl art. 2, 3, 4 i 6.

Art. 8. 1) Jeżeli przedmiot najmu w czerwcu 1914 r. nie był wynajęty, wolno przy pierwszym po wejściu w życie tej ustawy wynajęciu umówić takie komorne, jakie odpowiada przeciętnym w chwili najmu płaconym cenom.

2) Do domów na obszarach b. dzielnic rosyjskiej i pruskiej, których budowę ukończono po dniu 1 lipca 1919 r., i do domów na obszarze b. dzielnicy austriackiej, dla których udzielono lub udzieli się konsensu budowlanego po dniu 27 stycznia 1917 r., przepisy tej ustawy nie mają zastosowania. Do domów tych w przeciągu lat 10 od daty ogłoszenia niniejszej ustawy nie mają również zastosowania: ustawa o dostarczaniu mieszkań na potrzeby wojska (Dz. Pr. z 1919 r. № 31, poz. 262 i Dz. Ust. z 1920 r. № 37, poz. 211), tudzież ustawa o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (Dz. Ust. z 1919 r. № 92, poz. 498).

3) Ustawa ta nie stosuje się także do budynków, które nabył na własność Skarb Państwa Polskiego. Wszystkie umowy najmu i dzierżawy, dotyczące takich budynków i ich przynależności, rozwiązują się z mocy prawa z dniem zawarcia odnośnego aktu nabycia, a biorący w najem powinni przedmiot najmu, względnie dzierżawy, opróżnić po poprzednim ustawowem wypowiedzeniu i po dostarczeniu im mieszkań przez gminę, która w tym celu może korzystać z postanowień ustawy o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (Dz. Ust. z 1919 r. № 92, poz. 498).

Art. 9. 1) O ile umówione komorne lub wynagrodzenie przekracza granice, w poprzednich przepisach określone, umowa

jest nieważna w części, dotyczącej wysokości komornego i opłat dodatkowych.

2) Zabronione i nieważne są umowy, w których biorący w najem za to, iż jego poprzednik opuści przedmiot najmu, lub wogóle bez równowartościowego świadczenia wzajemnego poprzednikowi lub innej osobie coś przyrzeka, dalej umowy, że za pośrednictwem przy najmie ma się uścić wynagrodzenie, przekraczające miarę, w takim obrocie przyjętą. To samo odnosi się do umów, w których wypuszczający w najem lub poprzedni lokator wynajem albo ustąpienie praw z wynajmu czynią zawisłymi od zakupu przez nowego lokatora urządzenia lub wogóle wymawiają dla siebie albo dla kogoś innego świadczenia, nie pozostające z umową najmu w bezpośrednim związku.

3) Co wbrew powyższym postanowieniom uiszczono, tego można żądać napowrót z ustawowemi odsetkami. Tego prawa nie można się z góry zrzekać. Powództwo przedawnia się w ciągu jednego roku.

Ograniczenie prawa wypowiedzenia i przedłużanie umów najmu o oznaczonym czasie trwania.

Art. 10. 1) Oprócz wypadków wcześniejszego rozwiązania umowy najmu z winy biorącego w najem, przewidzianych w dzielnicowych ustawach cywilnych wypuszczający w najem może najem wypowiedzieć, jak również korzystać z postanowień tych ustaw o ustaniu najmu bez wypowiedzenia tylko wtedy, jeśli istnieją ku temu ważne przyczyny.

2) O tem, co w każdym poszczególnym wypadku należy uważać za ważną przyczynę, orzekają przy uwzględnieniu interesu biorącego w najem, sądy lub urzędy rozjemcze dla spraw najmu w miarę tego, której z tych władz przypadło rozstrzygnięcie danej sprawy.

3) Za ważną przyczynę należy między innymi uważać:

- a) jeżeli biorący w najem zalega z zapłatą komornego poza termin dodatkowy, zwyczajem miejscowym przyjęty lub dodad jemu udzielany;
- b) jeżeli biorący w najem nie godzi się na podwyższenie komornego przez ustawę dozwolone (art. 2, 3, 4, 5), lub na podniesienie go do pierwotnej wysokości (art. 7);
- c) jeżeli biorący w najem przez uporczywe lub rażące przekraczanie obowiązującego porządku domowego, albo przez swe bezwzględne nieprzyzwoite i wogóle nienależyte zachowanie się obrzydza współmieszkańcom pobyt w domu, lub porządek w domu ciężko zakłóca; z zachowaniem się biorącego w najem stoi narówni zachowanie się osób, przez niego do mieszkania przyjętych, jeżeli on temu postępowaniu, choćby mu to było możliwem, zaradzić zaniedbał;

- d) jeżeli wypuszczający w najem przedmiotu najmu, który już przedtem był przeznaczony do pomieszczenia robotników, lub wogóle pracowników własnego przedsiębiorstwa, albo służył samemu wypuszczającemu w najem, jako sklep lub pracownia — na ten sam cel, lub dla rozszerzenia własnego przedsiębiorstwa koniecznie i zaraz potrzebuje.
- e) jeżeli biorący w najem przedmiot najmu w całości lub w części z urzędzeniem, lub bez tegoż oddał komu innemu w odnajem lub ustąpił za wynagrodzenie nadmiernie wysokie w porównaniu z komornem, jakie sam płaci;
- f) jeżeli biorący w najem po wejściu w życie tej ustawy prawa z umowy najmu w całości, bez zgody wypuszczającego w najem innemu odstąpił; w braku zgody wypuszczającego w najem, będzie biorący w najem uprawniony domagać się rozstrzygnięcia urzędu rozjemczego dla spraw najmu lub sądu, które to władze przy uwzględnieniu okoliczności, przez obie strony przytoczonych, mogą biorącemu w najem zezwolić na odstąpienie praw najmu w całości lub części; rozstrzygnięcie to nie ulega zaskarżeniu;
- g) jeżeli przedmiot najmu potrzebny jest na szkołę, w tym wypadku biorący w najem winien przedmiot najmu opróżnić po dostarczeniu odpowiedniego mieszkania przez gminę, która w tym celu może korzystać z postanowień ustawy o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (Dz. Ust. z 1919 r. Nr. 92, poz. 498).

4) W razie sporu ma wypuszczający w najem wykazać, że istnieje ważna przyczyna wypowiedzenia. Jeżeli rozwiązania najmu domagano się z przyczyny, iż biorący w najem wzbraniał się podwyższyć komorne do granicy dozwolonej (art. 2, 3, 4, 5, 6 i 7), a następnie, skoro urząd rozjemczy dla spraw najmu lub sąd uzna dopuszczalność podwyższenia, sam bezwzględnie oświadczy, że na podwyższenie się godzi — rozwiązanie należy uchylić; obowiązek biorącego w najem do zwrotu kosztów sporu zostaje nienaruszony.

5) Nieważne jest wszelkie, zastrzeżone w umowie najmu lub w dodatkowych umowach, całkowite lub częściowe zrzeczenie się przez biorącego w najem praw, z tego artykułu mu przysługujących.

CZEŚĆ II. Urzędy Rozjemcze dla spraw najmu.

Art. 11. 1) Urzędy rozjemcze dla spraw najmu będą utworzone w tych miastach i miejscowościach fabrycznych, które przy ostatnim spisie ludności miały ponad 20.000 mieszkańców. W innych gminach można je utworzyć na żądanie,

wyrażone uchwałą rady gminnej. W miarę potrzeby można w jednej miejscowości utworzyć kilka urzędów.

2) Koszty, połączone z utworzeniem i działalnością tych urzędów, ponosi gmina.

Art. 12. 1) Przewodniczącego urzędu i jego zastępcę mianuje, o ile możliwości z pośród osób, mających wykształcenie prawnicze, prezes sądu okręgowego. Resztę członków mianuje tenże prezes na przedstawienie naczelnika (burmistrza) gminy, w której rząd ma siedzibę. Połowa tych członków musi być powołana z pośród mieszkających w gminie właścicieli domów, druga z pośród lokatorów (art. 15 ust. 1).

2) Godności przewodniczącego, zastępców i członków są honorowe; mają oni jednak prawo do zwrotu wydatków, wyłożonych gotówką; oprócz tego tym, którzy żyją z zarobku, można przyznać wynagrodzenie z funduszków gminnych.

3) Członkowie urzędu składają na ręce prezesa sądu, lub sędziego przez niego wyznaczonego, przyrzeczenie, że będą gorliwie i bezstronnie pełnili swój urząd i dochowają tajemnicy urzędowej.

Art. 13. Od powołania na członka urzędu wymówić się mogą jedynie: kobiety, duchowni, wojskowi, urzędnicy publiczni, osoby starsze ponad 60 lat, drobni przemysłowcy i żyjący z płacy dziennej, albo tygodniowej. O zasadności wymówienia się rozstrzyga ostatecznie władza, która członka mianowała.

Art. 14. 1) Uchylających się od przyjęcia godności członka urzędu mimo, że ich wymówienie się uznano za niezasadne, należy skazać na grzywnę do wysokości 5,000 mk.

2) Członków urzędu, którzy bez należytego usprawiedliwienia się na posiedzeniu nie przybywają, opóźniają się, lub w inny sposób od spełnienia swoich urzędowych obowiązków się uchylają, należy za każdym razem skazać na grzywnę do 5,000 mk. W razie późniejszego należytego usprawiedliwienia się — można grzywny uchylić, lub zniżyć. Członków urzędu, którzy stali się winnymi rażącego naruszenia obowiązków urzędowych, należy nadto usunąć z urzędu.

3) Rozstrzygnięcia powyższe należą do prezesa sądu okręgowego.

Art. 15. 1) Urząd rozstrzyga po rozprawie ustnej większością głosów w zespołach 3 członków, w których skład wchodzi: przewodniczący lub jego zastępca i po 1 ławniku z koła właścicieli domów i lokatorów. Jeśli przedmiotem sporu jest lokal handlowy, przemysłowy, pracownia lub sklep, ławnikiem z koła lokatorów musi być osoba, należąca do kupców, przemysłowców, albo rękodzielników, nie posiadających lokali we własnych domach, lub przynajmniej ze stosunkami odnośnymi dobrze obeznana. Droga rozporządzenia należy za pewnić, aby na liście członków urzędu rozjemczego dla spraw

najmu znajdowała się zawsze wystarczająca ilość ławników z kół handlowo-przemysłowych.

2) Rozstrzygnięcie należy wygotować najdalej w ciągu 3 dni na piśmie z krótkim uzasadnieniem i na żądanie doręczyć stronom.

3) Rozprawy urzędu są jawne. Na zgodny wniosek stron należy jawność wykluczyć. Publiczne ogłaszanie treści rozprawy niejawniej jest wzbronione.

Art. 16. 1) Jeżeli zażądano rozstrzygnięcia urzędu, wezwie on strony z zagrożeniem, że niestawienie się nie wstrzyma rozprawy, ani rozstrzygnięcia. Rozprawę należy przeprowadzić o ile możności w ciągu dni 8 od podania wniosku.

2) Wezwani obowiązani są stawić się osobiście, albo wysłać do rozprawy zastępcę, ze stanem sprawy zupełnie obeznanego. Strony i ich zastępcy winni są zgodnie z prawdą udzielić wyjaśnień, przez urząd żądanych.

3) Urząd może przedsiębrać wszelkie dochodzenia do rozstrzygnięcia potrzebne, w szczególności wzywać i przesłuchiwać osoby, które wyjaśnień udzielić mogą.

4) Urząd nakłada grzywny do wysokości 5,000 mk. za każde niestawiennictwo bez usprawiedliwionej przyczyny stron i osób, wezwanych do udzielenia wyjaśnień, jak również za odmówienie złożenia przez nie wyjaśnień i dowodów. Wykonanie powyższych orzeczeń urzędu rozjemczego należy do władz policyjnych. Od orzeczenia karnego urzędu rozjemczego służy w terminie 14-dniowym od dnia zawiadomienia o jego treści odwołanie się do prezesa sądu okręgowego, którego decyzje są ostateczne. Powyższe grzywny wpływają do kasy komunalnej.

5) Wszystkie władze i urzędy winny udzielać urzędowi rozjemczemu dla spraw najmu pomocy prawnej.

Art. 17. 1) Właściwy urząd rozjemczy dla spraw najmu rozstrzyga na wniosek wypuszczającego, lub biorącego w najem o tem, czy komorne i inne wynagrodzenia odpowiadają zasadom i granicom, w tej ustawie ustalonym.

2) Jeżeli obie strony poddały się orzecznictwu powyższego urzędu, rozstrzygnięcia te są ostateczne i nie ulegają zaskarżeniu; mogą być jednak na wniosek jednej ze stron w każdej chwili zmienione ze skutecznością dla nowego terminu płatności komornego. Wnioski o zmianę rozstrzygnięcia, nie oparte na nowych okolicznościach faktycznych, może urząd odrzucić bez rozprawy.

3) Wypuszczającemu w najem, lub lokatorowi wolno także inne ze stosunku najmu wyłaniające się spory, o ile nie zostały już wniesione do sądu, poddać rozstrzygnięciu tego urzędu, który ma postąpić według powyższych zasad.

4) Rozstrzygnięcia urzędu rozjemczego w sprawach, podanych orzecznictwu jego za zgodą obydwóch stron, są natychmiast wykonalne, w innych sprawach — po upływie terminu,

wskazanego w ustępie 5. W razie potrzeby przymusowego wykonania rozstrzygnięcia urzędu rozjemczego przedstawi strona zainteresowana poświadczony wypis rozstrzygnięcia urzędu sądowi, który byłby właściwym dla rozważenia danego sporu, celem uzyskania nakazu wykonawczego, względnie celem uzyskania dozwoleń egzekucji.

5) Z wyjątkiem spraw, poddanych orzecznictwu urzędu rozjemczego za zgodą obydwóch stron, rozstrzygnięcia tegoż urzędu, wydane na wniosek jednej tylko ze stron, mogą być uchylone przez właściwy sąd na żądanie strony interesowanej, postawione w drodze powództwa w przeciągu 2 tygodni od daty rozstrzygnięcia.

Art. 18. 1) Jeżeli rozstrzygnięcie sporu w całości lub w części zawisło od ustalenia, czy podwyższenia komornego w myśl art. 2, 3, 5 ust. 1 i art. 6 jest dopuszczalne, albo czy komorne lub wynagrodzenie innego rodzaju są w myśl art. 4, 5 ust. i art. 7 odpowiednie lub nie — natenczas sąd, jeżeli niema jeszcze w tym przedmiocie rozstrzygnięcia urzędu rozjemczego dla spraw najmu (art. 17), wstrzyma postępowanie i zażąda takiego rozstrzygnięcia. Po jego nadejściu należy podjąć postępowanie z urzędu.

2) Moc dowodową takiego rozstrzygnięcia należy oceniać wedle przepisów art. 17.

3) Jeżeli w danej miejscowości niema urzędu rozjemczego dla spraw najmu, przeprowadza odnośne ustalenia właściwy sąd w toku sporu.

Uwolnienie od należytości.

Art. 19. Postępowanie przed urzędami rozjemczymi dla spraw najmu wolne jest od opłaty stempli. Strona interesowana ponosi jednak koszty postępowania, tudzież specjalne opłaty na rzecz gminy od każdego zwrócenia się do urzędu oraz od wydawanych dokumentów. Wysokość powyższych opłat określa gmina z tem zastrzeżeniem, że nie mogą być one wyższe od odnośnych opłat sądowych. Urząd rozjemczy może osoby niezamożne zwalniać od ponoszenia tych opłat, może również zasądzić zwrot powyższych kosztów i opłat od strony przegrywającej na rzecz strony wygrywającej.

CZĘŚĆ III. Moratorium mieszkaniowe dla bezrobotnych, rezerwistów b. armji rosyjskiej, tudzież dla osób wojskowych b. armji austriacko-węgierskiej.

Art. 20. 1) W sprawach o eksmisję z mieszkań jedno lub dwuizbowych może sąd z urzędu lub na wniosek pozwanego zawiesić eksmisję na czas do 3 miesięcy, o ile takie zawieszenie jest usprawiedliwione położeniem pozwanego, a w szczególności tem, że on z powodu okoliczności, od niego niezawisłych, pozostaje bez pracy.

2) W tym celu sąd ma prawo zbierać dowody z urzędu. Brak pracy dla pozwanego można stwierdzić przez odpowiednie zaświadczenie właściwego państwowego urzędu pośrednictwa pracy.

3) Udzielając zwłoki, sąd jednocześnie zawiadomi o tem właściwy państwowy urząd pośrednictwa pracy, tudzież zarząd gminy, w której pozwany ma miejsce zamieszkania.

Art. 21. Pozwany, który na wezwanie państwowego urzędu pośrednictwa pracy nie przyjmie ofiarowanego mu zajęcia, traci prawo do korzystania z moratorium mieszkaniowego.

Art. 22. 1) Osoby, pozostające ongiś w b. armji rosyjskiej oraz ich rodziny, które, korzystając z postanowień ukazu imiennego z 13 września 1914 roku (Zb. Pr. i Rozp. Nr. 258 z 18 września 1914 r. poz. 2383) o ulgach w sprawach cywilnych i karnych dla osób, pozostających w czynnej armji i flocie, zatrzymały dotychczasowe swe mieszkanie, a nie płacą komornego, nie mogą na tej zasadzie (art. 10, ust. 3 p. a.) być usunięte z tych mieszkań, jeżeli w braku innej umowy będą opłacały komorne bieżące, przynajmniej od dnia 1 października 1919 r. począwszy. Poza tym wyjątkiem stosują się do tych osób i rodzin przepisy niniejszej ustawy, w szczególności przepisy o moratorium dla pozostających bez pracy.

2) Komorne, zaległe po dzień 30 września 1919 r. włącznie, należne od osób i rodzin, określonych w ust. 1, nie może być przedmiotem powództwa, o ile chodzi o mieszkania jedno lub dwuizbowe; jeżeli zaś idzie o mieszkania większe i zachodzą okoliczności, godne uwzględnienia, może sąd kwotę zaległego komornego zniżyć do połowy. Ulgi powyższe nie mają atoli zastosowania, jeżeli biorący w najem lub jego rodzina z podnajmu mieszkania pobierali stosunkowo znaczny dochód, sami zaś komornego przynajmniej w miarę możności nie płacili.

3) Przepisy powyższe mają odpowiednie zastosowanie do osób, które uważane były za osoby wojskowe b. armji austro-węgierskiej i za osoby z niemi narówni postawione w myśl § 1 rozporządzenia cesarskiego z dnia 29 lipca 1914 r. (Dz. u. p. Nr. 178) aż do upływu 3 miesięcy od dnia, w którym odnośnie do nich ustał powód, przytoczony w § 3, ust. 2 tegoż rozporządzenia.

4) Postanowienia ustępu 1 i 2 nie stosują się do spraw prawomocnie osądzonych i do eksmisji już dokonanych.

CZĘŚĆ IV. Postanowienia karne.

Art. 23. 1) Kto, celem obejścia lub udaremnienia postanowień tej ustawy przed urzędem rozjemczym dla spraw najmu, przytacza nieprawdę lub prawdę zataja, w inny sposób postanowienia te obejść się stara, do takiego postępowania nakłania lub jest przy tem pomocny, karany będzie sądownie grzywną

do wysokości 10.000 mk. albo aresztem do 6 miesięcy. Obie te kary można nałożyć równocześnie.

2) Żądanie i pobieranie komornego lub innych wynagrodzeń, albo świadczeń ponad normy, w tej ustawie ustalone, podlega ukaraniu wedle przepisów o zwalczaniu lichwy wojennej.

CZEŚĆ V. Postanowienia przejściowe.

Art. 24. 1) Ustawa ta wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie tracą moc: ustawa z dnia 28 czerwca 1919 r. o ochronie lokatorów, (Dz. Pr. Nr. 52, poz. 335) rozporządzenie austriackiego ministra sprawiedliwości i ministra opieki społecznej z dnia 26 października 1918 r. o ochronie lokatorów (Dz. u. p. Nr. 381), wreszcie rozporządzenie Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie z dnia 25 grudnia 1918 r. o ochronie lokatorów l. 31 Pr.

Art. 25. W b. dzielnicy austriackiej biorący w najem nie może żądać niżki komornego, określonego przed wejściem w życie niniejszej ustawy, chociażby wysokość tego komornego przekraczała normy, dopuszczalne w niniejszej ustawie, jeżeli ona leżała w granicach obowiązujących tam dotychczas przepisów.

Art. 26. Przewidziane w niniejszej ustawie normy podwyżek można zastosować najwcześniej od 1 stycznia 1921 roku, a to również i do wszelkich, nawet hipotecznie zabezpieczonych umów, zawartych przed wejściem w życie niniejszej ustawy. Wypuszczający w najem może jednak odnośnie do umów, zawartych na dłuższy niż miesięczny okres czasu, i do najmów bezterminowych stosować przewidziane w niniejszej ustawie normy podwyżek od 1 stycznia 1921 r. tylko wtedy, jeżeli w ciągu dni 30 po ogłoszeniu tej ustawy biorącemu w najem doręczył piśmienne zawiadomienie o podwyżce.

Art. 27. Ustawa niniejsza obowiązuje w b. dzielnicach rosyjskiej i austriackiej.

Art. 28 i 29: (stosuje się do b. dzielnicy Pruskiej).

Art. 30. Wykonanie tej ustawy powierza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Zdrowia Publicznego, a w b. dzielnicy pruskiej Ministrowi tejże b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z powyższymi ministrami. Minister b. Dzielnicy Pruskiej ogłosi ustawę w redakcji, uwzględniającej powyższe zmiany. Ministrów tych upoważnia się również do wydania i ogłoszenia rozporządzeń, normujących uprawnienia przewodniczącego urzędu rozjemczego dla spraw najmu, konieczne do utrzymania należytego toku działalności tego urzędu, spokoju i powagi rozpraw.

ROZPORZĄDZENIE

**Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego
w przedmiocie ulg dla właścicieli nowobudujących się
domów.**

(Dz. Ust. Z. W. i F. P. № 5 p. 81).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dnia 17 stycznia 1920 r. o organizacji zarządu cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, w celu poparcia ruchu budowlanego i zażegnania głodu mieszkaniowego, zarządzam co następuje:

Art. 1. Nowowznoszone w miastach i miasteczkach domy mieszkalne, o ile nie będą zawierać mieszkań ponad sześć pokoi (nie licząc kuchni i przedpokoju), zostają zwolnione na lat dziesięć od wszelkiego rodzaju podatków, rekwizycji, oraz ograniczeń, wynikających z przepisów o ochronie praw lokatorów.

Art. 2. Ulgi powyższe mają zastosowanie również do domów, których budowa została rozpoczęta przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia, jak również domów niezamieszkałych na skutek zniszczenia od działań wojennych, jednakowoż ilość lat, wskazana w art. 1-szym, będzie zmniejszaną w każdym poszczególnym wypadku przez zarządy miejskie, zależnie od stosunku dokonanych już robót, do robót związanych z wykończeniem budynku.

Na orzeczenia zarządów miejskich przysługuje prawo odwołania w terminie miesięcznym do Naczelnika Okręgu, którego orzeczenie jest ostateczne.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie do miast i miasteczek powiatów najbardziej zniszczonych przez wojnę, a to: Włodzimierskiego, Kowelskiego, Łuckiego, Sarnieńskiego, Rówieńskiego, Dubieńskiego i Krzemienieckiego.

Art. 4. Wykonanie niniejszego rozporządzenia polecam Naczelnikowi Okręgu Wołyńskiego.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 12 kwietnia 1920 roku.

ROZPORZĄDZENIE

K. N. Z. W. i F. P. w przedmiocie uchylania ograniczeń w rozporządzaniu dobrami nieruchomymi z tytułu ich charakteru rodowego.

(Dz. Ust. Z. W. i F. P. № 10 p. 136).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z d. 17 stycznia 1920 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Z. W. i F. P. zarządzam co następuje:

Wszelkie ograniczenia w rozporządzaniu dobrami nieruchomymi z tytułu charakteru „rodowego” w powiatach: Włodzimierskim, Kowelskim, Łuckim, Sarneńskim, Rówieńskim, Dubieńskim i Krzemienieckim ulegają uchyleniu.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dz. Ust. Z. W. i F. P. (28 maja 1920 r.).

Warszawa, dn. 10 maja 1920 r.

ROZPORZĄDZENIE

K. N. Z. W. i F. P. w przedmiocie zawieszania spraw odwoławczych w sądach okręgowych w Łucku i Kamieńcu Podolskim.

(Dz. Ust. Z. W. F. P. № 3 p. 27).

Art. 1. Postępowanie w porządku odwoławczym we wszystkich sprawach cywilnych oraz sprawach karnych, ściąganych z oskarżenia prywatnego (art. 2 U. P. K. w brzmieniu dekretu z 9 grudnia 1918 r.), które w dniu wprowadzenia na odnośnych obszarach rozporządzenia K. N. Z. W. z d. 15 maja 1914 r. o urządzeniu ogólnego sądownictwa (Dz. Ust. Z. C. Z. W. Nr. 4 p. 22) były w rozpatrzeniu byłych Zjazdów Sędziów Pokoju i przekazane zostały Sądowi Okręgowym, jako instancji odwoławczej—ulegają zawieszeniu.

Art. 2. Każdej ze stron zainteresowanych przysługuje prawo w terminie trzechletnim od dnia wydrukowania niniejszego rozporządzenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziemi Wołyńska i Frontu Podolskiego, wznowić rozpoznawanie zawieszonych w myśl art. 1 spraw przez złożenie do Sądu Okręgowego podania o wyznaczenie ich na posiedzenie.

Art. 3. Po upłygnięciu trzechletniego terminu, w braku podania o wyznaczenie sprawy na posiedzenie, postępowanie odwoławcze zostaje umorzonym.

Art. 4. W razie umorzenia postępowania odwoławczego, wyrok pierwszej instancji staje się prawomocnym.

Art. 5. Rozporządzenie niniejsze winno być ogłoszone we wszystkich gminach przez wywieszenie w odnośnych urzędach gminnych.

Art. 6. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierzam Prezansom Sądów Okręgowych w Łucku i Kamieńcu Podolskim.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, d. 20 marca 1920 r.

Załącznik Nr. 103.

ROZPORZĄDZENIE

(1617/577) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące postępowania sądowo-mierniczego.

(D. U. Z. W. № 78 p. 850).

Na podstawie rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 w przedmiocie organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919 poz. 15) postanawiam co następuje:

Art. 1. Wszystkie sprawy, podlegające dotychczas rozpatrzeniu w trybie sądowo-mierniczym, ustalonym w aneksie 1 do art. 1400 Ust. Post. Cyw., niniejszem przekazują się kompetencji administracyjnych komisji mierniczych okręgowych, powołanych w miarę potrzeby w okręgach Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich w Wilnie, Mińsku i Brześciu.

Art. 2. Tymczasowa komisja miernicza składa się z przewodniczącego i dwu członków, mianowanych przez Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich na skutek przedstawienia naczelnika okręgu. Na stanowisko przewodniczącego może być przedstawiony tylko sędzia okręgowy lub sędzia pokoju. Przydany do komisji personel pomocniczy stanowią: sekretarz i geometra, których na to stanowisko powołuje na wniosek komisji naczelnik okręgu.

Art. 3. Na komisje miernicze okręgowe przechodzą wszystkie uprawnienia, które przysługiwały kolegium sądowemu pierwszej instancji, rozpatrującemu sprawy sądowo-miernicze, przyczem komisja gwoi szybszego działania zjeżdża i urzęduje w miejscu.

Art. 4. W postępowaniu sądowo-mierniczym komisja kieruje się przepisami art. 4, 6 i 7 aneksu I-go do art. 1400 Ust. Post. Cyw., jako też ogólnymi przepisami prawa, stosowanymi do spraw tej kategorii, z tem, że decyzję sądu w art. 6 aneksu zamienia decyzja komisji mierniczej i że termin trzymiesięczny, wskazany w art. 7 aneksu skraca się do dwóch tygodni.

U w a g a: a) Zarządzenia b. komisji rosyjskich o komasacji gruntów nie powstrzymują postępowania komisji mierniczej, nie powstrzymują również tego postępowania wszelkie skargi incidentalne stron zainteresowanych,

b) Przepisy Ust. Post. Cyw. o niewiadomych z pobytu (art. 1451—1460) ulegają dla spraw w trybie niniejszym przeprowadzanych zmianie o brzmieniu następującym: „gdyby ktoś z pozwanych okazał się niewiadomym z pobytu, to okoliczność ta winna być stwierdzoną zaświadczeniem gminy, na zasadzie którego odnośny sędzia pokoju wyznaczy opiekuna nad majątkiem niewiadomego z pobytu dla uczestniczenia w sprawie, ogłaszając jednocześnie o tem w Dzienniku Urzędowym“.

P. załącznik Nr. 238.

Art. 5. Od decyzji komisji mierniczej stronom przysługuje prawo rekursu do Głównej Komisji Mierniczej w Wilnie w terminie miesięcznym od dnia ogłoszenia umotywowanej decyzji komisji.

Art. 6. Komisja Główna urzęduje przy sekcji gospodarczej Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, składa się z Szefa Sekcji Gospodarczej, jako przewodniczącego Komisji, członka Sądu Apelacyjnego, wydelegowanego przez Prezesa tego Sądu i jednego z radców prawnych, wydelegowanego przez Prezesa tegoż Sądu i jednego z radców prawnych, wydelegowanego przez Wydział Kodyfikacyjno-Prawny Zarządu cywilnego Ziem Wschodnich.

Komisja Główna rozstrzyga sprawę ostatecznie.

Art. 7. Wykonanie uprawomocnionej decyzji komisji mierniczej skutecznia się przez geometrę tejże komisji przy udziale odnośnego naczelnika rejonu.

Art. 8. Członkowie komisji tymczasowej, jak również personel pomocniczy, oprócz pensji przysługującej każdemu z nich z tytułu zajmowanego stałe urzędu, korzystają z djet w wysokości: prezes 125 mk., członkowie po 100 mk., sekretarz i geometra po 75 mk. za każdy dzień urzędowania oraz zwrotu kosztów wyjazdów urzędowych, przysługujących urzędnikom Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 9. Koszta djet i wyjazdów komisji i personelu pomocniczego ponosi petent.

Art. 10. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 17 kwietnia r. 1920.

ROZPORZĄDZENIE

(10157/153) Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich, dotyczące wprowadzenia ustroju hipotecznego z dnia 31-go sierpnia 1919 r.

(D. Urz. Z. W. Nr. 18 p. 157).

Na obszary (podległe Zarządowi Cywilnemu) Ziemi Wschodnich rozciąga się moc obowiązująca prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach, ogłoszonego dnia 20 lipca 1818 roku (Dz. Pr. Król. Pol., T. V. str. 295), oraz instrukcja dla kancelarii hipotecznych w brzmieniu poniżej przytoczonych.

Prawo o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach.

DZIAŁ I. Urządzenia ogólne.

Oddział I. O tytułach.

Art. 1. Wszelkie czynności między żyjącymi, których skutkiem ma być przeniesienie własności dóbr nieruchomości (art. 5), ścieśnienie (art. 6), obciążenie (art. 7), uwolnienie od obciążeń (art. 9) tejże własności; wszelkie podobne czynności, które się ściągają do praw hipotekowanych (art. 8, 9), zawieraniem będą—w księdze hipotecznej danej nieruchomości przez strony osobiście lub przez pełnomocników do tego szczególnie i urzędownie umocowanych.

Uwaga. 1. (w redakcji D. U. T. P. E. Nr. 3 p. 20). Tryb zatwierdzenia aktów dotyczących przejścia lub obciążenia prawa własności na nieruchomości wiejskie obszaru do 60 dzies. włącznie i miejskie (t. j. w miastach i miasteczkach) (do 60.000 marek szacunku włącznie), o ile te nieruchomości nie mają już uregulowanej hipoteki, — przewidziany jest niżej (art. 140¹ Ustawy niniejszej).

I. Pierwotnie uwaga ta brzmiała: „Akta o przeniesieniu i ścieśnieniu prawa, dotyczące nieruchomości przenoszących 60 dziesięcin i nie obciążonych zapowiedziami, mogą być sporządzone w trybie art. 256—258 Ust. Not. przewidzianym, o ile te nieruchomości nie były wciągnięte do rejestru akt wieczystych archiwum notarialnego. (Rozporządzenie K. G. Z. W. z d. 1 kwietnia 1920 r. D. U. Z. W. 1920 r. Nr. 72 p. 660).

II. Na ziemiach Wołynia i Frontu Podolskiego od dnia 10 maja 1920 do dnia 1 listopada tegoż roku obowią-

zywało rozporządzenie K. N. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 7 p. 106), dosłownie potem powtórzone w redakcji D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20, z tą tylko różnicą, że akta powinny być dotyczyć nieruchomości ziemskich do 30 dziesięcin przestrzeni lub mlejskich do 30.000 marek szacunku łącznie.

III. W wydanej przez K. Miszewskiego Ustawie Notarjalnej rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 lipca 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) przeoczono i mylnie podano obowiązujący tekst uwagi do art. 1 rozporządzenia G. K. Z. W. o ustroju hipotecznym.

U w a g a 2 (w redakcji rozporządzenia K. G. Z. W. z dn. 1 kwietnia 1920 r. D. K. Z. W. Nr. 72 p. 660). Po zatwierdzeniu i wykonaniu przepisu art. 258 kod. not., akty przesyłają się na przechowanie do notariuszów, u których były zawarte.

Art. 2. Wolno jest czynności w artykule poprzedzającym wymienione zawierać nie w księdze hipotecznej danej nieruchomości, a nawet zagranicą, byleby w ostatnim razie podług formy urzędowej kraju zagranicznego zawierane były. Czynności zawierane nie w księdze hipotecznej danej nieruchomości, powinny być złożone do księgi hipotecznej dla uzyskania skutku, w art. 11 i 12 opisanego. Strony interesowane, składające je, obowiązane są stanąć osobiście lub przez pełnomocników urzędownie i szczególnie do tej czynności umocowanych.

Notariusz, przed którym zawartą została czynność nie w księdze hipotecznej danej nieruchomości, obowiązany jest strony uprzedzić o skutkach z art. 11, o czem uczyniona być winna wzmianka w samym akcie.

Art. 3. Czynności zawarte nie podług przepisów art. 1 i 2, choćby były zawierane na piśmie, nie mogą być wciągnięte do ksiąg hipotecznych.

Art. 4. Względem innych tytułów prawo obecne co do formy żadnej nie czyni zmiany w przepisach obowiązującego, prawa cywilnego; co zaś do jawności (publicité), przepisy poniższe stosują się do wszystkich tytułów, z wyłączeniem jedynie przywilejów (art. 40 i 41) i niektórych służebności (art. 45).

ODDZIAŁ II. O księgach hipotecznych.

Art. 5. Prawo rozporządzenia własnością dóbr nieruchomości zyskuje się przez wciągnięcie tytułu nabycia do ksiąg hipotecznych.

Art. 6. Ścieśnienie własności dóbr nieruchomości (art. 43), szczególne ciężary wieczyste (art. 44), służebności gruntowe (art. 45), powinny być jawnymi przez wciągnięcie tytułu do ksiąg hipotecznych.

Art. 7. Wszelkie obciążenia własności dóbr nieruchomości (Dział V) powinny być jawnymi przez wciągnięcie tytułu do ksiąg hipotecznych, wyjąwszy przywileje (art. 40 i 41)

Art. 8. Prawa hipotekowane (Art. 7) takie, względem których służy wierzycielowi władza rozporządzania, powinny być tą samą formą przelewanemi i obciążanemi, jak same nieruchomości. Każdy czyn tego rodzaju powinien być jawnym przez wciągnięcie tytułu do ksiąg hipotecznych.

Art. 9. Uwolnienie dóbr nieruchomości i praw hipotekowanych od obowiązków, którym ulegają (Art. 6, 7, 8), powinno być jawnem przez wykreślenie wpisu z ksiąg hipotecznych.

Art. 10. Ktoby sądził mieć jakie z wymienionych w art. 6, 6, 7, 8, praw, które dopiero w drodze sądowej wykazanemi być mogą, mocen jest zabezpieczyć sobie ich skutek przez uczynienie ostrzeżenia w księgach hipotecznych podług przepisów art. 137.

Toż samo stosuje się do uwolnień, których wymaga dłużnik od wierzyciela (Art. 9) w drodze sądowej (Art. 34, 61, 120, 132 — 139 włącznie).

Art. 11. Wszelkie tytuły (Art. 1, 2, 4), które wciągnięto do ksiąg hipotecznych, stanowią prawo rzeczowe (jus reale); dopóki nie zostały wciągniętymi są tylko prawami osobistemi (jus personale).

Art. 12. Pierwszeństwo prawa rzeczowego zależy od pierwszeństwa wpisu. Pomiędzy wpisami dnia jednego porządek numerów stanowić będzie pierwszeństwo. Gdyby razem kilka dokumentów podanych było do wpisu, dokument pod datą wcześniejszą powinien być pierwiej wciągniętym, gdyby zaś data ich była wspólna, będzie dla nich i pierwszeństwo wspólne.

Uwaga: (w redakcji D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660). Osobom, wskazanym w art. 911 i 912 cz. I tom. X Zb. Praw. Ros., wolno zawierać czynności w art. Ust. Hip. wymienione według przepisów we wspomnianych artykułach cz. I tom. X Zb. Praw. Ros. przewidzianych.

Art. 13. Nie są objęte przepisem Art. 12 zgłoszenia się interesowanych, przepisane artykułami od 125 do 132. Gdyby się jednak zgłosił wierzyciel, mający tytuł od osoby, po której otworzył się spadek, pierwszeństwo liczyć się będzie od dnia podania tytułu do ksiąg hipotecznych, skoro ten tytuł był sporządzony w sposób przepisany dla czynności hipotecznych i skoro w nim hipoteka zapisana została.

Art. 14. Księgi hipoteczne składać się będą z trzech części:

- a) z księgi umów wieczystych,
- b) zbioru dokumentów składanych do księgi wieczystej,
- c) z wykazu hipotecznego.

Art. 15. Księga umów wieczystych przeznaczona jest:
a) do zapisania transakcji hipotecznych w kancelarji właściwej dobrom zawieranych,

b) do zapisania wniosku i oświadczenia stron, żądających wpisu z powodu tranzakcji, w księdze hipotecznej danej nieruchomości bądź za granicą zawartych, albo żądających wpisu z powodu zapadłego wyroku lub z powodu innych tytułów. +112

Początkowe stronicie księgi umów wieczystych przeznaczone są do wykazu hipotecznego:

Księga umów wieczystych będzie sprawną, każda jej stronica będzie oznaczona liczbą, wypisaną literami, a przy końcu umieszczone być ma zaświadczenie, z wielu stronic się składa.

Każda majątność ziemską będzie miała oddzielną księgę, choćby się składała z różnych części do różnych właścicieli należących, byleby te części w jednym obwodzie położone były i majątność pod jednym imieniem składały, które to jednak części w wykazie hipotecznym odznaczone będą podług alfabetu.

Gdyby zaś majątność składała się z różnych posiadłości do jednego właściciela należących i pod ogólnym imieniem nabywanych i obciążanych, wtenczas dla wszystkich razem może być jedna księga, choćby która z przyległości położoną była za obrębem kancelarji właściwej posiadłości głównej.

W przypadku dopiero rozdzielenia takowej majątności, utworzoną będzie później dla każdej nieruchomości oddzielnej osobna księga.

Art. 16. Zbiór takowych dokumentów, składanych przy zawieraniu umów w miejscu, stanowić będzie drugą część księgi hipotecznej. Na każdym dokumencie powinny być położone oznaki przez osoby składające je i przez pisarza hipotecznego.

Art. 17. Osnowa jednej umowy lub dokumentu może w sobie zawierać zobowiązania dwojakie: jedne, które obowiązują osobę tylko, drugie, które się stosują do gruntu i praw hipotekowanych. Treść zobowiązań drugiego rodzaju powinna być wniesioną do wykazu hipotecznego, którego przeznaczeniem jest, aby mieć skrócony obraz wszelkich zdarzeń, które się ściągają do gruntu i praw hipotekowanych każdej nieruchomości, aby oraz każdy zawierający czynność uwolnionym był od czytania całej osnowy umów i dokumentów, rozstrząsania, jakie zobowiązania mogą się rozciągać do osoby tylko, a jakie do gruntu, lub praw hipotekowanych.

Art. 18. Przy zawieraniu umów, strony ułożyć się powinny o treść ich, jak ma być wciągniętą do wykazu hipotecznego. Gdy z jednostronnego żądania na mocy przepisów prawa, wpis do ksiąg hipotecznych uczynionym być powinien, żądający wpisu także obowiązany jest podać treść, jaka ma być umieszczoną w wykazie hipotecznym.

Ar. 19. Gdyby treść przez strony ułożona mniej w sobie obejmowała, niż umowa lub jej szczególny warunek albo wa-

runki, gdyby treść którego warunku całkiem opuszczoną została, nie mogą wprowadzić takowe pomyłki żadnej korzyści ani szkody przynieść stronom, zawierającym umowę, ale względem każdego trzeciego, który się spuścił na rzetelność i wiarę wykazu hipotecznego, stanowić tylko będzie sama osnowa wykazu hipotecznego.

Pisarz hipoteczny lub notariusz przyjmujący akt obowiązany jest z urzędu oświecić stronę o przepisach poprzedzającego i obecnego artykułu oraz zaproponować im treść, jaka w krótkości i dostatecznie wyraża wszystko, co się w istocie ściąga do gruntu lub praw hipotekowanych.

Art. 20. Wszelkie czynności i żądania stron, przyjęte przez pisarza hipotecznego lub notariusza, rozstrząsanemi będą przez zwierzchność hipoteczną, której obowiązkiem jest uważać: czyli czynność nie sprzeciwia się prawom trzeciego, wiadomym z ksiąg hipotecznych; czyli ułożona przez strony lub stronę treść, mająca być wciągniętą do wykazu hipotecznego, nie obejmuje w sobie więcej nad osnowę umowy lub dokumentu; czyli czynność tego jest rodzaju, że może sprawić zamierzony przez stronę skutek; czyli nie uchybiono przepisom prawa, na których polega ważność czynu lub istota hipotek. Dopiero przez uznanie zwierzchności, iż akt nie podlega powyższym zarzutom, przybiera takowy akt znamię wiary publicznej względem trzeciego, mającego czynność z właścicielem gruntu lub prawa hipotecznego. (Art. 30, 32, 53, 55, 60, 61, 131).

Art. 21. Nie może odnosić korzyści z aktu zatwierdzonego zawierający tenże akt w złej wierze.

Samo uznanie zwierzchności hipotecznej, iż akt żadnym nie podlega zarzutom, inaczej zatwierdzeniem zwane, będąc tylko rękojmią wiary publicznej względem trzecich osób, nie nadaje aktowi większej mocy w stosunkach między samemi stronami, które go zawierały. (Art. 33, 34, 61, 120, 132 do 139 włącznie).

Art. 22. Gdy akt przez zwierzchność hipoteczną zatwierdzonym będzie, ułożona przez strony lub stronę treść umowy lub dokumentu do wykazu hipotecznego wciągniętą, i wzmianka o zatwierdzeniu uczynioną będzie w wykazie hipotecznym.

Art. 23. Pisarz hipoteczny lub notariusz, przyjmując umowy, oświadczenia i żądania stron, obowiązany jest z odwołaniem się do liczby aktu i strony księgi wieczystej, zapisać w wykazie hipotecznym, iż się zastrzega miejsce dla umieszczenia treści takowego aktu i jego szczególnych warunków, gdy takowe mają być do wykazu hipotecznego wpisaniem.

Art. 24. Księgi hipoteczne są oryginałem, nie wylączając nawet dokumentów do księgi wieczystej składanych, które co do skutku hipotecznego uważają się jako oryginały. Ekstrakty z ksiąg hipotecznych są tylko kopjami wierzytel-

nemi, których przedawać, przelewać, obciążać niewolno; lecz nabycie jakiegobądź rodzaju, którego celem jest, aby uzyskać prawo rzeczowe, powinno być jawnem przez wpisanie tytułu do ksiąg hipotecznych.

Art. 25. Strony mogą między sobą skutek czynności uczynić zawisłym od zatwierdzenia zwierzchności hipotecznej. Gdyby taki warunek umówionym nie był, a zwierzchność żądała dodatkowych objaśnień lub skutecznienia jakiej czynności, albo uznała, iż czynność całkowicie ostać się nie może, zostawia się stronie, której obowiązkiem jest starać się o utrzymanie aktu w swej mocy, rok czasu do wykonania żądań zwierzchności lub uzyskania pomyślniejszej rezolucji przez odwołanie się do Sądu Apelacyjnego.

Po upływie roku od dnia wręczenia decyzji zawieszającej zwierzchności hipotecznej pisarz hipoteczny skreśla zastrzeżenie z urzędu.— W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, zwierzchność hipoteczna władna jest termin ten przedłużyć według swego uznania.

W jakim wypadku pisarz hipoteczny skreśla z urzędu zastrzeżenia po decyzji odmownej, oznacza instrukcja dla kancelarji hipotecznych.

Art. 26. Nie obowiązuje.

Art. 27. Każdy zawierający czynność w księdze hipotecznej danej nieruchomości, lub żądający wpisu, obowiązany jest obrać sobie zamieszkanie w okręgu, na który się rozciąga moc obowiązująca ustawy niniejszej oraz ustawy hipotecznej z r. 1818. Wolno jest odmienić zamieszkanie obrane, z obowiązkiem wybrania i wskazania innego w tymże okręgu. Wszelkie wręczenia, ściągające się do praw i obowiązków do księgi hipotecznej wniesionych, dziać się będą w temże obranem zamieszkanu.

Art. 28. Każdemu właścicielowi nieruchomości, każdemu, mającemu zabezpieczone jakie prawo na tejże nieruchomości, i tym, co od nich uzyskali pozwolenie, wolno jest przejrzeć w każdym czasie właściwą księgę. Innym wtenczas tylko przez pisarza hipotecznego, lub, w przypadku odmówienia, przez przewodniczącego zwierzchności hipotecznej dozwolonem będzie jej przejrzanie, gdy przewodniczącemu lub pisarzowi udowodnią potrzebę oświecenia się z księgi.

Co się orzekło o przejrzaniu, stosuje się oraz do żądania wypisu. Przeglądanie nie może nastąpić jak tylko w obliczu pisarza lub notariusza, którzy odpowiedzialnymi są za całość i nietykalność aktów w księgach zawartych.

ODDZIAŁ III. O magistraturach hipotecznych, ich organizacji i postępowaniu w rzeczach hipotecznych.

Art. 29. Księgi hipoteczne, dotyczące nieruchomości w obrębie okręgu sądowego położonych, przechowywane są

pod bezpośrednią opieką i odpowiedzialnością pisarza hipotecznego w archiwum hipotecznym przy sądzie okręgowym.

Szczegółowe przepisy o księgach hipotecznych obejmuje instrukcja hipoteczna.

W tym samym gmachu co wydział hipoteczny znajduje się biuro jednego lub więcej notariuszów, którzy mają prawo sporządzać czynności w księdze hipotecznej.

Pisarz hipoteczny i notariusze w gmachu hipoteki urzędujący stanowią kancelarię hipoteczną.

Zwierzchność hipoteczną stanowi dwóch sędziów sądu okręgowego i pisarz hipoteczny.

Zwierzchność hipoteczną, nie wzywając stron, rozstrząsa akty i wnioski w księgach hipotecznych zeznawane, aby im nadawać znamię wiary publicznej (Art. 20), choćby żadnego sporu nie było, rozważanie zaś istotnych sporów należeć będzie do drogi sądowej.

Art. 29a. Decyzje 1) zawieszające lub odmowne, 2) decyzje zatwierdzające, o ile dotyczą wykreślenia praw osób trzecich, które nie wpływały do rozpatrywanych przez wydział hipoteczny czynności, wydział wręcza z urzędu; w pierwszym przypadku stronie, w drugim przypadku zainteresowanej osobie trzeciej.

Doręczenie nie ma miejsca, gdy wykreślenie praw nastąpiło na zasadzie planu klasyfikacyjnego.

Art. 29b. Decyzje wydziału hipotecznego mogą być w terminie miesięcznym skarżone do sądu apelacyjnego. Termin ten biegnie bądź od daty wydania decyzji, bądź w wypadku, gdy wymaganem jest wręczenie decyzji, od daty wręczenia.

Art. 29c. Od decyzji sądu apelacyjnego służy w drodze ustawy postępowania cywilnego dla skarg kasacyjnych przepisanej skarga do sądu orzekającego w charakterze instancji kasacyjnej, o ile instancja ta wprowadzoną będzie.

DZIAŁ II. O ustaleniu własności dóbr nieruchomości.

Art. 30. Po uznaniu zwierzchności hipotecznej, iż tytuł nabywcy żadnemu nie podlega zarzutowi, po zapisaniu treści tytułu do wykazu hipotecznego, tenże nabywca uważany jest w czynnościach, z trzecim o dobra nieruchomości zawieranych, za istotnego właściciela.

Art. 31. Zawierający czynność z takowym właścicielem zasłonionym jest od wszelkich poszukiwań tego lub mającego od niego zlewek, który, sądząc mieć lepsze prawo do własności, nie postarał się o wpisanie swego prawa własności do ksiąg hipotecznych.

Art. 32. Zastrzega się wszakże niewpisanemu właścicielowi prawo dochodzenia straty, stąd wynikającej, na osobie uznanego właściciela podług przepisów prawa.

Art. 33. Gdyby jednak zawierający czynność o dobra z właścicielem uznanym wiedział, iż ten nie jest prawdziwym właścicielem, nie może nabywać żadnego prawa ze szkodą prawdziwego właściciela.

Art. 34. Toż samo się rozumie, gdy prawo właściciela wpisanego jest wątpliwem, i wątpliwość ta stała się jawną przez wpisanie do ksiąg hipotecznych.

Art. 35. Gdyby różne osoby przed zwierzchnością hipoteczną popisywały się ważnym tytułem do własności dóbr nieruchomości, pierwszeństwo służy tej, która uzyskała tytuł od uznanego w księgach hipotecznych właściciela.

Art. 36. Jeżeli ich tytuł pochodzi wspólnie od właściciela do ksiąg hipotecznych wpisanego i uznanego, pierwszeństwo służy nabywcy, którego tytuł pierwiej wciągnięty został do ksiąg hipotecznych. Gdyby zaś żadnego nabywcy tytuł jeszcze wciągnięty nie został, tytuł pod wcześniejszą datą będzie miał pierwszeństwo.

Art. 37. Nie obowiązuje.

Art. 38. Przyłączenie i oderwanie przyległości powinno być zapisanem w księdze hipotecznej dóbr głównych, od których oderwane i do których przyłączone zostały.

Odrywanie nie może szkodzić wierzycielom, których suma lub prawo zabezpieczonem jest na całości.

Art. 39. Wartość dóbr, jaka się okazuje z dokumentów, może być wciągnięta do wykazu hipotecznego. Zwierzchność hipoteczna odpowiedzialną jest za rzetelność wpisu, ale nie za rzetelność wartości.

DZIAŁ III. O przywilejach na dobrach nieruchomości.

Art. 40. Przywilejem na dobrach nieruchomości nazywają się takie należności, którym, choć niewpisanym do ksiąg hipotecznych, służy pierwszeństwo przed wszelkiemi wpisanemi do ksiąg hipotecznych wierzytelnościami.

Art. 41. Następujące należności są przywilejami, obciążającymi dobra nieruchomości:

1) Podatki wszelkiego rodzaju do skarbu publicznego, które właściciel obowiązany jest ponosić z gruntu, biegnące i zaległe od lat dwóch.

2) Należności do kas miejskich, gminnych, powiatowych i dla kościołów i instytucji publicznych, jeżeli te należności są przywiązane do gruntu, a przytem powszechne w całym kraju, powiecie, gminie lub okolicy, w której położone są dobra; inne zaś, które przywiązane są do szczególnych dóbr, powinny być wpisanemi do ksiąg hipotecznych (Art. 44). Przywilej rozciąga się tylko do należności biegnących i zaległych od lat dwóch.

3) Składki dla towarzystwa ogniowego tam, gdzie do nich ustawy rządowe obowiązują, lub tam, gdzie właściciel się dobrowolnie do nich obowiązał, biegnące i zaległe od lat dwóch.

4) Zasługi ordynarja dla sług i czeladzi, znajdujących się na gruncie, biegnące i zaległe, byleby pierwsze i drugie nie przynosiły rocznej należytości.

Art. 42. Uchylony.

DZIAŁ IV. O ścieśnieniu własności dóbr nieruchomości, o ciężarach wieczystych i służebnościach.

Art. 43. Pod wyrazem ścieśnienia własności dóbr nieruchomości rozumieją się wszelkie ograniczenia, którym ulega właściciel w zarządzeniu dobrami jako to: dzierżawa wieczysta, warunek odkupienia dóbr, prawo pierwszeństwa do kupna, dożywocia, zastawy, którym to zastawom dwoiste miejsce służy: jako długom — miejsce pomiędzy hipotekami, jako umowom, ograniczającym posiadanie właściciela, miejsce właściwej rubryki.

Art. 44. Pod wyrazem ciężary wieczyste, rozumieją się opłaty, daniny lub obowiązki stałe, polegające na szczególnych tytułach, które umieszczają się w księdze hipotecznej, jako długi.

Art. 45. Służebność pastwiska i wřębu powinny być zapisanemi w księdze hipotecznej dóbr, którym służą i w księdze hipotecznej dóbr, które są niemi obciążone. Inne służebności gruntowe, choć nie wpisane, nie tracą swej mocy. Nie tracą jednak swej mocy, choć niewpisane, służebności pastwiska, wodopoju i inne, przyznane włościanom przy nadaniu im ziemi.

Art. 46. Wyrażone w art. 43, 44, 45 ścieśnienie własności, obciążenia i służebności, któreby do ksiąg hipotecznych wniesionemi zostały przeciw właścicielowi w tychże księgach uznanemu i zapisanemu, nie mogą być wzruszanemi przez właściciela, który, sądząc mieć lepsze prawo do własności, nie postarał się o wpisanie swego prawa własności do ksiąg hipotecznych, któremu zastrzega się tylko zwrot do osoby wpisane go właściciela (Art. 32) podług przepisów prawa.

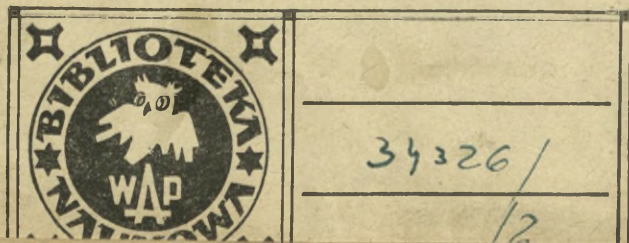
DZIAŁ V. O hipotekach.

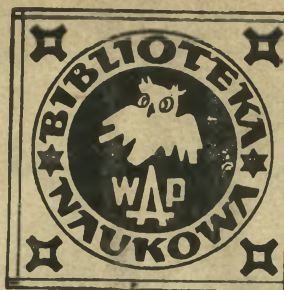
Art. 47. Hipoteka jest rzeczowe prawo na nieruchomościach, do których przywiązane jest zaspokojenie wpisanych lub uprzywilejowanych zobowiązań.

Hipoteka z natury swojej jest niepodzielna utrzymuje się w całości na wszystkich nieruchomościach zobowiązaniu uległych, na każdej z nich i na wszelkiej ich części.

Zawsze jest do nich przywiązana, w jakiegokolwiek ręce one

przechodzą

34326 /

/2